

JOHN GRISHAM

... Și vreme e ca să ucizi

A Time To Kill, 1989

Lui Renée,
O femeie nespus de frumoasă,
O prietenă nestrămutată,
Un critic blând,
O mamă duioasă,
O soție desăvârșită.

1

Billy Ray Cobb era cel mai tânăr și mai firav dintre cele două brute. La douăzeci și trei de ani, petrecuse trei din ei la închisoarea din Parchman, pentru deținere și trafic de droguri. Era un tip subțirel, dar extrem de dur. În închisoare o dusesse relativ bine, pentru că reușise, prin mijloace obscure, să facă rost de stupefiante, pe care le vindea sau le dădea negrilor și gardienilor, pentru a fi favorizat. În anul de după eliberare, continuase să prospere, iar traficul cu droguri îl plasase într-o poziție privilegiată în lumea interlopă din comitatul Ford. Era un adevărat om de afaceri, cu angajați, cu tranzacții și cu diverse obligații; tot, în afară de taxe. În Clanton, era cunoscut ca fiind printre puținii care își permisese să plătească șaisprezece mii, bani gheață, pentru o camionetă Ford, de culoarea canarului, făcută la comandă. Roțile luxoase, cromate, cu anvelope speciale, fuseseră obținute în urma unor tranzacții dubioase. Fanionul care flutura la lunetă, îl furase de la un suporter beat, la un meci de fotbal al echipei Ole Miss.

Camioneta era obiectul cel mai de preț pe care îl deținea Billy Ray. Acum stătea pe oblonul benei, fumând hașis și bând bere, privindu-l pe prietenul său, căruia îi venise rândul. Willard era cu patru ani mai mare, dar mult mai prost decât el. În general, nu avusese încurcături și nici nu se implicase în "afaceri". Poate doar câte-o încăierare ocazională, urmată de o noapte petrecută la "răcoare", dar nu ceva ieșit din comun. Zicea că e tăietor de lemne, dar nu prea intra în pădure, pentru că avea probleme cu spatele. Avusese un accident pe când lucra la o platformă maritimă din Golf.

Compania petrolieră îi plătise atunci o sumă frumoasă, dar pierduse totul când îl părăsise nevasta. Ocupația sa actuală era aceea de zilier la Billy Ray Cobb, care nu plătea mult, dar îi trecea cu vederea prostia. În sfârșit, avea și el o îndeletnicire, așa cum își dorise de atâta vreme.

Deși împlinise zece ani, fetița părea mult mai mică. Stătea pe coatele care îi fuseseră imobilizate, legate cu sfoară galbenă de nailon. Picioarele îi erau desfăcute grotesc; dreptul era legat de un stejar tânăr, iar stângul, de un par putred, căzut dintr-un gard păraginit. Sfoara îi pătrunsese în carne, iar sângele îi șiroia pe picioare în jos. Fața îi era umflată și plină de sânge; avea un ochi tumefiat; celălalt era pe jumătate deschis, așa că îl putea vedea pe bărbatul alb din camionetă. Nu se uita la cel de deasupra ei, care găfâia și înjura transpirat, făcând-o să sufere îngrozitor. Când termină, acesta îi trase o palmă și începu să râdă. Celălalt izbucni și el în hohote. Râdeau din ce în ce mai tare, rostogolindu-se prin iarbă, lângă camionetă, chicotind și țipând ca doi nebuni.

Fetița se întoarse cu spatele la ei și începu să plângă încetișor, ca să nu facă zgomot. O bătuseră mai devreme pentru că strigase după ajutor. O amenințaseră chiar cu moartea, dacă nu-și ținea gura.

Obosiră de atâta râs și se urcară în remorcă. Willard se șterse cu cămașuța fetiței, umedă de sânge și de sudoare, ceea ce îl făcu pe Cobb să bombănească. Prietenul său îi întinse o bere rece, din frigorifer.

Fetița suspina, scoțând sunete ciudate, înăbușite. Apoi se liniști. Cutia cu bere, din care Cobb băuse jumătate, se încălzise, așa că o azvârli spre ea, lovind-o în abdomen. Spuma albă se împrăstie peste tot. Apoi cutia se rostogoli printre gunoaie, alături de celelalte pe care le aruncaseră înainte. Willard nu prea nimerea la țintă, dar Cobb era desul de abil. Deși nu le stătea în caracter să facă risipă de bere, azvârleau cutiile pe jumătate goale, ca să doară mai tare. Pe lângă asta, era amuzant să vezi cum spuma sare în toate părțile.

Fetița nu mișca. Berea caldă i se amestecase cu sângele întunecat și i se prelingea pe față și pe gât, formând o băltoacă. Willard îl întrebă pe Cobb dacă nu cumva murise. Acesta îi explică, în timp ce desfăcea o nouă cutie de bere, că negrii nu mureau dintr-atâta. Câteva șuturi, o bătaie, un viol erau un mizilic pentru ei. Ca să dai gata un "cioroi", îți trebuie un cuțit, un pistol sau o funie. Deși nu participase până atunci la un astfel de omor, trăise alături de negri în închisoare și știa totul despre ei. Când se ucideau unul pe altul, foloseau totdeauna o armă. Cei care erau doar bătuți sau violați nu mureau. Cu alții însă era altceva, nu rezistau la astfel de lucruri. Hotărât, negrii aveau capul mai tare.

Willard păru satisfăcut de explicație. Îl întrebă pe Cobb ce avea de gând, dacă tot terminaseră cu ea. Acesta mai trase un fum de hașis, apoi stinse țigara turnând un strop de bere peste ea, și zise că el nu-și terminase treaba. Așa că sări de pe oblonul mașinii și se îndreptă, clătinându-se, spre micul luminiș, unde legaseră fetița... O înjură și țipă la ea, apoi îi turnă bere rece peste față, hohotind ca un nebun. Ea îl privea cum apărea de după copăcelul din dreapta, uitându-se fix între picioarele ei. Când începu să-și lase

pantalonii, fetița se întoarse îngrozită spre stânga și închise ochii. O chinuia din nou.

După o vreme, deschise ochii și i se păru că vede ceva în pădure. Era un bărbat alergând înnebunit printre liane și lăstăriș, era tatăl ei care striga și o arăta cu degetul, venind disperat să o salveze. În momentul în care începu să-l cheme, bărbatul dispăru și ea adormi.

Când se trezi, îi văzu pe cei doi bărbați dormind, unul sub un arbore, iar celălalt întins lângă remorcă. Îi amortiseră mâinile și picioarele. Sub ea, sângele se amestecase cu berea și cu urina, formând o pastă lipicioasă. Trupul ei mic era una cu pământul, iar când încerca să se miște puțin, se auzea un trosnet ușor. Trebuia să scape, își zise, dar, cu toate eforturile, nu reuși să se deplaseze decât cu câțiva centimetri spre dreapta. Picioarele îi erau legate atât de sus, încât fesele nu atingeau pământul. Membrele înțepenite refuzau s-o asculte. Cercetă pădurea cu privirea, doar-doar l-o zări pe tatăl său, și-l strigă încetișor. Așteptă puțin, apoi adormi din nou.

Când se trezi, îi văzu mișcându-se prin apropiere. Cel mai înalt se îndrepta spre ea, bălăbănindu-se, cu un cuțitaș în mână. Îi apucă glezna stângă și tăie furios sfoara, până se desprinse. Apoi îi eliberă și cel de-al doilea picior. Fetița căzu ghemuită ca un făt, cu spatele la ei.

Cobb aruncă o funie în jurul unei crengi groase și-i făcu o buclă cu un nod mobil. O apucă pe fetiță și îi petrecu lațul de după gât, apoi traversă luminișul cu celălalt capăt al sforii în mână. Se așeză pe platformă, lângă Willard, care fuma iar, zâmbindu-i complice. Cobb trase de sfoară până o întinse bine, apoi o smuci abil. Trupul mic și gol tresări, târându-se până sub creangă. Fetița se înecă și tuși, iar el slăbi ușor funia, acordându-i generos câteva clipe de ușurare.

Cobb legă sfoara de bara din spate și mai desfăcu o bere. Cei doi stăteau pe oblonul mașinii savurând băutura și uitându-se la fetiță. Își petrecuseră aproape toată ziua lângă lac, unde Cobb avea un prieten cu o barcă și niște fete despre care crezuseră că vor ceda ușor. Dar presupunerea lor nu se realizează, deși Cobb le oferise generos bere și droguri. Nemulțumiți că fetele nu fuseseră receptive la avansurile lor, plecaseră de-acolo fără nici o țintă. Pe fetiță o văzuseră întâmplător. Mergea pe marginea drumului, ținând în mână o sacoșă cu alimente. Willard o lovise în ceafă cu o cutie de bere.

- Vrei să-i faci de petrecanie? întrebă Willard cu ochii strălucitori și injectați.

Cobb ezită o clipă.

- Ntțt! Fă-o tu, c-a fost ideea ta!

Willard trase adânc un fum, apoi scuipă și zise:

- N-a fost ideea mea. Tu te dai mare că știi să omori negri. Fă-o tu!

Cobb dezlegă funia din jurul barei și o întinse bine. Cum trase brusc, peste tot săriră bucățele de coajă și așchii de ulm. Fetița tuși.

Deodată, se auzi ceva - un zgomot puternic de țeavă de eșapament. Cei doi se întoarseră repede și priviră în josul drumului prăfuit, până la

autostrada din depărtare. Începură să înjure și să se agite. Unul din ei trânti oblonul remorcii, iar celălalt se îndreptă spre fetiță. Se aplecă și o apucă, dezlegându-i lațul din jurul gâtului, apoi o târî și o aruncă în mașină. Cobb o pocni și o amenință că o omoară, dacă nu stă liniștită. Îi mai spuse că o s-o ducă acasă, numai să stea culcată și să facă ce-i spune el; altfel, îi sucește gâtul. Apoi, trântiră portierele și plecară în viteză. Scăpase, avea să ajungă acasă.

Cobb și Willard făcură semn cu mâna când trecură pe lângă Firebird-ul zgomotos, pe drumul îngust și murdar. Willard se uită în spate să se asigure că micuța negresă stătea întinsă. Cobb o luă pe autostradă și începu să gonească.

- Și-acu', ce facem? întrebă Willard agitat.
- Habar n-am! răspunse Cobb pe același ton. Da-i musai să facem iute ceva, până nu-mi umple camionul de sânge. Uită-te la ea, mi-a mânjit tot! Willard reflecta, în timp ce-și termina berea.
- S-o aruncăm de pe un pod, zise el, mândru de idee.
- Nu-i rău, nu-i rău chiar deloc! spuse Cobb, punând frână brusc și dându-i ordin lui Willard să-i aducă o bere.
- Pete ieși din mașină și aduse două cutii.
- E sânge și-n frigorifer, dădu el raportul, în vreme ce porneau în viteză.

Gwen Hailey avu un presentiment cumplit. De obicei, trimitea pe unul din cei trei băieți la magazin, dar acum fuseseră pedepsiți de tatăl lor și aveau ca sarcină să smulgă buruienile din grădină. Tonya mai fusese și înainte singură la cumpărături și se descurcase.

După vreo două ore, când văzu că nu mai sosește, Gwen îi trimise pe băieți s-o caute. Aceștia își închipuiră că e pe la copiii lui Pounder, la joacă, sau că o fi îndrăznit să treacă de băcănie, să-și viziteze prietena, pe Bessie Pierson. Domnul Bates, de la magazin, le spuse că fetița trecuse pe acolo, dar că plecase de vreo oră. Apoi Jarvis, băiatul mijlociu, găsi sacoșa cu cumpărături la marginea drumului. Gwen își anunță soțul la fabrica de hârtie unde lucra. Îl luă apoi pe Carl Lee Jr. în mașină și porniră pe drumul cu pietriș din spatele magazinului. Se duseră la armurăria veche de pe plantația Graham, să vadă dacă fetița nu era la mătușa ei. Opriră la magazinul lui Broadway, care se afla cam la doi kilometri de băcănie. Niște negri le spuseră că nu o văzuseră pe acolo. Străbătură toate drumeagurile și toate ulițele prăfuite, pe o suprafață de câțiva kilometri în jurul casei.

Cobb nu găsi nici un pod potrivit pentru planul lor. Peste tot erau negri cu pălării de pai uriașe, care pescuiau cu undițe lungi, de trestie. Stăteau nemișcați acolo, doar din când în când alungau câte o muscă sau omorau cu palma țânțarii de pe obraz.

I se făcu frică. Willard se îmbătase și nu-l mai putea ajuta. Rămăsese să ia singur o decizie, în urma căreia fata să nu mai poată povesti ceea ce se

petrecuse. Willard sforăia, în vreme ce el conducea frenetic pe drumurile acelea pline de pietriș, în căutarea unui pod sau a unui mal mai abrupt unde ar fi putut opri s-o arunce fără să fie văzut de o duzină de negri cu pălării de pai. Se uită în oglindă și văzu că fetița încerca să se ridice. Apăsă pe frână și micuța se izbi de peretele din față al benei, chiar sub lunetă. Willard căzu de pe banchetă, dar nu se trezi. Sforăia în continuare acolo, jos. Cobb îi înjură pe amândoi.

Lacul Chatulla nu era decât o groapă făcută de mâna omului, plină de mâl, cu un dig acoperit cu iarbă, ce se întindea cam pe o milă, pe granița a două comitate, Ford și Van Buren, la sud-vest de primul. Primăvara, devenea cea mai mare întindere de apă din Mississippi, dar în miezul verii, când ploile încetau și soarele înfierbânta apa puțin adâncă, lacul seca aproape cu totul. Conturul altădată îndrăzneț al malurilor se restrângea, formând o băltoacă maroniu-roșcată. Era alimentat din toate părțile de pârâiașe și izvoarașe ne-numărate, dar și de două ape curgătoare mari, care meritau numele de râuri. Existența atâtor văi crease necesitatea construirii multor poduri pe marginea lacului. Cei din camioneta galbenă le traversau în disperare făcând eforturi să găsească un loc potrivit pentru a scăpa de pasagerul incomod. Cobb își amintea de un podeț îngust, de lemn, care trecea peste Foggy Creek. Pe măsură ce se apropiau de el, văzu din nou niște negri cu undițe de trestie, așa că o luă pe un drum lăaturalnic și opri mașina. Lăsă oblonul în jos, trase fetița afară și o aruncă într-o vale plină de mărăcini.

Carl Lee Hailey nu se grăbi prea mult să ajungă acasă. O știa pe Gwen prăpăstioasă. Îl mai chemase de atâtea ori de la fabrică, temându-se că i-au fost răpiți copiii. Așa că așteptă până să se termine lucrul și nu se grăbi, mai mult ca de obicei, spre casă. Fu cuprins de panică doar în momentul în care se apropie și văzu mașina poliției parcată în fața pridvorului. În afară de aceasta, pe alee și în curte staționau și alte automobile, aparținând celor din familia lui Gwen. Văzu șapte pălării de pai într-o mașină necunoscută, din care ieșeau niște undițe, prin geamurile laterale. Unde erau Tonya și băieții?

Când deschise ușa din față o auzi pe Gwen plângând. În cămăruța din dreapta, o mulțime de oameni erau aplecați asupra unei siluete mici, întinse pe canapea, înfășurată în prosoape ude. Rudele plângeau în jurul ei. Când se apropie de pat, se dădură cu toții la o parte. Lângă fetiță rămase numai Gwen, care o mângâia ușor pe păr. Tatăl îngenunche în fața canapelei și atinse umărul fetiței, vorbindu-i blând. Ea încercă să-i zâmbească. Fața îi era o masă informă, sângerândă și tumefiată, plină de vânătăi. Nu-și putea deschide ochii umflați. Tatăl lăcrimă, uitându-se la trupul micuț, înfășurat în prosoape, care sângera din cap până în picioare.

Carl Lee o întrebă pe Gwen ce s-a întâmplat. În loc de răspuns, aceasta începu să tremure și să urle. Atunci, fratele ei o duse repede în bucătărie. Carl Lee se ridică și-i întrebă pe cei din jur același lucru. Nu-i răspunse nimeni. Întrebă pentru a treia oară. Ajutorul de șerif, Willie Hastings, văr cu Gwen, își luă inima în dinți, și-i povesti că Tonya fusese găsită pe drum de

niște oameni care pescuiau lângă Foggy Creek. Fetița le spusese numele lui, iar ei o aduseseră acasă. Apoi Hastings tăcu și privi în pământ. Carl Lee se uită la el așteptând. Toți ceilalți coborâră ochii.

- Ce s-a întâmplat, Willie? hohoti Carl Lee, uitându-se fix la polițist.

Hastings vorbi rar, cu ochii pe fereastră, și repetă ceea ce-i spusese Tonya mamei sale. Se opri când auzi sunetul sirenei de la ambulanță.

Leșiră toți, cu fețele grave, așteptând în pridvor. Echipa sanitară scoase o targă din mașină și se îndreptă spre casă. Brancardierii se opriră în curte, dar Carl Lee, cu fetița în brațe, cu ochii șiroind de lacrimi îi ocoli. Intrară în ambulanță. După ce închiseră ușile, brancardierii o luară cu grijă pe Tonya din brațele tatălui ei.

2

Ozzie Walls era singurul șerif negru din Mississippi. Mai existaseră astfel de cazuri în istoria recentă a statului, dar, pentru moment, era singurul. Se mândrea cu acest lucru, mai ales că în comitatul Ford șaptezeci și patru la sută din populație era formată din albi. Șerifii negri de până atunci activaseră în comitate unde predominau oamenii de culoare. Oricum, nu mai fusese ales nici un șerif negru, de la Reconstrucție încoace, într-o regiune în care albi erau majoritari. Se născuse în Ford și se înrudea cu majoritatea celor de acolo, indiferent de culoare. Pe la sfârșitul anilor șaiszeci, când s-a abolit segregatia rasială în școli, a învățat în prima clasă mixtă care a absolvit liceul din Clanton. Voise să joace fotbal în echipa Ole Miss. Aceștia însă aveau deja câțiva negri, așa că s-a dus la Alcorn State, pe post de apărător în echipa Rams. Dar a fost nevoit să se întoarcă la Clanton, din cauza unei lovituri la genunchi. Fotbalul i-a lipsit mult, acum însă se simțea bine ca șerif, mai ales că la alegeri fusese preferat albilor. Copiii albi îl iubeau pentru că apăruse la televizor și în reviste ca un adevărat erou. Părinții îl respectau și îl votaseră pentru că era un polițist dur, care nu făcea nici o diferență între ticăloșii albi și cei negri. Politicienii îl susțineau deoarece, de când ajunsese șerif, nu mai avuseseră loc anchete ale procuraturii pe teritoriul comitatului Ford. Iar negrii îl adorați ca pe unul de-al lor.

Ozzie sărise peste cină așteptând raportul lui Hastings, în biroul său de lângă camerele de arest. Avea un suspect, pe Billy Ray Cobb, un obișnuit al casei, despre care Ozzie știa că vinde droguri, dar nu putuse să dovedească acest lucru... Știa, de asemenea, că tipul era periculos.

Dispecerul îi făcu legătura cu polițiștii din teren, iar șeriful le dădu instrucțiuni să-l repereze pe Billy Ray Cobb, dar să nu-l aresteze încă.

În total, avea doisprezece oameni în subordine: nouă albi și trei negri. Aceștia se răspândiseră în tot ținutul, să caute o camionetă Ford galbenă, cu un fanion la parbrizul din spate.

Când sosi, Hastings plecă împreună cu șeriful la spitalul din Ford. Ca de obicei el conducea, iar Ozzie dădea ordine prin radio.

În sala de așteptare, găsiră tot clanul Hailey: unchi, mătuși, bunici, prieteni și oameni străini - toți înghesuți în încăperea aceea mică. Mulți stăteau pe hol șușotind sau plângând înăbușit. Tonya se afla la chirurgie.

Carl Lee stătea pe o banchetă ordinară de plastic, într-un colț mai retras, alături de Gwen și de băieții lui. Se uita în pământ fără să observe mulțimea. Femeia își culcase capul pe umărul lui, plângând încetișor. Băieții înțepeniseră cu mâinile pe genunchi, aruncând priviri furișe spre tatăl lor, așteptând un cuvânt de încurajare.

Ozzie își făcu loc prin mulțime, strângând mâinile tuturor în liniște și bătându-i pe umăr, șoptindu-le că-i va prinde pe ticăloși. Îngenunche în fața lui Carl și a soției acestuia:

- Cum se simte? se interesă el.

Carl Lee nu schiță nici un gest că l-ar fi auzit. Gwen începu să plângă mai tare, iar obrajii băieților se umplură și ei de lacrimi. Șeriful se ridică, bătând-o pe Gwen ușor pe genunchi. Unul din frații ei îi conduse pe Ozzie și Hastings în hol, unde nu se afla nimeni din familie. Aici, strânse mâna șerifului, mulțumindu-i că a venit.

- Cum se simte fetița? întrebă Ozzie.

- Nu prea bine. E în operație și cred că o să mai dureze până iese. Are oase rupte și e în stare de șoc. Au bătut-o rău de tot. I-au găsit și urme pe gât, probabil au încercat s-o spânzure.

- A fost violată? întrebă el, sigur de răspuns.

- Da. I-a spus mamei sale că au avut-o pe rând și că au făcut-o să sufere îngrozitor. Medicii au confirmat violul.

- Cum au reacționat Carl Lee și Gwen?

- Destul de prost. Cred că sunt șocați. Carl Lee n-a mai rostit nici un cuvânt de când a venit aici.

Ozzie îl asigură că-i va găsi repede pe cei doi făptași și că-i va băga la închisoare. Fratele lui Gwen îi sugera să-i ducă undeva departe, dacă-i prinde, pentru mai multă siguranță.

Ozzie îi spuse lui Hastings să tragă mașina pe un drumeag lăturalnic, cam la patru kilometri în afara localității. Ieșiră de pe autostradă și ajunseră lângă o rulotă veche. Se întunecase. Ozzie bătu puternic în ușa din fața lui.

- Deschide, Bumpous!

Rulota se clătină și Bumpous se repezi la baie să arunce țigara cu hașiș, pe care abia și-o aprinsese.

- Deschide, Bumpous! urlă Ozzie. Știu că ești înăuntru. Deschide, că altfel sparg ușa!

Bumpous se grăbi să-l asculte și Ozzie intră.

- Știi ceva, Bumpous, de câte ori te vizitez, simt un miros ciudat și aud cum tragi apa la closet. Îmbracă-te și ieși, că am o treabă pentru tine.

- Ce?

- Am să-ți explic afară, c-aici nu poți să respiri. Hai, grăbește-te!

- Și dacă nu vreau?

- Nici o problemă! Am să mă văd mâine cu polițistul care răspunde de tine.

- Hai că vin acu'!

Ozzie zâmbi și se îndreptă spre mașină. Bobbie Bumpous era unul din preferații lui. De când fusese eliberat condiționat, dusese o viață rezonabilă și aproape curată, căzând rareori în păcat, când mai vindea droguri ușoare, să facă rost de câte un dolar. Ozzie îl urmărea pas cu pas și știa de micile lui afaceri, iar Bumpous era conștient de acest lucru, așa că îl ajuta ori de câte ori i se cerea. În final, șeriful voia să se folosească de Bumpous pentru a-l prinde pe Billy Ray Cobb când făcea tranzacții de droguri. Pentru moment însă, amână acest plan.

Bumpous ieși după câteva minute, trăgându-și din mers tricoul pe el și încheindu-se la pantaloni:

- Pe cine vrei să-nhați? întrebă el.

- Pe Billy Ray Cobb.

- Nici o problemă. Poți să dai de el și fără mine.

- Ține-ți gura și ascultă mai bine ce-ți spun. Bănuim că Ray Cobb a fost implicat în după-amiaza asta într-o afacere urâtă. E vorba de doi albi care au violat o fetiță neagră.

- Cobb n-are nici o legătură cu violurile, șerifule. El e cu drogurile.

- Taci și-ascultă. Dă-i de urmă, apoi trage-l de limbă. Acum cinci minute, camioneta lui a fost văzută la Huey. Du-te și dă-i o bere, joacă zaruri sau biliard cu el, vezi tu. Află ce-a făcut astăzi, cu cine-a fost, unde vrea să plece. Știi că-și dă drumul la gură.

- Așa e.

- După ce termini, sună la dispecerat, să m-anunțe. Eu am să fiu pe aproape. Ai înțeles?

- Nici o problemă, șerifule!

- Altceva?

- Mda. Sunt cam lefter. Cine-mi dă bani să mă descurc?

Ozzie îi întinse douăzeci de dolari și plecă împreună cu Hastings spre cârciuma lui Huey, lângă lac.

- Ești sigur că poți avea încredere în el? întrebă Hastings.

- În cine?

- În mucosu' ăsta de Bumpous.

- Sigur că da. De când a fost eliberat condiționat, s-a dovedit demn de încredere. E un copil bun și-ncearcă să-și vadă de treabă, cu mici excepții. Ne ajută și-ar face orice i-aș cere.

- De ce?

- Pentru că l-am prins acu' un an cu o cantitate apreciabilă de droguri. Scăpase din închisoare de curând, când am găsit la frate-su niște marfă, l-am săltat și i-am promis c-o să ia treizeci de ani pentru asta. Puștiul a plâns toată noaptea, iar spre dimineață mi-a mărturisit că are marfa de la el. L-am dat atunci drumul și m-am dus să-l caut pe Bobby. Am ciocănit, și-n momentul acela am auzit apa de la closet. Pentru că nu venea, am spart ușa și-am intrat. L-am găsit la baie, numai în izmene, încercând să desfunde WC-

ul. Peste tot erau numai droguri. Nu știu cât aruncase deja, dar cea mai mare parte răbufnise când s-a înfundat closetul. Bobby s-a speriat așa rău, că și-a udat izmenele.

- Glumești?

- Da' de unde! Tipul se pișase pe el! Să fi văzut cum stătea acolo, cu izmenele ude, cu pompa de desfundat într-o mână și în cealaltă, pachetelele cu droguri. Camera era inundată cu apa refulată din closet!

- Și tu, ce-ai făcut?

- L-am amenințat că-l omor.

- Da' el?

- A-nceput să plângă ca un copil. A zis de mă-sa și de ce-o să fie dacă intra la pușcărie și tot felul de chestii d'astea. Se jura că nu mai face în veci așa ceva.

- L-ai arestat?

- Nu. Pur și simplu, nu m-a lăsat inima. I-am vorbit urât și l-am amenințat. I-am spus, chiar acolo, în baie, că-l pun în libertate condiționată. De-atunci, e o plăcere să lucrezi cu el.

Ajunseră la cârciuma lui Huey și văzură camioneta lui Cobb în parcare, alături de altele asemănătoare și de câteva rulote. Opriră mașina pe un deal în spatele bisericii negrilor, ceva mai sus de local. De-acolo puteau vedea bine cârciuma - "cârciumioara" - cum îi ziceau patronii, cu tandrețe. O altă mașină de patrulare se ascunse printre niște arbori, la celălalt capăt al autostrăzii. Deodată, îl văzură pe Bumpous îndreptându-se spre local. Apăsă brusc pe frâne, răscolind pietrișul și stârnind praful, apoi dădu înapoi și parcă lângă camioneta lui Cobb. Se uită în jur și intra degajat în bar.

Peste treizeci de minute, dispecerul îl anunță pe Ozzie că informatorul îl reperase pe infractor la cârciuma lui Huey - un obiectiv situat pe autostrada 305, lângă lac. În câteva minute, sosiră alte două mașini de patrulare, care se opriră prin apropiere și așteptară.

- Ce te face să crezi că Ray Cobb e vinovatul? Întrebă Hastings.

- Nu-s sigur, am doar o bănuială. Fetița a spus că aveau o camionetă cu roți strălucitoare și cu cauciucuri speciale.

- Informația asta restrânge numărul suspectilor la vreo două mii!

- Poate la mai puțin de-atât. Câți crezi că mai sunt așa lipsiți de scrupule ca Ray Cobb?

- Și dacă nu e el?

- Este, îți spun eu sigur.

- Și totuși, dacă nu e?

- Aflăm noi îndată. Cobb nu știe să-și țină gura, mai ales când bea.

Așteptară două ore, timp în care sosiră și plecară tot felul de mașini. Veneau aici șoferi, tăietori de lemne, muncitori și zilieri de la fermă, ca să bea, să joace biliard și să asculte orchestra, dar mai ales să întâlnească femeii ușoare. Unii plecau și intrau alături, la Ann's Lounge, un local mohorât și pe-afară și pe dinăuntru, fără reclame colorate și fără muzică live, așa cum găseai la Huey's. În schimb, se făcea trafic de droguri. Cei care veneau aici ieșeau după câteva minute și se întorceau la Huey's, unde găseai muzică,

femei, ore întregi de distracții, poker mecanic, zaruri, dans și multe încăierări.

Deodată, pe ușa localului năvăli afară un grup de derbedei înfierbântați care se loviră la întâmplare cu pumnii și cu picioarele, până se răcoriră. Apoi, se întoarseră la mesele de zaruri.

- Sper să nu fi fost și Bumpous printre ei, comentă șeriful.

Toaletele dinăuntru erau mici și murdare, așa că majoritatea clienților ieșeau să se ușureze printre camionetele din parcare. Acest lucru se întâmpla mai ales luna, când berea costa numai zece cenți. Atunci veneau toate neamurile proaste din patru comitate, și nici o mașină nu scăpa neudată. Cam o dată pe săptămână, Ozzie primea reclamații de la câte un motociclist șocat de ceea ce vedea în parcare; atunci, era obligat să facă arestări. Altfel, îi lăsa în pace.

Jocurile de noroc, drogurile, băuturile ilegale, minorii, faptul că nu se respecta ora închiderii și multe altele constituiau, fără îndoială, încălcări flagrante ale legii, în cazul ambelor localuri. Îndată după prima sa alegere, Ozzie făcuse greșeala să închidă toate barurile deocheate din ținut, ca urmare a unei promisiuni necugetate din timpul campaniei electorale. A fost o eroare cumplită. Rata infracțională a crescut imediat, iar închisoarea a devenit neîncăpătoare. Procesele s-au înmulțit. Se uniseră toți derbedei și veneau la Clanton în caravană. Parcau mașinile în jurul tribunalului. În fiecare noapte, invadau scuarul cu sutele: făceau beții, se băteau, dădeau muzica tare și adresau cuvinte obscene locuitorilor înspăimântați ai orașului. În fiecare dimineață scuarul părea un maidan plin de cutii și sticle aruncate peste tot. Șeriful ordonase să se închidă și localurile pentru negri și restaurantele în aer liber. Spargerile și atacurile înarmate se triplară. Într-o săptămână avură loc două crime. Orașul era în stare de asediu. În final, veni la Ozzie, în secret, un grup de pastori locali rugându-l să redeschidă barurile. El le reaminti politicienilor că, în timpul campaniei electorale, ei fuseseră cei care insistaseră să le închidă. Pastorii recunoscuseră că au greșit și pledară pentru o dezamorsare a situației. Sigur, îl vor susține la viitoarele alegeri. Atunci Ozzie o lăsa mai moale și situația reveni la normal.

Sigur, nu-i făcea nici o plăcere că localurile de acest gen prosperau în comitatul său, dar era absolut convins că factorii ce determinau încălcarea legii se împuținau când barurile erau deschise.

La zece și jumătate, dispecerul transmis prin radio că informatorul telefonase și voia să-l vadă pe șerif. Ozzie îi spuse unde se află și peste câteva momente îl văzu pe Bumpous apărând și îndreptându-se către camioneta lui. Porni la fel cum sosise, scrâșnind cu roțile pe pietriș și luând-o în viteză către biserică.

- E beat, observă Hastings.

Conduse spre parcare de lângă biserică și se opri, punând o frână bruscă, la câțiva metri de mașina de patrulare.

- Salut, șerifule! strigă el.

Ozzie se apropie de camionetă.

- De ce-a durat atât?

- Mi-ai spus că pot sta toată noaptea.
- Dar l-ai găsit de două ore.
- Așa-i, da' te-ntreb, ai încercat vreodată să cheltui douj' de dolari pe bere de cincizeci de cenți cutia?

- Ești beat?
- Nu, sunt doar vesel. Îmi mai dai douăzeci?
- Ce-ai aflat?
- Despre ce?
- Despre Cobb.
- Ooo, e bine, mersi, acolo, în cârciumă.
- Știu că-i acolo. Altceva?

Lui Bumpous îi dispăru zâmbetul de pe buze. Privi spre barul din depărtare.

- Se distrează și face glume despre ceea ce s-a-ntâmplat. Zice că a găsit, în sfârșit, o negresă virgină. Cineva l-a-ntrebat câți ani are fata și Cobb a zis că opt sau nouă. Toată lumea a-nceput să râdă.

Hastings închise ochii și lăsă capul în jos. Ozzie scrâșni din dinți și privi într-o parte.

- A mai zis și altceva?
- E beat mort. N-o să-și mai amintească nimic mâine dimineață. Zicea că era o negresă drăguță și mititică.

- Cine-a fost cu el?
- Pete Willard.
- E și el în cârciumă?
- Îhî. Râdeau amândoi de tot ce s-a-ntâmplat.
- La ce masă stau?
- În stânga, lângă jocuri.

Ozzie zâmbi:

- În regulă, Bumpous. Ai făcut treabă bună. Ești liber. Hastings sună la dispecerat și transmise cele două nume.

Dispecerul comunică mesajul ajutorului de șerif, Looney, care se afla într-o mașină parcată în fața casei judecătorului local, Percy Bullard. Polițistul sună la ușa acestuia și-i înmână două depoziții și două mandate de arestare. Bullard le semnează și i le înapoie, iar Looney îi mulțumi plin de respect. Peste zece minute, ajutorul de șerif ajunse în spatele bisericii și-i dădu mandatele lui Ozzie.

La unsprezece fix, în localul lui Huey orchestra se opri în mijlocul cântecului, zarurile dispărură, dansatorii încremeniră, bilele de biliard încetară să se mai rostogolească și cineva aprinse lumina. Toate privirile rămaseră ațintite asupra șerifului și a oamenilor lui care străbăteau încet ringul de dans, îndreptându-se spre o masă de lângă jocurile mecanice. Cobb, Willard și încă doi tipi stăteau într-un separeu. Masa era plină de cutii goale de bere. Ozzie se apropie rânjind.

- Îmi pare rău, domnule, dar negrii n-au ce căuta aici! exclamă Cobb și toți începură să râdă.

Ozzie continua să rânjească, iar când se liniștiră zise:

- Vă distrați, nu-i așa, Billy Ray?
- De ce nu?
- Asta zic și eu. Nu-mi place să stric plăcerea nimănui, dar dumneavoastră și domnul Willard va trebui să veniți cu mine.
- Unde mergem? întrebă Willard.
- La o plimbare.
- Nu mă mișc de-aici, zise Cobb hotărât.
Ceilalți doi se ridicară de la masă și trecură în rândul spectatorilor.
- Sunteți arestați, spuse Ozzie.
- Ai mandat? întrebă Cobb.
Hastings scoase niște hârtii, iar Ozzie le aruncă peste cutiile cu bere.
- Da, avem și mandat. Acum ridicați-vă!
Willard se uită disperat la Cobb, care mai sorbi o înghițitură de bere și zise:

- Nu merg la pușcărie!
Atunci, Looney îi dădu lui Ozzie un baston de cauciuc lung, de culoare închisă. Willard fu cuprins de panică. Șeriful lovi puternic cutiile de bere de pe masă, iar spuma se răspândi peste tot, ca dintr-o fântână arteziană. Willard țâșni în picioare, își apropie mâinile și le întinse spre Looney care pregătise cătușele. Fu tras afară și băgat în mașina poliției. Ozzie își lovi ușor palma cu bastonul și-i rânji lui Cobb:

- Ai dreptul să nu spui nimic. Însă tot ce vei rosti, va fi folosit împotriva ta, la tribunal. Ai dreptul la un avocat. Dacă nu-ți poți permite unul, ți-l va pune statul la dispoziție. Vreo întrebare?

- Cât e ora?
- E ora de mers la pușcărie, bătrâne!
- Du-te naibii, negru-mpuțit!

Ozzie îl apucă de păr și-l ridică. Apoi îl puse cu fața la podea. Îi înfipse genunchiul în șira spinării și-i băgă bastonul pe sub gât, trăgând cu putere în sus, până începu să-i pâraie laringele. Cobb schelălăi. Îi puseră cătușele, iar șeriful îl târî de păr de-a lungul ringului de dans, apoi afară, peste prundiș, până la mașină. Acolo îl aruncară pe locul din spate, lângă Willard.

Vestea despre viol se răspândi cu cea mai mare repeziciune. Rânduri-rânduri de rude și de prieteni se înghesuiau în sala de așteptare și pe holurile spitalului. Tonya fusese scoasă de la chirurgie și era într-o stare critică. Ozzie discuta cu fratele lui Gwen pe hol, punându-l la curent cu cele două arestări. Da, ei erau vinovații, fără nici o îndoială.

Jake Brigance se rostogoli peste soția lui și se îndreptă clătînându-se spre baia mică, aflată la câțiva pași de pat, unde căută pe băjbâte, în

întuneric, ceasul deșteptător. Îl amuți, lovindu-l violent cu palma. Era cinci și jumătate dimineața, miercuri, 15 mai. Stătu așa, în întuneric, câteva momente, ținându-și respirația buimac, uitându-se fix la numerele fluorescente care străluceau pe cadranul ceasului nesuferit. Sunetul lui pătrunzător ajungea până în stradă. Mereu i se oprea inima când îl auzea. Cam de două ori pe an reușea s-o împingă pe Carla, până cădea jos din pat. Atunci se ducea ea să oprească ceasul, spunându-i supărată că numai un nebun se putea scula la o asemenea oră.

Deșteptătorul era așezat pe pervazul ferestrei, așa că Jake trebuia să meargă câțiva pași pentru a putea să-l reducă la tăcere. Odată în picioare, nu-și mai permitea să se vâre înapoi în așternut. Aceasta constituia una din regulile lui. Mai demult, ceasul stătea pe noptieră și era mai ușor. Carla se răsucea și-l oprea înainte ca Jake să-l audă. Atunci dormea până la șapte-opt și-și dădea toată ziua peste cap. Nu mai ajungea la birou când trebuia, încălcând astfel o altă regulă pe care și-o impusese. Așa că așezase ceasul în baie, să nu mai aibă probleme.

Jake ajunsese la chiuvetă și-și dădu cu apă rece pe față. Aprinse lumina și se uită oripilat în oglindă: parcă îi crescuse fruntea în timpul nopții; ochii îi erau tulburi, cu urdori la colțuri, iar pe obraz i se imprimase o cută, ca o cicatrice roșie. O atinse și începu s-o maseze. Cu mâna dreaptă își dădu părul peste cap. La treizeci și doi de ani, nu avea nici un fir alb. Din punctul acesta de vedere, nu era nici o problemă. Îl frământa însă începutul de chelie, pe care o moșteneau din familie. I-ar fi plăcut să aibă o coamă deasă și o frunte cât mai îngustă. Carla îi spusese că mai are destul păr, dar el știa că nu mai e mult până se va rări de tot, ținând cont de cât de repede-i cădea. Ea îl asigurase în legătură cu plusul de maturitate pe care i-l dădea fruntea înaltă - lucru absolut indispensabil la un avocat tânăr. Iar lui îi făcu plăcere s-o creadă. Se gândi la confrății săi de vârstă mijlocie și la cei mai bătrâni, cu chelie. Și, totuși, ar fi preferat ca plusul acela de maturitate să-i fie subliniat de riduri și de păr grizonat.

La acestea reflecta Jake sub jetul de apă. Făcea dușuri rapide, apoi se bărbiera și se îmbrăca la fel de repede. O altă regulă era să ajungă la cafenea la ora șase fix.

Aprinse lumina și începu să tragă sertarele și să trântască cu zgomot ușile de la debarale, ca s-o trezească pe Carla. Lucrul acesta se întâmpla, ca un ritual, în fiecare dimineață de vară, când soția lui era în vacanță. Jake încerca să-i demonstreze că putea să mai tragă câte un pui de somn și în timpul zilei, dar că momentele acestea matinale ar trebui să le petreacă împreună. Ea însă mormăia și își trăgea pătura peste cap.

Odată îmbrăcat, Jake sări în pat și o sărută pe ureche, pe gât, până o făcu să se întoarcă spre el. Atunci trase așternutul și râse văzând-o cum se chircește tremurând, rugându-l să o învelească. Rămase o clipă cu ochii la picioarele ei bronzate, subțiri, aproape perfecte. Cămașa de noapte i se trăsese până în talie și gândurile lui începură să o ia razna.

Cam o dată pe lună, ritualul acesta scăpa de sub control. Atunci dădeau păturile la o parte împreună, iar Jake se dezbrăca rapid, încălcând astfel trei

reguli. Așa fusese concepută și Hanna.

Dar în dimineața asta se abținu. Își acoperi soția, o sărută ușor și stinse luminile. Ea răsuflă adânc și adormi la loc.

Când ajunse pe hol, Jake deschise încet ușa Hannei și îngenunche lângă ea. Avea patru ani și era singurul lor copil. Stătea în pat înconjurată de păpuși și de animale de pluș. O sărută ușor pe obraz. Era frumoasă ca maicăsa și semănau până și la apucături. Amândouă aveau ochii gri-albăstrui, gata să plângă în orice moment. Părul și-l purtau la fel. Se tundeau deodată, la aceeași coafeză. Până și îmbrăcămintea le era identică. Jake le adora pe amândouă.

După ce o mai sărută o dată pe Hanna, se duse la bucătărie să-i facă soției sale o cafea. Dădu drumul cățelului în curtea din spate, unde acesta se ușură imediat și începu să latre la pisica doamnei Pickle, vecina lor.

Puțini oameni își începeau ziua astfel.

Jake se grăbi spre capătul aleii și luă ziarele de dimineață pentru Carla. Era încă întuneric și senin. Deși răcoarea dimineții îl făcu să tremure, simți apropierea verii. Privi pe strada Adams în amândouă părțile, apoi se întoarse să-și admire casa.

Două clădiri din comitatul Ford erau înscrise în Registrul Național de Situri Istorice, și una din ele îi aparținea. Deși o luase cu o ipotecă serioasă, se mândrea totuși cu ea. Era o clădire în stil victorian, din secolul al nouăsprezecelea, construită de un lucrător de la căile ferate ieșit la pensie, care murise chiar de primul Crăciun petrecut în casa nouă. Fațada uriașă, cu un fronton și cu un acoperiș țuguiat, prelungit peste terasa de la intrare, mai avea pe toată lungimea o cornișă ce se sprijinea pe cinci coloane rotunde, vopsite în alb și albastru de ardezie, sculptate manual, cu modele florale diferite: narcise, iriși, floarea-soarelui. Între ele se afla o balustradă bogat ornamentată cu o dantelărie somptuoasă. La etaj, trei ferestre boltite dădeau într-un balcon micuț, iar în stânga acestuia, se ridica un foișor cu vitralii, terminat într-o rozetă de fier. Mai jos se afla o terasă mare, frumoasă, cu o balustradă meșteșugită, care servea drept garaj. Panourile din față erau formate dintr-un colaj de șipci din lemn de cedru, cochilii și solzi roșiatici, alternând cu frontoane și cu coloane miniaturale.

Carla consultase un consilier într-ale culorii din New Orleans și se sfătuisese îndelung cu el. Până la urmă, alegea mai ales nuanțe de albastru, culoarea lișiței, a piersicii și alb. Zugrăvitul durase două luni și îl costase pe Jake cinci mii de dolari, fără să mai includem timpul petrecut de el și de Carla cocoțați pe scară, răzuind cornișele. Și deși nu-i prea conveneau unele culori, nu se mai încumeta să propună o nouă vopsire.

Ca orice casă în stil victorian, și aceasta avea ceva măreț și unic, prin aspectul ei provocator, vesel, ingenios și copilăresc. Carla și-o dorise încă înainte de căsătorie. Când muri proprietarul din Memphis, o cumpărare ușor, pentru că n-o voia nimeni: fusese abandonată de douăzeci de ani. Se împrumutaseră zdravăn de la două bănci din Clanton. Apoi, strânseseră cureaua vreo trei ani. Acum turiștii se opreau și o fotografiau.

La cea de-a treia bancă își ipotecaseră automobilul, singurul Saab din

ținutul Ford; și unde mai pui că era și de culoare roșie!

Șterse roua de pe parbriz și deschise portiera. Max continua să latre, trezind gaițele din arțarul doamnei Pickle, care începură să cânte, urându-i drum bun. Jake zâmbi și fluieră la rându-i. Ieși pe strada Adams. O luă apoi pe Jefferson și coti pe bulevardul Washington. Se întrebese adesea de ce orașelele din sud aveau străzi cu numele de Adams, Jefferson și Washington, dar nici una Lincoln sau Grant.

Strada Washington trecea prin nordul scuarului central, de la est la vest. Clanton era capitala comitatului, așa că avea un parc, în mijlocul căruia se afla tribunalul. Generalul Clanton - fondatorul acestui orașel - îl proiectase cu mult cap. Scuarul era foarte întins, iar în curtea judecătoriei se înălțau stejari uriași, înșiruiți ordonat, la distanță egală unul de altul. Tribunalul din comitatul Ford avea aproape două secole și fusese construit după ce iancheii îi dăduseră foc celui dinainte. Era îndreptat, sfidător, cu fața spre sud, ca și cum le-ar fi spus politicos și etern, nordiștilor, să-l pupe-n fund. Clădirea veche și maiestuoasă, cu coloane în partea din față și cu jaluzele negre la zecile de ferestre, era construită din cărămidă vopsită în alb. Din patru în patru ani, cercetașii din localitate adăugau câte un strat gros de email. Renovările și extinderile se făcuseră din asigurări, de-a lungul anilor. De două ori pe săptămână, o echipă de pușcăriași îngrijea gazonul care înconjură clădirea, menținându-l astfel curat și tuns.

În scuarul din Clanton se aflau trei cafenele - două pentru albi, Tea Shoppe și Coffee Shop, pe strada Washington, și una pentru negri, Claude's Shop. De prin anii șaptezeci, puteai intra în oricare dintre ele, indiferent de culoarea pielii. Jake lua câte un grătar în fiecare vineri la Claude's Shop, ca majoritatea liberalilor albi din Clanton. Dar șase zile pe săptămână era un client fidel la Coffee Shop.

Parcă mașina în fața biroului său de pe strada Washington și se îndreptă spre cafeneaua care deschisese deja de o oră. Activitatea era în toi. Chelnerițele se agitau încolo și-ncoace servind cafeaua și micul dejun, sporovăind întruna cu fermierii, cu mecanicii și cu polițiștii - clienții obișnuiți ai localului. Nu era o cafenea cu pretenții. Intelectualii se întâlneau pe partea cealaltă a scuarului, la Tea Shoppe, ceva mai târziu. Acolo stăteau de vorbă despre politica națională, tenis, golf și bursă. La Coffee Shop discuțiile aveau ca obiect politica locală, fotbalul și pescuitul bibanilor. Jake era unul din puținii intelectuali care puteau frecventa acest local. Era iubit și acceptat de muncitori. Majoritatea trecuseră prin biroul lui pentru câte un testament, un act, un divorț, pentru vreun proces sau alte probleme de genul ăsta. Îl tachinau cu glume în care avocații erau luați peste picior, dar el le trecea cu vederea. La micul dejun, îl rugau să le explice procedura Curții Supreme și alte ciudățenii avocațești. Tot aici, dădea o mulțime de consultații juridice, fără plată, fiind solicitat pentru felul său concis și clar de a aborda orice chestiune. Deși nu erau totdeauna de acord cu el, știau că le va spune adevărul, oricare ar fi fost acesta. Uneori se contraziceau, fără răutate însă.

Sosi acolo pe la șase și timp de cinci minute nu făcu altceva decât să salute pe toată lumea, să strângă mâini, să bată pe umeri și să schimbe

amabilități cu chelnerițele. După ce se așează, Dell, ospătărița lui favorită, îi aduce cafeaua și micul dejun obișnuit, pâine prăjită, jeleu și fulgi de cereale. Ea îi atinse mâna ușor, adresându-i-se cu "dragă" și cu "iubitule", învârtindu-se în jurul lui ostentativ. Față de ceilalți avea o atitudine mai țăfnoasă și mai aspră. Cu Jake, însă, era altceva.

Mâncă alături de Tim Nunley, un mecanic de la Chevrolet și de frații Bill și Bert West, care lucrau la fabrica de pantofi din nordul orașului. Își turnă câteva picături de Tabasco în cereale și le amestecă bine cu unt. Apoi unse pâinea prăjită cu jeleu de căpșuni făcut în casă. Gustă o gură de cafea și începu să mănânce liniștit alături de ceilalți, care discutau despre pescuitul crapilor.

Într-un separeu de lângă masa lui Jake, stăteau de vorbă trei polițiști. Cel mai solid dintre ei se întoarce și întrebă cu voce puternică:

- Spune, Jake, nu l-ai apărat tu pe Billy Ray Cobb acum câțiva ani?

Se făcu liniște în toată cafeneaua. Privirile se îndreptară spre avocat. Derutat mai mult de reacția celor din jur decât de întrebare, Jake înghiți și încercă să-și amintească numele.

- Billy Ray Cobb, repetă el cu voce tare. În ce fel de caz a fost implicat?

- Droguri, spuse Prather. L-am prins vânzând droguri, acu' patru ani. A stat la Parchman și a ieșit anul trecut.

Jake își aminti.

- Nu, nu l-am apărat eu. Cred că a avut un avocat din Memphis.

Prather păru satisfăcut și reveni la clătitele lui. Jake așteptă o clipă, apoi întrebă:

- De ce? Ce-a mai făcut?

- L-am arestat pentru viol.

- Viol?

- Da, pe el și pe Pete Willard.

- Pe cine au violat?

- Îți amintești de Hailey, negrul ăla care a fost acuzat de crimă, acum câțiva ani, și l-ai scos basma curată?

- Lester Hailey. Sigur, îmi amintesc.

- Îl știi pe fratele lui, Carl Lee?

- Cum să nu? Îl cunosc foarte bine. Știu familia asta, i-am apărat aproape pe toți.

- De fetița lui e vorba.

- Nu mai spune!

- Da. Ca să vezi!

- Câți ani are?

- Zece.

Atmosfera din cafenea reveni la normal, dar lui Jake îi pierise pofta de mâncare. În timp ce clătina ceașca de cafea, asculta distrat discuțiile aprinse despre mașinile japoneze și despre pescuit. După plecarea fraților West, își trase scaunul în separeul polițiștilor.

- Cum se simte?

- Cine?

- Fetița lui Hailey.
- Destul de rău, spuse Prather. E la spital.
- Cum s-a întâmplat?
- Nu știm încă totul. Nu e în stare să vorbească prea mult. A trimis-o maică-sa la magazin; locuiesc pe Craft Road, în spatele băcăniei lui Bates.
- Știu unde stau.
- Au luat-o în camioneta lui Cobb, au dus-o undeva, în pădure, și-au violat-o.
- Amândoi?
- Da, de mai multe ori. Și-au mai și bătut-o rău de tot. Rudele ei spun că nici n-au mai recunoscut-o, în așa hal au adus-o.
Jake se cutremură.
- Cumplit!
- Așa e. Nici nu mi-am putut închipui așa ceva. Au aruncat-o din mașină, sperând c-a murit.
- Cine-a găsit-o?
- Niște negri care pescuiau pe Foggy Creek. Au văzut-o târându-se pe mijlocul drumului, cu mâinile legate la spate. Abia mai putea să vorbească. Le-a spus doar cine-i taică-su, iar ei au adus-o acasă.
- De unde știți c-a fost Billy Ray Cobb?
- I-a spus ea maică-sii c-aveau o camionetă galbenă, cu un fanion la lunetă. Atât i-a trebuit lui Ozzie, că și-a dat seama imediat, nici n-ajunsese fata bine la spital.
Prather se feri să-i spună prea multe. Îl plăcea pe Jake, dar era conștient că, fiind avocat, se ocupa de multe cazuri criminale.
- Cine-i Pete Willard?
- Un prieten de-al lui Cobb.
- Unde i-ați găsit?
- La cârciuma lui Huey.
- Puteam să-mi închipui.
Jake își bău cafeaua și se gândi la Hanna.
- Dezgustător! mormăi Looney.
- Dar Carl Lee cum a primit vestea?
Prather își șterse mustața de sirop.
- E încă la spital cu ceilalți. Personal nu-l cunosc, dar n-am auzit nimic rău despre el. Ozzie a stat azi-noapte cu ei. Bineînțeles, îi știe foarte bine pe toți. Hastings e ceva rudă cu fata.
- Când e audierea preliminară?
- Bullard a planificat-o astăzi, la ora unu. Nu-i așa, Looney?
Looney dădu aprobator din cap.
- S-a stabilit cauțiunea?
- Nu încă. Bullard vrea s-aștepte până la audiere. Da' spune-mi, dacă moare fata, au să fie acuzați de crimă cu premeditare, nu-i așa?
Jake aprobă, dând din cap.
- Atunci nu pot ieși pe cauțiune, zise Looney.
- În principiu, pot, dar n-am întâlnit niciodată o astfel de situație. Sunt

sigur că Bullard nu va fi de acord să pună în discuție cauțiunea, pentru o crimă de felul acesta, dar dacă, totuși, o face, n-au să fie în stare s-o plătească.

- Dacă nu moare fata, cât crezi că le dă? întrebă Nesbit, al treilea polițist.

Jake începu să le explice. Toți îl ascultau cu atenție.

- Pentru viol, pot lua închisoare pe viață. Presupun că vor fi acuzați și de răpire cu vătămare corporală gravă.

- Asta cu siguranță.

- Atunci pot lua douăzeci de ani pentru răpire și douăzeci pentru vătămare corporală gravă.

- Mda. Da' cât au să stea, de fapt, la închisoare? întrebă Looney.

- Probabil că vreo treisprezece ani. Șapte pentru viol, trei pentru răpire și trei pentru vătămare corporală gravă. Asta numai în cazul în care vor fi acuzați de toate cele menționate mai înainte și dacă li se dă pedeapsa maximă.

- Dar Cobb are deja cazier.

- Da, însă nu se ține cont de el, dacă nu are două condamnări anterioare.

- Treisprezece ani! zise Looney, clătinând din cap.

Jake își aruncă privirea pe fereastră. Scuarul se anima tot mai mult. Pe lângă pajiștea din jurul tribunalului, parcau zeci de camioane cu fructe și cu zarzavaturi, iar fermierii bătrâni, îmbrăcați în salopete colorate, aranjau coșurile cu roșii, castraveți și dovlecei pe obloanele și pe capotele camionetelor. Lângă cauciucurile prăfuite, se ridicau munți de lubenițe de Florida. O parte din fermieri plecase la o întrunire matinală care se ținea lângă Monumentul Războiului din Vietnam. Se așezaseră, acolo, pe bănci, meșterind tutun și ciopling câte ceva, în vreme ce ascultau bârfa orașului. Jake presupuse că discutau despre viol.

Se luminase și era timpul să-și înceapă serviciul. Polițiștii terminară de mâncat și Jake se ridică, scuzându-se. O îmbrățișă pe Dell, plăti și fu tentat pentru o clipă să se întoarcă acasă, la Hanna.

Cu trei minute înainte de șapte, intră în birou și aprinse luminile.

Carl Lee nu putuse adormi pe canapeaua din sala de așteptare. Tonya era într-o stare gravă, dar staționară. Avură voie s-o vadă pe la miezul nopții. Așa cum le spusese doctorul, arăta rău. Gwen îi sărutase fața mică, bandajată, în timp ce Carl Lee stătea la picioarele patului copleșit și neclintit. Nu mai era în stare să facă nimic altceva decât să se uite la silueta acea firavă, înconjurată de aparate și de asistente. Mai târziu, Gwen fu condusă sub sedative la mama ei, iar băieții plecară acasă la unchiul lor.

În jurul orei unu, mulțimea se împrășteie, lăsându-l pe Carl Lee singur acolo, pe canapea. La ora două, Ozzie aduse cafea și gogoși și-i povesti tot ce știa despre Cobb și Willard.

Birourile lui Jake ocupau o clădire cu două etaje, orientată spre tribunal,

asemănătoare tuturor celor care se înșiruiau în partea de nord a scuarului, chiar lângă Coffee Shop. Construcția data din 1890, când familia Wilbanks stăpânea ținutul Ford. Din momentul terminării ei și până în 1979, anul în care fusese radiat ultimul din barou, această clădire constituise sediul Wilbanks al celor care practicau dreptul. Alături era un agent de asigurare pe care Jake îl pusese sub urmărire penală pentru falsificarea unei reclamații a lui Tim Nunley, un mecanic de la Chevrolet. La apus, se afla banca unde își ipotecase mașina. Aproape toate clădirile din jurul scuarului erau din cărămidă, cu două etaje. Numai construcțiile din colțul de sud-est și sud-vest aveau trei și, respectiv, patru etaje.

Jake practica dreptul singur, încă din 1979, anul excluderii din barou a predecesorului său. Așa îi plăcea lui, mai ales că în Clanton nu era nici un avocat destul de competent ca să-i stea alături. Cei buni se strânseseră la firma lui Sullivan, cu sediul în clădirea de lângă bancă. Jake îi detesta pe aceștia. Avocații care lucrau acolo erau aroganți și gomoși. Doi dintre ei absolviseră la Harvard.

Firma Sullivan reprezenta marii fermieri, bancherii, companiile de asigurare, căile ferate, în general pe toți cei care aveau bani. Resturile erau "ciugulite" de ceilalți paisprezece din ținut. Așa-numiții avocați ai străzii, în trendurile lor, săreau în ajutorul sufletelor amărâte, iar Jake era mândru că făcea parte dintre ei.

Birourile lui erau uriașe. Nu folosea decât cinci din cele zece încăperi ale clădirii. La parter, se afla o cameră de primire, o sală mare de întruniri, o bucătărie și o debara-depozit. Biroul lui Jake era la etaj, alături de o încăpere mai mică, pe care o numea "camera secretă", pentru că nu avea ferestre, nici telefoane, nici alte lucruri care ți-ar fi putut distrage atenția. Încăperile goale de la etaj și de la parter fuseseră ocupate cu ani în urmă de cei de la prestigioasa firmă Wilbanks. Biroul propriu-zis al lui Jake avea cam o sută de metri pătrați, cu podeaua și cu tavanul din lemn de esență tare. Mobila autentică de stejar consta în trei birouri, unul plasat sub portretul lui William Faulkner. Jake lucra la cel mai mic din ele, alături de șemineul uriaș. Unul din pereți era acoperit de rafturi cu cărți vechi. Dacă ieșeai în balconul cu uși din sticlă, în față ți se arăta o priveliște impresionantă: scuarul și tribunalul. Fără nici un dubiu, sediul lui Jake era unul din cele mai frumoase din Clanton, lucru pe care îl recunoșteau și cei mai înverșunați dușmani ai săi de la Sullivan. Pentru toată această opulență, Jake plătea patru sute de dolari pe lună proprietarului și fostului său șef, Lucien, cel care fusese exclus din barou în 1979.

Familia Wilbanks condusesese comitatul Ford zeci de ani. Erau oameni mândri, bogați, excelenți fermieri, bancheri, politicieni, dar mai ales slujitori ai legii. Toți bărbații din familia lor studiaseră dreptul la Ivy League. Fondaseră bănci, școli, ctitoriseră biserici și mulți dintre ei lucraseră în domeniul public. Wilbanks & Wilbanks fusese multă vreme cea mai puternică și mai prestigioasă firmă din nordul statului Mississippi. Lucien era singurul bărbat Wilbanks din generația sa. Mai avea o soră și niște nepoate, dar ele nu erau menite decât să facă un mariaj bun. De la Lucien se așteptau multe,

încă din copilărie. Dar, din clasa a treia, comportamentul lui începu să dea de gândit. Nu era acela al unui Wilbanks veritabil; moștenise firma după moartea, într-un accident de avion, a tatălui și a unchiului său. Deși avea atunci patruzeci de ani, abia terminase dreptul de câteva luni, la fără frecvență. Cu chiu, cu vai, trecu și examenul de atestare. După ce preluă conducerea firmei, clienții începură să dispară. Companiile mari de asigurări, bancherii și fermierii plecaseră cu toții la Sullivan, care îi fusese partener, până când Lucien îl concediase și îl evacuase. Împreună cu el, îl părăsiseră și ceilalți parteneri mai tineri precum și majoritatea clienților. Atunci Lucien îi dădu afară pe toți, cu excepția secretarei favorite a tatălui său, Ethel Twitty. John Wilbanks fusese foarte apropiat de ea ani de zile. De fapt, Ethel avea un fiu mai mic care semăna cu Lucien. Bietul băiat își petrecuse cea mai mare parte a timpului prin case de nebuni, iar avocatul îi zicea în glumă "fratele meu handicapat". După accidentul de avion, nebunul își făcuse apariția în Clanton, spunând tuturor că e fiul nelegitim al lui John Wilbanks. Ethel se simțise umilită, dar nu îl putuse opri. Orașul fierbea. Firma Sullivan intentase acțiune în numele fratelui handicapat pentru obținerea unei părți din moștenire. Lucien era furios. La procesul care urmă, își apără înverșunat onoarea și mândria, precum și moștenirea care le revenise lui și surorii sale. Juriul fusese frapat de asemănarea dintre Lucien și fiul secretarei, mai tânăr cu câțiva ani decât el.

"Fratele" handicapat se așezase strategic cât mai aproape de Lucien, iar avocații lui Sullivan îl instruiseră să se comporte exact ca el. Ethel și soțul ei negară orice legătură de genul acesta cu familia Wilbanks, dar Curtea era de altă părere. Se stabili că băiatul avea dreptul la moștenirea lui John și obținu o treime din avere. Lucien înjură curtea cu juri, îl pocni pe amărâtul de băiat; drept urmare, fu luat pe sus și dus la pușcărie. Hotărârea judecătorească fusese respinsă și anulată la recurs, dar Lucien se temu de complicații, așa că o opri pe Ethel Twitty la firma lui.

Satisfăcut că distrusese totul, hotărî să practice dreptul în cu totul alt fel decât strămoșii săi. Voia să se ocupe mai mult de cazurile criminale, așa că își selecta clientela cu multă atenție. Lucien alegea numai violurile, omorurile, abuzurile asupra copiilor, cele mai cumplite cazuri pe care le refuza toată lumea. Dorea să fie un avocat al drepturilor civile și să lupte pentru ele cu toată forța. Dar mai mult ca orice voia să fie un radical înflăcărat, cu clienți și cauze incomode, pentru ca astfel să ajungă în atenția tuturor. Și-a lăsat barbă, a divorțat, a părăsit biserica de care aparținea, și-a vândut acțiunile de la Clubul rural, s-a înscris în NAACP și în ACLU - organizații de drepturi civile - a demisionat din consiliul bancar și a devenit, în general, o adevărată calamitate pentru Clanton. A dat în judecată școlile, pentru segregatie rasială, pe guvernator din cauza condițiilor din închisoare, orașul, pentru că refuza să paveze străzile în cartierul negrilor, banca, pentru că nu avea nici un casier de culoare, statul, pentru pedeapsa capitală și fabricile pentru că nu-i apreciau pe muncitorii calificați. A avut câștig de cauză în multe procese criminale, chiar și în afara granițelor comitatului Ford. Reputația i-a crescut vertiginos, atât printre negri, cât și printre albi săraci.

Se bucura de aprecierea câtorva syndicate libere din nordul statului Mississippi. Fusesse propulsat de succesul obținut în câteva cazuri de vătămare și omor prin imprudență. Firma devenise mai profitabilă ca oricând. Lucien era obișnuit să aibă bani și nu îl preocupa niciodată această problemă. Ethel îi ținea contabilitatea. Trăia prin munca lui. Fără familie, se dedicase trup și suflet justiției. Lucien practica dreptul cu pasiune cincisprezece ore în fiecare zi din săptămână. Nu-l mai interesa nimic altceva, în afară de alcool. Pe la sfârșitul anilor șaiszeci, începu să simtă o atracție puternică pentru "Jack Daniel's"; nu după multă vreme, deveni un adevărat băutor, iar când îl angajase pe Jake, era alcoolic în toată puterea cuvântului. Dar nu amesteca niciodată băutura cu munca; învățase să le împace pe amândouă. Impulsiv și aspru din fire, Lucien devenea de o franchețe periculoasă când bea. La procese, îi pune pe avocații adversari în situații penibile, insulta judecătorul, îi agresa pe martori, apoi își cerea scuze în fața Curții. Nu respecta pe nimeni și nu putea fi intimidat. Se temea toată lumea de el, pentru că putea spune și face orice îi trecea prin minte. Oamenii mergeau în vârful picioarelor când treceau pe lângă el. Lucien știa acest lucru și îi făcea plăcere. Deveni din ce în ce mai excentric. Cu cât bea mai mult, cu atât acționa mai nebunește. Dacă auzea că e bârfit pentru asta, se încăpățâna și se îmbăta mai rău.

Între 1966 și 1978, Lucien angajă unsprezece persoane: negri, evrei, spanioli, femei. Nici unul nu-i intra în voie. Era un tiran, îi înjura și-i făcea de ocară pe tinerii avocați. Câțiva demisionară din prima lună. Unul singur a rezistat doi ani. Lui îi dădea mâna să fie excentric, pentru că avea bani, dar asociații lui săraci îi suportau cu greu nebuniile.

Pe Jake l-a angajat în 1978, direct din facultate. Tânărul era din Karaway, un orașel cu două mii cinci sute de locuitori, situat la optsprezece mile spre vest de Clanton. Era curățel, conservator, prezbiterian și avea o soție drăguță care își dorea copii. Lucien l-a angajat să vadă dacă îl putea corupe. Jake acceptă slujba cu multă rezervă, mai ales că nu avea nici o altă ofertă aproape de casă. Peste un an, Lucien fu exclus din barou. Pentru puținii oameni care îl iubeau, a fost o tragedie. Sindicatul de la o fabrică din nordul orașului instigase la grevă. Atunci patronii începură să angajeze muncitori noi și urmară o serie de violențe. Lucien însuși apăruse în pichetul de grevă, pentru a-și reuni oamenii. Era mai beat ca oricând. Un grup de spărgători de grevă încercase să intre în fabrică și începuse încăierarea. Fiind în frunte, îl arestară și îl băgară la pușcărie. A fost chemat în judecată pentru atac, violență și instigare. A făcut recurs de mai multe ori și a pierdut de fiecare dată. Baroul se săturase de Lucien după atâția ani. Nici un alt slujitor al legii din Mississippi nu avea atâtea reclamații ca el. Îl mustrașeră în particular și în public, îl suspendaseră temporar, fuseseră folosite toate metodele posibile, dar în zadar. Curtea de Reclamații și Comitetul Disciplinar acționară rapid. Fu exclus din barou pentru comportament scandalos, incompatibil cu un slujitor al legii. A făcut din nou recurs, dar a pierdut.

Se simțea distrus. Jake fusesse de față când Jackson îi dăduse vestea prin telefon. Lăsase receptorul în jos și se îndreptase spre balcon, uitându-se în zare. Jake se așteptase la o tiradă. Dar Lucien nu zisese nimic. Se întorsese și

o pornise încet spre ieșire. Se oprișe o clipă și se uită la Ethel care plângea, apoi la Jake. Deschisese ușa și rostise:

- Ai grijă de toate. Pe curând.

Jake și Ethel alergaseră la fereastra din față și se uitaseră cum pleca, în viteză, cu vechiul lui Porsche jerpelit. Câteva luni, nu mai avură nici o veste de la el. Jake lucra cu râvnă la cazurile lui Lucien. Reușise să rezolve câteva. Altele erau pe rol sau fuseseră transferate. În vremea aceasta, Ethel avea grijă ca totul să meargă bine la birou.

Peste vreo șase luni, când Jake se întoarse după o zi obositoare, îl găsi pe Lucien dormind pe covorul persan.

- Lucien! Te simți bine? Întrebase el.

Wilbanks sări și se așeză pe scaunul îmbrăcat în piele, din spatele biroului. Era treaz, bronzat și relaxat.

- Jake, băiatule, ce mai faci? Întrebă el cu căldură.

- Bine, chiar foarte bine. Unde-ai fost atâta vreme?

- În Cayman Islands.

- Și ce-ai făcut acolo?

- Am băut rom, am stat pe plajă și-am umblat după fete.

- Se pare că te-ai distrat. De ce-ai plecat de acolo?

- M-am plictisit.

Jake se așeză pe birou.

- Mă bucur că te văd, Lucien.

- Și mie îmi parc bine, Jake. Cum merg treburile pe aici?

- Cam agitat, dar cred că totul e-n ordine.

- Ai rezolvat cu Medley?

- Mda. Au plătit optzeci de mii.

- Foarte bine. S-a bucurat?

- Da, așa mi s-a părut.

- Procesul lui Cruger a fost judecat?

Jake lăsă privirea.

- Nu. L-au angajat pe Fredrix. Cred că se va judeca luna viitoare.

- Ar fi trebuit să stau de vorbă cu el înainte de a pleca.

- E vinovat, nu-i așa?

- Da, chiar foarte. N-are importanță cine îl apără. Majoritatea acuzaților sunt vinovați, să nu uiți asta niciodată - zise el, ducându-se la fereastră și privind spre tribunal. Ce planuri ai, Jake?

- Mi-ar plăcea să rămân aici. Tu ce-ai de gând?

- Ești un băiat bun și vreau să stai aici în continuare. În ceea ce mă privește, habar n-am! Mă gândeam să mă mut în Caraibe, dar m-am răzgândit. Ar fi frumos, însă de locuit... De fapt, n-am nici un plan. S-ar putea să călătoresc și să-mi mai cheltuiesc din bani. Știi bine că am prea mulți.

Jake îl aprobă. Lucien făcu un gest larg:

- Vreau să-ți dau ție toate astea. Încearcă să continui activitatea firmei.

Aș dori să le muți definitiv aici, să stai la biroul acesta pe care l-a adus bunicul meu din Virginia, după Războiul Civil. Ai grijă de dosare, de cazuri, de clienți. Ocupă-te tu de toate.

- Ești foarte generos, Lucien.
- Mulți clienți vor pleca. Nu din cauza ta, sunt sigur că vei deveni un mare avocat, cu timpul. Dar sunt unii care m-au urmat ani de zile.
Jake nici nu avea nevoie de toți clienții lui.
- Ce chirie-mi ceri?
- Plătește-mi cât poți tu. La început, o să-ți fie mai greu, dar te vei descurca până la urmă. Eu n-am nevoie de bani, pe când tu...
- Ești foarte drăguț.
- Așa sunt eu, băiat bun!
Râseră amândoi, jenați. Apoi Jake întrebă:
- Ce fac cu Ethel?
- Ce vrei tu. E secretară bună și știe mai mult decât îți închipui. Sunt convins că nu-ți place, dar e greu de înlocuit. Dacă vrei, însă, poți s-o dai afară. Nu mă interesează!
Lucien porni către ușă.
- Sună-mă dacă ai nevoie de mine. Voi fi pe-aproape. Repet, vreau să te muți aici, în biroul acesta care a fost al tatălui și al bunicului meu. Pune-mi lucrurile în niște cutii. Am să vin eu să le iau mai târziu.

Cobb și Willard se treziră cu dureri de cap și cu ochii injectați. Ozzie țipă la ei. Se aflau într-o celulă mică, alături de cea în care stăteau prizonierii care urmau să fie duși la Parchman. De dincolo de gratii se uitau la ei vreo doisprezece negri. Celula din stânga era înțesată tot de oameni de culoare. Ozzie urlase la ei să stea liniștiți, ca să nu dărmă închisoarea!

Jake era singur și liniștit de la șapte la opt și jumătate, când sosea Ethel. Ținea foarte mult la orele acestea liniștite; încuia ușa de la intrare, nu răspundea la telefon și refuza să facă vreo programare. Își planifica ziua cu meticulozitate. Până deschidea, dicta destul ca să-i dea de lucru secretarei până la prânz. Pe la nouă, era fie la tribunal, fie în compania clienților. Nu dădea telefoane până la unsprezece, când răspundea tuturor mesajelor primite dimineața. Nu lăsa nimic nerezolvat. Aceasta era o altă regulă strictă pe care o respecta. Jake lucra sistematic și meticulos, fără prea mulți timpi morți. Desigur, nu moștenise acest obicei de la Lucien!

La opt și jumătate, Ethel intră zgomotos. Făcu o cafea și deschise corespondența, așa cum proceda de patruzeci și unu de ani încoace. Era grasută, se ținea bine, fără să fie frumoasă, iar la cei șaiszeci și patru de ani ai săi, părea de cincizeci. În timp ce citea corespondența lui Jake, mânca pesmeți cu cârnați aduși de acasă.

Deodată, Jake auzi niște voci. Ethel vorbea cu o femeie. Se uită în agendă, dar văzu că nu are nici o programare până la zece.

- Bună dimineața, domnule Brigance! spuse Ethel prin interfon.

- Bună, Ethel!

Ei îi plăcea să i se spună "doamna Twitty". Toți, inclusiv Lucien îi ziceau

aşa. Dar Jake i se adresa cu "Ethel".

- Vă caută o doamnă.
- Nu are programare.
- Ştiu, domnule.
- Programeaz-o pentru mâine dimineaţă, după ora zece şi jumătate.

Acum sunt ocupat.

- Da, domnule, dar zice că e vorba de ceva urgent.
- Cine e doamna?

Toţi spuneau că au urgenţe când dădeau buzna neanunţaţi, ca la piaţă. Cine ştie ce voia să întrebe şi asta, despre vreun unchi sau despre vreun proces care avea să aibă loc peste trei luni!

- O cheamă Willard, răspunse Ethel.
- Şi prenumele?
- Earnestine Willard. N-o cunoaşteţi, dar fiul ei e la arest.

Jake respecta orele de audienţă cu toţi cei programaţi, dar cu intruşii era altceva. De obicei, Ethel îi dădea afară sau îi programa a doua zi. Domnul Brigance era foarte ocupat, le explica ea, dar le va rezolva problema peste o zi. Lucrul acesta îi impresiona pe oameni.

- Spune-i că nu mă interesează.
- Dar zice că trebuie să găsească un avocat acum, pentru că fiul ei va apărea la tribunal astăzi, la ora unu.
- Spune-i să se ducă la Drew Jack Tyndale, apărătorul public. E bun şi nu cred că e ocupat.

Ethel transmise mesajul.

- Dar, domnule Brigance, doamna vă vrea pe dumneavoastră. I-a spus cineva că sunteţi cel mai bun avocat criminalist din ţinut.

Jake simţi amuzamentul din vocea lui Ethel.

- Spune-i că aşa e, dar nu mă interesează cazul ei.

Ozzie îl conduse pe Willard în biroul lui. Acolo, îi scoase cătuşele şi îl puse să se așeze pe scaunul de lemn din mijlocul încăperii mici. Şeriful trecu în spatele biroului şi îl privi pe arestat:

- Domnule Willard, dumnealui este locotenentul Griffin, de la circulaţie. Ceilalţi sunt anchetatorul Rady şi ajutorii de şerif Looney şi Prather, pe care i-ai cunoscut deja, azi-noapte. Mă îndoiesc însă că-ţi mai aminteşti ceva. Eu sunt şeriful Walls.

Willard îşi ridică privirea. Îl înconjuraseră şi uşa era încuiată. Pe marginea biroului se aflau două magnefoane.

- Vrem să-ţi punem întrebări, bine?
- Nu ştiu.
- Înainte de a începe, vreau să mă asigur că-ţi cunoşti drepturile. Mai întâi, poţi să nu spui nimic, ai înţeles?
- Îhî.
- Nu eşti obligat să vorbeşti, dacă nu vrei, dar tot ce vei spune, va fi folosit împotriva ta la tribunal. Clar?

- Mda.
- Știi să citești și să scrii?
- Da.
- Bine, atunci citește asta și semnează. Aici scrie că ți s-au prezentat drepturile.

Willard semnă. Ozzie apăsă pe butonul roșu al unuia din magnetofone.

- Ai văzut că am dat drumul la bandă?
- Mda.
- E miercuri, cincisprezece mai, ora opt și patruzeci și trei, dimineața.
- Dacă spuneți...
- Care e numele tău întreg?
- James Louis Willard.
- Adresa?
- Strada șase, numărul paisprezece, Lake Village, Mississippi.
- Pe ce drum național?
- Pe Bethel.
- Cu cine locuiești?
- Cu mama, Earnestine Willard. Sunt divorțat.
- Îl cunoști pe Billy Ray Cobb?

Willard ezită și se uită la picioarele lui. Cizmele îi rămăseseră în celulă. Șosetele albe se murdăriseră și se rupseseră în dreptul degetelor mari. "Ce întrebare!" gândi el.

- Da, îl cunosc.
- Ai fost ieri cu el?
- Mda.
- Unde?
- La cârciuma de lângă lac.
- Când ați plecat?
- Pe la trei.
- Ce mașină conduceai?
- N-am fost eu la volan.
- Mă rog, în ce mașină erai?

Ezită. Își studie atent degetele de la picioare.

- Cred că nu mai vreau să spun nimic.

Ozzie apăsă pe buton și opri magnetofonul. Trase adânc aer în piept și zise:

- Ai fost vreodată la Parchman?
- Willard dădu din cap.
- Știi ce mulți negri sunt acolo?
- Clătină din nou din cap.
- Cam cinci mii. Da' știi câți albi sunt la Parchman?
 - Nu.
 - Vreo mie.

Willard lăasă capul în jos. Ozzie tăcu un moment, apoi îi făcu cu ochiul locotenentului Griffin.

- Îți dai seama ce pot să facă negrii ăia cu un alb care a violat o fetiță de

culoare?

Tăcere.

- Locotenent Griffin, spune-i domnului Willard cum sunt tratați albi la Parchman.

Griffin se apropie și se așează pe marginea biroului. Apoi zise, uitându-se la Willard:

- Acu' vreo cinci ani, un tânăr alb din ținutul Helena de lângă Deltă, a violat o negresă de doisprezece ani. După proces, l-au dus la Parchman, unde era așteptat. Aflaseră că vine. În prima noapte, l-au luat vreo treizeci de negri și l-au legat de un butoi. Apoi s-au suit pe el. Gardienii se uitau și râdeau. Nimănui nu-i e milă de violatori. L-au ținut așa noapte de noapte, vreo trei luni, până l-au omorât. L-au găsit castrat și înghesuit în butoi.

Willard se aplecă, apoi își dădu capul pe spate respirând adânc, cu ochii în tavan.

- Uite ce e, Pete, zise Ozzie. Cu tine nu avem mare lucru. Ne interesează Cobb. Sunt cu ochii pe băiatu' ăsta de când a ieșit de la Parchman. Vreau să pun mâna pe el neapărat. Dacă ne-ajută să-l înfundăm, am să fac tot ce pot pentru tine. Nu promit nimic, dar să știi că am legături cu procuratura și încerc să te ajut. Nu trebuie să spui decât ce s-a întâmplat.

- Vreau un avocat, zise Pete.

Ozzie își lăsă capul în jos și oftă:

- Ce crezi c-o să facă un avocat? O să te apere de negri? Eu încerc să te ajut, și tu bați câmpii!

- Mai bine ascultă-l pe șerif, omule! Vrea să-ți salveze viața, spuse Griffin cu solitudine.

- Dacă ne-ajută, poți face aici câțiva ani și scapi, adăugă Rady.

- E mult mai sigur decât la Parchman, spuse și Prather.

- Cum vrei tu, Pete, zise Ozzie. Alege, dacă vrei să stai la Parchman sau aici. Cred chiar că pot interveni să-ți mai reducă din pedeapsă, dacă te porți cum trebuie.

Willard plecă privirea și începu să-și frece tâmpilele.

- Bine, bine, vă spun.

Ozzie apăsă pe butonul roșu.

- Unde ați găsit fetița?

- Pe drum.

- Ce drum?

- Nu știu. Eram beat.

- Unde ați dus-o?

- Nu-mi amintesc.

- Erați numai tu și Cobb?

- Mda.

- Cine a violat-o?

- Amândoi. Billy Ray a fost primul.

- De câte ori?

- Nu-mi amintesc. Fumasem hașiș și băusem mult.

- Ați violat-o, deci, amândoi.

- Da.
- Unde ați aruncat-o?
- Nu mai știu. Jur că nu-mi aduc aminte.
- Ozzie apăsă pe alt buton.
- Vom bate la mașină tot ce-ai spus și-ți dăm să semnezi.
- Willard aprobă.
- Numai să nu-i spuneți nimic lui Billy Cobb.
- N-o să-i spunem, promise șeriful.

4

Percy Bullard se foia nervos pe scaunul său tapisat cu piele, din spatele biroului uriaș, de stejar masiv. Alături se auzea forfota mulțimii adunate în sala de judecată, dornică să afle cât mai multe despre viol. Avocații bârfeau pe aceeași temă, într-o încăpere vecină, în jurul automatului de cafea.

Roba mică și neagră a lui Bullard atârna într-un colț de lângă fereastra dinspre strada Washington. Cum stătea pe scaunul acela înalt, picioarele cu pantofi ușori, de sport, nu-i atingeau pământul. Era tipul omului mic, nervos, care își făcea probleme din orice. Nu învățase să se relaxeze, deși era judecător de mai bine de treisprezece ani. Din fericire, nu era solicitat în cazurile de anvergură; acelea erau rezervate colegului său de la Curtea teritorială. Bullard se opri la statutul de judecător local.

Domnul Pate, bătrânul aprod de la tribunal, bătu ușor la ușă.

- Intră! rosti Bullard poruncitor.
- Bună ziua, domnule judecător.
- Câți negri sunt în sală? întrebă Bullard fără nici o introducere.
- Cam jumătate din sală.
- Asta înseamnă vreo sută de persoane. Nu se-adună atâția nici la procesele de omor. Ce vor?

Domnul Pate scutură din cap și nu zise nimic.

- S-or fi gândit că-i judecăm astăzi.
- Cred că sunt îngrijorați, spuse domnul Pate încetișor.
- Îngrijorați, de ce? Doar nu le dau drumul! E doar o înfățișare preliminară, zise el, uitându-se pe fereastră. Au venit și cei din familie?

- Cred că da. I-am recunoscut pe câțiva, dar nu-i știu părinții.
- S-a asigurat paza?
- Șeriful și-a adunat oamenii în jurul tribunalului, iar noi îi controlăm pe toți cei care intră.

- Ați găsit ceva?
- Nu, domnule.
- Unde sunt tinerii?
- I-a adus șeriful. Vor intra curând.

Judecătorul păru satisfăcut. Domnul Pate îi puse o hârtie scrisă de mână pe birou.

- Ce-i asta?

Domnul Pate respiră adânc.

- E o cerere a televiziunii din Memphis, care vrea să filmeze ședința.

- Ce?! strigă Bullard cu fața roșie de mânie, bătându-se pe scaun.

Aparate de filmat în sala mea de judecată? urlă el din nou, apoi rupse hârtia și o aruncă la coșul de gunoi. Unde sunt?

- În rotundă.

- Dă-i afară din tribunal!

Domnul Pate plecă în grabă.

Carl Lee stătea în penultimul rând, înconjurat de zeci de rude și prieteni, așezați pe scaunele tapisate din dreapta sălii. Băncile din stânga erau goale. Polițiștii înarmați se învârteau peste tot bănuitori, aruncând priviri scurte spre grupul de negri, mai ales spre Carl Lee care stătea aplecat, cu coatele pe genunchi, cu ochii în jos.

Jake se uită pe fereastră la clădirea tribunalului. Era ora unu, iar el sărise peste masa de prânz, ca de obicei. N-avea nici o treabă, dar simțea nevoia de aer curat. Nu părăsise clădirea toată ziua și, deși nu dorea să afle detalii în legătură cu violul, nu voia să piardă înfățișarea aceasta. Cu siguranță, sala era plină de lume, pentru că toate locurile de parcare din jurul scuarului erau ocupate. În fața ușii pe unde aveau să fie introduși Cobb și Willard se strânseseră câțiva reporteri care așteptau nerăbdători.

Închisoarea se afla doar la două blocuri de scuar, în partea de sud, către autostradă. Ozzie conducea mașina cu cei doi arestați. În față și în spate erau escortați de două automobile de patrulare. Trecură pe strada Washington, apoi intrară pe o alee, până la ușa din spate a tribunalului. Tinerii fură conduși de șase polițiști, printre reporteri, până într-o cămăruță de lângă sala de judecată.

Jake își luă repede haina și trecu pe lângă Ethel, fără să se uite la ea. Traversă în fugă, urcă scările și intră în sală printr-o ușă laterală, chiar în momentul în care domnul Pate îl conducea pe judecător spre locul lui.

- Ridicați-vă! Intră Curtea! strigă domnul Pate.

Lumea așteaptă până când Bullard se așeză.

- Luați loc! țipă el. Unde sunt inculpații? Aduceți-i înăuntru!

Cobb și Willard intrară în sală cu mâinile prinse în cătușe. Erau ne-bărbieriți, cu fețele boțite, murdare și păreau complet derutați. Willard se uită la grupul mare de negri, în vreme ce Cobb se întoarse cu spatele. Looney le scoase cătușele și-i așeză lângă Drew Jack Tyndale, apărătorul public. La o masă lungă de alături stătea Rocky Childers, procurorul comitatului, care scria ceva și avea o alură foarte importantă.

Willard se uită din nou peste umăr, la negri. În rândul din față se aflau mamele lor, a lui și a lui Cobb, fiecare cu câte un polițist lângă ea, pentru a fi apărate. Billy Ray refuza să se întoarcă.

Carl Lee își ridică privirea spre cei doi bărbați care îi violaseră fiica. Erau niște străini râioși, bărboși și murdari. Hailey își acoperi fața cu mâinile și se aplecă din nou. În spatele lui, lipiți de perete, doi polițiști îi urmăreau fiecare mișcare.

- Acum ascultați, începu Bullard cu voce puternică. Aceasta este doar o înfățișare preliminară, nu un proces. Scopul acesteia este să se stabilească dacă există suficiente probe pentru ca acești doi arestați să compară în fața marelui juriu. În cazul în care există obiecții, se poate renunța la această înfățișare.

Tyndale se ridică:

- Nu, onorată instanță, noi dorim să se urmeze procedura.

- Foarte bine, atunci. Șeriful Walls mi-a înmănat depozițiile prin care cei doi sunt acuzați de viol comis asupra unei persoane de sex feminin, sub vârsta de doisprezece ani. La aceasta se adaugă și culpa de răpire și de vătămare corporală. Domnule Childers, puteți chema primul martor.

- Onorată instanță, statul cheamă ca martor pe șeriful Ozzie Walls.

Jake stătea în boxa juraților. Avocații de lângă el se prefăceau că citesc materiale importante. Ozzie jură și se așează pe scaunul martorilor, la câțiva pași de boxa juriului.

- Vreți să vă spuneți numele?

- Ozzie Walls.

- Sunteți șeriful comitatului Ford?

- Da.

- Știu cine e, mormăi Bullard răsfoind dosarul.

- Ați primit un telefon, ieri, după-amiază, prin care vi se semnală dispariția unui copil?

- Da, pe la patru și jumătate.

- Cum ați acționat?

- L-am trimis pe ajutorul de șerif Willie Hastings la domiciliul numiților Gwen și Carl Lee Hailey, părinții fetei.

- Unde anume?

- Pe Craft Road, în spatele băcăniei lui Bates.

- Și ce-a aflat acolo?

- A găsit-o pe mama fetei care semnalase dispariția. Apoi a plecat să caute copila.

- Și a reușit să dea de ea?

- Nu, dar când s-a întors, fetița fusese adusă acasă de niște pescari.

- În ce stare se afla?

- Era violată și bătută.

- Putea vorbi?

- Cu foarte mare greutate.

- Ce spunea?

Tyndale sări în picioare.

- Onorată instanță, știu că sunt admise și zvonurile într-o înfățișare de genul acesta, dar ceea ce se întâmplă acum mi se pare o exagerare.

- Se respinge! Taci și stai jos! Continuați, domnule Childers.

- Ce-a zis fetița?

- Că au răpit-o doi bărbați albi, într-o camionetă galbenă, cu un fanion la lunetă. Nu putea vorbi prea mult. Avea maxilarele rupte și fața zdrobită.

- Ce s-a întâmplat după aceea?

- Ajutorul de șerif a chemat o ambulanță și fetița a fost dusă la spital.
- În ce stare este acum?
- Critică, după spusele celor de acolo.
- Apoi, ce s-a mai întâmplat?
- Am căutat să pun cap la cap informațiile de până atunci și m-am gândit la un suspect.

- Cum ați acționat?
- Am luat legătura cu un om de încredere și l-am trimis la berăria lui Huey, lângă lac.

Childers nu intră în detalii, mai ales că era vorba de Bullard. Știa cu toții că judecătorul trimitea cazurile de genul acesta spre a fi studiate de marele juriu, așa că orice înfățișare preliminară era o formalitate. Lui Bullard nu-i dădea mâna să riște. Alegătorii se supărau când favorizai un criminal. Știind acest lucru, majoritatea avocaților renunțau la aceste înfățișări preliminare. Jake însă le considera foarte importante, pentru formarea unei imagini de ansamblu asupra cazului. Tyndale, de asemenea, renunța rareori la preliminarii.

- Bun. Și ce-a aflat la berărie?
- Informatorul mi-a spus că i-a auzit pe cei doi, aici de față, lăudându-se că au violat o fetiță de culoare.

Cobb și Willard se uitară unul la altul. Cine era informatorul? Nu prea își aminteau ce se întâmplase la bar.

- Ce-ați făcut în continuare?
- L-am arestat pe cei doi și-am cercetat camioneta înscrisă pe numele lui Billy Ray Cobb.

- Și ce-ați găsit?
- Urme și un tricou plin de sânge.
- Cui aparține acest tricou?
- Lui Tonya Hailey, fetița care a fost violată. Ne-a confirmat-o tatăl ei, astăzi.

Auzind că era vorba despre el, Carl Lee se ridică brusc. Ozzie tresări și se uită la el. Jake se întoarse. Îl văzu prima oară de când intrase în sală.

- Vă rugăm să faceți o descriere a mașinii.
- Este o camionetă Ford, galbenă, nouă, de o jumătate de tonă. Are roți cromate, cauciucuri speciale, iar la lunetă, un fanion.
- Se potrivește cu descrierea făcută de fetiță?
- Da.

Childers se opri și-și verifică notițele.

- Acum, spuneți ce alte dovezi mai aveți împotriva acestor pârâți?
- Am vorbit cu Pete Willard în dimineața aceasta, la arestul poliției. A semnat o declarație.

- Ce-ai făcut? Îi scăpă lui Cobb.

Willard se chirci și privi speriat.

- Liniște, liniște! strigă Bullard, în vreme ce lovea cu ciocănelul. Tyndale își liniști clienții.
- L-ați avertizat pe domnul Willard asupra drepturilor pe care le are?

- Da.
- A înțeles despre ce e vorba?
- Da.
- A semnat ceva în acest sens?
- Da.
- Cine-a fost de față, când a dat declarația?
- Eu, doi polițiști, anchetatorul Rady și locotenentul Griffin, de la patrula de circulație.

- Aveți declarația?

- Da.

- Vă rugăm s-o citiți.

Se făcu liniște. Toți îl ascultau pe Ozzie. Carl Lee privea neutru la cei doi tineri. Cobb se uita crunt la Willard, care se apucase să-și curețe cizmele cu mâna.

- Mulțumesc, spuse Childers când Ozzie termină de citit. Domnul Willard a semnat declarația?

- Da, de față cu cei trei martori.

- Procuratura nu mai are nimic de adăugat, onorată instanță.

Bullard strigă:

- Domnul Tyndale, puteți pune întrebări.

- Pentru moment, nu am nici o nelămurire, onorată instanță.

"Bună mișcare!" - gândi Jake. Era cel mai indicat ca apărarea să nu spună nimic la înfățișările preliminare, ci să asculte, să facă însemnări și să-i lase pe grefieri să înregistreze mărturiile. Oricum, marele juriu va cerceta cazul, așa că nu avea nici un rost să se agite de pe acum. De fapt, Jake nici nu se aștepta la altceva din partea lui Tyndale.

- Următorul martor? zise judecătorul.

- Nu mai avem martori, onorată instanță.

- Bine, luați loc. Domnule Tyndale, aveți martori?

- Nu, onorată instanță.

- Bun. Curtea consideră că există destule dovezi împotriva celor doi pârâți și decide ca domnii Cobb și Willard să fie reținuți, în vederea prezentării în fața marelui juriu, care se va întruni luni, 27 mai. Aveți vreo întrebare?

Tyndale se ridică încet.

- Da, onorată instanță. Am solicitat Curții stabilirea unei sume rezonabile pentru...

- Nici nu poate fi vorba de așa ceva! izbucni Bullard. Se respinge cauțiunea, cel puțin pentru moment. Înțeleg că fata se află într-o stare critică. Dacă moare, se vor adăuga și alte acuzații.

- Atunci, onorată instanță, aș dori să solicit o înfățișare specială, peste câteva zile, în speranța că starea ei se va îmbunătăți.

Bullard îl studie pe Tyndale, admirându-l pentru ideea care îi venise.

- Se acceptă pentru luni, 20 mai, în aceeași sală. Până atunci, cei doi pârâți rămân în custodia șerifului din Ford. Ședința se suspendă!

Bullard lovi o dată cu ciocănelul în masă și dispăru. Polițiștii se agitară în

jurul acuzaților, le puseră cătușele și ieșiră din sală, trecând printre reporteri, până la mașină.

Înfățișarea fusese în spiritul lui Bullard - nu mai lungă de douăzeci de minute. Cu el, lucrurile mergeau rapid. Jake stătea de vorbă cu alți avocați și se uita la mulțimea tăcută care ieșea din tribunal. Carl Lee nu se grăbea. Îl căută cu privirea pe Jake, și îl văzu în rotundă. Se scuză față de cei cu care era și se grăbi să-l întâlnească, la coborâre.

- Îmi pare nespus de rău, Carl Lee, zise Jake.

- Și mie.

- Cum se simte?

- Cred c-o să fie bine.

- Dar Gwen?

- Și-a mai revenit.

- Tu?

Mergeau încet, spre holul din spate al tribunalului.

- Nu m-am dumirit încă. Vreau să spun că acu' douăzeci și patru de ore, totul era în ordine. Și uită-te la noi acum: fetița mea zace într-un spital, înconjurată de tot felul de aparate; nevastă-mea a-nnebunit și băieții sunt înspăimântați. Nu mă gândesc decât să pun mâna pe ticăloșii ăștia.

- Aș vrea să te-ajut, Carl Lee.

- Tot ce poți face e să te rogi pentru ea și pentru noi.

- Știu că e dureros.

- Ai și dumneata o fetiță, Jake, nu-i așa?

- Da.

Carl Lee nu mai spuse nimic. Continuară să meargă, iar Jake schimbă subiectul.

- Unde-i Lester?

- La Chicago.

- Ce face acolo?

- Lucrează la o companie de prelucrare a oțelului. Are slujbă bună. S-a și-nсурat.

- Glumești! Lester căsătorit!

- Da. S-a și-nсурat cu o fată albă.

- Cu o albă?! Ce l-o fi apucat?

- Păi, îl știi pe Lester. A fost totdeauna un negru înfumurat. Vine astăzi pe-acasă. Cred că sosește deseară.

- De ce?

Se opriră la ușa din spate. Jake îl întrebă din nou:

- De ce se-ntoarce Lester?

- Chestiuni de familie.

- Voi puneți la cale ceva.

- Vreau doar să-și vadă nepoata.

- Nu vă ambalați.

- Ție ți-e ușor să vorbești, Jake.

- Știu.

- Ce-ți imaginezi, Jake?

- Nimic. De ce?
- Ai și tu o fetiță. Închipuiește-ți-o într-un pat de spital, violată și bătută.
Ce-ai face?

Jake se uită pe geamul ușii fără să poată da un răspuns. Carl Lee aștepta.

- Să nu faci vreo prostie.
- Răspunde-mi la întrebare, ce-ai face?
- Nu știu. Sincer, nu știu ce-aș face.
- Să te-ntreb altceva. Dacă era vorba de fetița ta, și dacă ți-ar fi violat-o doi negri, iar tu ai pune mâna pe ei, ce-ai face?

- I-aș omorî.
Carl Lee zâmbi, apoi izbucni în râs.
- Sigur că da, Jake, sigur că da. Și-apoi ai angaja doi avocați trăsnet care să demonstreze că ești nebun, așa cum ai făcut la procesul lui Lester.

- N-am spus că Lester era nebun, ci că Bowie merita să fie omorât.
- L-ai scăpat, nu-i așa?
- Da, sigur.

Carl Lee se apropie de scară și se uită în sus.
- Pe-aici sunt aduși în sala de judecată, nu-i așa?
- Cine?
- Tipii ăia.
- Da. De cele mai multe ori, pe-aici sunt conduși acuzații. E o cale mai rapidă și mai sigură. Mașina parchează chiar lângă ușă și-i aduc repede sus.

Carl Lee se apropie de ușa din spate și privi pe verandă.
- Câte procese de omor ai avut, Jake?
- Trei. Pe-al lui Lester și încă două.
- Câți erau negri?
- Toți trei.
- Ai mână bună la negri, nu-i așa?
- Așa se pare.
- Ești pregătit pentru încă unul?
- Mai bine liniștește-te, Carl Lee. Nu are nici un rost. Știi bine că ai putea ajunge în camera de gazare. Cine-ți crește copiii? Ticăloșii ăia nu merită un astfel de sacrificiu.

- N-ai spus tu c-ai face-o, dac-ai fi în locul meu?
Jake se apropie de Carl Lee.
- Cu mine e altceva. Eu aș avea o șansă.
- Ce șansă?
- Sunt alb, iar noi trăim într-un comitat unde albi sunt majoritari. Cu puțin noroc, aș aranja ca nici un negru să nu facă parte din juriu. Nu suntem la New York sau în California. Bărbatul trebuie să-și protejeze familia. Iar juriul ar putea fi îmbrobodit.

- Dar eu ce cusur am?
- Așa cum am mai spus, nu suntem la New York. Probabil că ar fi unii care te-ar admira pentru ceea ce-ai făcut, dar majoritatea ar dori să te vadă spânzurat. Ar fi mult mai dificil să obții achitarea.

- Dar tu ai putea s-o faci, nu-i așa, Jake?
- Carl Lee, liniștește-te!
- N-am de ales, Jake. Nu-mi găsesc locul până nu-i văd morți. Am această datorie față de fetița mea și de mine. Față de ai mei, în general. Am s-o fac.

Deschiseră ușile, trecură pe sub verandă și o luară pe drumul care ducea spre strada Washington, vizavi de biroul lui Jake. Își strânseseră mâinile. Avocatul promise că va trece pe la spital a doua zi s-o întâlnească pe Gwen și pe ceilalți din familie.

- Încă un lucru, Jake. Îmi promiți c-ai să vii să mă vezi la închisoare, după ce mă arestează?

Avocatul aprobă, după o clipă de gândire. Carl Lee zâmbi, îndreptându-se spre camioneta lui.

5

Lester Hailey se căsătorise cu o suedeză din Wisconsin și, deși părea încă îndrăgostită de el, băiatul se temea să n-o piardă, din cauza culorii pielii lui. Deși o asigurase că nu avea ce să i se întâmple în Mississippi, fata refuzase categoric să călătorească spre sud cu soțul ei. Nu-i cunoscuse încă familia, dar nici ai lui nu mureau de nerăbdare s-o întâlnească. Cei din clanul Hailey nu-și amestecaseră sângele niciodată, deși nu era nimic ieșit din comun pentru un negru care se muta în nord să-și ia o soție albă. Familia lui Lester nu fusese deloc impresionată de părul blond al suedezei, așa că acum călătorea spre Clanton singur, în Cadillacul său.

Ajunse târziu la spital. În sala de așteptare îi găsi pe verii lui citind niște reviste. Îl îmbrățișă pe Carl Lee. Nu se mai văzuseră de la Crăciun, când jumătate din negrii din Chicago dăduseră buzna acasă, în Mississippi și în Alabama.

Cei doi bărbați ieșiră pe hol, să poată vorbi în liniște.

- Cum se simte? Întrebă Lester.

- Mai bine, mult mai bine. S-ar putea să vină acasă la sfârșitul săptămânii.

Lester răsuflă ușurat. Cu unsprezece ore în urmă, când plecase din Chicago, fusese anunțat de un văr că fetița era aproape moartă. Își aprinse o țigară Kool, chiar sub afișul cu FUMATUL INTERZIS și îl privi lung pe fratele lui mai mare:

- Tu ești bine?

Carl Lee dădu aprobator din cap, uitându-se în lungul coridorului.

- Gwen ce face?

- A-nnebunit de tot. Acum e la maică-sa. Tu ai venit singur?

- Da, răspunse Lester încurcat.

- Bine.

- Nu mai face pe nebunu'. Doar n-am condus o zi întreagă ca să te-ascult

pe tine cum îmi foarfeci nevasta.

- Hai, nu te supăra! Tu cum o mai duci, mai ai gaze? Lester zâmbi și tuși ușor. Avusese probleme cu stomacul încă din ziua în care se căsătorise cu suedeza. Îi pregătise tot felul de mâncăruri cu nume ciudate, greu de pronunțat și-i dăduse digestia peste cap. Lui îi era dor de mazăre, de fripturi și de grătar de porc - mâncăruri serioase!

Găsiră o cameră mică de așteptare, la etajul al treilea, unde se aflau mai multe scaune rabatabile și o masă lungă, cu fișier. Lester aduse două cești cu cafea rece și tare, de la un automat, în care puse puțin lapte praf și amestecă atent cu degetul. Îl ascultă cu multă atenție pe Carl Lee, cum povestea ceea ce se întâmplase: violul, arestările, înfățișarea. Lester găsi niște șervețele și făcu un plan al tribunalului și al închisorii. Trecuseră patru ani de la procesul lui și nu-și mai amintea prea bine amănuntele. Petrecuse numai o săptămână la arest, înainte de cauțiune, și nu mai văzuse locul acela de când fusese achitat. De fapt, plecase la Chicago imediat după proces. Victima lui avea prea multe rude.

Făcură planuri, apoi le schimbă, complotând până târziu, după miezul nopții.

În după-amiaza zilei de joi, Tonya fu mutată de la reanimare, într-o rezervă. Pericolul trecuse. Medicii răsuflară ușurați, iar cei din familie îi aduseră bomboane, jucării și flori.

Însă așa cum era, cu maxilarele rupte și cu gura plină de fire, nu putea decât să se uite la dulciuri, fără să se atingă de ele. Le mâncau frații ei. Se agățau de pat și-o țineau de mână, ca și cum ar fi vrut s-o ocrotească. Camera era tot timpul plină de prieteni și de cunoștințe și toți o mângâiau, spunându-i vorbe de încurajare, purtându-se cu foarte multă grijă. Intrau pe rând, iar asistentele supravegheau tot acest pelerinaj. Rănile o dureau și, uneori, plângea. I se dădeau calmante din trei în trei ore.

În seara aceea, televiziunea din Memphis prezentă fotografiile celor doi bărbați. În rezervă se făcuse liniște, dar fetița nu putu să urmărească emisiunea.

Tribunalul teritorial din Ford își începea activitatea la ora opt dimineața și o încheia la ora cinci după-amiază, cu excepția zilei de vineri, când se închidea la patru și jumătate. Carl Lee rămăsese ascuns într-o cameră de la primul etaj. Stătuse într-o toaletă și ascultase atent, timp de o oră, până nu mai rămase nici un om de serviciu în clădire. Era liniște. Trecu prin holul larg, semiluminat, către ușile din spate și se uită pe fereastră. Nu se vedea nimeni. Ascultă o clipă. Tribunalul era gol. Se întoarse și se uită în depărtare, ca să studieze clădirea. Cele două uși din spate dădeau într-o sală de intrare rectangulară. Mai încolo, în dreapta, erau niște scări, identice cu cele din stânga. Sala de la intrare se îngusta și ajungea într-un hol. Carl Lee își luă rolul de inculpat. Își puse mâinile la spate și se sprijini de ușă. Apoi porni spre

scări, urcă zece trepte, ajunse pe un palier mic și făcu o întoarcere de nouăzeci de grade la stânga, exact cum îi spusese Lester. Mai urcă apoi vreo zece trepte, până la anticameră, o încăpere mică, patru pe patru, cu o fereastră și cu două uși. Deschise una din ele și se trezi în sala de judecată, chiar în fața șirului de scaune tapisate. Se așeză pe unul din ele, în primul rând. În fața lui era o balustradă care separa publicul de completul de judecată. Apoi se duse până la ușile din spate și cercetă sala cu atenție. Arăta altfel decât miercuri. Se întoarse în anticameră și intră, pe cealaltă parte, în sala de judecată. Se așeză la masa lungă, unde stătuseră Lester și Cobb și Willard. În dreapta se afla una asemănătoare, la care stăteau procurorii. În spatele meselor, era un șir de scaune de lemn, apoi bara cu uși batante. Judecătorul stătea sus, maiestuos, cu spatele la perete, sub portretul decolorat al lui Jefferson Davis, încruntându-se la toată lumea din sală. Boxa juraților era la perete, în stânga lui Carl Lee, sub portretele îngălbenite ale altor trei eroi uitați. Locul martorilor se afla lângă judecător, ceva mai jos, chiar în fața juriului. Vizavi de boxa juriului masă de lucru plină de cărți. În timpul proceselor, pe aici se foiau o mulțime de funcționari și de avocați. Camera în care așteptau inculpații se afla chiar în spatele acestei mese de lucru.

Carl Lee se ridică de parcă ar fi avut încă mâinile încătușate și urmă drumul pe care îl făceau acuzații. După ce coborî zece trepte, ajunse la palier și privi în josul scării. De aici se puteau vedea ușile din spate ale tribunalului și mare parte din porțiunea de la intrare. Jos, în dreapta, dădu peste o debara cu lucrurile oamenilor de serviciu. Încăperea ducea până sub scări, într-un ungher întunecat și prăfuit, unde stăteau claie peste grămadă găleți și măhuri nefolosite.

Carl Lee mai cercetă clădirea vreo oră și văzu că scările celelalte duceau la o altă sală de așteptare pentru inculpați, identică cu prima. Mai sus, la al treilea etaj, se afla biblioteca tribunalului și două încăperi pentru martori, exact cum îi spusese Lester.

Urcând și coborând, el repetase toate mișcările pe care aveau să le facă cei doi bărbați care îi violaseră fiica. Se așezase și în jilțul judecătorului, și la masa juraților, unde se lăfăi într-un scaun confortabil. Suflase, chiar, de probă, în microfonul din boxa martorilor.

Pe la șapte, când se întunecase, ridică o fereastră de la toaleta vecină cu debaraua de serviciu și se strecură afară, fără zgomot, dispărând printre tufe, în noapte.

- Și n-ai de gând s-anunți acest lucru? întrebă Carla închizând cuptorul pentru pizza și turnând niște limonadă în pahare.

Jake se legăna încet în balansoarul lui de răchită din pridvor și se uita la Hanna care sărea coarda pe trotuarul din fața casei, pe stradă.

- Mai ești aici? întrebă ea din nou.

- Nu.

- N-ai auzit? Pe cine vei anunța?

- Nu vreau s-anunț pe nimeni.
- Cred c-ar fi bine s-o faci.
- Eu cred că nu.
- De ce?

Jake se legăna din ce în ce mai repede, sorbind din paharul cu limonadă.

Vorbi rar:

- Mai întâi, nu sunt sigur că se plănuiește o crimă. Orice tată în situația lui ar fi reacționat la fel. Dar nu cred în realitatea acestei ipoteze. În al doilea rând, omul mi s-a adresat confidențial, ca de la client la avocat. De fapt, cred că mă și consideră apărătorul lui.

- Chiar dacă i-ai fi avocat, în momentul în care afli că se pune la cale o crimă, ești obligat s-o anunți, nu-i așa?

- Da, dacă sunt sigur. Dar eu nu am certitudinea c-o să se întâmple așa ceva.

- Cred, totuși, c-ar trebui s-anunți, zise ea nemulțumită.

Jake mănca și ultima bucățică de pizza și nu-i răspunse, încercând s-o ignore.

- Ești de acord cu ceea ce vrea să facă, nu-i așa?

- Cu ce?

- Să-i omoare pe băieții ăia.

- Nu, nu sunt, zise el neconvins. Dar, dac-ar face-o, nu l-aș acuza cu nimic, pentru că și eu aș proceda la fel.

- Nu începe iar.

- Știi bine că vorbesc serios. Chiar aș face-o.

- Jake, tu n-ai fi în stare să omori un om.

- Bine, bine, n-am de gând să mă cert cu tine. Am mai discutat destul despre asta.

Carla îi strigă Hannei să nu se depărteze și se așeză lângă el, în balansoar, agitându-și paharul cu gheață.

- Ai să-l aperi?

- Sper.

- Va fi condamnat?

- Tu l-ai condamna?

- Nu știu.

- Gândește-te atunci la Hanna. Uită-te la copilul acela inocent și dulce care sare coarda. Doar ești mamă! Închipuie-ți-o acum pe fetița lui Hailey bătută, plină de sânge, căutându-și rugătoare părinții cu privirea.

- Taci, Jake!

El zâmbi.

- Răspunde-mi. Dac-ai fi în juriu, ai vota împotriva tatălui?

Carla puse paharul pe pervazul ferestrei și începu să curețe plantele de uscături. Jake presimțea victoria.

- Hai, spune, dac-ai fi în juriu, ai vota "vinovat" sau "nevinovat"?

- Mereu trebuie să joc rolul ăsta cu tine. Bine că nu mă interoghezi!

- "Vinovat" sau "nevinovat"?

Ea îl privi serioasă.

- Ar fi greu să zic "vinovat".
- Jake râse și ieși din rol.
- Numai că nu văd cum ar putea să-i omoare la închisoare, mai adăugă ea.
- Ușor. Doar nu stau numai acolo. Sunt transportați de la pușcărie la tribunal și invers. Amintește-ți de Oswald și de Jack Ruby. În afară de asta, pot fi eliberați pe cauțiune.
- Când?
- Luni se stabilește suma. Dacă pot plăti, sunt liberi.
- Și dacă nu pot?
- Rămân în închisoare până se termină procesul.
- Asta fiind când?
- Probabil că pe la sfârșitul verii.
- Cred c-ar trebui s-anunți pe cineva despre intențiile lui Carl Lee.
- Jake sări din balansoar și se duse să se joace cu Hanna.

6

După câte se știa, K.T. Bruster sau Cat Bruster cum i se mai spunea, era singurul negru chior milionar din Memphis. Deținea ilegal o mulțime de localuri cu dansatoare negre de striptease, precum și două biserici în partea de sud a orașului. Făcuse mult bine în jur și era considerat un prieten al politicienilor și un erou al poporului său. Pentru Cat era mai important să fie apreciat de cei din comunitate, pentru că de câte ori intra într-un necaz ieșea basma curată datorită alor săi. Autoritățile nu putuseră să-l condamne niciodată nici pentru crimă, nici pentru trafic de carne vie, droguri, furt, evaziune fiscală sau comerț cu arme. Nu avea decât un ochi. Celălalt îi rămăsese undeva, într-un lan de orez din Vietnam. Îl pierduse în aceeași zi a anului 1971 în care puștiul care era pe atunci Carl Lee Hailey fusese împușcat în picior. Acesta îl cărase în spate vreo două ore, până găsiră pe cineva care să-i ajute. După război se întorsese la Memphis aducând cu el un kilogram de hașiș. Ca urmare, cumpără o cârciumioară în South Main și făcu foamea până când câștigă la pocher o curvuliță, de la un proxenet. Îi promisese atunci că nu va mai fi nevoită să facă trotuarul, dacă accepta să danseze goală pe mesele din localul lui. În felul acesta, începu să fie foarte asaltat, așa că mai cumpără un bar și aduse mai multe dansatoare. Își găsi locul potrivit pe piață și, în doi ani, ajunse un om foarte bogat.

Biroul lui era chiar deasupra unuia dintre localuri, între Vance și Beale - zona cea mai "dură" din Memphis. Pe firmă scria "Bere Bud și Sâni", dar, dincolo de ferestrele întunecate, găseai multe alte lucruri.

Carl Lee și Lester intrară sâmbătă după-amiază într-unul din barurile lui Cat, "Brown Sugar", și comandară câte un pahar de bere, urmărind spectacolul de striptease.

- Cat e aici? îl întreabă Carl Lee pe barmanul care se apropia să-i

servească.

Acesta mormăi ceva și se duse la chiuvetă să spele niște halbe de bere. Carl Lee îl urmărea cu privirea, sorbind din pahar.

- Mai vreau o bere! strigă Lester, fără să-și dezlipească ochii de la dansatoare.

- Cat Bruster e aici? întrebă Carl Lee hotărât, când barmanul le aduse berea.

- Cine întreabă?

- Eu.

- Așa.

- Așa, eu și Cat suntem prieteni buni. Am luptat împreună în Vietnam.

- Numele?

- Hailey. Carl Lee Hailey, din Mississippi.

Barmanul plecă. După un minut, reapăru între două oglinzi din spatele sticlelor cu băutură și-i făcu un semn. Hailey îl urmă. Urcară niște scări, iar acolo barmanul descurcă o ușă. Intrară într-un birou întunecat și țișător. Covorul era auriu, pereții roșii, iar tavanul verde, zgrunțuros. Ferestrele aveau bare de oțel și, pentru mai multă siguranță, în dreptul lor atârnau niște draperii grele, pline de praf, care împiedicau pătrunderea oricărei raze de soare. În tavan se rotea ușor un candelabru cromat, cu oglinzi, din care se revărsa o lumină slabă.

Îi primiră doi tipi uriași, din garda de corp, îmbrăcați în costume negre. Barmanul plecă, iar Lester și Carl Lee fură invitați să ia loc. Cei doi se postară în spatele lor.

- Frumos, nu-i așa? zise Lester admirând mobilierul.

Se auzea o muzică plăcută, stereo. Cat își făcu brusc apariția, pe o ușă mascată, din spatele biroului de marmură și se îndreptă spre Carl Lee:

- Dragul meu Carl Lee Hailey! strigă el apropiindu-se. Ce bine-mi pare că te văd, ce bine-mi pare!

Carl Lee se ridică și se îmbrățișară călduros.

- Ce mai faci, băiete? întrebă Cat.

- Bine, Cat, destul de bine. Dar tu?

- Eu? Excelent! Cine-i ăsta? zise el, întorcându-se spre Lester și trântindu-i un pumn în piept, de-l făcu să se clatine pe picioare.

- E fratele meu, Lester, spuse Carl Lee. E din Chicago.

- Îmi pare bine, Lester. Eu și Carl Lee suntem foarte legați unul de altul.

- Mi-a povestit totul despre dumneavoastră, spuse Lester.

Cat se uită admirativ la Carl Lee:

- Măi, măi, da' știu că te ții bine. Ce-ți mai face piciorul?

- Bine, Cat. Îmi amorțește, uneori, când plouă, dar în rest...

- Suntem foarte legați unul de altul, nu-i așa?

Carl Lee aprobă și-i zâmbi, iar Cat îi dădu drumul din îmbrățișare.

- Beți ceva?

- Nu, mulțumesc, zise Carl Lee.

- Eu aș bea o bere, spuse Lester.

Cat pocni din degete și unul din cei doi vlăjgani dispăru. Carl Lee se lăsă

în fotoliu, iar gazda se așează pe marginea biroului, legănându-și picioarele ca un copil. Rânji, văzându-l pe Hailey căzut în admirație.

- De ce nu te muți la Memphis ca să lucrezi pentru mine? zise Cat.

Carl Lee știa ce va urma. Prietenul lui îi oferise de lucru încă de acum zece ani.

- Îți mulțumesc, Cat, dar sunt mulțumit cu situația pe care o am acum.

- Mă bucur. Atunci ce vânt te-aduce?

Carl Lee deschise gura ezitând, își încrucișă picioarele și se încruntă.

Apoi dădu din cap și zise:

- Aș vrea să-mi faci o favoare, Cat. O mică favoare. Cat deschise larg brațele:

- Orice, bătrâne, orice dorești!

- Îți amintești de jucăriile alea, M-16, pe care le foloseam în Vietnam?

Am nevoie de una cât mai repede posibil.

Cat își încrucișă mâinile pe piept și se uită atent la prietenul lui.

- Asta-i o armă tare-a dracului. Ce veverițe vrei să vânez pe-acolo, pe la tine?

- N-o vreau pentru veverițe.

Cat îi privi lung. Își dădu seama că nu veniseră pentru orice fleac.

- Vrei una semi?

- Nu, una adevărată.

- O să te cam coste.

- Cât?

- Știi că e ilegală.

- Dacăș fi putut s-o cumpăr de la magazin, n-aș fi fost aici, acum.

Cat rânji din nou.

- Când ai nevoie de ea?

- Astăzi.

Sosi și berea lui Lester. Cat se așează la birou, pe un scaun de vinilin portocaliu.

- O mie de dolari.

- Îi am.

Cal fu ușor surprins. De unde luase negrul ăsta amărât, dintr-un orașel din Mississippi, atâta bănet? Probabil că i-a împrumutat fratele lui.

- O mie pentru alții, dar nu și pentru tine, bătrâne!

- Atunci, cât?

- Nimic, Carl Lee, nimic. Îți datorez ceva mai mult decât niște amărăți de bani.

- Aș fi mulțumit dacă ai primi banii.

- Nu. Nici să n-aud. Arma e a ta.

- Ești foarte amabil, Cat.

- Pot să-ți ofer vreo cincizeci.

- N-am nevoie decât de una. Când mi-o poți da?

- Stai să văd.

Cat dădu un telefon și mormăi câteva cuvinte în receptor. Apoi îl anunță că va dura cam o oră.

- Așteptăm, spuse Carl Lee.

Cat își dădu la o parte petecul care îi acoperea ochiul stâng și își șterse orbita goală cu o batistă.

- Am o idee mai bună, zise el, făcându-le un semn celor din garda de corp. Pregătiți-mi o mașină! O să ne ducem împreună s-o luăm.

Îl urmară pe Cat prin ușa secretă și coborâră într-un hol.

- Aici locuiesc eu, spuse el, arătând cu degetul. Dincolo de ușa asta, e sediul meu, în care am, de obicei, și câteva femei goale.

- Mi-ar plăcea să le văd, se bucură Lester.

- Să trecem peste asta, i-o tăie Carl Lee.

Cat le mai indică o ușa solidă, neagră, din fier, la capătul unui culoar scurt. Se uita la ea cu mândrie.

- Aici îmi țin banii. E păzită douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru.

- Cât aveți aici? întrebă Lester sorbind berea pe care o ținea în mână.

Cat îi aruncă o privire fugară, fără să se oprească, iar Carl Lee îl înghionti să tacă din gură. La capătul holului se aflau niște scări, pe care le urcară până la etajul patru. Cat apăsă pe un buton, așteptând în întuneric vreo câteva secunde, până când peretele se mișcă și apărură un ascensor strălucitor, cu covoraș roșu, și cu o tăbliță pe care scria FUMATUL INTERZIS. Intrară și Cat mai apăsă pe un buton:

- Ca să putem coborî, trebuie mai întâi să urcăm, zise el amuzat. Din motive de siguranță.

Cei doi frați dădură din cap admirativ. Ușa liftului se deschise la subsol. Unul din băieții de gardă aștepta lângă o limuzină curată, albă, decapotabilă. Cat îi invită la o plimbare. Trecură încet pe lângă un șir de automobile Fleetwood. Mai erau acolo și alte limuzine, un Rolls-Royce și o mulțime de mașini europene, de lux.

- Toate sunt ale mele, zise el, cu mândrie.

Șoferul claxonă și porțile garajului se ridicară. Ieșiră pe o stradă cu sens unic.

- Să conduci încet! îi strigă Cat șoferului. Vreau să vă arăt câte ceva pe aici.

Carl Lee mai făcuse plimbarea aceasta cu câțiva ani în urmă, când îl vizitase pe Cat ultima oară. Bossul numea șirul de cocioabe dărăpănate și scorojite "casele lui de închiriat". Pe lângă acestea, mai văzură niște magazine de cărămidă, netencuite, cu ferestre negre sau acoperite cu scânduri, vechi de când lumea. Cine știe ce se ascundea în ele? Trecură pe lângă două biserici frumoase, la numai câteva blocuri una de alta, iar Cat le spuse că și preoții erau proprietatea lui. La fiecare colț, se afla câte o tavernă cu ușile deschise, iar în fața lor, pe bănci, stăteau negri tineri, grupuri-grupuri, bând bere și sporovăind. Cat le arată ruinele unei clădiri mâncate de flăcări, lângă Beale, și le povesti cu însuflețire despre un tip care intrase în competiție cu el, pentru supremație. Acum nu mai avea nici un rival. Mai erau și cluburile, cu nume ca Îngerii, La Cat sau Paradisul Negru - locuri unde te puteai duce să bei, să mănânci bine, să asculți muzică de calitate, să vezi femei goale și

multe altele. Aceste cluburi îl îmbogățiseră. Erau opt, în total, iar Cat le arată pe toate prietenilor săi.

Într-o fundătură fără nume, de lângă râu, șoferul viră brusc, printre două magazine de cărămidă, și conduse, pe o alee strâmtă, până la o poartă de pe partea dreaptă. Intrară și mașina dispăru, pe lângă o rampă de încărcare, într-o clădire. Opri și tânărul din garda personală ieși.

- Stați liniștiți, zise Cat.

Portbagajul fu deschis, apoi închis cu zgomot. În mai puțin de un minut, limuzina era din nou pe străzile orașului.

- Ce-ați zice să luăm masa de prânz? le propuse Cat. Înainte de a primi vreun răspuns, strigă la șofer:

- Du-ne la Paradisul Negru! Anunță-i prin telefon că venim să mâncăm. Niciunde nu găsești un cotlet ca în localul ăsta al meu. Bineînțeles, n-ai să citești nici o reclamă prin ziare. Criticii n-au ce căuta acolo!

- Sună a discriminare, zise Lester.

- Cam așa. Oricum, nu mă folosesc de presă, decât când intru-n bucluc cu justiția.

- N-am citit nimic despre tine în ultima vreme, Cat, zise Carl Lee.

- Ultimul meu proces a fost acu' trei ani, pentru evaziune fiscală.

Portăreii au pierdut vreo trei săptămâni să strângă dovezi. Dar juriul n-a avut nevoie de mai mult de douăzeci și șapte de minute pentru a rosti cele mai prețioase cuvinte din limba afro-engleză: "Nevinovat".

- Știu cum e. Le-am auzit și eu, spuse Lester.

La intrarea cu boltă a localului, îi aștepta un portar. Un grup din garda de corp îi conduse într-un separeu mai depărtat de ringul de dans. Fură serviți cu tot felul de bunătăți de un detașament de chelneri. Lester o dădu pe whisky și era crișă, când aduseră cotletul acela excelent. Carl Lee bea ceai cu gheață și depăna amintiri de război cu Cat. După ce mâncară, se apropie un bodyguard și-i șopti lui Cat ceva la ureche. Acesta zâmbi și se uită la Carl Lee:

- Ați venit într-o Eldorado roșie, cu număr de Illinois?

- Da, numai că am lăsat-o lângă celălalt local.

- E parcată afară. Iar în portbagaj...

- Cum?! exclamă Lester.

Cat mormăi de plăcere și-l lovi prietenește în spate:

- Nu pune întrebări, bătrâne! Am avut grijă de toate. Cat poate face orice.

Ca de obicei, Jake lucra sâmbăta dimineața, după ce își luă micul dejun la Coffee Shop. Îi plăcea atunci să stea în liniște la birou. Nu suna nimeni, iar Ethel era acasă. Se înclua pe dinăuntru, nu se apropia de telefon și nu avea nici un client. Își punea dosarele în ordine, citea deciziile de la Curtea Supremă și, dacă avea vreun proces, încerca să schițeze o strategie. Cele mai bune idei îi veneau în diminețile liniștite de sâmbătă.

La unsprezece, telefonă la închisoare.

- Șeriful e-acolo? îl întrebă el pe dispecer.
- Să văd, răspunse acesta.

Trecură câteva momente.

- La telefon șeriful Walls.
- Ozzie, sunt Jake Brigance. Ce mai faci?
- Bine, Jake. Dar tu?
- La fel. Mai stai mult pe-acolo?
- Vreo două ore. Ce s-a-ntâmpat?
- Mai nimic. Vreau doar să stăm puțin de vorbă. Vin într-o jumătate de oră.
- Te-aștept.

Jake și Ozzie se plăceau și se respectau reciproc. Avocatul se rățoise la el în cursul unor interogatorii, dar șeriful știa că nu era nimic personal, ci doar chestiuni de serviciu. Jake îl susținuse pe Ozzie în timpul campaniei, iar Lucien îl finanțase, așa că nu se supăra el numai pentru niște întrebări mai dure și mai tăioase, în timpul proceselor. Îi plăcea să-l urmărească pe avocat la tribunal și să-l tachineze cu "jocul", în 1969, când Jake era student în anul al doilea, și juca în apărare la Karaway, Ozzie făcea pe vedeta în Clanton. Cei doi rivali neîmpăcați se întâlniră în finală, în campionatul universitar. Timp de patru reprize, Ozzie teroriză apărarea echipei Karaway care era mai slabă, dar era condusă de un băiat îndârjit și vijelios. La sfârșitul reprizei a patra, când scorul era 44-0, Ozzie îi rupsesse piciorul lui Jake, la un atac. De-atunci, îl amenința mereu că i-l va "aranja" și pe celălalt.

- Spune, ce ai pe suflet, bobocule? îl întrebă șeriful, după ce se așezară.
- Sunt cam îngrijorat în legătură cu Carl Lee.
- În ce sens?
- Uite ce-i, Ozzie, tot ce vorbim aici, rămâne între noi. Nu vreau să afle nimeni.
- Văd că nu glumești, Jake.
- Chiar deloc. Am stat de vorbă, miercuri, cu Carl Lee, după înfățișarea aceea de la tribunal. E complet nebun și-l înțeleg perfect. Și eu aș fi la fel. Spunea că vrea să-i omoare pe băieți și m-am gândit c-ar fi bine să știi.
- Sunt în siguranță, Jake. Chiar dac-ar vrea, n-ar avea cum s-ajungă la ei. Am primit și noi tot felul de telefoane anonime de amenințare. Negrii sunt foarte furioși, dar nu e nici o problemă. Nemernicii ăia sunt singuri în celulă și avem noi grijă de ei.
- Atunci, e bine. Deși n-am avut încă de-a face cu Carl Lee, i-am reprezentat de multe ori pe ceilalți din familie, așa că sunt sigur că el mă consideră avocatul lui. Mă simt obligat să te-anunț.
- Nu-i nici un pericol, Jake.
- Bine. Totuși, te-ntreb ceva. Și tu și eu avem câte-o fetiță, nu-i așa?
- Eu am chiar două.
- Ce crezi că simte Carl Lee? Spune-mi punctul de vedere al unui tată negru.
- E același cu al tău.
- Adică?

Ozzie se lăsă pe spate și-și încrucișă brațele, reflectând câteva momente.

- Păi, un tată negru se va întreba dacă fetița i se va însănătoși fizic, în cazul în care va trăi. Și dacă da, ce urmări va avea această întâmplare, va mai putea face, oare, copii? Apoi, dacă nenorocirea asta n-a distrus-o mental și emoțional și dacă nu va rămâne marcată tot restul vieții. În fine, se va gândi cum să-i omoare pe ticăloși.

- Tu ai face-o?

- Ușor de-ntrebat! Nici nu știu ce să-ți spun. Cred c-ar fi mai important să stau acasă cu copiii mei decât la Parchman. Tu cum ai face, Jake?

- Cam la fel, cred. Nu știu exact. Probabil c-aș înnebuni, zise el, uitându-se într-un punct, pe birou. Dar să știi că m-aș gândi să-l omor pe cel care-a făcut-o. Mi-ar fi cumplit de greu să pun capul pe pernă, știindu-l încă viu.

- Dar ce hotărâre ar lua tribunalul?

- Depinde de cine judecă procesul. Dacă dai peste un juriu corect, se rezolvă treaba. Dacă nu, riști să fii condamnat la moarte. Depinde numai și numai de completul de judecată. Vreau să-ți spun că în ținutul ăsta oamenii s-au cam săturat de violuri, de tâlhării și de crime. Cel puțin, alții așa gândesc.

- Toți gândesc așa.

- Părerea mea e că mulți vor fi alături de un tată care s-a hotărât să-și facă dreptate. Oamenii nu prea au încredere în sistemul nostru judiciar. Și mie-mi vine să-i spânzur, câteodată. Încearcă numai să-i convingi că nemernicii trebuie omorâți.

- Ca în cazul lui Monroe Bowie.

- Exact. Un prăpădit de negru care trebuia omorât. Iar Lester s-a hotărât să facă el treaba asta. Apropo, Ozzie, de ce crezi c-a venit el de la Chicago?

- E foarte apropiat de fratele său. Suntem, oricum, cu ochii pe el.

Apoi schimbară vorba, iar, în final, Ozzie îl întrebă despre picior, ca de obicei. Își strânseseră mâinile. Jake plecă direct acasă, unde îl aștepta Carla, cu lista de sarcini ce-i reveneau pentru sâmbătă. Pe ea n-o deranja că se ducea la serviciu și în zilele libere, dar voia să se întoarcă până la prânz și să-și îndeplinească îndatoririle de familie.

Duminică după-amiază, se strânseseră o mulțime de oameni la spital, pentru a fi alături de fetița lui Hailey, la externare. Carl Lee împinse scaunul cu roțile până la mașină, unde o luă ușor în brațe și-o puse pe unul din locurile din față. Alături de ea se așeză Gwen, iar în spate, cei trei băieți. Fură urmași de o procesiune de prieteni, de rude și de necunoscuți. Caravana ieși încet din oraș.

Fetița stătea în față ca un om mare. Tatăl ei nu spunea nimic, mama lăcrima, iar frații stăteau neclintiți, fără să scoată o vorbă. În fața casei așteptau alți oameni, care se îmbulziră spre pridvor, când văzură mașinile. Automobilul lui Hailey opri pe iarbă, în curtea din față. Mulțimea se liniști, iar Carl Lee urcă scările, cu fetița în brațe, apoi intră și o așeză pe o canapea.

Tonya era fericită că ajunsese acasă, dar vizitatorii începuseră s-o cam obosească. Mama ei îi îmbrățișa picioarele. Verii, unchii, mătușile și vecinii se apropiară de ea și-i zâmbeau cu lacrimi în ochi, fără să scoată un cuvânt. Carl Lee ieși să discute cu Lester și cu alți bărbați. Frații ei mâncau în bucătărie, împreună cu prietenii și cunoștințele lor.

7

La cei patruzeci și doi de ani ai săi, Rocky Childers nici nu-și mai amintea de când era procuror al comitatului Ford. Primea cincisprezece mii de dolari pe an și n-avea nici o clipă liberă. Se ratase ca avocat, așteptând să fie ales din patru în patru ani pe un post în care nu făcea nimic, dar era tot timpul ocupat. Din fericire, avea o soție cu o slujbă bună, așa că-și permiteau să conducă un Buick nou, să-și plătească taxele la club și, în general, să facă orice pentru a trece drept niște albi bine educați. Când era mai tânăr, avusese ambiții politice, dar alegătorii îl făcuseră să renunțe la aceste gânduri, așa că rămase în postul acesta de procuror. Singurele lui cazuri se limitau la bețivi, hoți de prăvălii și delincvență juvenilă. Mai era și judecătorul Bullard care îl sâcâia peste măsură și pe care îl disprețuia din tot sufletul. Rareori apărea câte ceva deosebit, ca acum, când oameni de teapa lui Cobb și Willard o făcuseră de oaie, iar el, prin statutul său, trebuia să conducă înfățișările preliminare. Apoi, însă, cazurile treceau la Curtea teritorială, unde acționa adevăratul procuror, domnul Rufus Buckley, din comitatul Polk. El fusese cel care stopase cariera politică a lui Rocky.

Sigur, o înfățișare pentru stabilirea cauțiunii nu era cine știe ce pentru Childers, dar aceasta se deosebea, totuși, de cele de până acum. Promise încă de miercuri zeci de telefoane de la negri, toți cu drept de vot, sau cel puțin așa pretindeau, care erau foarte îngrijorați de perspectiva eliberării celor doi. Așa cum inculpații de culoare nu puteau să-și plătească sumele stabilite pentru cauțiune, și rămâneau în închisoare, tot astfel Cobb și Willard să rămână după gratii, până la judecată. Childers promise să facă tot ce îi stătea în putință. Le explică, însă, că nu el e cel care stabilește suma, ci judecătorul Percy Bullard, care avea și el telefon și stătea pe strada Benington. Cei care îl sunaseră juraseră că vor fi în sala de tribunal luni, să vadă ce vor face el și Bullard.

În ziua cu pricina, la ora douăsprezece și jumătate, Childers fu convocat la judecător, care îl aștepta împreună cu șeriful. Bullard era atât de agitat, încât nici nu putea sta jos.

- Ce sumă propui? se rățoi el la Childers.
- Nu știu, domnule judecător. Nu prea m-am gândit la asta.
- Nu crezi c-ar fi timpul s-o faci?

Se plimba de colo-colo în spatele biroului, apoi se ducea la fereastră, se ntorcea, sub privirile amuzate ale lui Ozzie.

- Nu tocmai, răspunse Childers stins. Dumneavoastră, ca judecător,

trebuie să hotărâți.

- Mulțumesc, mulțumesc! Cât ai să ceri?

- Cer totdeauna mai mult decât m-aștept să se stabilească, replică Childers rece, bucurându-se în sinea lui că îl vede nervos pe judecător.

- Adică?

- Nu știu. Nu prea m-am gândit la asta.

Ceafa lui Bullard se înroși. Îl privi pe Ozzie cu severitate.

- Ce zici, șerifule?

- Păi, începu acesta tăgădat, aș sugera o sumă mai zdravănă. Băieții aceștia ar trebui să rămână închiși spre binele lor! Negrii sunt cam neliniștiți și-ar putea s-o pățească, dacă ies. Cel mai bine e să stabiliți o sumă mare.

- Au bani?

- Willard e lefter, dar nu știu ce să spun de Cobb. E greu să-ți dai seama de venituri când e vorba de afaceri cu droguri. Cred că poate strânge vreo treizeci-patruzeci de mii. Am auzit că și-a angajat un avocat trăsnet, de la Memphis, care trebuie să sosească astăzi, așa că are ceva bani.

- La naiba! Mie de ce nu mi s-a adus la cunoștință? Pe cine-a angajat?

- Pe unu' Peter K. Bernard, răspunse Childers. M-a sunat în dimineața aceasta.

- N-am auzit niciodată de el, ripostă Bullard cu un aer superior, ca și când ar fi avut în minte o listă cu toți avocații. Apoi, își pironi privirea pe fereastră, la niște arbori.

Șeriful și procurorul își făcură cu ochiul. Suma pentru cauțiune va fi exorbitantă, ca de obicei. Casierii îl iubeau pe Bullard pentru hotărârile sale. Urmăreau cu încântare cum se zbăteau familiile disperate, cum ipotecau tot ce aveau pentru a strânge cei zece la sută care le-ar fi permis înaintarea cauțiunii. Bullard stabilea sumele la un nivel atât de înalt și din motive politice. În felul acesta, negrii erau mulțumiți - lucru foarte important, chiar dacă albi reprezentau în acest ținut șaptezeci și cinci la sută. Știa că datorează câteva favoruri și celor de culoare.

- Să-i cerem o sută de mii lui Willard și două sute lui Cobb. Asta cred c-o să-i mulțumească.

- Pe cine?

- Păi, pe oameni. Ți se pare destul?

- Da, zise Childers. Dar cum rămâne cu înfățișarea?

- O ținem, bineînțeles. Apoi, eu voi fixa aceste sume.

- Bănuiesc că vrei ca eu să propun câte trei sute de mii de căciulă, ca apoi dumneata să pari rezonabil, remarcă Childers.

- Nu-mi pasă cât stabilești tu! țipă judecătorul.

- Mi se pare corect, zise Ozzie, îndreptându-se spre ușă. Ai să mă chemi ca martor? Îl întrebă el pe Childers.

- Nu e nevoie. Cred că n-o să chem pe nimeni.

Părăsiră încăperea. Bullard încuie ușa fierbând și își turnă o vodcă, pe care o dădu pe gât furios. Domnul Pate aștepta afară. Peste cinci minute, Bullard pătrunse în sala de proces înțesată de lume.

- Toată lumea în picioare! Intră Curtea! strigă domnul Pate.

- Așezați-vă! strigă judecătorul, înainte să se fi ridicat cineva. Unde sunt acuzații, unde?

Cobb și Willard fură escortați din camera de așteptare și așezați la masa apărării. Noul avocat al lui Cobb îi zâmbi clientului său, în vreme ce acestuia i se scoteau cătușele. Apărătorul lui Willard, Tyndale, nici nu se uită la el.

Veniseră aceiași negri ca miercurea trecută, numai că aduseseră cu ei și niște prieteni. Acum urmăreau fiecare mișcare a celor doi acuzați. Lester îi vedea pentru prima oară. Carl Lee nu mai era în sală.

Bullard numără polițiștii. În total, erau nouă. Trebuia consemnat. Apoi încercă să numere negrii din sală, dar își dădu seama că erau sute și renunță. Vodca îl înviorase. Luă o ceașcă în care părea să aibă apă cu gheață și sorbi o înghițitură, încercând să zâmbească. Simți o arsură plăcută și i se aprinseră obraji. Îi venea să-i dea afară pe toți polițiștii și să-i lase pe acuzați la dispoziția negrilor. Ar fi fost un adevărat spectacol și, pe deasupra, s-ar fi făcut dreptate. Parcă vedea negresele grase călcându-i în picioare și pe bărbații lor ciopârțindu-i cu bricegele și cu șisurile. Gândul acesta îl făcu să își zâmbească în barbă. Îi făcu semn lui Pate care se apropie.

- Vezi că am niște apă cu gheață în sertar. Ia o cană și adu-mi-o aici.

Domnul Pate aprobă și dispăru.

- Ne-am strâns aici pentru a stabili cauțiunea, zise el tare, așa că nu intenționez să stăm prea mult. Acuzații sunt pregătiți?

- Da, domnule judecător, spuse Tyndale.

- Da, onorată instanță, aprobă și domnul Bernard.

- Procurorul e aici?

- Da, domnule judecător, răspunse Childers, fără să se ridice.

- Bine. Chemați primul martor.

Childers se adresă judecătorului:

- Onorată instanță, nu am solicitat nici un martor. Acuzarea celor doi a reieșit clar din înfățișarea preliminară, de miercurea trecută. Înțeleg că victima a ieșit din spital, așa că nu se vor adăuga elemente noi la dosar. Miercurea viitoare începe judecarea pârâților pentru viol, răpire și agresiune. Din cauza naturii violente a acestor fapte, având în vedere vârsta victimei, la care se adaugă faptul că numitul Cobb este un criminal periculos, cu cazier, statul cere stabilirea sumei maxime pentru cauțiune.

Bullard fu gata-gata să se înece cu "apa" lui. Ce tot vorbește ăsta? Ce sumă maximă? Așa ceva nu există!

- Cât propuneți, domnule Childers?

- Fiecare câte jumătate de milion, anunță Childers cu mândrie și se așeză.

"O jumătate de milion? Nici nu poate fi vorba!" gândi Bullard. Bău furios din cană și se uită sever la procuror. O jumătate de milion! Își bătea joc de el, de fața cu toată lumea. Îl mai trimise pe domnul Pate după niște "apă cu gheață".

- Are cuvântul apărarea.

Avocatul lui Cobb se ridică în picioare. Își dresе vocea și-și puse deoparte ochelarii academici, cu rame de os.

- Onorată instanță, permiteți-mi să mă prezint: mă numesc Peter K. Bernard. Sunt din Memphis și am fost solicitat de domnul Cobb să îl apăr.

- Aveți autorizație să practicați avocatura în Mississippi? îl întrerupse Bullard.

Bernard se simți luat pe nepregătite.

- Păi, nu prea, onorată instanță.

- Înțeleg. "Nu prea" poate însemna și altceva decât "nu"?

Avocații din boxa juraților începură să chicotească. Toți știau că Bullard îi ura pe cei din Memphis și le cerea să se înscrie în Consiliul Local, înainte de a apărea în instanță la tribunalul lui. Cu ani în urmă, pe când era avocat, un judecător din Memphis îl dăduse afară din sala de judecată fiindcă nu avea licență pentru Tennessee. De atunci, nu pierduse nici un prilej să se răzbune.

- Onorată instanță, nu am obținut licența în Memphis, dar o am pe cea pentru Tennessee.

- Sper că măcar pe aceasta o aveți, zise judecătorul, provocând din nou râsete înfundate. Cunoașteți legile locale din Ford?

- Păi, cred că da.

- Aveți un exemplar cu aceste legi?

- Da, domnule.

- Și le-ați citit cu atenție înainte de a vă aventura în tribunalul meu?

- Aș putea spune că da, domnule judecător.

- Ați înțeles ce scrie la paragraful 14?

Cobb se uită cu neîncredere la noul său avocat.

- Ca să fiu sincer, nu mi-l prea amintesc, admise Bernard.

- Nici nu-mi imaginam altfel. La paragraful 14 se precizează că un avocat care are licență în alt stat trebuie să se înscrie în Consiliul Local când apare în instanță la tribunalul meu.

- Da, domnule.

După înfățișare și comportament, Bernard era un avocat rafinat. De altfel, așa îi mersese și faima. Cu toate acestea, era pe cale să fie compromis total de un prăpădit de judecător cu limba ascuțită, dintr-un orașel uitat de lume.

- Adică, ce vreți să spuneți? izbucni Bullard.

- Da, domnule judecător, cred c-am citit această regulă.

- Atunci unde e dovada de la Consiliul Local?

- N-o am, dar aveam de gând...

- Deci, ați venit de la Memphis, ați citit regulamentul și l-ați ignorat deliberat. Corect?

Bernard își coborî privirea și rămase cu ochii ațintiți pe un dosar galben de pe masă. Atunci, Tyndale se ridică încet:

- Onorată instanță, și vă rog să consemnați, mă angajez eu, în calitate de consilier local, să dau permisiunea domnului Bernard, în mod excepțional, să ia parte la această înfățișare.

Bullard zâmbi. Frumoasă mișcare, chiar foarte ingenioasă. "Apa" cu gheață îl încălzise, așa că se mai potolise și el puțin.

- Foarte bine. Chemați primul martor al apărării.

Bernard se ridică din nou, semețindu-și capul:

- Onorată instanță, apărarea propune audierea ca martor a numitului Fred Cobb, fratele pârâtului Billy Ray Cobb.

- Mai repede! mormăi Bullard.

După ce jură, martorul se așează, răspunzând detaliat la întrebările lui Bernard. Fusese bine instruit. Aduse dovezi că Ray Cobb avea o poziție materială privilegiată, că fusese crescut în comitatul Ford, că familia și prietenii locuiau aici, deci nu avea nici un motiv să dispară, după acordarea cauțiunii. Sublinie faptul că pârâtul era un cetățean cu picioarele pe pământ, de încredere, care ar fi meritat să fie eliberat contra unei sume mai mici.

Bullard luă o înghițitură de "apă", bătu ușor cu stiloul în masă și cercetă chipurile negrilor. Childers nu puse nici o întrebare. Atunci, Bernard o chemă ca martor pe mama lui Cobb, care repetă ceea ce spusese Fred. Reuși chiar să verse câteva lacrimi penibile, care îl făcură pe Bullard să întoarcă privirea.

Când îi veni rândul, Tyndale procedă la fel cu cei din familia lui Willard.

O jumătate de milion! În felul acesta, orice sumă ar fi stabilit judecătorul, negrilor li s-ar fi părut puțin. Un nemernic, Childers ăsta! La alegeri obținuse 51% din voturi și știa că majoritatea procentelor proveneau de la oamenii de culoare, așa că nu voia să-i supere.

- Altceva? întrebă Bullard când Tyndale își termină examinarea.

Procurorul și cei doi avocați se uitară lung unul la altul, apoi la judecător. Bernard se ridică.

- Domnule judecător, aș dori să mai trec o dată în revistă poziția clientului meu, pentru a se stabili o sumă rezonabilă ...

- Nici vorbă de așa ceva! Mi-ajunge cât am auzit. Stați jos!

Bullard ezită o clipă, apoi spuse repede:

- Stabilim cauțiunea la o sută de mii, pentru Pete Willard și la două sute de mii, pentru Billy Ray Cobb. Acuzații vor rămâne în custodia șerifului, până la plata acestei sume. Ședința se suspendă.

Bătu în masă cu ciocănelul și plecă repede în biroul său, unde își termină vodca din cană și mai destupă o sticlă.

Lester fu mulțumit de sumele propuse. Când fusese el judecat pentru uciderea lui Monroe Bowie, cauțiunea se stabilise la cincizeci de mii. Bineînțeles, victima fusese un om de culoare și, în astfel de cazuri, sumele nu se ridicau la prea mult.

Mulțimea se buluci spre ușile din spate, dar Lester rămase la locul lui. Urmări cu atenție cum li se puneau cătușele celor doi acuzați. Când dispărură în anticameră, își sprijini capul în mâini și spuse o rugăciune scurtă. Apoi, ascultă.

Jake ieșea în balcon să privească centrul orașului, de cel puțin zece ori pe zi. Uneori pufăia o țigară ieftină, expirând fumul pe deasupra străzii Washington. Lăsa ferestrele deschise chiar și când era frig, pentru că îi plăcea să lucreze în zgomotul de fond al orașelului. Când se făcea liniște, se uita repede afară, să se asigure că nu s-a întâmplat nimic.

Luni, 20 mai, chiar înainte de ora două, ieși în balcon și îți aprinse o țigară. Orașul Clanton, Mississippi, era cufundat într-o liniște copleșitoare.

Cobb, cu mâinile încătușate, fu primul care coborî scările. Îl urma Willard și ajutorul de șerif, Looney. Zece trepte până la palier, o întoarcere la dreapta și încă zece trepte până la etajul întâi. Afară mai așteptau trei polițiști fumând și uitându-se la reporteri. Ajuns pe palier, Looney se pregătea să coboare. Cei doi din fața lui erau aproape jos, când ușa murdară de la debaraua de serviciu se izbi de perete și, în cadrul ei, apărură Carl Lee Hailey cu o mitralieră în mână. Ochi rapid și deschise focul. Răpăielile puternice zguduiră tribunalul din temelii, sfâșiind liniștea. Cei doi înghețară o fracțiune de secundă, apoi începură să urle. Cobb fu lovit primul, în stomac și în piept, apoi Willard, în față. Se întoarseră zadarnic pe scări, așa neajutorați cum erau, și se buluciră unul într-altul, în vreme ce sângele și carnea li se amestecau, oferind un tablou înfricoșător. Looney fusese împușcat în picior, dar reușise să se târască până în anticameră, unde se chirci și ascultă gemetele muribunde ale celor doi și râsul dement al negrului. Gloanțele ricoșau în ziduri, iar carnea și sângele săreau în toate părțile, prelingându-se apoi încet pe pereți.

Carl Lee trase, în total, șapte sau opt rafale lungi. Ecoul bubuiturilor părea că va bântui etern acest tribunal. În timp ce trăgea, vocea lui Carl Lee, stridentă și batjocoritoare, se auzea printre rafale și ricoșeuri. Când termină, aruncă pușca peste cele două cadavre și fugi, spărgând cu un scaun fereastră de la toaletă și aruncându-se în tufe. Apoi ajunse în stradă, se urcă în camionetă și se îndreptă spre casă.

La auzul împușcăturilor, Lester înțepeni. Mamele lui Cobb și Willard începură să țipe, iar polițiștii se repeziră în anticameră, fără însă să se aventureze pe scări. Lester ascultă cu intensitate, dar nemaiauzind nimic, părăsi sala.

Când începuse masacrul, Bullard înșfăcase sticla și se băgase sub birou. Domnul Pate încuiase ușa.

Cobb, sau ceea ce mai rămăsese din el, se odihnea peste cadavrul lui Willard. Sângele li se amestecase și se scursese pe trepte picurând și strângându-se într-o baltă, jos, la parter.

Jake traversă în fugă strada spre intrările din spatele tribunalului. Prather pândeă în fața ușii, cu pistolul în mână, înjurându-i pe reporterii care se buluceau spre el. Ceilalți polițiști rămăseseră ingenuncheați lângă mașini. Jake alergă la intrarea tribunalului, unde oamenii de ordine evacuaau clădirea. Pe scări se revărsa o mare de trupuri în derivă. Jake își făcu loc prin mulțimea lovită de streche, până în rotondă. Acolo Ozzie încerca să domolească panica, urlând din răspuțuri. Plecă împreună cu avocatul spre spatele clădirii. Șase polițiști cu armele în mâini stăteau nemișcați, privind în susul scărilor. Lui Jake i se întoarse stomacul pe dos. Willard reușise aproape să ajungă pe

palier. Osul frontal îi fusese spulberat și fața îi era plină de creieri. Cobb mai apucase doar să se întoarcă și toate gloanțele i se înfipseseră în spate. Capul îi era îngropat în burta lui Willard, iar picioarele îi atârnavă. Sângele continua să se reverse din cele două trupuri fără viață și acoperise complet ultimele șase trepte. Șuvoiul purpuriu de pe podea înainta rapid spre polițiștii care se dădură înapoi înspăimântați. Peste tot se simțea mirosul greu al prafului de pușcă.

- Jake, ar fi bine să pleci, zise Ozzie, fără să-și dezlipească privirile de pe cadavre.

- De ce?

- Așa.

- Spune, de ce?

- Pentru că o să facem poze, o să strângem dovezi și n-ai ce căuta aici.

- Bine. Dar să nu-l interoghezi fără mine, ai înțeles?

Ozzie aprobă.

Peste două ore, după ce făcuseră fotografii, strânseseră probe și curățaseră locul, Ozzie și echipajele lui de poliție părăsiră orașul în cinci mașini de patrulare. Hastings era în fruntea convoiului. După ce trecură de băcănia lui Bates, ajunseră pe Craft Road. Aleea din fața casei lui Hailey era aproape goală. Nu se vedeau decât mașina lui Gwen, camioneta lui Carl Lee și Cadillacul roșu, de Illinois.

Ozzie știa că nu va întâmpina rezistență. Polițiștii se postară la poartă, în poziție de tragere, urmărindu-l cu privirea pe șeriful care se îndrepta singur spre casă. Se opri o clipă. Ușa din față se deschise încet, și, în cadrul ei, apărură Carl Lee cu Tonya în brațe. Se uită la prietenul lui, Ozzie, apoi la ceilalți polițiști. În dreapta stătea Gwen, iar în stânga cei trei băieți. Cel mai mic plângea încetșor, dar ceilalți doi priveau curajoși și mândri. Lester apărură în spatele lor.

Cele două grupuri se măsurară, așteptând ca unul din ei să rupă tăcerea, dorind, parcă, să amâne cât mai mult momentul care avea să urmeze. Nu se auzeau decât suspinele mamei, ale fetiței și ale băiețelului mai mic.

Copiii încercaseră să înțeleagă. Carl Lee le explicase ce făcuse și de ce. Pricepuseră, numai că nu acceptau ideea că tatăl lor va trebui să plece la pușcărie.

Ozzie dădu cu piciorul într-un morman de gunoi, uitându-se încurcat când la ei, când la oamenii lui. Într-un târziu, rosti:

- Ar fi bine să vii cu mine.

Carl Lee dădu aprobator din cap, dar nu se mișcă. Gwen și băiețelul începură să plângă mai tare când Lester o luă pe Tonya din brațele tatălui său. Atunci, Carl Lee îngenunche în fața celor trei fii ai săi și le șopti că trebuie să plece, dar că nu va lipsi prea mult. Îi îmbrățișă și toți începură să plângă, agățându-se de el. Carl Lee se ridică, își sărută soția și se îndreptă spre șerif.

- Vrei să-mi pui cătușe, Ozzie?
- Nu, bătrâne, urcă-te-n mașină.

8

Moss Junior Tatum și Jake stăteau de vorbă liniștiți în biroul lui Ozzie. Polițiștii, administratorii și alți angajați ai închisorii se strânseseră într-o încăpere mare, dar aglomerată, și așteptau cu nerăbdare sosirea noului prizonier. Reporterii și operatorii așteptau în parcare dîntre închisoare și autostradă. Dubele posturilor de televiziune din Memphis, Jackson și Tupelo încurcau circulația, așa că Moss ieși și dădu ordin să fie mutate.

- Aveți de făcut vreo declarație? strigă un reporter.
- Da, mișcați-vă dubele de-aici.
- Ne puteți spune ceva despre crimă?
- Da, au fost omorâți doi oameni.
- Detalii?
- Habar n-am. Nu eram acolo cînd s-a-ntîmplat.
- Aveți vreun suspect?
- Mda.
- Pe cine?
- Vă spun după ce mutați mașinile.

Dubele se mișcară imediat, iar camerele de luat vederi și microfoanele năpădiră trotuarul. Moss dirijă mașinile pînă fu mulțumit de rezultat, apoi se apropie de mulțime cu o scobitoare în colțul gurii și cu degetele mari vîrâte pe sub cureaua pantalonilor.

- Cine i-a omorât?
- L-ați arestat?
- E implicată și familia fetei?
- Au murit amîndoi?

Moss zîmbi și dădu din cap:

- Pe rînd, pe rînd! Da, avem un suspect și l-am arestat. O să sosească în cîteva minute, numai să nu mai blocați drumul cu dubele. Asta-i tot!

Moss se întoarse la închisoare urmărit de întrebările reporterilor. Se făcu însă că nu le aude și intră în camera înțesată de lume.

- Ce face Looney? întrebă el.
- E Prather la el, la spital. Cred că e bine: doar o rană ușoară la picior.
- Mda; și un ușor atac de cord, adăugă Moss zîmbind.

Ceialți rîseră.

- Au sosit! strigă unul din gardieni și se repezîră cu toții la ferestre.

Ozzie conducea primul automobil, urmat de un șir de faruri albastre. Alături de el stătea Carl Lee, fără cătușe. Hastings se sprijini de banchetă și făcu semne prietenești către camerele de luat vederi pe lîngă care treceau. Parcară în spatele închisorii și intrară toți trei. Carl Lee fu încredințat gardianului șef, iar Ozzie se duse la el în birou, unde aștepta Jake.

- Ai să stai îndată de vorbă cu Hailey, zise șeriful.
- Mulțumesc. Ești sigur c-a făcut-o el?
- Da, sunt sigur.
- Nu ți-a făcut mărturisiri, nu-i așa?
- Nu. De fapt, n-a zis aproape nimic. Am impresia că Lester l-a învățat cum să procedeze.

După o clipă intră și Moss.

- Ozzie, reporterii ăia vor să stea de vorbă cu tine. Le-am spus că vii imediat.

- Bine, Moss, suspină șeriful.

- A văzut cineva cum s-a-ntâmpat?

Ozzie își șterse fruntea cu o batistă roșie.

- Sigur, Looney poate să confirme c-a fost Hailey. Da! Îl știi pe Murphy, schilodul ăla mic, ăla care spală podelele la tribunal?

- Cum să nu-l știu? Se bâlbâie rău de tot.

- Ei bine, el a văzut scena. Stătea și mânca pe scara cealaltă. S-a speriat așa de tare, că n-a mai putut scoate o vorbă, timp de o oră, zise Ozzie, apoi făcu o pauză. Da', oare, de ce-ți spun eu toate astea?

- Ce contează? Oricum aflu, mai devreme sau mai târziu. Unde e Carl Lee?

- În celulă. I se fac poze și celelalte formalități. Durează cam o jumătate de oră.

Ozzie ieși, iar Jake îi telefonă Carlei să urmărească și să-nregistreze știrile.

Șeriful se afla acum în fața microfoanelor și a camerelor de luat vederi.

- Vă rog, fără întrebări. Am arestat un suspect. Se numește Carl Lee Hailey și e din comitatul Ford. E învinuit de două crime.

- Este tatăl fetei violată?

- Da.

- De unde știți că el e autorul?

- Suntem deștepți.

- Există martori oculari?

- Nu avem cunoștință de așa ceva.

- A mărturisit?

- Nu.

- Unde l-ați găsit?

- Acasă la el.

- A fost împușcat și un polițist?

- Da.

- În ce stare se află?

- Bună. E la spital, dar nu e grav.

- Cum îl cheamă?

- Looney. DeWayne Looney.

- Când va avea loc înfățișarea preliminară?

- Nu sunt eu judecătorul.

- Dar ce credeți?

- Poate mâine, poate miercuri. Și vă rog să nu-mi mai puneți întrebări. Pentru moment, nu am nici o informație în plus.

Gardianul îi luă portmoneul, banii, ceasul, cheile, inelul și briceagul și făcu o listă de inventar, pe care Carl Lee o semnă și puse data. Apoi fu fotografiat și i se luară amprente, exact așa cum îi spusese Lester. Ozzie îl aștepta în fața ușii, iar când ieși, îl conduse într-o încăpere mică, unde se făceau, de obicei, testele de alcoolemie. Acolo aștepta Jake, la o masă de lângă alcoolmetru. Ozzie se scuză și plecă.

Avocatul și clientul stăteau față în față, studiindu-se reciproc. Își zâmbeau cu simpatie, fără să scoată vreun cuvânt. Nu se mai văzuseră de miercurea trecută, imediat după viol, la tribunal. Acum, Carl Lee se liniștise. Fața îi era relaxată, iar ochii, limpezi. Într-un târziu, rosti:

- Nu m-ai crezut când ți-am spus.

- Nu prea. Tu i-ai omorât?

- Știi bine că eu.

Jake zâmbi, dădu din cap, și-și încrucișă mâinile la piept.

- Cum te simți acum? Carl Lee se relaxă în scaun:

- Păi, mă simt mai bine. Nu că mă bucur de ce s-a întâmplat. Nu e nici o plăcere să uci. M-aș fi simțit mult mai bine dacă fetița mea n-ar fi trecut prin tot calvarul ăla. N-aveam nimic cu tipii până nu și-au bătut joc de ea. Au primit ce meritau. Îmi pare rău pentru părinții lor.

- Ți-e teamă?

- De ce?

- De camera de gazare.

- Nu, Jake, d-aia te-am angajat. Nici nu mă gândesc s-ajung în camera de gazare. Am văzut cum l-ai scăpat pe Lester, așa c-ai să mă scoți și pe mine din necaz. Sunt sigur că poți.

- Nu e chiar așa de ușor, Carl Lee.

- Cum adică?

- Crezi că poți, așa, să omori niște oameni cu sânge rece și apoi să spui la tribunal că meritau să fie uciși, fără să pățești nimic?

- Dar Lester?

- Fiecare caz își are specificul lui. Aici, marea diferență e că tu ai omorât doi albi, pe când Lester a ucis un negru. E ca de la cer la pământ.

- Ți-e teamă, Jake?

- De ce să-mi fie teamă? Nu pe mine m-așteaptă camera de gazare.

- Nu-mi prea dai speranțe.

"Idiotule!" gândi Jake. Cum putea să-i dea vreo speranță, când trupurile acelea nici nu se răciseră bine? Sigur, înainte de omor, avea altă părere, dar acum... Clientul său era pasibil de pedeapsa capitală, pentru o crimă pe care o recunoștea.

- De unde ai făcut rost de armă?

- Mi-a dat-o un prieten, din Memphis.

- Bun. Te-a ajutat și Lester?

- Nu. I-am spus ce vreau să fac și-a vrut să m-ajute, da' nu l-am lăsat.

- Gwen ce face?

- E înnebunită, da' e Lester cu ea. Nu știa nimic dinainte.
- Puștii?
- Știi cum sunt copiii. Nu le place că stau la pușcărie. O să aibă Lester grijă de ei.
- Nu se întoarce la Chicago?
- Pentru moment, nu. Spune, Jake, când începe procesul?
- Înfățișarea preliminară ar putea avea loc mâine sau miercuri, depinde de Bullard.
- El e judecător?
- La înfățișarea preliminară, da. Dar nu și la procesul propriu-zis. Acela va fi judecat de Tribunalul teritorial.
- Și cine-i judecător acolo?
- Omar Noose, din comitatul Van Buren. Îl știi de la Lester.
- Aha! Mi se pare că e bun.
- Este.
- Și când crezi că va începe procesul?
- Știu eu? Pe la sfârșitul verii, cel târziu în septembrie. Buckley o să grăbească lucrurile.
- Cine-i Buckley?
- Rufus Buckley e procurorul-șef. Poate îți mai amintești, unu' mare, gălăgios.
- Da, da, îl știu. Uitasem de el. E cam al dracului, nu-i așa?
- E bun, chiar foarte bun: corupt și ambițios. Cazul ăsta o să-i convină de minune, pentru publicitate.
- L-ai învins, atunci, cu Lester.
- Da, însă în alte cazuri m-a-nvins el pe mine.

Jake își deschise servieta și scoase un dosar în care avea un contract pentru servicii legale. Își aruncă ochii peste el, deși îl știa pe de rost. Aplica taxele în funcție de client, iar negrii, în general, nu aveau cum să plătească sume mari. Uneori îi ajuta câte o rudă mai înstărită de la St. Louis sau din Chicago, dar cazurile acestea erau foarte rare. De exemplu, Lester avea un frate în California, care lucra la poștă, dar nu făcuse nimic pentru el, fie că n-a vrut, fie că n-a putut. La fel și surorile. Carl Lee și Gwen o duceau acceptabil, dar aveau familie numeroasă, așa că au fost nevoiți să-și ipotecheze cele câteva pogoane din jurul casei, ca să-l poată plăti pe Jake pentru Lester. Taxa fusese de cinci mii, iar ei îi plătiseră jumătate înainte și restul în rate, timp de trei ani.

Lui Jake nu-i făcea nici o plăcere să discute despre bani. I se părea partea cea mai grea. Clienții voiau să știe imediat cât îi va costa și aveau tot felul de reacții. Unii erau șocați, alții înghițeau în sec; avea și cazuri în care clientul ieșea trântind ușa. Uneori se mai târguiau, dar majoritatea plăteau sau promiteau că vor plăti.

Jake studia dosarul cu contractul, încercând desperat să-i stabilească o taxă cât mai rezonabilă. Sigur, existau avocați care ar fi preluat cazul pe mai nimic, numai pentru publicitate.

Jake se gândi la cât pământ avea Carl Lee, la slujba lui, la familie și zise,

Într-un târziu:

- Taxa e zece mii.

Carl Lee înțepeni.

- Dar lui Lester i-ai cerut cinci mii.

Jake se aștepta la această remarcă.

- Lester a omorât un singur om. Pe când tu...

- Așa e, dar de câte ori poți fi gazat?

- Ai dreptate. Cât poți plăti?

- Pot să-ți dau o mie pe loc, zise el cu mândrie. Apoi am să-mi ipotechez iar pământul și-ți dau tot ce iau.

Jake se gândi o clipă și rosti:

- Am o idee mai bună. Hai să stabilim așa: îmi plătești o mie acum, și semnezi o chitanță. După ce îți ipotechezi pământul, îmi dai și restul.

- Cât vrei? Întrebă Carl Lee.

- Zece mii.

- Îți dau cinci.

- Știi bine că poți plăti mai mult de-atât.

- Și dumneata mă poți apăra pentru mai puțin de zece mii.

- Da. Hai să fie nouă.

- Îți dau șase.

- Opt.

- Șapte.

- Hai să ne-nțelegem pentru șapte mii cinci sute.

- Bine. Cred că atâta pot să te plătesc. Depinde de cât îmi vor împrumuta pentru pământ. Deci îți dau acum o mie și-ți fac chitanța pentru șase mii cinci sute.

- Corect.

- E-n regulă. Am făcut târgul.

Jake completează contractul și chitanța, iar Carl Lee le semnă.

- Cât i-ai fi cerut unuia cu bani mulți?

- Cincisprezece mii.

- Mamăăă! Vorbești serios?

- Foarte.

- O grămadă de bani! Ai luat vreodată atât de mult?

- Nu, dar nici n-am prea întâlnit oameni bogați acuzați de omor.

Carl Lee vru să afle amănunte cu cauțiunea, cu juriul, cu martorii. Îl interesa, mai ales, dacă putea să grăbească procesul și când va fi eliberat.

Jake îi spuse, însă, că vor avea destul timp să discute despre toate acestea.

Apoi îi promise că o va suna pe Gwen și pe șeful lui, la fabrica de hârtie.

Carl Lee fu condus într-o celulă de lângă cele în care se aflau deținuții de drept comun.

Automobilul său, Saab, era blocat de o dubiță a televiziunii, așa că îl căută pe șofer. Majoritatea reporterilor hoinăreau încolo și înapoi, așteptând să afle câte ceva. Se întunecase.

- Lucrați la poliție? îl întrebă un reporter.
- Nu, sunt avocat, răspunse Jake cu nonșalanță, încercând să pară indiferent.

- Sunteți apărătorul domnului Hailey?

Jake se întoarse și îl privi lung:

- Chiar vreți să știți? Ei bine, sunt.

- Aveți amabilitatea să ne răspundeți la câteva întrebări?

- Nu vă promit nimic.

- Vă rugăm să vă apropiați puțin.

Jake se îndreptă spre camerele de luat vederi, încercând să pară ușor iritat.

Ozzie îl urmărea din clădire, împreună cu ceilalți polițiști.

- Jake adoră să fie filmat, zise el.

- Toți avocații sunt așa, adăugă Moss.

- Cum vă numiți, domnule?

- Jake Brigance.

- Sunteți apărătorul domnului Hailey, nu?

- Corect, răspunse Jake înțepat.

- Domnul Hailey e tatăl fetei care a fost violată de cele două victime?

- Corect.

- Cine i-a omorât pe cei doi?

- Nu știu.

- Domnul Hailey?

- V-am spus că nu știu.

- Pentru ce-a fost arestat?

- Pentru uciderea lui Billy Ray Cobb și a lui Pete Willard. Dar încă n-a fost acuzat de nimic.

- Credeți că domnule Hailey va fi condamnat pentru cele două crime?

- Nu comentez.

- De ce nu comentați?

- Ați stat de vorbă cu domnul Hailey? întrebă alt reporter.

- Da, acum câteva momente.

- Ce face?

- Nu-nțeleg ce vreți să spuneți.

- Păi, ce face?

- Vă interesează dacă-i place la închisoare? întrebă Jake cu un zâmbet ironic.

- Păi, da.

- Nu comentez.

- Când va apărea la tribunal?

- Probabil mâine sau miercuri.

- Va recunoaște că e vinovat?

Jake zâmbi și răspunse:

- Bineînțeles că nu.

După o cină rece și frugală, se așază în balansoarul din pridvor, uitându-se la apa care uda gazonul. Vestea despre crimă se împrăștiase în tot ținutul, iar Carla făcuse o mulțime de înregistrări. Două rețele transmiseseră în direct, prin corespondenții lor din Memphis. Posturile de televiziune din Jackson și din Tupelo filmaseră imagini cu Cobb și Willard intrând în tribunal, înconjurați de polițiști, și ieșind acoperiți cu cearșafuri albe. Înregistraseră pe peliculă și momentul în care oamenii de ordine căutau să se adăpostească; totul, pe fondul sonor al împușcăturilor.

Interviul lui Jake avusese loc mai târziu, așa că nu fu prezentat la știrile de seară. La ora zece, însă, apăru pe micul ecran, cu servieta în mână, dichisit și pedant, arătos și arogant, iritat că era deranjat de reporteri. Carla înregistrează și această secvență. Jake fu mulțumit de felul în care arăta și se simți mândru. Mai apăruse o dată la televizor, imediat după achitarea lui Lester, iar cei cu care se întâlnea la Coffee Shop îl tachinaseră luni de zile pe tema aceasta. Se simțea bine. Savura publicitatea și se aștepta la și mai mult. Nici nu se putea concepe un caz mai potrivit pentru a fi pus în valoare. Ce să mai vorbim, dacă reușea să obțină achitarea unui negru care omorâse doi albi, în fața unui juriu dintr-o zonă atât de conservatoare ca Mississippi!

- De ce zâmbești? îl întrerupse Carla din visare.

- Ăăă, nimic.

- Las' că știu eu! Te gândești la proces, la camerele de luat vederi și la o posibilă achitare. Parcă te vezi ieșind din tribunal cu brațul pe umărul lui Carl Lee, urmăriți de reporteri și felicitați din toate părțile. Știu exact la ce visezi.

- Atunci, de ce mă mai întrebă?

- Ca să văd dacă recunoști.

- Ei bine, recunosc. Acest caz mă poate propulsa pe cele mai înalte culmi, iar nouă ne va aduce o grămadă de bani.

- Dacă reușești.

- Da, dacă reușesc.

- Și dacă pierzi?

- N-am să pierd.

- Dacă, totuși...

- Nu mai cobi.

În momentul acela sună telefonul. Era reporterul, editorul și în același timp patronul ziarului "The Clanton Chronicle". Apoi îl căută alt ziarist de la o publicație matinală din Memphis. După ce stătu de vorbă cu el, Jake îi telefonă lui Gwen și maistrului de la fabrica de hârtie. La douăsprezece fără zece, primi prima amenințare anonimă. Vocea de la celălalt capăt al firului îl făcuse scârnăvie vândută negrilor și-i promisese o moarte frumoasă.

În marțea aceea de după crimă, Dell Perkins vându mai multe cafele și gustări decât oricând. Localul se umpluse din zori de polițiști și de curioși

care citeau ziarele și stăteau de vorbă despre ceea ce se petrecuse alături, la tribunal. Și celelalte cârciumi erau înțesate de lume. Fotografia lui Jake apăruse pe prima pagină a unui ziar din Tupelo, iar publicațiile din Memphis și din Jackson prezentau imagini ale lui Cobb și Willard, atât înainte, cât și după crimă. Carl Lee nu apăruse în nici un cotidian. Toate, însă, relatau în detaliu ceea ce se întâmplase la Clanton, în ultimele șase zile.

Lumea știa că omorul fusese înfăptuit de Carl Lee. Cu toate acestea, circulau zvonuri în legătură cu un grup de oameni înarmați care se transformaseră până la urmă într-o adevărată bandă de negri sălbatici, gata de atac. Totuși, polițiștii din cafenea, deși nu prea vorbăreți, spulberară enormitățile acestea.

Looney era foarte cunoscut în oraș, și toți se interesau de starea lui care se dovedi mult mai gravă decât se crezuse. În spital fiind, dăduse declarații în legătură cu identitatea criminalului.

Jake sosi la ora șase și se așeză lângă niște fermieri, aproape de ieșire. Le făcu un semn de salut lui Prather și colegului său, dar aceștia se prefăcură că nu-l văd. O să le treacă lor, când iese Looney din spital, gândi el. Din discuții reieșea că văzuseră cu toții fotografia din ziar a lui Jake, dar nu-l întrebă nimeni nimic. Simți răceala celor din jur, așa că măncă repede și plecă.

La ora nouă, Ethel îl anunță că are legătura cu Bullard.

- Bună ziua, domnule judecător. Ce mai faceți?

- Groaznic! Ascultă, dumneata îl aperi pe Carl Lee Hailey?

- Da, domnule.

- Când vrei să fixăm înfățișarea preliminară?

- De ce mă-ntrebați pe mine, domnule judecător?

- Hai că-mi place! Uite ce e, mâine dimineață e înmormântarea și cred că ar fi bine să așteptăm pînă-i îngroapă pe amărății ăia, bine?

- Da, domnule judecător, cred că-i o idee bună.

- Ce-ai zice s-o fixăm mâine la două?

- E bine.

- Jake, zise Bullard șovăind, ce crezi, n-am putea renunța la audierea preliminară și să transferăm procesul la Tribunalul teritorial?

- Domnule judecător, știți bine că n-am obiceiul să renunț la înfățișările preliminare.

- Da, știu. Mă gândeam că-mi faci o favoare. Nu-mi place deloc să mă implic în cazul ăsta. Dar... Atunci, pe mâine.

După vreo oră, Ethel cârâi din nou în interfon:

- Domnule Brigance, au venit niște reporteri.

Jake se luminează.

- De unde?

- Cred că de la Memphis și de la Jackson.

- Invită-i în sala de ședințe. Cobor îndată.

Își aranjă cravata și se pieptănă. Se uită apoi pe geam la dubele televiziunii. Hotărî să-i facă să aștepte, așa că dădu niște telefoane inutile. Apoi coborî, trecând pe lângă Ethel fără s-o bage în seamă și intră în sala de

ședințe. Acolo, reporterii îl rugară să se așeze la unul din capetele mesei, într-o lumină potrivită filmărilor. Se înclină puțin, stăpân pe situație, și se așeză în fața rafturilor cu cărți vechi și scumpe. După ce potriviră microfoanele și lumina, fu intervievat de o doamnă frumoasă, fardată excentric cu portocaliu:

- Domnule Brigance, sunteți avocatul lui Carl Lee Hailey?
 - Da.
 - A fost acuzat de uciderea lui Billy Ray Cobb și a lui Pete Willard...
 - Așa este.
 - Iar cele două victime erau, la rândul lor, acuzate de viol comis asupra fiicei domnului Hailey.
 - Da, e-adevărat.
 - Domnul Hailey a recunoscut?
 - E nevinovat.
 - Va fi acuzat și de rănirea ajutorului de șerif, domnul Looney?
 - Da. Ne așteptăm la o a treia acuză, aceea de vătămare corporală a unui ofițer de poliție.
 - Vă gândiți să demonstrați că acuzatul era iresponsabil?
 - Nu sunt dispus să discut acum strategia de apărare, pentru că nu au fost stabilite capetele de acuzare.
 - Ce ziceți, s-ar putea să nu fie acuzat?
- Iată o ocazie bună pentru Jake să arunce momeala. Exista posibilitatea să fie sau nu acuzat; asta depindea de juriul care nu fusese încă selecționat. Acest lucru avea să se întâmple luni, 27 mai. Viitorii jurați se plimbau încă liniștiți pe străzile orașului, citeau ziarele, se uitau la televizor și discutau despre cazul Hailey, încă neimplicați.
- Da, cred că există și această posibilitate. Depinde de ce va hotărî juriul după înfățișarea preliminară.
 - Când are loc această înfățișare?
 - Mâine, la ora două.
 - Credeți că judecătorul Bullard va transfera cazul la Tribunalul teritorial?
 - Nu prea sunt motive de îndoială, în acest sens, replică Jake, știind că răspunsul său îl va intriga pe Bullard.
 - Când se va constitui juriul?
 - Luni dimineață se va depune jurământul. Deci, vor începe cercetările luni, după-amiază.
 - Când va începe procesul?
 - Presupunând că va fi acuzat, cazul va fi pus pe rol la sfârșitul verii sau la începutul toamnei.
 - Unde?
 - La Tribunalul teritorial al comitatului Ford.
 - Cine va fi judecător?
 - Domnul Omar Noose.
 - De unde este domnia sa?
 - Din Chester, Mississippi, comitatul Van Buren.
 - Vreți să spuneți că procesul va fi judecat aici, în Clanton?

- Da, dacă nu cumva va fi transferat la altă instanță.
- Veți cere un astfel de transfer?
- Bună întrebare! Nu sunt pregătit să vă răspund. E prea devreme să discutăm strategia de apărare, v-am mai spus.
- Ce v-ar putea determina să cereți transferul procesului la altă instanță?

"Dorința de a găsi un ținut în care negrii să fie majoritari", gândi Jake.

Apoi, răspunse:

- Motivele obișnuite: prea multă publicitate etc. etc.
- Cine ia decizia de transfer?
- Judecătorul Noose.
- S-a stabilit cautiunea?
- Nu, și probabil că nici nu va fi stabilită până la formarea capetelor de acuzare. Ar exista toate motivele pentru a i se fixa o sumă rezonabilă chiar acum. Dar, în comitatul nostru, cautiunile, în cazuri de omor, nu se pun în discuție până la stabilirea capetelor de acuzare. Suma va fi deci stabilită de judecătorul Noose, după transferul la Tribunalul teritorial.

- Ce ne puteți spune despre domnul Hailey?

Jake se relaxă și reflectă o clipă. Iată o nouă ocazie să marșeze.

- Are treizeci și șapte de ani și e căsătorit de douăzeci. E un tip simpatic, fără cazier. N-a mai fost implicat în nici o încurcătură, până acum. Are patru copii - trei băieți și o fată. Decorat în Vietnam. Muncește cincizeci de ore pe săptămână la fabrica de hârtie din Coleman. Își plătește impozitele la timp și deține un lot de pământ. Se duce în fiecare duminică la biserică, cu familia. Își vede de treaba lui și nu vrea să fie tulburat.

- Ne veți permite să stăm de vorbă cu el?
- Bineînțeles că nu.
- E-adevărat că fratele lui a fost judecat pentru omor, acum câțiva ani?
- Da, dar a fost achitat.
- I-ați fost apărător?
- Da.
- Ați apărat în multe cazuri de omor, aici, în Ford, nu-i așa?
- În trei.
- Și în câte ați obținut achitarea?
- În toate, răspunse Jake apăsător și rar.
- După câte știu, jurații au de ales între mai multe posibilități, aici, în Mississippi, zise doamna din Memphis.

- Aveți dreptate. În cazul stabilirii acuzației de crimă, la proces, juriul îl poate găsi pe inculpat vinovat de omucidere, ceea ce înseamnă douăzeci de ani de pușcărie; sau de crimă cu premeditare, ceea ce poate duce chiar la pedeapsa cu moartea. Juriul însă îl poate declara nevinovat, adăugă Jake, zâmbind în fața camerelor de luat vederi. Dar dumneavoastră porniți din nou de la ideea că va fi acuzat.

- Cum se simte fetița domnului Hailey?
- E acasă, de duminică. Cred că va fi bine.

Reporterii se uitară unii la alții, încercând să mai formuleze o întrebare. Jake știa că momentul acesta, când își epuizaseră resursele, era cel mai

periculos, pentru că începeau să pună întrebări trăsnite. Se ridică și își încheie haina.

- Vă mulțumesc pentru vizită. Vă stau oricând la dispoziție, cu condiția să mă anunțați din timp. Voi fi fericit să mai stăm de vorbă.

Reporterii îi mulțumiră, la rândul lor, și plecară.

Miercuri dimineață, la ora zece, după o ceremonie foarte modestă, cele două familii își îngropară morții. Predicatorul, un penticostal proaspăt hirotonisit, luptă cu disperare să pună pace și liniște în gândurile celor care formau mica procesiune funerară. Ceremonia a fost scurtă și cu lacrimi puține. Camionetele și Chevroleturile murdare se mișcau încet în urma dricului tras de un singur cal, spre cimitirul de țară. Parcară în spatele unei biserițe din cărămidă roșie. Cele două trupuri își găsiră odihna veșnică la capetele opuse ale cimitirului mic și supraaglomerat. După încă două-trei cuvinte de consolare, mulțimea se dispersă.

Părinții lui Cobb divorțaseră când era mic, iar tatăl său venise de la Birmingham să asiste la înmormântare. După ceremonie, dispăru imediat. Doamna Cobb locuia într-o casă albă, curată și frumoasă, lângă Lake Village, la șaisprezece kilometri de Clanton. Cei doi fii ai săi, împreună cu verii și cu prietenii lor, se strânseseră sub un stejar din fundul grădinii, iar femeile se învârteau pe lângă doamna Cobb, consolând-o. Bărbații mestecau tutun "Red Man", beau whisky și discutau despre zilele fericite când negrii își vedeau lungul nasului. Acum erau răsfățați și protejați de guvern și de lege. Iar albi nu puteau face nimic. Unul din veri avea un prieten în Ku-Klux-Klan și promise că-l va suna. Și bunicul lui Cobb aparținuse acestei organizații, cu mult înainte - le povesti vărul - iar, în copilărie, bătrânul le povestise cum erau spânzurați negrii în ținuturile Ford și Tyler. Acum aveau datoria de a se răzbuna. Dar nu voia nimeni să se bage. Poate îi va interesa pe cei din Klan. Exista o lojă la sud de Jackson, lângă comitatul Nettles, iar vărul fu însărcinat să ia legătura cu ei.

Femeile terminară de pregătit prânzul. Bărbații mâncară repede și se întoarseră la umbra stejarului. Își amintiră că la ora două se ținea înfățișarea preliminară, așa că se urcară în mașini și plecară la Clanton.

Fără îndoială, orașul Clanton nu mai era cel care fusese înainte de crimă și aveau să treacă luni de zile până când aceste două fețe ale urbei să se suprapună din nou. Acel eveniment tragic și sângeros care durase mai puțin de cincisprezece secunde transformase orașelul într-o adevărată Mecca pentru jurnaliști, echipe de filmare și fotografi de la mai multe agenții de presă. Operatorii și reporterii de televiziune dădeau unii peste alții pe trotuarele din jurul scuarului, întrebând omul de pe stradă, pentru a suta oară, ce părere are despre întâmplare și cum ar vota, dacă ar fi în juriu. Dar nu primeau un răspuns clar. Carele de filmare și automobilele televiziunii mișunau în jurul scuarului și pe străzi, vânând povești și interviuri. La început

Ozzie fusese preferatul lor. Apoi însă, interesul se îndreaptă către Moss Junior căruia îi plăcea să-și bată joc de presă. Răspundea la câte douăzeci de întrebări, fără să comunice nimic nou. Pe lângă aceasta, mințea de stingea și străinii nu-și puteau da seama când spunea adevărul.

- Domnule, spuneți, aveți dovada că există bande înarmate?

- Da.

- Da?! Cine sunt?

- Avem dovezi că atacul a fost autorizat și finanțat de o ramură a organizației "Black Panthers", răspunse Moss Junior, fără să i se cointească un mușchi de pe față.

O parte din reporteri îngăimă ceva, alții se uitară lung, ceilalți notară tot ce le spunea. Bullard refuză să mai părăsească biroul și să răspundă la telefon. Îl mai sună o dată pe Jake și îl imploră să treacă peste audierea preliminară. Avocatul nu fu însă de acord. Ziariștii îl așteptau pe Bullard în holul biroului său, de la etajul întâi al tribunalului, dar el se simțea în siguranță încuiat acolo, cu vodca lui.

Reporterii voiseră să filmeze înmormântarea dar, deși frații lui Cobb fuseseră de acord, doamna Willard se opusese, așa că luaseră imagini pe apucate, mai mult de la cimitir. Freddie, băiatul cel mare al doamnei Cobb, îi înjurase și îi alungase când încercaseră să intre în casă.

Localul Coffee Shop era foarte tăcut. Obişnuiții casei, inclusiv Jake, se uitau chiorâș la străinii care le invadaseră sanctuarul. Mulți dintre ei erau bărboși, vorbeau cu accent ciudat și nu mâncau fulgi de cereale.

- Nu cumva sunteți avocatul domnului Hailey? strigă unul din ei, din celălalt capăt al încăperii.

Jake continuă să-și mănânce pâinea prăjită, fără să spună nimic.

- Sunteți sau nu, domnule?

- Și ce dacă sunt? izbucni Jake.

- Va fi declarat vinovat?

- Acum îmi iau micul dejun.

- Da sau nu?

- Nu comentez.

- De ce nu comentați?

- Pur și simplu.

- Totuși, de ce nu?

- Nu fac comentarii în timpul micului dejun.

- Îmi acordați câteva momente mai târziu?

- Da, programați-vă. Vă stau la dispoziție cu șaiszeci de dolari ora.

Localnicii izbucniră în râs, dar străinii nu se dădură bătuți. Jake admise să acorde un interviu gratuit unui ziar din Memphis, "Wednesday", apoi se baricadă în camera lui "secretă", să se pregătească pentru audierea preliminară. Pe la amiază, se duse să-și viziteze faimosul client, la închisoare.

Carl Lee era odihnit și relaxat. Văzu de la fereastra celulei forfota reporterilor, în parcare.

- Cum ți se pare-n închisoare? întrebă Jake.

- Nu-i prea rău. Mâncarea-i bună. Iau masa cu Ozzie, în biroul lui.

- Poftim?!
- Da, da. Jucăm și cărți.
- Glumești, Carl Lee.
- Nu. Mă uit și la televizor. Te-am văzut aseară la știri. Arătai nemai-pomenit. Am să te fac celebru, Jake, nu-i așa?
- Avocatul nu zise nimic.
- Da' eu când o s-apar la televizor? Nu e drept: eu am făcut crima și tu cu Ozzie vă dați mari.
- Negrul rânji, dar Jake rămase sobru.
- O s-apari astăzi, peste vreo oră.
- Mda, am auzit că mergem la tribunal. De ce?
- Pentru audierea preliminară. Nu e mare lucru, cel puțin așa cred. Deși s-ar putea să fie altfel acum, din cauza televiziunii.
- Ce să le spun?
- Nimic! Să nu cumva să stai de vorbă cu cineva. Nici măcar cu judecătorul sau cu procurorul. Deocamdată ne mărginim să ascultăm ce spune fiecare, să vedem cam cum stau lucrurile. S-ar putea să aibă vreun martor ocular pe care îl vor folosi mai târziu. Ozzie îi va spune judecătorului despre pușcă și amprente, despre Looney...
- Ce mai face Looney?
- Nu știu. În orice caz, nu așa de bine cum credeam.
- Doamne, cât de rău îmi pare c-am tras în el! Nici măcar nu l-am văzut.
- Au să te acuze de atac asupra lui Looney. Oricum, audierea preliminară e doar o formalitate. Scopul este ca judecătorul să stabilească dacă există probe destule pentru a supune cazul marelui juriu. Bullard procedează totdeauna așa. Repet, e o formalitate.
- Atunci, de ce se mai ține?
- Putem să trecem peste această înfățișare, replică Jake, gândindu-se la câte interviuri ar pierde. Dar e bine să vedem cam ce poziție are procuratura.
- Păi, cred că și pentru ei e un caz important, nu-i așa?
- Bănuiesc că da, însă e bine să-i ascultăm. Asta-i scopul unei audieri preliminare, înțelegi?
- Mi se pare corect. Ai vorbit cumva astăzi cu Gwen sau cu Lester?
- Nu. l-am sunat luni seară.
- Au fost ieri pe aici și mi-au spus că vor asista la înfățișarea preliminară.
- Cred că vor veni mulți astăzi, la tribunal.

Jake plecă. În parcare dădu peste reporterii care așteptau ieșirea lui Carl Lee din închisoare, dar nu răspunse la nici o întrebare de-a lor. Era prea ocupat ca să piardă vremea cu interviurile. La unu și jumătate se duse la tribunal și se ascunse în biblioteca de la etajul trei.

Ozzie și Moss Junior țineau parcare sub observație, împreună cu ceilalți polițiști, și înjurau în barbă ceata de reporteri. Se făcuse două fără un sfert și era timpul ca prizonierul să fie transportat la tribunal.

- Parcă-s niște corbi care-așteaptă să moară un câine la marginea

drumului zise Moss Junior, uitându-se printre jaluzele.

- Sunt ceva de speriat! adăugă Prather. Se țin ca scaiu'. Au impresia că tot orașul e la cheremul lor.

- Și când te gândești că mai sunt încă pe-atâția la tribunal!

Ozzie nu prea vorbea. Fusesse criticat într-unul din ziare pentru lipsa intenționată de vigilență, așa că se săturase de presă. Miercuri îi dăduse afară pe reporteri de câteva ori.

- Mi-a venit o idee, spuse el.

- Ce? întrebă Moss Junior.

- Mai e Curtis Todd în pușcărie?

- Da. Iese săptămâna viitoare.

- Seamănă puțin cu Carl Lee, nu-i așa?

- Da. Și ce dacă? întrebă Prather.

Moss Junior rânji și se uită la șeriful care nu-și dezlipise ochii de pe fereastră.

- Doar n-ai să faci una ca asta, Ozzie!

- Ce? întrebă Prather.

- Hai să mergem. Scoate-i pe Carl Lee și pe Curtis Todd, ordonă Ozzie. Adu-l pe Todd aici, să-i dau niște instrucțiuni.

Peste zece minute, ușa din față a închisorii se deschise și ieșiră.

Prizonierul avea ochelari fumurii și cătușe și era flancat de șase polițiști. Pe măsură ce se apropiau de reporteri, camerele de luat vederi și aparatele de fotografiat lucrau febril. Începu și valul de întrebări:

- Domnule, veți recunoaște că sunteți vinovat?

- Domnule, nu veți recunoaște?

- Ce le veți spune?

- Domnule Hailey, veți cere o expertiză pentru dovedirea iresponsabilității?

Prizonierul zâmbea și își continua mersul agale spre automobilul poliției. Gardienii rânjeau și ei, trecând prin mulțime, fără să-i dea importanță. Fotografii alergau de colo-colo, să găsească poziția cea mai bună, pentru o poză cât mai clară și mai sugestivă.

Deodată, de față cu toată lumea, așa cum era înconjurat de polițiști și de reporteri, prizonierul o luă la fugă. Se răsuci, sări într-o parte și începu să alerge sălbatic, traversând parcare, apoi autostrada, până se pierdu într-un pâlcc de arbori. Reporterii începură să strige și să rupă rândurile. Câțiva se luară chiar după el. Curios însă, polițiștii se întoarseră în clădirea închisorii și trântiră ușile, lăsând corbii să se învârtă cât vor. Ajuns în pădure, Curtis Todd își scoase cătușele și se duse acasă. Fusesse eliberat cu o săptămână mai devreme.

În acest timp, Ozzie, Moss Junior și Carl Lee ieșiră pe ușile din spate și o luară spre tribunal, pe o stradă mai dosnică. Acolo îi așteptau mai mulți polițiști din escortă.

- Cam câți negri sunt în sală? îl întrebă Bullard pe domnul Pate.

- Zece tone.

- Minunat! Zece tone de negri! Bănuiesc că sunt și zece tone de fețe

palide.

- Sunt ceva și din ăștia.
- Sala e plină?
- Geme.
- Doamne, Dumnezeu! E doar o audiere preliminară, se plânse Bullard. Terminase vodca din cană, așa că domnul Pate îi mai turnă un pahar.
- Nu vă grăbiți, domnule judecător.
- Numai Brigance e de vină. Putea să treacă peste faza asta, doar l-am rugat de două ori. Știe bine că voi transfera procesul. Mă pune pe mine în situația să-i scot din sărite pe negri că nu-i dau drumul, iar pe mitocanii albi, că nu-l execut pe loc! Las' că-i arăt eu lui Brigance pentru asta. El se fâțâie în fața camerelor de luat vederi. Eu sunt cel care trebuie să fie reales; el n-are nici o treabă, nu-i așa?

- Nu, domnule judecător.
- Câți ofițeri sunt în sală?
- Destui. Șeriful și-a chemat și rezervele. Nu sunteți în pericol.
- Dar presa?
- S-au postat în rândurile din față.
- Să nu văd aparate de fotografiat!
- S-a făcut.
- L-au adus pe Hailey?
- Da, domnule. E în sală, cu Brigance. Toți sunt gata și vă așteaptă. Onorabilul își mai umplu cana cu o vodcă, fără apă.
- E-n regulă. Hai să mergem!

Sala tribunalului era împărțită în două jumătăți de culori diferite, exact ca înainte de anii șaiszeci, când segregatia rasială funcționa din plin. Polițiștii stăteau solemni pe culoarul care îi despărțea, precum și de-a lungul pereților sălii. În rândurile mai din față era un grup de albi beți, din care făceau parte frații și verii răposatului Billy Ray Cobb. Polițiștii îi urmăreau atent. Primul rând era ocupat de jurnaliști de toate felurile. Unii luau notițe, alții făceau portretul acuzatului, al avocatului și, în final, al judecătorului.

- Vor face un erou din negru' ăsta! mormăi unul din grupul albilor, destul de tare ca să audă și reporterii.

Când Bullard ajunsese la locul său, ușile din spate fură încuiate.

- Chemați primul martor! îi ordonă el lui Rocky Childers.
- Procuratura îl convoacă pe șeriful Ozzie Walls.

Acesta jură și se așeză pe locul martorilor. Se relaxă și începu o poveste lungă descriind scena omorului, trupurile, rănilor, arma, amprentele de pe armă. Childers emisese o declarație semnată de Looney, având ca martor pe șerif și pe Moss Junior, prin care se recunoștea criminalul în persoana lui Carl Lee. Ozzie verifică semnătura lui Looney și citi declarația, pentru a fi înregistrată.

- Domnule, mai există și alți martori oculari? întrebă Childers, fără entuziasm.

- Da, Murphy, omul de serviciu.
- Cum îl mai cheamă?

- Nimeni nu știe. Murphy și-atât.
- Bun. Ați stat de vorbă cu el?
- Eu nu. Dar l-a interogat anchetatorul meu.
- Cine e anchetatorul dumneavoastră?
- Polițistul Rady.

Rady jură și luă loc pe scaunul martorilor. Domnul Pate îi mai aduse judecătorului o cană cu "gheață". Jake lua notițe pe pagini întregi. Nu avea de gând să-i pună șerifului întrebări și nici să cheme vreun martor. De obicei intervenea doar când aceștia mințeau, și le atrăgea atenția, pentru evitarea unor neînțelegeri. Avea să ia o atitudine mai ofensivă mai târziu, când începea procesul.

- Domnule, ați avut ocazia să stați de vorbă cu Murphy? Întrebă Childers.
- Care Murphy?
- Nu știu cum îl mai cheamă; Murphy, omul de serviciu.
- Aaa, da, domnule!
- Bine. Și ce-a zis?
- Despre ce?

Childers își dădu capul pe spate. Rady era nou și nu prea avusese ocazia să depună mărturie până acum. Ozzie se gândi că va avea multe de învățat din acest proces.

- Despre crimă. Spuneți-ne ce v-a povestit despre crimă.

Jake se ridică:

- Onorată instanță, mă opun! Știu că sunt admise și zvonurile într-o astfel de audiere, dar îl puteți chema pe Murphy să depună mărturie. Lucrează aici, în tribunal. De ce să nu ne spună el?

- Pentru că se bâlbâie și nu vreau să-i ascult gângăvelile timp de treizeci de minute. Se respinge! Continuați, domnule Childers.

Jake se așează nemulțumit. Bullard îl trimise pe domnul Pate după apă cu "gheață".

- Domnule Rady, ce v-a spus Murphy despre omor?
- Păi, l-am înțeles cam greu, pentru că era agitat și se bâlbâia mai tare ca de obicei. Știți cum e el...
- Spune-ne doar ce-a zis și nu mai comenta! urlă Bullard.
- Bine. A zis că a văzut un bărbat negru care a tras în doi albi și într-un polițist.

- Mulțumesc, zise Childers. Unde se afla când s-au întâmplat toate acestea?

- Cine?
- Murphy.
- Stătea pe scara de vizavi.
- Și-a văzut tot?
- Așa a zis.
- L-a putut identifica pe cel care-a tras?
- Da. L-am arătat fotografiile a zece negri și l-a indicat pe cel care stă aici, în boxă.

- Bun. Mulțumesc. Onorată instanță, nu mai avem nici o întrebare.

- Dumneavoastră, domnule Brigance? zise judecătorul.
- Nici eu, domnule, răspunse Jake, ridicându-se în picioare.
- Martori aveți?
- Nu, domnule.
- Altceva?
- Nimic, domnule.

Jake nu făcu imprudența să ceară stabilirea sumei pentru cautiune. Mai întâi, acest lucru n-ar fi condus la nimic bun. Bullard nu obișnuia, oricum, să facă acest lucru în cazuri de omor. În al doilea rând, l-ar fi enervat rău pe judecător.

- Mulțumesc, domnule Brigance. Curtea consideră că există destule dovezi pentru a reține inculpatul până când acesta va apărea în fața marelui juriu. Domnul Hailey va rămâne în custodia șerifului, fără cautiune. Ședința se suspendă.

Lui Carl Lee i se puseră repede cătușele și fu escortat afară. În zona ușilor din spate, clădirea era păzită cu strășnicie. Fotoreporterii abia reușiră să prindă câteva instantanee cu inculpatul, pe distanța dintre ușă și automobilul poliției. Carl Lee ajunse la închisoare, înainte chiar de a se fi golit sala de tribunal. Polițiștii îi scoaseră mai întâi pe albi, apoi pe negri. Reporterii îi solictară câteva clipe lui Jake și acesta le spuse că va veni imediat în rotondă. Îi făcu să aștepte, pentru că se duse să-l salute pe judecător. Apoi urcă până la etajul trei, să se uite într-o carte. După golirea sălii, considerând că i-a făcut să aștepte destul, Jake coborî în rotondă. Se repezîră spre el cu un microfon pe care scria ceva cu litere roșii:

- De ce n-ați solictat stabilirea sumei pentru cautiune? întrebă un reporter.

- O voi solicita mai târziu.
 - Veți adopta o apărare bazată pe iresponsabilitatea inculpatului?
 - Așa cum v-am mai spus, e prea devreme să răspund la această întrebare. Să vedem ce spune juriul. S-ar putea să nu fie acuzat. De-abia după aceea putem vorbi despre apărare.

- Domnul Buckley, procurorul șef, a spus că sigur va fi acuzat. Aveți de făcut vreun comentariu?

- Mă tem că domnul Buckley vorbește ce nu trebuie. E o prostie din partea dumnealui să facă comentarii asupra acestui caz, înainte de a fi supus aprecierii juraților.

- A mai zis că se opune categoric unui transfer la altă instanță de judecată.

- Nici n-a fost vorba de așa ceva până acum. De fapt, nici nu-i pasă unde va avea loc procesul. Și-a cam pierdut capul în fața presei.

- Să tragem concluzia că nu vă prea înțelegeți cu procuratura teritorială?

- Treaba dumneavoastră! Domnul Buckley e un procuror bun și un adversar valoros. Atâta doar că-l ia gura pe dinainte.

Mai răspunse la câteva întrebări, apoi se scuză și plecă.

Miercuri noaptea, medicii îi tăiară piciorul lui Looney, mai jos de genunchi. Îi telefonară apoi lui Ozzie, iar acesta îi dădu vestea și lui Carl Lee.

10

Marți dimineața, Rufus Buckley răsfoia ziarele, citind cu interes relatările despre audierea preliminară din comitatul Ford. Fu încântat să-și vadă numele menționat atât de reporteri, cât și de domnul Brigance. Remarcile peiorative contau mai puțin pentru el, nu-i plăcea Jake, dar era mulțumit că acesta îi menționase numele în fața ziariștilor. Timp de două zile, interesul fusese îndreptat mai ales asupra lui Brigance și a inculpatului; era timpul să se amintească și de procurorul șef. Jake înțelegea pe oricine care voia publicitate. Lucien Wilbanks scrisese o carte despre cum poți manipula presa, atât înainte, cât și după proces, și îl instruisese bine pe Brigance. Dar Buckley nu-i purta pică. Era mulțumit. Savura perspectiva unui proces lung și scârbos, ca pe prima ocazie în care putea să aibă un rol însemnat. Aștepta cu nerăbdare ziua de luni.

Avea patruzeci și unu de ani. Când fusese ales prima oară, era cel mai tânăr procuror șef din statul Mississippi. Trecuseră de atunci nouă ani. Era la a treia legislatură și ambițiile începuseră să-i crească. Considera că era timpul să avanseze la Procuratura generală, dacă nu chiar să fie ales guvernator. Mai târziu, Congresul, cine știe? Își făcuse deja planul, dar nu era încă destul de cunoscut în afara teritoriului său (Ford, Tyler, Polk, Van Buren și Milburn). Trebuia să fie văzut și auzit. Avea nevoie de publicitate. Un proces de omor era cea mai bună ocazie pentru Rufus.

Comitatul Ford era chiar la nord de Smithfield, reședința ținutului Polk, în care locuia Buckley. El se trăgea din Tyler, aproape de granița cu Tennessee, spre nord. Din punct de vedere politic, avea o bază solidă. Era un procuror bun. În timpul alegerilor se remarcase printr-o exigență ieșită din comun, trimitând la moarte mai mulți oameni decât oricare procuror din statul Mississippi. Gălăgios, ironic și ipocrit, considera că întreaga populație a statului era "clientul" lui, prin voia Domnului. Își luă în serios această obligație. Oamenii urau crima și, împreună, puteau s-o elimine din viața comunității. Se pricepea să vorbească în fața unui juriu, și încă foarte bine. Știa să predice, să se roage, să se strecoare, să invoce și să-i aducă pe jurați într-o stare de exaltare atât de puternică, încât îi făcea să dorească să vină în sala de tribunal direct cu funia, pentru a-l spânzura pe acuzat. Putea să imite felul de a vorbi al negrilor și al albilor simpli, iar acest lucru impresiona. Avea o părere bună despre jurații din Ford. Îi plăcea mult orașul Clanton.

Când ajunsese în biroul lui din tribunalul din Polk, Rufus avu surpriza plăcută să vadă echipa de filmare așteptându-l. Le explică, uitându-se la ceas, că era foarte ocupat, dar că va face cumva să găsească vreo câteva clipe libere pentru a le răspunde la întrebări. Îi invită la el și se așeză măreț în jilțul său de piele din spatele biroului. Reporterul era din Jackson.

- Domnule Buckley, îl înțelegeți pe Carl Lee Hailey?
Zâmbi preocupat, păstrându-și aerul serios.

- Da, îl înțeleg. Sunt, fără îndoială, alături de orice părinte în situația lui. Dar ceea ce nu pot trece cu vederea nici eu, nici sistemul nostru judiciar, este încercarea aceasta de a-și face singur dreptate.

- Aveți copii?

- Da, am un băiețel și două fiice, una chiar de vârsta fetei lui Hailey și mi-aș pierde mințile dacă li s-ar întâmpla un lucru atât de cumplit. Dar aș avea toată încrederea în sistemul nostru judiciar, care i-ar pedepsi așa cum merită pe vinovați.

- Deci, vă așteptați la o condamnare?

- Cu siguranță. Când urmăresc să obțin o condamnare, ceea ce intenționez și în acest caz, nu se poate să nu reușesc.

- Veți cere pedeapsa cu moartea?

- Da, pentru că nu există nici o îndoială în privința premeditării. Deci inculpatul va ajunge în camera de gazare.

- Prin urmare, sunteți sigur că se va aplica pedeapsa capitală?

- Bineînțeles. Jurații din Ford au votat întotdeauna ceea ce le-am cerut, când și-au dat seama că am dreptate. Sunt oameni foarte capabili.

- Domnul Brigance, avocatul apărării, a spus că s-ar putea ca jurații să nu-l acuze pe clientul său.

Buckley își dresă vocea:

- Păi, ar fi mai bine ca domnul Brigance să fie ceva mai realist. Luni, cazul va fi prezentat în fața marelui juriu, iar în după-amiaza aceleiași zile, veți vedea, se va pronunța și acuzarea. V-o promit eu. Și el știe foarte bine că-i așa.

- Credeți că procesul se va ține în Ford?

- N-are importanță unde. Cert e că va fi oricum condamnat.

- Anticipați că apărarea va invoca iresponsabilitatea acuzatului?

- M-aștept la orice. Domnul Brigance este un apărător foarte capabil. Nu știu ce truc va folosi, dar procuratura din Mississippi e pregătită pentru orice.

- Va fi solicitată o tranzacție?

- Nu prea cred în negocieri de felul acesta și bănuiesc că nici Brigance nu se gândește la așa ceva. Nu, în nici un caz.

- Domnia sa zice că n-a pierdut nici un proces de omor propus de dumneavoastră.

Zâmbetul îi dispăru brusc. Se aplecă peste birou și-l privi aspru pe reporter.

- E adevărat. Dar pun pariu că n-a amintit nimic despre nenumăratele procese de vătămare corporală și de tâlhărie, nu-i așa? Vă asigur că mi-am luat revanșa aproape în întregime.

Reporterul îi mulțumi pentru favoarea făcută, iar Buckley se oferă să-i stea oricând la dispoziție.

Ethel urcă scările legănându-se și se opri în fața biroului mare:

- Domnule Brigance, soțul meu și cu mine am primit aseară un telefon obscen acasă și unul aici, acum câteva minute. Nu-mi place treaba asta.

Jake îi făcu semn să se așeze:

- Stai jos, Ethel. Spune-mi, ce-au zis?

- De fapt am exagerat spunând că au fost obsceni. M-au amenințat pentru că lucrez cu dumneavoastră. Au zis c-o să-mi pară rău că am slujba asta. Cei care-au sunat aici au zis c-au să aibă "grijă" și de familia dumneavoastră. Vă spun sincer, mi-e frică.

Și Jake era îngrijorat, dar ridică nepăsător din umeri, ca s-o liniștească. Îl anunțase încă de miercuri pe Ozzie că primise astfel de mesaje.

- Schimbă-ți numărul, Ethel. Plătesc eu.

- Nu vreau să-mi schimb numărul. Îl am de șaptesprezece ani.

- Bine, atunci nu-l schimba. Dar să știi că nu e mare lucru. Și eu l-am schimbat.

- Da' eu nu vreau!

- Nici o problemă! Ce mai dorești?

- Păi, cred că n-ați făcut bine că ați luat cazul ăsta. Eu...

- Nu mă interesează părerea dumată! Nu te plătesc să-mi alegi cazurile. Dacă vreau să-ți știu părerea, te-ntreb eu. Până atunci, însă, taci din gură!

Secretara se bosumflă și ieși. Jake îl sună din nou pe Ozzie. După vreo oră, Ethel îl anunță prin interfon:

- A sunat Lucien și mi-a spus să-i fac un raport cu ultimele cazuri. Vrea să i-l duci dumneata în după-amiaza aceasta. Zicea că nu l-ai mai vizitat de cinci săptămâni.

- De patru. Bine, fă-i raportul și i-l duc eu mai târziu.

Lucien obișnuia să treacă pe la birou sau să sune o dată pe lună. Se informa asupra cazurilor în curs și ținea pasul cu orice noutate ivită în domeniul dreptului.

De fapt, nu prea avea ce face altceva, în afară de faptul că bea și juca la bursă, riscând totdeauna. Era alcoolic și își petrecea majoritatea timpului pe terasa din față a casei lui mari și albe de pe deal, la vreo opt străzi depărtare de scuar. De acolo putea admira tot orașul, sorbind whisky și citind materiale despre cazurile pe rol. Decăzuse mult de când fusese exclus din barou. Avea o servitoare cu studii de asistentă medicală, care îi aducea băutura pe terasă, de la prânz, până la miezul nopții. Rareori mânca sau dormea, preferând să piardă vremea. Jake îi făcea vizite cel puțin o dată pe lună. Se ducea la aceste întâlniri dintr-un sentiment al datoriei. Lucien era un bătrân bolnav, cu limba ascuțită, care-i înjura pe avocați, pe judecători și mai ales pe procurori. Jake era singurul lui prieten, care îi asculta cu interes discursurile moralizatoare, până la capăt. Pe lângă aceste predici, îi dădea tot felul de sfaturi inutile, ceea ce era un obicei foarte plictisitor. Știa totdeauna totul despre cazurile lui, uimindu-l pe Jake, mai ales că nu cobora niciodată în oraș, cu excepția zilelor când se ducea la poșta din cartierul negrilor.

Jake își parcă automobilul în spatele Porsche-ului murdar și lovit al lui

Lucien și-i înmână dosarele. Nu se salutară. Se așezară în niște balansoare de nuiele de pe terasă și priviră orașul. De acolo se vedea tribunalul, pe deasupra clădirilor și a arborilor din scuar. Într-un târziu, Lucien îi oferă un whisky sau vin sau bere, dar Jake le refuză pe toate. Carlei nu-i plăcea să-l vadă băut.

- Felicitări!

- Pentru ce? Întrebă Jake.

- Pentru cazul Hailey.

- Crezi că merit felicitări pentru asta?

- N-am avut un caz așa "gras", deși am trecut prin multe, să știi.

- "Gras", în ce sens?

- Mă refer la publicitate, la faimă. Ăsta-i jocul avocaților, Jake. Dacă rămâi necunoscut, mori de foame. Oamenii când dau de necaz se adresează unui avocat despre care au mai auzit. Trebuie să te vinzi publicului, dacă ești apărătorul străzii. Sigur, e altceva când lucrezi pentru o corporație sau pentru o agenție de asigurări, unde nu-ți miști fundul și câștigi o mie de dolari pe zi despicând firul în patru și...

- Lucien, îl întrerupse Jake cu calm. Am mai vorbit despre aceste lucruri de nenumărate ori. Hai să discutăm cazul Hailey.

- Bine bine! Pun pariu că Noose va refuza să transferi procesul în altă parte.

- Cine-a zis că voi cere un astfel de transfer?

- Ești prost dacă n-o faci.

- De ce?

- Gândește-te la statistică. Comitatul ăsta nu are decât douăzeci și șase la sută oameni de culoare. În orice alt ținut din Mississippi sunt cel puțin treizeci la sută negri. De exemplu, în Van Buren, patruzeci la sută. Lucrul acesta înseamnă mai mulți negri în juriu. Dacă reușești transferul, ai șanse mai multe. Aici riști ca toți jurații să fie albi și, crede-mă, am văzut cum iau ăștia deciziile. Tu ai nevoie de un juriu cu cel puțin un negru care să te ajute să-i pui în divergență.

- Atunci există riscul unui apel.

- Nu-i nimic! Îi mai pui o dată în divergență. Vor renunța, până la urmă. Un juriu în confuzie înseamnă un punct în minus pe tabela lui Buckley. Se va lăsa păgubaș, îți spun eu.

- Bun. Atunci să mă duc la Noose și să-i spun că vreau să transfer procesul într-un comitat unde juriul să fie format din mai mulți negri!

- Poți să faci și asta, dacă vrei, dar nu te sfătuiesc. Să fiu în locul tău, aș stârni mai întâi tapaj publicitar, aș câștiga simpatia oamenilor etc, etc.

- Nu cumva crezi că Noose nu se va prinde.

- Nu. Cazul ăsta-i prea mare și va fi și mai mare. A intervenit deja presa, iar procesul a început, din punctul lor de vedere. Toată lumea a auzit de întâmplarea asta, și nu numai aici, în ținut. Vreau să-ți spun că nu există om în Mississippi care să nu aibă idei preconceptionale despre vină și nevinovăție. Așa că, într-un fel, e inutil.

- Atunci, de ce să cer transferul?

- Pentru că, atunci când amărâtul ăla va fi condamnat, ai de ce te lega pentru recurs. Poți pretinde că judecata n-a fost corectă, din cauză că procesul n-a fost transferat.

- Mulțumesc pentru încurajare. Ce șanse aș avea să-l mut în alt comitat, poate pe undeva în deltă?

- Nici să nu te gândești! Ai dreptul să ceri transferul, dar nu să alegi tu locul.

Jake nu știa acest lucru. De fiecare dată învăța câte ceva de la Lucien. Dădu din cap, privindu-l cu încredere pe bătrânul aceasta cu barbă colilie, lungă și murdară, care găsea totdeauna răspuns la orice problemă.

- Sallie, țipă Lucien, aruncând cuburile de gheață în tufe.

- Cine e Sallie?

- Îngrijitoarea mea, zise el, în vreme ce își făcea apariția o negresă înaltă, frumoasă și distinsă, care îi zâmbi lui Jake.

- Da, Lucien, răspunse ea.

- Paharul meu e gol.

Traversă terasa cu un mers elegant și îi luă paharul. Avea mai puțin de treizeci de ani și era bine făcută, drăguță și foarte închisă la culoare.

- Unde ai găsit-o? întrebă Jake.

Lucien rămăsese cu ochii pierduți în depărtare, spre clădirea tribunalului.

- Unde ai găsit-o?

- Habar n-am!

- Câți ani are?

Lucien tăcea.

- Locuiește aici?

Nici un răspuns.

- Cât îi plătești?

- Da' ce te interesează? Mai mult, oricum, decât îi dai tu lui Ethel. E și asistentă medicală, știi?

"Sigur", gândi Jake, rânjind.

- Pun pariu că face o mulțime de alte lucruri.

- Nu-ți face tu griji în privința asta!

- Văd că nu ești prea optimist în legătură cu șansele mele de a obține achitarea.

Lucien reflectă un moment. Îngrijitoarea-asistentă se întoarse cu paharul de whisky și cu ceaiul.

- Așa e. Va fi greu.

- De ce?

- Se pare că omorul a fost premeditat. Din câte informații am, Hailey a urmat un plan bine stabilit. Nu-i așa?

- Da.

- Sunt sigur c-ai să-l scoți nebun.

- Nu știu.

- Trebuie s-o faci, declară Lucien cu severitate. N-ai altă cale. Vei susține c-a fost un accident. Doar n-ai de gând să spui că i-a împușcat pe băieții ăia

doi, cu cătușe și neînarmați, în legitimă apărare.

- Nu, bineînțeles.

- Și nici n-ai să-i creezi un alibi, spunându-le celor din juriu c-a fost acasă cu familia când s-a petrecut omorul.

- Sigur că nu.

- Atunci ce alte mijloace de apărare mai ai? Trebuie să spui că e nebun!

- Dar, Lucien, el e perfect normal și nici n-am de unde să scot niște pseudopsihiatri care să-l declare nebun. Și-a planificat cu multă grijă toate mișcările.

Lucien zâmbi și bău din pahar.

- D'aia îți spun că nu prea stai pe roze.

Jake își puse paharul cu ceai pe masă și se legănă ușor. Lucien savură momentul.

- Ai cam încurcat-o, mai zise el.

- Dar juriul? Știi bine că vor ține cu Hailey.

- Tocmai de aceea e nevoie să pledezi pentru nebunie. Trebuie să le oferi o ieșire, o cale prin care să-l poată scoate nevinovat, dacă aceasta e și vrerea lor. Trebuie să conduci lucrurile în așa fel încât să aibă și ei de ce se lega. N-are importanță convingerea lor că Hailey nu-i nebun. Ceea ce contează este ca juriul să aibă o bază legală pentru achitare, asta în cazul că dorește s-o facă.

- Crezi că vor să-l achite?

- Unii, da. Numai că Buckley va face mult târboi pe chestiunea crimei cu premeditare. Și tipul nu-i de neglijat. Le poate schimba simțăminte. O să facă din Hailey un negru oarecare, acuzat de uciderea a doi albi.

Lucien își clătină paharul care scoase un sunet plăcut, lovit de cuburile de gheață, și rămase cu ochii ațintiți asupra lichidului maroniu.

- Dar ajutorul de șerif? Atacul violent cu intenția de a omorî un polițist e o chestiune de viață și de moarte. Spune-mi, cum ai de gând s-o scoți la capăt cu asta?

- N-a fost nimic intenționat.

- Nemaipomenit! Va fi foarte convingător când bietul băiat va compărea ca martor și le va arăta ciotul.

- Ciotul?

- Da, ciotul. Aseară i-au amputat piciorul.

- Lui Looney?!

- Da, cel pe care l-a rănit domnul Hailey.

- Credeam că n-are nimic.

- O, da, e bine. Nu-i lipsește decât un picior!

- De unde știi?

- Am și eu sursele mele.

Jake se apropie de marginea terasei și se sprijini de o coloană. I se tăiaseră picioarele. Lucien îi potolea din nou elanul. Era expert în a găsi fisuri de fiecare dată când avea un proces. Bătrânul făcea raționamente pentru propria-i plăcere, dar de obicei avea dreptate.

- Uite ce e, Jake. Nu intenționez să-ți distrug orice urmă de speranță.

Procesul acesta poate fi câștigat; greu, dar nu imposibil. Trebuie să crezi în izbânda ta. Numai să nu te avânți prea mult. Ai stat destul de vorbă cu presa, pentru moment. E timpul să te apuci de lucru.

Lucien se duse la marginea terasei și scupă în tufe.

- Ține minte, domnul Hailey e vinovat, fără doar și poate. Toți cei acuzați de crimă sunt în culpă. El, cu atât mai mult: a vrut să-și facă singur dreptate și a omorât doi oameni; a plănit totul cu multă grijă. Sistemul nostru judiciar nu prevede ca fiecare să-și facă dreptate după cum îl taie capul. E o situație foarte ciudată: justiția va ieși învingătoare, fie că pierzi, fie că nu. Cât mi-aș mai fi dorit un astfel de caz!

- Vorbești serios?

- Bineînțeles. Orice avocat ar visa așa ceva. Câștigă-l și vei ajunge celebru. Ar fi bomba secolului, în această parte de lume. Te vei îmbogăți, Jake.

- Voi avea nevoie de ajutorul tău.

- Îl ai, oricum n-am altceva de făcut.

După cină, când Hanna se duse la culcare, Jake îi povesti Carlei despre telefoanele pe care le primise la birou. Mai fusese sunat și în cazul celorlalte procese de omor pe care le apăruse, dar nu fusese niciodată amenințat ca acum, el și familia lui.

- Ți-e teamă? Întrebă ea.

- Nu tocmai. Probabil nu sunt decât niște puști sau prieteni de-ai lui Cobb. Ție ți-e frică?

- M-aș fi simțit mai în siguranță dacă n-am fi primit astfel de telefoane.

- Toată lumea se confruntă cu așa ceva. Ozzie primește cu sutele. Și Bullard și Childers, toți. Nu-mi fac probleme.

- Și dacă se-ngroașă gluma?

- Carla, nu mi-aș pune, sub nici un motiv, familia în pericol. Nu merită. Dacă văd că lucrurile iau o întorsătură nedorită, mă retrag, îți promit.

Declarația lui n-o prea impresionează pe Carla.

Lester numără nouă hârtii de câte o sută de dolari și îi puse mândru pe birou, în fața lui Jake.

- Păi, sunt numai nouă sute. Parcă stabilisem că-mi dai o mie.

- Gwen a avut nevoie de niște alimente.

- Sau poate tu, de niște whisky.

- Hai, Jake, doar n-o să-l fur pe frate-meu.

- Bine, bine! Când se duce Gwen la bancă, să împrumute restul de bani?

- Mă voi întâlni eu cu bancherul. Parcă Atcavage îl cheamă, nu-i așa?

- Da, Stan Atcavage. E alături de banca de asigurări. Suntem prieteni.

Te-a mai împrumutat o dată. Ai actele la tine?

- Sunt în buzunar. Cât crezi că-mi împrumută?

- N-am idee. De ce nu te duci să afli?

Lester plecă. După zece minute, sună Atcavage:

- Jake, nu pot să le acord împrumutul. Dacă-l condamnă? Nu te supăra

că zic asta, știu că ești avocat bun. Doar am apelat și eu la tine, când cu divorțul. Dar cum să-mi înapoieze împrumutul, dacă-l condamnă la moarte?

- Uite ce-i, Stan. Dacă nu-și poate plăti datoria, rămâi stăpân pe zece pogoane de pământ, nu-i așa?

- Da, da. Și pe o cocioabă. Zece pogoane cu arbori și măracini, plus o casă veche. E tot ce-și dorește noua mea nevastă. Las-o baltă, Jake!

- E o casă frumoasă, plătită aproape integral.

- E o cocioabă curată, nimic mai mult. Nu are nici o valoare, Jake.

- N-are cum să fie așa!

- Jake, oricum n-am nevoie de ea, nici eu, nici banca.

- Ai mai ipotecat-o și înainte.

- Pe atunci era frate-su la pușcărie, nu el, care avea o slujbă bună la fabrica de hârtie. Singura lui perspectivă acum e închisoarea Parchman.

- Mulțumesc, Stan, pentru încredere.

- Nu mai vorbi așa, Jake. Am toată încrederea în priceperea ta, dar nu pot împrumuta bani pe baza asta. Știu că tu ești singurul care l-ai putea salva și sper s-o faci. Dar mi-e imposibil să-i acord împrumutul. Îmi pun cenzorii-n cap.

Lester mai încercă la Banca Populară și la Ford National, cu aceleași rezultate. Toți doreau ca fratele lui să fie achitat; dar ce se întâmpla dacă era condamnat?

"Minunat!" gândi Jake. "Nouă sute de dolari pentru un proces ca acesta!"

11

Claude nu se gândise niciodată să-și tipărească meniul din localul său. Cu ani în urmă, când îl deschisese, nu-și putuse permite așa ceva. Acum, nu mai era nevoie, pentru că toți clienții știau cu ce îi putea servi. La micul dejun, pregătea orice, în afară de orez și pâine prăjită, iar prețul varia în funcție de comandă. Vinerea avea grătar și costiță, o știa toată lumea. Atunci se înmulțeau și clienții albi. Claude observă că acestora le plăcea grătarul la fel de mult ca negrilor, numai că nu știau să-l pregătească.

Jake și Atcavage se așezară la o măsuță de lângă bucătărie. Claude însuși le aduse farfuriile cu costiță și cu salată de varză. Se aplecă spre Jake și zise încet:

- Îți urez noroc. Sper să-l scoți din necaz.

- Mulțumesc, Claude. Sper să fii în juriu.

Claude râse și spuse tare:

- Pot să mă ofer ca voluntar?

Jake se apucă să mănânce, bombănindu-l pe Atcavage că n-a vrut să acorde împrumutul. Bancherul se arătă ferm în decizia lui, dar se oferă să acorde cinci mii, dacă Jake voia să-l gireze pe Carl Lee. Avocatul însă îi atrase atenția că n-ar fi corect.

Pe trotuar se formase deja o coadă, iar oamenii priveau chiorâș la

vitrine. Claude nu mai prididea luând comenzi și servind, salutând și dându-i afară pe cei care terminaseră de mâncat. Din momentul în care ți se aducea farfuria, nu puteai rămâne mai mult de douăzeci de minute, vinerea. După expirarea acestora, Claude făcea nota de plată și își invita clienții afară, ca să facă mai multă vânzare.

- Nu mai trăncăniți și mâncați odată! striga el.
- Mai am zece minute, Claude.
- Mai ai șapte!

Miercurea avea somn prăjit și atunci clienții puteau sta treizeci de minute în local, din cauza oaselor. Albii îi evitau localul în această zi, pentru că folosea prea multă grăsime la preparare. Avea o rețetă specială, de la bunica lui. Mâncarea era grea și sățioasă - o adevărată calamitate pentru tubul digestiv al albilor. Pe negri nu-i deranja, așa că miercurea veneau cu zecile.

Lângă aparatul de marcat stăteau doi străini care se uitau la Claude cu teamă. Jake bănuia că sunt ziarști. De câte ori Claude devenea bănuitor și privea sever, ei luau cumiți, în mână, câte-o costiță, deși se vedea cât de colo că nu se puteau obișnui cu stilul acesta. Erau, probabil, din nord. De altfel, comandaseră salată, dar Claude sărise-n sus de două palme și le spusese că dacă nu vor grătar, mai bine să plece. Apoi strigase în gura mare că "nătărăii ăștia vor salată".

- Poftim, mâncați, da' repede! le zisese el, după ce-i servise.
- Nu aveți cuțite pentru friptură? îl întrebară ei pe Claude, pe un ton tranșant.

Acesta își dăduse ochii peste cap și plecase bombănind. Unul din ei îl observă pe Jake și, după ce se uită la el câteva minute, se apropie și se aplecă să-i vorbească.

- Sunteți cumva Jake Brigance, apărătorul domnului Hailey?
- Da. Dar dumneavoastră cine sunteți?
- Roger McKittrick, de la "New York Times".
- Mă bucur că vă cunosc! spuse Jake cu un zâmbet, schimbându-și atitudinea.

- Mă ocup de cazul Hailey și aș dori să ne întâlnim, cât mai curând posibil.

- Sigur că da! După-amiaza aceasta sunt liber. E vineri.
- Ne putem întâlni mai târziu.
- Ce-ați zice de ora patru?
- E bine, spuse McKittrick care îl văzu pe Claude venind de la bucătărie.
- Ne vedem atunci.
- Hai, bobocule! îi strigă Claude. Ți-a expirat timpul. Plătește și pleacă!

Jake și Atcavage terminară în cincisprezece minute. Acum așteptau asaltul verbal din partea lui Claude. Își linseră degetele și se șterseră la gură, apreciind frăgezimea costiței.

- Cazul acesta o să te facă celebru, nu-i așa? întrebă Atcavage.
- Așa sper. Dar, după cum știi, n-o să-mi prea aducă bani.
- Hai să vorbim serios, Jake. N-o să te propulseze?

- Dacă voi câștiga, voi avea clienți cu ghiotura. Și voi putea să-mi aleg procesele.

- Ce-nseamnă asta, din punct de vedere financiar?

- Habar n-am. Nu știu ce fel de lume va veni atunci să mă solicite.

Oricum, având mai multe procese, voi primi și bani mai mulți. N-o să-mi mai fac griji cu ziua de mâine.

- Asta cu siguranță.

- Uite ce-i, Stan, nu putem fi toți putred de bogați. O diplomă în drept nu mai înseamnă același lucru ca altădată. Suntem prea mulți - paisprezece, în orașelul ăsta. Competiția e dură, chiar aici, în Clanton. Cazurile serioase sunt puține, iar avocații prea mulți. În orașele mari, e și mai rău. Iar Facultățile de drept produc tot mai mulți absolvenți, dintre care puțini își găsesc de lucru. În fiecare an, îmi bat la ușă cel puțin zece copii din ăștia care vor să se angajeze. Acum câteva luni, o firmă mare din Memphis și-a concediat câțiva avocați. Poți să-ți imaginezi? Exact ca într-o fabrică! Bănuiesc că s-au dus la Oficiul forțelor de muncă și au stat la coadă, împreună cu niște operatori adormiți. Și erau avocați, nu secretare sau șoferi de camion.

- Îmi pare rău că ți-am pus o astfel de întrebare.

- Bineînțeles că mă gândesc la ziua de mâine. Meseria asta-mi aduce cam patru mii pe lună. Am un venit net de cincizeci de mii pe an. Unele luni sunt bune, altele mai slabe. De-aceea procesul ăsta e atât de important pentru mine. Nu voi mai avea o astfel de ocazie. După ce se va termina, nu mi se va mai întâmpla vreodată ca un reporter de la "New York Times" să mă solicite, într-o cafenea, pentru un interviu. Dacă voi câștiga, am să fiu un erou, în zonă. Și n-o să-mi mai pese de ziua de mâine.

- Și dacă pierzi?

Jake tăcu o clipă, uitându-se după Claude.

- Indiferent de rezultat, publicitatea care se face îmi va fi favorabilă.

Bineînțeles, e dureros dacă pierd. Orice avocat din ținutul ăsta își dorește să dau greș. Toți vor să-l vadă condamnat. Se tem c-aș putea deveni prea mare și că le voi lua clienții. Avocații sunt foarte geloși, să știi.

- Și tu ești tot așa?

- Sigur. Uite, de exemplu, firma lui Sullivan. Am tot disprețul pentru avocații de acolo, dar mi-e și ciudă, într-o anumită măsură. Mi-ar plăcea ca unii clienți de-ai lor să vină la mine; de asemenea, nu pot să nu-i invidiez pentru onorariile și pentru protecția de care se bucură. Au avantajul că primesc lunar o sumă frumoasă, iar de Crăciun li se dă câte o primă. Au, oricum, siguranța câștigului, lucru care mi-ar plăcea și mie. Eu la ce să m-aștept? Sunt apărătorul bețivilor, al criminalilor, al soților și al soțiilor care se bat între ei ca chiorii - oameni lipsiți de posibilități materiale. Așa că trăiesc de pe o lună pe alta, la cheremul lor.

- Jake, îl întrerupse Atcavage. Mi-ar plăcea să continuăm discuția, dar Claude se cam uită la ceas și la noi. Cred că e timpul să plecăm.

Nota de plată a lui Jake era mai mare cu șaptezeci și unu de cenți decât a lui Atcavage, pentru că avocatul avusese o costiță în plus, le explică Claude.

McKittrick era un tip atrăgător, meticulos și băgăcios. Sosise la Clanton încă de miercuri, pentru a se documenta asupra acestui omor care făcuse vâlvă în toată țara. Stătuse de vorbă cu Ozzie și cu Moss Junior, iar aceștia îi sugeraseră să-l abordeze pe Jake. Același sfat îl primise și de la Bullard. Nu scăpase ocazia de a se întreține cu obișnuiții de la Coffee Shop și Tea Shoppe, de la Huey și Ann's Lounge. Gwen și Lester îi răspunseseră la câteva întrebări, dar nu-i permiseseră s-o vadă pe Tonya. Fosta soție a lui Willard, precum și mama acestuia, se arătară dispuse să stea de vorbă cu el, dar doamna Cobb refuză, sătulă fiind de-atâția reporteri. Unul din frații lui Ray se oferă să discute cu el contra cost. Reporterul refuză și se duse apoi la fabrica de hârtie, unde îi întâlni pe foștii colegi de muncă ai lui Carl Lee. Dădu o fugă și la procuratura din Smithfield. Își propuse să plece după câteva zile din oraș și să se întoarcă la începerea procesului.

McKittrick era din Texas, așa că vorbea ușor tărăgănat, impresionându-i în felul acesta pe localnici. Spre deosebire de confrății lui jurnaliști care se străduiau să folosească o limbă cât mai literară, el făcea uz de o mulțime de regionalisme.

- Asta ce mai e? zise McKittrick, făcând un gest spre biroul lui Jake.
- Un magnetofon, răspunse avocatul.
- McKittrick își puse și el reportofonul pe birou și zise:
- Pot să știu de ce?
- Sigur. E biroul meu, mie îmi luați interviul, așa că, dacă vreau, am tot dreptul să-l înregistrez.
- Vă așteptați la neplăceri?
- Mă străduiesc să le evit. Nu-mi place să se răstălmăcească ceea ce spun.
- Nu mi s-a reproșat niciodată așa ceva.
- Bine, atunci n-aveți de ce să vă faceți probleme că înregistrez interviul.
- Nu prea aveți încredere în mine, nu-i așa, domnule Brigance?
- Bineînțeles că nu. În altă ordine de idei, prefer să-mi spui Jake.
- De ce nu aveți încredere în mine?
- Pentru că fiind reporter la un ziar din New York, te simți atras de subiecte de senzație și sunt sigur că vei scrie un articol bine documentat și moralizator, în care ne vei prezenta pe toți ca pe niște provinciali rasiști și ignoranți.
- Greșești! Mai întâi de toate, eu sunt din Texas.
- Da, dar ziarul la care lucrezi e la New York.
- Oricum, mă consider din sud.
- De când te-ai mutat la New York?
- Jake zâmbi, clătinând din cap semnificativ.
- Și pe lângă asta, nu lucrez la un ziar de senzație.
- Om trăi și-om vedea. Procesul e peste câteva luni, așa că am timp să mă conving de ce vei scrie.
- Corect.

Cei doi își puseră în funcțiune aparatele de înregistrat.

- Sunteți de părere că procesul lui Carl Lee Hailey are șanse să decurgă normal în comitatul Ford?
- De ce nu? întrebă Jake.
- Păi, pentru că e negru, pentru că a ucis doi albi și pentru că va fi judecat de un juriu în majoritate alb.
- Vreți să spuneți că va fi judecat de un grup de rasiști?
- Nu, n-am spus asta. Nici măcar n-am sugerat așa ceva. De ce presupuneți că v-aș considera rasiști?
- Pentru că știu că gândiți așa. Ne-ați pus o etichetă. Știți bine că am dreptate.

McKittrick dădu din umeri și scrise ceva în carnețelul său.

- Vreți să răspundeți la întrebarea pe care v-am pus-o?
- Da. Procesul va decurge normal, dacă va fi judecat aici.
- Ați prefera să se desfășoare aici?
- Cu siguranță, vom încerca să-l transferăm.
- Unde?
- Nu e de competența noastră să propunem locul. E treaba judecătorului.
- De unde a făcut Hailey rost de un M-16?

Jake își dresе vocea, uitându-se la reportofon:

- Nu știu.
- Dacă ar fi alb, ar mai fi acuzat?
- N-are rost să facem presupuneri de felul acesta. Și-apoi, nici n-a fost încă acuzat.
- Așa e. Dar să presupunem c-ar fi alb -, ar mai ajunge la proces?
- Cred că da.
- Și ar fi condamnat?
- Vreți un trabuc? zise Jake, căutând în sertar și aprinzându-și cu bricheta o havană "Roi-Tan".
- Nu, mulțumesc.
- Nu, dacă ar fi alb, n-ar fi condamnat. Cel puțin, nu într-un stat ca Mississippi, Texas sau Wyoming. Nu sunt prea sigur ce s-ar întâmpla la New York.
- De ce?
- Aveți vreo fiică?
- Nu.
- Atunci nu puteți înțelege.
- Nu fiți așa sigur. Deci, domnul Hailey va fi condamnat?
- Tot ce se poate.
- Prin urmare, sistemul juridic nu funcționează prea bine, când e vorba de negri?
- Ați stat de vorbă cu Raymond Hughes?
- Nu. Cine e?
- A candidat pentru postul de șerif, la alegerile trecute, alături de Ozzie care e negru. Hughes e alb. Dacă-mi amintesc bine, a obținut cam treizeci la sută, într-un comitat în care albi sunt majoritari în proporție de șaptezeci și

patru la sută. De ce nu-l întrebați pe domnul Hughes dacă sistemul funcționează aici în defavoarea negrilor?

- Mă refeream la sistemul judiciar.
 - E același lucru. Cine crezi că face parte din juriu? Aceiași oameni care au fost înscrși pe listele de alegători.
 - Dacă domnul Hailey va fi probabil condamnat, iar un alb nu, cum explicați că sistemul acționează asupra amândurora în același fel?
 - Păi, nu acționează la fel.
 - Cred că nu vă mai înțeleg.
 - Sistemul reflectă societatea, care nu e totdeauna corectă. Dar nu se deosebește cu nimic de cea din New York, din Massachusetts sau din California. Sistemul e peste tot marcat de subiectivismul uman.
 - Și credeți că domnul Hailey va fi tratat la fel de corect aici, ca la New York?
 - Vreau să spun că la New York există tot atâta discriminare rasială ca în Mississippi. Și în școlile noastre elevii albi învață alături de cei negri.
 - Da, prin hotărâre judecătorească.
 - Sigur că da. Dar ce-aveți de spus în legătură cu sistemul juridic din New York? Ani de zile, fariseii de acolo ne-au arătat cu degetul și ne-au cerut să nu mai facem discriminări rasiale. Ne-am conformat până la urmă și n-a fost sfârșitul lumii. Dar dumneavoastră ați ignorat cu bună știință neregulile care se petrec în școli, în sistemul de votare. Juriile dumneavoastră sunt constituite numai din albi, la fel și personalul din primării. Recunosc, noi am greșit și am plătit al naibii pentru asta. Dar am tras o mulțime de învățăminte și, deși ne mișcăm încet și anevoios, cel puțin ne dăm toată silința. Dumneavoastră ne arătați însă în continuare cu degetul.
 - N-am avut intenția să reactualizez bătălia de la Gettysburg.
 - Îmi pare rău. Ce să-ți spun? Încă nu știu ce strategie de apărare voi aborda. Sincer, e prea devreme să discutăm despre acest lucru. La urma urmei, Hailey nici n-a fost acuzat încă.
 - Cu siguranță, va fi, nu-i așa?
 - Cu siguranță încă nu știm, dar e foarte posibil. Când veți publica interviul acesta?
 - Cred că duminică.
 - De fapt, n-are importanță. Aici nu cumpără nimeni ziarul la care lucrezi. Da, va fi acuzat.
- McKittrick aruncă o privire la ceas, iar Jake opri casetofonul.
- Uite ce-i, să nu crezi că-s băiat rău, zise McKittrick. Hai să terminăm interviul la o bere.
 - Să nu consemnezi asta, dar eu nu beau. Accept însă invitația dumitale.

Biserica prezbiteriană se afla chiar în fața celei mai importante biserici metodiste unite din Clanton. Amândouă erau vizibile din unghiul în care se situa marea biserică baptistă. Enoriașii acesteia din urmă erau mai numeroși și mai bogați, dar prezbiterienii și metodiștii terminau postul duminical mai

devreme și ajungeau la restaurant înaintea baptiștilor. Aceștia soseau acolo pe la douăsprezece și jumătate și erau nevoiți să stea la coadă, privindu-i pe ceilalți cum mănâncă și le fac semne ironice.

Jake se bucura că nu e baptist. Îi considera pe aceștia puțin cam ha-botnici și nu agreea deloc slujba lor de duminică seara. Carla fusese baptistă, iar Jake, metodist. Pe vremea când îi făcea curte, ajunseseră la un compromis, trecând amândoi la prezbiterieni. Erau mulțumiți de noua lor biserică și nu prea lipseau de la slujbă. În duminica aceea, se așezară în strana lor cu Hanna dormitând între ei, fără să asculte predica. Jake se uita la pastor și își imagina cum îl va înfrunta pe Buckley la tribunal, în fața a doisprezece cetățeni onorabili și a publicului. Carla îl privea pe predicator, gândindu-se la felul în care avea să schimbe aspectul sufrageriei. Cei din jur se uitau pe furis la Jake, ca la o personalitate. Văzu câteva fețe necunoscute și, judecând după insistența cu care îl priveau, își dădu seama că erau reporteri.

- Mi-a plăcut mult predica, minți Jake, dând mâna cu prelatul, la ieșire.
- Mă bucur că te văd, Jake, îi răspunse reverendul. Te-am urmărit toată săptămâna la televizor. Copiii mei au fost entuziasmați când ai apărut.
- Mulțumesc. Roagă-te pentru noi.

Plecară să mănânce la Karaway, la părinții lui Jake. Gene și Eva Brigance locuiau în vechiul cămin părintesc. Casa se întindea pe o suprafață mare, în mijlocul unui teren împădurit, de vreo cinci pogoane, chiar în centrul localității. Se afla aproape de strada principală și de școala unde învățaseră Jake și sora lui, vreme de doisprezece ani. Ambii părinți erau pensionari, dar destul de tineri să străbată țara în lung și-n lat, în fiecare vară. Aveau un singur fiu, pe Jake, și o fată mai mare, care locuia la New Orleans.

Tipic pentru cei din sud, pregătiseră carne friptă, legume și zarzavaturi proaspete din grădină - fierte, coapte sau crude, chifle și fursecuri de casă, două feluri de sos, pepeni verzi și galbeni, plăcinte cu piersici și lămâie și cornulețe fragede cu căpșuni. Pentru că nu reușeau să mănânce decât foarte puțin din toate acestea, Eva și Carla împachetau ceea ce rămânea. La Clanton, le mai ajungeau bunătățile încă o săptămână.

- Ce mai fac părinții tăi, Carla? o întrebă domnul Brigance, oferindu-i o chiflă.
- Bine. Am vorbit ieri cu mama.
- Sunt la Knoxville?
- Nu, au plecat pe timpul verii la Wilmington.
- Vă duceți să-i vedeți? întrebă Eva, în vreme ce turna ceaiul dintr-un vas vechi, de porțelan.

Carla îi aruncă o privire lui Jake, care muia niște fasole verde în farfuria Hannei. Nu voia să aducă în discuție cazul Hailey. Începând cu ziua de luni, nu trecuse masă la care să nu se abordeze acest subiect, iar Jake era sătul să tot răspundă la aceleași întrebări.

- Da, așa aveam de gând. Depinde de programul lui Jake. S-ar putea să aibă o vară cam încărcată.
- Am auzit și noi, zise Eva rar, pe un ton indiferent, ca și cum ar fi vrut

să-i reamintească fiului ei că nu i-a mai sunat demult.

- Aveți telefonul defect, băiete? întrebă domnul Brigance.

- Nu, am schimbat numărul.

Cei patru adulți mâncau încet, preocupați, în timp ce Hanna se uita la prăjituri.

- Da, știu. Așa ne-a spus și telefonista, că ați dat numărul la secret.

- Iartă-mă că nu te-am anunțat, dar am fost tare ocupat. Am trăit într-o agitație continuă.

- Am aflat și noi din ziare, zise tatăl.

Eva se opri din mâncat și-și dresе vocea:

- Jake, chiar crezi că-l vei scăpa?

- Îmi fac griji pentru voi. Poate fi un caz foarte periculos.

- I-a omorât cu sânge rece, zise Eva.

- Cei doi i-au violat fetița, mamă. Ce-ai spune dacă i s-ar întâmpla același lucru Hannei?

- Ce-i aia "violat"? întrebă Hanna.

- N-are importanță, draga mea, răspunse Carla. Am putea vorbi despre altceva?

Cei doi începură din nou să mănânce. Nora lor se arătase a fi, ca de obicei, foarte înțeleaptă. Jake îi zâmbi mamei sale, fără să se uite la domnul Brigance:

- Nu-mi face plăcere deloc să vorbesc despre cazul acesta, mamă. M-am săturat de el.

- Cred că va trebui să ne informăm din ziare, zise domnul Brigance.

Începură o discuție despre Canada.

Cam pe când cei din familia Brigance își terminau masa, lăcașul sfânt al Capelei Muntele Sion se legăna și se cutremura sub încercările pline de devotament și de frenezie ale bunului și dreptului reverend Ollie Agee de a-și înflăcăra enoriașii. Diaconii dansau. Cei mai în vârstă cântau. Femeile leșinau. Bărbații gemeau și-și ridicau brațele spre ceruri, în vreme ce copiii priveau în sus înspăimântați. Cei din cor se clătinau, săreau și se smuceau, apoi, sleiți de puteri, urlau diferite strofe ale aceluiași cântec. Organistul interpreta o melodie, pianistul - alta, iar corul cânta ce se nimerea. Reverendul țopăia în jurul amvonului, în veșmântul său alb, tivit cu roșu, chelălăind, rugându-se, ținând la Dumnezeu și transpirând. Balamucul creștea pe măsură ce leșinau tot mai mulți și se liniștea când enoriașii erau cuprinși de oboseală. După atâția ani de experiență, Agee știa exact când furia atingea apogeul, când delirul ducea la epuizare și turma avea nevoie să-și tragă sufletul. În acel moment, întindea mâinile și începea să lovească amvonul cu forța Dumnezeului Atotputernic. Atunci, muzica murea pe loc, convulsiile încetau, cei leșinați se trezeau, copiii se opreau din plâns, iar mulțimea se retrăgea supusă în strane. Era momentul predicii.

Chiar când reverendul se pregătea să vorbească, ușile se deschiseră și în cadrul lor apăru familia Hailey. Micuța Tonya mergea fără a fi ajutată, șchiopătând, ținând-o de mână pe mama ei. În urmă veneau și băieții, împreună cu unchiul Lester. Se mișcau încet, pe intervalul din mijloc, și se

așezară în față. Reverendul făcu un semn cu capul către organist care începu să cânte ușor, apoi corul murmură, legănându-se, aceeași melodie. Diaconii li se alăturară și ei, ridicându-se în picioare. Cei mai în vârstă nu se lăsară mai prejos. Deodată, sora Crystal leșină ostentativ, urmată fiind de celelalte femei, care cădeau ca muștele. Bătrânii strigau tot mai tare, așa că membrii corului se enervară. Organistul și pianistul zdrăngăneau cu foc imnuri de tot felul, pentru a fi auziți în acest vacarm. Reverendul Agee coborî de pe podium și se îndreptă dansând spre familia Hailey. Îl urmară cu toții, dornici să-i ureze lui Tonya bun venit.

Carl Lee nu se simțea prea rău la pușcărie. Sigur, acasă era mai plăcut, dar, ținând cont de situația în care se afla, nu se putea plânge. Închisoarea fusese clădită de curând, pe banii statului, la acțiunea juridică a unei organizații de apărare a drepturilor deținuților. Mâncarea era preparată de două negrese uriașe, pricepute în arta culinară, dar care nu prea știau să socotească. Fuseseră angajate temporar, însă Ozzie nu se obosise să le precizeze acest lucru. Mâncau aici patruzeci de deținuți pe lângă care mai ciuguleau și gardienii. Treisprezece pușcăriași aparțineau închisorii Parchman. Aceștia așteptau cu inima cât un purice să se întoarcă acolo, gândindu-se cu groază la mâncarea mizerabilă, la paturile tari și la lipsa aerului condiționat. Toaletele de la Parchman erau puține și înfundate, iar țăntării bântuiau necruțători.

Celula lui Carl Lee se afla lângă cea cu numărul doi, unde așteptau prizonierii de drept civil. Deși violenți, se temeau de Hailey, mai ales cei care stăteau cu el. Carl Lee mânca în fiecare seară cu șeriful. Se simțea aproape la fel de bine în postura de vedetă ca avocatul lui. Ar fi dorit să stea de vorbă cu ziaristii, să le povestească despre fiica lui, despre faptul că locul său nu era în pușcărie, dar Jake îi interzisese să dea interviuri.

Duminică după-amiază, târziu, după plecarea lui Gwen și a lui Lester, Carl Lee se furișă împreună cu Ozzie și cu Moss Junior, pe ușa din spate. Ideea de a face o vizită la spital i se păru bună șerifului, așa că acceptase să-l însoțească. Îl găsiră pe Looney singur, într-o rezervă. Carl Lee aruncă o privire fugară spre piciorul acestuia, apoi îi strânse mâna și își exprimă regretul, cu lacrimi în ochi. Adăugă că ar face orice numai să-l vadă sănătos. Looney îi acceptă scuzele, fără nici o ezitare.

Când se furișară înapoi, îl găsiră pe Jake la birou. Ozzie și Moss se scuzară, lăsându-l pe Carl Lee cu avocatul său.

- Unde-ați fost? întrebă Jake bănuitor.
- La spital, la Looney.
- Poftim?!
- Ce, am făcut ceva rău?
- Aș vrea să m-anunți și pe mine înainte de a mai face astfel de vizite.
- Da' cu ce-am greșit?
- Looney va fi vedeta martorilor acuzării, când se va cere pedeapsa cu moartea. Asta-i tot! El nu-i de partea noastră, Carl Lee, așa că nu ai voie să

stai de vorbă cu Looney decât în prezența avocatului tău. Ai înțeles?

- Nu prea.
- Nu-mi vine să cred că Ozzie a făcut una ca asta! bombăni Jake.
- A fost ideea mea, recunosc cu Carl Lee.
- Uite ce-i, dacă-ți mai vin idei, te rog să m-anunți și pe mine. Bine?
- Bine.
- Ai mai stat de vorbă în ultima vreme cu Lester?
- Da, a trecut p-aici cu Gwen și mi-au adus câte ceva. Mi-a spus despre bănci.

Jake se hotărî să pună piciorul în prag, în legătură cu taxa. Doar nu putea să-l apere pentru nouă sute de dolari. Cazul acesta avea să dureze vreo trei luni, cel puțin, și suma aceasta nu ajungea nici pentru salariul minim. Era nedrept să muncească pe nimic. Carl Lee putea să facă rost de bani, doar avea atâtea rude! Gwen provenea dintr-o familie numeroasă. Ar trebui să facă toți un sacrificiu, să-și vândă automobilele, poate și ceva pământ. Oricum, Jake trebuia să-și primească onorariul; altfel, n-avea decât să-și găsească alt avocat.

- Îți dau actele pe casa mea, propuse Carl Lee.

Lui Jake i se muiară picioarele.

- Nu-mi trebuie casa ta. Vreau bani, șase mii cinci sute de dolari.

- Spune-mi cum, și ți-i dau. Dumneata ești avocat, trebuie să găsești o cale.

Jake își dădu seama că n-avea de ales.

- N-am cum să te ajut pentru nouă sute de dolari, Carl Lee. Nu mă pot lăsa ruinat de un caz. Sunt avocat și se presupune că mai și câștig.

- Jake, am să-ți plătesc, îți promit. Poate mai durează puțin, dar am să-ți plătesc, crede-mă!

"Nu și dacă te vor condamna la moarte", gândi Jake. Apoi schimbă subiectul:

- Știi că juriul se întrunește mâine și că se va pune în discuție și cazul tău?

- Așa că mă judecă?

- Nu, asta înseamnă că mâine se va stabili dacă vei fi judecat sau nu.

Tribunalul va fi plin de oameni, de reporteri. Judecătorul Noose va fi prezent, pentru deschiderea sesiunii din luna mai a Curții. Buckley o să se foiască de colo-colo fumând, să fie în atenția camerelor de luat vederi. E o zi mare. Noose începe după-amiază un proces de tâlhărie. Dacă vei fi acuzat mâine, atunci ne vom prezenta miercuri sau joi la tribunal, pentru trimiterea în judecată.

- Pentru ce?!

- Pentru trimiterea în judecată. În cazul proceselor de omor, judecătorul trebuie să citească acuzația în plen, în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Vor face mare tapaj pe tema asta. Noi vom pleda pentru nevinovăție, dar Noose va stabili data procesului. Și când vom cere cautiunea, răspunsul va fi tot negativ. Să-l vezi pe Buckley ce-o să mai țipe, când mă va auzi. Cu cât mă gândesc la el mai mult, cu atât îl urăsc mai tare. O să fie ca un junghi în

coaste.

- De ce să nu-mi stabilească cauțiunea?
- Pentru omor, judecătorul nu e obligat s-o acorde. Poate, doar dacă vrea, dar de cele mai multe ori n-o face. Chiar dacă Noose ți-ar stabili cauțiunea, oricum n-ai avea cu ce s-o plătești, așa că nu te mai gândești la asta. Până la proces vei sta la închisoare.
- Știi că mi-am pierdut slujba ...
- Când?
- A trecut Gwen pe-acolo, vineri, și mi-a încasat lichidarea. Atunci a aflat. Frumos, nu? Să muncești neîntrerupt într-un loc și să te dea afară, numai pentru că ai lipsit cinci zile. Își închipuie că nu mă mai întorc.
- Îmi pare rău, Carl Lee. Sincer.

12

Onorabilul Omar Noose nu fusese mereu ceea ce era acum. Înainte de a deveni judecător teritorial în circumscripția douăzeci și doi, fusese un avocat lipsit de vocație, cu clienți puțini. În schimb, ca politician, dovedise un talent remarcabil. Cinci legislaturi în Mississippi îl corupseseră și îl învățaseră arta manevrelor și a manipulărilor politice. Senatorul Noose prosperase ca membru al Comitetului Financiar al Senatului, și unii se întrebau cum de o duceau atât de bine, el și familia lui, dintr-un salariu de șapte mii de dolari pe an. Dar, ca majoritatea politicienilor, nu știuse să se oprească la timp, așa că la alegerile din vara anului 1971, suferi umilința înfrângerii. În 1972, predecesorul său, judecătorul Loopus, muri, așa că Noose își convinse prietenii din magistratură să-l determine pe guvernator să-l numească în locul decedatului. Astfel, ex-senatorul Noose deveni judecător teritorial Noose. Fusese apoi ales și reales în 1975, 1979 și 1983.

Plin de căință și foarte umilit de căderea lui rapidă de la putere, judecătorul Noose se dedică studiilor juridice, și, după un început nesigur, își luă avânt. Avea un venit de șaiszeci de mii pe an, așa că-și permitea să fie cinstit. Acum, la șaiszeci și trei de ani, devenise un judecător bătrân și înțelept, respectat de majoritatea avocaților și de Curtea Supremă, care îi respingea rareori verdictele. Era un om liniștit și plin de farmec, răbdător, dar sever; avea un nas monumental, lung și foarte ascuțit, care îi susținea ochelarii hexagonali, cu ramă neagră pe care-i purta mereu, fără să-i folosească la ceva. Nasul, împreună cu silueta sa înaltă, stângace, cu părul sur, des și ciufulit, și cu vocea pițigăiată îi atrăseseră o poreclă secretă pe care avocații o rosteau în șoaptă: Ichabod. Ichabod Noose. Onorabilul Ichabod Noose.

Judecătorul luă loc în fotoliu, iar mulțimea din sală se ridică. În acest timp, Ozzie rostea incoerent paragraful statutar care deschidea oficial sesiunea din mai a Curții teritoriale din Ford. Pastorul local murmură o rugăciune lungă și complicată, apoi mulțimea se așează. Viitorii jurați umplură

o parte a sălii, iar restul fu ocupat de alți împricinați împreună cu familiile și prietenii lor, de reprezentanții presei și de o mulțime de curioși. Noose convocase toți avocații din ținut la ședința de deschidere a sesiunii acesteia. Membrii baroului se așezară în boxa juriului, toți dichisiți și cu o alură extrem de importantă. Buckley și asistentul său, D. R. Musgrove, stăteau la masa procuraturii, reprezentând, cu onoare, statul. Jake se așezase lângă bară, pe un scaun de lemn. Funcționarii și grefierii se uiau atent la Ichabod, care își potrivea roba și ochelarii lui oribili, privind pe deasupra mulțimii.

- Bună dimineața! țipă el, trăgând microfonul mai aproape și dregându-și vocea. Pentru mine e o plăcere că mă aflu aici, cu ocazia deschiderii sesiunii juridice din mai. Observ că s-a prezentat majoritatea membrilor baroului. Aș ruga-o pe doamna Clerk să consemneze absenții nominal, ca să iau personal legătura cu ei. Văd, de asemenea, numeroși candidați la juriu și le mulțumesc că au răspuns la apelul nostru. Știu că n-ați avut de ales, dar prezența dumneavoastră este vitală în procesele noastre. Vom face lista generală a juraților acum, urmând să-i selectăm pentru procesele de până săptămâna viitoare, inclusiv. Sunt sigur că fiecare membru al baroului deține o listă a programărilor judiciare. Vă veți convinge singuri că suntem destul de aglomerați. Avem cam două procese pe zi, până săptămâna viitoare, dar, după câte înțeleg, majoritatea cazurilor urmează să treacă pe lista negocierilor. Cu toate acestea, avem destule procese și solicit, în acest sens, colaborarea atentă a baroului. Îndată ce se va stabili componența generală a juriului și, după ce acesta va stabili acuzațiile, voi face programarea trimiterilor în judecată și a primelor înfățișări. Să trecem iute în revistă cazurile, întâi pe cele penale, apoi pe cele civile; după aceea, am să-i rog pe domnii avocați să ne scuze, pentru că vom trece la alegerea juriului.

- Procuratura supune atenției tribunalului cazul lui Warren Moke. Atac armat, programat să fie trimis în judecată în după-amiaza aceasta.

Buckley se ridică în picioare încet:

- Suntem gata, onorată instanță, anunță el emfatic.

- Și apărarea e pregătită să-și preia atribuțiunile, zise Tyndale, avocatul din oficiu.

- Cam cât timp anticipați că va dura procesul? întrebă judecătorul.

- O zi și jumătate, răspunse Buckley, iar Tyndale dădu din cap aprobator.

- Bine. În dimineața aceasta vom stabili juriul, apoi, la ora unu, începem treaba. Cazul William Daal, fals, șase capete de acuzare, programat pentru mâine.

- Onorată instanță, interveni Musgrove. Cazul acesta trece la negocieri.

- Bun. Roger Hornton, delapidare mare, două capete de acuzare, programat pentru mâine.

Noose continua să citească lista. De fiecare dată, reacția procuraturii și a apărării era aceeași, arătându-se gata pentru începerea proceselor. Jake nu avea nici un caz în sesiunea din mai și, deși încerca să pară indiferent și plictisit, îi făcea plăcere să asculte lista, pentru că afla astfel cine prelua procesele respective. Prezența lui în sală mai crea avantajul că putea fi admirat de cei prezenți acolo. Jumătate din avocații de la firma Sullivan erau de față.

Stăteau în primul rând, plictisiți, dar și foarte aroganți. Partenerii mai vechi ai acestei firme nu se "coborau" să asiste la citirea listei de procese. Pretextau totdeauna că fuseseră convocați la Curtea Supremă din Jackson sau la Curtea Federală din Oxford. Demnitatea îi împiedica să se amestece cu membrii obișnuiți ai baroului, așa că era trimis tineretul, pentru a satisface dorința lui Noose și pentru a amâna, din motive lucrative, numeroasele procese ale firmei. Clienții lor erau companii de asigurare care preferau să nu vină la procese, delegându-i pe cei de la Sullivan să le apere interesele. Sigur, i-ar fi costat mai puțin și ar fi fost mai corect să-și plătească dările fără să se mai încurce cu firme de genul acesta. Dar companiile de asigurare și reprezentanții lor habar n-aveau de acest lucru, așa că avocații străzii de tipul lui Brigance își câștigau existența stându-le în coaste și obligându-i să plătească mai mult decât dacă ar fi făcut-o de la început. Jake ura aceste companii, precum și pe apărătorii lor, dar îi detesta mai cu seamă pe tinerii asociați ai firmei lui Sullivan, care erau cam de vârsta lui. Știa că i-ar fi sucit gâtul, dacă ar fi putut. De altfel, aceștia ar fi redus la tăcere pe oricine le-ar fi stat în cale. Cel mai mult însă, Brigance îl ura pe Lotterhouse sau L. Winston Lotterhouse, cum scria pe antetul scrisorilor sale. Acesta era un ochelarist viclean, cu studii la Harvard, înfumurat, care, la rândul lui, l-ar fi distrus pe Jake. Stătea plin de sine între doi asociați de la Sullivan, cu șapte dosare care îi aduceau un venit de o sută de dolari pe oră ...

Noose începu să citească lista proceselor civile:

- Collins contra Royal Consolidated General Mutual Insurance Company.

Lotterhouse se ridică încet. Secunde se transformau în minute, minutele în ore. Iar orele însemnau onorarii, prime, avantaje.

- Onorată instanță, domnule judecător, acest caz a fost programat de miercuri într-o săptămână.

- Am observat, zise Noose.

- Da, domnule. Ei bine, mă tem că voi fi nevoit să cer o amânare. A apărut ceva neprevăzut în programul meu. Am fost convocat să particip la pregătirea unui proces, la Curtea Federală din Memphis. Îmi pare nespus de rău. Am introdus o moțiune azi dimineață, pentru a obține o amânare.

Gardner, avocatul acuzării, era în culmea furiei.

- Onorată instanță, cazul acesta a fost programat acum două luni. Trebuia să fie judecat în februarie și s-a amânat din cauza unui deces în familia soției domnului Lotterhouse. Ba, mai mult, fusese stabilit să fie prezentat în noiembrie anul trecut, când i-a murit un unchi domnului avocat. Și, dacă-mi permiteți, primul termen era pentru august. Dar, și atunci, domnul Lotterhouse a avut un deces în familie. Cred că ne putem declara fericiți că acum n-a mai murit nimeni.

Toată lumea chicoti. Lotterhouse se înroși.

- Cred că s-a întrecut orice măsură, continuă Gardner. Domnul Lotterhouse vrea să amâne acest proces la infinit. E timpul să fie judecat, iar clientul meu are tot dreptul să afle odată rezultatul. Mă opun categoric unei amânări.

Lotterhouse îi zâmbi judecătorului și își scoase ochelarii:

- Domnule judecător, îmi permiteți...
- Nu, nu vă permit, domnule Lotterhouse, îl întrerupse Noose. Nu mai accept nici o amânare. Cazul se va judeca miercuri. Gata cu tergiversările.

"Doamne-ajută!" gândi Jake, zâmbindu-i lui Lotterhouse. De obicei, Noose era îngăduitor cu cei de la firma lui Sullivan.

Două din cazurile lui Jake fură amânate pentru sesiunea din august.

După ce Noose termină de citit lista proceselor civile, îi invită pe avocați să părăsească sala și își îndreptă atenția asupra rezervei de posibili jurați. Le explică rolul marelui juriu, importanța pe care o avea și procedura. Le arată diferența dintre ei și jurații de proces, la fel de importanți, dar căror li se cerea să piardă mult mai puțin timp. Apoi le puse nenumărate întrebări. Deși unele erau ieșite din actualitate, făceau parte dintr-un statut mai vechi, care trebuia respectat. Cele mai multe se refereau la calitatea morală și fizică a candidaților la juriu.

- Există cineva printre dumneavoastră care participă la jocuri de noroc sau căruia îi place să bea peste măsură?

Candidații râseră, dar nu se ridică nimeni în picioare. Cei de peste șaiszeci și cinci de ani puteau să se retragă, dacă voiau. Noose îi scuză fără rezerve pe candidații care aduseră argumente ce țineau de sănătate, de diverse necazuri și urgențe, dar fu mai neînțelegător cu scuzele de ordin economic. Era amuzant să-i vezi pe fiecare în parte ridicându-se și încercând să explice pierit cât de importantă era prezența sa la fermă, la magazin sau la tăiatul lemnului în pădure. Noose deveni sever și le ținu o cuvântare asupra responsabilității civice a fiecăruia.

Dintr-un total de aproximativ nouăzeci de candidați, urmau să fie aleși doar optsprezece pentru marele juriu, restul intrând în componența juriului de proces. După ce Noose își termină întrebările, grefierul extrase optsprezece nume dintr-o cutie și le așeză pe masa din fața judecătorului. Acesta începu să le citească tare. Jurații se ridicară unul câte unul, îndreptându-se încet spre porțița care despărțea sala de locurile comode din boxa ce le era destinată. Se aflau douăsprezece scaune acolo, pentru jurați, și două pentru adjuncții lor. După ce intrară toți, Noose îi chemă și pe ceilalți patru, care se așezară în fața colegilor săi.

- Ridicați-vă pentru jurământ, îi instrui Noose.

Grefiera veni lângă ei, cu o cărticică neagră, de jurămintele.

- Ridicați mâna dreaptă, zise ea. Jurați solemn că vă veți dăruia cu totul sarcinilor ce vă revin, în calitatea pe care o aveți; că veți audia imparțial și veți lua decizii asupra tuturor chestiunilor și cazurilor care vi se vor prezenta; așa să vă ajute Dumnezeu!

Urmă un cor de "da"-uri, apoi juriul se așeză. Jake observă că erau două femei negre și opt albe, aproape toate de la țară. Vreo șapte dintre jurați îi erau cu totul necunoscuți.

- Doamnelor și domnilor, își începu Noose discursul obișnuit. Ați fost aleși ca jurați, în comitatul Ford, și veți funcționa în această calitate până la alegerile viitoare, din sesiunea din august. Subliniez faptul că sarcinile care vă revin nu vă vor lua prea mult timp. Vă veți întâlni săptămâna aceasta în

fiecare zi, apoi câteva ore pe lună, până în septembrie. Aveți responsabilitatea de a trece în revistă cazurile ascultând fără părtinire și ținând cont atât de părerile oficialităților legale, cât și de cele ale victimelor și veți hotărî dacă există sau nu temei pentru ca o persoană sau alta să fie învinuită de o anumită crimă. Dacă da, atunci veți formula un cap de acuzare formal. Sunteți optsprezece și dacă cel puțin doisprezece considerați că o persoană trebuie judecată, atunci așa va fi. Aveți o putere considerabilă. Prin lege, puteți să investigați orice act criminal, orice cetățean suspectat de ilegalități, indiferent cine ar fi el. Puteți să chemați persoanele respective când doriți, dar, în mod normal, o veți face atunci când domnul Buckley, procurorul districtual, vă va solicita. Aveți dreptul să convocați martorii și să le studiați depozițiile. Deliberările dumneavoastră vor avea caracter privat, în modul cel mai strict cu putință, și se vor desfășura numai în prezența personalului juridic și a celor care au legătură cu procesul. Acuzatului nu i se va permite să apară în fața dumneavoastră. Vi se interzice categoric să dezvăluiți ceea ce se discută între jurați. Domnule Buckley, vă rog să vă ridicați. Mulțumesc! Dumnealui este domnul Rufus Buckley, procurorul districtual. E din Smithfield, comitatul Polk. Într-un fel, vă va supraveghea deliberările. Vă mulțumesc, domnule Buckley. Acum o să vă rog pe dumneavoastră, domnule Musgrove, să vă ridicați. Acesta este domnul D. R. Musgrove, adjunctul procurorului districtual, tot din Smithfield. Îl va asista pe domnul Buckley, în timpul acestei sesiuni. Mulțumesc, domnule Musgrove. Dumnealor reprezintă statul Mississippi și vor înfățișa cazurile marelui juriu. Acum, o ultimă chestiune: la alegerile din februarie, funcția de prim-jurat a fost îndeplinită de un bărbat alb. Din acest motiv, păstrând tradiția și dorința Departamentului de Justiție, voi desemna pe acest post o femeie de culoare. Ia să vedem! Laverne Gosset. Unde este doamna Gosset? Bun. Mi se pare că sunteți învățătoare, așa e? Excelent! Sunt sigur că vă veți achita onorabil de noile dumneavoastră sarcini. E timpul să vă apucați de treabă. Înțeleg că vă așteaptă peste cincizeci de cazuri. Vă rog să-i urmați pe domnii Buckley și Musgrove jos, în camera specială, destinată juriului. Vă mulțumesc și vă urez noroc.

Buckley își conduse mândru noul juriu, făcând semne prietenești reporterilor și spunându-le că nu are nimic de comentat, pentru moment. Când ajunseră în camera juriului, se așezară cu toții la două mese lungi. Secretara le aduse dosarele. Un portărel pensionar, pe jumătate surd, pe jumătate olog, îmbrăcat într-o uniformă ponosită, se așeză lângă ușă. Camera era bine păzită. Deodată, lui Buckley îi veni o idee. Se scuză și ieși pe hol, să-i întâlnească pe reporteri. Da, zise el, cazul Hailey avea să fie prezentat în după-amiaza aceea. Apoi convocă o conferință de presă la ora patru, pe scările din fața ale tribunalului. Atunci acuzațiile vor fi fost formulate, iar el va putea da mai multe informații.

După prânz, șeful departamentului de poliție din Karaway răsfoia, agitat, la o masă, niște dosare. Nu îndrăznea să se uite la jurații care așteptau să

Înceapă.

- Spuneți-vă numele! Iătră procurorul.
- Inspectorul-șef Nolan Earnhart, de la poliția din orașul Karaway.
- Câte cazuri aveți?
- Cinci, din Karaway.
- Prezentați-l pe primul!
- Da. Să vedem, mormăi șeful, căutând prin hârtii. Primul caz este cel al

lui Fedison Bulow, un bărbat negru de douăzeci și cinci de ani, prins în flagrant, la ora două dimineața, în Griffin's Feed, din Karaway, pe 12 aprilie. Am ajuns la magazin, alertați fiind de alarma silențioasă. Registrul de casă împreună cu unele bunuri se aflau în mașina lui Bulow, parcată în spate. La închisoare, a dat o declarație de trei pagini. Iată câteva exemplare.

Buckley se plimba prin încăpere, zâmbind tuturor:

- Și doriți ca juriul să-l acuze pe Fedison Bulow pentru spargerea magazinului și pentru furt, nu-i așa? Îl ajută Buckley.
- Așa e, domnule.
- Domnilor jurați, aveți voie să puneți întrebări. E rândul dumneavoastră.

Deci?

- Are cazier? Întrebă Mack Loyd Crowell, un șofer de camion șomer.
- Nu, răspunse șeful. E prima abatere.
- Bună întrebare! Așa trebuie să procedați totdeauna, pentru că, dacă a mai avut abateri, trebuie să fie condamnat ca recidivist, zise Buckley emfatic. Mai aveți vreo nelămurire? Nimic? Bun. În acest moment, va trebui ca unul din dumneavoastră prezinte o moțiune, astfel încât marele juriu să poată redacta un act de acuzare împotriva lui Fedison Bulow.

Se făcu liniște. Optsprezece priviri se ațintiră asupra mesei. Nici unul din jurați nu se putea decide să introducă moțiunea. Buckley aștepta. Tăcerea se prelungea, lucru care îl edifică asupra juriului: erau toți timorați și se temeau să vorbească. Liberali, desigur! De ce n-avusese el noroc de un mare juriu feroce, gata să introducă moțiuni pentru a acuza pe toată lumea de orice?

- Doamnă Gosset, sunteți amabilă să faceți dumneavoastră primul pas, în calitate de prim-jurat?

- Da, propun să fie acuzat.
- Mulțumesc, zise Buckley. Acum să votăm. Câți sunteți de acord cu acuzarea lui Fedison Bulow pentru spargere și pătrundere într-un spațiu comercial și pentru delapidare? Ridicați mâna.

Votară în unanimitate, iar Buckley răsuflă ușurat. Șeful prezintă și celelalte patru cazuri din Karaway. În toate erau implicate persoane la fel de vinovate ca Bulow. Încet-încet, Buckley își învăța marele juriu cum să acționeze. Îi făcu să se simtă importanți, puternici, purtând pe umeri povara justiției. Deveniră mai îndrăzneți cu întrebările:

- Are cazier?
- De când?
- Până când?
- De câte capete de acuzare putem să ne folosim?
- Când va fi judecat?

- E în libertate acum?

Pentru că scăpaseră de cinci cazuri și fuseseră stabilite acuzațiile fără nici o disensiune, Buckley decise că atmosfera era tocmai bună pentru ceea ce avea să urmeze. Deschise ușa și-i făcu semn lui Ozzie să în-tre.

- Prezintă mai întâi cazul Hailey, șopti Buckley, când șeriful trecu pe lângă el.

- Domnilor și doamnelor, acesta este șeriful Walls. Sunt sigur că majoritatea îl cunoașteți. Are de prezentat mai multe cazuri. Care este primul, domnule Walls?

Ozzie căută prin hârtii, ca și cum ar fi pierdut ceva, apoi rosti:

- Carl Lee Hailey.

Jurații tăcură sub privire atentă a lui Buckley, care le urmărea orice reacție. Majoritatea se uitau într-un punct de pe masă, fără să scoată nici un cuvânt. Ozzie răsfoi documentele, apoi se scuza că luase alt dosar, din greșeală. De fapt, nu avusese de gând să prezinte întâi acest caz. Buckley era sigur că reușise să "citească" în sufletele juraților. Obişnuia să facă acest lucru de multă vreme. Chiar și atunci când interoga un martor, nu-și lua ochii de la juriu. După sute de experiențe similare, devenise expert în materie. Așa că-și dădu seama imediat că vor fi necazuri. Cei cinci negri se închistară și deveniră aroganți, gata de luptă. Doamna Gosset arăta extrem de cucernică și serioasă, în timp ce Ozzie răsfoia dosarele mormăind. Majoritatea albilor păreau degajați. Numai Mack Loyd Crowell, un om de la țară cu înfățișare dură, avea aceeași expresie cu negrii. El își împinse scaunul înapoi și se îndreptă spre fereastră. Deși era cam derutat, Buckley își dădea seama că se prevestea ceva furtunos.

- Șerifule, câți martori ai pentru cazul Hailey? întrebă procurorul ușor iritat.

Ozzie se opri din răsfoit și zise:

- Păi, numai pe mine. Dacă e nevoie, mai aducem unul.

- Bine, bine, replică Buckley. Spune tot ce știi.

Ozzie se lăsă pe speteaza scaunului, își încrucișă picioarele și zise:

- La naiba, Rufus! Toată lumea știe de cazu' ăsta! L-au dat o săptămână la televizor.

- Prezintă-ne doar probele.

- Probele... Bun. Acum o săptămână, Carl Lee Hailey, bărbat negru de treizeci și șapte de ani, a omorât prin împușcare pe numiții Billy Ray Cobb și Pete Willard; de asemenea, a rănit un polițist, pe DeWayne Looney, care mai e încă în spital, cu piciorul amputat. Arma folosită e o mitralieră M-16, ilegală, pe care am recuperat-o. Am confruntat amprente de pe ea cu cele ale domnului Hailey și se potrivesc. Avem o declarație semnată de polițistul Looney care confirmă că Hailey este cel care a tras. Există și un martor ocular, Murphy, om de serviciu la tribunal. Pot să-l chem, dacă vreți...

- Vreo întrebare? îl întrerupse Buckley.

Procurorul se uită neliniștit la jurați. Aceștia îl priveau agitați pe șerif. Crowell stătea cu spatele, uitându-se pe fereastră.

- Aveți vreo întrebare? repetă Buckley.

- Da, răspunse Crowell, întorcându-se și fixându-i cu privirea pe procuror, apoi pe Ozzie. Flăcăii ăștia doi pe care i-a-mpușcat i-au violat fetița, nu-i așa, șerifule?

- Suntem siguri că da, răspunse Ozzie.

- Unu' dintre ei a mărturisit, nu-i așa?

- Da.

Crowell se plimba încet, țăntoș și arogant de-a lungul încăperii; apoi se opri la celălalt capăt al meselor. Se uită în jos, spre Ozzie.

- Ai copii, șerifule?

- Da.

- Ai vreo fetiță?

- Da.

- Să zicem că ți-ar viola-o cineva, iar dumneata ai pune mâna pe făptaș. Ce-ai face?

Ozzie înțepeni, privindu-l speriat pe Buckley, căruia i se înroșise ceafa.

- Nu sunt obligat să răspund la această întrebare, replică Ozzie.

- Nu mai spune! Ai venit aici, în fața marelui juriu, să depui mărturie, nu-i așa? Ești martor, așa că răspunzi la întrebare.

- Nu știu ce-aș face.

- Ce vorbești?! Hai, dă-ne un răspuns cinstit! Spune adevărul, ce-ai face?

Ozzie se fâstâci și se enervă. I-ar fi plăcut să spună adevărul, să le explice că l-ar castra bucuros, l-ar mutila și apoi l-ar ucide pe ticălosul pervers care s-ar atinge de fetița lui. Dar nu putea. Era posibil ca marele juriu să nu-l acuze pe Carl Lee. Nu că el ar fi dorit altceva, dar știa că lucrul acesta era absolut necesar. Se uită sfios la Buckley. Acesta se așezase pe scaun și-l treceau sudorile. Crowell îl încolțise pe șerif cu fervoarea unui avocat care tocmai prinsese martorul cu minciuna.

- Haide, șerifule, îl luă el peste picior. Te ascultăm. Spune adevărul. Ce i-ai face ticălosului? Vorbește, hai!

Buckley intră în panică. Cel mai important caz din cariera lui era pe cale să se ducă de râpă. Adio proces! Toate aveau să se termine în fața marelui juriu, la prima întrunire. Era la mâna unui șofer de camion fără serviciu. Se ridică și-și căută cuvintele:

- Martorul nu e obligat să răspundă.

Crowell se întoarse și țipă la el:

- Stai jos și taci din gură! Nu primim ordine de la dumneata! Te putem pune sub acuzăție și pe dumneata, dacă vrem, nu-i așa?

Buckley se așeză și se uită la Ozzie lipsit de expresie. Crowell era prea inteligent ca să fie în marele juriu. Cineva l-a plătit, cu siguranță. Știa prea multe. Da, marele juriu putea să acuze pe oricine. Crowell se retrase din nou la fereastră.

- Ești absolut sigur că el a făcut-o? Întrebă Lemoyne Frady, văr prin alianță cu Gwen Hailey.

- Da, suntem siguri, răspunse Ozzie rar, cu ochii pe Crowell.

- Și vrei să-l acuzăm pentru asta? Întrebă domnul Frady, căruia i se citea în priviri admirația pentru șerif.

- Două capete de acuzare pentru omor premeditat și unul pentru agresarea unui polițist.

- Ce pedeapsă ar primi? Întrebă Barney Flaggs, alt negru.

- Omorul cu premeditare înseamnă pedeapsa capitală, prin gazare. Agresarea unui polițist, închisoare pe viață, fără drept de apel.

- Și asta vrei, Ozzie? Întrebă Flaggs.

- Da, Barney. Zic că acest mare juriu trebuie să-l acuze pe domnul Hailey. Asta vreau.

- Mai aveți întrebări? îi întrerupse Buckley.

- Ia-o mai ușor, replică Crowell, întorcându-se de la fereastră. Mi se pare că vrei să ne bagi cazu' ăsta pe gât, domnule Buckley, și asta nu-mi place deloc. Vreau să discutăm un pic. Dumneata stai jos. Dacă avem nevoie, o să-ți cerem ajutorul.

Buckley ridică degetul:

- Nu sunt obligat să stau jos și nici să tac! țipă el.

- Ba da, ești, răspunse Crowell rece, cu un zâmbet caustic pe buze. Pentru că dacă nu te conformezi, te putem da afară. Avem dreptul să-ți cerem să părăsești încăperea. Iar dacă refuzi, ne ducem la judecător. Și-o să pleci cu coada-ntr-o picioare!

Buckley înțepeni, fără să mai fie în stare să scoată vreun cuvânt. Era buimăcit și simțea cum i se întoarce stomacul pe dos.

- Așa că dacă vrei să asculți în continuare deliberările noastre, stai jos și taci!

Buckley se așază lângă aprodul care se trezise.

- Mulțumesc, zise Crowell. Vreau să vă întreb ceva. Câți dintre dumneavoastră ar proceda la fel ca domnul Hailey, dacă i-ar viola cineva fiica, nevasta sau poate mama? Câți? Ridicați mâna!

Șapte-opt brațe țâșniră în sus ca la comandă, iar Buckley lăsă capul în jos. Crowell zâmbi și continuă:

- Îl admir pe omul acela! Ca să faci așa ceva, ai nevoie de curaj. Mi-ar plăcea să fiu ca el. Sunt momente în care trebuie să te porți ca un bărbat. Hailey merită un premiu, nu o pedeapsă.

Crowell se plimba încet în jurul meselor, bucurându-se de atenția tuturor.

- Înainte de a vota, vă cer un lucru. Gândiți-vă la biata fetiță. Mi se pare că are zece ani. Încercați să v-o imaginați culcată acolo, cu mâinile legate la spate, plângând și strigându-și tatăl în ajutor. Și mai gândiți-vă și la tâlharii ăia beți și drogați, cum o violau pe rând, cum o băteau și-i dădeau cu piciorul. Dumnezeule, au încercat chiar s-o omoare. Închipuiți-vă acum că propriile voastre fiice ar fi fost în locul ei. Ce ziceți? Nu-i așa c-au găsit ce-au căutat? Ar trebui să fim mulțumiți că i-a omorât. Eu unul mă simt mai în siguranță, știind că ticăloșii ăia nu mai pot omorî și viola alți copii. Domnul Hailey ne-a făcut un mare serviciu. Să nu-l acuzăm. Mai bine să-l lăsăm să se ducă acasă, la familia lui, unde-i e locul. E un om adevărat și-a făcut ceea ce trebuia.

Crowell termină și se întoarse la fereastră. Buckley îl urmărea cu teamă.

Când fu sigur că și-a sfârșit tirada, se ridică:

- Domnule, ați terminat?

Nu primi nici un răspuns.

- Bun. Doamnelor și domnilor, aș dori să vă explic vreo câteva lucruri.

Marele juriu nu are căderea de a judeca acest caz. Acest lucru îl fac jurații de proces. Domnul Hailey va fi judecat corect de doisprezece oameni cinstiți și imparțiali. Iar dacă e nevinovat, va fi achitat. Marele juriu nu poate stabili vina cuiva. Dumneavoastră trebuie să decideți, după ce ați ascultat probele pe care le avem, dacă s-a petrecut sau nu o infracțiune. Acum, vă supun atenției faptul că numitul Carl Lee Hailey a comis o crimă: de fapt, trei. A omorât doi oameni și l-a schilodit pe al treilea. Avem martori oculari.

Buckley se înfierbânta tot mai tare. Îi revenise încrederea.

- Datoria acestui mare juriu este să-l acuze. Dacă există argumente în apărarea lui, vor putea fi prezentate la proces. În cazul în care are o bază legală pentru ceea ce a făcut, se va vedea la judecată. Asta-i menirea tribunalului. Procuratura acuză de crimă și trebuie să demonstreze acest lucru. Dacă există însă argumente în apărarea lui și dacă-i va convinge și pe jurații de proces, atunci inculpatul va fi achitat, fiți siguri. Dar nu intra în atribuțiile acestui mare juriu să hotărască astăzi eliberarea domnului Hailey. Asta se va întâmpla mai târziu; nu-i așa, domnule șerif?

Ozzie dădu din cap și zise:

- Așa e. Marele juriu trebuie să stabilească validitatea acuzației. Ceilalți jurați, de la proces, vor hotărî să nu fie condamnat, dacă acuzarea nu-și poate susține argumentele, sau dacă are norocul de o apărare bună. Marele juriu n-are nimic comun cu acestea.

- Mai aveți vreo nelămurire? Întrebă Buckley neliniștit. Bun, atunci e nevoie de o solicitare.

- Solicitarea mea e să nu fie acuzat de nimic, strigă Crowell.

- Și eu zic la fel, murmură Barney Flaggs.

Lui Buckley i se muia genunchii. Încercă să vorbească, dar nu mai era în stare să articuleze cuvintele. Ozzie se stăpâni, ascunzându-și bucuria.

- Avem două moțiuni, anunță doamna Gosset. Toți cei care sunteți pentru acestea, ridicați mâna. Votară cinci negri. Împreună cu Crowell, erau șase. Moțiunile căzură.

- Ce facem acum? Întrebă doamna Gosset.

Buckley vorbi repede:

- Cineva să prezinte o moțiune prin care domnul Hailey să fie acuzat de crimă cu premeditare și de agresiune asupra unui polițist.

- O fac eu, spuse unul din albi.

- Iar eu o susțin, zise altul.

- Cei care sunt *pentru*, să ridice mâna, zise doamna Gosset. Așa! Sunt douăsprezece voturi *pentru* și șase *împotriva*. Asta ce înseamnă?

- Înseamnă că se confirmă probele pentru acuzare, replică Buckley cu mândrie.

Respirația îi reveni la normal și-și recăpătă culoarea în obraji. Îi șopti ceva secretarei, apoi se adresă marelui juriu:

- Să luăm o pauză de zece minute. Mai avem vreo patruzeci de cazuri așa că vă rog să nu lipsiți prea mult. Aș dori să vă reamintesc ceea ce a spus domnul judecător Moose, în dimineața aceasta. Deliberările noastre sunt absolut secrete. Nu discutați nimic, în afara acestei încăperi.

- Ce tot zice? îl întrerupse Crowell. Să nu spunem că a lipsit doar un vot ca acuzația să nu mai poată fi susținută? Nu-i așa, domnule Buckley?

Procurorul ieși, trântind ușa.

Buckley coborî treptele din fața tribunalului, înconjurat de reporteri, fluturând actele de acuzare. Ținu un discurs moralizator, ridicând în slăvi marele juriu. Apoi, condamnă cu indignare crima lui Hailey. El era cel care reușise să îl aducă în fața judecății și să-i convingă pe jurați. Apoi le spuse reporterilor că Hailey va fi, cu siguranță, condamnat la moarte. Era antipatic, agresiv, arogant și plin de sine. De fapt, era el însuși. Rufus Buckley. Câțiva reporteri plecară, dar el își continuă tirada. Se întrecu pe sine, punându-și în valoare tot talentul și puterea de convingere. Mai plecară câțiva reporteri. Îl ridică apoi în slăvi pe judecătorul Moose, pentru marea lui înțelepciune și onoare. Aclamă inteligența și puterea de discernământ a juraților din comitatul Ford.

Reporterii fură copleșiți. Plecară cu toții obosiți și plictisiți.

13

Stump Sisson, Vrajitorul Imperial al Klan-ului din Mississippi, convocă adunarea într-o cabană mică, din inima pădurii de pini din comitatul Nettles, la vreo 230 de mile spre sud de Ford. Întrunirea nu avea un caracter ritual, așa că participanții nu se îmbrăcară în alb și nici nu ținură cuvântări înălțătoare. Cei câțiva membri ai grupului stăteau de vorbă cu domnul Freddie Cobb, fratele răposatului Billy Ray. Adunarea fusese convocată printr-un prieten de-al lui Freddie care îl cunoștea pe Stump.

Se stabiliseră probele de acuzare? Cobb nu era sigur, dar auzise că procesul va începe pe la sfârșitul verii, sau la începutul toamnei. Îl îngrijorau însă peste măsură zvonurile că negrul avea să fie considerat nebun și că va scăpa. Nu era drept. Îi ucisese fratele cu sânge rece. Se ascunsese într-o debara și așteptase să apară Billy Ray. E clar că totul fusese premeditat și, cu toate acestea, era posibil ca Hailey să fie eliberat. Ce putea face Klan-ul în această privință? Negrii sunt protejați, în prezent, de tot felul de grupări pentru drepturile omului, ca NAACP, ACLU și altele, precum și de justiție și de guvern. La naiba, albi nu mai aveau altă șansă, în afara Klan-ului! Cine s-ar mai ridica în favoarea lor? Toate legile sunt pentru negri, iar politicienii liberali propun tot mai multe în defavoarea albilor. Cineva trebuie să-i susțină și pe ei. De aceea Freddie Cobb se adresase Klan-ului.

Negrul se afla la închisoare? Da, și se purtau cu el regește. Cum altfel,

că doar și șeriful era negru. Hailey se bucura chiar de un tratament privilegiat și de protecție din partea lui. Auzise că va fi scos pe cauțiune, săptămâna aceasta. Poate era doar un zvon. Dacă ar ieși...

Dar fratele lui? O violase pe fetiță? Nu se știa sigur, probabil că nu. Willard, celălalt tânăr, declarase că erau vinovați, dar Billy Ray nu mărturisise nimic. Avea destule femei. De ce să violeze o fetiță neagră? Și chiar dacă ar fi făcut-o, ce mare lucru?

Cine era avocatul negrului? Brigance, un tip din Clanton. Tânăr, dar destul de bun. Are o reputație excelentă, mai ales în ceea ce privește apărarea criminalilor. A câștigat mai multe procese de felul acesta. El le-a spus reporterilor că va pleda pentru iresponsabilitatea inculpatului și că, astfel, îl vor elibera.

Cine era judecătorul? Încă nu se știe. Bullard deține funcția de judecător districtual, dar auzise că nu va audia el acest caz. Se vorbește că procesul va fi transferat în alt comitat, așa că nu se cunoaște judecătorul.

Sisson și ceilalți membri ai Klan-ului îl ascultară cu atenție pe amărâtul de Cobb. Le plăcu mai ales partea cu organizațiile pentru drepturile civile. Dar erau conștienți că fratele lui Freddie primise ceea ce meritase. Că doar urmăriseră cu toții emisiunile de la televizor și citiseră presa. Numai că era de neconceput ca dreptatea să fie făcută de mâinile unui negru.

Procesul programat peste câteva luni constituia pentru Klan o ocazie excelentă pentru organizarea unei revolte. Ziua vor putea mărșălui în jurul tribunalului, îmbrăcați în robe albe, mascați, cu glugile lor țuguiate. Vor ține cuvântări, atrăgând atenția cetățenilor și camerelor de luat vederi. Presa va fi în delir, pentru că, deși nu erau iubiți, le vor oferi spectacolul excitant al dezbinării și al scandalului. Noaptea aveau să bage lumea-n sperieți cu telefoane de amenințare și cu cruci în flăcări. Știau cum să provoace violența, atacând pe neașteptate. Erau conștienți de efectul produs asupra negrilor, când vor mărșălui ordonat, în robele lor albe. Comitatul Ford va deveni terenul lor de-a v-ați ascunselea, de-a uliul și porumbeii, de-a hoții și vardiștii. Aveau timp să-și cheme tovarăși și din alte state. Erau siguri că nici un membru al Klan-ului nu putea pierde o astfel de ocazie. Cu siguranță, vor avea noi recruți. Acest caz putea fi scânteia pentru o recrudescență a rasismului, care îi va scoate pe toți albi adevărați din bârlogul lor, în stradă. Oricum, organizația ducea lipsă de adepți. Hailey putea deveni strigătul lor de luptă, de unire.

- Domnule Cobb, ne puteți da numele tuturor celor implicați? îl întreabă Sisson.

Cobb reflectă o clipă.

- Da, însă juriul încă n-a fost numit.

- Când puteți afla?

- Să mă ia naiba dacă știu. Cred că la proces. Ce-aveți de gând?

- Nu știm încă precis, dar mai mult ca sigur că ne vom implica. E o ocazie bună să ne dezmoțim și noi, un pic, încheieturile.

- V-aș putea ajuta cu ceva?

- Sigur, dar mai întâi trebuie să deveniți de-al nostru.

- Din păcate, la noi nu mai există nici un grup. S-au destrămat de mult. Bunicul meu făcea parte din Klan.

- Vrei să spui că bunicul victimei a fost membru al organizației?

- Da, răspunse Cobb cu mândrie.

- Păi, atunci ne vom implica sigur.

Dădură cu toții din cap, indignați, și jurară că se vor răzbuna. Îi spuseră lui Cobb să mai strângă vreo cinci-șase prieteni cu aceleași idei. În felul acesta vor putea face o ceremonie de constituire a grupului, în pădurea din comitatul Ford, cu tot ritualul. Vor fi primiți membri cu drepturi depline în Ku-Klux-Klan. Se vor uni și vor face un adevărat circ din procesul lui Carl Lee Hailey. Comitatul Ford va deveni iadul pe pământ, așa că nici un jurat nu va mai vota pentru achitarea unui negru. Trebuia doar să găsească vreo șase oameni și îl vor pune șeful organizației din Ford. Cobb le spuse că are destui veri dispuși să intre în Klan. Plecă în al nouălea cer, mândru că avea să calce pe urmele bunicului său.

Nu apărură nimic despre Buckley la știrile de după-amiază. Jake schimbă canalele micului său televizor alb-negru din birou și râse satisfăcut văzând că nici un post nu transmitea știri în legătură cu decizia marelui juriu. Parcă-i vedea pe ai lui Buckley lipiți de scaune în fața televizorului, schimbând canalele desperați, dornici să-și vadă eroul, în vreme ce el țipa la ei să facă liniște. Pe la șapte, când postul din Tupelo va transmite ultimul buletin meteorologic, vor ieși din încăpere lăsându-l singur cu îndoielile sale și cu speranța că va apărea mai târziu.

Pe la zece, Carla și Jake stăteau îmbrățișați pe canapea, cu lumina stinsă, așteptând știrile. În sfârșit, iată-l pe Buckley pe treptele din fața tribunalului, fluturând hârtiile și țipând ca un predicator de stradă, în timp ce reporterul de pe canalul patru îl prezenta telespectatorilor. După o clipă, camera schimbă imaginea, filmând scuarul și frumosul centru al orașului Clanton. Apoi se opri asupra reporterului care anunță în câteva cuvinte că procesul va începe pe la sfârșitul verii.

- E agresiv, zise Carla. De ce a convocat o conferință de presă ca să anunțe rezultatul votării?

- Păi, el e cel care acuză. Numai nouă, celor din apărare, nu ne plac ziariștii.

- Am observat. Albumul meu cu tăieturi din ziare se îngroașă rapid.

- Să nu uiți să faci niște copii și pentru mama.

- Vrei să-i dai și un autograf?

- Numai contra cost! Ție, îți semnez gratis.

- Excelent! Și dacă pierzi, am să-ți trimit o notă de plată, pentru efortul pe care l-am făcut decupând și lipind tăieturi din ziare.

- Îți reamintesc, draga mea, că n-am pierdut până acum nici un proces de omor. De fapt, nici unul din cele trei pe care le-am avut.

Carla opri sonorul cu telecomanda, lăsându-l pe meteorologul de serviciu fără glas.

- Știi ce nu-mi place la procesele tale de omor? zise ea, împingând cu picioarele ei perfecte pernțele de pe canapea.

- Probabil sângele, măcelul, spaima.

- Nu.

Carla era îmbrăcată într-o rochie veche, încheiată până la gât. Începu să se joace cu nasturii.

- Atunci, perspectiva că un nevinovat ar putea fi trimis la moarte prin gazare.

- Nu.

Începu să se descheie la nasturi. Lumina albastruie a televizorului licărea ca un stroboscop, în camera întunecată, în timp ce crainica le ura, pe mutește, noapte bună.

- Teama unei familii tinere, văzându-și tatăl la tribunal, în fața unui juriu ostil?

- Nu.

Sub rochia descheiată, începuse să se vadă porțiunea de mătase a sutienului, pe fondul pielii bronzate.

- Imperfecțiunea sistemului nostru judiciar.

- Nu.

Își sprijini unul din picioarele ei frumoase sus, sus, pe speteaza canapelei.

- Modul lipsit de scrupule în care se poartă polițiștii și procurorii, când își pun în minte să termine un nevinovat?

- Nu.

Își desprinse sutienul de mătase, lăsând vederii sânii ei perfecți.

- Fierberea, furia, emoțiile intense și necontrolate, lupta din sufletul omenesc, pasiunea dezlănțuită...

- Ești pe aproape, zise ea.

Cămășile, lenjeria - toate zburară peste lămpile și măsuțele din cameră, în timp ce trupurile li se cufundau printre pernele de pe canapeaua veche, primită în dar de la părinții ei. Era solidă și se obișnuise să suporte zbuguielile lor!

Corcitura de Max fugi instinctiv pe scări și se opri de pază la ușa Hannei.

14

Harry Rex Vonner era o namilă de avocat specializat în divorțuri murdare, care băga mereu la pușcărie câte un amărât, pe motive de neplată a pensiei alimentare. Era viclean și vicios; din acest motiv îl solicitau cu toții. Putea să obțină copiii, casa, ferma, mașina, cuptorul cu microunde, orice. Un fermier bogat îl plătise ani de zile numai să fie sigur că îl are de partea lui, în cazul în care soția lui s-ar fi gândit să divorțeze.

Harry Rex îi trimitea toate cazurile penale lui Jake, care, la rândul lui, îi pasa divorțurile. Erau prieteni și nu-i puteau suferi pe cei de la Sullivan.

Mărți dimineața, Vonner dădu buzna și o întrebă pe Ethel dacă Jake e la birou. Ea dădu din cap afirmativ, ferindu-se să-l întrebe dacă are audiență. O mai înjurase o dată pentru asta. De fapt, el înjura pe toată lumea. Scara se zgâlțâia sub picioarele lui. Când intră în birou, gâfâia ca sufocat.

- 'neața, Harry Rex! Ai reușit s-ajungi până aici?
- De ce nu-ți faci biroul la parter? Îl întrebă el printre gâfâieli.
- Ai nevoie de mișcare. Dacă n-ar fi scările astea, ai trece de două sute de kilograme!
- Mersi. Vezi că vin de la tribunal și Noose te vrea acolo, pe la zece și jumătate, să discutați împreună cu Buckley despre cazul lui Hailey. Știi tu, să stabiliți trimiterea în judecată, data procesului, tot rahatu'. M-a rugat să-ți spun.

- Bun. O să mă duc.
- Bănuiesc c-ai auzit ce-a fost cu marele juriu.
- Sigur. Am o copie a acușării aici, în față.

Harry Rex zâmbi:

- Nu, nu. Vreau să spun dacă știi cum a fost cu voturile.

Jake se uită curios la el. Harry Rex era primul care afla întotdeauna orice. Se mișca abil în toate cercurile ascunse și dubioase. Era o sursă de bârfe, deși, de multe ori, spunea adevărul. Legenda lui Harry Rex începuse cu douăzeci de ani în urmă, cu ocazia primului său proces. Compania căilor ferate pe care o penalizase cu câteva milioane refuza să plătească și, după trei zile de proces, juriul se retrase pentru deliberări. Avocații Companiei se neliniștiră, văzând că verdictul întârzie. Îi oferiră douăzeci și cinci de mii lui Harry Rex, să se liniștească. El însă îi dădu la dracu', fără să clipească. Clientul lui voia banii. Îl înjură și pe el. După câteva ore, jurații ieșiră epuizați, cu verdictul de o sută cincizeci de mii. Harry Rex le dăduse cu tifla avocaților de la căile ferate, își înjurase clienții și apoi plecase la cârciumă. Acolo, plătitise de băut pentru toată lumea, povestindu-le cum pusese el microfoane în camera juriului. Bineînțeles, vestea se împrășteie imediat, iar Murphy descoperi o mulțime de sârme de-a lungul conductelor de încălzire centrală. Procuratura începu să dea târcoale, dar nu se găsi nimic. De atunci, judecătorii ordonau aprozilor să controleze camera juriului, când Harry Rex avea vreun proces.

- Cum ai aflat amănunte despre votare? Întrebă Jake bănuitor, trăgându-l de cuvintele.

- Am și eu sursele mele.
- Bine. Spune-mi cum s-a votat?
- Doisprezece la șase. Dacă mai era unul, n-ai mai fi ținut în mână actul ăsta de acușare.
- Doisprezece la șase! repetă Jake.
- Buckley era să facă infarct! Unu', Crowell, a-nceput totul. Era gata-gata să-i convingă să nu formuleze actul de acușare.
- Îl știi pe Crowell?
- M-am ocupat acu' doi ani de divorțul lui. Prima lui soție a fost violată de un negru și a-nnebunit. A divorțat de ea și s-a mutat de la Jackson, la

Clanton. Aici, s-a însurat cu o gloabă de la țară. Căsătoria a durat cam un an. El i-a tăiat macaroana lui Buckley. Ce mi-ar fi plăcut să-l văd pe Crowell zbierând la el să tacă și să stea jos!

- Povestești de parcă l-ai fi văzut.

- Nu, am aflat prin cineva.

- Prin cine?

- Asta-i bună, Jake!

- Ai pus iar microfoane?

- Nici vorbă! Sunt însă un bun ascultător. E încurajator, nu-i așa?

- Ce?

- Votul acesta strâns. Șase din optsprezece au votat pentru eliberarea lui imediată. Cinci negri, plus Crowell. Excelent! Să bagi vreo doi negri în juriul de proces și n-ai treabă. E clar?

- Nu e chiar așa ușor. Dacă se judecă în comitatul acesta, s-ar putea ca toți membrii juriului să fie albi. E un lucru obișnuit aici și absolut legal. Plus că tipu' ăsta, Crowell, pare căzut din lună!

- Așa i s-a părut și lui Buckley. Ar trebui să-l vezi pe rahatu' ăsta cum se mpăunează pe la tribunal, gata să dea autografe, numai pentru că a apărut aseară la televizor! Nimeni nu vrea să vorbească de asta, dar el se străduiește din răputeri să le reamintească. E ca un mucos care vrea să atragă atenția asupra lui.

- Fii cuminte! S-ar putea să ajungă guvernator.

- Nu și dacă pierde în cazul ăsta. Și există toate premisele să fie așa, Jake. O s-alegem un juriu bun, doisprezece cetățeni de treabă, apoi o să-i plătim.

- Eu nu știu nimic.

- Îți spun eu, metoda asta nu dă greș!

Puțin după ora douăsprezece și jumătate, Jake intră în camera judecătorului, din spatele sălii de ședințe, și dădu mâna cu Buckley, cu Musgrove și cu Ichabod. Noose îi făcu semn să ia loc și se așeză și el în spatele biroului.

- Jake, o să-ți răpim doar câteva minute, zise el, privind de-a lungul nasului său celebru. Aș dori să ținem ședința de trimitere în judecată mâine dimineață, la ora nouă. Ai vreo obiecție?

- Nu. E bine, răspunse Jake.

- Mâine dimineață vor mai fi câteva trimiteri în judecată. Apoi, la ora zece, începem un caz de furt prin efracție. Bine, Rufus?

- Da, domnule.

- Bun. Să vorbim acum despre data procesului lui Hailey. După cum știți, următoarea sesiune începe, aici, în a treia zi de luni a lunii august. Cred că va veni foarte multă lume, după publicitatea care se face. Cred că ar fi bine să punem procesul pe rol cât mai repede.

- Aveți dreptate, se băgă Buckley.

- Jake, de cât timp ai nevoie ca să pregătești procesul?

- De șaizeci de zile.

- Șaizeci de zile! exclamă Buckley neîncrezător. De ce atât de mult?

Jake nu-l băgă de seamă și îl privi pe Ichabod care își aranja ochelarii și studia agenda de lucru.

- Ne putem aștepta la transferul procesului la altă instanță? Întrebă judecătorul.

- Da.

- Oricum, nu contează, zise Buckley. Va fi condamnat oriunde s-ar judeca.

- Păstrează-ți remarcile pentru televiziune, Rufus, spuse Jake liniștit.

- Tu vorbești de televiziune?! replică Buckley. Am văzut că te-ai simțit foarte bine în fața camerelor de luat vederi.

- Vă rog, domnilor! zise Noose. La ce alte moțiuni ne putem aștepta din partea apărării?

Jake reflectă o clipă.

- Vor mai fi câteva.

- Le-aș putea ști și eu? Întrebă Noose, cu o nuanță de iritare.

- Domnule judecător, nu am de gând să vorbesc acum despre strategia pe care o voi folosi în apărare. Abia s-a formulat acuzația, iar eu încă n-am discutat cu clientul meu. Mai avem de lucru.

- De cât timp ai nevoie?

- De șaizeci de zile.

- Glumești! izbucni Buckley. Eu sunt gata de proces și mâine! Șaizeci de zile, e ridicol!

Jake începu să fiarbă, dar nu zise nimic. Buckley se duse la fereastră bombănind iritat. Noose își studia, în continuare, agenda.

- De ce șaizeci de zile?

- S-ar putea să fie un caz complicat.

Buckley râse, dând din cap.

- Atunci ne putem aștepta la o apărare bazată pe iresponsabilitatea inculpatului? Întrebă judecătorul.

- Da, domnule. Un control psihiatric durează. Apoi, procuratura va cere o nouă expertiză.

- Înțeleg.

- Pe lângă aceasta, s-ar putea să mai avem și alte probleme de rezolvat, înainte de proces. E un caz serios și vreau să-l pregătesc cum trebuie.

- Domnul Buckley? zise judecătorul.

- Fie ce-o fi! Pentru noi, tot una. Procuratura e gata și mâine.

Noose notă în agendă și își aranjă ochelarii care îi alunecaseră pe nas, oprindu-se într-un neg plasat chiar în vârful acestuia. Din cauza acestui defect, precum și a formei ciudate a capului, domnul judecător își comandase niște ochelari cu brațe lungi, pe care nu-i folosea niciodată la citit. Jake bănuia demult acest lucru, dar nu îndrăznise să-i spună că forma hexagonală și culoarea portocalie a lentilelor erau ridicole și atrăgeau și mai mult atenția asupra nasului.

- Cât anticipezi că va dura procesul? Întrebă Noose.

- Trei-patru zile. Numai că s-ar putea să ia ceva timp alegerea juriului.

- Domnule Buckley?

- Mi se pare rezonabil. Dar nu înțeleg de ce e nevoie de atâta timp pentru pregătirea unui proces care va dura doar trei zile. Cred că ar putea fi judecat mai curând.

- Liniștește-te, Rufus, zise Jake calm. Televiziunea va fi aici tot timpul, chiar și după proces. Nu vei fi ignorat. Ai să dai interviuri, conferințe de presă, ai să ții predici, discursuri, de toate! Așa că nu-ți face griji!

Buckley făcu ochii mici și se înroși. Se îndreptă spre Jake.

- Dacă nu mă-nșel, domnule Brigance, ai dat mai multe interviuri și ai fost filmat mai des decât mine, în ultima săptămână.

- Corect. Și ești gelos, nu-i așa?

- Nu, nu sunt gelos. Nu-mi pasă mie de televiziune!

- De când?

- Domnilor, vă rog! îi întrerupse Noose. Se pare că vom fi implicați într-un caz lung și incitant, așa că cer avocaților să se comporte profesional. Agenda mea e destul de încărcată. Singura posibilitate ar fi în săptămână care începe pe douăzeci și doi iulie. Vreo obiecție?

- Nu. Mie-mi convine, zise Musgrove.

Jake se uită la Buckley zâmbind, apoi își notă în carnețel data stabilită.

- Bine. Atunci, până luni, opt iulie, să se îndosarieze toate actele și moțiunile dinainte de proces. Trimiterea în judecată s-a stabilit pentru mâine, la ora nouă. Mai aveți întrebări?

Jake se ridică, dădu mâna cu Noose și cu Musgrove, apoi plecă. După masă își vizită faimosul client în biroul lui Ozzie, la pușcărie. Carl Lee primise o copie după hotărârea marelui juriu și acum avea câteva întrebări pentru avocatul său.

- Ce înseamnă omor cu premeditare?

- Cel mai rău lucru.

- Câte feluri de crime sunt?

- În linii mari, trei: prin imprudență, crimă obișnuită și cu premeditare.

- Cât înseamnă omorul prin imprudență?

- Douăzeci de ani.

- Și cel obișnuit?

- De la douăzeci de ani, la închisoare pe viață.

- Dar crima cu premeditare?

- Condamnare la moarte, prin gazare.

- Și cât pot lua pentru vătămarea unui polițist?

- Închisoare pe viață, fără drept de apel.

Carl Lee studia actul de acuzare cu atenție.

- Vrei să spui că am două condamnări la camera de gazare și una pe viață?

- Încă nu. Mai întâi, ai dreptul la un proces care, apropo, a fost programat pentru douăzeci și doi iulie.

- Peste două luni! De ce așa târziu?

- Avem nevoie de timp. Trebuie să fii consultat de un psihiatru care să te declare iresponsabil. Apoi Buckley te va trimite la Whitfield, să fii examinat de medicii lor. Bineînțeles, aceștia vor spune că n-ai nimic. Vom strânge

probe, și eu, și Buckley. Toate astea durează.

- Nu se poate mai repede?
- Nu-mi convine mie, mai repede.
- Și dacă vreau eu? izbucni Carl Lee.

Jake se uită la el cu atenție:

- Ce-i cu tine, bătrâne?
- Trebuie să ies de aici cât mai repede!
- Parc-ai zis că-ți place la pușcărie.

- Da, dar trebuie să mă-ntorc acasă. Gwen nu mai are bani și nici nu găsește de lucru. Lester are necazuri cu nevasta. Îl sună tot timpul, așa că nu mai stă mult pe-aici. Și nu-mi place deloc să cer ajutor de la rude.

- Dar sunt sigur că ele ar face-o cu plăcere.

- Unii, da. Au însă și ei problemele lor. Trebuie să mă scoți de aici!

- Uite ce-i, mâine dimineață vei fi trimis în judecată. Data procesului s-a stabilit a fi pe douăzeci și doi iulie și nu poate fi schimbată; așa că las-o baltă! Ți-am spus cum va fi mâine?

Carl Lee negă.

- N-o să dureze nici douăzeci de minute. Vom apărea în fața judecătorului Noose care îți va pune câteva întrebări, apoi voi trece eu la rând. Acuzarea va fi citită în public și vei fi întrebat dacă ai primit și tu un exemplar. Va trebui să te declari vinovat sau nu. După ce vei răspunde, judecătorul va anunța data procesului. Și cu asta, tu vei termina. Însă eu mă voi "bate" în continuare cu Buckley, să te scot pe cauțiune. Noose va refuza categoric, așa că vei sta la închisoare până la proces.

- Și după proces?

- După proces, n-ai să mai fii la pușcărie, zise Jake, zâmbind.

- Promiți?

- Nu. Mai ai vreo întrebare în legătură cu înfățișarea de mâine?

- Nu mai am. Spune, Jake, cât ți-am plătit?

Avocatul simți că lucrurile iau o întorsătură neplăcută.

- De ce mă întrebi?

- Mă gândeam, doar...

- Nouă sute, plus o chitanță.

Gwen nu mai avea nici o sută de dolari. Plătise taxele, iar proviziile erau pe terminate. Îl vizitase duminică și plânsese o oră. Așa era ea, intra în panică ușor. Doar știa și el că situația e disperată. Familia nu prea avea cum să-i ajute. Poate cu verdețuri din grădină și cu câțiva dolari pentru lapte și ouă. Când veneau la înmormântări sau la spital, erau foarte săritori. Își petreceau timpul cu generozitate în bocete și văicăreli. Dar când era vorba de bani, se împrăștiu ca potârnichele. Nu se puteau baza nici pe familia ei, nici pe a lui. Vru să-i ceară lui Jake o sută de dolari, dar se hotărî să aștepte până când Gwen va rămâne fără nici un ban. Atunci îi va fi mai ușor s-o facă.

Jake își răsfoia hârtiile, așteptând. Clienții acuzați de crimă, mai ales negrii, cereau totdeauna înapoi o parte din banii pe care îi plăteau ca onorariu. Avea, oricum, îndoieli că va vedea mai mult de nouă sute de dolari, așa că nu-i va da nimic înapoi. Negrii se ajutau foarte mult între ei. Până la

urmă, intervenea și biserica. Nu era nimeni lăsat să moară de foame.
Jake își puse documentele în servietă și așteptă.
- Vreo întrebare, Carl Lee?
- Da. Ce să spun mâine?
- Ce-ai vrea să spui?
- Vreau să-i spun judecătorului de ce i-am omorât pe băieții ăia. Mi-au violat fetița. Trebuia să fie împușcați!
- Și vrei să spui asta judecătorului?
- Da.
- Și crezi c-o să-ți dea drumul?
Carl Lee nu mai zise nimic.
- Uite ce e, bătrâne. M-ai angajat ca avocat pentru că ai încredere în mine, nu-i așa? Dacă e nevoie să vorbești, îți spun eu. Dacă nu, trebuie să taci. Vei avea posibilitatea să-ți spui păsul în iulie, la proces. Până atunci, însă, eu voi fi cel care va da toate explicațiile necesare.
- Știu. E dreptul dumatăle.

Lester și Gwen pleacă împreună cu copiii la doctor acasă. Trecuseră două săptămâni de la viol. Tonya mai șchiopăta puțin, dar nu putea să alerge și să urce scările, ca frații ei. Maică-sa o ținea de mână. Picioarele și fesele n-o mai dureau așa tare. I se scoaseră bandajele de la încheieturile mâinilor și de la glezne, iar tăieturile se vindecaseră frumos. Nu mai rămăsese decât pansamentul și vata dintre picioare.

Se dezbracă și rămase într-o cămășuță, alături de mama ei, pe un pat medical tapisat. Gwen o îmbrățișă și-o încălzi la piept. Doctorul se uită în gura fetiței și-i masă maxilarul. Îi cercetă încheieturile, apoi o întinse pe pat și o atinse între picioare. Țipă și își încleștă mâinile de gâtul mamei sale care stătea lângă ea, alinându-i durerea.

Miercuri, la cinci dimineața, Jake își sorbea cafeaua și se uita, gânditor, la scuarul întunecat din jurul tribunalului. Avusese un somn extrem de agitat, așa că își părăsise cu câteva ore în urmă așternutul cald, încercând cu disperare să-și aducă aminte de un caz din Georgia despre care auzise în timpul facultății. Era vorba de felul cum se acționase pentru obținerea cauțiunii într-o situație în care acuzatul nu avea cazier, era proprietarul unui teren la țară, muncea într-un loc stabil și se bucura de o familie numeroasă. Îi fu însă imposibil să-și amintească. Cazurile de acest fel pe care le întâlnise în Mississippi erau cu totul la dispoziția judecătorului, care nu ieșea pentru nimic în lume din litera legii. Jake dorea să găsească ceva cu care să-l înfunde pe Ichabod. Se temea să ceară eliberarea pe cauțiune a lui Carl Lee. Era sigur că Buckley ar fi început să țipe, să țină predici, dând ca exemplu o

mulțime de cazuri minunate; iar Noose l-ar fi ascultat zâmbind, iar în final ar fi refuzat acordarea cauțiunii. Iar Jake ar fi rămas cu buzele umflate.

- Te-ai trezit devreme astăzi, iubito, îi spusese Dell clientului ei preferat turnându-i cafeaua.

- În loc să te bucuri că mă vezi...

Nu mai dăduse pe aici de când cu amputarea piciorului lui Looney. Știa că polițistul era iubit de cei care frecventau cafeneaua și că exista un resentiment față de el, ca avocat al lui Hailey. Se prefăcea însă că nu observă.

- Ai o clipă liberă? o întrebă Jake.

- Sigur că da, zise Dell privind în jur.

La cinci și un sfert, cafeneaua nu era încă aglomerată. Fata se așezase pe un scaun în fața lui Jake.

- Ce se vorbește pe-aici? întrebă el.

- Nimic deosebit: politică, pescuit, recolta de anul acesta. Nici o schimbare. De douăzeci de ani de când lucrez aici, servesc aceeași mâncare acelorași clienți, iar conversațiile sunt mereu la fel.

- Nimic nou?

- Ba da, cazul lui Hailey. Toată lumea vorbește de el. Când intră însă vreun străin se revine la discuțiile obișnuite.

- De ce?

- Pentru că dacă arăți că știi prea multe, nu mai scapi de reporteri.

- E chiar așa de rău?

- Nuuu! Afacerile nu ne-au mers niciodată așa de bine.

Jake zâmbi și își amestecă fulgii de cereale cu unt și cu Tabasco.

- Tu ce crezi despre cazul ăsta?

Dell se scărpină pe nas cu unghiile ei lungi, frumos lăcuite și suflă în cafea. Era cunoscută pentru franchețea sa, așa că Jake se aștepta la un răspuns cinstit.

- Sigur, e vinovat. Doar a omorât doi oameni. Pe de altă parte însă a avut motive serioase s-o facă. Să știi că sunt destui de partea lui.

- Să presupunem că ai face parte din juriu. Cum ai vota?

Dell privi spre ușă și salută un polițist.

- Ce să-ți spun? Primul meu impuls ar fi să iert pe oricine ar omorî un violator, mai ales un tată. Dar, pe de altă parte, nu poți permite oricui să pună mâna pe armă și să-și facă singur dreptate. Ai putea demonstra că era nebun când a făcut-o?

- Să presupunem că da.

- Atunci aș vota "nevinovat", chiar dacă n-aș crede așa. Jake își unse felia de pâine prăjită cu gem de căpșuni și dădu din cap aprobator.

- Dar cum rămâne cu Looney? întrebă ea. Îmi e prieten.

- A fost un accident.

- Crezi că ajunge să le spui asta?

- Nu. Arma s-a descărcat singură. Looney a fost rănit din greșală, dar mă îndoiesc că ăsta ar fi un argument serios în apărare. L-ai condamna pentru împușcarea lui Looney?

- S-ar putea. A rămas fără un picior.

Cum să-l socotești nebun când a tras asupra lui Cobb și Willard și sănătos când l-a împușcat pe Looney? Jake nu insistă și schimbă subiectul.

- De mine ce se bârfește?

- Cam aceleași lucruri. A întrebat cineva de tine zilele trecute și i-am spus că nu mai ai timp să treci pe aici, acum, că ești o celebritate. Au murmurat ei ceva, dar nu te-au criticat în gura mare. Nici nu le-aș fi permis, de altfel.

- Ești o scumpă.

- Sunt o muiere a dracului și tu o știi foarte bine.

- Nu-i adevărat. Încerci doar să pari așa.

- Ia te uită!

Se ridică repede și ieși din separeu, rățoindu-se la niște fermieri, care îi făcuseră semn să le mai toarne cafea. Jake rămase singur, așa că se duse la birou.

La opt și jumătate, când sosi Ethel, era așteptată de doi reporteri, care insistară să stea de vorbă cu Jake. Secretara îi refuză și vru să-i dea afară, dar ei nu se lăsară. Auzind vorbăria de jos, Jake încuie ușa. N-avea decât să se lupte ea cu ei, cum o ști!

Se uită pe fereastră la o echipă de operatori din spatele tribunalului. Zâmbi și simți o descărcare plăcută de adrenalină. Se și vedea la știrile de seară, traversând strada țațoș, sever și preocupat, urmat de reporterii care îl rugau să dea un interviu, în ciuda refuzului său categoric. Și nu era decât o trimitere în judecată! Ce-o să fie la proces?! Zeci de camere de luat vederi, reporteri, întrebări, articole lungi pe prima pagină, probabil și fotografii pe copertile revistelor. Un ziar din Atlanta considera că este crima cea mai senzațională din sud, în ultimii douăzeci de ani. Ar fi preluat cazul și gratis!

Câteva momente mai târziu coborî totuși și întrerupse ciondăneala de la parter, salutându-i pe reporteri cu căldură. Ethel dispăru în sala de ședințe.

- Vreți să ne răspundeți la câteva întrebări? zise unul dintre ei.

- Nu, replică Jake politicos. Trebuie să mă întâlnesc cu judecătorul Noose.

- Numai câteva întrebări.

- Acum, nu. Însă voi ține o conferință de presă la ora trei după-amiază.

Jake deschise ușa și reporterii îl urmară pe trotuar.

- Unde?

- La mine în birou.

- Pe ce temă?

- Pe tema acestui caz.

Jake mergea încet, de-a lungul străzii, spre tribunal, răspunzând la întrebări.

- Va fi și domnul Hailey la conferința de presă?

- Da, împreună cu familia.

- Și fetița?

- Da, va veni și ea.

- Domnului Hailey i se va permite să răspundă la întrebări?

- Poate. Încă nu m-am decis.

Jake își luă rămas bun și intră în tribunal, lăsându-i pe reporteri să discute despre conferința de presă.

Buckley își dorise să fie întâmpinat măcar de unu-doi reporteri. Dar toți se îngrămădiseră la ușile din spate, să-l poată vedea pe acuzat. Pe viitor, își va schimba traseul.

Judecătorul Moose își parcă mașina lângă o gură de incendiu din fața poștei. Pătrunse în clădirea tribunalului fără să atragă nici el atenția cuiva.

Ozzie aruncă o privire pe fereastra închisorii spre gloata care îl aștepta pe Carl Lee în parcare. O clipă, îi trecură prin minte gânduri negre, dar le respinse imediat. Primise la birou mai multe telefoane de amenințare, dar numai câteva meritau să fie luate în serios. Dacă astăzi era atâta agitație, ce va fi la proces! Șușoti ceva cu Moss Junior, apoi polițiștii îl înconjură pe Carl Lee și ieșiră printre reporteri, până la o dubiță. Porniră în grabă spre tribunal, escortați de trei mașini de patrulare noi.

Moose planificase vreo douăsprezece înfățișări de trimitere în judecată pentru ora nouă dimineața; se așeză pe scaun și începu să caute prin hârtii, până găsi documentul privitor la cazul Hailey. Se uită în primul rând spre grupul de bărbați cu figuri dubioase, proaspăt acuzați. În capăt, observă un inculpat cu cătușe, păzit de doi polițiști. Brigance îi spunea ceva la ureche; judecătorul își dădu seama că e Hailey.

Moose luă un dosar roșu, apoi își potrivi ochelarii, în așa fel încât să nu-l incomodeze la citit.

- Statul contra lui Carl Lee Hailey, cazul 3889. Să se prezinte domnul Hailey.

Îi scoaseră cătușele, apoi avocatul îl conduse la bară. Acolo se opriră și se uitară în sus, spre judecătorul care parcurea agitat textul acuzației. Sala se liniști. Atunci Buckley se ridică și se apropie. Câțiva desenatori schițară în grabă scena. Jake se uită la procurorul care nu avea nici un motiv să ia cuvântul la această înfățișare. Buckley era îmbrăcat într-un costum cu vestă, negru, din poliester. Se pieptănase cu părul lins, lipit de țeasta lui mare. Părea un evanghelist gata să predice la televiziune. Jake se apropie de el și-i șopti:

- Frumos costum, Rufus!
- Mulțumesc, replică el, oarecum luat pe nepregătite.
- Strălucește în întuneric, nu-i așa? mai zise el și se întoarse lângă client.
- Sunteți Carl Lee Hailey? întrebă judecătorul.
- Da.
- Domnul Brigance e apărătorul dumneavoastră?
- Da.
- Am în față o copie a actului de acuzare redactat de marele juriu. Ați primit și dumneavoastră una?
- Da.
- Ați citit-o?
- Da.
- Și ați discutat pe această temă cu apărătorul dumneavoastră?
- Da.

- Ați înțeles despre ce e vorba?

- Da.

- Bun. Se va urma procedura legală și voi citi actul de acuzare în fața Curții, zise Noose dregându-și vocea. Marii jurați ai statului Mississippi aleși dintre cetățenii cinstiți și loiali ai comitatului Ford, legal confirmați, sub jurământ, însărcinați să stabilească acuzațiile din ținutul mai sus menționat, în numele și sub autoritatea statului Mississippi, stabilește că numitul Carl Lee Hailey din comitatul și statul amintite mai înainte, sub jurisdicția acestei Curți, a comis infracțiunea de omor premeditat asupra lui Billy Ray Cobb, o ființă umană, și al lui Pete Willard, ființă umană, și l-a împușcat, cu intenția de a-l omorî, pe DeWayne, polițist, încălcând astfel legea, prin atacarea directă a Codului din Mississippi, atentând la liniștea și demnitatea statului. Actul este autentic și a fost semnat de Laverne Gossett, prim jurat al marelui juriu.

Noose își recăpătă respirația.

- Ați înțeles capetele de acuzare?

- Da.

- Ați înțeles că, dacă veți fi condamnat, vă așteaptă pedeapsa cu moartea prin gazare, la penitenciarul din Parchman?

- Da.

- Sunteți vinovat sau nu?

- Nu sunt vinovat.

Noose își consultă agenda, în vreme ce publicul îl privea cu atenție. Reporterii luau notițe. Artiștii plastici se concentrau asupra personajelor principale. Buckley observă că îl desenau și pe el, așa că le oferi imaginea clară a profilului său. Ardea de nerăbdare să vorbească. Se uita disprețuitor la Carl Lee, gata să-l înghită pe criminalul acesta nenorocit. Se apropie măreț de masa la care stătea Musgrove și își șoptiră amândoi câte ceva, plini de importanță. Apoi traversă sala și se angajă într-o discuție confidențială cu unul din funcționari. După câteva momente, se întoarse lângă acuzatul care stătea nemișcat, alături de avocatul său. Jake își dădea seama de circul pe care îl făcea Buckley și încerca din răspuțuri să îl ignore.

- Domnule Hailey, chirăi Noose, procesul dumneavoastră e stabilit pentru luni, 22 iulie. Toate actele și moțiunile trebuie îndosariate până la 24 iunie și predate la 8 iulie.

Atât Carl Lee cât și Jake dădură aprobator din cap.

- Mai e ceva?

- Da, onorată instanță, zise Buckley cu voce puternică, pentru a putea fi auzit de reporterii din rotundă. Statul se opune oricărei încercări de acordare a eliberării pe cauțiune.

Jake strânse pumnii și-i veni să urle.

- Onorată instanță, acuzatul nu a făcut încă nici o cerere de eliberare pe cauțiune. Ca de obicei, domnul Buckley are nelămuriri în legătură cu procedura. Nu se poate opune unei cereri, înainte de a fi formulată. Asta se învață încă din facultate.

Buckley se simți atins, dar continuă.

- Onorată instanță, domnul Brigance face totdeauna cerere de eliberare pe cauciune și sunt sigur că va proceda și astăzi la fel. Vreau să subliniez, încă de pe acum, că statul se opune unei asemenea pretenții.

- Păi de ce nu așteptați până formulează cererea? întrebă Noose cu o nuanță de iritare în voce.

- Foarte bine, zise Buckley.

Se înroșise și îl privea pe Jake cu dispreț.

- Aveți în vedere să cereți cauciunea? întrebă Noose.

- Mi-am planificat s-o cer la momentul potrivit, însă domnul Buckley a intervenit cu tot acest teatru...

- Nu are nici o importanță, îl întrerupse Noose.

- Știu, domnule judecător; pentru domnia sa lucrurile nu sunt prea clare.

- Cereți cauciunea, domnule Brigance?

- Da, mi-am propus s-o cer.

- Mi-am dat seama, și m-am gândit deja dacă într-un asemenea caz se poate pune problema așa. După cum știți, depinde numai de voința mea; iar eu nu am acordat niciodată cauciunea într-un caz de omor premeditat. Nu văd de ce aș face excepție acum.

- Vreți să spuneți că refuzați acordarea cauciunii?

- Da.

Jake dădu din umeri și puse un dosar pe masă.

- Foarte bine.

- Mai aveți ceva?

- Nu, domnule judecător, spuse Jake.

Buckley dădu din cap, fără să scoată nici un cuvânt.

- Bun. Domnule Hailey, acestea fiind zise, vi se ordonă să rămâneți în custodia șerifului din comitatul Ford, până la proces.

Carl Lee se întoarse la locul lui din primul rând, unde îl aștepta un polițist cu cătușele. Jake își deschise servieta și se pregătea să-și aranjeze documentele, când Buckley îl apucă de braț.

- Ai făcut pe nebunu', Brigance, îi spuse el printre dinți.

- Tu ai vrut-o, replică Jake. la mâna de pe mine.

Buckley îi dădu drumul.

- Nu m-ai impresionat cu nimic.

- Cu atât mai rău, bătrâne. Ar trebui să vorbești mai puțin. Tăcerea e de aur.

Buckley era mult mai solid ca Jake, și iritarea lui creștea neliniștitor. Un polițist observă incidentul și-i despărți. Jake îi făcu cu ochiul lui Buckley și părăsi sala.

La ora două, clanul Hailey în frunte cu unchiul Lester intră în biroul lui Jake pe ușa din spate. Avocatul îi primi într-o încăpere mică, de lângă sala de ședințe de la parter. Discutară despre conferința de presă. Peste vreo douăzeci de minute, Ozzie și Carl Lee se strecurară neobservați pe aceeași intrare din spate, iar Jake îi conduse în biroul unde aștepta familia Hailey.

Șeriful și avocatul îi lăsară singuri.

Conferința de presă fu minuțios regizată de Jake, care rămase uimit de propria lui abilitate în a-i manevra pe ziariști, dar mai ales de disponibilitatea acestora de a se lăsa manipulați. Se așeză la un capăt al mesei, cu băieții lui Hailey în spate, în picioare. Gwen fu plasată la stânga lui, iar Carl Lee, la dreapta, cu Tonya în brațe.

Procedura legală interzicea dezvăluirea identității unui copil violat, dar cu fetița lui Hailey era altceva. Din cauza tatălui ei, toată lumea îi cunoștea chipul, vârsta și numele. Jake voia să fie fotografiată în rochița ei cea mai bună, pe genunchii lui Carl Lee. Știa că astfel va fi văzută și de membrii juriului, oricine ar fi fost ei.

Locul fu invadat de reporteri care se îngrămădiră în încăpere și pe hol, unde Ethel îi invită nepoliticos să stea jos și să o lase în pace. Ușa din față era păzită de un polițist, iar cea din spate, de alți doi. Șeriful Walls și Lester stăteau în spatele avocatului și a celor din familia Hailey. Pe masă erau zeci de microfoane, iar aparatele de fotografiat și de filmat înregistrau imaginile, căutând să nu piardă nici un detaliu.

- Pentru început, voi face câteva remarci, zise Jake. Mai întâi, eu voi fi cel care va răspunde la întrebări. Vă rog să nu vă adresați domnului Hailey sau altui membru al familiei sale. Chiar dacă o veți face, eu nu le dau voie să vă răspundă. În al doilea rând, aș dori să vă prezint familia inculpatului. În stânga mea, este Gwen, soția lui; în spate, cei trei fii ai săi, Carl Lee Jr., Jarvis și Robert; iar dumnealui e fratele domnului Hailey, Lester.

Jake făcu o scurtă pauză și-i zâmbi fetiței:

- Iar în brațele lui Carl Lee, stă Tonya Hailey. Acum sunt gata să vă răspund la întrebări.

- Cum au decurs lucrurile astăzi, la tribunal?

- Domnul Hailey a fost trimis în judecată, el s-a declarat nevinovat, iar procesul a fost stabilit pe data de 22 iulie.

- Ați avut cumva o altercație cu procurorul districtual?

- Da. După pronunțarea trimeriei în judecată, domnul Buckley s-a apropiat de mine, m-a apucat de braț și a vrut să mă agreseze. Atunci a intervenit un polițist.

- Din ce cauză s-a comportat așa?

- Domnului Buckley îi cam cedează nervii în situații mai delicate.

- Dumneavoastră sunteți prieten cu domnul procuror?

- Nu.

- Procesul va avea loc în Clanton?

- Noi, apărarea, vom introduce o moțiune prin care să cerem transferul la altă instanță. Localitatea însă va fi stabilită de judecătorul Noose. Nu pot face pronosticuri în această privință.

- Cam ce repercusiuni a avut întâmplarea asupra familiei Hailey?

Jake reflectă o clipă, în vreme ce camerele de luat vederi continuau să-l filmeze. Aruncă o privire către Carl Lee și Tonya.

- Aveți în față o familie foarte reușită. Acum două săptămâni, viața lor era frumoasă și liniștită. Tatăl avea o slujbă la fabrica de hârtie, ceva bani la

bancă, totul părea sigur și stabil. Mergeau la biserică împreună, în fiecare duminică. Apoi, din motive cunoscute numai de Dumnezeu, doi nemernici bețivi și drogați au comis acel act oribil asupra fiicei lor de zece ani. Lucrul acesta ne-a șocat și ne-a tăiat pofta de viață tuturor. Existența lor a fost zguduită din temelii. Copleșit, tatăl a clacat, nu s-a mai putut stăpâni. Acum stă la închisoare așteptând procesul, în față cu perspectiva camerei de gazare. Nu mai are nici slujbă, nici bani. Puritatea fiicei lui e pierdută. Acești copii riscă să fie crescuți fără tată, iar mama lor trebuie să-și găsească un serviciu, pentru a-i putea întreține. Va fi nevoită să cerșească de la prieteni și de la rude. Și, ca să vă răspund la întrebare, domnule, familia aceasta a fost profund afectată de întâmplarea nefericită de care vorbim și nu știe ce se va mai întâmpla cu ea.

Gwen începu să plângă încet, iar Jake îi întinse o batistă.

- Vă gândiți la o apărare bazată pe iresponsabilitatea acuzatului în momentul crimei?

- Da.

- Veți pleda în sensul acesta?

- Da.

- Aveți posibilitatea s-o dovediți?

- Depinde de juriu. Noi le vom pune la dispoziție experți în psihiatrie.

- V-ați consultat deja cu el?

- Da, minți Jake.

- Ne puteți da nume?

- Nu încă.

- Am auzit că domnul Hailey a fost amenințat cu moartea. E adevărat?

- Da. Și el și familia sa, și eu, și șeriful, toți care suntem implicați. Nu știu, însă, cât de serioase sunt aceste amenințări.

Carl Lee o mângâia ușor pe Tonya și se uita, fără expresie, într-un punct de pe masă. Părea derutat, neajutorat. Și băieții erau speriați, dar nu mișcau, în costumele lor de marinier, cu cămăși albe și cu papioane roșii. Hainele fuseseră transmise de la unul la altul, dar erau curate și călcate impecabil. Băieții păreau scoși din cutie. Ce juriu ar fi putut face din ei niște orfani?

Conferința de presă fu o adevărată lovitură. Stațiile și rețelele de televiziune locală prezentară secvențe filmate, atât la știrile de seară, cât și la cele de noapte. Pe primele pagini ale ziarelor de joi apăruă fotografii semnificative din timpul conferinței.

Suedeza sună de câteva ori. Soțul ei plecase în Mississippi de două săptămâni și era îngrijorată. Îi povestise despre fostele lui iubite. De câte ori telefonase, Lester nu fusese acasă, iar Gwen o mințise, spunându-i că era la pescuit sau la tăiat lemne, ca să facă rost de bani. Obosise să tot inventeze scuze. Lester, la rândul lui, chefuise destul. Se săturaseră unul de altul până-

n gât. Vineri dimineață, înainte de a se lumina, sună telefonul și răspunse Lester. Era sâmbătă?..

Două ore mai târziu, Cadillacul roșu parcă în fața închisorii. Moss Junior îl conduse pe Lester în celula lui Carl Lee. Frații vorbiră în șoaptă, ca să nu-i iubească pe ceilalți.

- Trebuie să plec acasă, mormăi Lester încurcat.
- De ce? Întrebă Carl Lee, ca și cum nu s-ar fi așteptat la așa ceva.
- M-a sunat nevastă-mea azi-dimineață. Dacă nu mă prezint mâine la lucru, mă dau afară...

Carl Lee dădu din cap înțelegător.

- Îmi pare rău, nene. N-aș vrea să plec, dar n-am de ales.
- Înțeleg. Când te-ntorci aici?
- Oricând vrei tu.
- Ar fi bine să vii la proces. Atunci o să le fie greu alor mei. Poți?
- Știi bine că voi fi aici. Mai am niște zile de concediu, văd eu. Vin sigur.

Stăteau pe marginea patului de lemn al lui Carl Lee și se uitau tăcuți unul la celălalt. Celula era întunecată și liniștită. În paturile din față nu stătea nimeni.

- Doamne, uitasem cât e de rău! zise Lester.
- Sper să nu rămân prea mult aici.

Se ridicară și se îmbrățișară. Moss Junior deschise ușa celulei, iar Lester ieși.

- Sunt mândru de tine, îi mai spuse el fratelui mai mare, apoi plecă la Chicago.

În dimineața aceea, Carl Lee fu vizitat de avocatul său. Se întâlniră în biroul lui Ozzie. Jake era iritat și avea ochii înroșiți.

- Carl Lee, am stat ieri de vorbă cu doi psihiatri din Memphis. Știi cât te costă o expertiză pentru proces?

- De unde să știu? Întrebă Carl Lee.

- O mie de dolari! strigă Jake. O mie! De unde poți face rost de atâția bani?!

- Ți-am dat tot ce-am avut. Ți-am oferit chiar și...

- N-am nevoie de pământul tău! Și știi de ce? Pentru că nimeni nu vrea să-l cumpere. Și dacă nu poate fi vândut, nu are nici o valoare! Mie îmi trebuie bani lichizi! De fapt, nu mie, ci medicilor!

- De ce?

- De ce?! repetă Jake indignat. Pentru că nu vreau să ajungi la camera de gazare. Știi că e numai la o sută cincizeci de kilometri de locul ăsta? Și nu pot să te salvez decât dacă voi convinge juriul că ai fost iresponsabil când i-ai omorât pe băieții ăia. Degeaba susținem noi doi c-ai avut atunci o clipă de nebunie. Avem nevoie de mărturia unui specialist. Și doctorii nu lucrează pe gratis, ai înțeles?

Carl Lee se aplecă și urmări un păianjen de pe covorul prăfuit. După douăsprezece zile de pușcărie și două înfățișări la tribunal, se lămurise asupra sistemului judiciar. Rememoră orele și clipele de dinaintea crimei. Ce-i trecuse atunci prin minte? Fără nici o îndoială, trebuia să-i omoare. Nu

regreta nimic .Dar se gândise, oare, la pușcărie, la sărăcie, la avocați și psihiatri? Poate, dar numai în trecere. Pe atunci, acestea i se păreau fleacuri. Se gândise că-l vor judeca și-i vor da drumul, ca lui Lester, că nu vor fi nici un fel de probleme. Dar acum, lucrurile stăteau cu totul altfel. Sistemul voia să-l pedepsească pentru o faptă pe care el o considera absolut necesară, să-l țină la pușcărie și să-l zdrobească, să-i lase copiii orfani. Iar singurul lui aliat îi cerea imposibilul și țipa la el furios.

- Fă rost de bani! strigă avocatul, îndreptându-se spre ușă. Cere de la frați, de la surori, de la rudele soției tale, de la biserică, de oriunde! Trebuie să faci rost de bani, și asta cât mai repede!

Jake trânti ușa și ieși din închisoare.

Carl Lee mai avu un vizitator în dimineața aceea. Sosise într-o limuzină neagră, cu șofer. Numerele de înmatriculare erau de Tennessee. Automobilul ocupă trei locuri în parcare. De la volan ieși un bodyguard negru, uriaș, care deschise portiera pentru boss. Se îndreptară apoi, împreună, spre închisoare. Când intrară, secretara se opri din bătut la mașină și zâmbi suspicios.

- Bună dimineața.

- Bună, zise cel mai mic dintre cei doi. Mă numesc Cat Bruster și vreau să vorbesc cu șeriful Walls.

- În ce problemă?

- În legătură cu domnul Hailey, unul din chiriașii hotelului dumneavoastră confortabil.

Șeriful își auzi numele și ieși din birou să-l întâmpine pe vizitatorul acesta rău famat.

- Domnule Bruster, eu sunt Ozzie Walls.

Își strânseră mâinile. Garda de corp nu mișca.

- Îmi pare bine! Mă numesc Cat Bruster și sunt din Memphis.

- Da, știi cine ești, de la televiziune. Ce vânt te-aduce în comitatul nostru?

- Păi, unul din prietenii mei a dat de bucluc. E vorba de Carl Lee Hailey; am venit să-l ajut.

- În regulă. Dar el, cine e? Întrebă Ozzie, privind spre bodyguard, deși nici șeriful nu era o stârpitură.

- El e Tom Firavul, îl lămuri Cat. Îi zicem așa pentru că are un nume prea lung.

- Înțeleg.

- E un fel de gardă de corp.

- N-are pistol, nu-i așa?

- Chiar crezi că are nevoie de așa ceva?

- Bine, bine. Veniți amândoi la mine, în birou.

Acolo, Firavul se opri în picioare lângă ușă, iar șeful lui se așează pe un scaun în fața șerifului.

- Dacă vrea, poate să ia și el loc, îi spuse Ozzie lui Cat.

- Nu, șerifule. Așa a fost instruit, să stea lângă ușă, în picioare.

- Ca un câine polițist?
- Exact.
- Bine. Despre ce vrei să vorbim?

Cat stătea picior peste picior, cu mâinile pline de diamante, pe genunchi.

- Știi, șerifule, eu și Carl Lee suntem foarte legați. Am luptat în Vietnam împreună. Odată, am fost împușcat în cap și el în picior. Grupul nostru pierise. Carl Lee m-a luat în spinare și m-a cărat șchiopătând printre gloanțe, până după un dig. Două ore s-a chinuit cu mine și mi-a salvat viața. Nu știi că a primit pentru asta și o medalie?

- Nu.

- Așa e. Am zăcut împreună două luni, într-un spital din Saigon, apoi ne-am mișcat cururile noastre negre și-am plecat din Vietnam. Nu ne-a mai ars să ne-ntoarcem acolo vreodată.

Ozzie îl asculta cu atenție.

- Acu', omul meu are necazuri și vreau să-l ajut.

- De la dumneata a luat mitraliera?

Firavul mârâi, iar Cat zâmbi larg:

- Bineînțeles că nu.

- Vrei să-l vezi?

- Mai încape încă vorbă? Da' ce, e-așa simplu?

- Da, numai să-l faci pe Firav să se dea la o parte din ușă. Ți-l aduc imediat.

Firavul făcu un pas lateral și în două minute Ozzie se întoarse cu prizonierul. Cat îl îmbrățișă și se uită entuziasmat la el, apoi începură să se lovească ușor, cu pumnii, ca boxerii. Carl Lee se uita încurcat la șerif. Acesta pricepu și-i lăsă singuri. Firavul închise ușa și se postă din nou în fața ei, în picioare. Carl Lee puse două scaune față în față, ca să fie mai aproape unul de altul. Cat vorbi primul:

- Sunt mândru de tine, bătrâne, pentru tot ce-ai făcut, crede-mă! De ce nu mi-ai spus de-atunci ce-aveai de gând cu mitraliera aia?

- Păi, nu știu nici eu.

- Cum a fost?

- Ca-n Vietnam. Numa' că n-au putut riposta.

- Foarte bine.

- Mda, așa zic și eu. Da' era și mai bine dacă nu s-ar fi întâmplat nimic din toate astea.

- Ce, îți pare rău?

Carl Lee se foi în scaun și privi în tavan.

- Am întors-o pe toate fețele, așa că nu regret că i-am împușcat. Numai că ar fi fost mai bine dacă nu-mi prăpădeau copila. Să fi fost ca-nainte. Asta vreau să zic.

- Așa e. Trebuie să fie cumplit pentru tine.

- Nu-mi fac griji cu mine. Dar familia...

- Ai dreptate. Nevastă-ta ce face?

- E bine. Se descurcă ea.

- Am citit în ziare că procesu' e-n iulie. Ai apărut în presă mai mult ca mine, în ultima vreme.

- Da, Cat. Numa' că tu reușești totdeauna să scapi. De mine, nu sunt prea sigur.

- Ai un avocat bun, nu-i așa?

- Da, e foarte bun.

Cat se ridică și începu să se plimbe prin birou, admirând diplomele și certificatele de merit ale lui Ozzie.

- Țsta-i motivul pentru care am venit să te văd, bătrâne.

- Adică? Întrebă Carl Lee neștiind exact ce gândește prietenul lui, dar sigur că nu era el aici degeaba.

- Carl Lee, știi câte procese-am avut?

- Cred că multe.

- Cinci. De cinci ori m-au judecat. Am trecut și pe la poliția federală și pe la procuratură. M-au acuzat pentru o mulțime de lucruri: droguri, jocuri de noroc, mită, arme, scandal, curve. Tot ce-ți trece prin minte. Și știi ceva, Carl Lee? Toate acuzațiile erau adevărate. De câte ori crezi că m-au condamnat?

- Nu știu.

- Niciodată! N-au putut să mă prindă cu nimic. Cinci procese câștigate! Carl Lee zâmbi cu admirație.

- Știi de ce nu m-au putut condamna?

Hailey dădu din cap, deși o idee avea el, în legătură cu această problemă.

- Pentru că am cel mai bun, cel mai murdar și cel mai ticălos avocat din zonă. E sub orice critică. Și copoii îl urăsc de moarte. Dar iată-mă liber, aici, de vorbă cu tine. Face orice să câștige un caz.

- Cine e? Întrebă Carl Lee curios.

- L-ai văzut la televizor. Apare și în ziare, foarte des. Nu pierde nici o ocazie. Se bagă în toate procesele dificile. Preferă traficantii de droguri, politicienii, pe mine, tot felul de fluieră-vânt.

- Cum îl cheamă?

- Nu se ocupă decât de cazuri penale, mai ales droguri, mită, jecmăniri, lucruri de-astea. Dar știi ce-i place cel mai mult?

- Nu.

- Crima. E înnebunit după cazurile de omor. N-a pierdut nici unul. La Memphis numai el se ocupa de criminali. Ți-aduci aminte de negrii ăia doi care au aruncat un filfizon în Mississippi? Au fost prinși în flagrant, acu' vreo cinci ani.

- Da, da, mi-amintesc.

- Procesu' a ținut două săptămâni și i-a scăpat. I-a scos basma curată. Sunt liberi.

- Cred că l-am văzut la televizor.

- Sunt sigur. E o șarlă, Carl Lee. Îți spun eu, omu' ăsta n-are cum să piardă.

- Cum îl cheamă?

Cat se sprijini de spetează și se uită solemn la Carl Lee.

- Bo Marsharfsky, zise el.
Hailey privi în sus încercând să-și amintească. Apoi rosti:

- Și ce-i cu asta?

Cat îi puse mâna plină de carate pe genunchi.

- Păi, vrea să te ajute.
- Am deja un avocat pe care nu-l pot plăti. De unde să-i dau bani?
- Nu te costă nimic. D-aia am venit la tine. E angajatu' meu permanent.

Anu' trecut i-am dat o sută de mii, numai să mă apere de orice neplăceri. Nu trebuie să plătești nimic.

Dintr-o dată, interesul lui Carl Lee crescuse.

- Cum a aflat de mine?

- Din ziare și de la televizor. Știi cum sunt avocații. Ieri am trecut pe la el pe la birou și l-am găsit citind ziarele. Ți-am văzut poza pe prima pagină. L-am povestit de noi doi și l-a apucat nebunia. Zicea că *trebuie* să se ocupe de cazul tău. L-am spus c-o să-l ajut.

- D-aia ai venit?
- Exact. Zicea că știe foarte bine de cine are nevoie ca să te scoată.
- De exemplu?
- Doctori psihiatri. Îi cunoaște pe toți.
- Păi asta costă, nu glumă!
- Plătesc eu tot, Carl Lee! Ascultă-mă! Bani nu sunt o problemă pentru mine. Vei avea cel mai bun avocat și cei mai buni doctori, oricât m-ar costa. Nu-ți face tu griji. Cat plătește tot.
- Păi am un avocat foarte bun.
- Câți ani are?
- Cred că vreo treizeci.

Cat își dădu ochii peste cap uluit.

- E un puști, Carl Lee. Nici n-a terminat bine școala. Marsharfsky are cincizeci. Băiatu' ăla al tău n-o să aibă niciodată atâtea procese de omor câte a apărat el. E vorba de viața ta, Carl Lee. Nu te juca!

Dintr-o dată, Jake i se păru lui Hailey un copil. Își aminti, însă, de procesul lui Lester. Pe vremea aceea, avocatul era și mai tânăr.

- Uite ce-i, Carl Lee. Am trecut prin multe procese și știu ce complicat e. Îți trebuie tehnică, nu glumă. Ajunge o mică greșală și totu' se duce de râpă. Ești pe muchie de cuțit. Dacă băiatu' face o singură mișcare nepotrivită, te costă viața. Nu-ți poți permite să riști. Ajunge o singură greșală, zise Cat, pocnind din degete, pentru a crea un efect mai puternic, și te trezești în camera de gazare. Marsharfsky e perfect.

Carl Lee era în mare încurcătură.

- Vrea să lucreze împreună cu avocatu' meu? Încercă el să găsească un compromis.
- În nici un caz! El nu lucrează cu nimeni. N-are nevoie de ajutor. Tipu' ăla al tău o să-l încurce.

Carl Lee își puse cotul pe genunchi, studiindu-și picioarele. De unde să ia o mie de dolari pentru doctor? Până atunci, nu înțelesese că avea nevoie de un psihiatru, dar era clar că nu se putea altfel. Toți ziceau așa. O mie de

dolari pentru un amărât de doctor! Iar Cat îi oferea tot ce era mai bun!

- Nu-mi place deloc să-i fac una ca asta avocatului meu, șopti el.

- Nu fi prost, bătrâne! zise Cat disprețuitor. Mai bine gândește-te la tine. Dă-l dracu' pe puștiu' ăla! N-avem timp să ne gândim la chestii d-astea. Nu-i decât un avocat. Îi trece lui!

- Da' l-am și plătit.

- Cât? întrebă Cat pocnind din degete spre bodyguard.

- Nouă sute de dolari.

Firavul scoase un teanc mare de bani. Cat numără nouă hârtii de câte o sută, apoi îi băgă lui Carl Lee în buzunarul de la cămașă.

- Și mai ia ceva pentru copii, zise el, dându-i o bancnotă de o mie de dolari.

Carl Lee simți că se înfierbânta, cu atâta bănet în dreptul inimii. I se părea că-i mișcă în buzunar, așa că își apăsă pieptul cu mâna. Voia să se uite la bancnota aceea mare, s-o țină în mână. Acum avea mâncare pentru copii.

- Ne-am înțeles? întrebă Cat zâmbind.

- Vrei să-l concediez pe avocatul meu și să-l angajez pe al tău? zise el precaut.

- Da, sigur că da!

- Și-o să plătești tu tot?

- Bineînțeles.

- Și ce-i cu banii ăștia?

- Sunt ai tăi. Să m-anunți, dacă mai ai nevoie.

- Ești foarte bun cu mine, Cat.

- Așa sunt eu. De fapt, îmi ajut doi prieteni. Unu' mi-a salvat viața cu ani în urmă, celălalt m-a scos din rahat acu' doi ani.

- De ce vrea să se ocupe de cazu' meu?

- Pentru publicitate. Știi cum sunt avocații. Nu vezi cât tapaj de presă a făcut puștiul ăsta deja? ăsta-i visu' oricărui avocat. Ne-am înțeles?

- Da, e-n regulă.

Cat îl bătu pe umăr cu căldură și ridică receptorul telefonului de pe masa lui Ozzie. Formă un număr.

- Dă-mi o convorbire cu taxă inversă la 901-56666-9800. Cat Bruster la telefon, și vreau un fir direct cu Bo Marsharfsky.

Bo Marsharfsky era în biroul său de la etajul al douăzecilea, dintr-o clădire aflată în centrul orașului. Puse receptorul jos și-o întrebă pe secretară dacă articolul era gata. Ea i-l înmână, iar el îl citi cu atenție.

- E bine, zise avocatul. Trimite-l imediat la ambele ziare. Spune-le să caute în setul de fotografii pe cea mai nouă. Caută-l pe Frank Fields de la "Post" și spune-i că vreau să apară pe prima pagină, mâine dimineață. I-am făcut și eu lui un serviciu.

- Da, domnule. La televiziune nimic? întrebă ea.

- N-am timp acum să le dau un interviu, dar voi ține o conferință de presă la Clanton, săptămâna viitoare.

Duminică dimineața, la șase și jumătate, sună telefonul. Carla nu se mișcă din așternut. Jake se rostogoli spre perete și răsturnă veioza, înainte de a pune mâna pe receptor.

- Alo? zise el slab.
- Ce faci? întrebă Lucien.
- Dormeam.
- Ai văzut ziarele?
- Cât e ceasul?
- Du-te după ziare și sună-mă după ce citești.

Convorbirea se întrerupse. Jake se uită lung la telefon, apoi îl puse pe masă. Se așează pe marginea patului frecându-se la ochi și încercă să-și amintească ziua când îl mai sunase Lucien acasă. Sigur era ceva important.

Își făcu o cafea, dădu drumul câinelui în grădină și alergă, în tricou și în slip, până în stradă, unde așteptau ziarele de dimineață. Le aduse în bucătărie și scoase elasticul din jurul lor. În cele din Jackson și din Tupelo, nu găsi nimic. În "The Memphis Post" era un titlu mare despre moartea în Orientul Mijlociu. Mai jos, însă, își văzu fotografia. Sub ea, un titlu: "Jake Brigance iese din scenă". Apoi îl văzu pe Carl Lee și, lângă el, un chip necunoscut. Dedesubtul lui, scria: "Intră în joc Bo Marsharfsky". Articolul anunța angajarea celebrului avocat în cazul "negrului răzbunător".

Rămase cu gura căscată și i se muiară genunchii. Sigur, era vorba de o greșeală. Fusesse la Carl Lee cu o zi în urmă. Citi articolul din nou, pe îndelete. Nu spunea mare lucru. Era mai mult o istorie a cazurilor apărute cu succes de Marsharfsky, după care avocatul își anunța o conferință de presă la Clanton. Mai scria că se anunță surprize mari și că are încredere în jurații din comitatul Ford.

Se îmbracă, tăcut, într-o pereche de pantaloni kaki și-și puse un veston. Soția lui dormea adânc. Îi va spune mai târziu. Luă ziarul și plecă la birou. Nu era indicat să se ducă acum la cafenea. Se așează la masa lui Ethel și mai citi o dată articolul. Apoi se uită lung la fotografia de pe prima pagină ...

Lucien nu prea găsea cuvinte de consolare. Îl știa pe Marsharfsky, "Rechinul", cum i se mai spunea. Era un ticălos rafinat și lustruit. Lucien avea toată admirația pentru el.

Moss Junior îl conduse pe Carl Lee în biroul lui Ozzie, unde aștepta Jake, cu ziarul în mână. Polițistul plecă repede și închise ușa. Hailey se așează pe o canapea tapisată cu vinilin. Jake îi aruncă ziarul în față.

- Ai citit? întrebă el.
- Carl Lee îl privi, fără să se sinchisească de ziar.
- De ce-ai făcut asta, Carl Lee?
- Nu sunt obligat să-ți dau explicații, Jake.
- Ba da, ești! Trebuia să fi avut curajul să mă chemi și să-mi spui dinainte, nu să aflu din ziare. Îți cer o explicație.
- Mi-ai cerut prea mult, Jake. Nu te interesează decât banii. Eu stau aici la pușcărie, și tu îmi ceri să fac imposibilul.

- Banii... Nu-ți poți permite să mă plătești pe mine și tu-l angajezi pe Marsharfsky.

- Lui nu-i plătesc.

- Ceee?!

- Ai auzit bine. Nu-i plătesc.

- Nu cumva lucrează pe gratis?!

- Nu. Îl plătește altcineva.

- Cine? tună Jake.

- Nu te interesează pe tine.

- Tu l-ai angajat pe cel mai bun avocat din Memphis și-l plătește altcineva?

- Da.

Probabil o organizație de drepturi civile, gândi Jake. Nu, ei nu l-ar fi angajat pe Marsharfsky. Își au avocații lor. Și-apoi, ar fi fost prea scump pentru ei. Dar cine altcineva?

Carl Lee luă ziarul și îl împachetă frumos. Îi era rușine și se simțea îngrozitor, dar hotărârea nu mai putea fi schimbată. Îl rugase pe Ozzie să-l sune pe Jake și să-i spună vestea, dar șeriful nu voise să se amestece. Ar fi trebuit să-l anunțe. Oricum, nu avea de gând să-și ceară scuze. Își studie fotografia de pe prima pagină. Îi plăcu treaba cu negrul răzbunător.

- Și n-ai de gând să-mi spui cine e? întrebă Jake ceva mai liniștit.

- Nu, nu-ți voi spune.

- Ai stat de vorbă cu Lester?

- Nu. Nu e procesu' lui, așa că să-și vadă de treabă!

- El unde e?

- La Chicago. A plecat ieri. Și te rog să nu-l suni, Jake. Sunt hotărât.

"O să vedem noi!" își zise avocatul. Lester avea să afle, oricum, curând totul.

Jake se pregăti să iasă:

- Asta e! Sunt concediat, pur și simplu!

Carl Lee se uită la propria-i fotografie, fără să zică nimic.

Carla își luă micul dejun neliniștită. Aflase despre Marsharfsky de la un reporter care îl căutase pe Jake.

Când sosi, nu-și spuseră nici un cuvânt. El își umplu ceașca cu cafea și se duse în pridvorul din spatele casei. Sorbea lichidul fierbinte, uitându-se la gardul viu neîngrijit care mărginea grădinița lungă și îngustă. Soarele strălucitor încălzea gazonul des și verde, zvântând roua și făcând-o să se ridice într-o pulbere vapoasă. Tufe și iarba își așteptau toaleta săptămânală. Își scoase pantofii și o porni peste gazonul ud, să se uite la o colivie de păsări stricată, de lângă un mirt firav - singurul arbore mai acătării din grădină. Carla păși pe urmele lui și se opri în spate. El se întoarse, o luă de mână și-i zâmbi.

- Te simți bine? întrebă ea.

- Da, mă simt bine.

- Ai stat de vorbă cu el?

- Da.

- Și ce-a zis?

Jake dădu din cap, fără să scoată un cuvânt.

- Îmi pare rău, Jake.

El continuă să studieze colivia aceea de păsări.

- Mai sunt și alte cazuri, zise ea neconvincător.

- Știu.

Se gândi la Buckley și parcă-l auzea râzând. Apoi, la tipii din cafenea și-și jură să nu mai calce niciodată pe acolo. Îi veniră în minte reporterii și aparatele de filmat și simți un junghi în stomac. Lester era singurul care mai putea face ceva.

- Vrei să mănânci? întrebă ea.

- Nu, nu mi-e foame. Mulțumesc.

- Hai să vedem și fața bună a lucrurilor, zise ea. N-o să ne mai fie teamă să ridicăm receptorul.

- Cred că e cazul să tund gazonul, spuse el.

17

Consiliul Ministranților era un grup de predicatori negri care se formase pentru a coordona activitățile politice locale ale comunității oamenilor de culoare din comitatul Ford. În anii când aveau loc alegeri, se reuneau săptămânal, în după-amiezile de duminică, pentru a sta de vorbă cu candidații și pentru a analiza rezultatele preliminare și, ceea ce era mai important, să câștige bunăvoința șomerilor care aveau să voteze. Se încheiau tranzacții, se gândeau strategii și se schimbau bani. Consiliul se dovedise un bun susținător al negrilor.

În timpul alegerilor, creștea în mod spectaculos afluxul de daruri și ofrande către bisericile oamenilor de culoare.

Reverendul Ollie Agee convocă o întrunire specială a Consiliului, la lăcașul în care predica, duminică după-amiază. Își termină slujba devreme și, pe la ora patru, turma lui se împrășteie spre casă. Atunci, parcare de lângă biserică începu să se umple cu automobile elegante. Întrunirile erau secrete și participau la ele numai predicatorii care fuseseră invitați de membrii Consiliului, în comitatul Ford. Existau douăzeci și trei de biserici ale negrilor. Când reverendul Agee luă cuvântul, în sală se aflau douăzeci și doi de membri. Le promise că întrunirea va fi scurtă, deoarece unii predicatori, mai ales cei aparținând Bisericii lui Christos, aveau să-și înceapă curând slujba de seară.

Scopul adunării, le explică el, era acela de a coordona ajutorul moral, politic și financiar pentru Carl Lee Hailey - un membru de nădejde al bisericii. Trebuie să creeze o fundație care să-i apere drepturile și una pentru a-i întreține familia. Ca de obicei, reverendul Agee va conduce activitățile celor

două fundații, fiecare predicator urmând să răspundă de propria lui congregație. Începând cu duminica viitoare, aveau să se organizeze colecte speciale, în timpul predicilor de dimineață și de seară. Agee își luă responsabilitatea de a ajuta familia cu discreție maximă. Jumătate din fonduri vor trece la fundația care se va ocupa de procesul lui Hailey. Nu mai aveau prea mult timp până în iulie. Bani trebuiau strânși cât mai repede, până mai exista interes pentru acest caz, iar oamenii simțeau în suflete elanul generozității.

Fură cu toții de acord cu reverendul Agee. Acesta continuă să-și expună punctul de vedere. Și organizația NAACP trebuia să intervină în acest caz. Dacă ar fi fost alb, Carl Lee n-ar mai fi ajuns la proces. Cel puțin, nu în comitatul Ford. Iar lucrul acesta trebuia adus la cunoștința celor de la NAACP. Îl anunțară pe directorul general. Adunările din Memphis și din Jackson le promisera ajutorul. Vor avea loc și conferințe de presă, demonstrații și marșuri. Poate chiar boicoturi ale diverselor afaceri cu albi. De obicei, lucrul acesta dădea rezultate uimitoare. Trebuia să se bată fierul cât era cald. Predicatorii aprobară și plecară să officieze vecernia.

Jake dormi până târziu, atât din cauza oboselii, cât și din cauza șocului pe care îl avusese, așa că nu se mai duseră la biserică. Carla făcuse clătite și își luară micul dejun pe terasă, împreună cu Hanna. Nici nu se mai uită la ziarele de duminică dimineața, observând că prima pagină din "The Memphis Post" era plină cu informații despre Marsharfsky și despre celebrul lui client. Publicaseră o mulțime de fotografii și de citate din declarațiile avocatului. Cazul Hailey reprezenta pentru el marea încercare. Se vor ivi o mulțime de probleme sociale și legale. Promise o pledoarie romanescă. Se lăudă că nu pierduse nici un proces de omor, în doisprezece ani. Va fi greu, dar el avea încredere în înțelepciunea și în loialitatea juraților din Mississippi.

Jake citi articolul fără să comenteze și aruncă ziarul la gunoi. Carla îi sugeră să iasă la un picnic și, deși avea de lucru, nu se împotrivi. Încărcară automobilul cu mâncare, cu jucării și plecară spre lac. Apa maronie crescuse. În curând, urma retragerea, dar, pentru moment, lacul Chatulla era punctul de atracție al ambarcațiunilor de tot felul.

Carla așternu două cuverturi groase sub un stejar de pe panta unui deal, în timp ce Jake scotea mâncarea și casa cu păpuși. Hanna își aranjă păpușile și automobilele pe una din pături și începu să vorbească și să se joace cu ele. Părinții ei ascultau și zâmbeau. Nașterea fetei fusese un calvar. Venise pe lume prematur, cu vreo două luni și jumătate înainte de termen, iar pronosticurile fuseseră extrem de nefavorabile. Jake stătuse unsprezece zile lângă incubatorul din maternitate privind la trupșorul acela vânăt, costeliv și firav, de nici un kilogram și jumătate, care se agăța de viață, în timp ce o armată de medici și de asistente urmăreau monitoarele, potriveau drenele și acele, clătinând sceptici din cap. Când rămânea singur, îndrăznea să pună mâna pe incubator și plângea ca un copil. Se rugase așa cum n-o mai făcuse niciodată. Dormea într-un balansoar și visa că are o fetiță frumoasă, brunetă

cu ochi albaștri, care se juca și își odihnea căpșorul pe umărul lui. Îi auzea până și vocea.

După o lună, asistentele începură să zâmbească, iar medicii răsuflară ușurați. Îi scoaseră tuburile, câte unul pe zi. Crescuse în greutate peste două kilograme și jumătate, iar părinții o aduseră, mândri, acasă. Medicii le sugerară să nu mai aibă copii, decât prin adopțiune.

Acum, fetița era sănătoasă, dar, când îi auzea glasul, ochii i se umpleau de lacrimi.

După ce mâncară, râseră pe înfundate, văzând-o pe Hanna cum le ținea păpușilor prelegeri despre igienă.

- E prima oară în ultimele două săptămâni când te văd și eu mai relaxat, zise Carla, întinzându-se pe pătură, alături de el.

Ambarcațiuni colorate strident tăiau oglinda apei încolo și-ncoace, intersectându-se cu bărcile cu motor zgomotoase, care trăgeau după ele schiori nautici pe jumătate beți.

- Duminica trecută am fost la biserică, zise el.
- Și, în timpul slujbei, nu te-ai gândit decât la procesul acela.
- Tot la el mă gândesc și acum.
- S-a terminat, bine?
- Știu și eu?
- Crezi că se răzgândește?
- S-ar putea, dacă stă Lester de vorbă cu el. Greu de precizat. Negrii sunt atât de imprevizibili, mai ales când dau de necaz. În orice caz, a pus mâna pe cel mai bun avocat criminalist din Memphis. Și nu-l costă nici un ban.

- Cine-i plătește onorariul?
- Un prieten vechi de-al lui Carl Lee, din Memphis, unul Cat Bruster.
- Cine-i ăsta?
- Un hoț și traficant de droguri. Marsharfsky e avocatul lui. Două lepădături!

- Ți-a povestit Carl Lee?
- Nu. El n-a vrut să-mi spună nimic, așa că l-am întrebat pe Ozzie.
- Lester știe?
- Nu încă.
- Ce vrei să spui? Doar n-o să-i telefonezi tu.
- Să fiu sincer, m-am gândit la asta.
- Nu ți se pare că forțezi nota?
- Nu cred. Lester are dreptul să știe și...
- Atunci să-i spună Carl Lee.
- Așa ar trebui, dar n-o va face. A greșit și încă nu-și dă seama.
- Treaba lui. Ce-ți mai pasă ție?
- Carl Lee nu îndrăznește să-i spună lui Lester. Știe că fratele lui îl va certa și-i va atrage atenția că a greșit.
- Așa că ai să te bagi tu în chestiunile de familie.
- Nu. Dar cred că Lester ar trebui să știe.
- Sunt sigură că va citi în ziare.

- Nu se știe, zise Jake, fără convingere. Cred că Hanna mai vrea niște suc de portocale.

- Vrei să schimbi subiectul.

- Nu mă deranjează să vorbim în continuare despre asta. Oricum, vreau să obțin din nou cazul, iar Lester e singura persoană care mă poate ajuta.

Carla miji ochii și îl privi intens. El însă se uita la o barcă cu pânze care se împotmolise în noroiul de la țärm.

- Jake, știi bine că nu e cinstit ceea ce vrei tu să faci. Vocea îi era calmă, dar hotărâtă. Rostea cuvintele rar și cu dispreț.

- Nu-i adevărat, Carla. Eu sunt un avocat foarte cinstit.

- Ai ținut totdeauna discursuri despre etica profesională. Dar acum recurgi la tot felul de tertipuri, ca să obții cazul. Și asta nu e bine deloc.

- Să-l redobândesc, nu să-l obțin.

- Nu e nici o diferență.

- Ba da. Nu e cinstit să lupți prin orice mijloace, ca să pui mâna pe un caz. Însă n-am citit pe niciunde că nu e etic să redobândești ceva.

- Nu e corect, Jake. Carl Lee și-a angajat alt avocat, așa că trebuie să accepți situația.

- Și presupui că lui Marsharfsky îi pasă de etică! Cum crezi c-a pus mâna pe cazul ăsta? A fost angajat de un om pe care nici nu-l cunoaște. Pur și simplu, l-a luat cu japca.

- E bine ca tu să faci același lucru?

- Nu-i același lucru.

Hanna ceru fursecuri și Carla începu să scotocească prin coșul cu merinde. Jake se lăsă într-un cot, fără să le mai dea atenție. Se gândea la Lucien. Ce-ar fi făcut el într-o astfel de situație? Probabil că ar fi închiriat un avion și ar fi zburat la Chicago să-l aducă pe Lester. Apoi l-ar fi mituit și l-ar fi pus să-l îmbrobodească pe Carl Lee. L-ar fi asigurat că Marsharfsky n-avea nici o șansă în Mississippi. Ca străin, ar fi fost privit cu neîncredere de cei din juriu. Probabil că s-ar fi certat cu Marsharfsky la telefon, acuzându-l că vânează cazurile, amenințându-l că-l reclamă pentru lipsă de etică. Apoi ar fi stat de vorbă cu Gwen și cu Ozzie și i-ar fi convins că singurul avocat care putea obține achitarea era el, Lucien Wilbanks. Cu siguranță, în final, Carl Lee ar fi cedat și l-ar fi chemat înapoi. Așa ar fi procedat Lucien. Și ei vorbeau de etică!

- De ce zâmbești? îi întrerupse Carla gândurile.

- Pentru că mă simt bine aici, în aer liber, alături de tine și de Hanna. Ar trebui să venim mai des.

- Ești dezamăgit, nu-i așa?

- Sigur. N-o să mai am vreodată un caz ca ăsta. Dacă l-aș câștiga, aș ajunge cel mai vestit avocat prin partea locului. N-ar mai trebui să ne facem griji cu banii.

- Și dacă l-ai pierde?

- Tot aș avea de câștigat. Dar nu pot pierde ceva ce n-am.

- Ți-e jenă?

- Puțin. E greu de suportat. Toți avocații își râd acum în barbă, cu

excepția lui Harry Rex, poate. Dar trec eu și peste asta!

- Ce să fac cu albumul cu tăieturi din ziare?
- Nu-l arunca. S-ar putea să mai ai de adăugat câte ceva, acolo.

Era o cruce lungă de doi metri și jumătate și lată de un metru și jumătate, făcută special ca să aibă loc în remorca unei camionete. În ritualuri se foloseau de obicei cruci mari, dar era mai comod să faci raiduri nocturne, în zonele rezidențiale, cu unele mai mici.

În comitatul Ford nu mai avusese loc de ani de zile o astfel de acțiune. Ultima cruce fusese înfiptă în curtea unui negru acuzat de violarea unei femei albe.

Luni dimineața, cu câteva ore înainte de ivirea zorilor, crucea fu coborâtă din remorcă și implantată în fața casei în stil victorian, de pe strada Adams. Aruncară o torță și lemnul luă foc imediat. Camioneta dispăru apoi în noapte și se opri lângă o cabină telefonică, la marginea orașului, de unde fu anunțat dispecerul poliției.

Câteva momente mai târziu, polițistul Marshall Prather intră pe strada Adams și văzu imediat crucea arzând în curtea lui Jake. Intră pe alee și parcă în spatele automobilului Saab. Apăsă precipitat pe butonul soneriei, stând în pridvor și privind flăcările. Era aproape trei și jumătate dimineața. Apăsă pe sonerie din nou. Strada era întunecată și liniștită, cu excepția locului unde ardea crucea. În sfârșit, Jake veni buimac la ușă și încremeni, cu ochii speriați, alături de polițist. Stăteau amândoi în pridvor, hipnotizați nu numai de crucea în flăcări, ci mai ales de semnificația acesteia.

- 'neața, Jake, spuse Prather, într-un târziu, fără să-și ia ochii de la foc.
- Cine-a făcut asta? Întrebă Jake, cu gâtul uscat.
- Nu știu. Nu și-au lăsat cartea de vizită. Ne-au sunat și ne-au spus ce-au făcut.

- Când au telefonat?
- Acum un sfert de oră.

Jake își trecu degetele prin părul care i se zbârlise, din cauza vântului.

- Cât va arde? Întrebă el, conștient fiind că Prather știa la fel de puțin despre crucile în flăcări, ca și el.

- Habar n-am. După cum miroase, este îmbibată de gaz, așa că s-ar putea să ardă vreo câteva ore. Vrei să chem pompierii?

Jake se uită în susul și în josul străzii. Nu se vedea nici o lumină aprinsă.

- Nu. N-are rost să trezim pe toată lumea. Las-o să ardă. Nu se-ntâmplă nimic, nu-i așa?

- E curtea ta.

Prather nu se mișcă; stătea acolo, cu mâinile în buzunar, cu pânțelece revărsându-i-se peste curea.

- N-am mai avut așa ceva de multă vreme, pe aici. După câte-mi amintesc, ultima oară a fost la Karaway, în nouă sute șaiszeci și ...

- 1967.
- Îți amintești?

- Da. Eram la liceu. Am ieșit și ne-am uitat cu toții.
- Cum îl chema pe negrul ăla?
- Robinson și nu mai știu cum. S-a bănuir c-a violat-o pe Velma Thayer.
- Și-a fost adevărat? Întrebă Prather.
- Juriul așa a zis. A fost condamnat pe viață. E și acum la Parchman, și culege bumbac.

Prather păru satisfăcut.

- Stai s-o chem pe Carla, zise Jake, mormăind ceva, în timp ce intra în casă.

Se întoarse împreună cu soția lui.

- Dumnezeule, Jake, cine a făcut așa ceva?
- N-am nici cea mai mică idee.
- Ku-Klux-Klan-ul?
- Asta cu siguranță, răspunse polițistul. Cine altcineva mai dă foc la cruci?

Jake aprobă.

- Credeam că nu mai există, de ani de zile, nici o filială, aici, în Ford, zise Prather.

- Se pare că s-au întors, replică Jake.

Carla împietrise de spaimă, cu mâna la gură. Strălucirea flăcărilor se reflecta pe fața ei, înroșind-o.

- Fă ceva, Jake! Stinge-o!

Jake se uită la cruce, apoi din nou în lungul străzii. Pocnetele și trosniturile se întetiră, iar flăcările se înălțară cu și mai multă strălucire. Speră pentru o clipă că se va stinge repede, fără să fie văzută de nimeni în oraș, în afară de ei. Apoi zâmbi, dându-și seama de naivitatea lui.

Prather își dresă vocea, sătul să tot stea acolo, în pridvor.

- Știi, Jake, să nu crezi că vreau să te supăr, dar, după câte zic ziarele, au greșit adresa, nu-i așa?

- Bănuiesc că nu știu să citească.

- Mai mult ca sigur.

- Spune-mi, Prather, știi ceva despre vreun membru activ al Klan-ului prin zonă?

- Absolut nimic. Sunt câțiva prin sudul statului, dar p-aici, nici unul. Cel puțin, așa știu eu. FBI-ul ne-a spus că organizația asta e de domeniul trecutului.

- Asta nu mă-ncălzește cu nimic.

- De ce?

- Pentru că tipii ăștia, dacă sunt membri ai Klan-ului, nu sunt localnici. Și atunci lucrurile se complică. Ce zici, Prather?

- Nu știu ce să zic. Eu unul mi-aș face mai multe griji, dacă ar fi de pe la noi. Asta ar însemna că se reorganizează Klan-ul în comitatul nostru.

- Dar crucea, ce semnificație are? îl întrebă Carla pe polițist.

- Ești avertizat, în felul acesta, să-ți vezi de treabă, că, altfel, a doua oară vor acționa mai drastic decât acum. Deci, nu se vor mai limita la a da foc la câteva surcele. Au uzat de aceste metode ani de zile, pentru a intimida

pe toți cei care simpatizau cu negrii, precum și pe cei care constituiseră organizațiile pentru drepturi civile. Dacă avertismentele nu aveau efect, urmau acte de violență, bătăi, explozii, omoruri chiar. Am crezut că toate acestea țin de trecutul îndepărtat. În cazul dumneavoastră, e modul lor de a spune că Jake trebuie să-și ia mâinile de pe Hailey. Dar, o dată ce nu mai e avocatul lui, habar n-am ce-ar putea însemna.

- Du-te și vezi ce face Hanna, îi spuse Jake Carlei, care intra în casă.

- Dacă ai un furtun, sting eu focul, se offeri Prather.

- Bună idee, zise Jake. N-aș vrea să vadă vecinii.

Jake și Carla stăteau acolo, în halate, și se uitau la polițistul care stingeau focul. Lemnul sfârâia și fumega sub jetul de apă. După un sfert de oră, Prather încolăci furtunul și îl puse pe un strat de flori din spatele tufelor.

- Mulțumesc, bătrâne. Te rog să nu spui nimănui, bine?

Prather își șterse mâinile de pantaloni, apoi își potrivea cascheta.

- S-a făcut! N-o să afle nimeni. Dar dacă se mai întâmplă ceva, sună imediat la dispecerat. Oricum, vom pune casa sub urmărire câteva zile.

Mașina poliției se îndepărta. Cei doi se așezară în balansoar, uitându-se la crucea care fumega încă.

- Parcă aș citi un număr vechi din "Life", zise Jake.

- Sau un capitol dintr-o carte de istorie. Poate ar fi bine să-i anunțăm că te-a dat la o parte.

- Mulțumesc.

- De ce?

- Pentru că mi-ai zis-o!

- Iartă-mă, dar ce-ai vrea să-ți spun? Că ești terminat sau...

- Nu. Dar te poți exprima și altfel. Ți-e frică, nu-i așa?

- Știi bine că da. Cum să nu fiu înspăimântată, când ăștia sunt în stare să ne dea foc la casă? Nu merită, Jake. Vreau din tot sufletul să ajungi un avocat cunoscut, dar nu cu prețul ăsta.

- Te bucuri că m-a dat la o parte?

- Mă bucur că a găsit pe altcineva. Așa, o să fim lăsați în pace.

Jake o luă pe genunchi, legănând-o ușor. Era frumoasă chiar și acum, la trei și jumătate noaptea, în halat.

- Nu se mai întorc, nu-i așa?

- Nu. Au terminat cu noi. Vor afla că nu sunt implicat, și-or să-și ceară scuze!

- Nu-i de râs, Jake.

- Știu.

- Crezi că se va afla?

- În nici un caz, până nu se deschide cafeneaua! Parcă o văd pe Dell Perkins povestind întâmplarea în cele mai mici amănunte, în timp ce servește cafelele!

- Ce facem cu asta? întrebă ea, făcând un semn către crucea care abia se mai zărea în întuneric.

- Am o idee! Hai s-o împachetăm, să ne ducem la Memphis și să-i dăm foc în grădina lui Marsharfsky.

- Eu mă duc să mă culc.

Pe la nouă dimineața, Jake își scrisese deja cererea de renunțare la cazul Hailey. Ethel o bătea la mașină, când sună Marsharfsky și ceru să vorbească cu Brigance.

- Te rog fă-mi legătura, îi spuse Jake secretarei, ridicând receptorul din biroul lui:

- Alo?

- Domnule Brigance, sunt Bo Marsharfsky din Memphis. Ce mai faceți?

- Excelent.

- Atunci e bine. Sunt sigur că ați citit ziarele de sâmbătă și de duminică.

Mi se pare că apar și la Clanton.

- Da. N-o să credeți, dar avem și telefoane și poștă, pe aici.

- Atunci, ați citit articolele.

- Da. Ați fost măreți!

- Fleacuri! Aș dori să stăm puțin de vorbă în legătură cu Hailey, dacă nu sunteți prea ocupat.

- Sunt încântat s-o facem.

- După câte știu, în Mississippi există o reglementare prin care un avocat din alt stat trebuie să facă o cerere de intrare în consiliul local.

- Vreți să spuneți că n-aveți licență pentru Mississippi? Întrebă Jake neîncrezător.

- Păi, n-am.

- N-ați menționat acest lucru, în ziar.

- N-are importanță! Spuneți-mi, toți judecătorii au această pretenție?

- Unii da, unii nu.

- Înțeleg. Noose cere licență?

- Uneori.

- Mulțumesc. De fapt, așa am procedat totdeauna, când am avut procese în alte state. Autoritățile locale se simt mai bine așa.

- Frumos din partea dumneavoastră!

- Bănuiesc că n-ați vrea să...

- Glumiți! Țipă Jake. Abia am fost dat la o parte și dumneavoastră vreți să vă ajut. Sunteți nebun! Nu vreau să-mi văd numele alături de al dumneavoastră!

- Ascultă, țărănoiule!

- Ascultă tu, mare sculă! Te surprinde, poate, dar în statul nostru există legi și reglementări etice împotriva deturnărilor de cazuri. Ai auzit vreodată de așa ceva? Bineînțeles că nu. Dar de etică profesională, ai auzit, domnule Rechin?

- Nu vânez eu cazurile, fiule! Ele mă caută pe mine!

- Așa ca acum, nu-i așa? Îți faci iluzii că sunt atât de naiv, încât să cred c-a dat de tine la mica publicitate. Poate alături de ăia care fac avorturi!

- Mi-a fost recomandat.

- Da, de întreținătorul tău. Știu foarte bine cum ai pus mâna pe caz. Am

să te reclam! Mai mult, voi supune metodele tale spre analiză marelui juriu.

- Înțeleg că te ai bine cu procuratura. Te salut, avocașelule!

Marsharfsky și-o primise cu vârf și îndesat. Mai bine de o oră, Jake nu fu în stare să-și mai scrie corespondența. În orice caz, Lucien ar fi fost mândru de el, dacă l-ar fi auzit.

Chiar înainte de prânz, Jake primi un telefon de la Walter Sullivan.

- Jake, ce mai faci?

- Minunat!

- Bine. Ascultă, Jake. Bo Marsharfsky mi-e prieten vechi. Am apărat împreună vreo doi granguri din lumea bancară acum câțiva ani, pe unii care fuseseră acuzați de fraudă. Și i-am scăpat. E un avocat de mâna-ntâi! S-a asociat cu mine în cazul lui Carl Lee Hailey. Voiam doar să știi.

Jake îi închise telefonul și ieși din birou. Își petrecu după-amiaza pe terasa lui Lucien.

18

Nici Gwen și nici Ozzie nu aveau numărul de telefon al lui Lester. La informații, telefonista îi răspunse că sunt două pagini cu numele de Hailey, la Chicago, și cel puțin o duzină erau Lester. Jake ceru primele cinci numere, dar nu nimeri. Atunci, îl sună pe Tank Scales, proprietarul unuia din cele mai selecte localuri din ținut. Lester se ducea adesea pe acolo. Tank era clientul lui Jake și îi dădea adesea informații în legătură cu negrii care îl frecventau.

Scales trecu pe la biroul avocatului marți dimineată, în drum spre bancă.

- L-ai văzut pe Lester Hailey în ultimele două săptămâni? Întrebă Jake.

- Da. Am făcut câteva partide de biliard la o bere, la mine în bar. După câte-am auzit, a plecat la Chicago săptămâna trecută. Oricum, nu l-am mai văzut.

- A mai venit cu cineva?

- Nu. De cele mai multe ori a fost singur.

- Cu Iris nu l-ai văzut deloc?

- Ba da, a adus-o de câteva ori, când era Henry plecat din oraș. Simt că-mi ies din minți când îl văd cu ea. Bărbatu-său e un tip dur, ar băga cuțitu' în ei, dacă ar afla.

- Trăiesc împreună de vreo zece ani.

- Da, a făcut doi copii cu Lester. Știe toată lumea, în afară de Henry. Bietul om! Află el într-o zi și parcă te văd cu încă un proces de omor!

- Ascultă, Tank, ai putea să stai de vorbă cu Iris?

- Nu vine prea des pe la mine.

- Am nevoie de numărul de telefon al lui Lester, și cred că Iris îl știe.

- Sigur că-l știe. Cred că primește și bani de la el.

- Poți să-mi afli numărul?

Miercuri, lucrurile începură să intre pe făgașul lor normal la Jake la birou. Clienții își făcură din nou apariția, iar scorpia de Ethel încerca să fie mai dulce ca oricând. Avocatul încercase să se ocupe de ei, dar nu se putea concentra. Se simțea umilit, frustrat și stresat. Îi era greu să abordeze alte cazuri. Se gândi să-și ia un concediu, dar nu avea bani pentru așa ceva. Cu toate acestea, nu îl trăgea inima deloc să muncească. Își petrecea vremea la birou, fără să facă mare lucru, uitându-se pe fereastră la clădirea tribunalului. Se tot întreba de ce fusese trădat de Carl Lee. Insistase prea mult în privința banilor, fără să realizeze că mai erau atâția avocați care ar fi acceptat cazul chiar și pe gratis. Îl ura pe Marsharfsky. Își amintea foarte bine de spectacolele pe care le dădea acesta la procese. Cum reușea să trezească mila pentru "bieții" lui clienți - traficanți de droguri, tâlhari, politicieni corupți. Toți erau vinovați și meritau să fie condamnați la ani grei de închisoare, dacă nu chiar la moarte. Marsharfsky se trăgea din Midwest, așa că nu avea cum să fie îndrăgît de cei din sud. Și-l amintea cum se uita cu tupeu la camerele de luat vederi, chelălăind: "Clientul meu a fost supus unui tratament inuman de poliția din Memphis" sau: "Clientul meu e nevinovat. Nici n-ar trebui să fie judecat. E un cetățean onorabil care-și plătește taxele și își face datoria față de țară". "Dar cum se face că a mai avut vreo patru condamnări?" "A fost o înscenare a FBI-ului. Oricum, a plătit pentru ce-a făcut. De data asta e nevinovat". Jake îl ura și, după câte își amintea, pierduse și el destule procese.

Marsharfsky nu fusese încă văzut prin Clanton. Ozzie îi promisese lui Jake că îl va anunța, dacă apare pe la poliție. Curtea teritorială avea să fie în sesiune până vineri și era o dovadă de respect să programeze o întrevvedere scurtă cu Moose pentru a-i explica împrejurările în care fusese nevoit să renunțe la caz. Prinse momentul când Buckley nu era prin preajmă și se duse să vorbească cu judecătorul, tocmai când avea un caz civil. Știa că Moose lua o pauză de zece minute în jur de trei și jumătate, așa că intră în biroul lui pe o ușă laterală. Nu fusese văzut. Se așeză lângă fereastră și îl așteptă pe Ichabod să intre. Lucrul acesta se întâmplă peste cinci minute, când ușa se izbi de perete, iar onorabilul apărură în toată splendoarea lui.

- Jake, ce mai faci? Întrebă el.

- Bine, domnule judecător. Îmi puteți acorda un minut? zise Jake, în vreme ce închidea ușa.

- Sigur. Stai jos. Ce-ai pe suflet?

Moose își scoase roba, o aruncă pe un scaun și se întinse pe birou, dând jos cărți, dosare și chiar telefonul care tocmai suna. Odată ce trupul mătăhălos se liniști, judecătorul își încrucișă mâinile pe stomac, închise ochii și respiră adânc.

- Am probleme cu spatele, Jake. Doctorul mi-a spus să mă întind pe o suprafață tare ori de câte ori am ocazia.

- Înțeleg, domnule judecător. Vreți să vă las singur?

- Nu, nu! Spune-mi, ce-ai pe suflet?

- Cazul Hailey.

- Mi-am dat seama. Am văzut moțiunea. Și-a angajat alt avocat, așa-i?

- Da, domnule. N-am știut că se va-ntâmpla așa ceva. Mă pregăteam pentru procesul din iulie.

- N-ai de ce să te scuzi. Cererea de retragere va fi aprobată. Nu ești tu de vină. Se mai întâmplă. Da' cine-i Marsharfsky?

- E din Memphis.

- Cu un nume ca ăsta o să dea lovitura în comitatul Ford.

- Da, domnule, zise Jake, gândindu-se că, oricum, nu-l întrecea pe-al lui! Nu are licență pentru Mississippi, adăugă Jake.

- Interesant! Cunoaște procedura asta?

- Nu știu dacă a mai avut vreun caz în Mississippi. Mi-a spus că, de obicei, se asociază cu un localnic atunci când iese din perimetrul său.

- Atunci ar fi bine să se asocieze cât mai repede, dacă vrea să vină aici. Am mai avut eu necazuri cu intruși de genul ăsta, mai ales din Memphis.

- Da, domnule.

Noose sufla tot mai greu, așa că Jake se hotărî să plece.

- Domnule judecător, e timpul să mă retrag. Dacă nu ne vom vedea în iulie, în august sigur voi fi la tribunal. Aveți grijă cu spatele.

- Mulțumesc, Jake. Și vezi ce faci.

Nici nu apucă bine să iasă pe ușa din spate a biroului, că în față îi apărură onorabilul L. Winston Lotterhouse cu altă coadă de topor de la firma Sullivan.

- Bună, Jake, zise Lotterhouse. Îl cunoști pe K. Peter Otter, noul nostru asociat?

- Nu, dar sunt încântat că am această ocazie, replică Jake.

- Te deranjăm cumva?

- Nu, tocmai plecam. Judecătorul Noose își odihnește spatele, iar eu ieșeam.

- Luați loc, domnilor, zise Noose. Lotterhouse o căuta cu lumânarea.

- Jake, sunt sigur că Walter Sullivan te-a anunțat că firma noastră va juca rolul consiliului local în cazul Carl Lee Hailey.

- Am auzit.

- Îmi pare rău că ți s-a întâmplat tocmai ție.

- Durerea ta mă copleșește.

- Mi se pare un caz interesant pentru firma noastră. Știi, noi nu ne prea ocupăm de criminali.

- Știu, zise Jake, nemaștiind unde să se bage de rușine. Trebuie să fug. Mă bucur c-am avut ocazia să stăm de vorbă. Încântat de cunoștință, K. Peter. Salutați-i din partea mea pe J. Walter, pe F. Robert și pe toți ceilalți de la firmă.

Jake se strecură pe ușa din spate a tribunalului, reproșându-și că s-a băgat singur în gura lupului. Alergă direct la birou.

- M-a sunat cumva Tank Scales? o întrebă pe Ethel, punând piciorul pe prima treaptă.

- Nu, dar domnul Buckley e la dumneavoastră în birou. Jake se opri.

- Unde?!

- Sus, în biroul dumneavoastră.

Se apropie încet de ea și se aplecă, atingându-i aproape obrazul. Ethel își dădu seama că făcuse o gafă. Se uită la ea fioros și rosti printre dinți:

- N-am știut că are programare.

- Nu are, zise ea cu ochii în pământ.

- Nu știam că el e stăpân aici.

Ethel nu schiță nici un gest și nu răspunse.

- N-am știut că are cheia biroului meu.

Din nou, tăcere. El se aplecă mai mult.

- Pentru asta te-aș putea concedia.

Buzele începură să-i tremure și fața ei avea acum o expresie disperată.

- M-am săturat de tine, Ethel. M-am săturat de atitudinea și de vocea ta, de lipsa ta de disciplină. M-am săturat de felul în care te porți cu oamenii, de tine, în general.

- Îmi pare rău, murmură ea cu ochii în lacrimi.

- Nu, nu-ți pare rău. Știi bine, de ani de zile, că nimeni, nici măcar soția mea, nu urcă aceste scări, dacă nu sunt eu la birou.

- A insistat.

- E un rahat plătit să-i înfunde pe oameni. Dar nu în biroul meu.

- Ssst! Vă poate auzi.

- Nu-mi pasă! Știe și el că e un rahat!

Jake se aplecă și mai tare:

- Vrei să-ți păstrezi slujba, Ethel?

Secretara dădu din cap, incapabilă să mai scoată o vorbă.

- Atunci, urcă în biroul meu, ia-l pe domnul Buckley de guler și adu-l în sala de ședințe să stau de vorbă cu el. Și să nu mai faci vreodată greșeala asta!

Ethel își șterse ochii și urcă. Peste câteva minute, procurorul luă loc pe un scaun din sala de ședințe și așteptă.

Jake intrase în bucătărioara de alături să bea un suc de portocale. Voia să-l fiarbă puțin pe Buckley, așa că nu se grăbi să-și termine oranjada. Peste un sfert de oră, deschise ușa și intră în sala de ședințe. Procurorul stătea la un capăt al mesei, iar Jake se așeză la celălalt.

- Bună ziua, Rufus. Ce vânt te-aduce?

- Frumoasă încăpere! Bănuiesc că aici și-a avut Lucien biroul.

- Așa e. Ce treabă ai cu mine?

- Pur și simplu am trecut să te văd.

- Sunt foarte ocupat.

- Și să discutăm despre cazul Hailey.

- Sună-l pe Marsharfsky.

- Abia așteptam bătălia, mai ales că aveam de luptat cu tine. Ești un adversar valoros, Jake.

- Mă simt onorat.

- Nu mă înțelege greșit. N-am nici o simpatie pentru tine și asta de mai multă vreme.

- De când cu Lester Hailey, nu-i așa?
- Cred că ai dreptate, de-atunci. Ai câștigat, dar ai jucat necinstit.
- Important e că am câștigat. Și să știi că fără să trișez. Te-ai făcut de rahat.

- Ai trișat, iar Noose s-a prefăcut că nu observă.
- În fine, nici tu nu-mi ești simpatic.
- Bun. Asta mă face să mă simt mai în largul meu. Ce știi despre Marsharfsky?

- De-asta ai venit?
- Oarecum.
- Nu l-am întâlnit până acum niciodată. Dar și dacă l-aș cunoaște ca pe tata, tot nu ți-aș spune nimic. Altceva?

- Nu se poate să nu fi vorbit cu el.
- M-a sunat o dată la telefon. Nu cumva te temi de el?
- Nu. Sunt numai curios. Are o reputație bună.
- Așa e. Dar nu cred c-ai venit aici să discutăm despre reputația lui.
- Nu chiar. Voiam să vorbim despre caz, în general.
- Ce anume?
- Păi, care-ar fi șansele să fie achitat, ce strategii de apărare ar putea fi folosite, dacă a fost într-adevăr iresponsabil când a făptuit omorul, chestii d-astea.

- Parcă garantai că va fi condamnat, atunci, în fața camerelor de luat vederi, îți amintești? Imediat după acuzare, la una din conferințele tale de presă.

- Ți-e cam dor de camerele de luat vederi, Jake, nu-i așa?
- Liniștește-te, Rufus. Eu am ieșit din joc. Vă las vouă toate camerele de luat vederi, ție, lui Marsharfsky, lui Walter Sullivan. Iartă-mă dacă m-am folosit și eu puțin de ele. Știu cât de rău îți pare, șacalule.

- Îți primesc scuzele. Marsharfsky a venit în oraș?
- Nu știu.
- A promis c-o să țină o conferință de presă săptămâna asta.
- Și-ai venit aici să discutăm despre conferința lui de presă...
- Nu, ți-am spus că intenționez să vorbim despre Hailey, dar văd că ești foarte ocupat.

- Așa e. Și, în afară de asta, n-am ce discuta cu tine, domnule guvernator!

- Resping această insinuaare.
- De ce? Știi bine că-i adevărat. Ți-ai condamna și mama pentru câteva articole pe prima pagină.

Buckley se ridică și începu să se plimbe încolo și înapoi, în spatele scaunului său.

- Oricum, mi-aș dori să te ocupi tu de cazul ăsta, Brigance, zise el, ridicând vocea.

- Și mie mi-ar plăcea.
- Te-aș învăța câte ceva despre cum se lucrează cu criminalii. Te-aș pune eu la punct.

- Până acum, nu ți-a prea mers.

- De aceea mi-ar fi plăcut să preiei tu cazul, Brigance. O, dac-ai ști cât mi-aș fi dorit!

Fața i se înroși, ca de obicei.

- Vor mai fi și alte ocazii, guvernatorul!

- Nu-mi mai zice așa! strigă el.

- De ce? Doar e adevărat. De aceea umbli atâta după publicitate. Știe toată lumea că-i așa. Vrei să fii guvernator, ăsta-i adevărul.

- Îmi fac doar datoria. Îi pedepsesc pe criminali.

- Carl Lee Hailey nu e criminal.

- Ai să vezi tu cum am să-l aranjez eu!

- N-o să-ți fie prea ușor.

- Așteaptă și ai să vezi!

- Ai nevoie de douăsprezece voturi din douăsprezece.

- Nici o problemă.

- La fel ca atunci, cu marele juriu?

Buckley înțepeni. Se încruntă și-l privi pe Jake cu ură. Pe frunte îi apărură trei cute adânci.

- Ce știi tu de marele juriu?

- Tot atâta cât știi și tu. Dacă mai lipsea un vot, ăla erai!

- Nu-i adevărat!

- Fii serios, guvernatorul, doar nu stai de vorbă cu un reporter! Știu exact ce s-a-ntâmpnat acolo. Am aflat în câteva ore.

- Am să-i spun lui Noose.

- Iar eu voi spune presei. Știrea va apărea la ȝanc, înaintea procesului.

- N-ai să îndrăznești!

- Acum, nu. Nu mai am nici un motiv. Doar am fost înlăturat, știi? Că, de fapt, de asta ești aici, Rufus, să-mi reamintești că nu mă mai ocup de caz. Ai vrut să mai presari puțină sare pe rană. Ei, ai făcut-o! Acum te rog să pleci. Du-te și fă cercetări la marele juriu. Sau, mai bine, vezi dacă nu-i vreun reporter pe-aici, prin împrejurimi. Hai, pleacă!

- Cu plăcere. Iartă-mă că te-am deranjat!

- Și mie-mi pare rău.

Buckley deschise ușa, apoi se opri:

- Te-am mințit, Jake. Mă bucur de nu mai pot că nu mai ai cazul ăsta.

- Știam. Dar nu fi așa sigur.

- Ce vrei să spui?

- O zi bună, Rufus!

Marele juriu din comitatul Ford fusese extrem de activ, așa că Jake fu repede angajat de doi proaspăt acuzați. Primul era un negru care înjunghiasse pe unul de-ai lor, în aprilie, la barul din Massey. Lui Jake îi plăceau cazurile de felul acesta, pentru că achitarea se obținea ușor. Ajungea un juriu alb căruia să-i pese prea puțin de răfuielele negrilor. Se distraseră și ei un pic la bar, apoi se luaseră la bătaie, dar nu murise nimeni. Și, deci, condamnarea nu-și

avea rostul. Noul client îi promisese o mie cinci sute de dolari, dar mai întâi trebuia să-și aranjeze niște afaceri.

Celălalt acuzat era un puști alb care furase o remorcă. Fusese prins a treia oară în această postură, așa că nu exista nici o posibilitate de a fi salvat de închisoare. Avea să stea la Parchman vreo șapte ani.

Amândoi erau arestați, așa că Jake avea posibilitatea și datoria să-i viziteze și să stea de vorbă cu Ozzie. Se duse la poliție în după-amiaza zilei de joi.

- Ești ocupat? îl întreabă el pe șerif, privind la sutele de hârtii împrăștiate peste tot.

- Nu, am doar de făcut niște acte. Ți-au mai pus vreo cruce în curte?

- Nu, slavă Domnului! Mi-a ajuns una!

- Nu l-am văzut pe prietenul tău din Memphis pe aici.

- Ciudat! zise Jake. Ar fi trebuit să vină până acum. Ai stat de vorbă cu Carl Lee?

- În fiecare zi. E cam neliniștit. Nici măcar nu i-a telefonat.

- Foarte bine! Lasă-l să fiarbă! Nu mi-e milă deloc de el.

- Crezi c-a făcut o greșală?

- Sunt sigur. Îi cunosc bine pe oamenii de-aici și știu cum se comportă când ajung în juriu. Nu se lasă ei impresionați de pălăvrăgeala unuia venit din afară. Ești de-acord?

- Nu știu ce să spun. Tu ești avocat și nu mă îndoiesc că ai dreptate. Am văzut cum lucrezi.

- Nici măcar n-are licență pentru Mississippi. Abia-l așteaptă Noose! Nu-i înghite pe avocații din alte părți.

- Nu mai spune!

- Da, am stat ieri de vorbă cu el.

Ozzie părea îngrijorat și se uita la Jake cu atenție.

- Vrei să-l vezi?

- Pe cine?

- Pe Carl Lee.

- Nu! N-am nici un motiv să-l văd, zise Jake, căutând ceva în servietă. Vreau să stau de vorbă cu Leroy Glass, vătămare corporală gravă.

- Îl aperi pe Leroy?

- Da. M-au angajat ai lui în dimineața asta.

- Vino cu mine.

Jake așteaptă în camera de testare al alcoolemiei, până când îi fu adus noul client. Leroy purta haine de culoare portocalie fosforescentă, specifice închisorilor din comitatul Ford. Pe cap avea un fel de bigudiuri roz din burete, iar la gât îi atârnavă două șiraguri slinoase de boabe de porumb. În picioarele lui negre, osoase, purta niște șlapi verzi. Nu avea șosete. Obrazul îi era brăzdat de o cicatrice mare și veche, care pornea de la ureche și mergea până la nara dreaptă. Era clar că înjunghierile constituiau un capitol frecvent în viața lui. Își purta cicatricea ca pe un trofeu și fuma "Kool".

- Leroy, eu sunt Jake Brigance, se prezintă avocatul, invitându-l să ia loc pe un scaun pliant de lână automatul de Pepsi. Am fost angajat de mama și

de fratele tău, în dimineața aceasta.

- Mă bucur că vă cunosc, domnule Jake.

În vreme ce avocatul puneă întrebări, la ușă stătea de pază un polițist. Jake umplu trei pagini cu însemnări despre Leroy Glass. Dar, în această fază, îl interesau mai ales banii. Îl întrebă cât are, de la cine avea de gând să împrumute, dacă rudele aveau să-l ajute. Jake își notă toate numerele de telefon pe care i le dădu clientul. Despre fapta lui, aveau destul timp să discute.

- Cine ți-a recomandat să mă angajezi? întrebă avocatul.

- V-am văzut la televizor, domnule Jake. Pe dumneavoastră și pe Carl Lee.

Brigance se simți mândru, dar nu zâmbi, ca și cum televiziunea era ceva obișnuit în meseria lui.

- Îl cunoști pe Carl Lee?

- Da, și pe Lester. Ai fost și avocatul lui Lester, așa-i?

- Da.

- Io stau acum cu Carl Lee în aceeași celulă. M-a mutat aseară cu el.

- Nu mai spune!

- Da. Nu prea vorbește mult. A zis că sunteți un avocat bun, da' că el a angajat altu', din Memphis.

- Așa e. Ce zice de noul lui avocat?

- Nu știu, domnule Jake. În dimineața asta era tare nervos că n-a venit deloc să-l vadă. Zicea că dumneavoastră l-ați vizitat în fiecare zi, da' ăsta nou, nimic! Și-avea un nume ciudat, nu-l țin minte.

Jake își ascunse cu greu satisfacția, încercând să se strâmbe.

- Îți spun ceva, dacă-mi promiți că nu-i spui lui Carl Lee.

- S-a făcut.

- Noul lui avocat nu poate să vină la el.

- Nu? De ce?

- Pentru că nu are licență ca să practice avocatura în Mississippi. El e din Tennessee, așa că riscă să fie dat afară din tribunal, dacă vine aici. Mă tem că prietenul tău a făcut o mare greșeală.

- De ce nu-i spuneți?

- Pentru că el a renunțat deja la mine. Nu mai pot să-l sfătuiesc.

- Cineva ar trebui să-i spună.

- Mi-ai promis că n-o să-i povestești nimic din ceea ce vorbim.

- Bine. Nu-i spun.

- Promiți?

- Jur.

- Bine. Acum trebuie să plec. Dimineață mă voi întâlni cu girantul tău, ca să te scoatem de-aici, într-o zi, două. Nu-i suflă o vorbă lui Carl Lee, bine?

- Bine.

Afară, Jake îl văzu pe Tank Scales sprijinit de mașina lui. Stinse cu piciorul un chiștoc pe care tocmai îl aruncase și scoase din buzunar un petec de hârtie.

- Ai aici două numere. Ăla de sus e de acasă, celălalt, de la serviciu. Nu-l

căuta însă la slujbă, decât dacă n-ai altă soluție.

- Bună treabă, Tank. Le ai de la Iris?
- Da. La început n-a vrut să mi le dea. Dar a trecut aseară pe la bar și-am îmbătat-o.
- Îți rămân dator.
- Am să țin cont de asta, mai curând sau mai târziu.

Era aproape de opt și se întunecase. Mâncarea se răcise, dar Jake îi cumpărase un cuptor cu microunde, așa că nu era mare lucru să o încălzească. Carla nu-și făcea probleme, mâncau când venea el acasă, oricât de târziu ar fi fost.

Jake plecă de la poliție direct la birou. Nu voia să-l audă Carla când îi telefona lui Lester. Se așeză la birou și se uită la cele două numere, reflectând. Carl Lee îi spusese să nu telefoneze. La urma urmei, de ce-ar face-o? Oare ar fi părut că cerșește cazul? Nu era necinstit să procedeze astfel? Ce să facă, să-l sune pe Lester și să-i spună că fratele lui l-a dat o parte și și-a angajat alt avocat? Ar fi fost, oare, lipsit de etică să-i răspundă la întrebările despre noul avocat și să se arate îngrijorat de soarta lui Carl Lee? Sigur, nu. Dar să-l critice pe Marsharfsky? Probabil că nu. Să ceară să fie reangajat? Ei, asta da, ar fi fost necinstit. Cel mai bine era să-l sune pe Lester și să lase lucrurile să decurgă de la sine.

- Alo?
 - Casa Hailey Lester?
 - Da. Cine sunteți? zise suedeza cu un accent specific.
 - Jake Brigance din Mississippi.
 - Un moment.
- Jake se uită la ceas. Era opt și jumătate, la fel ca la Chicago.
- Jake!
 - Lester, ce mai faci?
 - Bine, Jake. Cam obosit, dar bine. Dar dumneata?
 - Excelent. Ascultă, ai vorbit cumva cu Carl Lee săptămâna aceasta?
 - Nu. Am plecat vinerea trecută și-am lucrat două schimburi. N-am avut timp nici să respir.
 - Ai citit ziarele?
 - Nu. Ce s-a întâmplat?
 - N-o să-ți vină să crezi, Lester.
 - Ce este, Jake?
 - Carl Lee a renunțat la serviciile mele și a angajat un avocat trăsnet din Memphis.
 - Ce?! Vorbești serios? Când?
 - Vinerea trecută, cred că după ce-ai plecat tu. Nici nu s-a sinchisit să-mi spună. Am citit a doua zi în ziare.
 - A-nnebunit de tot! De ce-o fi făcut-o, Jake? Pe cine-a angajat?
 - Îl știi pe unu', Cat Bruster, din Memphis?
 - Sigur că da.

- E avocatul lui. Îl plătește Cat. A venit vinerea trecută de la Memphis și s-a dus la poliție, să-l vadă pe Carl Lee. În dimineață următoare mi-am văzut poza în ziar și am citit c-am fost concediat.

- Cine-i avocatul ăsta?
- Bo Marsharfsky.
- E bun de ceva?
- E o lichea. Îi apără pe toți prăpădiții și pe traficanții de droguri din Memphis.
- După nume, e polonez.
- Așa e. Cred că e din Chicago.
- Da, sunt câțiva polonezi pe-aici. Vorbește tot ca ăștia?
- Vorbește de parc-ar avea prune în gură. O să vină să se dea mare aici, în Ford.

- Tîmpitu'! Carl Lee n-a fost niciodată prea deștept. Mereu am gândit eu în locul lui. Idiotu'!

- Ai dreptate, Lester. Știi cum e un proces de omor, doar ai trecut și tu prin așa ceva. Îți dai seama de importanța juriului numai atunci când iese din sală, pentru deliberări. Viața ta e-n mâinile lor. Doisprezece oameni se ceartă și hotărăsc pedeapsa pe care-o primești. Juriul este cel mai important. De aceea trebuie să știi să vorbești cu ei.

- Ai dreptate, Jake. Iar lucrul acesta îl poți face și tu foarte bine.
- Sunt sigur că Marsharfsky se descurcă excelent la el, acolo, însă în Ford o să-i fie mai greu. Oamenii de aici nu au încredere în el.

- Așa e, Jake. Nici nu-mi vine să cred c-a făcut așa ceva! A luat-o razna.
- Să știi că sunt foarte îngrijorat pentru el.
- Ați stat de vorbă după ce te-a schimbat?
- Sâmbătă, după ce-am citit ziarele, m-am dus direct la închisoare și l-am întrebat de ce-a procedat așa. Bineînțeles, nu mi-a putut răspunde. Era cam jenat. De atunci, nu l-am mai văzut. Dar nici Marsharfsky nu l-a vizitat. Am auzit că fratele tău e tare supărat din cauza asta. După câte știu, nu s-a mai lucrat deloc în cazul lui.

- Ozzie a stat de vorbă cu el?
- Da. Dar știi tu cum e Ozzie. Nu prea vorbește. Știe foarte bine că Bruster și Marsharfsky sunt niște ticăloși, dar nu se amestecă.

- Doamne, Dumnezeu, nu-mi vine să cred! E prost rău dacă-și închipuie că mitocanii ăia din juriu o să stea să-l asculte pe filfizonul din Memphis. ăia n-au încredere nici în avocații din comitatul Tyler, care-i la o zvârlitură de băț! Doamne, Doamne!

Jake zâmbi. Până acum nu încalcăse etica.

- Ce-aș putea face, Jake?
- Nu știu, Lester. Are nevoie de ajutor, iar tu ești singurul de care ascultă. Știi cât e de încăpățînat.

- Cred c-ar fi bine să-l sun.

Nu, gândi Jake. Era nevoie de o confruntare între cei doi frați. La telefon, Carl Lee ar fi refuzat mai ușor. Venirea lui Lester de la Chicago ar fi avut impactul dorit.

- Nu cred să rezolvi mare lucru prin telefon. El e foarte hotărât. Numai tu îl poți schimba și lucrul acesta nu se realizează de la depărtare.

Lester tăcu vreo câteva secunde, apoi întrebă:

- Ce zi e astăzi?

- Joi, șase iunie.

- Stai să mă gândesc, mormăi Lester. Am zece ore libere. Măine lucrez în schimbul de la patru la douăsprezece noaptea și mai intru duminică. Aș putea pleca de aici mâine, la miezul nopții și să ajung la Clanton sâmbătă dimineața pe la zece. Apoi să pornesc înapoi duminică devreme, ca să fiu la patru în Chicago. E mult de condus, dar mă descurc eu.

- E foarte important, Lester. Merită să faci efortul ăsta.

- Unde vei fi sâmbătă, Jake?

- Aici, la birou.

- Bine. Eu o să mă duc la închisoare și dacă am nevoie de dumneata, te sun la birou.

- E-n regulă. Încă un lucru, Lester. Carl Lee mi-a spus să nu-ți telefonez.

- Și eu de unde știu?

- Păi, de la Iris.

- Care Iris?

- Hai, nu te mai preface, Lester. Toată lumea știe, în afară de bărbatul ei. Dacă află...

- Sper să nu afle. Că te mai faci cu un client!

- Abia pot să mă descurc cu ăștia pe care îi am. Mă suni sâmbătă, bine?

Mâncară pe la zece și jumătate. Hanna dormea. Discutară despre Leroy Glass și despre puștiul cu mașina furată, despre Carl Lee, dar nu și despre Lester. Carla se simțea mai în siguranță, acum că nu se mai ocupa de cazul Hailey. Nu-i mai amenința nimeni și nici o cruce în flăcări nu-și mai făcuse apariția în grădina lor. Mai sunt și alte cazuri, zisese ea. El vorbi puțin. Mânca și zâmbea.

19

Vineri, chiar înainte de închiderea tribunalului, Jake telefonă grefierei și o întrebă dacă la ora aceea se derula vreun proces. I se răspunse că nu. Noose, Buckley, Musgrove plecaseră cu toții. Tribunalul era gol. Profitând de această situație, Jake le făcu o vizită și, după ce flirtă cu secretarele și cu grefierele, puse mâna pe dosarul lui Carl Lee. Îl răsfoi și își dădu seama că nu fusese adăugat nimic în ultima săptămână, cu excepția cererii lui de renunțare la caz. Marsharfsky și consilierul lui local nici nu atinseseră dosarul. Mai făcu câteva complimente în dreapta și-n stânga, apoi plecă la birou.

Leroy Glass era încă în închisoare. Avea o datorie de zece mii de dolari, iar familia nu-și putea permite să plătească un girant. Așa că rămase să

împartă celula cu Carl Lee. Jake avea un prieten care dădea gajuri și care se ocupa și de cazurile lui. Dacă nu exista pericolul ca respectivul client să dispară după ce era eliberat, el îi scria imediat actul de garanție. Fiind vorba despre Brigance, li se făcea chiar favoarea de a plăti cinci la sută și apoi o anumită sumă lunar. Deci, dacă voia, Jake putea oricând să-i rezolve această problemă lui Leroy Glass. Dar avocatul avea nevoie de el la închisoare.

- Uite ce e, Leroy, îmi pare rău, dar n-am rezolvat încă problema garanției.

- Dar mi-ai spus că voi fi eliberat până acum.

- Ai tăi n-au cu ce plăti. Voi aranja eu lucrurile, dar mai durează câteva zile. Și mie-mi convine să ieși ca să te duci la muncă și faci rost de bani pentru onorariu.

Leroy păru satisfăcut de explicație.

- În regulă, domnule Jake. Faceți dumneavoastră ce știți.

- Mâncarea e bună aici, nu-i așa?

- Nu e rea. Da' parcă acasă-i mai bună.

- Te scot eu de-aici, îi promise Jake.

- Ce face negrul ăla de l-am înjunghiat?

- Nu știu sigur. Ozzie mi-a spus că mai e încă la spital. Moss însă zice c-a ieșit. Cine știe? Oricum, nu cred că l-ai rănit prea rău. Dar, spune-mi, cine e femeia pentru care v-ați bătut? Întrebă Jake, incapabil să-și amintească pe moment.

- Gagică lu' Willie.

- Willie și mai cum?

- Willie Hoyt.

Jake se gândi o clipă, încercând să-și amintească.

- Parcă nu pe ăsta l-ai înjunghiat.

- Nu, pe Curtis Sprawling.

- Vrei să spui că v-ați bătut pentru femeia altuia?

- Da, așa e.

- De ce?

- Păi, bărbatu' ei era plecat din oraș.

- E măritată?

- Da.

- Cum îl cheamă pe soțul ei?

- Johnny Sands. De câte ori pleacă din oraș se iscă o bătaie.

- De ce?

- Pentru că ea n-are copii și nici nu poate să facă și nu-i place să fie singură. Știți ce vreau să spun. Toată lumea știe când pleacă bărbatu-său. Dacă apare într-un bar, e sigur că urmează o bătaie.

"Ce proces!" gândi Jake.

- Dar, parcă ai spus că venise cu Willie Hoyt.

- Asta nu-nseamnă nimic, pentru că toată lumea a început s-o curteze, să o invite la dans, să-i cumpere de băut. N-ai cum să te-abții.

- Înseamnă că-i o femeie de milioane.

- O, domnule Jake, e tare frumoasă. Dacă-ai vedea-o!

- Am s-o văd în boxa martorilor.

Leroy rămase cu privirea ațintită pe perete, zâmbind și visând la nevasta lui Johnny Sands. Ce conta c-a înjunghiat un om și putea fi condamnat la douăzeci de ani de închisoare? Dovedise în lupta corp la corp că era valoros.

- Ascultă, Leroy, ai mai vorbit cu Carl Lee?

- Bine-nțeles. Stau tot cu el în celulă. Stăm de vorbă toată ziua. Tot n-avem altceva de făcut.

- Sper că nu i-ai spus ce-am discutat ieri.

- Nuuu. V-am promis doar.

- Bun.

- Da' să știți, domnu' Jake, că-i cam țâțâie fundu'. Nu știe nimic de noul lui avocat. E tare supărat. Abia m-am abținut să nu-i spun. Doar știe că sunteți avocatul meu!

- E-n regulă.

- Mi-a spus că sunteți bun și că veneați mereu la el și că am noroc că v-am angajat.

- Însă pentru el n-am fost destul de bun, nu?

- Cred că Hailey e cam derutat. Nici nu mai știe în cine să aibă încredere. Nu-i băiat rău.

- Să nu-i spui ce discutăm noi aici. E o convorbire confidențială.

- Bine, dar trebuie să-i spună cineva.

- Uite ce-i, el nu s-a consultat nici cu mine, nici cu altcineva înainte de a renunța la serviciile mele. E om în toată firea. A hotărât singur ce-are de făcut, zise Jake, apoi se aplecă spre Leroy și coborî vocea: și-ți mai spun un secret. Am consultat, acum o jumătate de oră, dosarul lui. Noul său avocat n-a făcut nimic pentru cazul lui, toată săptămâna. Nici o hârtie la dosar. Nimic.

Leroy se încruntă:

- Doamne, Doamne!

Avocatul continuă.

- Așa lucrează vedetele astea! Fac multă gălăgie, se împăunează și se angajează să rezolve mai multe cazuri deodată. Apoi nu le mai pot face față. Îi știu eu. Majoritatea sunt mult mai slabi decât se crede.

- De-asta nu s-a dus să-l vadă pe Carl Lee?

- Sigur că da. E prea ocupat. În plus, mai are destule cazuri importante. Nu-i pasă lui de Carl Lee.

- Asta-i rău. Carl Lee merită mai mult.

- El a vrut așa. N-are decât să suporte consecințele.

- Credeți că va fi condamnat, domnu' Jake?

- Fără îndoială că da. Îl așteaptă camera de gazare. Și-a angajat o hahaleră de avocat, care n-are timp să se ocupe de cazul lui și nici să stea de vorbă cu el.

- Ziceți că dumneavoastră l-ați fi putut salva?

Jake se relaxă și-și încrucișă picioarele.

- Nu, n-am promis așa ceva, așa cum nu-ți promit nici ție. Numai un avocat prost face o astfel de greșală. În timpul procesului poți avea multe

surprize.

- Carl Lee mi-a spus că noul lui avocat a declarat în ziare că o să-l scoată nevinovat.

- E nebun.

- Unde-ai fost? îl întrebă Carl Lee pe tovarășul său de celulă, după ce gardianul încuie ușa.

- Am vorbit cu avocatul meu.

- Cu Jake?

- Mda.

Leroy se așeză pe patul lui din fața lui Carl Lee, care avea un ziar în mână. Îl împături și îl puse sub priciul lui.

- Pari îngrijorat. Ai vești proaste despre cazul tău? întrebă Carl Lee.

- Nu, sunt încă probleme cu garanția mea. Jake mi-a spus că se rezolvă în câteva zile.

- A zis ceva despre mine?

- Nu, nu mare lucru.

- Nu mare lucru? Adică?

- M-a întrebat ce mai faci.

- Atât?

- Mda.

- Nu e supărat pe mine?

- S-ar putea să fie îngrijorat pentru tine, în nici un caz supărat.

- De ce e îngrijorat?

- Nu știu, răspunse Leroy, întinzându-se pe pat, cu mâinile sub cap.

- Leroy, tu știi ceva și nu vrei să-mi spui. Ce-a zis Jake de mine?

- Jake mi-a spus că tot ce vorbesc cu el e confidențial. Nici ție nu ți-ar conveni ca avocatul tău să dezvăluie ce-i spui.

- Eu nici nu l-am văzut.

- Ai avut un avocat foarte bun și i-ai dat papucii.

- Și ăsta de acum e foarte bun.

- De unde știi? Doar nu l-ai văzut niciodată. E prea ocupat să vină să stea de vorbă cu tine. Și n-are timp nici de cazul tău.

- De unde știi tu asta?

- L-am întrebat pe Jake.

- Și ce-a zis?

Leroy tăcu.

- Vreau să știu ce-a zis, zise el, așezându-se pe marginea patului lui Leroy.

Se uită amenințător la el. Leroy decise că momentul era destul de periculos, așa că avea o scuză să-i dezvăluie lui Carl Lee tot ce aflase de la Jake. Dacă n-o făcea, risca să fie pocnit.

- Noul tău avocat e o hahaleră, zise Leroy. E o hahaleră care-o să te pună bine. Nu-i pasă decât de publicitate. Nu se gândește el la tine și la cazul tău. N-a lucrat nimic la dosarul tău, săptămâna asta. Nici un semn de la

domnul conte! E prea ocupat și nu pleacă el din Memphis pentru unu' ca tine. Are clienții lui, de teapa lui Bruster.

- Ești nebun, Leroy.

- Bine, sunt nebun! Așteaptă să vezi pe cine-o să scoată iresponsabil! N-ai decât să te bazezi pe el!

- De când te pricepi tu la toate astea?

- M-ai întrebat, iar eu ți-am răspuns ce cred.

Carl Lee se duse la ușă și apucă barele strâns cu mâinile lui mari și puternice. În trei săptămâni, celula se micșorase parcă tot mai mult, iar lui îi era greu să gândească, să-și facă vreun plan, să reacționeze. Nu se putea concentra. Nu știa nimic sigur și nu avea încredere în nimeni. Gwen se comporta fără nici o rațiune. Ozzie era nehotărât. Lester - la Chicago. În afară de Jake, nu mai avea încredere în nimeni, iar el își găsisese alt avocat! Din cauza banilor. Cei o mie nouă sute de dolari pe care-i primise de la cel mai mare traficant de droguri din Memphis. Apăruse oare Marsharfsky vreodată un om cinstit? Ce vor spune jurații când îl vor vedea alături de el? Sigur, era vinovat. Altfel de ce să fi angajat un avocat faimos dintr-un oraș atât de mare?

- Știi ce-or să spună țărănoii ăia din juriu, când au să-l vadă pe Marsharfsky? Întrebă Leroy.

- Ce?

- Au să creadă că amărâtu' ăsta de negru e vinovat, d-aia și-a luat un avocat viclean dintr-un mare oraș, ca să-l scape.

Carl Lee mormăi ceva fără să se întoarcă.

- Au să te pună pe frigare, Carl Lee!

Sâmbătă dimineața la ora șase și jumătate, sună telefonul din biroul lui Ozzie. Moss Junior era de serviciu. Recunoscuse vocea șerifului.

- Ce-i cu tine la ora asta? Te-ai și trezit?

- Nici eu nu știu ce-i cu mine, zise Ozzie. Ascultă, îl știi pe predicatorul ăla negru, bătrân, Street, reverendul Isaiah Street?

- Nu cred.

- Ba da, îl știi. A predicat vreo cincizeci de ani la biserica Springdale din nordul orașului. A fost primul membru al organizației pentru drepturi civile din comitatul Ford. El i-a învățat pe negri să facă marșuri și să boicoteze, prin anii șaizeci.

- Aaa, îmi amintesc. E ăla pe care l-au scărmanat membrii Klan-ului.

- Da. L-au bătut și i-au dat foc la casă, în vara anului '65.

- Am crezut că nu mai trăiește.

- Nu. De vreo zece ani e bolnav, dar o mai duce încă. M-a sunat pe la cinci și jumătate și-am stat de vorbă pîn-acu'. A ținut să-mi reamintească toate favorurile politice pe care mi le-a făcut.

- Și ce voia?

- O să vină pe-acolo la șapte, ca să-l vadă pe Carl Lee. Habar n-am de ce, dar poartă-te frumos cu el. Invită-l în biroul meu și lasă-i să stea de

vorbă. Vin și eu mai târziu.

- În ordine.

În zilele lui de glorie din anii șaizeci, reverendul Isaiah Street fusese forța motrice a activității pentru drepturi civile din comitatul Ford. A stat alături de Martin Luther King în Memphis și în Montgomery. A organizat marșuri și acțiuni de protest la Clanton și Karaway, precum și în alte orașe din nordul statului Mississippi. În vara anului 1964, i-a întâmpinat pe studenții din Nord, ajutându-i să-i înregistreze pe alegătorii de culoare. Unii din ei au stat la el acasă în tot acest timp și au continuat să-l viziteze și după ani de zile. Nu era un radical. Avea o fire blândă, liniștită, care, alături de inteligența sa ieșită din comun, atrăsese simpatia și admirația negrilor, dar și a multor albi din ținut. Prin calmul lui caracteristic, a reușit să contribuie la abolirea segregăției rasiale fără multă violență în comitatul Ford.

În 1975 suferise un atac, în urma căruia paralizase pe partea dreaptă. Rațiunea însă nu-i fu afectată cu nimic. Acum avea șaptezeci și opt de ani și se putea deplasa singur, cu ajutorul unui baston. Mergea mândru și demn, ținându-se cât mai drept posibil. Fu invitat să intre și să ia loc în biroul șerifului. Refuză să fie servit cu cafea, așa că Moss se duse după Hailey.

- Te-ai trezit, Carl Lee? Întrebă el în șoaptă, ca să nu-i trezească pe ceilalți pușcăriași care ar fi început imediat să strige după micul dejun, după medicamente, avocați, garanți sau iubite.

Carl Lee sări în picioare.

- Da. N-am putut să dorm.

- Ai un vizitator, hai!

Moss descuie celula fără să facă zgomot.

Carl Lee îl mai întâlnise pe reverendul Street când era în ultima clasă de la East High, o școală pentru negri. După abolirea segregăției se transformase în liceu. Nu-l mai văzuse pe reverend de când acesta suferise atacul.

- Carl Lee, îl cunoști pe reverendul Isaiah Street? Întrebă Moss politicos.

- Da. L-am întâlnit cu ani în urmă.

- Bine. Vă las să discutați.

- Ce mai faceți, domnule? Întrebă Carl Lee, așezându-se lângă reverend, pe canapea.

- Bine, fiule. Dar tu?

- Atâta cât se poate.

- Și eu am stat la închisoare, cu ani în urmă. E un loc cumplit, dar necesar, cred eu. Cum se poartă cu tine?

- Bine, chiar foarte bine. Ozzie mă lasă să fac ce vreau eu.

- Da, Ozzie. Suntem foarte mândri de el, nu-i așa?

- Da. E un om bun.

Carl Lee îl studie pe bătrânelul acesta fragil și firav, sprijinit în baston. Trupul îi era slăbit și obosit, dar mintea nu-și pierduse ascuțimea, iar vocea răsună puternic și plăcut.

- Și de tine suntem mândri, Car Lee. Nu sunt adeptul violenței, dar uneori mi se pare necesară. Ai făcut o faptă bună, fiule.

- Da, răspunse Carl Lee, neștiind exact ce să zică.
- Cred că te-ntrebi de ce am venit aici.

Carl Lee încuviință. Reverendul bătu ușor cu bastonul în podea.

- Sunt îngrijorat de soarta ta. Toată comunitatea negrilor e neliniștită.

Dacă ai fi fost alb, mai mult ca sigur că ai fi fost achitat. Violarea unui copil e un lucru oribil, așa că răzbunarea unui tată era cu totul firească. A unui tată alb, însă. Unul negru trezește aceeași înțelegere din partea oamenilor de culoare. Dar ce ne facem dacă juriul e compus din albi? Șansele nu sunt aceleași. Înțelegi?

- Cred că da.

- Juriul e foarte important. Trebuie să aleagă între vinovăție și inocență, între libertate și închisoare, între viață și moarte. Doisprezece oameni de nivel mediu care nu înțeleg prea bine legea și sunt intimidați de proces hotărâsc soarta unui inculpat. Mi se pare un sistem fragil.

- Da, Sfinția Voastră.

- Achitarea ta de un juriu alb va însemna o mare victorie a negrilor din Mississippi. Și nu numai a celor de aici. Cazul tău e privit cu interes de toată lumea.

- Am făcut ceea ce trebuia să fac.

- Exact. Ai făcut ce-ai crezut că e drept. S-a făcut dreptate, deși a fost un act brutal, oribil. Îți spun eu, și negrii și albi gândesc astfel. Dar întrebarea e: vei fi tratat sau nu ca un om de culoare?

- Și dacă mă condamnă?

- Asta ar fi o altă palmă pentru noi; un simbol al rasismului adânc implantat în conștiințele lor, al vechilor prejudecăți, al urii. Ar fi un dezastru. Nu trebuie să fii condamnat.

- Încerc să fac tot ce pot pentru asta.

- Oare? Să stăm puțin de vorbă despre avocatul tău.

Carl Lee încuviință.

- Te-ai întâlnit cu el?

- Nu, zise Hailey, lăsând capul în jos și frecându-se la ochi. L-ai cunoscut?

- Da.

- Da? Când?

- La Memphis, în 1968. Eram cu dr. King. Marsharfsky îi apăra pe gunoierii aflați în grevă, care intraseră în conflict cu municipalitatea. I-a cerut lui Martin Luther King să părăsească orașul, sub motiv că face agitație în rândul populației albe și îi incită pe negri, și că îngreuiază astfel negocierile. L-a înjurat chiar, bineînțeles, când erau singuri. Era arogant și cu mult tupeu. Bănuiam că are de gând să-i "vândă" pe gunoieri. Și cred c-aveam dreptate.

Carl Lee respiră adânc și își frecă tâmplele.

- I-am urmărit ascensiunea, continuă reverendul. Și-a făcut un nume apărându-i pe toți gangsterii, hoții și codoșii. I-a scos pe câțiva din încurcătură, dar pe nedrept, pentru că erau cu toții vinovați. Nici unul din clienții lui nu e curat. Din cauza asta sunt îngrijorat pentru tine. Mi-e teamă că vei fi considerat vinovat, numai din cauza reputației lui.

Carl Lee se chirci și mai tare, cu coatele pe genunchi.

- Cine v-a spus să veniți aici? Întrebă el moale.

- Un prieten mai vechi.

- Cine?

- Cineva care e la fel de îngrijorat de soarta ta, ca noi toți.

- E cel mai bun avocat din Memphis.

- Aici nu suntem la Memphis, așa-i?

- E expert criminalist.

- Asta pentru că s-ar putea ca el însuși să fie un criminal.

Carl Lee se ridică brusc, făcu doi pași și se întoarse cu spatele la reverend.

- El nu mă costă nici un ban.

- Onorariul lui nu mai are nici o importanță, dacă vei fi condamnat la moarte.

Câteva momente nu mai scoaseră nici un cuvânt. Într-un târziu, reverendul se sprijini în baston și se ridică:

- Am vorbit destul. E timpul să plec. Mult noroc, Carl Lee.

Hailey îi strânse mâna.

- Sunt profund mișcat de grija pe care mi-o purtați și vă mulțumesc c-ați venit.

- Pur și simplu aceasta e părerea mea. Cazul tău e destul de dificil. Nu-ți înrăutăți situația încurcându-te cu un nemernic ca Marsharfsky.

Lester plecă din Chicago vineri, chiar înainte de miezul nopții. Se îndreptă spre sud singur, ca de obicei. Soția lui plecase la familia ei în weekend, la Green Bay. Lui îi plăcea acolo, dar nu se ducea în vizită niciodată. Suedezii erau oameni cumsecade și l-ar fi tratat cu multă dragoste, dacă le-ar fi permis s-o facă. Dar lui Lester i se păreau ciudați, cu totul altfel decât alții din sud, de la care știa la ce se putea aștepta. Obiceiurile, felul de a vorbi, mâncarea erau cu totul altfel decât ale celor din sud. Nu se simțea în largul lui alături de ei.

Probabil că aveau să divorțeze curând. Una din verișoarele soției sale se căsătorise cu un negru, cu ani în urmă, și pățise la fel. Lester era pentru soția lui doar un capriciu, iar ea se săturase de el. Din fericire, nu aveau copii. Bănuia că-și găsisese pe altul, așa cum și el se simțea atras de Iris, care îi promisese că se va căsători cu el și va veni la Chicago, după ce scapă de Henry.

După miezul nopții, autostrada era luminată în curgerea ei monotonă printre ferme și orașe mai mari, ca Champaign sau Effingham. Locuia și munca în nord, dar nu se simțea acasă. Mama lui era în Mississippi și-i era dor de ea, deși nu avea de gând să se mute acolo. Prea multă ignoranță și sărăcie. Nu-i păsa lui de rasism. Se obișnuise și, oricum, situația era alta acum. Știa că nu va dispărea niciodată, chiar dacă va fi mai puțin evident. Tot alții erau atotputernici acolo, situația nu avea cum să se schimbe. Ceea ce îl deranja însă cel mai mult erau ignoranța și sărăcia negrilor, casele lor

dărăpănate, mortalitatea infantilă, șomajul descurajant. Lucrurile acestea i se păreau intolerabile în așa măsură, încât se hotărâse să părăsească locurile natale, așa cum făcuseră atâția negri, pentru a-și găsi o slujbă bine plătită care să îl scape de spectrul sărăciei.

Era plăcut și dureros totodată să se întoarcă în Mississippi. Plăcut pentru că avea să-și vadă familia; dureros pentru că dădea din nou ochi cu sărăcia. Mai erau și excepții. Carl Lee avea o slujbă bună, o casă curată și copii bine îmbrăcați. Dar acum se dusesse totul de râpă, din cauza unor albi nemernici și bețivi. Negrii erau cum erau, dar albi nu aveau nici un fel de scuză pentru un astfel de comportament, într-o lume cu pretenții ca a lor. Mulțumită lui Dumnezeu, cei doi muriseră, iar Lester se mândrea cu fapta fratelui său mai mare.

După șase ore, răsări soarele, deasupra râului Cairo, pe care îl mai traversă o dată în Memphis, ceva mai târziu. Ajunse, în sfârșit, în scuarul din Clanton. Nu dormise de douăzeci de ore.

- Carl Lee, ai un vizitator, îl anunță Ozzie printre barele de fier ale ușii.
- Nici o surpriză. Cine e?
- Vino cu mine în birou. S-ar putea să ai o conversație mai lungă.

Jake zăbovi o vreme în biroul lui așteptând să sune telefonul. Se făcu ora zece. Lester trebuia să fi sosit în oraș. Unsprezece. Jake răsfoi niște dosare și făcu niște însemnări pentru Ethel. Douăsprezece. Îi telefonă Carlei și o minți că nu poate veni la masă, pentru că trebuie să stea de vorbă cu un nou client. Va lucra în grădină mai târziu. Ora unu. Între timp, găsi dosarul unui caz mai vechi, din Wyoming, care prezenta cazul unui soț achitat pentru vina de a-l fi omorât pe cel ce-i violase soția. A-cestor fapte se petrecuseră în 1893. Copie documentele, apoi le aruncă la gunoi. Ora două. Venise oare Lester la Clanton? Ar fi putut să-l viziteze pe Leroy, dar mai bine nu. Așipi pe canapeaua din birou.

Telefonul sună la două și un sfert. Jake sări ca un arc și apucă febril receptorul. Inima îi bătea cu putere.

- Alo?
- Jake? Ozzie la telefon.
- Da, ce s-a întâmplat?
- Ești invitat să vii aici, la închisoare.
- De ce? zise el făcând pe inocentul.
- E nevoie de tine.
- Pentru ce?
- Carl Lee vrea să-ți vorbească.
- E și Lester acolo?
- Da. Și el vrea să te vadă.
- Vin imediat.

- Stau de vorbă de patru ore, zise Ozzie, arătând spre biroul lui.

- Da? întrebă Jake.

- Da. Se aud înjurături și țipete. De vreo treizeci de minute, s-au mai liniștit. Carl Lee a ieșit și mi-a spus să te chem.

- Mulțumesc. Hai să intrăm.

- Nici vorbă, bătrâne. Intri singur, pe mine nu m-au chemat acolo.

Jake bătă la ușă.

- Intră!

Deschise și pătrunse încet în încăpere. Carl Lee stătea la birou, iar Lester era întins pe canapea. Se ridică și dădu mâna cu Jake.

- Mă bucur că te văd, Jake.

- Și mie-mi pare bine. Ce vânt te-aduce pe-acasă?

- Treburi de familie.

Jake se uită la Carl Lee, se apropie de el și-i strânse mâna. Hailey era vizibil iritat.

- Ați trimis după mine?

- Da, Jake. Ia loc. Trebuie să stăm de vorbă, zise Lester. Carl Lee are să-ți spună ceva.

- Spune-i tu, zise Hailey.

Lester oftă și își frecă ochii. Se simțea obosit și frustrat.

- Eu nu mai scot nici un cuvânt. E treaba ta și a lui Jake.

Lester închise ochii și se întinse pe canapea. Jake luă loc pe un scaun pliant pe care îl sprijini de peretele din fața lui. Se uită atent la Lester, fără să-l bage în seamă pe Carl Lee care se legăna pe balansoarul lui Ozzie.

Nimeni nu zicea nimic. După trei minute de tăcere, Jake se enervă.

- Cine-a trimis după mine?

- Eu, zise Carl Lee.

- Și ce dorești?

- Vreau să-ți încredințez din nou cazul meu.

- Asta presupunând că eu aș mai fi de acord.

- Ce? sări Lester și se uită uimit la Jake.

- Vreau să știi că aici nu e vorba de un cadou pe care îl dai sau îl ceri înapoi, ci de o înțelegere între tine și avocatul tău. Te porți de parcă mi-ai face cine știe ce favoare, zise Jake ridicând vocea, realmente furios.

- Vrei cazul sau nu?

- Încerci să mă reangajezi, Carl Lee?

- Exact.

- De ce?

- Pentru că așa vrea Lester.

- În regulă. Atunci nu sunt de acord.

Jake se ridică și porni spre ușă.

- Dacă Lester mă vrea pe mine, iar tu pe Marsharfsky, atunci ține-te de el. E cel mai potrivit pentru cineva care nu e în stare să gândească singur.

- Așteaptă, Jake, liniștește-te! zise Lester, ajungându-l aproape de ușă.

Ia loc. Nu te condamni că ești supărat pe Carl Lee. A greșit, știi.

Carl Lee își curăța unghiile încurcat.

- la loc, Jake, te rog, și hai să stăm de vorbă, îl rugă Lester, în timp ce-i întindea un scaun. Bun. Să punem lucrurile la punct. Carl Lee, îl vrei pe Jake să te apere?

- Da, zise acesta.

- Bine. Dar dumneata, Jake?

- Explică-mi de ce renunți la Marsharfsky și mă reangajezi pe mine, zise avocatul uitându-se la Hailey.

- N-am nimic de explicat.

- Ba da, ai. Oricum îmi datorezi cel puțin o explicație. Ai renunțat la mine acum o săptămână și n-ai avut tăria să-mi spui. A trebuit să aflu din ziare. Am citit și despre avocatul tău nemaipomenit care n-a catadicsit nici măcar să vină să te vadă. Acum mă chemi din nou pe mine și te-aștepti să dau fuga, fără să mă gândesc c-ai putea să te schimbi din nou. Deci explică-te!

- Hai, Carl Lee, stai de vorbă cu Jake, zise Lester.

Hailey se sprijini cu coatele de masă. Își îngropă fața în palme și vorbi:

- Sunt tare derutat. Locul ăsta mă înnebunește. Mă îngrijorează soarta fetei mele, a familiei și chiar a mea. Sunt cu nervii la pământ. Fiecare îmi spune altceva. Eu n-am mai fost într-o astfel de situație în viața mea. Tot ce pot face e să am încredere în oameni, în tine și în Lester.

- Și ai încredere în mine ca avocat?

- Da, Jake. Vreau ca dumneata să te ocupi de cazul meu.

- Bine.

Jake se potoli, iar Lester se lăsă din nou pe canapea.

- Trebuie să-l anunți pe Marsharfsky. Până când nu stai de vorbă cu el, nu pot lucra la cazul tău.

- Ne vom ocupa de asta chiar astăzi, zise Lester.

- Bine. Îndată ce veți fi luat legătura cu el, anunțați-mă. Trebuie să mă apuc repede de lucru. Nu prea mai avem timp.

- Dar cu banii? întrebă Lester.

- Același onorariu. E bine?

- Sunt de acord, zise Carl Lee. Îți voi plăti eu cumva.

- Mai vorbim noi.

- Cum rămâne cu doctorii? întrebă Carl Lee.

- Vedem noi cum acționăm. Nu știu încă. Sper să meargă.

Acuzatul zâmbi. Lester hârâi puternic și Carl Lee râse, uitându-se la fratele lui.

- Am crezut că dumneata i-ai telefonat să vină, dar el jură că nu.

Jake zâmbi încurcat, dar nu zise nimic. Lester mințea cu multă seninătate, lucru care îl ajutase foarte mult în timpul procesului său.

- Iartă-mă, Jake.

- Lasă scuzele. N-avem timp de ele acum.

În fața închisorii, la umbra unui copac, stătea un reporter așteptând să se întâmple ceva.

- Iertați-mă, domnule, nu cumva sunteți domnul Brigance?
- Cine întreabă?
- Sunt Richard Flay de la "The Jackson Daily". Dumneavoastră sunteți Jake Brigance ...
- Da.
- Fostul avocat al domnului Hailey, nu-i așa?
- Nu. Actualul avocat al domnului Hailey.
- Am crezut că l-a angajat pe Bo Marsharfsky. De fapt, de-asta sunt aici. Am auzit că vine în după-amiaza aceasta.
- Dacă-l vezi, spune-i c-a sosit prea târziu.

Lester dormi adânc pe canapeaua din biroul lui Ozzie. Dispecerul îl trezi la ora patru duminică dimineața și, după ce bău o ceașcă de cafea, plecă la Chicago. Sâmbătă noaptea îl sunase, împreună cu Carl Lee, pe Cat, să-i spună despre hotărârea luată. Cat păru indiferent și ocupat. Îi spusese că-l va informa pe Marsharfsky. Nu adusese în nici un fel vorba despre bani.

20

Cam pe când Lester părăsea orașul, Jake coborî pe alee, în halat, pentru a lua ziarele din cutia poștală. Clanton se afla cam la o oră, spre sud, față de Memphis, la trei față de Jackson, la nord, și la patruzeci și cinci de minute de Tupelo. Toate aceste orașe aveau ziare cu ediții duminicale voluminoase, iar Jake se abonase la fiecare. Acum se bucura că luase această hotărâre, pentru că soția lui avea să găsească multe materiale pentru albumul ei cu tăieturi din ziare. Le împrăștie în fața lui și începu să le răsfoiască. În cotidianul din Jackson, nu era nimic. Sperase ca Richard Flay să fi scris ceva, și acum își reproșa că nu stătuse mai mult cu el, când îl întâlnise în fața închisorii. Nu găsi nimic nici în ziarul din Memphis, nici în cel din Tupelo. Schimbarea avusese loc mult prea târziu, în noaptea de sâmbătă spre duminică, așa că Jake se cam aștepta la acest lucru. Poate luni să apară ceva. Se săturase să se tot ascundă și să se simtă umilit. Dar va trebui să stea în banca lui până va apărea știrea că fusese reangajat în cazul Hailey. Cu siguranță, Carl Lee îl sunase pe Marsharfsky, sau pe codoșul ăla, să-i anunțe. Era curios ce reacție va avea "marele" avocat. Probabil că va scrie un articol la ziar, apoi îl va suna pe Sullivan, să-i dea noutatea. Vestea se va împrăștia rapid printre toți asociații acestuia, care se vor strânge în marea lor sală de ședințe și îl vor face pe Brigance cu ou și cu oțet, pentru lipsa lui de etică profesională. Vor găsi chiar articole de lege în care se incriminau astfel de fapte. Oricum, el îi va scrie lui Sullivan o scrisoare prin care să-l anunțe. Lui Buckley, însă, nu-i va trimite nimic. Cu siguranță că va fi șocat după ce va vedea ziarele. Ajungea o scrisoare către judecătorul Noose, cu o copie pentru procuror. Nu-i va face onoarea de a i se adresa personal.

După o mică ezitare, Jake formă numărul lui Lucien. Era puțin trecut de șapte. Asistenta-îngrijitoare-paznic îi răspunse la telefon.

- Sallie?
- Da.
- Jake la telefon. Lucien s-a trezit?
- Un moment, zise ea, întorcându-se, în pat, către Lucien și înmânându-i receptorul.
- Alo?
- Lucien, sunt eu, Jake.
- Mda, ce vrei?
- Am noutăți. Carl Lee m-a reangajat, ieri. Cazul e din nou al meu.
- Care caz?
- Al lui Hailey.
- Aaaa, "răzbunătorul vigilant"! Da?
- De ieri. Avem de lucru.
- Când e procesul? Parcă prin iulie, nu?
- Da, pe douăzeci și doi.
- E destul de curând. Ce trebuie să facem mai întâi?
- Să găsim un psihiatru ieftin care să zică, acolo, ceva.
- Cunoscut eu omul potrivit, spuse Lucien.
- Bun. Pune-te pe treabă. Te sun peste vreo două zile.

Carla se sculă la o oră normală și îl găsi pe soțul ei în bucătărie cu ziarul împrăștiat peste tot. Făcu o cafea și se așeză la masă, în fața lui, fără să scoată nici un cuvânt. El îi zâmbi și își continuă lectura.

- La ce oră te-ai trezit? întrebă ea.
 - La cinci și jumătate.
 - De ce așa devreme? Doar e duminică.
 - N-am putut să dorm.
 - Ești prea surescitată?
- Jake lăasă ziarul.
- Într-adevăr, sunt cam emoționat. Chiar foarte, aș putea spune. Păcat că n-am cu cine împărtăși ceea ce simt.
 - Îmi pare rău de ce-am spus aseară.
 - Nu trebuie să-ți ceri scuze. Știu cum te simți. Necazul e că tu nu privești niciodată partea bună a lucrurilor. Nici nu-ți poți imagina ce-nseamnă cazul ăsta pentru noi.
 - Jake, acest caz mă înspăimântă. Toate telefoanele acelea de amenințare, crucea din grădină, mă fac să îngheț numai la gândul că vei continua. Ce folos că vei câștiga un milion de dolari, dacă se-ntâmplă cine știe ce?
 - N-o să se întâmple nimic, îți spun eu. Vom mai primi vreo câteva telefoane, o să se uite lumea lung la noi, la biserică, și-atât!
 - Nu poți să știi...
 - Doar am discutat aceste lucruri aseară și n-am de gând să reiau

subiectul. Totuși, am o idee.

- Mor de nerăbdare s-o aud.

- Vei lua avionul și vei pleca, împreună cu Hanna, în Carolina de Nord, la părinții tăi, până după proces. Se vor bucura că sunteți împreună și, pe de altă parte, vei scăpa de teama asta cu Klan-ul și cu crucile lor în flăcări.

- Dar procesul e peste șase săptămâni! Vrei să stăm la Wilmington atâta vreme?

- Da.

- Îmi iubesc părinții, dar asta-i prea de tot!

- Nu vă vedeți prea des, și ei vor fi încântați să stea cu Hanna mai multă vreme.

- În schimb, n-o să te prea vedem pe tine! Nu pot să plec pentru șase săptămâni!

- Sunt foarte multe de făcut. Procesul ăsta o să-mi răpească tot timpul. Voi munci zi și noapte.

- Mai ai și alte noutăți?

- Voi nici nu veți mai exista pentru mine, în timp ce mă voi ocupa de proces.

- Suntem obișnuite.

Jake zâmbi.

- Crezi că vei rezista?

- În ceea ce te privește, da. Mie mi-e teamă de nebunii ăia.

- Dacă treaba devine serioasă, mă retrag. Nu-mi pun eu familia în pericol, pentru nimic în lume.

- Promiți?

- Sigur că da. S-o trimitem numai pe Hanna.

- Dacă nu e periculos, de ce s-o trimitem?

- Pentru mai multă siguranță. S-ar bucura să-și petreacă vara cu bunicii ei.

- N-o să reziste mai mult de o săptămână, fără mine.

- Iar tu, la fel!

- Așa e! Nici nu se poate pune problema! Trebuie s-o am mereu sub ochi, ca să fiu liniștită.

Cafeaua era gata, așa că doamna Brigance o turnă în cești și-i oferă una soțului ei.

- Ai găsit ceva în ziare?

- Nu. M-am gândit că, poate, ziarele din Jackson o să anunțe noutatea, dar cred că n-au avut timp să afle.

- Cred c-ai cam pierdut noțiunea timpului, după o săptămână de inactivitate.

- Așteaptă până mâine dimineață.

- De unde știi că vor scrie ceva?

- Îți promit eu.

Ea dădu din cap și începu să caute în ziare pagina de modă și de rețete culinare.

- Vii la biserică?

- Nu.
- De ce nu? Ești din nou o vedetă!
- Da, dar încă nu știe nimeni.
- Aaa, înțeleg! Atunci, duminica viitoare!
- Bineînțeles!

În toate bisericile din zonă apăruă coșuri și găleți care circulau de la un enoriaș la altul, pentru a strânge banii destinați lui Carl Lee și familiei sale. Cu cât era mai mare recipientul colector, cu atât contribuția fiecăruia părea mai mică, așa că oamenii se vedeau obligați să doneze o sumă frumușică. Pentru a stimula generozitatea enoriașilor, predicatorii subliniau importanța acțiunii pentru micuța Tonya și pentru tatăl ei, precum și faptul că erau implicate organizațiile de apărare a drepturilor civile.

Lucrurile mergeau destul de bine. Recipientele fură golite, banii numărați, iar operațiunea se repetă și în timpul vecerniei. Duminică seara târziu, fiecare predicator avea să facă totalul și, din acesta, un mare procent avea să fie trimis reverendului Agee, luni dimineață. El, la rândul lui, va păstra toată suma în biserică și va dispune cheltuirea unei părți importante în beneficiul familiei Hailey.

Duminică după-amiază, între orele două și cinci, prizonierii din închisoarea comitatului Ford erau scoși într-o curte mare, îngrădită, de pe o străduță laterală. Aveau voie să fie vizitați de un număr limitat de prieteni sau de rude, timp de o oră. În curte se aflau câțiva arbori umbroși, niște mese rupte și un teren de baschet bine întreținut. În exterior, de jur împrejur, păzeau polițiști cu câini.

De fiecare dată, Gwen pleca cu copiii de la biserică, după binecuvântare, pe la ora trei, și se ducea la închisoare. Ozzie îi dădea drumul lui Carl Lee în curte mai devreme, astfel încât să ocupe o masă mai bună, la umbra unui pom. El se așeza fără să vorbească cu nimeni și privea îngrămădeala aceea din fața porților de baschet, ce se voia un joc adevărat. De fapt, era un amestec de fotbal, rugby și baschet, fără arbitru și fără reguli. Surprinzător, nu se iscau niciodată bătăi. Aceasta pentru că deținuții știau că riscau să fie pedepsiți cu izolarea în carceră, precum și cu interzicerea ieșirii săptămânale în curte, timp de o lună.

Erau câțiva vizitatori, soții și prietene de-ale pușcăriașilor, care stăteau pe iarbă, cu bărbații lor, privind jocul hibrid din fața porților de baschet. O pereche îi ceru voie lui Carl Lee să mănânce la masa lui. El însă refuză, așa că se așezară și ei pe iarbă.

Gwen sosi cu copiii înainte de ora trei. Vărul ei, polițistul Hastings, deschise porțile, iar cei mici alergară spre tatăl lor. În vreme ce soția lui aranja masa, Carl Lee privea satisfăcut în jur, observând invidia celorlalți. Dacă ar fi fost alb, sau mai firav, probabil că mulți ar fi venit să-i ceară de mâncare. Dar așa, el era Carl Lee, omul care făptuise un omor de proporții, și nimeni nu

avea curajul să-i facă o astfel de "propunere". Tonya stătea totdeauna lângă tatăl ei.

- Au început să facă o colectă pentru noi, în dimineața aceasta, spuse Gwen, după masă.

- Cine?

- Biserica. Reverendul Agee a zis că toate bisericile negre vor strânge bani, în fiecare duminică, pentru noi și pentru onorariul avocatului.

- Cât?

- Nu știu. Vor face lucrul ăsta, până la proces.

- Frumos din partea lor! Ce-au zis de mine?

- Au discutat despre cazul tău, cât de scump ne costă tot, și câtă nevoie avem să fim ajutați de biserică. Au mai spus ceva despre mila creștină și că ești un erou al neamului tău.

Ce surpriză plăcută, gândi Carl Lee. Se aștepta la ajutor din partea bisericii lui, dar nu și la bani.

- Câte biserici participă?

- Toate, din comitat.

- Când ne dau banii?

- Nu mi-au spus.

Cine știe când, gândi Carl Lee.

- Băieți, luați-o pe sora voastră și duceți-vă să vă jucați acolo, lângă gard. Am ceva de discutat cu mama voastră. Și să fiți cuminți.

Copiii se conformară ordinului.

- Ce-a spus doctorul? Întrebă Carl Lee.

- Că e bine. Maxilarul e aproape vindecat și s-ar putea să-i scoată sârmele, într-o lună. Încă nu poate să sară și să se joace, dar curând va putea să iasă cu ceilalți copii. Mai are niște usturimi.

- Dar cu problema cealaltă, cum e?

Gwen clătină din cap și își acoperi ochii cu mâinile. Începu să plângă. Rosti, printre suspine:

- N-o să aibă copii niciodată. Mi-a spus ...

Gwen se opri și își șterse ochii, încercând să vorbească. Începu să suspine puternic și își înfundă fața într-un șervețel de hârtie. Lui Carl Lee i se făcu rău. Își prinse fruntea în mâini și scrâșni din dinți, cu ochii plini de lacrimi.

- Ce-a zis?

Gwen ridică fruntea și făcu eforturi să vorbească printre lacrimi:

- Mi-a spus, marți, că i-au distrus tot... - zise ea, ștergându-și fața udă cu palmele. Dar vrea s-o trimită la un specialist din Memphis.

- Deci, nu e sigur.

Ea dădu din cap.

- E sigur nouăzeci la sută. Dar crede că ar trebui examinată și de specialistul din Memphis. Mi-a spus că trebuie dusă acolo, cam peste o lună.

Gwen mai rupse un șervețel de hârtie și își șterse fața cu el. Îi dădu unul și soțului său, care își tamponă ochii pripit. Lângă gard, Tonya stătea liniștită, ascultându-i pe frații ei care se certau cine să fie polițistul și cine - hoțul. Se

uită și la părinții ei care plângeau și stăteau de vorbă. Își dădu seama că ceva nu era în regulă, așa că începu și ea să plângă.

- Coșmarele au început să se întetească, zise Gwen, întrerupând tăcerea. Trebuie să dorm cu ea în fiecare noapte. Visează bărbați care o urmăresc prin pădure, bărbați ascunși prin debarale și se trezește țipând, udă de transpirație. Doctorul a spus că are nevoie de un psihiatru. Altfel s-ar putea să fie mai rău.

- Cât o să coste treaba asta?

- Nu știu. Nu m-am interesat încă.

- Păi, s-o faci cât mai repede. Unde e psihiatrul?

- La Memphis.

- Mi-am imaginat eu.

- Cum se poartă băieții cu ea?

- Foarte frumos. O ocrotesc cât pot. Când se trezește noaptea țipând, ei se apropie speriați de patul ei și încearcă s-o ajute. Azi-noapte, n-a vrut să se mai culce, până când frații ei nu i-au promis că vor dormi la picioarele patului. Ne-am întins cu toții acolo, cu lumina aprinsă.

- Băieții sunt bine?

- Le e dor de tine.

Carl Lee se forță să zâmbească.

- Mai e puțin...

- Chiar crezi asta?

- Nici eu nu mai știu ce să cred. Oricum, n-am de gând să-mi petrec restul zilelor în închisoare. L-am angajat din nou pe Jake.

- Când?

- Ieri. Avocatu' ăla din Memphis n-a apărut deloc. Nici măcar nu m-a sunat. Așa că l-am angajat din nou pe Jake.

- Dar ai zis că Jake e prea tânăr.

- Am greșit. E tânăr, dar e bun. Întreabă-l pe Lester.

- E procesul tău.

Carl Lee începu să se plimbe încet pe lângă gard. Se gândi la băieții ăia doi, morți și îngropați. Carnea le putrezea, iar sufletul le ardea în iad. Dar, înainte de a muri, ruinaseră trupul și mintea fetei lui. Atacul lor fusese atât de brutal, încât ea nu va mai putea avea niciodată copii, atât de violent, încât îi vedea peste tot, așteptând-o și amenințând-o. Oare va putea uita vreodată ce i se întâmplase? Poate că o va ajuta un psihiatru. Dar va redeveni vreodată ceea ce fusese înainte? Iar ceilalți copii o vor trata normal? Ce și-or fi spus ăia? Că e doar o negresă mititică. Un copil al nimănui, ca toți de felul ei. Ce conta un viol?

Își aminti cum arătau la tribunal, cum coborau scările, în vreme ce el îi aștepta, ca să îi execute. Apoi, spaima din privirile lor, văzându-l cu automatul îndreptat spre ei. Zgomotul împușcăturilor, urletele lor de ajutor, felul în care căzuseră unul peste altul, cu cătușele la mâini, zbatându-se și țipând. Își aminti că zâmbise la vederea acestei scene cumplite. Râsese, chiar, văzându-le țestele sfărâmate și sângele țâșnind din trupurile lor încremenite. Abia atunci se hotărâse să fugă.

Zâmbi și acum. Era mândru de ceea ce făcuse. Primul soldat vietnamez pe care îl ucisese îi trezise mai multă milă decât cei doi ticăloși.

Scrisoarea către Walter Sullivan era gata:

Dragă J. Walter,
Bănuiesc că ai fost informat de domnul Marsharfsky că angajamentul lui față de Carl Lee Hailey a luat sfârșit. Așa că, bineînțeles, și serviciile tale, ca reprezentant al consiliului local, nu-și mai au rost. Îți urez o zi bună.
Cu stimă, Jake.

Scrisoarea îi fu trimisă lui L. Winston Lotterhouse. Cea expediată lui Noose fu la fel de scurtă:

Stimate domnule Noose,
Vă rog să luați la cunoștință că am fost reangajat de Carl Lee Hailey. Ne pregătim de proces, pentru data de 22 iulie. Vă rog să consemnați prezența mea în acest caz.
Cu stimă, Jake.

O copie a acestei scrisori îi fu trimisă și lui Buckley.
Marsharfsky îl căută luni, la nouă și jumătate. Jake lăsa telefonul să sune o vreme, înainte de a ridica receptorul.

- Alo?
- Cum ai reușit?
- Cine e la telefon?
- Nu ți-a spus secretara? Sunt Bo Marsharfsky, și vreau să știu cum ai reușit.

- Ce să reușesc?
- Să-mi furi cazul.

Liniștește-te, gândi Jake. Nu trebuie să-i cazi în plasă.

- După câte îmi amintesc, acest caz mi-a fost furat mie, replică Jake.
- Nu l-am cunoscut înainte de a mă fi angajat.
- Nici nu era nevoie! Ți-ai trimis codoșul, îți amintești?
- Mă acuzi că vânez cazuri?
- Da.

Marsharfsky tăcu, iar Jake se stăpâni să nu-l înjure.

- Știi ceva, domnule Brigance, ai dreptate. Vânez cazuri în fiecare clipă. Sunt pentru furtul de genul acesta, fără rezerve. De-aia am atâția bani. Cum aud de un caz penal de proporții, încerc să pun mâna pe el. Și mă folosesc de orice metodă pentru asta.

- Ciudat! N-ai menționat în ziar aceste lucruri.
- Și dacă vreau cazul Hailey, îl voi avea.
- N-ai decât! zise Jake, închizând telefonul.

Nu se opri din râs vreo zece minute. Își aprinse o țigară ieftină și începu

să lucreze la moțiunea pentru transferul procesului la altă instanță.

Două zile mai târziu, Lucien o sună pe Ethel să-i spună să-l anunțe pe Jake să treacă pe la el. Era foarte important. Avea un vizitator care trebuia să vorbească cu Jake.

Era vorba de dr. W. T. Bass, un psihiatru pensionar din Jackson. Îl cunoștea pe Lucien de ani de zile și colaboraseră în câteva cazuri de omor comise de iresponsabili. Ambii criminali se mai aflau încă la Parchman. Leșise la pensie cu un an înainte de radierea din barou a lui Lucien, din aceleași cauze ca și prietenul lui, adică atracția nestăpânită pentru "Jack Daniel's". Își mai vizita, din când în când, vechiul amic, la Clanton, iar Lucien se mai ducea, uneori, să-l vadă, la Jackson. Se bucurau mult când se întâlneau, mai ales că aveau ocazia să se îmbete împreună. Acum stăteau pe terasă și îl așteptau pe Jake.

- Nu trebuie să spui decât că a fost iresponsabil, îl instrui Lucien.
- Chiar așa?
- N-are importanță!
- Dar ce e important?
- E important să-i dai posibilitatea juriului să se lege de ceva, pentru a-l achita. Lor nu le pasă dacă e sau nu nebun. Dar au nevoie de un motiv pentru a da o decizie în favoarea inculpatului.
- Ar fi indicat să-l examinez.
- Poți s-o faci. Ai voie să-l întrebi orice. Stă la pușcărie și așteaptă cu nerăbdare să vorbească cu cineva.
- Va fi nevoie să-l vizitez de mai multe ori.
- Știu.
- Și ce-o să se întâmple dacă voi constata că n-a fost iresponsabil în momentul crimei?
- Atunci nu vei mai fi martor la proces și nici nu-ți va mai apărea fotografia și numele în ziar. Nu vei putea da nici interviuri la televiziune.
- Lucien se opri ca să mai tragă o dușcă.
- Fă cum spun eu. Chestionează-l, ia notițe. Știi tu ce să faci. Pune-i întrebări trăsnite și, după asta, spune-i c-a fost nebun.
- Nu prea sunt sigur că merge.
- Uite ce-i. Ești medic, nu-i așa? Atunci acționează cu demnitate, fii arogant. Spune-ți părerea cu hotărâre. Comportă-te ca un medic adevărat.
- Nu știu ce să spun. Treaba asta n-a prea mers niciodată.
- Fă ce-ți spun eu.
- Nu vezi că am mai zis cândva așa, și sunt amândoi la Parchman.
- Aia n-aveau nici o șansă. Cu Hailey e altceva.
- Are vreo porțiță de scăpare?
- Foarte îngustă.
- Mi s-a părut că ai zis altceva.
- E un bărbat de ispravă, care a avut motive să comită omorul.
- Atunci de ce nu are șanse mari?

- Legea spune că motivele lui n-au un temei solid.
- Urât din partea ei.
- Și, în afară de asta, e negru, într-un comitat unde predomină albi. Nu prea am încredere în bigoții ăștia de aici.
- Și dacă ar fi alb?
- Dacă ar fi fost alb și dacă ar fi omorât doi negri care i-ar fi violat fetița, juriul l-ar fi declarat nevinovat înainte de proces.

Bass își termină paharul și își mai turnă unul. Între el și Lucien se afla o baterie plină cu gheață și cu băutură.

- Dar avocatul lui? întrebă el.
- Trebuie să vină dintr-o clipă într-alta.
- Nu cumva a lucrat cu tine?
- Da, ți-am spus doar. Pentru vârsta lui, are oarece experiență. Nu e la primul caz de omor. Dar, dacă-mi amintesc bine, n-a mai avut situații de iresponsabilitate.

- Interesant. Bine că nu e vreunul să-mi pună tot felul de întrebări stupide.

- Îmi place că ești atât de încrezător. Așteaptă numai să-l întâlnești pe procuror.

- Nu știu ce să spun. Până acum, n-a mers cu argumentul ăsta.

Lucian dădu din cap enervat.

- Ești cel mai amărât doctor pe care l-am cunoscut.

- Si cel mai sărac.

- Toată lumea se așteaptă să fii mândru și arogant. Tu ești expertul.

Trebuie să te porți ca atare. Cine poate pune la îndoială părerea ta profesională?

- Procuratura s-ar putea să-și aducă expertii ei.

- Da, au un psihiatru din Whitfield. El o să examineze inculpatul vreo câteva ore, apoi va veni la proces și va spune că e cel mai normal om pe care l-a întâlnit vreodată. În opinia lui, nu există iresponsabili. Toată lumea a fost blagoslovită cu mintea întregă. Whitfield e plin de oameni normali, cu excepția cazurilor în care e vorba de banii statului. Atunci, jumătate din populație e nebună! Dacă ar zice că inculpații sunt iresponsabili din punct de vedere legal, ar fi concediat imediat. Și cu asta, am spus totul. Îți dai seama cu cine ai de-a face!

- Iar juriul o să mă creadă pe mine?

- Te porți de parcă n-ai mai fi trecut prin așa ceva.

- Știi bine că mi s-a întâmplat de două ori: un violator și un criminal. Nici unul din ei nu era nebun, deși eu am susținut acest lucru. Și iată că sunt și acum la pușcărie.

Lucien mai sorbi o înghițitură și se uită lung la lichidul maroniu, în care pluteau cuburi de gheață.

- Mi-ai spus că ești gata să m-ajuti. Știi bine că-mi ești dator. De câte ori te-am divorțat?

- De trei ori. Și de fiecare dată m-ai scos la liman.

- Asta pentru că ai avut dreptate de fiecare dată, nu-i așa? M-am

strădui să-ți ascund proastele obiceiuri în fața Curții.

- N-am uitat.
- Câți clienți și pacienți ți-am trimis eu de-a lungul anilor?
- Nu destui ca să-mi plătesc pensia alimentară.
- Îți amintești de măgăria aceea cu doamna pe care o tratai pe canapea, în ședințe săptămânale? Asigurările nu te-au ajutat cu nimic, așa că l-ai chemat pe dragul de Lucien, care ți-a rezolvat problemele pentru o nimica toată, scăpându-te de tribunal.

- Oricum, nu existau martori.
- Numai doamna aceea. Plus dosarele în care fostele tale soții dăduseră declarații în legătură cu comportamentul tău adulterin.

- N-au avut cum s-o dovedească.
- Nu li s-a oferit șansa. Nu le-am lăsat nici măcar să încerce, îți amintești?

- Bine, bine, ajunge! Ți-am spus că sunt gata să-mi dau tot concursul. Dar cum rămâne cu acreditarea mea?

- Am impresia că nu prea te trage inima.
- A, nu. Numai că nu-mi place ideea sălii de judecată.
- Recomandările tale sunt bune. Ai mai fost acreditat ca expert, în astfel de cazuri. Nu îți mai face griji.

- Dar cu asta cum rămâne? zise el, clătinând paharul cu băutură spre Lucien.

- Ar trebui să bei mai puțin, zise acesta cu pioșenie.

Bass puse paharul la o parte și izbucni în hohote. Se ridică de pe scaun și se îndreptă spre marginea terasei, ținându-se de burtă, cutremurat de râs.

- Ești beat, zise Lucien, plecând după altă sticlă.

Peste o oră, când sosi Jake, Lucien se legăna ușor într-un balansoar uriaș. Doctorul adormise în scaunul lui de la capătul terasei. Era desculț și își înfundase picioarele în tufele de la marginea verandei. Jake urcă scările și se opri, privindu-l lung pe Lucien.

- Jake, băiatule, ce mai faci? bolborosi el.
- Bine, Lucien. Văd că nici ție nu-ți merge prea rău, spuse Jake uitându-se la sticlele goale de lângă el.

- Voiam să-l cunoști pe omul acesta, zise Lucien, încercând să se țină în capul oaselor.

- Cine e?
- E psihiatrul nostru, doctorul W. T. Bass, din Jackson. Suntem prieteni buni. Ne va ajuta în cazul Hailey.

- E bun?
- Cel mai bun. Am lucrat împreună în multe cazuri de genul acesta.

Jake făcu vreo câțiva pași spre doctor, apoi se opri. Bass stătea întins pe spate, cu cămașa descheiată și cu gura deschisă. Sforăia zgomotos, scoțând sunete guturale. Terasa părea cuprinsă de aburul urât mirositor care izvora din nările sale imense.

- Țsta-i doctor? întrebă Jake, așezându-se lângă Lucien.
- În psihiatrie, zise Lucien cu mândrie.
- El te-a ajutat să le termini? rosti Jake, arătând spre sticle.
- L-am ajutat eu pe el. Bea ca un pește, dar la proces e totdeauna treaz-luminat.
- M-ai liniștit.
- O să-ți placă de el. Și te costă foarte puțin. Mi-e, oricum, dator. De fapt, n-o să-ți ceară nimic.
- Atunci, îmi place.

Lucien avea fața și ochii roșii.

- Vrei să bei ceva?
- Nu. E trei și jumătate.
- Nu mai spune! Și ce zi e astăzi?
- Miercuri, doisprezece iunie. De când beți?
- De vreo treizeci de ani, hohoti Lucien, clătinându-și paharul cu cuburi de gheață.
- Vreau să spun, de când beți astăzi?
- Bem de la micul dejun. Da' ce contează?
- Mai lucrează?
- Acum e la pensie.
- A cerut el să iasă?
- Vrei să spui, dacă mai are dreptul să profeseze?
- Da.
- Normal. Are toate acreditările necesare în regulă.
- Așa cum arată și el, nu-i așa?
- Băutura l-a dat gata. Băutura și pensiile alimentare. M-am ocupat de trei divorțuri de-ale lui. Ajunsese să dea tot ce câștiga pentru pensii alimentare și întreținerea nevestelor. Așa că s-a lăsat de profesie.
- Cum se descurcă?
- Păi, a reușit să se ascundă, într-un fel, de neveste și de avocații hrăpăreți. N-are probleme.
- Asta mi se pare și mie!
- Face ceva comerț cu droguri. De fapt, e prea mult spus "droguri". Vinde narcotice ușoare pe care poate să le prescrie fără necazuri. Nu e nimic ilegal, dar cam lipsit de etică.
- Ce face pe-aici?
- A venit în vizită. Locuiește în Jackson, dar nu-i place deloc acolo. L-am sunat duminică după-amiază. Vrea să-l vadă pe Hailey, cât mai repede posibil. Dacă se poate, chiar mâine.

Doctorul scoase un grohăit și se întoarse pe-o parte. Își întinse piciorul drept, lovindu-se într-o creangă din tufe. Scaunul se clătină și doctorul căzu. Se lovi cu capul de podeaua de lemn, iar piciorul îi rămase agățat de spetează. Se strâmbă și tuși, apoi începu din nou să sforăie. Jake se repezise instinctiv spre el, dar se opri, văzând că e nevătămat și că nici măcar nu se trezise.

- Lasă-l în pace! îi strigă Lucien, printre hohote de râs.

Lucien luă un cub de gheață și-l aruncă spre capul doctorului, dar nu-l nimeri. Mai luă unul și reuși să-l lovească direct în nas.

- Punct ochit, punct lovit! bolborosi Lucien. Trezește-te, bețivule!

Jake coborî scările, în vreme ce fostul lui șef râdea și arunca bucățele de gheață în capul doctorului W. T. Bass, martor al apărării.

Polițistul DeWayne Looney părăsi spitalul în cârje și se duse la închisoare, unde îl așteptau șeriful, polițiștii și gardienii, precum și câțiva prieteni. Pregătiseră prăjituri și mici daruri pentru colegul lor, care avea să lucreze ca dispecer de acum înainte, păstrându-și însă insigna, uniforma și salariul întreg.

21

Sala de întruniri a bisericii Springdale fusese curățată și aranjată cu grijă, iar scaunele și mesele străluceau într-o ordine perfectă, de jur împrejurul încăperii. Era cea mai mare biserică a negrilor din comitat și, evident, din Clanton, așa că reverendul hotărâse ca întrunirea să aibă loc acolo. Scopul conferinței de presă era ca adunarea să își spună cuvântul, să cânte, să-și exprime adevărul față de un localnic și să anunțe crearea Fundației de apărare a lui Carl Lee Hailey. Directorul național al organizației NAACP venise cu un cec de cinci mii de dolari și cu promisiunea că va mai dona și în viitor sume importante de bani. Directorul executiv al filialei locale din Memphis adusese și el cinci mii bani peșin pe care îi pusese pe masă cu ostentație. Amândoi stăteau lângă Agee, la niște mese din fața adunării, iar membrii consiliului, în spatele lor. Erau prezenți vreo două sute de enoriași negri. Aproape de Agee stătea și Gwen. În mijlocul sălii se afla un grup de reporteri și de cameramani, mult mai puțini decât fusese prevăzut.

Agee vorbi primul, inspirat de aparatele de filmat. Aduse în discuție bunătatea și inocența celor din familia Hailey și felul în care o botezase pe Tonya, pe când fetița avea numai opt ani. Vorbi de o familie distrusă, de ură și rasism. Adunarea fremăta. Apoi, deveni răutăcios. Se legă de sistemul judiciar care nu voia altceva decât să condamne un om cinstit și bun; un nevinovat care, dacă ar fi fost alb, nici nu s-ar fi pus problema procesului. Intră astfel în ritm, iar adunarea îl secundă. Discursul lui ținu trei sferturi de oră.

Era un precedent greu de egalat. Dar directorul național nu se lăsă mai prejos. Făcu un rechizitoriu, de treizeci de minute, al rasismului. Prinse momentul să amintească statisticile naționale ale criminalității, ale închisorilor, ale delincvenței, în general. Trase concluzia că întreg sistemul judiciar era controlat de albi care persecutau oamenii de culoare. Apoi se referi la comitatul Ford, unde procentajul nedreptăților era și mai mare și hotărî că procesul trebuia transferat în altă parte. Fruntea îi transpirase, din

cauza reflectoarelor de la televiziune. Se manifestă cu și mai multă furie decât reverendul Agee, făcând să se zguduie podiumul și microfoanele. Îndemnă pe toți negrii să doneze cât mai mult, dacă se poate, până la ultimul bănuț. Le promise demonstrații și marșuri. Procesul va fi strigătul de luptă al negrilor de pretutindeni. Răspunse apoi la întrebări. Cam câți bani se vor strânge? Estima că vreo cincizeci de mii. Apărarea lui Carl Lee va costa destul de mult, așa că s-ar putea să nu le ajungă. Nu prea mai era timp, iar cheltuielile cu avocații și cu psihiatrii nu sufereau nici o amânare. Vor acționa și apărătorii de la NAACP? Desigur. Se pregăteau deja cu toții, la Washington. Carl Lee se afla pe primul loc pe lista priorităților și vor depune toate eforturile pentru apărarea lui.

Când termină tirada, reverendul Agee se urcă din nou pe podium și-i făcu un semn pianistului. Se ridicară cu toții în picioare, ținându-se de mâini și începură să cânte înflăcărat "Vom fi învingători".

Jake citi despre Fundația de apărare, în ziarul de marți. Auzise niște zvonuri în legătură cu colecta de la biserică, dar credea că banii vor fi folosiți numai pentru ajutorarea familiei. Cincizeci de mii pentru taxe legale! Se enervă și se gândi că s-ar putea ca Hailey să renunțe din nou la serviciile sale, în favoarea avocaților de la NAACP. Mai erau cinci săptămâni până la proces, așa că aveau destul timp să vină la Clanton. Citise despre tipii ăștia: erau șase bărbați specialiști în crime cu premeditare, care făcuseră ravagii în sud, apărându-i pe negrii care făptuiseră omoruri răsunătoare. Li se mai spunea "Batalionul morții". Erau foarte inteligenți și talentați, devotați sarcinii lor de a apăra pe criminalii negri, în așa fel încât să nu mai ajungă pe scaunul electric sau în camera de gazare. Nu aveau decât astfel de cazuri și erau extrem de eficienți, NAACP se ocupa de bani și de stârnirea negrilor, scoțând în evidență caracterul rasist al societății. Deși pierdeau de multe ori, scopul principal era acela de a-i scoate martiri pe toți cei acuzați, chiar înainte de începerea procesului. Acum, se gândeau să ajungă la Clanton.

Cu o săptămână mai devreme, Buckley făcuse toate actele necesare pentru examenul psihiatric al lui Carl Lee, din partea procuraturii. Jake ceru ca inculpatul să fie consultat la Clanton, în biroul lui, dar Noose îl refuză. Îi ordonă șerifului să-l transporte pe Carl Lee la Spitalul Public de Boli Nervoase din Whitfield, Mississippi. Jake solicită, atunci, dreptul de a-și însoți clientul și de a asista la examinare, dar judecătorul îi interzise și acest lucru.

Miercuri dimineața devreme, Jake își bea cafeaua împreună cu Ozzie, în biroul acestuia, așteptându-l pe Carl Lee să se spele și să se schimbe în haine curate. Whitfield era cam la trei ore depărtare de Clanton, iar examenul medical urma să aibă loc la ora nouă. Jake voia să-i dea ultimele instrucțiuni clientului său.

- Cam cât veți sta acolo? îl întrebă Brigance pe Ozzie.
- Tu ești avocat, așa că mai bine spune-mi tu cât durează expertiza.

- Trei sau patru ore. Ai mai fost acolo, nu-i așa?

- Sigur că da. Am dus tot felul de nebuni, dar n-am avut până acum un astfel de caz. Unde urmează să stea?

- Au niște celule speciale.

Hastings intră adormit în birou, mâncând o gogoasă.

- Cu câte mașini mergem?

- Cu două, răspunse Ozzie. Eu cu a mea și tu, cu a ta. La mine vor sta Pirtle și Carl Lee, iar la tine Riley și Nesbit.

- Luăm și arme?

- Câte trei, în fiecare mașină. Și multă muniție. Toți, inclusiv Carl Lee, să aibă veste antiglonț. Pregătește mașinile. Vreau să pornim la cinci și jumătate.

Hastings mormăi ceva și ieși.

- Te-aștepți la necazuri? întrebă Jake.

- Am primit niște telefoane dubioase. Mai ales două din ele se refereau la călătoria asta. E cale lungă până la Whitfield.

- Pe ce rută o iei?

- Cei mai mulți călătoresc pe autostrada douăzeci și doi, așa că prefer un drum mai puțin aglomerat. O vom lua, probabil, pe magistrala paisprezece, către optzeci și nouă.

- Nu se așteaptă nimeni să mergeți pe acolo.

- Mă bucur că ești de aceeași părere.

- Doar e clientul meu.

- Pentru moment, așa e.

Carl Lee înfulecă în grabă un ou cu pesmeți, în vreme ce Jake îl instruia ce să facă la Whitfield.

- Știu, Jake, vrei să mă comport ca un nebun, nu-i așa? zise Carl Lee râzând.

Și lui Ozzie i se păru caraghios.

- Ascultă, Carl Lee, treaba e foarte serioasă.

- De ce? Dumneata mi-ai spus că nu contează ce zic eu acolo. Oricum, nu vor spune că am fost nebun când i-am împușcat. Doctorii ăia lucrează pentru procuratură. Așa că n-are importanță ce voi spune sau ce voi face acolo. Au hotărât dinainte rezultatul expertizei, nu-i așa, Ozzie?

- Eu nu mă amestec. Sunt slujbaş al statului, așa că...

- Lucrezi pentru comitatul ăsta, zise Jake.

- Io n-o să le spun decât numele și numărul meu de ordine, clar! spuse Carl Lee, golind o pungă mică de hârtie.

- Interesant! exclamă Jake.

- A-nnebunit de-a binelea! zise Ozzie.

Carl Lee își băgă două paie în nas și începu să înconjoare biroul în vârful picioarelor, uitându-se-n tavan și prefăcându-se că vânează ceva, ce punea apoi în punguța de hârtie. Hastings deschise ușa și rămase în prag. Carl Lee rânji la el, cu ochi sălbatici, apoi mai "prinse" ceva de deasupra capului.

- Ce naiba face? întrebă Hastings.

- Prind fluturi, zise Carl Lee.

Jake își înșfăcă servieta și porni spre ieșire.

- Cred c-ar fi bine să-l lăsați la Whitfield, mai zise el trântind ușa și părăsind închisoarea.

Noose programase audierea pentru luni, douăzeci și patru iunie, în Clanton. Avea să fie o înfățișare lungă, cu mult public. Jake ceru mutarea la altă instanță și avea posibilitatea să demonstreze că inculpatul risca un proces defavorabil lui, în Clanton. Avea nevoie de martori, persoane de încredere, onorabile, din oraș, care să declare acest lucru. Atcavage spuse că l-ar putea ajuta, dar că banca nu-i permitea s-o facă. Harry Rex se oferă cu plăcere. Și reverendul Agee fu de acord, dar asta fusese înainte de a se pune problema avocaților de la NAACP. Lucien nu avea credibilitate, așa că Jake renunță să-l mai întrebe.

Pe de altă parte, Buckley va găsi, cu siguranță, martori onorabili, care vor declara că procesul se putea judeca cinstit și la Clanton.

Personal, lui Jake îi convenea ca evenimentele să se deruleze în oraș, la tribunalul de lângă biroul său, în fața concetățenilor lui. Procesele erau chinuitoare, creau insomnii și tensiuni devastatoare. Așa că s-ar fi simțit mai în siguranță într-o ambianță prietenoasă și cunoscută. În așteptarea procesului, putea petrece clipele libere la el în birou, studiind, pregătindu-și martorii sau, pur și simplu, relaxându-se. S-ar fi dus să mănânce la Coffee Shop sau la Claude, sau chiar să dea o fugă până acasă. Iar clientul putea rămâne la închisoarea locală, aproape de familia lui.

Pe lângă toate acestea, publicitatea ar fi fost mult mai mare. Reporterii s-ar fi îngrămădit în fața biroului său în fiecare dimineață, după începerea procesului, și l-ar fi urmărit, pas cu pas, până la tribunal. La gândul acesta, Jake simți un fior plăcut.

Oare mai conta unde avea să se judece procesul? Lucien avea dreptate: publicitatea făcută cuprinsese toate comitatele din Mississippi; fiecare cetățean al statului cunoștea cazul. Așa că, de ce să schimbe instanța? Culpabilitatea sau inocența lui Carl Lee fusese deja stabilită de prezumtivii jurați din Mississippi.

Sigur, nu era chiar indiferent unde va avea loc procesul. Unii din posibili membri ai juriului erau albi, alții negri. În comitatul Ford, procentajul albilor era mai mare decât în comitatele învecinate. Lui Jake îi plăceau jurații de culoare, în cazurile de omor, mai ales când inculpatul era negru. Nu se grăbeau să dea cu barda, nu aveau prejudecăți. Îi prefera și în procesele civile. Erau de partea năpăstuiților, împotriva marilor corporații și a companiilor de asigurare și se dovedeau mai liberali în legătură cu banii oamenilor. De regulă, alegea candidați negri pentru juriu, deși aceștia erau cam rari în comitatul Ford.

Era absolut necesar ca procesul să se judece într-un ținut cu procentaj mai mare de oameni de culoare. Un singur negru ar fi putut să influențeze juriul. Iar dacă erau mai mulți, exista posibilitatea să obțină achitarea. Se gândea cu groază că va fi nevoit să stea vreo două săptămâni într-un motel

și apoi să pledeze într-un tribunal necunoscut, dar toate aceste inconveniente păleau în fața importanței pe care o avea un juriu format din oameni de culoare.

Problema schimbării instanței de judecată fusese minuțios analizată de Lucien. Așa cum i se spusese, Jake sosi punctual, la ora opt, dimineața. Sallie servea micul dejun pe terasă. Brigance vru să bea cafea și suc de portocale; Lucien, whisky cu apă. Timp de trei ore dezbătură problema schimbării instanței de judecată. Lucien avea materiale în legătură cu toate cazurile de la Tribunalul Suprem, din ultimii opt ani și vorbea despre ele ca un profesor. Elevul luă notițe, încercă să protesteze o dată sau de două ori, dar, în cea mai mare parte a timpului, ascultă cu atenție.

Whitfield se afla la câteva mile de Jackson, în partea rurală a comitatului Rankin. Porțile erau păzite de doi gardieni care se certau cu reporterii. Tot ce știau, le spusese de nenumărate ori: Carl Lee era programat să sosească la ora nouă. La opt și jumătate, apărură două mașini cu însemnele comitatului Ford. Reporterii și cameramanii alergară spre prima mașină. Ozzie coborî geamul.

- Unde e Carl Lee Hailey? strigă un reporter nerăbdător.
- E în cealaltă mașină, rosti șeriful tărăgănat, făcându-i cu ochiul în spate, lui Hailey.
- E-n al doilea automobil! strigă cineva și alergară cu toții spre mașina lui Hastings.

- Unde e Hailey? întrebară ei.

Pirtle, care stătea pe locul din față, arătă către șofer și zise:

- El e!

- Sunteți Carl Lee Hailey? țipă un reporter la Hastings.

- Mda.

- De ce conduceți dumneavoastră?

- Și ce-i cu uniformă asta?

- M-au făcut polițist, zise el, fără să clipească.

Porțile se deschiseră și cele două mașini intrară în viteză.

Carl Lee Hailey era așteptat în clădirea principală. De acolo fu condus, împreună cu Ozzie și cu ceilalți polițiști, în alt imobil unde se afla celula sau camera care îi era destinată. Încuiară ușa. Șeriful și oamenii lui nu mai aveau nimic de făcut, așa că se întoarseră la Clanton.

După prânz, intră la el un asistent în alb, cu niște hârtii în mână. Începu să-i pună întrebări în legătură cu data nașterii, cu fiecare eveniment și persoană din viața lui. Interogatoriul dură două ore. Pe la patru veniră doi gardieni care îi puseră cătușele și îl transportară cam o jumătate de milă, până la o clădire modernă din cărămidă, în care se afla biroul doctorului Wilbert Rodeheaver, șeful psihiatrilor. Gardienii se opriră pe hol și așteptară în fața ușii.

Trecuseră cinci săptămâni de la moartea lui Billy Ray Cobb și a lui Pete Willard. Mai era o lună până la proces. Camerele din cele trei moteluri din Clanton fuseseră deja rezervate, pentru perioada de judecată. Cel mai mare și mai frumos dintre ele, "The Best Western", era ocupat de ziariștii din Memphis și din Jackson. Motelul "Clanton Court" avea un restaurant și un bar foarte bun și fusese rezervat pentru reprezentanții presei din Atlanta, Washington și New York. Cel mai puțin elegant dintre ele, "East Side Motel", își dublase tarifele și, cu toate acestea, se ocupaseră toate camerele.

La început, orașul fu prietenos față de străinii aceștia cam neciopliți, cu accente ciudate. Dar publicațiile lor făcuseră unele remarci mai puțin plăcute, în legătură cu locuitorii din Clanton, așa că aceștia adoptară o atitudine de tăcere rece față de intruși. Cea mai gălăgioasă cafenea devenea liniștită în momentul în care apărea un străin. Negustorii din apropierea scuarului aveau o atitudine neprietenoasă față de orice necunoscut. Funcționarii de la tribunal deveneau surzi la întrebările intrușilor gălăgioși. Chiar reporterii din Memphis și din Jackson aveau dificultăți în a smulge informațiile de la localnici. Oamenii se săturaseră să tot fie calificați drept înapoiați, bădărani și rasiști. Îi ignorau pe intruși și își vedeau de treburile lor.

Barul de la "Clanton Court" devenise spelunca reporterilor. Era singurul loc unde mai puteau întâlni o față prietenoasă. Acolo stăteau de vorbă despre orașelul acesta și despre procesul care urma, așezați în fața televizorului. Comparau însemnările pe care le făcuseră cu zvonurile și cu poveștile din oraș și beau până se amețeau, pentru că nu era nimic altceva de făcut în Clanton, după lăsarea serii.

Motelurile se umplură în seara de duminică, douăzeci și trei iunie, înainte de înfățișarea pentru schimbarea instanței de judecată. În dimineața zilei de luni, toți reporterii se strânseră în restaurantul de la "Best Western" pentru a-și bea cafeaua și a face presupuneri. Această înfățișare era prima confruntare directă, și se părea că va fi singura, până la proces. Circula zvonul că Noose e bolnav, că nu vrea să conducă această audiere și că intenționează să ceară Curții Supreme să numească pe altcineva. Unul din reporterii din Jackson ținu să sublinieze caracterul nesigur al acestei știri, neconfirmată oficial. La ora opt, își strânseră cu toții microfoanele și camerele de luat vederi și porniră spre scuar. Un grup se postă în fața închisorii, altul în spatele tribunalului, dar majoritatea oamenilor se îndreptară spre sala de judecată. Pe la opt și jumătate, aceasta se umpluse de lume.

De la balconul biroului său, Jake urmărea activitatea intensă din jurul tribunalului. Inima îi bătea puternic, iar stomacul îi tremura. Zâmbi. Era gata să-l înfrunte pe Buckley în fața camerelor de luat vederi.

Noose se uită de-a lungul nasului, prin ochelari, la sala plină de lume.

Toți erau la locul lor.

- Curtea are în față, începu el, respinge cererea inculpatului pentru schimbarea instanței de judecată. Procesul a fost programat pentru data de douăzeci și doi iulie. Aceasta înseamnă patru săptămâni, începând cu ziua de astăzi. Am stabilit o dată limită pentru depunere și alta pentru rezolvare.

- Corect, onorată instanță, tună Buckley aproape în picioare, la masa lui. Jake își dădu ochii peste cap.

- Vă mulțumesc, domnule Buckley, zise Noose rece. Inculpatul a făcut o cerere pentru examinarea psihiatrică. Aș dori să știu dacă a fost la Whitfield.

- Da, domnule, săptămâna trecută, răspunse Jake.

- Va consulta și alt psihiatru?

- Da, domnule.

- Bun. Deci, asta s-a rezolvat. Ce alte moțiuni mai anticipați?

- Onorată instanță, vom depune o cerere prin care să solicităm un număr mai mare de candidați la juriu...

- Procuratura se opune unei astfel de moțiuni! țipă Buckley sărind ca ars.

- Stați jos, domnule Buckley, zise Noose sever, smulgându-și ochelarii și fulgerându-l cu privirea pe procuror. Vă rog să nu strigați la mine. Bineînțeles că vă veți opune, așa cum veți face, de altfel, în cazul oricărei moțiuni introduse de apărare. E treaba dumneavoastră. Dar vă rog să nu ne mai întrerupeți. Aveți destul timp s-o faceți, în fața presei, după ce ne terminăm treaba.

Buckley se lăsă în scaun și-și ascunse fața îmbujorată. Noose nu îl repezise niciodată, până acum.

- Continuați, domnule Brigance.

Jake era uimit de starea lui Ichabod. Părea obosit și bolnav. Probabil din cauza stresului.

- S-ar putea să avem câteva obiecțiuni scrise pentru preîntâmpinarea unor probe.

- Moțiuni *in limine*?

- Da, domnule.

- Le vom audia la proces. Altceva?

- Deocamdată, nu.

- Acum, domnule Buckley, procuratura are vreo moțiune?

- Nu, răspunse Buckley slab.

- Bun. Vreau să mă asigur că nu vor interveni neplăceri, până la proces. Voi fi aici cu o săptămână înainte, pentru a audia și a decide asupra oricărei chestiuni. Cer să se introducă moțiunile la timp, pentru a nu tergiversa lucrurile. Pe douăzeci și doi iulie trebuie să fim gata cu toate.

Noose răsfoi dosarul din fața lui și începu să citească moțiunea lui Jake de schimbare a instanței. Avocatul îi șoptea ceva lui Carl Lee a cărui prezență nu era obligatorie acum, dar insistase să vină. Gwen stătea împreună cu cei trei băieți în primul rând, în spatele tatălui lor. Tonya nu era în sală.

- Domnule Brigance, moțiunea dumneavoastră pare să fie în ordine. Câți martori aveți?

- Trei, onorată instanță.
- Domnule Buckley, dumneavoastră câți martori veți chema?
- Douăzeci și unu, zise Buckley cu mândrie.
- Douăzeci și unu?! strigă judecătorul.

Buckley se făcu mic și se uită la Musgrove.

- D-dar, probabil, nu vom avea nevoie de toți. Sigur, nu-i vom chema pe toți.
- Alegeți cinci mai importanți. N-am de gând să stau aici toată ziua.
- Da, onorată instanță.
- Domnule Brigance, dumneavoastră sunteți cel care ați cerut schimbarea instanței de judecată. Vă rog să vă prezentați moțiunea.

Jake se ridică și traversă încet sala, prin spatele lui Buckley, spre podiumul de lemn din fața boxei juriului.

- Onorată instanță, domnul Hailey a cerut ca procesul acesta să fie mutat din comitatul Ford. Motivul e serios: publicitatea care s-a făcut în acest caz va împiedica o derulare normală a lucrurilor. Oamenii cinstiți din acest comitat au deja o părere în legătură cu vinovăția sau nevinovăția lui Carl Lee Hailey. Acesta e acuzat de omorârea a doi oameni, care s-au născut și ale căror familii locuiesc aici. Viețile lor n-au fost publice, dar morțile i-au făcut celebri. La fel și domnul Hailey; era cunoscut de foarte puțini, în afara comunității. Acum, toată lumea știe cine e, ce-a făcut și ce i s-a întâmplat familiei sale. E, deci, imposibil să găsești pe cineva din comitatul Ford care să nu-și fi format deja o părere în legătură cu inculpatul. Acest proces ar trebui să fie judecat în altă parte a statului, undeva, unde oamenii să nu cunoască atâtea, în legătură cu cazul Hailey.
- Unde sugerați să aibă loc? întrebă judecătorul.
- Nu am în vedere un comitat anume, dar ar trebui să fie cât mai departe posibil. Poate undeva, pe țărmul golfului.
- De ce?
- Din motive evidente, onorată instanță. Sunt vreo patru sute de mile până acolo și am siguranța că oamenii nu știu atâtea ca aici.
- Dumneavoastră credeți că locuitorii din sudul statului nu au auzit despre cazul acesta?
- Ba da, dar sunt foarte departe de aici.
- Sigur. Însă au și ei televizoare și citesc presa, nu-i așa, domnule Brigance?
- Cum să nu!
- Credeți că există vreo persoană din statul acesta care să nu fi auzit de procesul Hailey?

Jake se uită în jos, la hârtiile sale. Îi auzi pe desenatori scrijelind pe blocurile lor chipurile celor prezenți. Îl văzu cu coada ochiului pe Buckley, rânjind.

- Cred că nu, zise el liniștit.
- Chemați-vă primul martor.

Harry Rex Vonner jură și se așeză pe scaunul martorilor. Lemnul scârțâi sub greutatea lui. Suflă în microfon și zgomotul umplu, ca un ecou, toată

sala. Îi zâmbi lui Jake, dând din cap.

- Vreți să vă spuneți numele?
- Harry Rex Vonner.
- Și adresa?
- Strada Caderbrush, numărul opt mii patru sute nouăzeci și trei,

Clanton, Mississippi.

- De când locuiți la Clanton?
- Dintotdeauna. De șaiszeci și patru de ani.
- Cu ce vă ocupați?
- Sunt avocat, de douăzeci și doi de ani.
- L-ați întâlnit vreodată pe Carl Lee Hailey?
- O singură dată.
- Ce știți despre el?
- Că a omorât doi oameni, pe Billy Ray Cobb și pe Pete Willard, și că a rănit un polițist, pe DeWayne Looney.

- Ați cunoscut pe vreunul din băieții aceia?
- Personal, nu. Auzisem de Billy Ray Cobb.
- Cum ați aflat de omor?

- Păi, parcă s-a întâmplat într-o luni. Mă aflam la primul etaj, în tribunal, și consultam un registru de la fondul funciar. Atunci am auzit focuri de armă. Am ieșit iute în hol, unde se declanșase nebunia. Am întrebat un polițist ce s-a întâmplat și mi-a răspuns că băieții ăia doi fuseseră împușcați, în apropierea ușii din spate a tribunalului. Am mai adăstat pe-acolo și curând am auzit că autorul omorului este tatăl fetei violate.

- Care a fost prima dumneavoastră reacție?
- Eram șocat, ca majoritatea oamenilor. Dar am fost la fel de șocat și când am auzit prima dată despre viol.

- Când ați aflat că domnul Hailey a fost arestat?
- Mai târziu, în seara aceea. Toate posturile de televiziune transmiteau acest lucru.

- Și ce-ați văzut la televizor?

- Păi, m-am uitat cam la tot ce transmiteau posturile din Memphis și Tupelo. Am prins și New York-ul, Chicago și Atlanta, prin cablu. Toate transmiteau știri în legătură cu omorul și cu arestarea. Dădeau imagini de arhivă ale tribunalului și ale închisorii. Era tapaj mare. Așa ceva nu se mai întâmplase la Clanton, Mississippi.

- Cum ați reacționat când ați aflat că prezumtivul asasin era tatăl fetei?

- Nu a fost o surpriză prea mare pentru mine. Vreau să spun că toți ne-am gândit c-ar putea fi el. Îl admiram. Am și eu copii și l-am înțeles. Și acum am o simpatie deosebită pentru el.

- Ce știți despre viol?

Buckley sări în picioare.

- Mă opun, domnule judecător. Violul nu are relevanță, acum!

Noose își smulse din nou ochelarii și se uită mânios la procuror. Secundele treceau, iar Buckley privea într-un punct fix, de pe masă. Se mută de pe un picior pe altul, apoi se așează. Noose se aplecă și se uită în jos, la el.

- Domnule Buckley, nu țipați la mine! Dumnezeu mi-e martor, dacă se mai întâmplă o singură dată, voi considera aceasta un ultragiu adus Curții. S-ar putea să aveți dreptate, violul e irelevant. Dar nu suntem la proces, nu-i așa? Nu ne aflăm în fața juriului. E vorba de o simplă audiere. Intervenția dumneavoastră se respinge. Acum, vă rog să stați la locul dumneavoastră. Știu că vă vine greu, dar vă cer să nu vă mai ridicați până nu aveți de spus ceva important. Atunci, vă veți ridica politicos și veți vorbi liniștit.

- Vă mulțumesc, domnule judecător, zise Jake, zâmbindu-i lui Buckley. Așadar, domnule Vonner, ce știți despre viol?

- Numai ceea ce am auzit.

- Anume?

Buckley se ridică și făcu o plecăciune de japonez.

- Dacă-mi permiteți, domnule judecător, zise el cu glas dulce, aș dori să mă opun, dacă nu aveți nimic împotrivă. Martorul trebuie să vorbească numai despre ceea ce știe în mod direct, nu despre ce-a auzit de la alții.

Noose îi răspunse la fel de dulce:

- Mulțumesc, domnule Buckley. Am luat la cunoștință că vă opuneți, dar se respinge. Domnule Brigance, vă rog să continuați.

- Vă mulțumesc, domnule judecător.

- Ce-ați auzit în legătură cu violul?

- Cobb și Willard au luat-o cu forța pe fetița lui Hailey și au dus-o undeva, în pădure. Erau beți și au legat-o de un copac, au violat-o de mai multe ori, încercând apoi s-o spânzure. Au urinat chiar pe ea.

- Ce-au făcut?!

- S-au pisat pe ea, domnule judecător!

Sala fremătă. Nici Jake, nici Buckley nu auziseră despre acest lucru. De fapt, nimeni, în afară de Harry Rex, nu știa. Noose dădu din cap, bătând ușor cu ciocănelul în masă. Jake se apucă să scrie ceva în dosarul lui, minunându-se de cunoștințele ezoterice ale prietenului său.

- De unde ai aflat despre viol?

- Din tot orașul. Era ceva arhicunoscut. Încă de a doua zi, polițiștii au dat detalii în legătură cu violul, la Coffee Shop. Știe toată lumea.

- E un lucru bine cunoscut în comitat?

- Da. N-a fost om cu care să stau de vorbă și să nu cunoască detalii despre viol.

- Spuneți-ne, ce știți despre omor?

- Așa cum spuneam, era într-o luni, după amiaza. Băieții erau aici, pentru o audiere de stabilire a cauțiunii. Mi se pare că atunci când au părăsit sala, însoțiți de polițiști, li s-au pus cătușele. Când au coborât scările, domnul Hailey a sărit dintr-o debara, cu un M-16 în mână. Au fost omorâți, iar DeWayne Looney, rănit. I-a fost amputat piciorul, sub genunchi.

- Puteți să spuneți exact unde s-au petrecut evenimentele?

- Aici, dedesubtul nostru, la intrarea din spate în tribunal. Domnul Hailey se ascunsese într-o debara a oamenilor de serviciu, din care a ieșit și-a deschis focul.

- Credeți că e adevărat?

- Știu sigur.
- De unde ați aflat?
- Din oraș, din ziare. Toată lumea știe.
- Unde ați auzit discutându-se?
- Peste tot. În baruri, la biserică, la bancă, la curățătorie, la Tea Shoppe, la cârciumile din oraș, la magazinele de băuturi, absolut peste tot!
- Ați vorbit cu cineva care era de părere că nu Hailey e criminalul lui Billy Ray Cobb și al lui Pete Willard?
- Nu. N-o să găsiți nici o persoană în acest comitat care să creadă așa ceva.
- Ce ziceți, oamenii de aici și-au format deja o părere în legătură cu vina sau cu inocența lui Carl Lee Hailey?
- Absolut sigur. Nu există abțineri în această privință. E un subiect fierbinte, și fiecare și-a format o părere.
- După părerea dumneavoastră, domnul Hailey ar putea fi judecat corect în acest comitat?
- Nu, domnule. N-ai cum să găsești trei oameni, în Ford, care să nu-și fi format deja o părere, oricare ar fi ea. Toți cei treizeci de mii de locuitori ai comitatului l-au judecat deja. Nu ai cum să alegi un juriu imparțial.
- Vă mulțumesc, domnule Vonner. Nu mai am întrebări, domnule judecător.

Buckley își trecu degetele prin păr, ca și cum ar fi vrut să se asigure că fiecare fir e la locul lui. Se îndreptă țănoș spre podium.

- Domnule Vonner, zise el cu umilință prefăcută, dumneavoastră l-ați "judecat" deja pe Carl Lee Hailey?
- Să fiu al naibii, da!
- Fiți atent cum vorbiți, spuse Noose.
- Și ce "verdict" ați da?
- Domnule Buckley, dați-mi voie să vă explic. Și am s-o fac pe îndelete, ca să priceapă toată lumea. Dacă aș fi fost în locul șerifului, nu l-aș fi arestat. Dacă aș fi fost în locul marelui juriu, nu l-aș fi acuzat. Dacă aș fi în locul judecătorului, nu l-aș judeca. Dacă aș fi în locul procurorului, nu aș deschide acțiune împotriva lui. Dacă aș fi în locul juriului de proces, aș vota să i se dea cheia orașului, o diplomă, și l-aș trimite acasă, la familie. Și, domnule Buckley, dacă fiica mea ar fi vreodată violată, mi-aș dori să am puterea să fac ceea ce a făcut el.
- Înțeleg. Sunteți de părere că oamenii ar trebui să poarte arme și să-și regleze conturile prin atacuri?
- Sunt de părere că dreptul fiecărui copil este de a nu fi violat și că părinții au dreptul să și-l apere. Cred că fetițele sunt ființe deosebite, iar dacă a mea ar fi legată și violată de doi ticăloși drogați, aș înnebuni de-a binelea. Sunt de părere că tații adevărați ar trebui să aibă un drept special de a omorî pe orice pervers care se atinge de copiii lor. Și mai cred că sunteți un laș mincinos, dacă pretindeți că nu l-ați omorî pe cel care v-ar viola fiica.
- Domnule Vonner, vă rog! zise Noose.

Buckley fierbea, dar își păstră calmul.

- Aveți simțăminte foarte puternice, față de acest caz, nu-i așa?
- Sunteți deosebit de perspicace.
- Și vreți să-l vedeți achitat, da?
- Mi-aș da toți banii, dacă aș avea.
- Și credeți că ar avea șanse mai mari, în alt comitat?
- Cred că are dreptul la un juriu care să nu fie complet edificat, încă înainte de proces.
- Dumneavoastră l-ați achita, nu-i așa?
- Asta am și spus.
- Și ați stat de vorbă și cu alții care sunt de aceeași părere cu dumneavoastră?
- Cu mulți.
- Dar există și unii care l-ar condamna?
- Bineînțeles. O mulțime. Doar e negru.
- Din discuțiile pe care le-ați avut cu diverși, v-ați putut da seama care sunt majoritari?
- Nu tocmai.
Buckley își făcu o însemnare în carnețel.
- Domnule Vonner, sunteți prieten bun cu domnul Brigance?
Harry Rex zâmbi și își îndreptă privirile spre Noose.
- Sunt avocat, domnule Buckley, și am tot felul de prieteni. Da, domnul Brigance este unul din ei.
- Și v-a rugat să veniți și să depuneți mărturie?
- Nu. Am trecut întâmplător pe aici și am aterizat în scaunul ăsta. Habar n-aveam de audierea de azi.
Buckley își aruncă hârtiile pe masă și se așeză. Harry Rex ieși.
- Chemați martorul următor, ordonă Noose.
- Reverendul Ollie Agee, zise Jake.
Pastorul fu condus la locul martorilor. Jake se dusesese la el la biserică să-i pună niște întrebări. Fusese de acord să depună mărturie. Nu zisese nimic de avocații de la NAACP.
Reverendul era un martor excelent. Vocea lui profundă și gravă nu avea nevoie de microfon. Da, cunoștea detalii în legătură cu violul și cu omorul. Era doar vorba de enoriașii lui și îi cunoștea de ani de zile. Făceau aproape parte din familie și suferise împreună cu ei, după viol. Sigur, vorbise cu o mulțime de oameni, de când se întâmplase, și fiecare își avea opinia formată față de vinovăția sau nevinovăția acuzatului. El și încă douăzeci și doi de predicatori erau membri ai Consiliului și stătuseră mult de vorbă despre cazul Hailey. Cu siguranță, nu mai existau indeciși în comitatul Ford. După părerea lui, procesul nu avea cum să fie judecat corect aici.
Buckley îi puse și el o întrebare:
- Ați întâlnit vreun negru care să fie de părere că domnul Hailey trebuie condamnat?
- Nu, evident.
Reverendul se retrase. Luă loc în sală, între doi frați din Consiliu.
- Chemați martorul următor! zise Noose.

Jake îi zâmbi procurorului și anunță:

- Șeriful Ozzie Walls.

Buckley și Musgrove își apropiară capetele și începură să șușotească. Ozzie trebuia să fie de partea lor, de partea legii și a ordinii, de partea procuraturii. Nu era datoria lui să ia apărarea acuzaților. Iată că nu poți să ai niciodată încredere într-un negru, gândi Buckley. Își țin parte, când sunt la ananghie.

Jake conduse discuția spre viol și spre antecedentele lui Cobb și Willard. Repetarea faptelor devenise plictisitoare, așa că Buckley vru să protesteze. Dar îi ajunseseră bobârnacele primite, așa că se abținu. Jake își dădu seama de starea procurorului, așa că marșă pe viol și pe detaliile sângeroase. Până la urmă, Moose se sătură.

- Vă rog să treceți peste asta, domnule Brigance.

- Da, domnule judecător. Șerif Walls, dumneata l-ai arestat pe Carl Lee Hailey?

- Da.

- Credeți că el i-a omorât pe Billy Ray Cobb și pe Pete Willard?

- Da.

- Ați întâlnit pe cineva, în acest comitat, care să creadă că nu i-a ucis el?

- Nu, domnule.

- Deci toată lumea crede că el e criminalul.

- Sigur. Cel puțin, cei cu care am stat de vorbă.

- Circulați mult prin comitatul acesta?

- Da, domnule. Asta mi-e slujba.

- Și stați de vorbă cu multă lume?

- Da.

- Ați întâlnit pe cineva care să nu fi auzit de Carl Lee Hailey?

Ozzie făcu o pauză, apoi răspunse rar:

- Trebuie să fii surd, orb și tâmpit, ca să nu fi auzit de Carl Lee Hailey.

- Ați întâlnit pe cineva care să nu aibă încă o opinie în legătură cu vinovăția lui?

- Nu există o astfel de persoană în comitat.

- Poate avea loc, aici, un proces corect?

- Nu mă pot pronunța în această privință. Dar sunt sigur că n-ai cum găsi doisprezece oameni care să nu știe totul despre viol și despre omor.

- Nu mai am întrebări, îi spuse Jake lui Moose.

- E ultimul dumneavoastră martor?

- Da, domnule.

- Vreți să puneți și dumneavoastră vreo întrebare, domnule Buckley?

Acesta rămase la locul lui și dădu din cap că nu.

- Bun, zise judecătorul. Să luăm o mică pauză. Vreau să stau puțin de vorbă cu avocații.

În sală izbucni vacarmul pe când Moose plecă însoțit de avocați și de domnul Pate. Judecătorul închise ușa biroului său și își scoase roba. Domnul Pate îi aduse o cafea neagră.

- Domnilor, mă gândesc să dau un ordin de păstrare a tăcerii, de acum,

până la terminarea procesului. Mă deranjează publicitatea și nu vreau ca acest caz să fie judecat de presă. Aveți de făcut vreun comentariu?

Buckley era palid și tremura. Deschise gura, dar nu ieși nici un sunet.

- E o idee bună, zise Jake, cu inima strânsă. Și eu mă gândeam la așa ceva.

- Sunt sigur. Am văzut cum fugi de publicitate. Dar dumneata, domnule Buckley?

- La cine se referă acest ordin?

- La dumneata și la domnul Brigance. Vi se cere să nu mai dați nici un detaliu în legătură cu acest caz. E valabil pentru toți cei care lucrează sub jurisdicția noastră: avocați, șeriful etc.

- Dar de ce?

- Pentru că nu-mi place ideea că voi doi judecați acest proces în presă. Crezi că sunt orb? V-ați luptat cât ați putut să ieșiți în evidență. Procesul va fi un circ.

Noose se duse la fereastră mormăind. Tăcu un moment, apoi începu din nou să murmure. Avocații se uitară unul la altul, apoi la silueta stângace din dreptul geamului.

- Vă dau ordin să păstrați o discreție absolută. Călcarea acestei dispoziții înseamnă sfidarea justiției. Nu veți discuta nici un aspect al acestui caz cu reprezentanții presei. Aveți întrebări?

- Nu, domnule, spuse Jake repede.

Buckley dădu din cap și se uită la Musgrove.

- Și acum, să ne întoarcem la audierea noastră. Domnule Buckley, ați spus că aveți peste douăzeci de martori. De câți aveți, de fapt, nevoie?

- De cinci sau șase.

- Așa e bine. Cine sunt?

- Floyd Loyd, inspector în districtul numărul unu, din comitatul Ford.

- Ce vrea să spună?

- Locuiește aici de cincizeci de ani și e în funcția aceasta de vreo zece ani. După părerea lui procesul se poate derula aici, în condiții bune.

- Presupun că n-a auzit niciodată de cazul ăsta.

- Păi, nu sunt sigur.

- Altcineva?

- Nathan Baker, judecător de pace în districtul al treilea din Ford.

- Aceeași mărturie?

- În linii mari, da.

- Altul?

- Edgar Lee Baldwin, fost inspector.

- A fost acuzat acum câțiva ani, parcă, zise Jake.

Fața lui Buckley se înroși mai tare ca oricând. Holbă ochii și căscă gura larg.

- N-a fost condamnat, izbucni Musgrove.

- Nici n-am spus așa ceva. A fost doar acuzat. Ceva cu FBI-ul, parcă.

- Gata, gata! zise Noose. Ce ne va spune domnul Baldwin?

- Trăiește aici de o viață. Îi cunoaște bine pe locuitorii din comitat și

crede că procesul va fi cinstit, în Ford, răspunse Musgrove.

Buckley se uita mut la Jake.

- Altcineva?

- Șeriful Harry Bryant, comitatul Tyler.

- Șeriful Bryant? Ce are de spus?

Musgrove vorbi în numele procuraturii:

- Domnule judecător, noi avem două teorii împotriva schimbării instanței. Mai întâi, susținem că procesul poate avea loc aici, în condiții optime. În al doilea rând, dacă sunteți de altă părere, vă aducem la cunoștință că publicitatea făcută a cuprins toate comitatele din acest stat. Așa că situația e aceeași ca în Ford. Deci, nu se realizează nimic, transferând procesul în altă parte. Avem martori, în favoarea celei de-a doua teorii.

- Acesta e un mod nou de a privi lucrurile, domnule Musgrove. N-am mai auzit așa ceva.

- Nici eu, adăugă Jake.

- Pe cine mai aveți?

- Pe Robert Kelly Williams, avocat din districtul nouă.

- Unde vine asta?

- În sud-vestul statului.

- A făcut atâta cale, ca să depună mărturie că toți pădurarii lui știu despre caz, la fel de mult ca locuitorii din Ford?

- Da, domnule.

- Altcineva?

- Grady Liston, avocat în districtul paisprezece.

- Aceeași mărturie?

- Da, domnule.

- Asta-i tot?

- Domnule judecător, noi avem și mai mulți, dar toți cu același gen de mărturii.

- Bun. Atunci ne putem limita la cei șase?

- Da, domnule.

- Voi audia dovezile dumneavoastră. Fiecare martor are voie să vorbească cinci minute și în două săptămâni voi da răspunsul la această moțiune. Mai aveți vreo întrebare?

Era dureros să-i refuzi pe reporteri. Îl urmărea pe Jake de-a lungul străzii Washington. Avocatul se scuză, spunând că nu are comentarii de făcut, și își găsi refugiul în biroul său. Un reporter mai îndrăzneț de la "Newsweek" se strecură înăuntru și îl rugă pe Jake să-i permită să-i facă o fotografie. Dorea un portret serios, pe fundalul rafturilor cu tratate de drept, legate în piele. Jake își aranjă cravata și îl invită pe fotograf în sala de ședințe, unde îi poză fără să scoată un cuvânt. Reporterul îi mulțumi și plecă.

- Îmi acordați câteva momente? Întrebă Ethel politicoasă, în vreme ce șeful ei se îndrepta spre scări.

- Desigur.

- Haideți să stăm jos. Trebuie să discutăm ceva.

S-a hotărât să plece, în sfârșit, gândi Jake, așezându-se lângă fereastră.

- Ce vrei să-mi spui?

- Despre bani.

- Ești secretara cea mai bine plătită din oraș. Ți-am mărit salariul acum trei luni.

- Nu e vorba de banii mei. Nu v-au mai rămas destui în bancă pentru a vă plăti taxele pe luna aceasta. Iunie e pe sfârșite și n-am încasat decât o mie șapte sute de dolari.

Jake închise ochii și duse mâna la frunte.

- Uitați-vă la hârtiile astea, zise ea fluturând un teanc de facturi. Patru mii de dolari. De unde plătesc?

- Cât mai am în bancă?

- Vineri erau o mie nouă sute de dolari. În dimineața aceasta n-am încasat nimic.

- Nimic?!

- Nici măcar un bănuț.

- Dar cum a rămas cu Liford? Trebuia să depună trei mii.

Ethel dădu din cap:

- Domnule Brigance, dosarul acela nu s-a încheiat încă. Domnul Liford nu a semnat cesiunea. Trebuia să vă duceți dumneavoastră după ea, acum trei săptămâni, vă amintiți?

- Nu, nu-mi amintesc. Dar apelul lui Buck Britt? E o mie de dolari.

- Cecul lui nu are acoperire. A fost returnat de bancă de-acu' două săptămâni. De atunci e pe biroul dumneavoastră.

Secretara tăcu și respiră adânc.

- Nu mai stați de vorbă cu clienții și nu mai răspundeți la telefoane și...

- Ethel, nu-mi mai ține teorii!

- Toate au rămas în urmă cu o lună.

- Ajunge!

- Și asta, de când ați preluat cazul Hailey. Nu vă mai gândiți la altceva. Vă obsedează. O să ne ducă la faliment!

- La câte din facturi ai întârziat cu plata?

- La mai multe.

- De fapt, ca de obicei, nu-i așa?

- Așa e. Dar luna viitoare? Mai sunt patru săptămâni până la proces.

- Taci din gură, Ethel! Dacă nu mai rezști, atunci n-ai decât să pleci. Iar dacă nu te potolești, să știi că te dau afară!

- Ți-ar plăcea să mă concediezi, nu-i așa?

- Nici nu-mi pasă!

Ethel era o femeie dură, puternică. Paisprezece ani petrecuți alături de Lucien o căliseră și fizic și psihic, dar rămăsese, totuși, femeie. Așa că, în momentul acela, buzele începură să-i tremure și o podidură lacrimile. Lăsa

capul în jos.

- Îmi pare rău, murmură ea. Dar sunt îngrijorată.
- Îngrijorată, pentru cine?
- Pentru mine și pentru Bud.
- Ce-i cu Bud?
- E un om foarte bolnav.
- Știu.
- Tensiunea îi crește întruna. Mai ales după telefoanele alea. În ultimii cinci ani a avut trei crize și nici acum nu se simte prea bine. E speriat. De fapt amândurora ne e teamă.
- Câte telefoane ați primit?
- Mai multe. Ne amenință că ne dau foc la casă. Ne avertizează că știu unde locuim și dacă Hailey va fi achitat, o să incendieze casa sau o să-i pună dinamită. Vreo doi au zis că ne omoară. Ce rău am făcut?
- Poate ar fi bine să demisionezi.
- Și să mor de foame? Știți că Bud nu mai lucrează de zece ani. Unde să mă duc să muncesc?
- Uite ce-i, Ethel, și eu am fost amenințat, dar n-am luat lucrul acesta în serios. I-am promis Carlei că voi renunța la caz, dacă e vreun pericol real, așa ca poți fi liniștită. Spune-i și lui Bud să nu-și facă probleme. Amenințările nu trebuie luate în seamă. Există tot felul de indivizi dubioși.
- Asta mă îngrijorează și pe mine. Oamenii sunt nebuni și pot face orice.
- Cred că îți faci prea multe griji. Am să-i spun lui Ozzie să fie mai atent cu casa dumitale.
- Veți face dumneavoastră acest lucru?
- Sigur. Și a mea e sub urmărire. Crede-mă, Ethel, nu trebuie să te sperii. Nu sunt decât niște puști nenorociți.
- Ea își șterse ochii.
- Îmi pare rău c-am plâns și că am fost atât de iritabilă, în ultimul timp. "Ești iritabilă de patruzeci de ani!" gândi Jake.
- Nu-i nimic.
- Și cu astea? zise ea, arătând facturile.
- Fac eu rost de bani, nu te neliniști.

Willie Hastings își termină tura la ora zece seara și, după ce își perforă fișa de pontaj, se duse direct la Hailey acasă. Era rândul lui să doarmă acolo. În fiecare noapte rămânea o rudă sau un prieten să păzească familia. Miercurea se ducea Hastings.

Nu se putea dormi cu lumina aprinsă. Tonya refuza să se apropie de pat, dacă nu ardeau toate becurile din casă. Se temea că bărbații aceia o pândeau din întuneric. Îi văzuse doar, de atâtea ori, târându-se spre patul ei sau furișându-se prin debarale. Le auzise vocile la fereastră și le văzuse ochii însângerați, urmărind-o când se ducea la culcare. I se părea că umblă cineva prin pod, cu niște cizme grele, de cowboy, gata s-o lovească. Știa că sunt acolo, sus, așteptând să adoarmă toată lumea și s-o ducă iar în pădure. O

dată pe săptămână, mama și fratele ei mai mare urcau în pod cu o lanternă și cu un pistol în mână.

Deci, nici o cameră din casă nu putea rămâne în întuneric, atunci când se ducea ea la culcare. Într-o noapte, se arsesse un bec dintr-o cameră. Plânsese până când fratele mai mare al lui Gwen se dusesse la un magazin cu program permanent și cumpărase mai multe becuri.

Dormea cu mama ei, care o ținea strâns în brațe, până când diavolii dispăreau în noapte. Abia atunci se refugia în lumea viselor. La început Gwen adormea greu, din cauza luminilor aprinse. Apoi, însă, se obișnuise și reușea să aștească de câteva ori pe noapte. Trupușorul de lângă ea se zbătea și în somn.

Willie le spuse noapte bună băieților și o sărută pe Tonya. Îi arătă pistolul și-i spuse că va sta treaz pe canapea, toată noaptea. Controlă debaralele din casă. Tonya se convinsese că nu era nimeni. Se retrase în brațele mamei sale și începu să plângă ușor.

Pe la miezul nopții, Willie își scoase cizmele și se întinse pe canapea. Puse pistolul jos, pe podea. Ațipise, aproape, când auzi țipătul. Era oribil. Înșfăcă arma și se repezi în dormitor. Tonya stătea pe pat, cu fața la perete și plângea, tremurând. Îi văzuse la fereastră, așteptând-o. Gwen o îmbrățișă. Cei trei băieți veniră lângă pat, privind scena neputincioși. Carl Lee Jr. se duse la fereastră, și nu văzu nimic. În ultimele cinci săptămâni trecuseră de multe ori prin așa ceva și știau că n-au cum s-o liniștească.

Gwen o mângâie și-i culcă ușor capul pe pernă.

- Nu-i nimic, fetița mea, mama și unchiul Willie sunt aici, cu tine. Nimeni n-o să-ți facă vreun rău. Fii liniștită.

Ceru ca unchiul Willie să stea la fereastră, cu arma în mână, să îi pândească pe ticăloși, iar frații ei să doarmă la picioarele patului. Se conformară cu toții. Genu o vreme, apoi se calmă.

Willie așteaptă până se liniștiră. Îi luă, pe rând, în brațe pe băieți și-i duse în camera lor, apoi așteaptă, lângă fereastră, ivirea zorilor.

Vineri, Jake și Atcavage se întâlniră la Claude, pentru a lua masa de prânz împreună. Comandară costisă și salată de varză. Localul era aglomerat, ca de obicei, dar cel puțin nu se vedea nici un străin prin preajmă. Obişnuiții casei stăteau de vorbă, ca în vremurile bune. Claude era în vervă, boscorodindu-i pe toți clienții lui fideli. Avea talentul rar de a te înjura într-un mod care îți făcea plăcere.

Atcavage asistase la audierea de schimbare a instanței, ca martor de rezervă. Banca nu prea fusese de acord, iar Jake nu voia să-i producă neplăceri. Bancherii aveau o teamă organică de sălile de tribunal, așa că avocatul îl admiră pe prietenul său că își învinsese fobia și venise, totuși, să asiste la audiere. Era primul bancher din istoria comitatului Ford care a avut curajul să apară la tribunal, din propria lui voință. Jake era mândru de el.

Claude se învârtea încolo și încolo, spunându-le că mai aveau doar zece minute, așa că mai bine ar tăcea și-ar mânca.

Jake își termină costița și făcu o strâmbătură.

- Spune, Stan, pentru că tot veni vorba, ce-ar fi să-mi împrumuți cinci mii, pentru nouăzeci de zile, fără garanție!

- Da' cine a adus vorba de împrumuturi?

- Tu ai amintit de bănci...

- Parcă îl luasem în pene pe Buckley, nu altceva.

- N-ar trebui să-i judeci pe alții, Stan. E ușor să cazi în această ispită. Mai greu e să te dezbari de ea. Devii robul ei.

- Vai, cât de rău îmi pare! Ai să mă ierți vreodată?

- Dacă-mi dai împrumutul...

- Bine. Da' de ce-ți trebuie?

- Ce contează?

- Adică, cum?

- Uite ce-i, Stan, pe tine n-ar trebui să te intereseze decât dacă îți voi înapoia sau nu banii în nouăzeci de zile.

- Bun. Poți să-mi returnezi banii în nouăzeci de zile?

- Ce-ntrebare! Bineînțeles că pot!

Bancherul zâmbi.

- Hailey te-a cam lefterit, nu-i așa?

Avocatul zâmbi și el.

- Cam așa. Mi-e greu să mă mai concentrez în altă parte. De luni în trei săptămâni e procesul și până atunci nu sunt în stare să mă ocup de altceva.

- Cât câștigi pentru cazul ăsta?

- Nouă sute minus zece mii.

- Nouă sute de dolari?!

- Da. Nu ții minte că Hailey n-a putut face nici un împrumut?

- Nu prea ai dat lovitura.

- Bineînțeles, dacă i-ai fi împrumutat banii lui Carl Lee, n-ar fi fost nevoie să apelez acum la tine.

- Prefer să-ți dau ție împrumutul.

- Excelent! Când?

- Pari disperat.

- Știu cât timp vă ia, cu tot felul de comitete, de vicepreședinți, ca în final să mi se aprobe, poate, suma cerută, dacă așa scrie la carte și dacă respectivii funcționari vor fi în toane bune. Știu cum lucreați.

Atcavage se uită la ceas.

- La trei e bine?

- Cred că da.

- Fără garanție?

Jake se șterse la gură și se aplecă peste masă. Zise liniștit:

- Casa și mașina îmi sunt ipotecate. Poate să-mi pun fetița drept gaj, dar, dacă îți trece prin minte că mi-o poți astfel lua, te omor. Ce garanții mai vrei?

- Iartă-mă, te rog.

- Când pot ridica cecul?

- La trei după-amiază.

Apăru Claude și le mai turnă ceai în pahare.

- Mai aveți cinci minute, zise el tare.
- Opt, replică Jake.
- Ascultă, domnule Mare Sculă, spuse Claude rânjind. Nu ești la tribunal, iar poza care ți-a apărut în ziare nu valorează nici cât o ceapă degerată, în localul meu. Am spus cinci minute!
- Tot aia e. Oricum, costița a fost cam tare.
- Da' văd c-ai mâncat tot.
- La prețul ăsta, nu mi-am permis să las ceva în farfurie.
- Dacă faci pe nebunu', te costă și mai mult!
- Plecăm, zise Atcavage ridicându-se și aruncând un dolar pe masă.

Duminică după-amiază, familia Hailey mânca sub arborele din curtea închisorii. Vara își făcea simțită prezența, iar umezeala călduță și grea se strecura peste tot. Gwen alunga muștele, în vreme ce Carl Lee și copiii se înfruptau cu pui prăjit cald încă și transpirau. Cei mici se grăbiră să termine și alergară apoi spre legănușul pe care Ozzie îl instalase de curând, pentru copiii pușcăriașilor.

- Cum a fost la Whitfield?
- Nimic deosebit. Mi-au pus o mulțime de întrebări și mi-au făcut câteva teste. Niște trăsniți!
- Cum s-au purtat cu tine?
- Cu cătușe și cu pereți capitonați!
- Nu mai spune! Chiar te-au ținut într-o încăpere cu pereții căptușiți?

spuse Gwen amuzată, reușind chiar să chicotească.

- Bineînțeles! Se uitau la mine ca la un animal ciudat. Ziceau că sunt cineva. Gardienii mei, unu' negru și-unu' alb, ziceau că sunt mândri de mine și c-am făcut ce trebuia, așa că abia așteaptă să mă vadă scăpat. Au fost tare drăguți cu mine.
- Și doctorii ce-au spus?
- N-au spus nimic încă. Așteaptă până la proces, când au să mă declare sănătos.
- De unde știi ce-au să zică?
- Așa mi-a spus Jake. Și, până acum, a avut mereu dreptate.
- A găsit și el vreun doctor?
- Da, un bețiv nebun, care zice că e psihiatru. Am stat de vorbă cu el, în biroul lui Ozzie.
- Ce-a zis?
- Mai nimic. Jake mi-a spus c-o să facă tot ce vrem noi.
- Înseamnă că e un doctor bun.
- Se potrivește cu ăia de la Whitfield.
- De unde e?
- Cred că din Jackson. Se purta de parcă se temea să nu-l omor și pe el. Pun pariu că era beat. Mi-a pus niște întrebări pe care nu le-am înțeles nici unul dintre noi. Apoi și-a luat niște notițe, făcând pe nebunu'. Da' Jake mi-a

spus că e-n regulă și că la proces n-o să vină beat. Eu cred însă că și el e îngrijorat.

- Atunci, de ce l-a angajat?
 - Pentru că e gratis. Datorează ceva, cuiva. Un doctor adevărat costă peste o mie de dolari. Știi bine că n-am de unde plăti atât.
- Gwen încetă să mai zâmbească și se uită într-o parte.
- Ne trebuie bani și acasă, zise ea, fără să-l privească.
 - Cât?
 - Vreo două sute, pentru mâncare și pentru taxe.
 - Câți bani mai ai?
 - Mai puțin de cincizeci de dolari.
 - Să văd ce pot face.
- Se uită la soțul ei.
- Cum adică? Crezi că poți face rost de bani, fiind în închisoare?
- Carl Lee ridică sprâncenele și îi făcu cu degetul. Nu era treaba ei să pună asemenea întrebări. El era încă stăpânul, chiar dacă se afla la închisoare.
- Iartă-mă, șopti ea.

24

Duminică, puțin înainte de ora cinci, reverendul Agee privea printr-o spărtură din vitraliul bisericii sale la mașinile elegante care soseau la întrunire. Urmau să stabilească suma pe care aveau s-o doneze familiei Hailey. Se strânseseră, în acest scop, peste șapte mii de dolari. Mai colectaseră vreo șase mii pentru Fundația de apărare. Avocații de la NAACP aveau să sosească și ei curând, așa că trebuia să se gândească la o strategie de lucru. Până acum nu dăduseră nici un ban familiei. Reverendul îi aștepta pe cei de la NAACP pentru a primi instrucțiuni în legătură cu repartizarea cheltuielilor. Agee era de părere ca majoritatea banilor să treacă la Fundația de apărare. Familia putea fi ajutată cu alimente de surorile din biserică.

Consiliul dezbătuse problema unor colecte noi, dar nu era ușor să strângi bani de la oameni săraci. Cu toate acestea, era momentul potrivit, când toată lumea ar fi dat și ultimul cent pentru ajutorarea lui Carl Lee. Se puseseră de acord să se întrunească a doua zi la biserica Springdale din Clanton. Cei de la NAACP urmau să sosească în oraș în dimineața aceea. Presa nu va avea acces. Era o întrunire de lucru.

Norman Reinfeld era un avocat de vreo treizeci de ani, specializat în criminalistică. Terminase dreptul, cu brio, la Harvard, la vârsta record de douăzeci și unu de ani și refuzase oferta generoasă de a intra în biroul de avocatură al tatălui său, de pe Wall Street, preferând slujba de la NAACP. De atunci, se dedicase cu totul apărării negrilor condamnați la moarte. Deși era

foarte bun, nu avusese prea multe succese. Majoritatea clienților lui meritau să ia drumul camerei de gazare. Dar reușise, totuși, împreună cu echipa sa, să comute multe pedepse cu moartea la închisoarea pe viață. Patru din clienții lui Reinfeld fuseseră gazați, electrocuțați sau otrăviți, iar avocatul se simțise extrem de umilit. Îi văzuse murind și, de fiecare dată, își jurase să treacă peste lege, să nu mai țină cont de etică și să înfrunte Curtea. Ar fi făcut orice, numai să se renunțe la pedeapsa cu moartea, care, în opinia lui, era la fel de odioasă ca fapta clienților săi. Crima făptuită sub oblăduirea legii îl scotea din sărite.

Rareori dormea mai mult de trei ore pe noapte. Somnul venea greu când aveai de apărat treizeci și doi de clienți pasibili de pedeapsa cu moartea. Plus alte șaptesprezece cazuri care așteptau procesele. Plus optsprezece avocați vanitoși, în subordine. Avea treizeci de ani și-i dădeai patruzeci și cinci. Părea bătrân, aspru și veșnic prost dispus. În mod normal, acum ar fi fost teribil de activ cu pregătirile de plecare la Clanton. Dar acesta nu era un caz obișnuit. Acesta era Hailey, răzbunătorul. Tatăl adus în situația să-și facă singur dreptate. Cel mai vestit caz din țară, la ora actuală. Și mai era vorba de Mississippi, unde albi împușcaseră atâtea negri, mai mult sau mai puțin îndreptățiți, fără să-i pese nimănui; unde albi violaseră atâtea femei de culoare, ca distracție; unde fuseseră spânzurați sute de negri, numai pentru că avuseseră curajul să se apere, când îi atacase cineva. Iar acum un tată omorâse doi ticăloși care îi violaseră fetița și risca să ajungă în camera de gazare. Cu treizeci de ani în urmă, dacă ar fi fost alb, lucrul acesta ar fi trecut neobservat. Era un caz de care avea să se ocupe personal.

Luni, fu prezentat Consiliului de însuși reverendul Agee, care ținu un discurs lung despre activitatea lor în comitatul Ford. Reinfeld vorbi puțin. Spuse că el nu putea să-l apere pe Hailey, o dată ce nu fusese angajat de acesta, așa că era necesar să aibă o întrevedere cu el, astăzi, cel târziu mâine dimineață, pentru că la prânz urma să plece la Memphis. Și de acolo, în Georgia, unde îl aștepta alt caz de omor. Reverendul Agee îi promise o întâlnire cu acuzatul cât mai curând posibil. Era prieten cu șeriful. Reinfeld fu mulțumit.

- Câți bani ați colectat? întrebă avocatul.
- Cincisprezece mii de la NAACP.
- Asta știi și eu. Cât ați strâns pe plan local?
- Șase mii, zise Agee cu mândrie.
- Șase mii! repetă Reinfeld. Asta-i tot? Credeam că sunteți mai bine organizați. Unde-i marele suport material cu care vă lăudați? Șase mii! Cât mai puteți strânge? Până la proces nu mai sunt decât trei săptămâni!

Membrii Consiliului tăceau. Evreul ăsta era plin de energie. Singurul alb din grupare pornise la atac cu mult zel.

- De cât aveți nevoie?
- Depinde de cât de bine vreți să-l apărăm pe domnul Hailey. Nu am decât opt avocați disponibili. Ceilalți sunt ocupați cu alte procese. Avem încă treizeci și unu de cazuri de crimă pe rol și șaptesprezece înfățișări, în zece state, programate în următoarele cinci luni. Avem cam zece solicitări

săptămânal, și refuzăm cel puțin opt, din lipsă de personal și de fonduri. Cei cincisprezece mii pentru domnul Hailey au fost donați de doi consilieri locali și de biroul nostru. Și dumneavoastră veniți cu șase mii. Asta înseamnă douăzeci și una de mii. Pentru o astfel de sumă vom face tot ce putem. Doi avocați, cel puțin un psihiatru și cam atât. Douăzeci și una de mii înseamnă ceva, dar nu-mi ajunge pentru ceea ce plănuisem eu.

- Și la ce v-ați gândit dumneavoastră?

- La o apărare excepțională, cu trei sau patru avocați, cu o mulțime de psihiatri, cu vreo șase detectivi. Asta nu-i un caz simplu și aș vrea să-l câștig. Și înclin să cred că nici dumneavoastră nu vreți altceva.

- De cât aveți nevoie?

- De cel puțin cincizeci de mii. Și mai bine ar fi o sută de mii.

- Uite ce-i, domnule Reinfeld. Sunteți în Mississippi, unde oamenii sunt săraci. Au dat tot ce-au putut și nu cred că mai putem strânge încă treizeci de mii.

Reinfeld își potrivi ochelarii cu ramă de os și se scărpină în barbă.

- Cam cât ați mai putea strânge?

- Probabil, încă vreo cinci mii.

- E puțin.

- Așa e. Dar pentru cei din Ford, e mult.

Reinfeld se uită în pământ și continuă să-și mângâie barba.

- Cât a dat adunarea din Memphis?

- Cinci mii, zise cineva.

- Atlanta?

- Cinci mii.

- Dar consilierul statului?

- Care stat?

- Mississippi.

- Nimic.

- Nimic?

- Nimic.

- De ce nu?

- Întrebați-i dumneavoastră, zise Agee, arătând spre reverendul Henry Hillman.

- Păi, încercăm acum să strângem ceva, zise Hillman pierit. Dar...

- Cât aveți până acum? întrebă Agee.

- Păi...

- Nimic, nu-i așa? N-ați strâns nici un ban, spuse Agee cu voce puternică.

- Hai, Hillman, spune-ne cât ai strâns, interveni reverendul Roosevelt, vicepreședintele Consiliului.

Hillman amuțise. Până atunci stătuse liniștit în strana lui, aproape adormit. Și iată-l acum în colimator.

- Vom contribui și noi cu ceva.

- Sigur că da, Hillman. Voi ne bateți tot timpul la cap să contribuim pentru tot felul de investiții, pe care nu le vedem niciodată realizate. Mereu ne cereți și noi vă trimitem. Și acum când avem nevoie, vii aici și stai liniștit,

fără să-ți pese.

- Nu-i adevărat!

- Nu începe cu minciunile, Hillman!

Reinfeld se simți încurcat și își dădu seama că atinsese un punct nevralgic.

- Domnilor, vă rog, să trecem mai departe, zise el cu diplomație.

- Bună idee, remarcă Hillman.

- Când ne putem întâlni cu domnul Hailey? întrebă Reinfeld.

- Măine dimineață, răspunse Agee.

- Unde?

- Vă sugerez să ne întâlnim în biroul șerifului Walls. E singurul șef de poliție negru din Mississippi.

- Am auzit.

- Cred c-o să ne lase la el în birou.

- Bun. Cine e avocatul domnului Hailey?

- Un băiat de aici. Jake Brigance.

- Invitați-l neapărat și pe el. Îi vom cere ajutorul. Va fi mai ușor.

Vocea antipatică, subțire și lătrătoare a doamnei Ethel străpunse liniștea după-amiezii, făcându-l pe Jake să tresară:

- Domnule Brigance, șeriful Walls, pe linia doi.

- Bine.

- Mai aveți nevoie de ceva?

- Nu. Poți să pleci.

Jake apăsă butonul pentru linia doi.

- Bună, Ozzie. Ce s-a întâmplat?

- Ascultă, Jake. Au sosit în oraș niște mărimi de la NAACP.

- Alte noutăți?

- Fii atent că vor să se întâlnească cu Hailey, mâine dimineață.

- De ce?

- E unu', Reinfeld...

- Am auzit de el. Conduce echipa lor de apărători criminaliști. Norman & Reinfeld.

- Da, el e.

- Mă așteptam la asta.

- Păi, acum e-aici și vrea să stea de vorbă cu Carl Lee.

- Și tu, cu ce ești amestecat?

- M-a sunat reverendul Agee și m-a rugat să te anunț.

- Spune-le că nu vin. Clar și răspicat!

Ozzie tăcu vreo câteva secunde.

- Totuși, vor să vii și tu.

- Vrei să zici că sunt invitat?

- Da. Agee și Reinfeld au insistat să fii prezent.

- Unde?

- La mine în birou, la ora nouă, dimineața.

Jake trase adânc aer în piept și răspunse rar:

- Bine, voi fi acolo. Carl Lee unde e acum?
- La el, în celulă.
- Cheamă-l la tine. Vin în cinci minute.
- De ce?
- Să ne facem rugăciunea împreună.

Reinfeld și reverenzii Agee, Roosevelt și Hillman stăteau pe scaune aliniați perfect, în fața șerifului, a lui Carl Lee și a lui Jake, care fuma o țigaretă ieftină, cu intenția vădită de a face aerul din încăpere irespirabil. Pufăia puternic și se uita în podea, încercând să-și arate întreg disprețul pentru Reinfeld și pentru echipa lui. Nici acesta din urmă nu făcea vreun efort ca să-și ascundă sfidarea față de avocatul de provincie din fața lui. Era arogant și insolent din fire. Jake, însă, trebuia să facă eforturi pentru asta.

- Cine a convocat această adunare? întrebă Brigance curios, întrerupând tăcerea care se prelungea.

- Păi, noi, răspunse Agee, cerând ajutor din priviri lui Reinfeld.
- Atunci, dați-i drumul! Ce doriți?
- Ia-o ușor, Jake, zise Ozzie. Reverendul Agee m-a rugat să ne întâlnim aici, pentru a-i înlesni domnului Reinfeld o întâlnire cu Carl Lee.

- În regulă. S-au întâlnit. Și-acum, ce mai e, domnule Reinfeld?

- Am venit pentru a ne pune la dispoziția domnului Hailey, răspunse Reinfeld.

- În ce fel? întrebă Jake.
- Din punct de vedere juridic, bineînțeles.
- Carl Lee, l-ai chemat, cumva, pe domnul Reinfeld?
- Nu.
- Sună a ofertă, domnule Reinfeld.
- Lasă teoria, domnule Brigance. Știi bine cu ce mă ocup și de ce sunt aici.

- Așa puneți mâna pe toate cazurile?

- Nu punem mâna pe nimic! Am fost chemați de filiala locală a NAACP-ului și de alte organizații pentru drepturi civile. Nu ne ocupăm decât de crime cu premeditare și suntem foarte buni.

- Bănuiesc că sunteți singurul avocat care puteți să vă ocupați de un caz atât de important.

- M-am descurcat, până acum.
- Dar ai și pierdut.
- Oricum, mă ocup de cazuri aproape pierdute.
- Înțeleg. Și considerați că și acesta e unul din ele? Vă așteptați să-l pierdeți?

Reinfeld se ciupi de barbă și se uită disprețuitor la Jake.

- N-am venit aici să mă cert cu dumneata, domnule Brigance.
- Știu. Ai venit să-ți oferi talentele avocatului nemaipomenite unui acuzat care n-a auzit niciodată de dumneata și care, întâmplător, e mulțumit

de apărătorul său. Ai venit să-mi iei clientul. Știu exact de ce ești aici.

- Sunt aici pentru că am fost invitat de cei de la NAACP. Asta-i tot.

- Înțeleg. Toate cazurile dumitale sunt de la NAACP?

- Lucrez pentru această organizație, domnule Brigance. Conduc echipa de apărători criminaliști și mă duc acolo unde mi se cere.

- Câți clienți ai?

- Vreo câteva zeci. Ce importanță are asta?

- Și toți aveau avocați când te-ai băgat dumneata?

- Unii da, unii nu. Încercăm întotdeauna să lucrăm cu apărătorii locali.

Jake zâmbi.

- Minunat! Îmi oferi șansa să-ți car servieta și să fac pe șoferul prin Clanton. S-ar putea, chiar, să mă trimiți după câte un sandviș. Ce perspectivă palpitantă!

Carl Lee stătea nemișcat, cu brațele încrucișate, privind țintă, într-un punct de pe covor. Reverenții îl urmăreau cu atenție, așteptând să-i spună ceva avocatului sau, eventual, să-l facă să tacă și să-l anunțe că-l concediază, pentru că, de acum încolo, cazul lui va fi preluat de avocații de la NAACP. Numai că Hailey stătea impasibil și aștepta.

- Avem să vă oferim multe, domnule Hailey, zise Reinfeld.

Cel mai bine era să fie calm, înainte de a ști dacă acuzatul voia să-și schimbe apărătorul. Un acces de furie din partea lui putea strica totul.

- Ca, de exemplu? Întrebă Jake.

- Specialiști, resurse materiale, expertize, avocați axați numai pe crime cu premeditare. În plus, avem un număr mare de medici competenți, pe care îi folosim în astfel de cazuri. Găsești la noi tot ce vrei.

- Câți bani aveți pentru cazul acesta?

- Nu e treaba dumitale.

- Chiar așa? Atunci e cumva treaba domnului Hailey? La urma-urmei, e cazul lui. Poate vrea și el să știe cât puteți cheltui pentru a-l apăra. Nu-i așa, domnule Hailey?

- Ei, bine, domnule Reinfeld, cât sunteți dispuși să cheltuiți?

Reinfeld începu să se foiască, uitându-se crunt la reverenți, care, la rândul lor, îl priviră sever pe Carl Lee.

- Până acum, vreo douăzeci de mii, admise Reinfeld moale.

Jake râse și dădu din cap neîncrezător.

- Douăzeci de mii! Vorbești serios, nu-i așa? Douăzeci de mii! Credeam că trăiți pe picior mare. Anul trecut ați reușit să strângeți o sută cincizeci de mii pentru criminalul acela care a omorât un polițist și n-ați putut să-l scăpați. Iar pentru curva aia din Shreveport ați cheltuit o sută de mii. Aia care și-a omorât clientul. Nici pe ea n-ați salvat-o. Crezi că acest caz e numai de douăzeci de mii?

- Dar dumneata cât ai pentru cheltuieli?

- Dacă poți să-mi spui și mie la ce te-ajută să știi, mai stăm de vorbă.

Reinfeld dădu să-i răspundă, dar renunță și se aplecă spre reverendul Agee, frecându-și tâmplile:

- De ce nu vorbești dumneata cu el? zise avocatul, arătând spre Hailey.

Cei trei reverenzi îl priviră sever pe Carl Lee. Ar fi vrut să fie singuri cu el, fără nici un alb de față. Puteau să vorbească atunci, ca de la negru la negru. I-ar fi putut explica altfel lucrurile, I-ar fi convins să renunțe la tinerelul ăsta alb și să angajeze niște avocați adevărați, pe cei de la NAACP. Oameni care știau cum se luptă pentru apărarea unui negru. Dar nu erau singuri cu el și nu-l puteau blestema. Trebuiau să arate respect albilor de față. Agee vorbi primul:

- Uite ce-i, Carl Lee, noi încercăm să te ajutăm. L-am adus aici pe domnul Reinfeld, care, la rândul său, și-a chemat toți avocații și toată lumea s-a pus la dispoziția ta. Noi nu avem nimic împotriva lui Jake. E un avocat tânăr și capabil. Dar poate lucra împreună cu domnul Reinfeld. Noi nu-ți cerem să renunți la Jake, ci doar să-l angajezi și pe domnul Reinfeld. Pot conlucra foarte bine.

- Nici să nu vă gândiți! zise Jake.

Agee tăcu o clipă și se uită neputincios la Brigance.

- Hai, Jake, noi n-avem nimic împotriva ta. Știm că e o ocazie mare pentru tine. Vei putea lucra cu mari avocați. Ai să capeți multă experiență. Noi...

- Să fim înțeleși, sfinția ta. Dacă și Carl Lee îi vrea pe avocații dumitale, e-n regulă. Nu mă bag pe gâtul nimănui. Dar nici nu amestec lucrurile. Lucrez singur, sau nu mai lucrez deloc. Nu există cale de mijloc. E cazul meu, sau al vostru. Tribunalul e prea mic să încăpem eu, Reinfeld și Buckley.

Reinfeld se uită în tavan și clătină din cap, cu un zâmbet arogant.

- Deci, Carl Lee e cel care hotărăște, spuse reverendul Agee.

- Bineînțeles! Doar el m-a angajat, așa că e singurul care are dreptul să renunțe la serviciile mele. De fapt, n-ar fi prima oară. Oricum, nu sunt eu cel care riscă o condamnare la moarte.

- Ce părere ai, Carl Lee? întrebă Agee.

Negrul se uită lung la reverend:

- La ce veți folosi cei douăzeci de mii?

- De fapt, sunt mai mult de douăzeci de mii, răspunse Reinfeld. Băieții de-aici au mai strâns vreo zece. Toți banii vor fi folosiți pentru a pune la punct apărarea dumitale. Avocații nu au nici un profit. Dar avem nevoie de doi-trei anchetatori și de tot atâția experți în psihiatrie. Ne trebuie unul pentru testarea juriului. Metodele folosite de noi sunt foarte scumpe.

- Măi, măi! Și câți bani ați reușit să strângeți de la oameni? întrebă Carl Lee.

- Vreo șase mii, îi răspunse Reinfeld.

- Cine s-a ocupat de colectă?

Reinfeld se uită la Agee.

- Bisericile locale, răspunse reverendul.

- Și de la biserici, cine a ridicat banii? mai întrebă Carl Lee.

- Noi, zise Agee.

- Vrei să spui că dumneata, nu-i așa? întrebă Carl Lee.

- Păi, cam așa. Adică, fiecare biserică mi-a predat banii, iar eu i-am depus în cont, la bancă.

- Aha! Și-ai depus fiecare bănuț?
- Bineînțeles!
- Sigur ca da! Dar să te întreb altceva: câți bani le-ai oferit soției și copiilor mei?

Agee se schimbă la față și ceru ajutor din priviri celorlalți reverenzi. Aceștia însă păreau preocupați de apariția unei gănganii pe covor, așa că nu i fură de nici un folos. Toți știau că Agee își luase partea leului și că nu ajutase familia Hailey cu nimic. De fapt, reverendul fusese cel care avusese de câștigat din toată afacerea asta. Nu mai era un secret pentru nimeni.

- Cât le-ai oferit, sfinția ta? repetă Carl Lee.
- Păi, am crezut că banii ăștia ...
- Spune, cât?
- Banii urmează să fie folosiți pentru taxele avocaților și pentru lucruri de-astea.

- Dar în biserică ai zis altceva. Ai spus că-mi vei ajuta familia. Îți dăduseră lacrimile, încercând să-i convingi pe oameni să dea tot ce aveau, pentru copiii mei lipsiți de hrană și de ajutor. Nu-i așa, sfinția ta?

- Banii sunt tot pentru tine, Carl Lee. Spre binele tău și al familiei tale. Ne gândim cum ar fi cel mai bine să-i folosim pentru a te scăpa de necaz.

- Și dacă n-am nevoie de avocații dumitale? Ce faci cu cei douăzeci de mii?

Jake chicoti.

- Bună întrebare! Ce se întâmplă cu banii, dacă domnul Hailey nu vrea să te angajeze, domnule Reinfeld?

- Nu sunt banii mei, răspunse avocatul.

- Atunci, poate ne poți spune dumneata, domnule Agee.

Reverendul nu se mai putu stăpâni și i se adresă lui Carl Lee, arătându-l cu degetul:

- Ia ascultă, Carl Lee! Ne-am scremut mult să strângem banii ăștia. Știi ce înseamnă să aduni șase mii de dolari de la niște oameni săraci, așa cum sunt cei din comitatul nostru? Am muncit de ne-au ieșit ochii până am reușit să-i facem pe amărății ăștia să dea tot ce-aveau. Și asta numai pentru că sunt convinși că ai dreptate și că trebuie să scapi din procesu' ăsta. Să nu îndrăznești să spui că n-ai nevoie de banii lor!

- Nu-mi ține mie predici, zise Carl Lee moale. Deci, oamenii săraci din comitat au donat șase mii.

- Exact!

- Și restul de bani de unde provin?

- De la NAACP. Cinci mii, din Atlanta, cinci din Memphis și cinci de la organizația națională. Totul cu destinație precisă: apărarea ta.

- Deci, îi pot folosi numai dacă îl angajez pe domnul Reinfeld?

- Da.

- Dar ceilalți bani?

- Ce întrebare! La asta nu ne-am gândit încă. Am crezut că vei aprecia faptul că am strâns acești bani pentru tine. Îți oferim cei mai buni avocați și nici nu-ți pasă!

Se lăsă o tăcere apăsătoare. Toți, avocații, reverenzii și șeriful așteptau cu sufletul la gură răspunsul inculpatului. Carl Lee își mușcă buzele și privi în pământ. Jake își mai aprinse o țigară. Nu avea emoții, doar era obișnuit să fie dat la o parte.

- Vă trebuie un răspuns pe loc? întrebă Carl Lee, într-un târziu.

- Nu, zise Agee.

- Ba da! interveni Reinfeld. Până la proces nu mai sunt nici trei săptămâni și noi am avea nevoie de vreo două luni ca să-l pregătim cum trebuie. Timpul meu e prea prețios ca să aștept după mofturile dumitale, domnule Hailey. Ori mă angajezi acum, ori o lăsăm baltă! Și grăbește-te, că pierd avionul!

- Păi, dacă-i așa, atunci pleacă mai repede și să nu-ți mai treacă vreodată prin minte să mai faci cale-ntoarsă pentru mine. Am să-mi încerc norocul cu prietenul meu, Jake.

25

Organizația din Ford fu constituită la miezul nopții, unsprezece iulie, într-o poieniță din apropierea unui drum de țară ce trecea printr-o pădure din nordul comitatului. Cei șase viitori membri stăteau în picioare, emoționați, în fața crucii în flăcări și repetau cuvintele ciudate rostite de un vrăjitor. Un șef și două duzini de membri ai Klan-ului, îmbrăcați în robe albe, cu glugă, priveau ceremonia și interveneau cu incantații, când era cazul. În drum, stătea un om de gardă, cu o pușcă în mână, trăgând cu ochiul spre tovarășii săi, dar fără a scăpa din privire drumul, pentru a nu risca vizitatori nepoțiți.

Exact la miezul nopții, îngenuncheară cu toții și închiseră ochii, în vreme ce li se trăgeau pe față glugile albe ale Klan-ului. Cei șase deveniră, astfel, membri cu puteri depline ai organizației. Ei erau: Freddie Cobb, fratele răposatului, Jerry Maples, Clifton Cobb, Ed Wilburn, Morris Lancaster și Terrell Grist. Marele dragon dădu fiecăruia binecuvântarea, murmurând jurămintele specifice Klan-ului. Flăcările crucii încingeau fețele noilor membri, care îngenuncheară sufocați de costumația groasă în care fuseseră înveșmântați. Transpirația li se prelingea pe obraji înroșiți de căldură și se rugau în sinea lor ca dragonul să înceteze odată ceremonialul și vorbăria aia fără sens. Și, când acest lucru se întâmplă, în sfârșit, noii membri se ridicară repede și se îndepărtară de cruce. Fură îmbrățișați de frații lor într-o credință. Își scoaseră robele albe și porniră cu toții spre cabana de peste drum. Gardianul rămase să păzească intrarea, iar ceilalți se așezară în jurul unei mese, făcându-și planuri în legătură cu felul în care vor acționa și cinstindu-se cu whisky.

Polițistul Pirtle își făcea rondul de noapte, de la zece la șase dimineața. Tocmai se opri la restaurantul non-stop al lui Gurdy, să mănânce o plăcintă și să bea o cafea, când fu anunțat prin radio să vină de urgență la închisoare.

Era puțin trecut de miezul nopții. Pirtle plecă imediat și se îndreptă spre poliție.

- Care-i necazu'? îl întrebă el pe dispecer.

- Am primit un telefon anonim, acum câteva minute, de la cineva care voia să vorbească cu șeriful. I-am spus că nu e de serviciu, așa că m-a întrebat cine îl înlocuiește. De-aceea te-am chemat. Zicea că e ceva foarte important și că revine într-un sfert de oră.

Pirtle își turnă niște cafea și se așază comod în scaunul cel mare al lui Ozzie. Nu așteptă mult până sună telefonul.

- Pe tine te caută! strigă dispecerul.

- Alo? răspunse Pirtle.

- Cine sunteți? întrebă vocea.

- Polițistul Joe Pirtle. Cu cine vorbesc?

- Șeriful unde e?

- Bănuiesc că doarme.

- Bine, ascultă cu atenție, pentru că vreau să-ți spun ceva extrem de important și n-am de gând să mai sun o dată. Îl știi pe negrul ăla, Hailey?

- Da.

- Îl cunoști și pe avocatul lui?

- Sigur că da.

- Atunci, ascultă. Până-n ora trei, din moment în moment, casa lui va sări în aer.

- Cine-o să facă asta?

- N-are importanță. Mai bine gândește-te că nu e nici o glumă. Treaba ta! Dacă nu mă crezi, stai liniștit și așteaptă. Casa poate sări în aer oricând.

Omul de la celălalt capăt al firului tăcu, dar nu închise încă. Pirtle ascultă, o vreme, apoi zise:

- Mai ești la aparat?

- Noapte bună, polițistule!

Se auzi declicul telefonului, care întrerupse convorbirea. Pirtle sări în picioare și alergă la dispecer.

- Ai ascultat?

- Bineînțeles!

- Sună-l pe Ozzie și spune-i să vină direct acolo. Sunt la Brigance acasă.

Pirtle își ascunse mașina într-o fundătură de pe strada Monroe și merse pe jos până acasă la Jake. Nu văzu nimic. Era ora unu fără cinci, noaptea. Se învârti în jurul casei, fără să observe ceva neobișnuit. Toate ferestrele clădirilor de pe stradă erau întunecate, semn că locatarii dormeau adânc. Polițistul deșurubă becul de pe terasa din față și se așază pe un scaun de nuiele. Așteptă. Mașina avocatului se afla parcată dedesubtul terasei. Se gândi să nu-l anunțe, până nu vine Ozzie.

La capătul străzii apărură niște faruri. Pirtle se făcu mic în scaunul lui, ca să nu fie văzut. Pe lângă casă trecu o camionetă roșie, cu viteză mică.

Peste puțin timp, văzu două siluete alergând spre el, dinspre scuar.

Polițistul își scoase revolverul din tocul de piele. Cea mai înaltă dintre ele se mișcă sprinten. Erau Ozzie și Nesbit. Pirtle se întâlnește cu ei pe alee și se retrăsese cu toții într-un colț mai întunecat al verandei. Începuse să șușotească, atenți la orice mișcare de pe stradă.

- Cum s-a exprimat exact? Întrebă Ozzie.

- Păi, a zis că cineva o să arunce în aer casa lui Jake, până-n ora trei. Și ne-a avertizat că nu e nici o glumă.

- Asta-i tot?

- Da. Mi s-a părut că vorbește foarte serios.

- De când ești aici?

- De vreo douăzeci de minute.

Ozzie se întoarce spre Nesbit:

- Dă-mi mie aparatul tău de transmisie și ascunde-te în curtea din spate.

Stai liniștit acolo și fii atent.

Nesbit se strecură în spatele casei și găsește un mic spațiu între tufișuri.

Intră acolo, în patru labe. Din cuibul acela putea să urmărească ce se întâmplă afară, fără să fie văzut.

- Îl anunți pe Jake? Întrebă Pirtle.

- Încă nu. Dacă ciocănim acum la ușă, vor aprinde toate luminile.

- Așa e, dar ce se întâmplă dacă ne-aude și iese cu pistolul, crezând să suntem niște hoți?

Ozzie se uită pe stradă, fără să zică nimic.

- Uite ce-i, Ozzie, pune-te în locul lui. Ce-ai zice dacă polițiștii ți-ar înconjura casa la unu' noaptea, așteptând ca să apară cineva cu o bombă, iar tu să fii, bine mersi, în pat, fără să știi nimic?

Ozzie se uită atent la casele din depărtare.

- Cred că ar fi bine să-i trezim. Dacă nu-i putem opri și-i expunem pe-ai lui Jake la un astfel de risc?

Ozzie se ridică și apăsă cu putere pe butonul soneriei.

- Deșurubează becul din față! ordonă el.

- L-am deșurubat deja.

Ozzie apăsă din nou pe sonerie. Ușa se deschise brusc și apăru Jake cu privirea buimacă. Era într-o cămașă boțită ce-i trecea de genunchi, iar în mână avea un pistol încărcat.

- Ce s-a întâmplat, Ozzie?

- Pot să intru?

- Da. Dar, spune-mi, ce s-a întâmplat?

- Stai aici, pe terasă, îi spuse șeriful lui Pirtle. Vin imediat.

Ozzie închise ușa în urma lui și stinse lumina din hol. Se așezară în camera de zi întunecată, de unde se putea vedea totul pe terasă.

- Vorbește o dată! zise Jake.

- Am primit un telefon anonim acum vreo jumătate de oră, prin care eram anunțați că cineva vrea să-ți arunce casa în aer. Și credem că e ceva serios.

- Vă mulțumesc.

- L-am pus pe Pirtle în față și pe Nesbit în curtea din spate. Acu' vreo

zece minute, Pirtle a văzut o camionetă roșie trecând încet pe stradă. Altceva, nimic, până acum.

- V-ați uitat peste tot, în jurul casei?
- Da. N-am descoperit nimic suspect. N-au sosit încă. Dar ceva-mi spune că nu-i de glumă.

- De ce crezi asta?

- Nu știu. Intuiția.

Jake puse pistolul lângă el pe canapea și își frecă tâmpilele.

- Ce propui?

- Să stăm și să așteptăm. Asta-i tot ce putem face. Ai o pușcă?

- Am destule arme.

- Bine. Ia una și-mbracă-te! Stai la pândă la una din ferestrele alea frumoase, de la etaj. Noi o să ne-ascundem afară.

- Ai destui oameni?

- Da. Nu cred să vină prea mulți cu bomba.

- Dar cine sunt?

- Habar n-am! Ar putea fi cineva din Klan, dar tot atât de bine și vreun liber-profesionist. Cine știe?

Căzură amândoi pe gânduri, cu privirea ațintită în stradă. Văzură pe fereastră țeasta lui Pirtle, care se pitise în scaunul de răchită.

- Jake, îți amintești de funcționarii ăia trei, de la o organizație de drepturi civile, care au fost omorâți de Klan, în 1964? I-au găsit arși, pe chei undeva, lângă Philadelphia.

- Da. Eram copil, dar îmi amintesc.

- Nu i-ar fi găsit nimeni, dacă n-ar fi anunțat cineva. Și acel "cineva" era din Klan. Un informator. Se pare că mereu se găsește câte unul de-ai lor care trădează.

- Deci, crezi că e mâna Klan-ului?

- Așa se pare. Dacă ar fi vreun liber-profesionist, cine ne-ar fi anunțat?

Cu cât e mai numeros grupul, cu atât șansele de a se afla ceva sunt mai mari.

- Logic, dar asta nu mă-ncălzește cu nimic.

- Sigur, ar putea fi și-o glumă.

- De care să nu râdă nimeni.

- Ai s-o anunți și pe soția ta?

- Da. Mă duc chiar acum.

- Și eu aș face la fel. Dar să n-aprinzi nici o lumină, ca să nu-i punem pe fugă.

- Păi, aș vrea să-i pun pe fugă.

- Mie mi-ar plăcea să-i prind. Dacă nu punem mâna pe ei acum, au să mai încerce o dată. Și data viitoare nu se știe dacă ne mai anunță.

Carla se îmbracă în pripă, pe întuneric. Era înspăimântată. Jake o aduse pe Hanna, o așeză pe canapea unde adormi imediat. Carla își ținea capul în mâini și se uita la Jake, care își încărca pușca.

- Mă duc sus, în camera de primire. Să nu aprinzi lumina. Locul e înconjurat de polițiști, așa că să nu-ți faci nici o grijă.

- Să nu-mi fac griji! Ești nebun?

- Încearcă să adormi din nou.

- Să mă culc! Jake, cred că nu mai ești în toate mințile!

Așteptarea nu fu lungă. Ozzie care pândea în tufișurile din fața casei îl văzu primul: era un tip care mergea degajat pe stradă, în mână cu o cutie sau un geamantan mic, nu se vedea prea bine. Când se apropie cam la două case, părăsi strada, îndreptându-se spre grădinița vecinilor. Ozzie își scoase repede pistolul și bastonul de cauciuc, urmărindu-l atent pe omul care se îndrepta acum spre el. Jake îl ochi cu carabina. Pirtle se strecură ca un șarpe printre tufișuri, gata de atac.

Deodată, silueta coti pe lângă casa lui Jake și așeză geamantanul sub fereastra dormitorului. În momentul în care se întoarse s-o ia la fugă, fu lovit puternic în urechea dreaptă de bastonul polițistului. Gemu de durere și căzu la pământ.

- L-am prins! strigă Ozzie.

Pirtle și Nesbit apărură în fugă, de după casă. Jake coborî scările liniștit.

- Mă întorc imediat, îi spuse el Carlei.

Ozzie îl înșfăcă pe suspect de gât și îl așeză lângă casă, aproape de geamantan. Era amețit și urechea îi atârna ruptă, ca o zdreanță.

- Cum te cheamă? întrebă Ozzie răstit.

Omul mormăi ceva și-și lăsă capul în jos.

- Te-am întrebat ceva! zise Ozzie, aplecat asupra lui.

Pirtle și Nesbit stăteau lângă ei, în picioare, cu pistoalele în mâini, înlemniți de frică. Jake se uită lung la geamantan.

- Nu-ți spun! veni răspunsul.

Ozzie ridică bastonul și îl izbi puternic în glezna dreaptă. Osul pârâi îngrozitor. Omul urlă și își prinse piciorul în mâini. Ozzie îl mai pocni o dată, în față, dându-l peste cap, izbindu-l de zidul casei. Căzu într-o parte, văitându-se de durere.

Jake îngenunche lângă geamantan și ascultă. Sări în picioare și se dădu înapoi:

- Se-aude un ticăit! zise el încet.

Ozzie se aplecă asupra atentatorului, punându-i bastonul sub nas.

- Mai avem să-ți punem o singură-ntrebare, înainte de a-ți rupe toate oscioarele. Ce-i în geamantan?

Nu primi nici un răspuns.

Ozzie îl izbi, rupându-i și cealaltă gleznă.

- Ce-i în geamantan? strigă el.

- Dinamită, veni, chinuit, răspunsul.

Lui Pirtle îi căzu pistolul din mână, iar Nesbit se sprijini moale de zidul casei. Jake se făcu alb ca varul și genunchii începură să-i tremure. Alergă spre ușa din față, strigând-o pe Carla.

- Ia repede cheile mașinii! Ia cheile mașinii!

- De ce? întrebă ea repezit.

- Fă ce-ți spun! Ia cheile mașinii și fugi!

El o luă pe Hanna și o duse în brațe până la automobil, punând-o pe bancheta din spate. O trase apoi pe Carla și o obligă, aproape, să intre pe scaunul de la volanul Cutlass-ului ei.

- Pleacă și să nu te întorci decât peste o jumătate de oră!

- Ce s-a-ntâmpat, Jake? Întrebă ea.

- Îți spun mai târziu. Acum nu e timp de explicații. Să te depărtezi cât mai mult de strada asta!

- Dar de ce? Ce-ai găsit?

- Dinamită.

Carla nu mai zise nimic. Leși de pe alee și se pierdu în noapte.

Când se întoarse, Jake îl găsi pe atentator cu mâna stângă încătușată, prinsă de țeava de gaz. Gemea, înjurând. Ozzie ridică geamantanul cu grijă și îl plasă între picioarele rupte ale ticălosului. Apoi, se retraseră cu toții la o oarecare depărtare, privindu-l. Omul începu să se vaite, zicând printre dinți.

- Nu știu s-o dezamorsez.

- Ar fi bine să-nveți iute! spuse Jake cu un glas ceva mai puternic.

Omul închise ochii și lăsa capul în jos. Își mușcă buzele și începu să sufle rapid și zgomotos. Fața îi era plină de sudoare. Urechea îi atârna ca o frunză căzută.

- Dați-mi o lanternă.

Pirtle i-o întinse pe-a lui.

- Am nevoie de ambele mâini.

- Încearcă numai cu una, zise Ozzie.

Omul atinse ușor, cu degetele, închizătoarea geamantanului.

- Să ne îndepărtăm! zise Ozzie, și toți alergară după colțul casei.

- Unde e soția ta? Întrebă șeriful.

- A plecat cu fetița. L-ai recunoscut?

- Nu, spuse Ozzie.

- Nu l-am văzut în viața mea, adăugă Nesbit.

Pirtle clătină din cap.

Apoi, șeriful chemă dispeceratul, prin care îl anunță pe Riley să vină. Era singurul expert în explozivi, din tot comitatul.

- Dacă leșină și nu mai poate opri bomba? Întrebă Jake.

- Ești asigurat, nu-i așa? Întrebă Nesbit.

- Nu-i nimic de râs aici! zise Jake.

- Îl mai lăsăm câteva minute și te duci tu, Pirtle, să vezi ce-a făcut, zise Ozzie.

- De ce eu?

- Bine, atunci se duce Nesbit.

- Cred c-ar trebui să se ducă Jake. E casa lui.

- Ce să-ți spun! zise Jake.

Stăteau neliniștiți de vorbă, așteptând. Nesbit mai făcu o remarcă stupidă, în legătură cu asigurarea.

- Liniște! spuse Jake. Am auzit un zgomot.

Înghețară. După câteva secunde, omul strigă din nou.

Alergară și, când ajunseră la colț, cotiră încet. Valiza goală fusese aruncată într-o parte. Lângă bărbatul legat se afla o grămadă de batoane de dinamită, iar între picioarele lui zăcea un ceas mare, rotund, de la care porneau tot felul de sârmulițe.

- Ai dezamorsat-o? întrebă Ozzie îngrijorat.

- Da, zise omul respirând greu.

Ozzie îngenunche lângă el și luă ceasul cu sârmele. Nu se atinse de dinamită.

- Unde sunt ortacii tăi?

Nu primi nici un răspuns. Își luă bastonul și se apropie de el.

- Am să-ți frâng coastele una câte una! Mai bine vorbește. Unde sunt?

- Pupă-mă-n cur!

Ozzie se ridică și privi în jur. Nevăzând pe nimeni străin, ridică bastonul și-l izbi sub brațul atârnat de cătușă. Omul gemu și tresări. Lui Jake aproape că i se făcu milă de el.

- Unde sunt? repetă Ozzie.

Nici un răspuns. Jake întoarse privirile, în vreme ce șeriful îi mai aplică o lovitură nenorocitului ăluia, în coaste.

- Unde sunt?

Nu primi nici de data asta vreun răspuns.

Șeriful ridică din nou bastonul.

- Încetează, te rog, se milogi captivul.

- Unde sunt?

- La câteva străzi mai încolo.

- Câți sunt?

- Unul singur.

- Cu ce mașină?

- Cu o camionetă roșie, GMC.

- Hai să mergem! ordonă Ozzie.

Jake aștepta nerăbdător sosirea soției sale. La două și un sfert, mașina ei apăru încet pe alee. O parcă pe locul de sub terasă.

- Hanna doarme? întrebă Jake, deschizând ușa.

- Da.

- Bine. Las-o acolo. Plecăm în câteva minute.

- Unde?

- Discutăm înăuntru.

Jake turnă niște cafea și încercă să se comporte cu calm. Carla era speriată, nervoasă și tremura, fără să se poată stăpâni. Jake îi povesti despre bombă, despre omul pe care îl prinseseră și despre cel care aștepta în camionetă.

- Vreau ca tu și Hanna să plecați la Wilmington și să stați la părinții tăi, până după proces, zise el.

Ea se uită fix la ceașca de cafea, fără să spună nimic.

- L-am sunat deja pe tatăl tău și i-am spus tot. Și ei sunt speriați și-au

insistat să te duci acolo, până se termină totul.

- Și dacă nu vreau să plec?

- Te rog, Carla. Cum poți să mai stai la discuții, într-un moment ca ăsta?

- Și cu tine ce va fi?

- N-o să mi se întâmple nimic. Ozzie o să-mi dea o gardă de corp, iar casa va fi păzită zi și noapte. Câteodată, voi rămâne să dorm la birou. Îți promit că nu mi se va întâmpla nimic.

Ea nu păru prea convinsă.

- Uite ce-i, Carla. Am o mulțime de treburi pe cap. Clientul meu riscă să fie trimis la camera de gazare și nu mai sunt nici trei săptămâni până la proces. N-am dreptul să pierd. Va trebui să muncesc douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, până pe douăzeci și doi iulie, iar din momentul începerii procesului n-o să mai dau deloc pe-acasă. Asta îmi mai trebuie, să mai am și grija voastră! Te rog, pleacă.

- A fost cât pe-acți să ne omoare, Jake. Ai promis că te retragi dacă se ngroașă gluma.

- În momentul acesta, nici nu poate fi vorba de-așa ceva. Noose nu-mi va permite. E prea târziu.

- Mă simt de parcă m-ai fi mințit.

- Nu-i așa. Cred că am cam minimalizat lucrurile, și acum nu mai pot da înapoi.

Carla se duse în dormitor și începu să împacheteze.

- Avionul pleacă din Memphis la șase și jumătate. Tatăl tău te-așteaptă la aeroportul din Raleigh, la nouă și jumătate.

- Da, să trăiți!

După un sfert de oră, ieșeau din Clanton. Conducea Jake, iar Carla nici nu se uita la el. La cinci, își luară micul dejun pe aeroportul din Memphis. Hanna era somnoroasă, dar fericită că își va vedea bunicii. Carla tăcea. Ar fi avut foarte multe de spus, dar stabiliseră să nu se certe niciodată în fața Hannei. Mânca încet, sorbind din când în când din ceașca de cafea, privind și soțul care citea un ziar, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Jake le sărută și promise că le va suna în fiecare zi. Avionul plecă la timp. La șapte și jumătate, era în biroul lui Ozzie.

- Cine e individul? îl întreabă Jake pe șerif.

- Habar n-am. N-are nici un act asupra lui. Și nu vrea să vorbească.

- Nu-l recunoaște nimeni?

Ozzie se gândi o clipă.

- Păi, ar fi cam greu de recunoscut acum. E bandajat tot.

Jake zâmbi.

- Ești dur, nu-i așa?

- Numai când n-am încotro. Parcă n-ai avut nici tu nimic împotriva.

- Nu. Aș fi vrut să te-ajut. Dar camaradul lui?

- L-am găsit adormit în mașină, la vreo jumătate de milă de casa ta. Îl cheamă Terrell Grist. Un coate-goale de pe-aici. Stă pe lângă Lake Village. Cred că e prieten cu familia Cobb.

Jake repetă acest nume de câteva ori.

- N-am auzit niciodată de el. Unde e acum?
- La spital. În același salon cu celălalt.
- Doamne, Ozzie, i-ai rupt și ăstuia picioarele?
- Jake, prietene, s-a opus când am vrut să-l arestăm, așa că a trebuit să-l potolim. Apoi l-am interogat, dar el n-a prea fost dispus să coopereze.
- Ce-a spus?
- Nu mare lucru. Zicea că nu știe nimic. Sunt convins că nu-l cunoaște pe tipul cu dinamita.
- Vrei să spui că s-au folosit de un profesionist?
- Tot ce e posibil. Riley a cercetat explozivul și-a zis că mecanismul e foarte bun. Dacă s-ar fi declanșat, n-ar mai fi rămas nici urmă de voi toți. Probabil și casa ar fi fost ștearsă de pe fața pământului. Era programat să explodeze la ora două. Fără turnătorul ăla, acum n-ai mai fi fost în viață. La fel nici familia ta.

Jake ameți și se așează pe canapea. Se simțea de parcă ar fi primit o lovitură sub centură. I se făcu greață.

- Ți-ai trimis familia de-acasă?
- Da, răspunse el slab.
- Am să pun un polițist să te păzească tot timpul. Ai vreo preferință?
- Nu.
- Ce-ai zice de Nesbit?
- E bine. Mulțumesc.
- Încă ceva! Presupun că nu vrei să se facă vâlvă cu treaba asta.
- Dacă se poate... Cine mai știe?
- Doar eu și subalternii mei. Cred că putem păstra secretul, până după proces, dar nu-ți promit nimic sigur.
- Înțeleg. Fă tot posibilul.
- Sigur, Jake.
- Îți mulțumesc, Ozzie.

Jake se duse la el la birou, își făcu o cafea și se întinse pe canapea. Simțea nevoia să ațipească, dar somnul nu venea. Ochii îi ardeau, dar nu-i putea închide. Se uita la ventilatorul din tavan.

- Domnule Brigance, chemă Ethel prin interfon.

Nici un răspuns.

- Domnule Brigance!

Jake auzi chemarea undeva, în străfundurile sobconștientului său. Se ridică în capul oaselor.

- Da! strigă el.
- Judecătorul Noose, la telefon.
- Bine, bine, mormăi el, îndreptându-se amețit spre birou.

Se uită la ceas. Era nouă. Dormise o oră.

- Bună dimineața, domnule judecător! zise el vioi, încercând să pară treaz și vesel.
- Bună dimineața, Jake. Ce mai faci?

- Excelent, domnule judecător. Ocupat cu pregătirile pentru proces.
- Îmi dau seama. Spune, Jake, ce program ai astăzi?
- "Ce-i astăzi?" se gândi el. Înșfăcă iute agenda.
- Nimic deosebit, în afară de munca la birou.
- Bun. Mi-ar face plăcere să te invit la prânz, să mâncăm împreună, la mine-acasă. Pe la unsprezece și jumătate.
- Și mie mi-ar face plăcere, domnule judecător. Cu ce ocazie?
- Vreau să discutăm despre cazul Hailey.
- Bine, domnule judecător. Atunci, ne vedem la unsprezece și jumătate.

Familia Noose locuia într-o casă impunătoare, în afara orașului, la Chester. Clădirea aparținuse familiei soției de mai bine de o sută de ani și, deși necesita unele reparații, se menținea foarte bine. Jake nu mai fusese în vizită la ei și nici n-o cunoscuse pe doamna Noose până acum, dar auzise despre ea că este o snoabă de familie bună, care pierduse toată averea. Era la fel de urâtă ca Ichabod, iar avocatul se întrebă cum or fi arătând copiii lor. Îl primise politicos la ușă și încercase să facă puțină conversație, în vreme ce îl conducea pe terasă, unde îl aștepta judecătorul, bănd ceai cu gheață și uitându-se la corespondență. Alături, o servitoare pregătea masa.

- Mă bucur că te văd, Jake zise Ichabod cu căldură. Îți mulțumesc că ai venit.

- Mi-a făcut mare plăcere să accept invitația dumneavoastră. Aveți o casă foarte frumoasă.

Discutară despre cazul Hailey, în timp ce mâncau supa și sandvișurile cu carne de pui și salată. Pentru Ichabod procesul ăsta era un chin, deși nu voia să recunoască. Părea obosit, de parcă acest caz era o adevărată povară. Pe Jake îl surprinse faptul că recunoștea că nu-l suferă pe Buckley. Avocatul îi spuse că și el are aceeași aversiune față de procuror.

- Jake, sunt cam încurcat, în ceea ce privește schimbarea aceasta de instanță, zise el. Am studiat și documentele tale și pe ale lui Buckley. E o chestiune delicată. Am fost săptămâna trecută la o conferință de pe coasta golfului, unde m-am întâlnit și-am stat de vorbă, la un pahar, cu judecătorul Denton, de la Curtea Supremă. Am fost colegi de facultate; apoi la Senat. Suntem foarte buni prieteni. El locuiește în comitatul Dupree, în sudul statului Mississippi, și mi-a spus că toată lumea vorbește acolo despre cazul tău. Îl opresc oamenii pe stradă și-l întreabă ce are de gând să facă dacă va fi transferat în comitatul lor. Toată lumea și-a format deja o opinie și imaginează-ți că sunt la aproape patru sute de mile depărtare. Așa că, dacă voi fi de acord cu schimbarea instanței, unde am putea să ne ducem? N-avem cum să părăsim statul și sunt convins că peste tot, în Mississippi, se știe despre clientul tău, ba, mai mult, că oamenii și-au format deja o părere în legătură cu acest caz. Ești de acord?

- Păi, s-a făcut cam multă publicitate, zise Jake, precaut.

- Hai să stăm de vorbă normal, Jake. Nu suntem la tribunal. De aceea te-am invitat aici. Vreau să te gândești bine. Știu că s-a făcut multă publicitate.

Dar dacă accept să transferăm cazul, unde te-ai gândit s-o facem?

- Ce-ați zice, undeva, pe lângă deltă?

Noose zâmbi.

- Ți-ar plăcea, nu-i așa?

- Bineînțeles! Am putea forma un juriu excelent, acolo. Unul care ar înțelege problema perfect!

- Da, și care ar fi pe jumătate format din negri.

- Nu m-am gândit la asta.

- Crezi că oamenii aceia nu și-au format deja o părere?

- Bănuiesc că da.

- Așa că, unde ne ducem?

- Judecătorul Denton nu și-a spus părerea?

- Nu prea. Am discutat mai mult despre faptul că schimbările astea de instanță nu prea sunt acceptate, mai ales în cazurile delicate. E greu să iei o hotărâre, când e vorba de un omor de un asemenea răsunet, fără să te plasezi de o parte sau de alta a baricadei. Cu televiziunea și cu presa de astăzi, toată lumea cunoaște detaliile faptei cu mult înainte de derularea procesului. Iar cazul acesta le întrece pe toate. Și Denton a admis că n-a mai întâlnit ceva asemănător, și a mai spus că va fi greu să găsești un juriu total imparțial, în statul nostru. Să presupunem că procesul va avea loc în Ford, și că inculpatul va fi condamnat. Atunci poți să faci apel, pentru faptul că nu ți-a fost aprobată cererea de schimbare de instanță. Denton mi-a spus că are aceeași părere cu mine, în această privință. Crede că majoritatea celor de la Curte vor fi pentru derularea procesului la Clanton. Sigur, nu poți avea nici o certitudine, în acest sens. Am stat mult de vorbă și-am băut multe pahare, încercând să găsim o soluție. Apropo, vrei să bei ceva?

- Nu, mulțumesc.

- Nu văd nici un motiv să transferăm procesul. Dacă o facem, ne îmbătăm cu apă rece, presupunând că există posibilitatea găsirii unui juriu care să nu se fi decis în legătură cu acest caz.

- Vorbiți de parcă v-ați fi decis deja, domnule judecător.

- Așa e. Nu vom schimba instanța. Procesul va avea loc, aici, în Clanton. Nu prea-mi convine, dar n-am nici un motiv să-l mut. Pe lângă asta, îmi place la Clanton. E aproape de casă și sala de tribunal are aer condiționat.

Noose luă un dosar, din care scoase un plic.

- Jake, acesta este un ordin, cu data de astăzi, prin care se respinge cererea ta de a schimba instanța. I-am trimis o copie și lui Buckley, iar aici am una pentru tine. Originalul e în plic și ți-aș rămâne recunoscător dacă l-ai duce funcționarilor de la tribunal, pentru a-l pune la dosar.

- Cu plăcere.

- Cred că fac ceea ce trebuie. Să știi că m-am gândit foarte serios asupra acestui lucru.

- E o problemă delicată, încercă Jake să-și arate simpatia.

Noose chemă servitoarea și-i comandă gin cu apă tonică. Insistă să-i arate lui Jake grădina cu trandafiri, așa că petrecură o oră admirând florile. Jake se gândea la Carla și la Hanna, la casa lui, la dinamită, dar din politețe

se prefăcu interesat de tot ceea ce-i arăta Ichabod.

Vineri după-amiaza, Jake își amintea totdeauna de studenție, când se întâlnea cu colegii și, fie că intrau în câte un bar, petrecând ore întregi în discuții la o bere, fie plecau pe țărmul lacului Sardis, când era timp frumos, unde puteau admira trupurile bronzate ale studentelor din clubul feminin universitar. Fetele nu-i băgau în seamă pe studenții beți de la drept și se ungeau cu tot felul de uleiuri, ca să-și protejeze pielea. Îi era dor de zilele acelea fără griji. Ura Facultatea de drept - orice student normal avea aceleași simțăminte - dar se gândea cu nostalgie la timpurile bune și frumoase de atunci. Îi era dor mai ales de după-amiezele de vineri și de stilul de viață lipsit de griji, deși stresul era de nesuportat, mai ales în anul întâi, când profesorii erau mai severi decât trebuia. Îi era dor de zilele când n-avea un ban în buzunar, pentru că, oricum, nu-i păsa, iar colegii lui erau în aceeași situație. Acum, când avea un venit, își făcea mereu griji ba cu ipotecile, ba cu taxele, visând, ca tot americanul, să prospere. Nu să se îmbogățească, doar s-o ducă bine. Îi era dor de Volkswagen-ul lui broască, pentru că fusese primul său automobil nou, primit în dar, la terminarea liceului, și, spre deosebire de Saab-ul pe care îl avea acum, fusese achitat în întregime. Îi era dor de burlăcie, deși avea un mariaj fericit, și de berea la halbă, la cutie sau la sticlă, pentru că obișnuia s-o bea cu prietenii. Nu prea se îmbătase în studenție, dar își amintea de câteva ocazii amuzante, când întrecuse măsura.

Apoi apăruse Carla. O cunoscuse la începutul ultimului semestru de studenție și se căsătoriseră în șase luni. Era foarte frumoasă și asta îi atrăsese atenția. La început, fusese foarte liniștită și cam snoabă, ca majoritatea membrilor clubului feminin din universitate. Dar descoperi curând că era caldă și sensibilă, fără prea multă încredere în sine. Nu înțelesese niciodată cum o frumusețe ca ea putea fi atât de lipsită de siguranță. Studia artele liberale și nu intenționa să lucreze decât câțiva ani, după terminarea facultății. Familia ei avea bani, iar mama sa nu lucrase niciodată. Pe Jake îl încântaseră atât banii familiei, cât și faptul că fata nu avea ambiții în legătură cu realizarea ei profesională. Își dorea o soție care să stea acasă, să se îngrijească pe ea și să-și crească liniștită copiii, fără să-și dea aere. Fusese dragoste la prima vedere.

Dar ea nu accepta băutura. Când fusese copil, tatăl ei obișnuia să bea cam mult și păstra amintiri dureroase în această privință. Așa că Jake se lăsă de băutură în ultimul semestru și slăbi vreo șapte kilograme. Arăta grozav și se simțea la fel, îndrăgostit fiind până peste urechi. Dar îi era dor de câte o bere.

După ce ieșeau din Chester, la câteva mile era un magazin cu semnul "Coors" în vitrină. Fusese berea lui preferată în studenție, deși nu se prea găsea, pe vremea aceea. La Ole Miss era o delicată și comerțul cu bere "Coors" la sticlă aducea un profit considerabil în campusul universitar. Acum, însă, că o găseai pe toate cărările, lumea prefera să bea "Budweiser".

Era vineri și era cald. Carla se afla la nouă sute de mile depărtare. N-

avea nici un chef să se ducă la birou. Treburile mai puteau aștepta și până a doua zi. Un ticălos încercase să-i omoare familia și să șteargă din Registrul de monumente istorice casa care-i aparținea. Procesul carierei lui avea să aibă loc peste vreo zece zile. El nu era complet pregătit și simțea cum devine din ce în ce mai stresat. Pierduse cea mai importantă moțiune de dinainte de proces. Și-i era sete. Jake opri și cumpără o jumătate de duzină de cutii cu bere.

Străbătu cele șaizeci de mile dintre Chester și Clanton, în două ore. Nu se grăbi; admiră peisajul și termină toată berea. Se opri de două ori, ca să se ușureze și mai cumpără niște "Coors". Se simțea nemaipomenit. În starea în care se afla, nu putea să meargă decât într-un singur loc. Bineînțeles, nu acasă, nici la birou, nici la tribunal, să îndosarieze porcăria aia pe care i-o dăduse Ichabod. Își parcă mașina în spatele Porsche-ului și se strecură pe trotuar cu berea rece în mână. Ca de obicei, Lucien se legăna ușor în balansoar, pe verandă, bând și citind un tratat asupra apărării bazate pe iresponsabilitate. Închise cartea și zâmbi, la vederea berii din mâna asociatului său. Jake rânji și el.

- Cu ce ocazie, Jake?
- Aaa, nimic special. Pur și simplu mi-a fost sete.
- Da, da. Dar ce-o să zică nevastă-ta?
- Nu-mi dă ea mie ordine! Sunt propriul meu stăpân. Eu sunt șeful. Dacă vreau să beau bere, atunci beau; și ea n-are ce să zică.

Jake sorbi cu sete.

- Trebuie să fie plecată pe undeva.
- În Carolina de Nord.
- Când a plecat?
- La șase dimineața. A luat avionul din Memphis, împreună cu Hanna. Va sta la părinții ei până după terminarea procesului. Au o vilă pe malul mării unde-și petrec verile.

- Ea a plecat în dimineața asta și tu te-ai și îmbătat!
- Încă nu m-am îmbătat, zise Jake.
- De când bei?
- De vreo două ore. Am cumpărat o jumătate de duzină, după ce-am plecat de la Noose de-acasă, pe la unu și jumătate. Dar tu, de când bei?
- Ca de obicei, de la micul dejun. De ce-ai fost acasă la Noose?
- Am stat de vorbă despre proces, în vreme ce luam masa de prânz. A refuzat să transfere procesul.

- Poftim?!
- Exact! Procesul va avea loc la Clanton.

Lucien își luă paharul și îl clătină în mână:

- Sallie! țipă el. Apoi întrebă: Și-a argumentat hotărârea?
- Da. A spus că e imposibil să găsești undeva un juriu care să nu aibă deja o părere în legătură cu acest caz.
- Ți-am spus eu c-așa o să se-ntâmple! Asta-i o judecată de bun simț, dar nu și una juridică. Noose greșește.

Sallie aduse băutura și luă din berea lui Jake s-o pună la frigider. Lucien

sorbi o gură și-și linse buzele. Apoi se șterse cu mâneca și mai bău puțin.

- Știi ce-nseamnă asta, nu-i așa? întrebă el.
- Sigur că da. Un juriu alb în întregime.
- Da; și un drept de apel, în cazul în care Carl Lee va fi condamnat.
- Nu te baza pe asta. Noose s-a consultat deja cu cei de la Curtea

Supremă. Zice că vor fi de partea lui, dacă se pune problema. Crede că n-are de ce se teme.

- E un idiot! Pot să-i dau vreo douăzeci de exemple, când a fost schimbată instanța. Cred că se teme să mute procesul.

- De ce să-i fie frică lui Noose?

- Pentru că e șantajat.

- De cine?

Lucien admira lichidul auriu din pahar și amesteca cuburile de gheață cu degetul. Rânjea de parcă ar fi știut ceva și aștepta să fie rugat ca să spună.

- De cine? întrebă din nou Jake, uitându-se la prietenul său, cu ochii mici și înroșiți.

- De Buckley, rosti Lucien, plin de sine.

- De Buckley, repetă Jake. Nu înțeleg.

- Știam că n-o să înțelegi.

- Te superi dacă te rog să-mi explici și mie?

- Cred că am să-ți explic despre ce e vorba. Dar numai dacă îmi promiți că nu spui nimănui. E foarte confidențial. Am aflat dintr-o sursă absolut serioasă.

- De la cine?

- Nu pot să-ți dezvălui.

- Cine ți-a spus? insistă Jake.

- N-auzi că nu pot să divulg? Nu ți-e clar?

- Cum poate Buckley să-l preseze pe Noose?

- Dacă m-ascuți, am să-ți spun.

- Buckley n-are nici o influență asupra lui Noose. Judecătorul îl disprețuiește. Mi-a spus-o chiar el, astăzi. În timp ce mâncam.

- Îmi dau seama.

- Atunci, cum poți să spui că-l ascultă pe Buckley?

- Dacă taci o dată din gură, am să-ți explic.

Jake termină berea și strigă după Sallie.

- Știi bine ce curvă politică nenorocită e Buckley.

Jake dădu din cap.

- Știi cât își dorește să câștige procesul ăsta. Dacă se-ntâmplă acest lucru, crede că poate începe campania pentru postul de procuror general.

- Vrei să spui, guvernator.

- Indiferent ce. E foarte ambițios. Înțelegi?

- Da.

- Are tot felul de căței, în diverse funcții, pe care i-a pus să-l sune pe Noose și să-i sugereze să nu mute procesul din Ford. Au ajuns chiar să-i spună că, dacă acceptă transferul procesului, la următoarele alegeri va pierde postul de judecător. Dacă însă îl lasă la Clanton, îl vor sprijini.

- Nu-mi vine să cred.
- Treaba ta! Da' să știi că-i adevărat.
- De unde ai aflat?
- Am eu sursele mele.
- Cine l-a sunat?
- Să-ți dau un exemplu. Îți amintești de hoțul ăla care-a fost șerif în comitatul Van Buren? Motley? L-a prins FBI-ul, dar acum e liber. Și are încă multă trecere în comitatul lui.
- Da, îmi amintesc de el.
- Știu foarte sigur că s-a dus acasă la Noose, împreună cu vreo doi amici, și i-a spus franc să lase procesul la Clanton. Buckley i-a pus la cale.
- Și Noose ce-a zis?
- S-au înjurat reciproc, iar Motley i-a spus judecătorului că n-o să obțină nici cincizeci de voturi, la alegerile viitoare. I-au promis c-o să anuleze buletinele cu numele lui și că le vor completa pe cele goale, știi tu cum se fac alegerile, în Van Buren. Iar Noose e conștient că așa vor proceda.
- Și de ce-și face griji?
- Jake, nu fi prost. E un om bătrân, care nu mai poate fi decât judecător. Ți-l imaginezi, cumva, începând să practice avocatura? Câștigă șaiszeci de mii pe an și-o să moară de foame, dacă nu mai e ales. Majoritatea judecătorilor sunt ca el. Trebuie să țină de slujba asta cu dinții. Iar Buckley știe lucrul ăsta și îi bate la cap pe toți bigoții din ținut că procesul nu trebuie mutat din Clanton, pentru ca Hailey să-și ia pedeapsa. Din acest motiv, judecătorul e strâns cu ușa.

Băură în liniște câteva minute, legănându-se amândoi în balansoarele lor. Berea era excelentă.

- Și mai e ceva.
- În legătură cu cine?
- Cu Noose.
- Ce?
- A fost și amenințat. Nu din punct de vedere politic, ci cu moartea. Am auzit că face pe el de frică. A chemat poliția să-i păzească locuința și poartă pistol.
- Cunosci simțământul ăsta, murmură Jake.
- Da, am auzit.
- Ce-ai auzit?
- De chestia cu dinamita. Cine era tipul?

Jake rămase cu gura căscată. Se uită la Lucien fără expresie, alb ca varul.

- Nu pune întrebări. Mi-a spus un informator de-al meu. Cine era tipul?
- Nimeni nu știe.
- Se pare că un profesionist.
- Mersi.
- Ești bine venit aici. Am cinci dormitoare.

Soarele apusese la opt și un sfert, când Ozzie își parcă mașina în spatele Saab-ului, care, la rândul său, se afla în spatele Porsche-ului. Se îndreptă spre scările care duceau pe verandă. Lucien fu primul care îl văzu.

- Te salut, șerifule! rosti el cu limba împleticită.

- Bună seara, Lucien. Jake unde e?

Lucien făcu un semn cu capul spre capătul terasei, unde avocatul zăcea în balansoar.

- Trage un pui de somn, explică Lucien plin de solitudine.

Ozzie străbătu podeaua scârțâitoare și se opri în fața trupului intrat, parcă, în comă. Auzi un sforăit liniștit. Îl înghionti ușor în coaste. Jake deschise ochii și se chinui să stea în capul oaselor.

- M-a căutat Carla la birou și m-a întrebat de tine. E foarte îngrijorată. A sunat toată după-amiaza și nu te-a găsit. Nu știa nimeni nimic de tine. Îi era teamă c-ai murit.

Jake se frecă la ochi, legănându-se ușor.

- Spune-i că n-am murit. Spune-i că m-ai văzut și c-ai stat de vorbă cu mine și că n-ai nici cea mai mică îndoială că sunt viu și nevătămat. Mai spune-i c-o sun mâine. Te rog, Ozzie, așa să-i spui!

- Nici vorbă, băiete! Ești om în toata firea. Sun-o tu și spune-i!

Ozzie coborî de pe verandă. N-avea nici un chef de glume.

Jake se îndreptă, clătinându-se, spre ușa care ducea în încăpere.

- Unde-i telefonul? strigă el la Sallie.

În vreme ce forma numărul, îl auzi pe Lucien râzând în hohote.

26

Ultima mahmureală de care-și amintea fusese în vremea facultății, cu cinci-șase ani înainte. Nu mai știa exact data, dar senzația cumplită de greutate în creier, gura uscată, respirația anevoioasă și arsura din ochi îi redeșteptară amintiri vii, de pe vremea când sorbea cu nesaț din băutura aceea maronie și gustoasă.

Își dădu seama că nu-i de glumit, îndată ce deschise ochiul stâng. Pleoapele celui alt îi erau lipite și nu le putea desface decât cu degetele. Nu îndrăzni nici să miște. Stătea acolo, pe canapea, întins, complet îmbrăcat, cu pantofii în picioare, ascultând zgomotul acela ciudat din creier, uitându-se la ventilatorul din tavan care se rotea ușor. Îi era greață. Ceafa îl durea, pentru că nu avea pernă. Picioarele îi zvâcneau din cauza pantofilor. Burta îi ghiorăia și-i venea să vomite. În momentul acela, moartea ar fi fost o binecuvântare.

Jake avea probleme mari după beție, pentru că nu putea să doarmă până nu-și revenea. Odată ce deschidea ochii și începea să-i vâjâie capul, somnul refuza să mai vină. Nu putuse niciodată să înțeleagă acest lucru. Prietenii lui de la facultate puteau dormi zile-n șir după beție. El, însă, niciodată. Abia dacă reușea să se odihnească vreo câteva ore după ultimul pahar.

De ce? Asta era totdeauna întrebarea pe care și-o puneă îndată ce se trezea, a doua zi de dimineață. Adică, de ce-o făcuse? Hai să zicem, o bere îl răcorea. Fie și două sau trei. Dar de ce zece, cincisprezece sau chiar douăzeci? Pierduse, oricum, șirul. După a șasea bere, nu le mai simțea gustul și, din acel moment, nu mai bea decât de dragul de a se îmbăta. Lucien se arătase plin de solitudine. O trimisese pe Sallie la magazin să cumpere o ladă întreagă de bere "Coors", pe care o plătitese el, cu mult drag, și, apoi, îl încurajase pe Jake să bea. Mai rămăseseră doar câteva cutii. Totul se întâmplase numai din cauza lui Lucien.

Își mișcă picioarele, unul câte unul, și le puse cu greutate în pământ. Își frecă ușor tâmpurile, fără nici un folos. Trase adânc aer în piept, dar inima îi bătea cu putere, pompând mai mult sânge în creier, alimentând "ciocanele" minuscule care făceau zgomotul acela infernal. Trebuia să bea apă. Limba i se uscaseră de tot, așa că-i venea să stea cu gura deschisă, precum câinii, vara. O, Doamne, de ce?

Se ridică încet, cu grijă și se târî până în bucătărie. Becul de deasupra sobei avea un abajur destul de mare, și totuși lumina îi străpungea ochii. Și-i frecă și încercă să și-i curețe cu degetele lui urât mirositoare. Bău încet apă caldă, care i se prelinse pe lângă colțurile gurii. Nu-i păsa. Sallie va șterge podeaua. Ceasul de pe masă arăta două și jumătate. Luându-și avânt, traversă camera de zi și ieși pe verandă. Era plină încă de cutii goale de bere. De ce?

Făcu un duș fierbinte la el la birou, timp de o oră. Nu-i mai venea să iasă. Scăpă de unele mici dureri, dar amețeala violentă din creier nu se domoli. Își aminti că, într-o astfel de situație, pe vremea când era student, reușise să-și amelioreze starea bând încă o bere. Dar acum, îi venea să vomite numai când se gândea la băutură. Se întinse pe masa de ședințe, numai în chiloți, și își dori să moară. Avea o asigurare pe viață destul de mare. Așa că nu s-ar fi atins nimeni de casa lui. Noul avocat putea obține o amânare a procesului. Nu mai erau decât nouă zile. Timpul îl presa, devenise prețios, iar el irosise o zi cu beția lui nesăbuită. Apoi se gândi la Carla. Capul începu să-i vâjâie și mai tare. Încercase să pară treaz la telefon. Îi spusese că studiasă toată după-amiaza, împreună cu Lucien, niște cazuri de iresponsabilitate și că a vrut să sune mai devreme, însă nu mersese telefonul. Dar limba i se îngroșase, iar cuvintele-i ieșeau greu din gură, așa că ea își dăduse seama că e beat. Se înfuriase, dar se controlase. Îl întrebase dacă mai aveau casa, iar el îi răspunse *da* și fu singurul lucru pe care îl crezu, din tot ceea ce-i spusese el.

Pe la șase și jumătate, o sună din nou. Se gândea că o va impresiona dacă îi va spune că a stat toată noaptea la birou și a lucrat. Dar n-a fost așa. Încercă din greu să pară vesel, dar nici asta nu ținu.

- Cum te simți? insistă ea.
- Nemaipomenit! zise el, închizând ochii.
- La ce oră te-ai băgat în pat?
- "Ce pat?" gândi Jake.
- Imediat după ce te-am sunat.

Ea tăcu.

- Am venit la birou la trei noaptea, zise el cu mândrie.

- La trei?!

- Da, n-am putut să dorm.

- Dar n-ai dormit nici joi noaptea.

Simți o undă de îngrijorare în glasul ei rece, până atunci, și se simți mai bine.

- E-n regulă. Am să stau mai mult la Lucien, săptămâna care vine și cealaltă. Cred că e mai sigur acolo.

- Dar ai și garda de corp, nu-i așa?

- Da, pe Nesbit. Doarme în mașină, în parcare.

Ea ezită o clipă, iar el simți cum se încălzesc firele de telefon.

- Mă tem pentru tine, zise ea tandru.

- N-o să mi se întâmple nimic, draga mea. Te sun eu mâine. Am foarte mult de lucru.

Puse receptorul jos, se duse la toaletă și vomită.

Jake ignoră vreo cincisprezece minute bătăile insistente de la ușă. În orice caz, oricine era, știa cu siguranță că el e înăuntru, de aceea nu se dădea bătut. Până la urmă Jake ieși în balcon și strigă:

- Cine-i acolo?

Femeia se depărtă puțin de casă și se sprijini de un BMW negru, parcat lângă Saab-ul lui Jake. Își ținea mâinile adânc în buzunarele jeansilor decolorați și strâmți. Soarele puternic o orbea, așa cum se uita în sus, iluminându-i, totodată, părul auriu-roșcat.

- Sunteți Jake Brigance? zise ea, punând mâna streășină la ochi.

- Da. Ce doriți?

- Trebuie să stau de vorbă cu dumneavoastră.

- Sunt foarte ocupat.

- Știu, dar e ceva important.

- Aveți nevoie de serviciile mele? întrebă el, dându-și însă imediat seama că nu era așa.

- Nu. Vreau să vă răpesc numai cinci minute.

Jake coborî și deschise ușa. Fata intră degajat, ca la ea acasă. Îi strânse mâna ferm și se prezentă:

- Sunt Ellen Roark.

- Încântat de cunoștință, zise el, arătându-i un scaun de lângă ușă.

Jake se așeză pe un colț al biroului lui Ethel.

- O singură silabă sau două?

- Poftim?

- Vă numiți Rork sau Row Ark?

- R-o-a-r-k. Rork e la Boston și Row Ark, în Mississippi.

- Te deranjează dacă-ți spun Ellen?

- Chiar te rog. În două silabe! Pot să-ți spun Jake?

- Sigur că da!

- Bine. Oricum, n-aveam de gând să mă adresez cu "domnule".
- Ești din Boston, nu-i așa?
- Da, m-am născut la Boston. Tata se numește Sheldon Roark și e un avocat criminalist vestit.
- N-am avut plăcerea. Ce vânt te-aduce în Mississippi?
- Studiez dreptul, la Ole Miss.
- La Ole Miss?! Cum de-ai ajuns acolo?
- Mama e din Natchez. Făcea parte din liga feminină de la Ole Miss. Apoi, s-a mutat la New York, unde l-a cunoscut pe tata.
- Și eu m-am însurat cu o fată drăguță din liga asta.
- Sunt toate una și una.
- Vrei o cafea?
- Nu, mulțumesc.
- Acum, că am făcut cunoștință, poți să-mi spui ce vânt te-aduce la Clanton?
- Carl Lee Hailey.
- Nu mă surprinde.
- Termin facultatea în decembrie și-mi fac practica de vară la Oxford, sub îndrumarea lui Guthrie. M-am cam plictisit.
- Aaa, cu nebunul de George Guthrie.
- Da, așa e.
- Știi că m-a trântit la examen, în anul întâi?
- De fapt, am venit să te-ajut la proces.

Jake zâmbi și se așeză pe scaunul lui Ethel. O studie cu atenție. Tricoul negru, bine călcat, i se potrivea de minune, subliniindu-i linia frumoasă a sânilor. Se vedea că nu poartă sutien. Părul des și ondulat îi cădea greu pe umeri.

- Ce te face să crezi c-aș avea nevoie de ajutor?
- Știu că nu lucrezi cu nimeni și că n-ai funcționar juridic.
- De unde știi toate astea?
- Din "Newsweek".
- Aha! O publicație minunată! Ți-a plăcut poza, nu-i așa?
- Păreai cam țeapăn, dar nu era rea. În orice caz, arăți mai bine în realitate.
- Cu ce recomandări te poți lăuda?
- Mă trag dintr-o familie genială. Am luat bacalaureatul cu *summa cum laude* și sunt a doua din anul meu, la facultate. Vara trecută am lucrat la Liga de Apărare a Prizonierilor din Sud și-am luat parte la șapte procese importante. L-am văzut pe Elmer Wayne Doss murind pe scaunul electric, în Florida, și pe Willie Ray Ash, când i s-a făcut injecția cu otravă, în Texas. Când am timp, redactez scrisori pentru ACLU și, chiar acum, mă ocup de apelul unor condamnați la moarte, în cadrul unei firme din Spartanburg, Carolina de Sud. Am crescut în biroul de avocatură al tatălui meu și-am făcut cercetări juridice, înainte chiar de a învăța să conduc. L-am urmărit ocupându-se de criminali, de hoți, de teroriști, de violatori, de copii care își omorâseră părinții, de părinți care își omorâseră copiii. Munceam patruzeci de ore în

biroul lui, pe când eram la liceu și cincizeci când eram la colegiu. Are optsprezece avocați în subordine, toți foarte inteligenți și talentați. E un mediu excelent pentru formarea unui criminalist și-am fost acolo, alături de ei, paisprezece ani. Îmi doresc să devin un bun avocat. Îmi voi începe cariera la douăzeci și cinci de ani și visul meu este să lupt împotriva pedepsei cu moartea.

- Asta-i tot?

- Tata-i putred de bogat și, deși suntem catolici de rit irlandez, eu sunt singurul copil. Am mai mulți bani ca tine, așa că voi lucra pe gratis. Vei avea un funcționar juridic fără salariu, angajat pentru trei săptămâni. Mă voi ocupa de cercetare, voi bate la mașină, voi răspunde la telefon. Dacă e nevoie, am să-ți car servieta și-am să-ți fac cafeaua.

- Mi-a fost teamă că vrei să te iau partener la proces.

- Nu. Sunt femeie și știu ce înseamnă asta aici, în sud. Îmi cunosc lungul nasului.

- De ce te interesează atât cazul ăsta?

- Vreau să stau în sala de judecată. Îmi plac la nebunie procesele de omor, unde e vorba de viață și de moarte, iar tensiunea face aerul irespirabil; când sala e plină de lume și de poliție; unde oamenii sunt cuprinși de ură împotriva acuzatului, iar avocații se străduiesc din răspuț să-l scoată nevinovat. Sunt înnebunită după o asemenea atmosferă. Și ăsta e procesul proceselor. Nu sunt din sud și locul acesta m-a înspăimântat totdeauna, dar mă și simt atrasă de el, într-un mod aproape pervers. Nu îmi pot explica de ce, dar mă fascinează. Implicațiile rasiale sunt enorme. Tata mi-a spus că ar apăra pe gratis, într-un asemenea proces, un părinte care a omorât doi albi care i-au violat fetița.

- Spune-i să stea la locul lui, în Boston.

- E procesul visurilor oricărui avocat. Nu vreau decât să-l urmăresc. Îți promit că n-o să te încurc cu nimic. Numai să mă lași să lucrez în umbră și să văd ce se-ntâmplă.

- Judecătorul Noose nu suportă femeile avocat.

- Așa se-ntâmplă cu toți juriștii din sud. Dar eu nu sunt avocat, ci student la drept.

- Am să te las să-i explici tu diferența.

- Deci, mă angajezi, nu-i așa?

Jake își întoarse privirea și respiră adânc. Îl cuprinsese o ușoară greață. Amețise iar și simțea nevoia să se ducă la toaletă.

- Da, te angajez. Aș putea face niște cercetări suplimentare. Cazurile astea sunt foarte complicate, cred că nu e nevoie să-ți mai spun.

Fata zâmbi fericită:

- Când începem?

- Chiar acum.

Jake o conduse în camera secretă de la etaj. Apoi o duse în sala de ședințe, unde îi puse dosarul în față. Fata îl studie timp de o oră.

La două și jumătate, Jake se trezi, după un pui de somn, pe canapea. Coborî în sala de ședințe. Fata scosese din raft o mulțime de cărți, pe care le

împrăștiase pe masă, însemnându-și anumite pagini. Acum își lua notițe.

- Ai o bibliotecă frumușică.
- Unele din cărțile acestea n-au fost deschise de douăzeci de ani.
- Am observat după praf.
- Ți-e foame?
- Foarte.
- După colț e o cârciumă unde se servesc mâncăruri grase și cereale.
- Sună promițător.

Se duseră împreună la Claude, unde nu era prea multă lume, pentru sâmbăta după-amiază. Erau singurii albi din local. Patronul lipsea, așa că liniștea era de-a dreptul asurzitoare. Jake comandă chiftele cu brânză, rondele de ceapă prăjită și trei prafuri pentru dureri de cap.

- Te doare capul?
- Rău de tot.
- Din cauza stresului?
- Nu. Sunt mahmur.
- Mahmur? Credeam că nu bei decât ceai.
- De unde-ai mai auzit-o și pe-asta?
- Din "Newsweek". Scria în articolul acela ca ești un familist model, că nu te pasionează decât munca ta, că ești prezbiterian, că fumezi trabucuri ieftine și nu bei nimic.

- Chiar crezi tot ce citești?

- Nu.

- Bine. Ca să-ți spun, azi-noapte m-am făcut cui și-am dat la boboci toată dimineața.

Fata râse amuzată.

- Ce bei, de obicei?

- Nici nu-mi mai aduc aminte. De fapt, pân-aseară, uitasem cu totul ce-mi place. N-am mai băut din studenție, și sper să n-o mai fac vreodată.

Uitasem ce rău e după.

- De ce beau avocații așa mult?
- Învață asta de la facultate. Tatăl tău bea?
- Glumești?! Doar suntem catolici!
- Tu bei?
- Bineînțeles! Tot timpul, zise ea cu mândrie.
- Atunci vei fi o avocată grozavă!

Jake amestecă prafurile într-un pahar cu apă cu gheață și le înghiți pe nerăsuflăte. Se strâmbă și se șterse la gură. Fata îl urmărea cu un zâmbet amuzat.

- Ce-o să spună soția ta?

- În legătură cu ce?

- Cu beția.

- Nu știe. M-a părăsit ieri dimineață.

- Îmi pare rău.

- S-a dus la părinții ei, până după proces. Am primit telefoane anonime de amenințare cu moartea, iar ieri dimineață ne-au pus dinamită la fereastră

dormitorului. Poliția a aflat la timp și i-a prins. Se pare că e mâna Klan-ului. Era, acolo, suficientă dinamită pentru a ne distruge casa și a ne omorî pe toți. Cred că ăsta-i un motiv serios pentru a te îmbăta.

- Îmi pare rău.

- Slujba pe care tocmai ai obținut-o e foarte periculoasă. E bine să știi de la început.

- Am mai fost amenințată. Vara trecută, la Dothan, Alabama, am apărut doi adolescenți negri, acuzați de sodomizarea și de strangularea unei bătrâne albe, de optzeci de ani. Nici un avocat din tot statul n-a vrut să ia cazul, așa că au chemat Liga de Apărare. Am fost primiți în oraș ca niște intruși, gata să fim linșați la orice colț de stradă. În viața mea nu m-am simțit atât de dușmănită. Locuiam ascunși într-un motel dintr-un oraș vecin, unde ne-am simțit în siguranță, până-ntr-o seară, când m-au atacat doi bărbați în hol și-au încercat să mă răpească.

- Și cum ai scăpat?

- Port totdeauna la mine un pistolaș și i-am convins că știu să mă folosesc de el. Mi l-a dat tata, când am împlinit cincisprezece ani. Am și permis pentru el.

- Trebuie să fie un tip nemaipomenit, tatăl tău.

- S-a atentat la viața lui de nenumărate ori. Se ocupă de cazurile cele mai controversate, de genul celor despre care citești în ziare, unde opinia publică cere spânzurarea imediată a inculpatului, fără proces și fără avocat. Asta îl pasionează pe el. E însoțit permanent de o gardă de corp.

- Mare lucru! Și eu am unul. Îl cheamă Nesbit și nu e-n stare să nimerească nici un elefant! Mi l-au pus, ieri, la dispoziție.

Sosi și mâncarea. Fata dădu la o parte roșiile și ceapa și-i oferi lui Jake cartofii prăjiți. Ciugulea ca o păsărică, în vreme că grăsimea îi picura în farfurie. După fiecare înghițitură, se ștergea la gură. Fața îi era plăcută și avea o expresie caldă, pe care se citea nonconformismul. Jake își dădu seama că nu e proastă deloc. Nu se farda. Nici n-avea nevoie. Nu era frumoasă, dar nici nu căuta să fie. Avea tenul palid al oamenilor cu părul roșcat, punctat ici-colo de câte un pistrui. Nasul îi era mic și ascuțit, iar când râdea, făcea gropițe. Avea un zâmbet provocator și misterios. Ochii de un verde metalic deveneau ficși când începea să vorbească. Avea o față inteligentă, extrem de atrăgătoare. Jake mesteca, încercând să nu se uite în ochii ei. Mâncarea grea îi dresă stomacul și, pentru prima oară după beție, își dori să trăiască.

- Spune-mi, de ce ai ales Ole Miss? întrebă el.

- Au o școală bună.

- Și eu am studiat acolo. Dar nu prea vin studenți eminenți din nord. De obicei, se duc la Ivy League.

- Tata nu-i poate suferi pe cei de la Ivy League. Pe vremea când și-a făcut studiile acolo, era foarte sărac și a fost adesea umilit de avocații bogați, de familie bună. Acum, râde de ei. Mi-a spus să mă duc oriunde, în țara asta, să studiez, numai la Ivy League, nu, că nu-mi dă nici un ban! Apoi, mai era și mama, cu poveștile ei fermecătoare despre regiunile din sud. Am

vrut să mă conving singură. În afară de aceasta, cei de-aici sunt hotărâți să practice în continuare pedeapsa cu moartea, așa că, mai mult ca sigur, mă voi stabili aici.

- De ce ești atât de pornită împotriva pedepsei cu moartea?
- Ce, tu nu ești?
- Nu. Eu sunt chiar pentru.
- Incredibil! Și asta o spune avocatul unui criminal!
- Mi-aș dori să ne întoarcem la execuțiile publice, de pe pajiștea din fața tribunalelor!

- Râzi de mine, nu-i așa?
- Deloc.

Fata se opri din mâncat. Zâmbetul de pe buze îi dispăru. Ochii îi străluciră amenințători și încercă să descopere o urmă de slăbiciune pe fața lui.

- Chiar vorbești serios?
- Foarte. Necazul cu pedeapsa capitală e că n-o aplicăm destul.
- I-ai spus asta și domnului Hailey?
- Domnul Hailey nu merită pedeapsa cu moartea. Dar cei doi care i-au violat fetița, da.
- Înțeleg. Pe ce criterii stabilești cine merită și cine nu să fie omorât?
- Foarte simplu. Studiez fapta și criminalul. Dacă ai de-a face cu un traficant de droguri care-a omorât un ofițer de poliție, atunci îl trimiți la camera de gazare. Dacă e un vagabond care violează o fetiță de trei ani și-o sufocă apoi într-o groapă cu noroi, moartea lui înseamnă o ușurare pentru toată lumea. Dacă e vorba de un evadat care ajunge la o fermă și torturează niște bătrâni, apoi le dă foc, nimic mai potrivit ca scaunul electric. Iar când doi ticăloși violează un copil de zece ani, apoi îi rup maxilarul cu cizmele lor ascuțite de cowboy, singura plăcere care-ți mai rămâne e să-i auzi văicărindu-se în camera de gazare. Deci, e foarte simplu.

- E o barbarie!
- Astfel de crime sunt barbare. Moartea e prea frumoasă pentru oameni de genul ăsta.
- Și dacă domnul Hailey va fi condamnat la moarte?
- Dacă se întâmplă așa ceva, următorii zece ani mi-i voi petrece făcând apeluri și luptând din răspuțuri să-i salvez viața. Iar dacă nu voi reuși, în momentul în care va fi pus pe scaunul electric voi veni în fața închisorii împreună cu toți iezuiții și cu alte suflete nobile, și vom mășșalui cu lumânări aprinse în mână, cântând imnuri de slavă. Apoi, voi sta alături de copiii și de văduva lui, lângă mormântul din cimitir, și voi blestema ceasul în care l-am cunoscut.

- Ai asistat, vreodată, la o execuție?
- Nu, după câte-mi amintesc!
- Eu am asistat la două. Cred că ți-ai schimba părerea, dacă ai vedea vreuna.
- Bun. Atunci, nu voi asista la nici una.
- E un lucru oribil.

- Erau și familiile victimelor de față?
- Da, în ambele cazuri.
- Erau și ei îngroziți? Și-au schimbat cumva atitudinea? Bineînțeles că nu! Coșmarul lor luase sfârșit.
- Sunt surprinsă că gândești așa.
- Iar eu sunt uimit când întâlnesc oameni ca tine. Cum poți risipi atâta energie, să încerci să salvezi niște oameni care și-au "cerșit" condamnarea la moarte și au obținut-o, conform legii?
- Care lege? De exemplu, în Massachusetts nu există așa ceva.
- Nu mai spune! La ce te poți aștepta de la un stat ca ăsta? Voi ați fost totdeauna în contradicție cu restul țării.

Nici nu se mai gândeau la chiftelele cu brânză. Vorbeau din ce în ce mai tare. Jake se uită în jur și observă că erau priviți. Ellen zâmbi din nou și-i luă o rondea de ceapă din farfurie.

- Ce părere ai de ACLU? Întrebă ea, ronțând.
- Sunt convins că ai legitimația de membru în geantă.
- Așa e.
- Atunci, ești concediată.
- M-am înscris în ACLU de la șaisprezece ani.
- Așa târziu? Bănuiesc c-ai fost ultima din cercetașele de la tine, din școală, care a aderat la organizație.
- N-ai nici un pic de respect pentru Carta Drepturilor Omului?
- O ador! Îi disprețuiesc, însă, pe judecătorii care o interpretează.

Mănâncă!

Își terminară chiftelele liniștiți, uitându-se, pe furiș, unul la altul. Jake comandă cafea și încă două prafuri pentru dureri de cap.

- Ei, și cum facem să câștigăm acest caz?
- Noi?
- Mai lucrez încă pentru tine, nu-i așa?
- Sigur. Numai că vreau să-ți reamintesc că eu sunt șeful, iar tu subalternul.
- S-a făcut, șefu'! Care-i strategia?
- Tu, cum ai proceda?
- Păi, din ceea ce știu, clientul nostru și-a plănuțit cu grijă omorul și i-a ucis pe cei doi cu sânge rece, la șase zile după viol. Se pare că știa bine ce face.

- Așa e.
- Înseamnă că nu avem nici o modalitate de apărare. Așa că vei cere pedeapsa cu închisoarea pe viață, ca să scape de camera de gazare.
- Trebuie să recunosc, ești o adevărată luptătoare.
- Glumeam. Singura noastră șansă e pledoaria bazată pe iresponsabilitate. Și lucrul ăsta pare imposibil de demonstrat.
- Cunoști regulamentul M'Naghten? Întrebă Jake.
- Da. Avem un psihiatru?
- Oarecum. Va spune tot ce vrem noi, dacă nu cumva se îmbată la proces. Va fi greu să-l împiedicăm.

- Nu trăiesc decât pentru noile încercări pe care mi le oferă sala de tribunal.

- Bine, atunci, Row Ark, să ne apucăm de lucru. Ia un șervețel. Șeful tău îți dictează niște instrucțiuni.

Fata se conformă.

- Vreau un rezumat al tuturor deciziilor luate, după regulamentul M'Naghten, de Curtea Supremă a statului Mississippi, în ultimii cincizeci de ani. S-ar putea să fie vreo sută. În 1976, a avut loc celebrul caz Hill, când s-a optat pentru o definiție mai liberală a iresponsabilității. Să-mi faci un rezumat scurt, nu mai mult de douăzeci de pagini. Știi să bați la mașină?

- Nouăzeci de cuvinte pe minut.

- Eram sigur. Aș vrea să fie gata miercuri.

- S-a făcut.

- Mai sunt câteva lucruri pe care aș vrea să le pun la punct. Ai văzut fotografiile celor doi, după ce-au fost împușcați? Ar trebui să găsești o modalitate să nu apară în fața juraților.

- Nu va fi simplu.

- Violul este punctul forte în apărarea asta. Vreau ca juriul să aibă cât mai multe detalii. Lucrul ăsta trebuie bine studiat. Am vreo trei cazuri de la care putem porni și cred că-i putem demonstra lui Noose că violul e relevant.

- Bun. Altceva?

- Nu știu încă ce să-ți spun. Să mă mai limpezesc puțin. Deocamdată, atât.

- Mă prezint luni la serviciu?

- Da, dar nu înainte de ora nouă. Țin să fiu lăsat în pace, dimineața.

- Ai pretenții la o anumită ținută?

- E bine așa, cum ești.

- În jeans, fără șosete?

- Mai am o angajată, o secretară, pe nume Ethel. Are șaiszeci și patru de ani, e grasă și, din fericire, poartă sutien. N-ar fi rău s-o faci și tu, de-acum încolo.

- Să mă mai gândesc!

- Nu vreau să mă distragă nimic de la lucru.

27

Luni, 15 iulie. Cu o săptămână înainte de judecată se răspândise deja vestea că procesul va avea loc la Clanton, iar lumea se pregătea de spectacol. Telefonele sunau întruna la cele trei moteluri, pentru că ziaristi voiau să aibă confirmarea rezervărilor pe care le făcuseră. Cafenelele erau pline și se făceau pronosticuri în legătură cu procesul. O echipă repara și vopsea zidurile tribunalului. Ozzie își trimisese oamenii să tundă gazonul și să smulgă buruienile. Bătrânii de la monumentul din Vietnam priveau curioși toate aceste pregătiri. Gardianul care supraveghea munca le spuse să nu

mai arunce mucerile de țigară pe trotuar. Fu trimis la dracu'. Aduseră îngrășământ special pentru gazon și puseră în funcțiune artezienele.

Pe la ora zece, căldura era insuportabilă. Negustorii din magazinele mici, din jurul scuarului, deschiseră ușile și puseră ventilatoarele în funcțiune. Sunară la Memphis, la Jackson și la Chicago pentru marfă pe care s-o vândă la un preț mai ridicat săptămână care urma.

Noose o sună pe Jean Gillespie, grefiera de la Curtea Teritorială, și o informă că procesul se va derula acolo. Îi dădu instrucțiuni să aleagă o sută cincizeci de candidați la juriu. Apărarea ceruse un grup cât mai mare de oameni, din care să fie selectați doisprezece, iar Noose fusese de acord. Jean își petrecu toată sâmbăta alegând, la întâmplare, de pe listele electorale, pe viitorii candidați la juriu. Scrisese o mie de fișe, cu datele personale și cu adresa, apoi le pusese într-o cutie de carton. Ajutoarele ei începură să extragă câte una. Unul din ei era negru, celălalt alb. Fiecare scotea câte o fișă, fără să se uite, și o pune pe masă, cu grijă. Când ajunseră la o sută cincizeci, se opriră și numele fură bătute la mașină. Dintre aceștia aveau să fie aleși jurații în procesul lui Hailey. Fiecare pas în selectarea lor fusese îndrumat cu grijă de judecătorul Noose, care știa exact ce e de făcut. Dacă juriul avea să fie alb în întregime, iar inculpatul condamnat la moarte, atunci, la apel, se vor cerceta toate etapele procedurii de alegere a juriului. Mai trecuse prin așa ceva și i se dăduse peste nas. De data aceasta, nu i se va putea reproșa nimic.

Numele fiecăruia era bătut într-o rubrică specială de pe lista care fu încuiată într-un fișet, până luni dimineața, când sosi șeriful Ozzie Walls. Primi instrucțiunile, în vreme ce bea o cafea împreună cu Jean.

- Judecătorul Noose vrea ca oamenii să fie anunțați, cu toții, astăzi, între orele patru după-amiaza și douăsprezece noaptea, zise ea.

- În regulă.

- Jurații trebuie să se prezinte la tribunal miercuri, la ora nouă.

- Am înțeles.

- Adresele nu precizează despre ce proces este vorba și nu trebuie să li se spună nimic viitorilor jurați.

- Bănuiesc că, oricum, își vor da seama.

- Probabil, dar Noose mi-a dat indicații precise în acest sens. Oamenii tăi nu au voie să dea nici o informație când înmânează citațiile. De asemenea, numele juraților trebuie să rămână secrete, cel puțin până miercuri. Nu mă întreba de ce. E ordinul lui Noose.

Ozzie bătu cu palma în teancul de hârtii.

- Câte sunt aici?

- O sută cincizeci.

- Așa multe?

- E un caz important. Așa a ordonat Noose.

- Va trebui să-mi folosesc toți oamenii, ca să le-mpart.

- Îmi pare rău.

- Ei, dacă așa vrea domnul judecător...

Ozzie plecă. După câteva secunde, apăru Jake și începu să flirteze cu

secretarele și să-i zâmbească grefierii. O urmă în birou și închise ușa în urma lui.

- Știu de ce-ai venit, dar nu pot să ți-o dau, zise ea sever.
 - Te rog dă-mi lista, Jean.
 - Nu pot, până miercuri. Așa mi-a ordonat Noose.
 - Până miercuri? De ce?
 - Nu știu. Dar Omar a fost foarte categoric.
 - Dă-mi lista, Jean.
 - Jake, n-am cum. Vrei să dau de bucluc?
 - N-o să dai de bucluc, pentru că n-o să știe nimeni. Pot să păstrez un secret, zise el serios. Jean, dă-mi lista aia nenorocită.
 - Jake, pur și simplu mi-e imposibil.
 - Am nevoie de ea acum. Nu pot aștepta până miercuri. Am foarte mult de lucru.
 - Mi se pare necinstit față de Buckley, zise ea slab.
 - Să-l ia naiba pe Buckley! Ai impresia că el joacă cinstit? E un șarpe și știu că nu-l simpatizezi mai mult ca mine.
 - Poate chiar mai puțin.
 - Dă-mi lista, Jean!
 - Uite ce-i, Jake, noi doi am fost totdeauna foarte apropiați. Mă gândesc la tine mai mult decât la orice alt avocat pe care îl cunosc. Când am avut necazuri cu fiul meu, am apelat la tine. Am încredere în tine și doresc din tot sufletul să câștigi acest caz. Dar nu pot să nesocotesc ordinele judecătorului.
 - Cine te-a ajutat să fii aleasă ultima oară, eu sau Buckley?
 - Hai, Jake...
 - Cine ți-a salvat fiul de închisoare, eu sau Buckley?
 - Te rog!
 - Cine a încercat să-ți bage fiul la pușcărie, eu sau Buckley?
 - Nu e frumos ce faci, Jake.
 - Cine a luat apărarea soțului tău, când toți au vrut să-l dea afară din biserică pentru greșeala aceea de contabilitate?
 - Nu e vorba de lipsă de loialitate, Jake. Te iubesc și pe tine și pe Carla și pe Hanna, dar nu pot s-o fac.
- Jake ieși ca o furtună, trântind ușa. Jean se așeză la biroul ei și își șterse lacrimile de pe obraji.

La ora zece dimineața, Harry Rex dădu buzna la Jake în birou și-i întinse lista completă a juriului.

- Nu pune întrebări, zise el.
- Lângă fiecare nume, Rex făcuse câte o însemnare de felul: "Nu-l cunosc". "Fost client de-al meu - urăște negrii", sau "Lucrează la fabrica de pantofi; s-ar putea să fie de partea noastră".
- Jake citi fiecare nume pe-ndelete, încercând să facă legătura cu un chip sau cu ceva cunoscut. Nu erau trecute adresele, vârsta sau ocupația. Învățătoarea lui din Karaway. O prietenă de-a mamei lui, de la clubul Garden.

Un fost client de-al lui, parcă acuzat de furt din magazin. Numele unei fețe bisericești. Un obișnuit de la Coffee Shop. Un fermier de frunte. După nume, majoritatea păreau albi. Erau un Willie Mae Jones, Leroy Washington, Roosevelt Tucker, Bessie Lou Bean și încă alte câteva nume de negri. Dar, în general, lista avea un aspect foarte palid! Recunoscuse cel mult treizeci dintre ei.

- Ce părere ai? întrebă Harry Rex.
- Greu de zis! Majoritatea sunt albi, dar era de așteptat. De unde ai lista?
- Nu mă-ntreba. Am făcut adnotări la douăzeci și șase de nume. Mai mult nu știu nici eu.

- Ești un adevărat prieten, Harry Rex.
- Sunt un domn. Ești gata de proces?
- Încă nu. Dar am găsit o armă secretă.
- Ce?
- Ai s-o cunoști mai târziu.
- Pe ea?
- Da. Ești ocupat miercuri seara?
- Nu cred. De ce?
- Bine. Ne întâlnim aici, la ora opt. Va veni și Lucien. Poate încă vreo două persoane. Vreau să discutăm despre juriu, să facem un portret ideal de grup. Să încercăm să identificăm toți oamenii de pe listă.

- Se pare c-o să ne distrăm. Ai vreun model de juriu?
- Nu știu încă. Cred că răzburarea le surâde mitocanilor. Arme, violență. Numai că omul nostru e negru, așa că ăștia n-o să-l înghită. A omorât doi de-ai lor.

- Așa e. Și, cel mai mult, mă tem de femei. Bineînțeles că nu vor fi de acord cu violul, dar ele pun mai mult preț pe viață. Să zbori creierii cuiva, cu un M-16, li se pare ceva de neconceput. Noi doi putem înțelege, pentru că suntem tați. Pe noi nu ne deranjează sângele și violența. Noi îl admirăm pentru ce-a făcut. Trebuie să găsim și câțiva jurați care să gândească la fel. Niște tineri tați, cu oarecare educație.

- Interesantă teoria ta. Lucien spunea că e mai bine să ne bazăm pe femei fiindcă sunt mai sentimentale.

- Nu sunt de părerea asta. Cunoscut vreo câteva femei care ți-ar tăia beregata, dacă le-ai trece pe dinainte.

- Unele din clientele tale?
- Da. Una e pe listă. Alege-o și-i spun eu cum să voteze.
- Vorbești serios?
- Da. Va face tot ce-i voi spune.
- Poți să vii luni la tribunal? Vreau să participi la alegerea juriului și apoi să mă ajuți.

- Nu pierd eu ocazia asta!

Jake auzi voci la parter și duse degetul la gură. Ascultă, apoi zâmbi și-i făcu semn lui Harry să-l urmeze. Merse în vârful picioarelor, până la scări, și se opri, ca să audă mai bine ce se întâmplă la biroul lui Ethel.

- Sunt absolut sigură că nu lucrezi aici! insistă secretara.

- Eu sunt sigură că da. Am fost angajată sâmbătă de Jake Brigance, care cred că e șeful dumitale.

- Angajată pe ce post?

- Ca funcționar juridic.

- Păi, nu mi-a spus nimic.

- Mi-a spus mie.

- Cu cât te plătește?

- O sută de dolari pe oră!

- Dumnezeu mare! Trebuie să vorbesc mai întâi cu el.

- Eu am vorbit deja cu el, Ethel.

- Pentru dumneata, sunt doamna Twitty.

Ethel o studie cu atenție, din cap până-n picioare. Jeans, mocasini fără șosete, un tricou larg, fără nimic pe dedesubt.

- Nu ești îmbrăcată cum trebuie pentru biroul ăsta! Ești indecentă!

Harry Rex ridică din sprâncene și-i zâmbi lui Jake. Avură grijă să nu facă zgomot și ascultară în continuare.

- Șeful meu care, întâmplător, este și șeful tău, mi-a spus că pot să vin îmbrăcată așa.

- Numai c-ai uitat ceva, nu-i așa?

- Jake mi-a spus că am voie să uit și că nici dumneata nu porți sutien, de douăzeci de ani, ca toate femeile din Clanton, de altfel. Așa că mi l-am lăsat și eu acasă.

- Ce ți-a spus?! țipă Ethel, cu mâinile încrucișate pe piept.

- E sus? întrebă Ellen rece.

- Da. Îl chem imediat.

- Nu te deranja.

Jake și Harry Rex se retraseră în birou și o așteptară. Fata intră cu o servietă mare sub braț.

- Bună dimineața, Row Ark, zise Jake. Vreau să-mi cunoști un prieten bun, pe Harry Rex Vonner.

Avocatul îi strânse mâna și rămase cu ochii ațintiți la tricoul fetei.

- Sunt încântat că te cunosc. Care ziceai că e prenumele dumitale?

- Ellen.

- Zi-i Row Ark, spuse Jake. Mă va ajuta până la terminarea procesului lui Hailey.

- Frumos! rosti Vonner, fără să-și poată dezlipi privirea de la sânii fetei.

- Harry Rex este un avocat de-aici, Row Ark, unul pe care nu e bine să-l crezi niciodată.

- De ce-ai angajat o femeie pe postul de funcționar juridic? întrebă el brutal.

- Row Ark e un geniu în drept penal, ca majoritatea studenților din anul trei. Și mă costă foarte puțin.

- Aveți ceva împotriva femeilor, domnule? întrebă Ellen.

- Nu, doamnă, iubesc femeile. M-am căsătorit cu patru.

- Harry Rex e cel mai josnic specialist în divorțuri din comitatul Ford, îi explică Jake. De fapt, e cel mai josnic și-atât!

- Mulțumesc! zise Harry Rex, fără să se mai uite la fată.
- Ellen nu putu să nu remarce șosetele lui lăbărțate, murdare, de nailon, care îi căzuseră mai jos de glezne, pantalonii kaki soioși și tociți, vestonul mototolit de culoare bleumarin și cravata roz strălucitoare. Rosti:
 - E dulce.
 - S-ar putea să te fac a cincea mea nevastă, zise Harry Rex.
 - Atracția e pur fizică, spuse ea.
 - Ai grijă, o avertiză Jake. Aici nu s-a mai făcut dragoste de pe vremea lui Lucien.
 - Multe s-au dus, o dată cu Lucien, zise Harry Rex.
 - Cine e Lucien?
 - Ai să-l cunoști în curând, o liniști Brigance.
 - Secretara ta e scumpă foc, spuse Ellen.
 - Eram sigur c-o să-ți placă. Dacă ajungi s-o cunoști mai bine, e o păpușă!
 - Și de cât timp ai nevoie pentru asta?
 - Eu unul o știu de douăzeci de ani și încă mai aștept clipa aia, zise Harry Rex.
 - Cum merge treaba? întrebă Jake.
 - Încet. Sunt zeci de cazuri M'Naghten și toate foarte lungi. Am terminat jumătate din ele. M-am gândit să lucrez astăzi toată ziua aici, asta dacă nu voi fi atacată de scorpia de la parter.
 - Am eu grijă de ea, zise Jake.
- Harry Rex se îndreptă spre ușă.
- Îmi pare bine că te-am cunoscut, Row Ark. Ne mai vedem noi pe-aici.
- Mulțumesc, Harry Rex, spuse Jake. Ne vedem miercuri seara.

Parcarea la barul lui Tank Tonk era plină, după lăsarea întunericului, când ajunse Jake acolo. Era prima dată când venea aici și nu se putea spune că-i făcea plăcere. Localul se afla ascuns pe un drum de țară, cam la nouă kilometri de Clanton. Parcă departe de clădirea mică și cenușie și se gândi chiar să lase motorul să meargă, ca să poată pleca repede, în cazul în care Tank nu era acolo. Dar renunță la această idee, mai ales că-și iubea mașina și hoții s-ar fi putut ivi oricând. O încuie și o verifică atent, de două ori, aproape convins că n-o mai găsește întreagă la întoarcere.

Muzica de la tonomat se auzea urlând prin fereastra deschisă și i se păru că deslușește zgomotul unei sticle sparte pe masă sau în capul cuiva. Ezită o clipă, apoi își zise că, totuși, era important să intre, așa că își luă inima în dinți și deschise ușa.

Patruzeci de perechi de ochi negri se ațintiră asupra bietului băiat alb, în costum, cu cravată, care încerca să pătrundă în universul lor întunecat. Se opri acolo, neajutorat, căutând din priviri, cu disperare, un prieten. Dar nu era nici unul acolo. Michael Jackson își termină cântecul la tonomat și se lăsă o liniște apăsătoare... Jake stătea aproape de ușă. Dădea din cap și zâmbea, încercând să pară unul de-ai casei. Dar nimeni nu-i întoarse zâmbetul.

Deodată, observă mișcare la bar și genunchii începură să-i tremure. "Jake! Jake!" strigă cineva, iar lui i se părură cele mai frumoase cuvinte auzite vreodată. Îl văzu pe prietenul lui, Tank, ieșind de după tejghea, scoțându-și șorțul și îndreptându-se spre el. Își strânseseră mâinile cu căldură.

- Ce vânt te-aduce pe la noi?
- Vreau să vorbesc ceva cu tine. Poți veni un pic pân-afară?
- Sigur. Despre ce?
- Treburi de serviciu.

Tank aprinse un bec de la ușa din față.

- Fiți cu toții atenți, el e avocatul lui Carl Lee Hailey, Jake Brigrance. E prieten bun cu mine. Să-l primim cum se cuvine!

Încăperea mică se umplu de aplauze și de strigăte entuziaste. Mai mulți băieți de la bar veniră să-i strângă mâna lui Jake, iar Tank scoase dintr-un sertar un teanc de cărți de vizită de-ale avocatului, pe care le oferă tuturor. Lui Brigrance îi reveni culoarea în obraji.

Când ieșiră, se sprijiniră de capota Cadillac-ului galben al lui Tank. Glasul lui Lionel Richie străbătu prin ferestrele deschise și mulțimea se liniști. Jake dădu prietenului său o copie a listei.

- Uită-te la fiecare nume. Vezi pe câți îi cunoști și mai interesează-te despre ceilalți.

Tank apropie lista de ochi ca să vadă mai bine. Dinspre firma luminoasă se strecura până la ei o rază.

- Câți sunt negri?
- Să-mi spui tu câți sunt. De-aceia ți-am adus lista. Încercuiește-i pe toți negrii. Dacă nu știi sigur, află cât poți de repede. Iar dacă recunoști vreun alb, scrie în dreptul lui ce știi despre el.

- O fac cu plăcere, dar nu e ilegal, nu-i așa?
- Nu, dar să nu spui nimănu. Am nevoie de ea miercuri dimineață.
- Tu ești șeful.

Tank primise ultima listă, iar Jake se duse la birou. Era aproape zece. Ethel bătuse mai multe exemplare, iar avocatul le împărțise celor mai buni prieteni, Lucien, Stan Atcavage, Tank, Dell de la Coffee Shop, un avocat din Karaway pe nume Roland Isom și alți câțiva. Chiar și Ozzie primi o listă.

La mai puțin de cinci kilometri de bar, se zărea o căsuță de țară, unde Ethel și Bud Twitty locuiau de aproape patruzeci de ani. Era o casă plăcută care păstra în ea amintirile frumoase de pe vremea când își crescuseră copiii, care se stabiliseră acum în nord. Fiul lor handicapat care semăna într-o oarecare măsură cu Lucien locuia, din motive știute numai de el, la Miami. Casa era mult mai liniștită acum. Bud nu mai lucra de ani de zile, din 1975, când avusese prima criză. Urmase un infarct și alte două atacuri serioase. Zilele îi erau numărate și lui i-ar fi plăcut să moară la el pe verandă, în vreme ce curăța fasole.

De fapt, chiar cu asta se îndeletnicea luni seara: curăța fasole și asculta radioul. Ethel lucra la bucătărie. Deodată, auzi un zgomot. Dădu radioul mai

încet. Probabil că nu era decât un câine. Dar zgomotul se repetă. Se ridică și se îndreaptă spre capătul verandei. Atunci, apăru o siluetă uriașă, îmbrăcată în negru, care îl înșfăcă și-l trase jos. Împreună cu o a doua, îl târî pe bătrân până la scările ce duceau pe verandă. Îl lovira în abdomen și-i umplură fața de sânge. Își pierdu îndată cunoștința.

Ethel auzi zgomotul și ieși, dar fu și ea înșfăcată de un al treilea individ, care îi răsuci mâna și-i încolăci gâtul cu brațul, împiedicând-o astfel să scoată vreun sunet. Fu târâtă pe verandă de unde văzu cum ceilalți doi îl molestau pe soțul ei. Pe trotuarul din față, erau trei siluete îmbrăcate în robe albe lungi, cu glugi țuguiate și cu măști roșii. Apăruseră din întuneric și urmăreau scena de parcă ar fi fost cei trei magi lângă iesle.

După un minut lung și chinuitor, bătaia deveni ceva monoton. Unul din șefi dădu ordin să înceteze. Cei trei teroriști în negru dispărură. Apoi, plecară și cei îmbrăcați în alb. Ethel coborî scările în fugă și se aplecă asupra soțului ei bătut.

Jake părăsi spitalul după miezul nopții, lăsându-l pe Bud încă în viață, dar fără mari speranțe. În afară de oasele rupte, el mai suferise un atac de cord. Ethel făcuse o scenă și dăduse toată vina pe Jake.

- Mi-ai spus că nu e nici un pericol, scânci ea. Spune-i-o și soțului meu. Totul s-a întâmplat din cauza ta!

O ascultă cum îl învinuia și se enervă. Aruncă o privire în camera de așteptare la rudele și prietenii celor doi. Toți ochii erau ațintiți asupra lui... Da, păreau ei că spun, e numai vina ta.

28

Mărți dimineața devreme, Gwen sună la birou și-i răspunse noua secretară, Ellen Roark. Acționează interfonul până îl defectă, așa că urcă scările în fugă și strigă:

- Jake, te caută soția domnului Hailey!

Avocatul închise cu zgomot tratatul pe care îl citea și ridică nervos receptorul;

- Alo!

- Jake, ești ocupat?

- Foarte. Ce s-a-ntâmpat?

Femeia începu să plângă:

- Jake, avem nevoie de bani. Ne sună toți portăreii să plătim taxele și ipotecile. N-am cui să cer împrumut.

- De ce nu te-ajută familia?

- Sunt oameni săraci, știi foarte bine. Ne dau de mâncare, dar n-au cum să ne plătească și taxele.

- Ai stat de vorbă cu Carl Lee?

- Nu i-am spus nimic de bani, în ultima vreme. Oricum, nu poate face mare lucru și are și-așa destule pe cap.

- Dar biserica nu vă dă nimic?

- N-am văzut un bănuț de la ei.

- De cât ai nevoie?

- De cel puțin cinci sute, asta ca să plătesc strictul necesar. La taxele de luna viitoare, nici nu mă gândesc! Văd eu atunci ce fac.

Nouă sute minus cinci! Îi mai rămâneau patru sute din tot onorariul!

Ăsta da, record! Apărare pentru omor, pentru patru sute de dolari! Îi veni o idee.

- Poți fi la mine, la birou, pe la ora două?

- Trebuie să iau și copiii cu mine.

- Nu-i nimic. Numai să vii.

- Bine, vin.

Închise receptorul și căută numărul reverendului Agee. Îl găsi la biserică. Jake îi spuse că trebuie să se întâlnească să discute despre proces. Agee era un martor important al apărării, așa că promise că va fi acolo, la două.

Mai întâi, sosi clanul Hailey. Îi așeză pe toți în jurul mesei. Copiii își aminteau de încăperea aceasta de la conferința de presă, când fuseseră impresionați de mobilierul elegant și de mulțimea tratatelor din raft. Când sosi, reverendul o îmbrățișă pe Gwen și-i mângâie teatral pe copii, mai ales pe Tonya.

- Voi fi scurt, părinte, încep Jake. Sunt câteva lucruri despre care trebuie să discutăm. De câteva săptămâni încoace, ați început să faceți o colectă pentru familia Hailey. Și v-ați descurcat de minune. Mi se pare că ați reușit să strângeți șase mii de dolari. Nu știu și nici nu mă interesează unde sunt banii. Cum n-a mai fost nevoie să-i dați celor de la NAACP și nu mi i-ați oferit nici mie, ca avocat al apărării, înseamnă că-i mai aveți și acum. Ceea ce nu înțeleg este de ce nu ați dat nici un ajutor familiei. Pentru că pentru Hailey i-ați strâns, nu-i așa?

Chipul lipsit de expresie al lui Gwen se umplu de uimire și de mânie, privindu-l pe reverend.

- Șase mii de dolari! repetă ea.

- Chiar mai mult de-atât, după ultimele socoteli, zise Jake. Iar banii zac undeva, într-o bancă, în vreme ce Carl Lee stă la închisoare, iar Gwen n-are serviciu, n-are cu ce-și plăti taxele și primește mâncare de pomană, de la rude și de la prieteni. Așadar, părinte, ce aveți de gând?

Agee zâmbi onctuos și rosti:

- Nu-i treaba dumitale.

- Dar e treaba mea! izbucni Gwen. Te-ai folosit de numele meu și al familiei mele, ca să strângi banii ăștia, nu-i așa părinte? Am auzit și eu de treaba asta. Le-ai spus celor din biserică să doneze bani, din dragoste pentru noi. Și află acum că ai depus întreaga sumă la bancă. Bănuiesc că vrei să-i păstrezi dumneata.

Agee înțepenise.

- Stai puțin, Gwen. Noi ne-am gândit că banii pot fi folosiți pentru

apărarea lui Carl Lee. Refuzând să fie ajutat de NAACP, a renunțat automat și la bani. În situația aceasta, l-am întrebat pe domnul Reinfeld ce să fac, iar el m-a sfătuit să păstrez întreaga sumă, pentru când se va face apelul.

Jake își clătină capul și strânse din dinți. Vru să-l înjure pe Reinfeld, dar își dădu seama că n-are rost, așa că-și mușcă buzele.

- Nu-nțeleg, zise Gwen.

- E foarte simplu, îi răspunse reverendul zâmbind. Domnul Reinfeld mi-a spus că soțul tău va fi condamnat pentru că nu l-a angajat pe el. În acest caz, se va face apel, nu-i așa? Iar după ce Jake va pierde procesul, va fi nevoie de un nou avocat, care să fie în stare să-l salveze. Atunci vor fi folosiți banii, ca să-l plătim pe Reinfeld. Așa că, vezi, tot pentru Carl Lee îi ținem.

Jake dădu din cap și înjură în gând, nu atât pe Agee, cât pe Reinfeld. Ochii lui Gwen se umplură de lacrimi și își încleștă pumnii.

- Nu înțeleg nimic din toate acestea. Tot ce știu e că m-am săturat să cerșesc mâncare de la toată lumea, să depind de alții și să mă gândesc că-mi pierd casa.

Agee se uită la ea cu tristețe.

- Înțeleg, Gwen, dar...

- Iar dacă dumneata ai șase mii în bancă pentru noi și nu vrei să ni-i dai, faci o mare greșeală. Fii sigur că nu-i vom risipi fără cap!

Carl Lee Jr. și Jarvis încercau să-și liniștească mama și se uitau fix la reverend.

- Dar sunt pentru Carl Lee, zise reverendul.

- Bun, spuse Jake. L-ai întrebat pe Carl Lee ce vrea să facă cu banii lui?

Zâmbetul viclean al reverendului dispăru și acesta începu să se foiască în scaun.

- Carl Lee știe ce facem, zise el neconvingător.

- Mulțumesc, dar nu era vorba de asta. Repet, l-ai întrebat pe Carl Lee cum vrea să-și cheltuiască banii?

- Cred că s-a discutat și lucrul acesta cu el, minți Agee.

- Hai să vedem, zise Jake. Se ridică și se îndreptă spre biroul de lângă sala de ședințe. Reverendul îl privea în panică. Jake deschise ușa și făcu un semn. Atunci, apăru Carl Lee însoțit de Ozzie. Copiii începură să țipe și se repeziră la tatăl lor. Agee era disperat.

După câteva minute de îmbrățișări și de sărutări, Jake luă problema în mână:

- Așadar, părinte, hai să-l întrebăm pe Carl Lee cum vrea să-și cheltuiască banii.

- N-aș putea spune că sunt chiar ai lui, zise Agee.

- Dar nu s-ar putea spune nici că sunt chiar ai dumitale, replică Ozzie.

Carl Lee o dădu jos pe Tonya din brațe și se îndreptă spre scaunul pe care stătea reverendul. Se așeză pe colțul unei mese, privindu-l de sus, oarecum amenințător.

- Hai s-o luăm pe-ndelete, părinte, ca să fim înțeleși. Ai adunat banii ăștia în numele meu, spre binele familiei mele. L-ai luat de la negrii din comitatul nostru cu promisiunea c-o să ne-ajuti. Ai mințit. De fapt, i-ai strâns

ca să-i impresionezi pe cei de la NAACP, nu pentru familia mea. Ai mințit și în biserică, i-ai mințit și pe ziaristi, ai mințit pe toată lumea.

Agee se uită în jur și-i văzu pe toți, inclusiv pe copii, dând din cap și privindu-l dojenitor. Carl Lee își puse un picior pe scaunul reverendului și se aplecă spre el.

- Dacă nu ne dai banii, voi anunța pe toți negrii din ținut că nu ne-ai ajutat cu nimic și că ești un mincinos ticălos. N-o să-ți mai dea nimeni bani pentru biserică. Ai să-ți pierzi mașinile elegante și costumele din stofă scumpă. S-ar putea să-ți pierzi și slujba, pentru că le voi spune tuturor să te alunge.

- Ai terminat? Întrebă Agee. Dacă da, atunci îți voi spune cât de jignit mă simt că tu și Gwen gândiți astfel.

- Asta simțim și asta-ți spunem. Nu ne pasă că te simți jignit.

Ozzie făcu un pas înainte.

- Au dreptate, părinte, n-ai procedat cum trebuie și știi asta foarte bine.

- Și tu, Ozzie, gândești tot așa? Sunt foarte afectat.

- Hai să-ți spun ceva ce-o să te afecteze și mai tare. Duminica viitoare voi veni împreună cu Carl Lee la biserică. Ne vom strecura afară din închisoare și ne vom face apariția chiar înainte de a începe să predici. Dacă vei încerca să mă oprești, am să-ți pun cătușe. Iar predica o va ține Carl Lee. El le va spune enoriașilor tăi că banii pe care i-au donat sunt tot în buzunarul tău, că Gwen și copiii își vor pierde casa în curând, pentru că n-au cu ce-și plăti taxele. Le va spune cum i-ai mințit, numai din dorința de a te pune bine cu cei de la NAACP. S-ar putea să predice mai bine de o oră despre tot ce le-ai făcut lui și familiei. Iar când va termina, voi lua și eu cuvântul. Le voi spune ce negru șmecher și mincinos ești. Le voi povesti cum ai cumpărat tu Lincoln-ul acela furat, pentru o sută de dolari, și cum era gata-gata să fii condamnat. Și le voi mai spune și de șperțurile pe care le-ai luat de la agenția de pompe funebre. De asemenea, le voi povesti și despre afacerea aceea din Jackson, pentru care era să fiu dat afară acum doi ani...

- Nu mai vorbi așa, Ozzie, se rugă Agee.

- Și n-am să uit nici de secretul ăla al nostru, despre care mai știe și femeia aceea ușoară, știi tu care...

- Când vreți banii?

- Cât de repede-i poți scoate.

- Imediat, la naiba!

Jake și Ozzie îi lăsară singuri pe cei din clanul Hailey și urcară la etaj, unde o găsiră pe Ellen îngropată în cărți. Avocatul le făcu cunoștință și se așezară toți trei la birou.

- Ce mai fac "băieții mei"? Întrebă Jake.

- Aia cu dinamita? Se vindecă frumos. Îi ținem în spital până la terminarea procesului. Sunt sub cheie și-i păzește un om de-al meu, zi și noapte. N-au cum să fugă.

- Cine i-a pus la "treabă"?

- Nu știm încă. N-a sosit nici rezultatul testului pentru amprente. Și nu scoți nimic de la ei, deocamdată.
- Unul e de prin partea locului, nu-i așa? Întrebă Ellen.
- Da, Terrell Grist. Vrea să ne dea în judecată pentru molestare în timpul arestului. Îți dai seama!
- Mă și mir că nu s-a auzit nimic pân-acum, zise Jake.
- Și eu, la fel. Bineînțeles, Grist și domnul X n-au cum să vorbească. Iar oamenii mei sunt discreți. Nu se putea auzi decât de la tine sau de la funcționarii tăi.
- Mai știe și Lucien, dar nu i-am spus eu.
- Îmi închipui!
- Când îi trimiți în justiție?
- După proces, îi mutăm la închisoare și începem să facem formele.

Depinde de noi.

- Bud cum se simte? Întrebă Jake.
- Când m-am dus azi-dimineață să mă interesez de ăia doi, am coborât și până la Ethel s-o întreb de sănătate. Mi-a spus că nu și-a revenit și că e tot într-o stare critică.
- Aveți vreo idee cine-a făcut-o?
- Cu siguranță, cei din Klan. Doar i-a văzut pe ăia, în robe albe. Se leagă toate. Mai întâi, crucea în flăcări din curtea ta, apoi dinamita și-acum Bud. Plus amenințările cu moartea. Sunt sigur că e vorba de ei. Am și un informator.
- Ce spui?!
- Da, da! Își zice Mickey Mouse. M-a sunat duminică acasă și mi-a spus că el ți-a salvat viața. Îți zice "avocatu' negrului". M-a informat că s-a constituit oficial o filială a Klan-ului, aici, în Ford.
- Și cine face parte din grup?
- N-am amănunte. Mi-a promis c-o să mă sune numai dacă află că urmează să fie omorât sau rănit cineva.
- Ce frumos din partea lui! Ai încredere-n el?
- Doar ți-a salvat viața.
- Așa e. Face parte din Klan?
- Nu mi-a spus. Pentru marți, au plănuit un marș de mari proporții.
- Klan-ul?
- Da. NAACP-UL demonstrează mâine, în fața tribunalului. Iar Klan-ul, marți.
- Câți vor fi?
- Mouse nu mi-a spus și asta. N-a intrat în amănunte.
- Un marș al Klan-ului, în Clanton! Nu-mi vine să cred!
- Nu-i de glumit, zise Ellen.
- Și gluma o să se-ngroașă și mai rău, replică Ozzie. I-am cerut guvernatorului să ne sprijine cu patrula de circulație. S-ar putea s-avem de furcă, săptămâna asta.
- Îți vine să crezi că Noose vrea să judece procesul aici? Întrebă Jake.
- Oricum, marșuri, acțiuni de protest și atacuri din partea Klan-ului vor

avea loc oriunde s-ar ține procesul.

- S-ar putea să ai dreptate. Ce-ai rezolvat cu lista?
- Mâine e gata.

Marți seara, după o cină frugală, Joe Frank Perryman se așeză pe terasă să citească ziarul de seară și să mestece tutun, pe care îl scuipa apoi, expert, într-o gaură cioplită de el în podea. Acesta era ritualul lui de seară. Lela avea să termine de spălat vasele și-apoi pregătea câte un pahar de ceai cu gheață, pe care îl bea împreună pe terasă, stând de vorbă despre recoltă, despre nepoți și despre vreme, până seara târziu. Locuiau în afara orașului Karaway și dețineau un ogor de vreo optzeci de pogoane, pe care îl munceau cu râvnă. Erau oameni harnici și liniștiți.

Nu apucase să scuipe decât de două-trei ori în gaura pentru tutun, când apărură o camionetă dinspre autostradă. Parcă în fața gazonului de lângă terasă și din mașină apărură un chip cunoscut. Era Will Tierce, fost președinte al supraveghetorilor din comitatul Ford. Omul își făcuse datoria în district timp de douăzeci și patru de ani, dar pierduse la alegerile din '83, numai cu șapte voturi. Familia Perryman îl susținuse totdeauna pe Tierce, pentru că le făcuse mereu câte un serviciu, ba cu câte un camion cu pietriș, ba cu materiale pentru rigola de lângă drum.

- Bună, Will, zise Joe Frank, pe când acesta se apropia.
- Bună, Joe Frank.

Își strânseră mâinile și se așezară comod.

- Dă-mi și mie niște tutun, zise Tierce.

- Ia de-aici. Ce vânt te-aduce pe la noi?

- Sunt în trecere. M-am gândit la ceaiul cu gheață al Lelei și mi s-a făcut sete. Nu v-am mai văzut de multă vreme.

Stătură de vorbă, mestecară tutun și scuipară împreună, apoi băură ceai cu gheață, până la căderea serii, când apărură țânțarii. Seceta fu subiectul cel mai îndelung discutat și Joe Frank spuse că uscăciunea din vara aceea deținea recordul din ultimii zece ani. Nu mai căzuse un strop de ploaie din iunie. Iar dacă mai continua situația asta, recolta de bumbac era compromisă. Fasolea mai avea șanse. El, însă, era îngrijorat din cauza bumbacului.

- Ia spune, Joe Frank, am auzit că-ai primit citație pentru a participa la alegerea juriului, în procesul de săptămâna viitoare.

- Da, din păcate. Da' cine ți-a spus?
- Nu mai știu. Am auzit vorbindu-se.
- Nu mă gândeam că știe toată lumea.

- Păi, am avut treburi pe la tribunal și cred că acolo am auzit. E procesul negrului ăluia, nu-i așa?

- Așa cred.
- Ce părere ai, de cum i-a omorât pe băieții ăia?
- A avut dreptate să-o facă, se băgă Lela în vorbă.
- Da, numai că n-ai dreptul să-ți faci singur dreptate, îi explică Joe Frank

soției lui. Pentru asta există lege.

- Știi ce mă-ngrijorează? zise Tierce. Faptul că vor să-l scoată iresponsabil pe negrul ăla. La fel ca și în cazul ăluia care l-a împușcat pe Reagan. E o modalitate necinstită de-a scăpa pe cineva de pedeapsă. În plus, e o minciună. Negrul și-a pregătit fapta dinainte. E clar că e crimă cu premeditare.

- Ce-ai fi spus dacă era vorba de fiica ta, Will? întrebă Lela.

- Aș fi lăsat totul în seama tribunalului. De obicei, când prindem un violator, îl închidem. Pușcăria Parchman e plină și nu scapă nimeni ușor de-acolo. Aici nu suntem la New York sau în California, unde criminalii se plimbă în voia lor. Avem un sistem judiciar bun, iar domnul Noose știe să fie aspru, atunci când trebuie. Ceea ce mă îngrijorează e că, după ce va scăpa, lucrul acesta va da apă la moară tuturor negrilor, care își vor permite să ucidă de câte ori cineva nu le va face pe plac, știind că pot ieși basma curată pe motiv de iresponsabilitate. Asta-i buba cu procesul Hailey.

- Trebuie să-i ții pe negri la respect, admise Joe Frank.

- Fii sigur! Iar dacă negru' ăsta scapă, nu mai suntem în siguranță. Toți o să poarte arme și-au să caute gâlceavă.

- Nu m-am gândit la asta, recunosc Joe Frank.

- Sper să faci ce trebuie, Joe Frank. Am nădejdea că vei fi în juriu. Avem nevoie de oameni cu picioarele pe pământ.

- Mă-ntreb de ce m-or fi ales.

- Am auzit c-au trimis o sută cincizeci de citații. Se așteaptă să se prezinte vreo sută.

- Și ce șansă am să fiu ales?

- Una la sută! spuse Lela.

- Atunci, m-am liniștit. N-am timp, cu-atâta treabă la fermă.

- Dar să știi c-am avea nevoie de tine în juriu.

Conversația alunecă spre alte subiecte, cum ar fi politica locală și munca de la drumuri. Lăsarea întinericului marca ora de culcare pentru cei doi fermieri. Tierce își luă rămas bun și plecă acasă. Se așeză la masa din bucătărie, cu o ceașcă de cafea în față și cercetă lista juriului. Prietenul lui, Rufus, putea fi mândru de el. Încercuise șase nume de pe listă și reușise să stea de vorbă cu toți. Scrise OK în dreptul fiecăruia. Toți vor fi jurați buni, pe care se putea conta, în vederea menținerii ordinii în comitatul lor. Vreo doi se arătaseră ostili, la început. Dar bunul lor prieten, Tierce, le explicase cum e cu justiția. Chiar că Rufus putea fi mândru de el! Și îi promisese că nepotul lui, Jason Tierce, nu va mai fi judecat pentru trafic de droguri.

Jake ciuguli din cotletul gras de porc și observă că Ellen făcea același lucru. Lucien stătea în capul mesei, fără să se uite la mâncare, văzându-și de băut. Avea lista juriului în fața lui și comenta de fiecare dată când recunoștea pe cineva. Era mai beat ca oricând. Majoritatea numelor îi erau necunoscute, dar bombănea la fiecare câte ceva. Ellen râdea amuzată de reacțiile bătrânului și-i făcea mereu, lui Jake, cu ochiul.

Lucien lăsă lista din mână și dădu cu cotul în furculița care căzu de pe masă.

- Sallie! strigă el.
- Știi câți membri ACLU sunt în Ford? o întrebă Lucien pe Ellen.
- Cel puțin optzeci la sută din populație, zise ea.
- Unul. Eu. Am fost primul din istoria comitatului și, evident, ultimul.

Oamenii de-aici sunt niște proști, Row Ark. Nu știu să aprecieze drepturile civile. Nu sunt decât o adunătură de republicani fanatici de dreapta, la fel ca prietenul nostru, Jake, aici de față.

- Nu-i adevărat! Obişnuiesc să mănânc la crâşma lui Claude cel puțin o dată pe săptămână, zise avocatul.

- Și asta face din tine un progresist? întrebă Lucien.
- Face din mine un radical.
- Tot cred că ești republican.

- Uite ce-i, Lucien, îți dau voie să vorbești de nevastă-mea, de mama, sau chiar de strămoșii mei, dar nu mă face republican!

- Păi, dac-arăți ca un republican... spuse Ellen.
- Dar el seamănă a democrat? întrebă Jake, arătând spre Lucien.
- Bineînțeles! De cum l-am văzut, mi-am dat seama că e democrat.
- Atunci, eu sunt republican.
- Ai văzut? țipă Lucien trântind paharul de podea.
- Sallie!

Apoi, se întoarse spre fată:

- Row Ark, știi cine-a fost al treilea care s-a înscris în NAACP?
- Rufus Buckley, zise Jake.
- Eu. Lucien Wilbanks. În 1967. M-au considerat nebun!
- Îți poți imagina! interveni Jake.
- Bineînțeles că și negroteii au rămas cu gura căscată. De fapt, toată lumea zicea că nu mai sunt în apele mele.

- Și-au schimbat cumva impresia de-atunci? întrebă Jake.

- Ține-ți gura, republicanule! Row Ark, de ce nu te muți tu la Clanton, să deschidem împreună o firmă care să se ocupe numai de cazurile ce țin de ACLU? La naiba, adu-l și pe bătrânul tău din Boston și-ai să vezi ce treabă vom face împreună.

- De ce nu te duci tu la Boston? întrebă Jake.
- Da' de ce nu te duci tu la dracu'?
- Asta ce mai e? întrebă Ellen.
- Casă de nebuni, zise Jake.
- "Wilbanks, Row și Ark. Specialiști în drept".
- Toți, fără licență aici, zise Jake.

Pleoapele lui Lucien se îngreuiaseră. Capul îi tot cădea în față fără voia lui. Îi trase lui Sallie o palmă peste fund, când veni să facă ordine.

- E un argument ieftin, Jake, zise el serios.

- Row Ark, spuse avocatul, imitându-l pe Lucien, știi care-a fost ultimul avocat dat afară pentru totdeauna din barou, de Curtea Supremă din Mississippi?

Ellen le zâmbi amândurora grațios, fără să zică nimic.

- Row Ark, rosti Lucien tare. Ai cumva idee care va fi următorul avocat care va fi dat afară din barou?

Începu să râdă de se zguduiau pereții. Jake îi făcu fetei cu ochiul. Când se liniști, întrebă:

- Ce-i cu întâlnirea de mâine seară?
- Vreau să trecem în revistă lista juriului, împreună cu tine și cu încă vreo doi.
- Cu cine?
- Cu Harry Rex, cu Stan Atcavage și mai văd eu cu cine.
- Unde?
- La opt, la mine în birou. Fără alcool.
- E biroul meu și dacă vreau, pot s-aduc o ladă de whisky! Bunicul meu a construit clădirea aia! Îți amintești?
- Cum aş putea uita așa ceva?
- Row Ark, hai să ne-mbătăm!
- Nu, mulțumesc, Lucien. Mi-a plăcut mâncarea și conversația, dar acum trebuie să mă întorc la Oxford.

Se ridicară și-l lăsară pe Lucien la masă. Jake refuză invitația de a mai sta pe verandă și se retrase în camera lui temporară, de la etaj. Ellen plecă. Brigance îi promisese Carlei că va sta la Lucien. O sună. Se liniști, aflând că amândouă sunt bine, deși își făceau griji pentru el. Jake nu-i spuse de întâmplarea cu Bud Twitty.

29

Miercuri după-amiază, în jurul scuarului din Clanton apăru un convoi de autobuze, din cele care transportau copiii la școală. Se mișcau încet, unul după altul. Erau, în total, treizeci și unu, înțesate de negri mai în vârstă, care se răcoreau fluturând batiste și evantaie de hârtie. După ce înconjurară tribunalul de trei ori, se opriră lângă poștă și cele treizeci și una de uși se deschiseră brusc. Autobuzele se goliră, iar oamenii fură conduși spre un pavilion de vară din părculeț, unde reverendul Ollie Agee dădea ordine și împărțea pancarde albastre și albe pe care scria: "Eliberați-l pe Carl Lee".

Străzile lăturalnice care duceau spre scuar deveniră neîncăpătoare, din cauza mașinilor. Sute de negri își părăsiră automobilele pe străzi și se îndreptară spre scuar. Mișunară în jurul pavilionului de vară, așteptând să-și primească pancardele, apoi se retraseră la umbra magnoliilor și a stejarilor, salutându-și prietenii. Mai sosiră câteva autobuze, care însă nu mai putură înconjura scuarul, din cauza traficului intens. Se descărcară lângă Coffee Shop.

Pentru prima oară în anul acela temperatura atinsese 37° și existau premise să crească și mai mult. Pe cer nu era nici un nor și nu se simțea nici o boare de vânt care să mai domolească arșița și pâcla. Transpirai din cap

până în picioare, chiar dacă stăteai la umbră. Cei mai bătrâni și mai slăbiți găsiră refugiu în holul tribunalului.

Numărul celor veniți continua să crească. Majoritatea erau în vârstă, dar veniseră și destui tineri, care nu apucaseră anii de glorie ai marșurilor și protestelor pentru drepturi civile, din '50 - '60. Se gândiseră că acum era o ocazie bună să strige, să protesteze și să cânte "Vom fi învingători", în dorința de a-și ridica glasul într-o lume a albilor. Așteptau să fie dirijați și, în final, apărură trei studenți care urcară pe treptele tribunalului și strigară:

- Eliberați-l pe Carl Lee!

Dintr-o dată, grupul de tineri repetă acest strigăt de luptă:

- Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee!

Negrii își părăsiră adăposturile umbroase și se apropiară de scări, unde fusese improvizată o tribună cu megafoane. Urlau cu toții, la unison, noua formulă de luptă: "Eliberați-l pe Carl Lee!". Ferestrele clădirii se deschiseră și apărură fețele curioase ale secretarelor și ale funcționarilor din tribunal. Vuietul mulțimii se auzea până hăt, departe și lumea ieși de prin magazine și din blocuri să vadă ce se întâmplă. Încurajați, negrii începură să urle și mai puternic. "Păsările de pradă" se repeziră pe scări, cu aparate de fotografiat și de filmat în mâini.

Ozzie și oamenii lui dirijau circulația până către autostradă, dar acțiunea lor era inutilă. Agee și ceilalți predicatori își croiau drum prin mulțime, spre podium. La vederea lor, gloata înnebuni și mai tare și strigătul ei se auzi până-n cartierele rezidențiale liniștite, de la marginea orașului. Mii de negri agitau pancartele și-și spărgeau plămânii. Agee se legăna în ritmul mulțimii. Începu să danseze pe podium și să bată din palme, împreună cu predicatorii care îl însoțeau. Era un adevărat spectacol să-l privești, părea un adevărat dirijor.

- Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee!

Timp de cincisprezece minute Agee conduse acest delir, apoi, când urechea lui formată sesiză urme de oboseală în mulțime, se apropie de microfoane și ceru să se facă liniște. Strigătele deveniră mai anemice, iar cântecele de libertate încetară. Agee ceru să se facă loc presei, mai în față, și să înceteze orice zgomot, pentru a înălța rugăciune către Dumnezeu. Reverendul Roosevelt dădu dovada unui înalt talent oratoric, făcându-i pe toți să verse lacrimi de emoție. În momentul în care rosti "amin", de microfon se apropie o negresă solidă, cu o perucă roșie strălucitoare, care deschise larg gura și lăsa să curgă, emoționant, prima strofă din "Vom fi învingători". Predicatorii din spatele ei începură imediat să bată din palme și să se legene ușor. Într-o armonie surprinzătoare, două mii de voci o acompaniară, iar deasupra orașelului se ridică, sfânt, imnul de slavă a celor mulți. Când terminară, cineva strigă "Eliberați-l pe Carl Lee!". Agee îi liniști și, scoțând o foaie de hârtie din buzunar, cu câteva însemnări, își începu predica.

Așa cum era de așteptat, Lucien sosi târziu și pe jumătate "făcut". Adusese o sticlă cu el și-acum îi îmbia și pe ceilalți să bea. Fu însă refuzat

categoric.

- E nouă fără un sfert, Lucien. Te-așteptăm de aproape o oră.
- Da' ce, mă plătește cineva ca să vin? Întrebă el.
- Nu, dar ți-am spus să fii aici la opt fix.
- Și mi-ai mai spus să n-aduc nici băutură. Iar eu vă informez că asta-i casa mea, construită de bunicul meu, în care tu stai cu chirie, slavă Domnului, mai mult decât convenabil. Așa că am voie să vin aici când și cum vreau.

- Las-o baltă!
- Ce tot fac negrii ăia, în jurul tribunalului?
- Fac de gardă, zise Harry Rex. Au jurat să stea acolo până-l vor elibera pe Carl Lee.

- S-ar putea să fie o veghe cam lungă. Vreau să spun că s-ar putea să tot mășăluiască vreo cincisprezece ani. Au ocazia să stabilească un record, în acest sens. Vor umbla cu lumânări aprinse, până o să le-ajungă ceara-n gât. Bună, Row Ark.

Ellen stătea la biroul cu portretul lui Faulkner. Studia o listă adnotată a juriului. Dădu din cap și-i zâmbi lui Lucien.

- Row Ark, zise Lucien, am tot respectul pentru tine. Te consider egala mea. Am încredere că meriți să fii plătită la fel ca un bărbat, la muncă egală și că poți decide singură dacă să faci sau nu copii. Cred în toate prostiile alea feministe. Ești om ca toți oamenii. Deci, meriți să fii tratată ca un bărbat.

Lucien scoase din buzunar un teanc de bancnote și continuă:

- Și, pentru că în fața mea sexul tău nu contează, te voi trimite pe tine să ne cumperi o duzină de bere "Coors", de la gheață.

- Nu, Lucien, zise Jake.

- Tu să taci!

Ellen se ridică și se uită lung la Lucien.

- Bineînțeles, dar plătesc eu, zise ea și ieși din birou.

Jake dădu din cap:

- Va fi o noapte lungă.

Harry Rex își schimbă atitudinea și-și turnă un strop de whisky în cafea.

- Te rog să nu te-mbeți! Avem mult de lucru.

- Eu lucrez mai bine când sunt beat, zise Lucien.

- Și eu, adăugă Harry Rex.

- S-ar putea să iasă ceva interesant, interveni și Atcavage.

Jake își puse picioarele pe birou și începu să pufăie din trabuc.

- Bine, atunci. Primul lucru pe care vreau să-l facem este să alegem un juriu ideal.

- Negru, zise Lucien.

- Ca fundul unui cărbunar, adăuga Harry Rex.

- De acord, spuse Jake. Dar n-avem nici o șansă. Buckley o să facă tot ce poate să-i înlăture pe negri. Trebuie să ne gândim la anumiți albi.

- Femei, zise Lucien. În procesele de omor, e indicat să fie femei în juriu. Au inima mai largă, mai simțitoare și înțeleg durerea altuia. Femeile sunt cele mai potrivite.

- Nu, în cazul acesta, nu e indicat să alegem femei, spuse Harry Rex. Ele nu pot să înțeleagă gestul de a lua arma-n mână și de a ucide. Aici e nevoie de tați tineri, care-ar fi procedat la fel, dacă ar fi fost în situația lui Hailey. Ne trebuie părinți de fetițe.

- De când te-ai specializat în alegerea juriilor? Îl întrebă Lucien. Credeam că ești un amărât de avocat, specializat în divorțuri.

- Așa și e, dar mă pricep la jurați.

- Da, mai ales să-i asculți pe furiș.

- N-ai nici un haz.

Jake ridică mâna.

- Fraților, vă rog! Ce spuneți de Victor Onzell? Îl cunoști, Stan?

- Da, e client la banca noastră. Are vreo patruzeci de ani, e căsătorit, cu trei sau patru copii. Un alb venit de undeva, din nord. Conduce o autobază de pe autostradă. Locuiesc aici de cinci ani.

- Nu l-aș alege, zise Lucien. Dacă e din nord, nu gândește ca noi. Probabil că e împotriva deținerii de arme și tot felul de chestii d-astea. Mă tem de ianchei, în cazul proceselor de omor. Am fost totdeauna de părere că ar trebui să se scoată o lege aici, în Mississippi, care să interzică participarea lor la jurii, indiferent de vechimea pe care o au în sud.

- Îți mulțumesc foarte mult, îl ironiză Jake.

- Eu l-aș alege, spuse Harry Rex.

- De ce?

- Are copii, poate chiar o fiică. Fiind din nord, e, probabil, lipsit de prejudecăți. Mi se pare potrivit.

- John Tate Aston.

- E mort, zise Lucien.

- Poftim?

- Am zis că e mort. De trei ani.

- De ce e pe listă? Întrebă Atcavage.

- Nu se operează asupra listelor electorale. Unii mor, alții pleacă - rosti Harry Rex, între două înghițituri de whisky - și nu se poate ține o evidență strictă. Au ales o sută cincizeci de nume, dar, dintre aceștia, se vor prezenta numai vreo sută douăzeci. Restul, au murit sau au plecat din zonă.

- Caroline Baxter. Ozzie zice că e negresă, anunță Jake, răsfoindu-și hârtiile. Lucrează la uzina de carburanți din Karaway.

- Ia-o! spuse Lucien.

- Aș vrea eu! replică Jake.

Ellen se întoarse cu berea. I-o puse lui Lucien în brațe și desfăcu o cutie, după care se așază din nou la birou. Jake nu vru să bea, dar Atcavage mărturisi că i se făcuse sete. Brigance fu singurul care se ținu tare pe poziție.

- Joe Kitt Shepherd.

- După nume, e un țărănoi, remarcă Lucien.

- De ce vorbești așa? Întrebă Harry Rex.

- Păi, sunt sigur. Majoritatea țărănoilor au două prenume, de genul Billy Ray, Johnny Ray, Bobby Lee, Harry Lee, Jesse Earl, Billy Wayne, Jerry Wayne, Eddie Mack. Chiar și nevestele lor se numesc Bobbie Sue, Betty Pearl, Mary

Belle, Thelma Lou, Sally Faye.

- Ce părere ai de Harry Rex? întrebă Harry Rex.
- Nu mi s-a-ntâmpat să-ntâlnesc vreo femeie cu numele ăsta.
- Vreau să spun, ca nume de bărbat.
- Cred că se potrivește unui țărănoi.

Jake îi întrerupse.

- Dell Perry mi-a spus că are un magazin de momeli, pe lângă lac. Nu cred că e prea cunoscut.

- Nu, dar e un mitocan, zise Lucien. Și spun asta, din cauza numelui. Eu l-aș șterge de pe listă.

- Nu ai cumva adresele și ocupația fiecăruia? întrebă Atcavage.

- Le voi ști numai în ziua procesului. Luni, fiecare candidat la juriu va trebui să completeze un formular, la tribunal. Până atunci, însă, nu dispunem decât de nume.

- Ce fel de juriu ne-am dori? întrebă Ellen.

- Unul format din familiști tineri, eventual de vârstă mijlocie. Aș prefera să nu treacă de cincizeci de ani.

- De ce? se oțărî Lucien.

- Pentru că albi tineri sunt mai toleranți, când e vorba de negri.

- Așa, ca Ray Cobb și ca Willard, zise Lucien.

- Oamenii mai în vârstă au totdeauna ceva împotriva negrilor, dar generația mai tânără a acceptat integrarea lor în societate. Tinerii sunt mai puțin bigoți.

- Ai dreptate, spuse Harry Rex, și m-aș feri de femei și de țărănoi.

- Asta zic și eu.

- Cred că greșiți, spuse Lucien. Femeile sunt mai înțeleghătoare. Uitați-vă numai la Row Ark. Ea e înțeleghătoare cu toată lumea, nu-i așa?

- Așa e, Lucien, replică fata.

- Îi simpatizează pe criminali, pe cei care abuzează de copii, pe atei, pe imigranții ilegali, pe homosexuali. Nu-i așa, Row Ark?

- Așa e, Lucien.

- Ea și cu mine suntem singurii care avem în buzunar câte o legitimație ACLU, în tot comitatul ăsta.

- Mi se face rău, spuse bancherul Atcavage.

- Clyde Sisco, anunță Jake cu voce puternică, încercând să aplaneze lucrurile.

- Poate fi cumpărat, zise Lucien.

- Ce vrei să spui? întrebă Jake.

- Exact ce-ai auzit. Poate fi cumpărat.

- De unde știi? întrebă Harry Rex.

- Ce, nu știi? Nu-i știi pe cei din familia Sisco? Cei mai mari șarlatani din partea asta de țară? Sunt profesioniști și profită cât pot de companiile de asigurare. Își dau foc la casă din trei în trei ani. Chiar n-ai auzit de ei? strigă el și se uită la Harry Rex.

- Nu. De unde știi că poate fi cumpărat?

- Pentru că eu însumi l-am cumpărat o dată, acum zece ani. Era pe lista

juriului, într-un proces civil și i-am promis c-o să-i dau zece la sută din suma pe care o vor stabili la judecată. Are multă putere de convingere.

Jake lăasă lista jos și se frecă la ochi. Își dădea seama că putea fi adevărat, dar nu-i venea să creadă.

- Și? întrebă Harry Rex.

- Și, a fost ales în juriu, iar eu am obținut cel mai "baban" verdict din istoria comitatului Ford. Recordul acela n-a fost întrecut nici astăzi.

- Cazul Stubbefield? întrebă Jake neîncrezător.

- Ai ghicit, băiete! În proces cu North Texas Pipeline, în septembrie 1947. Opt sute de mii de dolari! Verdict confirmat de Curtea Supremă, la apel.

- Și l-ai plătit? întrebă Harry Rex.

Lucien luă o-nghițitură și-și linse buzele:

- Cu optzeci de mii, în bancnote de câte-o sută, zise el cu mândrie. Și-a construit o casă nouă și-apoi i-a dat foc.

- Care a fost partea ta? întrebă Atcavage.

- Patruzeci la sută, fără optzeci de mii.

Încăperea fu cuprinsă de tăcere. Toți, cu excepția lui Lucien, calculau.

- Măi, să fie! exclamă Atcavage.

- Glumești, Lucien, nu-i așa? zise Jake cu jumătate de gură.

- Știi bine că nu. Recunosc, mint uneori, când sunt nevoit s-o fac, dar niciodată în astfel de cazuri. Vorbesc foarte serios, tipul poate fi cumpărat.

- Cu cât? întrebă Harry Rex.

- Las-o baltă! exclamă Jake.

- Cred că ne-ajung vreo cinci mii de dolari, bani peșin.

- Am zis, las-o baltă!

Se făcu liniște și toți se uitară la Jake să se convingă că, într-adevăr, nu era interesat de persoana lui Clyde Sisco. Văzând că nu, mai luară o gură de bere și așteptară următorul nume. Pe la zece și jumătate, Jake bău prima cutie. Peste o oră, nu mai aveau nici o bere. Lucien ieși în balcon și se uită la negrii care treceau de colo-colo, cu lumânări aprinse în mâini.

- Jake, ce-i cu polițistul ăla din mașina care staționează în fața casei mele?

- E garda mea de corp.

- Cum îl cheamă?

- Nesbit.

- Nu doarme?

- Probabil că da.

Lucien se aplecă imprudent peste balustradă.

- Hei, Nesbit, strigă el.

Nesbit deschise portiera mașinii de patrulare.

- Da! Ce s-a-ntâmpat?

- Jake vrea să te duci să cumperi niște bere. Îi e sete. Ia douăzeci de dolari. Dorește o duzină de cutii "Coors".

- Nu pot să cumpăr alcool, câtă vreme sunt de serviciu, protestă Nesbit.

- De când asta? își răsă Lucien în barbă.

- N-am cum să fac așa ceva.

- Nu e pentru tine, Nesbit. E pentru domnul Brigance. Și, crede-mă, are mare nevoie. L-a sunat deja pe șerif să-i spună și el i-a spus că e-n regulă.

- Cine l-a sunat pe șerif?

- Domnul Brigance, minți Lucien. Iar șeriful i-a spus că nu-i pasă ce faci, atâta vreme cât nu bei tu.

Nesbit păru satisfăcut cu explicația aceasta. Lucien îi aruncă douăzeci de dolari de la balcon, și în câteva minute se întoarse cu un set din care lipsea o cutie. O păstrase pentru el. Lucien îi ordonă lui Atcavage să aducă berea de jos. Primele cutii fură împărțite.

Peste vreo oră, petrecerea lua sfârșit, deoarece terminară de studiat lista. Nesbit îi luă pe Harry Rex, pe Lucien și pe Atcavage la el, în mașină, și-i duse acasă. Jake și funcționara lui se așezară pe balcon cu câte o bere în mână, uitându-se la procesiunea negrilor. În partea de vest a scuarului erau parcate o mulțime de mașini, iar lângă ele stăteau câțiva bărbați, care își așteptau rândul la ritualul cu lumânările.

- N-a fost rău! zise Jake liniștit, uitându-se la negri. Am făcut ad-notări aproape în dreptul fiecărui nume. Nu ne lipsesc informații decât pentru vreo douăzeci de indivizi.

- Care-i pasul următor?

- Încerc să aflu câte ceva și despre cei pe care nu-i cunosc prietenii mei, apoi vom face câte-o fișă pentru fiecare membru al juriului. O să-i cunoaștem ca pe propriile noastre buzunare, până luni.

Nesbit se întoarse în scuar, și făcu două ture, uitându-se la demonstranți. Apoi parcă între Saab și BMW.

- Rezumatul pe care mi l-ai făcut e o capodoperă. Psihiatrul nostru, domnul Bass, vine mâine și vreau să studiați împreună cazurile M'Naghten. Trebuie să puneți la punct fiecare întrebare pe care i-o voi adresa la proces. Tipul mă cam îngrijorează. Nu-l cunosc personal, mi l-a recomandat Lucien. Află tot ce poți despre el. Telefonează, întreabă pe la asociațiile medicale, ca să ne asigurăm că n-are probleme cu disciplina. Nu vreau să am surprize din cauza lui.

- S-a făcut, șefule!

Jake își termină berea.

- Uite ce-i, Row Ark. Trăim într-un oraș mic, iar nevastă-mea a plecat de câteva zile de-aici. În curând, va ști toată lumea. Prezența ta va părea suspectă. Lumea vorbește, așa că e bine să stai la tine în birou și să faci cercetările cu discreție, iar dacă ți se pun întrebări, să spui că lucrezi în locul lui Ethel.

- Pentru asta aș avea nevoie de un sutien mai mare.

- N-ar fi rău să te gândești și la asta.

- Sper că-ți dai seama că nu sunt atât de amabilă cum încerc să par.

- Știu.

Se uitau cum negrii se schimbau unii pe alții. Nesbit aruncă cutia goală de bere pe trotuar.

- Nu te duci acasă? întrebă Jake.

- N-ar fi o idee bună. Cred că m-ar prinde cu alcoolemie de cel puțin 0,2.

- Poți să rămâi aici și să dormi pe canapea.
- Mulțumesc.

Jake îi ură noapte bună, încuie biroul și vorbe ceva cu Nesbit. Apoi se instalează la volan. Nesbit îl urmă la el acasă, pe strada Adams. Avocatul parcă lângă mașina Carlei, iar polițistul rămase pe alee. Era joi, 18 iulie, ora unu noaptea.

30

Sosiră în grupuri de câte doi-trei, de pe întreg cuprinsul statului. Parcară de-a lungul drumului de țară, în apropierea cabanei din inima pădurii. Intrară îmbrăcați normal, dar, o dată ajunși înăuntru, se schimbă în robe cu glugă, curate și călcate cu grijă. Își admirară reciproc ținuta ajutându-se la îmbrăcat. Deși majoritatea se cunoșteau între ei, erau necesare și câteva prezentări. Se strânseseră patruzeci, cu totul. Era o realizare. Stump Sisson se învârtea mulțumit prin încăpere, sorbind câte-o gură de whisky, ca un antrenor încurajându-și echipa, înainte de meciul decisiv. Le cerceta uniformele și le aranja cu grijă, spunându-le cât de mândru era de ei. O întrunire ca aceasta nu mai avusese loc de ani de zile, iar el nu contenea să le admire sacrificiul. Știa că au familii și servicii, dar era foarte important că veniseră acolo, ca în zilele de glorie. Era necesară o resuscitare a entuziasmului din vremuri trecute. Ei aveau datoria să ia apărarea albilor din statul Mississippi. Le explică însă că marșul lor implica și multe riscuri. Negrii puteau demonstra cât voiau, nu-i păsa nimănui. Dar un marș al albilor era periculos. Autoritățile locale își dăduseră aprobarea, iar șeriful negru le promisese că va menține ordinea. Exista, însă, pericolul unor atacuri ale unor bande de ticăloși negri tineri. Așa că trebuia să fie foarte atenți și să nu iasă din rând. El, Stump, avea să vorbească.

Ascultară cu foarte mare atenție discursul plin de entuziasm al lui Stump, și când acesta termină, se îmbarcară cu toții în vreo douăsprezece mașini și porniră spre oraș.

Pentru că puțini se puteau lăuda c-au văzut vreodată un marș al Klan-ului, pe măsură ce se apropia de ora două, creștea agitația în jurul scuarului. Negustorii și clienții lor ieșiră pe trotuar, privind în depărtare. Șacalii presei se înghesuiau pe lângă pavilionul de vară, din fața tribunalului. Sub un stejar stătea un grup de negri tineri. Ozzie presimțea pericolul, dar ei îl asigură că au venit doar să privească și să asculte. Șeriful îi amenința cu închisoarea, dacă aveau de gând să creeze necazuri. Își plasă oamenii în punctele strategice ale scuarului.

- Vin! strigă cineva.

Lumea începu să se foiască, încercând să zărească ceva. Grupul apără de pe o stradă laterală, în bulevardul Washington, către partea de nord a scuarului. Membrii Klan-ului păseau cu grijă, dar țăntoși și importanți în robele lor albe, mascați sinistru, făcându-i pe spectatori să se holbeze amuțiți,

În vreme ce se deplasau pe bulevard, conduși de Stump. Când ajunseră în dreptul tribunalului, cotiră spre stânga și o luară prin mijlocul părculețului. Strânseră rândurile, formând un semicerc în jurul podiumului de la intrarea în clădire.

Ziariștii se călcau unii pe alții în picioare, încercând să se apropie tot mai mult. În momentul în care Stump își opri oamenii, podiumul fu imediat invadat de câțiva specialiști care instalară microfoane, trăgând firele până la aparatele de filmat și la reportofoane. Grupul de negri de sub stejar se mărise, iar unii dintre ei se postară chiar la câțiva pași de semicerc. Trotuarele se goliră, iar lumea se apropie, dornică să audă ce avea să spună șeful Klan-ului. Polițiștii se plimbau agale prin mulțime, fără să piardă din ochi grupul de negri. Ozzie însuși se postă sub stejar, în mijlocul lor.

Jake privea atent de la fereastra unui birou de la etajul al doilea al tribunalului. I se făcu rău, văzând adunătura aceea de lași care își ascundeau chipul sub măști. Gluga albă - atâta vreme simbol al urii și al violenței în sud - revenise în prim-plan. Oare care din oamenii aceia îi aprinsese crucea în grădină? Și cine pusese la cale plasarea bombei la fereastra lor? Și care va încerca să acționeze în continuare? De acolo, de sus, îi văzu pe negri apropiindu-se încet.

- Pe voi nu v-a invitat nimeni aici! le strigă Stump. Asta-i o întrunire a Klan-ului, nu a unor amărâți de negri!

Dinspre străzile și aleile laterale, de după clădirile din cărămidă, începu să curgă un șuvoi întunecat către tribunal. Nou-veniții se alăturară celorlalți negri și, în câteva secunde, Stump și acoliții săi se văzură în minoritate, în proporție cam de zece la unu. Ozzie ceru întăriri prin radio.

- Mă numesc Stump Sisson, zise el, scoțându-și masca, și sunt mândru că dețin funcția de Mare Vrajitor în Imperiul Invizibil al Ku Klux Klan-ului. Am venit aici să vorbesc în numele albilor lipsiți de protecția legii, din Mississippi, care s-au săturat de crimele și de violurile negrilor. Cerem să se facă dreptate și, mai ales, ca Hailey să fie condamnat și să-și miște curul lui negru spre camera de gazare!

- Eliberați-l pe Carl Lee! strigă cineva din mulțime.

- Eliberați-l pe Carl Lee! repetară, la unison, și ceilalți negri.

- Eliberați-l pe Carl Lee!

- Gura, negri-mpuțiți! îi înfruntă Stump. Gura, animalelor!

Trupa lui stătea nemișcată, cu spatele la mulțimea gălăgioasă. Ozzie se plasă, împreună cu oamenii lui, între cele două grupuri adverse.

- Eliberați-l pe Carl Lee!

- Eliberați-l pe Carl Lee!

Fața și-așa roșie a lui Stump deveni stacojie. Își apropie gura de microfoane și strigă:

- Țineți-vă gura, negri-mpuțiți! Noi nu ne-am băgat ieri, când v-ați întâlnit aici. Avem și noi dreptul să demonstrăm în pace, la fel ca voi! Faceți liniște!

Dar mulțimea striga cu și mai multă râvnă: "Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee!"

- Unde-i șeriful? E de datoria lui să facă ordine și să păzească legea. Fă-ți treaba, polițistule! Fă-i să tacă! Nu ești în stare să-i liniștești? Vedeți, oameni buni, ce se-ntâmplă când alegeți negri în funcții de conducere?

Strigătele continuă și Stump se depărtă de microfoane, privind mulțimea de negri. Fotografii și reporterii de la televiziune încercau să immortalizeze momentul. Nimeni nu se uita la fereastra aceea mică de la etajul al treilea, care se deschidea încet. Din întunericul ei țâșni o bombă incendiară care ateriză la picioarele lui Stump explodând și învăluindu-l în flăcări.

Încăierarea începu. Stump urlă și se rostogoli pe trepte. Trei dintre oamenii lui își lepădară robele și își scoaseră măștile încercând să stingă focul. Podiumul de lemn ardea, iar în aer se simțea miros de benzină. Incitați, negrii începură să-i atace pe toți cei care purtau robe albe, cu ciomege și cu cuțite. Dar și oamenii lui Stump erau pregătiți de asalt. Aveau șisuri ascunse, și le scoaseră ca la comandă. Într-o clipă, scuarul deveni un câmp de bătălie. Aerul se umplu de fum, de pietre și de strigătele de durere ale celor loviți. Trupurile cădeau. Ozzie fu prima victimă. O mână criminală îl pocnise cu un drug de fier în cap. Polițiștii alergau în toate părțile, încercând zadarnic să facă ordine. În loc să se adăpostească, șacalii presei alergau de colo-colo, prin fum, doar-doar or prinde o imagine cât mai sângeroasă. Se expuneau de bunăvoie pericolului. Unul dintre operatori fu lovit cu o cărămidă în ochi și aparatul de filmat i se rostogoli pe trotuar. Alt cameraman filmă toată scena. O femeie reporter transmitea în direct, împreună cu operatorul ei. Se apropiase de unul din membrii Klan-ului, care tocmai "terminase" doi adolescenți negri și se trezi atacată cu șişul. Țipă sfâșietor și căzu. Nici operatorul nu scăpă mai ușor.

Sosiră întăriri de la poliția locală. În centrul bătăliei, Nesbit, Prather și Hastings stăteau spate în spate și trăgeau cu pistoalele lor de serviciu în aer. Zgomotul împușcăturilor îi sperie pe combatanți. Se uitară speriați în toate direcțiile și se regrupară. Polițiștii se aliniază între negri și Klan.

Câțiva răniți rămaseră întinși pe iarbă. Ozzie se ridică amețit, frecându-și ceafa. Ziarista din Memphis era inconștientă și sângera la cap. Mai mulți membri ai Klan-ului zăceau în nesimțire, cu robele lor albe pline de țărână și sânge, la marginea trotuarului. Focul continua să ardă.

În depărtare, se auzeau sirenele Salvării și ale pompierilor. Sosiră în curând pe câmpul de bătălie, iar personalul medical acordă primele îngrijiri răniților. Nu murise nimeni. Primul fu ridicat Stump Sisson. Ozzie fu ajutat să urce într-o mașină a poliției. Mai sosiră câțiva oameni de ordine și împrăștiară mulțimea.

Jake, Harry Rex și Ellen mâncau o pizza caldă, uitându-se la televizorul din sala de ședințe. Se transmiteau evenimentele petrecute în ziua aceea în Clanton, Mississippi, CBS acordă acestor știri un spațiu foarte larg. După toate aparențele, reporterul scăpase nevătămat din încăierare și relata evenimintele pe măsură ce se perindau imaginile video. "După ultimele informații,

primite în după-amiaza aceasta - zicea el - nu se cunoaște numărul exact al răniților. Cel mai serios afectat pare să fie domnul Sisson, Vrăjitorul Imperial al Klan-ului, care a suferit arsuri grave și se află internat la Mid South Burn Hospital din Memphis." Fură prezentate imagini ale momentului când explodase bomba și începuse toată hărmălaia din scuar. Reporterul continuă: "Procesul lui Carl Lee a fost programat pentru luni, aici, în Clanton. Pentru moment, nu se știe ce efect va avea incidentul asupra acestuia. Se zvonește că procesul va fi amânat și/sau va fi transferat la altă instanță."

- Asta-i o noutate pentru mine, zise Jake.
- N-ai auzit nimic, în sensul ăsta? întrebă Harry Rex.
- Nici un cuvânt. Și presupun că aș fi fost anunțat înainte de CBS.

Reporterul dispăru și Dan Rather spuse că va reveni.

- Asta ce-nseamnă? întrebă Ellen.
- Înseamnă că Noose e prost dacă nu schimbă instanța.
- Mai bine că n-a făcut-o, zise Harry Rex. Ai de ce te lega la apel.
- Mulțumesc, Harry Rex. Îți sunt recunoscător pentru încrederea pe care o ai în mine, ca avocat.

Telefonul sună. Răspunse Harry Rex. Era Carla.

- E soția ta. Putem s-ascultăm și noi? zise el, dându-i receptorul lui Jake.
- Nu. Du-te și mai ia o pizza. Alo!
- Jake, ești bine?
- Bineînțeles că sunt bine.
- Am văzut chiar acum ce s-a-ntâmpat, la televizor. Îngrozitor! Unde erai?

- Păi, eram într-una din robele acelea albe.
- Te rog, Jake. Nu e nimic de râs.
- Am stat în biroul lui Jean Gillespie, la etajul al doilea. Am avut locuri excepționale și-am văzut spectacolul. A fost foarte incitant.

- Cine sunt oamenii aceia?
- Câțiva erau cei care au aprins crucea în curtea noastră și au pus bomba aia la fereastra dormitorului.

- De unde sunt?
- De peste tot. Cinci din ei sunt în spital și adresele lor pot fi localizate pe întreg cuprinsul statului. Unul din ei e localnic. Ce mai face Hanna?

- Bine. Vrea să vină acasă. Se va amâna cumva procesul?
- Mă îndoiesc.
- Ești în afara oricărui pericol?
- Sigur că da. Am gardă de corp și un pistol pe care-l port tot timpul la mine. Nu-ți face griji.

- Cum să nu-mi fac, Jake? Trebuie să fiu alături de tine!
- Nici vorbă!
- Am s-o las pe Hanna aici, până se termină, dar eu mă-ntorc.
- Nu, Carla. Vă știu pe amândouă în siguranță, acolo. Dacă vii aici, nu garantez nimic.

- Înseamnă că și tu ești în pericol.
- Fac tot ce-mi stă-n putință să nu mă expun. Dar e altceva cu tine și cu

Hanna. Nici nu poate fi vorba să te-ntorci! Să nu mai discutăm! Părinții tăi ce mai fac?

- Nu te-am sunat ca să discutăm despre părinții mei, ci pentru că mi-e teamă și vreau să fiu cu tine.

- Și eu vreau să fiu cu tine, dar nu acum. Te rog să fii înțelegătoare.

Ea șovăi:

- Unde stai?

- La Lucien, cea mai mare parte a timpului. Uneori, mai trec și pe-acasă, dar cu garda de corp după mine.

- Ce mai e cu căsuța mea?

- E bine, mersi. Murdară, dar nevătămată.

- Mi-e dor de ea.

- Crede-mă că și ei îi e dor de tine.

- Jake, te iubesc și mă tem pentru tine.

- Și eu te iubesc, dar nu mă tem. Liniștește-te și ai grijă de Hanna.

- La revedere.

- La revedere.

Jake îi înmână receptorul lui Ellen care îl puse în furcă.

- Unde e soția ta?

- La Wilmington, în Carolina de Nord. Acolo-și petrec părinții ei toate verile.

Harry Rex plecase după pizza.

- Ți-e dor de ea, nu-i așa?

- Mai mult decât îți imaginezi.

- Nici nu-ți dai seama cât de mult te-nțeleg!

Pe la miezul nopții, se aflau în cabană, înjurându-i pe negri, bănd whisky și discutând despre răni. Câțiva abia se întorseseră de la spitalul din Memphis, unde îl vizitaseră pe Stump Sisson, care le spusese să continue planul. Unsprezece din ei aveau răni mai serioase, dar nu fusese nevoie să fie internați și povesteau cu lux de amănunte câți negri bușiseră înainte de-a o lua și ei pe cocoașă. Ei, cei bandajați, erau eroii. Apoi, își spuseră și ceilalți povestea lor, într-o abundență de whisky și de veselie. Cel mai mult se distrară când o matahală le spuse cum o lovise pe reportera din Memphis și pe operatorul ei negru.

După vreo două ore de băut și de povestit, începură să discute despre ce aveau de făcut de-acum încolo. Scoaseră o hartă a ținutului, iar unul dintre ei marca țintele. Programaseră douăzeci de case pentru noaptea aceea - douăzeci de nume pe care le luaseră din lista candidaților la juriu.

Se formară cinci echipe a câte patru oameni care se îmbarcară în camioane și porniră în noapte să-și îndeplinească misiunea. Luaseră cu ei, în fiecare mașină, câte patru cruci de mărime medie, îmbibate cu gaz. Evitară orașul și localitățile mai mari, preferând să meargă pe drumurile de țară întunecate. Țintele lor se aflau în locuri izolate, departe de aglomerări și fără vecini, acolo unde oamenii se duc devreme la culcare și dorm adânc.

Planul de atac era simplu: camioneta avea să oprească la o oarecare depărtare de casă, pe un drum lăturalnic, cu farurile stinse. Șoferul trebuia să aștepte, cu motorul în funcțiune, în timp ce ceilalți trei aveau să care crucea, s-o implanteze în fața casei și să-i dea foc. Apoi, camioneta se va apropia și-i va culege în fugă, fără zgomot, ducându-i spre ținta următoare.

Planul fu împlinit cu bine în nouăsprezece cazuri din douăzeci. Dar Luther Pickett fusese trezit cu puțin timp înainte de un zgomot ciudat și omul se așezase pe terasa din față, fără să aprindă lumina, așteptând fără nici un țel. Deodată, văzu camioneta aceea ciudată care o luase pe aleea lui. Atunci, înșfăcă pușca și așteptă. Auzi voci și văzu trei siluete care duceau ceva, ca un par, în grădina din față. Luther se piti după un tufiș de lângă verandă și ochi.

Șoferul luă o gură de bere și așteptă să vadă crucea în flăcări. În loc de asta, însă, auzi o împușcătură. Camarazii săi abandonară totul și se refugiară într-un șanț de lângă drum. Izbucni o nouă împușcătură. Șoferul auzi înjurături. Trebuia să-i salveze. Apăsă pe ambreiaj. Bătrânul Luther trase din nou când apăru camioneta care se opri lângă șanț. Cei trei încercau desperați să iasă din noroi, alunecând și înjurând. Se agățară de remorcă.

- Țineți-vă bine! le strigă șoferul, în vreme ce Luther trase, de data aceasta, în camionetă.

Îi urmări, zâmbind, cu privirea cum se depărtau în viteză, dând dintr-un șanț într-altul. "Niște amărâți de bețivani!" gândi el.

Unul din membrii Klan-ului îi sună pe toți cei de pe listă de la un telefon public și le spuse să se uite în grădină.

31

Vineri dimineața Jake telefonă acasă la Noose, dar doamna Ichabod îl informă că era plecat în comitatul Polk, să prezideze un proces civil. Avocatul îi dădu câteva instrucțiuni lui Ellen și plecă la Smithfield. Ajuns acolo, intră în tribunal și-i făcu un semn de salut lui Noose. Apoi se așeză în primul rând. Nu mai era nici un spectator. Judecătorul părea plictisit, avocații, la fel, și, după două minute, Jake avu același simțământ. După ce martorul termină de vorbit, Noose ceru o mică pauză și Jake îl urmă în biroul din spate.

- Bună, Jake, de ce-ai venit aici?
- Ați auzit ce s-a întâmplat ieri?
- Am văzut la televizor, aseară.
- Dar în dimineața aceasta, ați auzit ce s-a întâmplat?
- Nu.
- În mod evident, cineva a pus Klan-ului la dispoziție lista candidaților la juriu. Azi-noapte au plasat cruci în flăcări în curțile a douăzeci din ei.

Noose fu șocat.

- La viitorii noștri jurați?

- Da, domnule.

- Au prins vreunul?
- Bineînțeles că nu. S-au concentrat la stingerea focului. Și-apoi, pe ăștia nu-i prinzi ușor.

- Douăzeci de viitori jurați! repetă Noose.

- Da, domnule.

Noose își trecu degetele prin părul lui des și grizonat, plimbându-se prin încăperea mică, dând din cap și scărpinându-și-l din când în când.

- Asta seamănă a intimidare.

"Ce deștept ești! Un geniu!" gândi Jake.

- Așa zic și eu.

- Deci, eu ce să fac? Întrebă el cu o undă de frustrare în glas.

- Să aprobați schimbarea instanței.

- Unde?

- Undeva, în partea de sud a statului.

- Da, da! Poate în comitatul Carey. Mi se pare că șaizeci la sută din populație e de culoare. O s-avem un juriu pe cinste. Sau poate vrei în Brower. După câte știu, procentajul negrilor e și mai mare. Ai șanse să câștigi, nu-i așa?

- Nu-mi pasă unde mutați procesul. În orice caz, nu e cinstit să fie judecat aici. Lucrurile nu stăteau bine nici înainte, dar, după cele întâmplătoare ieri, albi sunt într-o dispoziție belicoasă. Nu eram pe roze nici până la apariția "pomilor de Crăciun" împodobiți de Klan. Dar, de-acum încolo, ne putem aștepta la orice. Nu există posibilitatea să alegem un juriu corect, în comitatul Ford.

- Vrei să spui că nu putem alege un juriu destul de negru, nu-i așa?

- Nu, domnule. Vreau să spun că n-avem cum găsi jurați care să nu-și fi format deja o părere despre acest caz. Iar Carl Lee Hailey are dreptul să fie judecat de doisprezece oameni care să nu fi stabilit dinainte dacă e vinovat sau nu.

Noose se trânti în scaun. Își scoase ochelarii și începu să-și pipăie vârful nasului.

- Am putea renunța la cei douăzeci, medită el cu glas tare.

- Asta n-o să ajute cu nimic. Tot comitatul știe sau va ști curând ce s-a întâmplat. Vedeți bine ce repede se duce vestea. Tot grupul se va simți amenințat.

- Atunci, am putea renunța la toți și să alegem alții.

- Nici asta nu ține, răspunse Jake caustic, enervat de încăpățânarea lui Noose. Pe oricine-ați alege din comitatul Ford e totuna! Și cum ați putea opri Klan-ul să nu înspăimânte și următorul juriu? Nu ține!

- Ce te face să crezi că nu vor acționa și în altă parte, dacă voi muta procesul? zise Noose sarcastic.

- Sunt convins că așa se va întâmpla, admise Jake. Dar, deocamdată, sunt activi aici, lucru care a influențat deja pe unii posibili jurați. Așa văd eu situația. Întrebarea care se pune e cum veți acționa dumneavoastră, pentru a calma spiritele?

- Nu voi acționa în nici un fel, zise Noose brutal.

- Poftim?
- Am spus că nu voi acționa. Singurul lucru pe care am să-l fac este să renunț la serviciile celor douăzeci. De asemenea, voi avea grijă să-i interoghez pe jurați, luna viitoare, când începe procesul.
- Lui Jake nu-i venea să creadă. Cu siguranță, Noose se temea de ceva, avea un motiv serios, pe care, însă, îl ținea secret. Lucien avea dreptate, îl șantaja cineva.
- Pot să vă întreb de ce?
- Cred că nu contează unde-l judecăm pe Carl Lee Hailey. De asemenea, nici cine face parte din juriu. N-are importanță nici măcar dacă sunt albi sau negri. Indiferent unde ne-am duce, e același lucru. Părerile sunt deja formate. Urmează ca tu să-ți dai silința acum să-ți alegi pe cine trebuie.
- Jake se gândi că avea dreptate, dar nu voia să recunoască. Continua să se uite pe fereastră.
- De ce vă temeți să-l mutați?
- Ichabod făcu ochii mici și îl fixă pe avocat.
- Să mă tem? Păi, mie nu-mi e frică niciodată să judec un proces. Te-aș întreba mai bine de ce te temi tu, dacă evenimentul va avea loc la Clanton?
- Mi se pare că v-am explicat.
- Uite care-i treaba: domnul Hailey va fi judecat luni, în Clanton. Asta-nseamnă, peste trei zile. Iar eu nu sunt de acord cu transferul, pentru că nu are nici o importanță unde se va ține procesul. Vreau să spun că am cântărit situația foarte bine și concluzia mea e clară. De altfel, mie-mi convine să fie judecat aici, în Clanton. Deci, procesul nu va fi mutat. Mai ai vreo problemă?
- Nu, domnule.
- Bine, atunci pe luni.

Jake intră în biroul lui pe ușa din spate. Cea din față fusese încuiată de vreo săptămână. Mereu se găsea careva care să bată sau să strige, mai ales reporteri. Dar îl căutau și prietenii care voiau să intre pentru a mai sta de vorbă cu el, sperând, în felul acesta, să mai afle câte ceva despre proces. Clienții erau de domeniul trecutului. Telefonul suna întruna. Jake nu-l mai atingeau. Singura care mai ridica receptorul era Ellen, dacă se întâmpla să fie pe aproape.

De data aceasta, o găsi în sala de ședințe, cu nasul în tratatele de drept. Rezumatul pe care i-l făcuse, în legătură cu cazurile M'Naghten, era o capodoperă. Îi ceruse să nu scrie mai mult de douăzeci de pagini. Ea, însă, îi dăduse șaptezeci și cinci, scrise la mașină, fără nici un spațiu liber, explicându-i că fusese imposibil să se restrângă la mai puțin. Cercetarea pe care o făcuse nu avea nici un fel de cusur. Începuse cu primul caz, din Anglia anilor 1800, urmărind apoi evoluția apărării, pe motive de iresponsabilitate, timp de o sută cincizeci de ani, în statul Mississippi. Trecuse peste cazurile insignifiante, detaliindu-le cu mare pricepere pe cele importante. Rezumatul se încheia cu o scurtă prezentare a legii curente, cu aplicabilitate la cazul lui Carl Lee Hailey.

Într-un document mai scurt, de numai paisprezece pagini, Ellen explicase de ce nu era posibil să se renunțe la prezentarea fotografiilor celor două victime, după omor. Statul întreg știa de ele, iar ea nu găsisese nici o cale prin care să nu fie folosite la proces.

Mai bătuse la mașină și treizeci și una de pagini despre crime justificate, trăgând aceeași concluzie ca și el: rareori scăpau de pedeapsă. Descoperise un caz mai vechi, în Mississippi, când un bărbat prinsese și omorâse un evadat înarmat. Fusesse achitat, dar diferența dintre acesta și cazul Hailey era enormă. Jake se înfurie pe Ellen, pentru că nu-i ceruse să facă așa ceva. Dar nu-i reproșă nimic, odată ce îi prezentase tot ce-i comandase.

Cea mai mare surpriză o avu când citi prezentarea ei despre doctorul W. T. Bass. Se întâlnise de două ori cu el, în săptămâna aceea, și discutaseră amănunțit cazurile M'Naghten. Pregătise douăzeci și cinci de pagini cu întrebările pe care trebuia să le pună Jake și cu răspunsurile lui Bass. Era un dialog deosebit de bine condus și avocatul se miră de felul în care fata reușise să-l asezoneze, subtil și spiritual totodată. Când era de vârsta ei, îl interesa mai mult partea romantică a lucrurilor, decât cercetarea. Ea însă, deși era studentă în anul trei, scria ca în tratatele de drept.

- Cum a mers? întrebă fata.
- N-a vrut să cedeze. Procesul va începe luni, aici, cu aceiași candidați la juriu, minus cei douăzeci, care au fost "subtil" amenințați.

- E nebun.
- La ce lucrezi?
- Sunt pe cale să termin prezentarea care susține necesitatea discutării în detaliu a violului, în fața juriului. Până acum, arată bine.

- Când termini?
- Cam când îți trebuie?
- Dacă e posibil, până duminică aș vrea s-o am. Și încă ceva.
Fata își puse carnetul deoparte și ascultă.

- Psihiatrul din partea procuraturii este doctorul Wilbert Rode-heaver, șeful de la Whitfield. E-acolo de când lumea și are experiența a sute de cazuri de iresponsabilitate. Aș dori să aflu de câte ori a fost implicat direct în proces.

- I-am întâlnit numele de câteva ori.
- Buuun. Așa cum știi, singurele cazuri peste care-am dat sunt cele de la Curtea Supremă, după ce acuzatul a fost condamnat și-a făcut apel. Achitățile nu sunt prezentate. Dar pe mine, astea mă interesează cel mai mult.

- Unde bați?
- Am vaga impresie că Rodeheaver e împotriva confirmării iresponsabilității, în orice situație. Chiar și atunci când acuzații erau evident nebuni, el n-a dat acest verdict. Aș vrea să-l întreb pe Rodeheaver, la proces, cum se face că el a afirmat că un anume individ era sănătos, deși se vedea clar că realitatea îl contrazicea. Mi-ar plăcea să găsim un astfel de caz, în care juriul să fi hotărât achitarea.

- Așa ceva e foarte greu de găsit.

- Știu, dar tu poți s-o faci, Row Ark. Te urmăresc de-o săptămână și mi-am dat seama că nimic nu-ți este imposibil.

- Mă flatezi, șefule.

- S-ar putea să fie nevoie să dai telefoane pe la avocații care-au avut cazuri în care a fost și el implicat. O să fie greu, dar, te rog, încearcă.

- Bine, șefule. Sunt sigură că-l vrei pentru ieri!

- Nu tocmai. Mă îndoiesc că audierea lui Rodeheaver se va face mai repede de-o săptămână, așa că mai ai ceva timp.

- Nu prea știu cum am să abordez problema. Zici că nu-i așa urgent?

- Nu, dar să te grăbești cu prezentarea violului.

- Da, șefu'!

- Ai mâncat?

- Nu mi-e foame.

-Bine. Să nu-ți faci nici un program pentru masa de seară.

- Ce vrei să spui?

- Mi-a venit o idee.

- Vrei să-mi propui o întâlnire amoroasă?

- Nu, vreau să te invit la masă ca între doi profesioniști.

Jake își puse documentele în două serviete și plecă. Înainte de a ieși, spuse:

- Sunt la Lucien. Dar nu mă suna decât în caz de maximă urgență. Nu spune nimănui unde mă aflu.

- La ce vrei să lucrezi?

- La componența juriului.

Pe Lucien îl găsi dormind în balansoar. Sallie nu era acolo. Jake urcă în biroul de la etaj. Lucien avea mai multe tratate de drept decât toți avocații la un loc. Jake răsturnă conținutul celor două serviete pe un scaun, iar pe birou așază o listă alfabetică a juriului, un teanc de cartonașe și mai multe creioane marcatore: albastru, pentru bărbați, roșu, pentru femei, negru pentru oamenii de culoare, indiferent de sex. Primul nume era Barry Acker. Îl scrisese cu litere de tipar pe un cartonaș și făcuse vreo câteva însemnări: vârsta, patruzeci; căsătorit a doua oară, cu trei copii, dintre care două fete; e proprietarul unui magazin de feronerie cam neprofitabil; soția, secretară la o bancă; are o camionetă; îi place să vâneze; poartă cizme de cowboy; e de treabă; Atcavage dăduse, marți, o raită pe la magazinul lui și constatase că are și ceva educație, după felul în care vorbea. Jake notă fișa cu nouă.

Avocatul era foarte mulțumit de modul lui de lucru. Cu siguranță, Buckley nu se străduia atât.

Următorul era Bill Andrews. Ce mai nume! În cartea de telefon existau vreo șase! Jake, Harry Rex și Ozzie cunoșteau fiecare câte unul, dar nu știau despre care era vorba, așa că puse semnul întrebării în dreptul lui.

Gerald Ault. Jake zâmbi când îi scrisese numele pe fișă. Ault trecuse pe la el, prin birou, cu câțiva ani în urmă, când banca îi luase dreptul de a mai achita ipoteca pe casa lui din Clanton. Soția se îmbolnăvisese grav de rinichi și cheltuielile cu tratamentul îi ruinaseră. Era un intelectual educat la Princeton, unde o și cunoscuse pe soția lui. Ea se trăgea din comitatul Ford, singurul

copil al unei familii de nebuni care își investiseră toți banii în căile ferate. Sosiseră aici tocmai când părinții fetei fuseseră ruinați și viața lor se transformă într-o luptă continuă pentru existență. Ault predase o vreme la o școală, apoi fusese șeful bibliotecii și, mai târziu, funcționar la tribunal. Nu putea suferi muncile grele. Apoi, soția lui se îmbolnăvise și își pierduseră casa. Ault lucra acum într-un magazin de mărunțișuri.

Jake știa despre Gerald Ault ceva despre care ceilalți habar n-aveau. Pe când era copil, în Pennsylvania, familia lui trăia la o fermă de lângă autostradă. Într-o noapte, pe când dormeau, izbucnise un incendiu. Un motociclist care trecea întâmplător se opri și spărsese ușa, salvându-i pe cei din familia Ault. Focul se întinsese repede, iar Gerald și fratele lui se treziseră încercuiți de flăcări, în dormitorul lor de la etaj. Alergaseră la fereastră și începură să plângă și să țipe. Părinții și lucrătorii de la fermă urlau zadarnic pe pajiștea din fața casei. Flăcările cuprinseseră toată clădirea, cu excepția dormitorului lor. Deodată, salvatorul se stropi din belșug cu apă de la furtunul din grădină, se strecură în casă, luptă cu flăcările și cu fumul și ajunse sus, în dormitor. Acolo, sparse fereastră, îi înșfăcă pe Gerald și pe fratele lui și sări de la etaj. Printr-un miracol, nu pățiră nimic. Toată lumea îi mulțumise salvatorului, cu lacrimi în ochi. Fusese primul negru pe care îl văzuseră copiii, până atunci.

Gerald Ault era unul dintre puținii oameni albi care îi iubeau din suflet pe negri. Jake scrisese un zece în dreptul numelui său.

Șase ore lucra la lista juriului, făcând fișe, concentrându-se asupra numelor, închipuindu-și-l pe fiecare deliberând și aducând argumente, la tribunal. Le dăduse și note. Scrisese automat, în dreptul fiecărui negru, câte un zece. În cazul albilor, fu mai greu. Bărbații primiseră note mai mari decât femeile; tinerii fură notați mai bine decât bătrânii; cei cu educație și liberalii, la fel. Îi elimină pe candidații care primiseră avertismentul din partea Klan-ului. Acum știa câte ceva despre o sută unsprezece persoane din juriu. Cu siguranță, Buckley nu avea cum să fie mai bine informat.

Ellen bătea la mașină, când Jake se întoarse de la Lucien. Se opri, închise tratatul de pe birou și se uită la el.

- Unde mergem să mâncăm?
- Facem o excursie.
- Unde?
- Ai fost vreodată la Robinsonville, Mississippi?
- Nu, dar sunt gata de drum. Ce e acolo?
- Nimic, în afară de bumbac, de soia și de un restaurant micuț, nemaipomenit.

- E nevoie de ținută specială?

Jake se uită cercetător la ea. Era îmbrăcată ca de obicei, în jeans decolorați, fără șosete și un tricou marinăresc, cu trei numere mai mare decât măsura ei.

- E bine cum ești, zise el.

Stinseră luminile și plecară cu Saab-ul. Jake opri în dreptul unui magazin de băuturi, de unde cumpără un carton de bere "Coors" și o sticlă rece de

Chablis.

- Trebuie să vii cu băutura de-acasă, acolo, îi explică el, după ce porniră mai departe.

Soarele apunea în depărtare, pe autostradă. Ellen făcu pe barmanița și desfăcu două cutii de bere.

- Cât e de departe restaurantul acela? Întrebă ea.

- Cam la o oră și jumătate.

- O oră și jumătate? Mor de foame!

- Atunci bea bere. Îți spun eu că merită.

- Ce meniu avem?

- Grătar, creveți, piciorușe de broască și somn.

Ellen luă o gură de bere.

- Om vedea.

Jake apăsă pe accelerație și trecură în viteză podurile de peste nenumăratele râuri care se varsă în lacul Chatulla. Urcară dealurile acoperite de vegetație verde închis, întâlnind în drum camioane cu bușteni, în ultima lor cursă pe ziua aceea. Jake coborî geamurile, lăsând vântul să intre în mașină. Ellen își dădu capul pe spate și închise ochii. Părul ei des și ondulat flutura ușor, în jurul feței.

- Uite ce-i, Row Ark. Masa asta e strict profesională...

- Sigur că da!

- Vorbesc serios. Eu sunt șeful, tu, angajata mea și nu va fi decât o masă de afaceri. Nici mai mult, nici mai puțin. Așadar, să nu dai frâu liber imaginației specifice generației tale, eliberată de prejudecăți sexuale.

- Se pare că tu ești cel care are idei de-astea.

- Nu, dar știu exact ce-ți trece prin minte.

- De unde ghicești tu la ce mă gândesc? Chiar crezi că ești irezistibil și că mor de nerăbdare să te seduc?

- Nu-ți cer decât să-ți vezi de treabă. Am o căsătorie fericită. Nevastă-mea e-n stare să facă moarte de om, dac-o înșel.

- Foarte bine! Atunci, să ne prefacem că suntem doi prieteni care iau masa împreună.

- Chestia asta nu prea ține aici, în sud. Un prieten bărbat nu poate lua masa cu un prieten femeie, dacă e-nșurat. Pur și simplu, nu merge!

- De ce?

- Pentru că bărbații nu au prietene. Cu nici un chip! Eu unul nu cunosc nici un om aici, în ținut, care să fie prieten cu o femeie, dacă e căsătorit. Cred că așa ceva nu s-a mai întâmplat de pe vremea Războiului Civil.

- Aici, la voi, se trăiește încă în Evul Mediu. De ce sunt nevestele din sud atât de geloase?

- Pentru că așa le-am educat noi. Dacă soția mea s-ar întâlni să ia masa cu un bărbat, i-aș suci gâtul și-aș da imediat divorț. I-am și spus-o, de altfel.

- Asta-i absurd.

- Bineînțeles!

- Soția ta nu are nici un prieten?

- Din câte știu eu, nu. Dacă afli de vreunul, spune-mi!

- Iar tu n-ai nici o prietenă?

- De ce să am ca prieten o femeie? Ele nu sunt dispuse să vorbească despre fotbal, vânătoare, politică, procese sau despre orice altceva ce mă interesează pe mine. În schimb, lor le place să discute de copii, de modă, de rețete culinare, mobilă - lucruri la care eu nu mă pricep deloc. Nu, nu am nici o femeie-prieten. Și nici un vreau.

- Asta-mi place mie aici, în sud: oamenii sunt atât de toleranți!

- Mulțumesc!

- Dar prieteni evrei, ai?

- Nu cunosc nici unul, aici, în comitatul Ford. Am avut un prieten foarte bun, pe când eram student. Îl chema Ira Tauber și era din New Jersey. Eram foarte apropiați. Mie-mi plac evreii. Știi prea bine că și Iisus era din neamul lor. N-am înțeles niciodată antisemitismul.

- Doamne, păi tu ești un adevărat liberal! Spune-mi, ce gândești despre homosexuali?

- Mi-e milă de ei. Nu-și dau seama ce pierd. Dar asta-i treaba lor!

- Ai putea fi prieten cu un homosexual?

- Cred că da, atâta vreme cât nu știu că e.

- Nu, am greșit! Ești republican.

Ea îi luă cutia goală de bere din mână și o aruncă pe bancheta din spate. Mai desfăcu două. Soarele scăpătase și aerul greu se răcorise, devenind tăios la viteza de o sută patruzeci de kilometri pe oră.

- Deci, nu putem fi prieteni, zise ea.

- În nici un caz!

- Și nici iubiți.

- Te rog, lasă-mă să conduc.

- Atunci, ce suntem?

- Păi, eu sunt avocatul și tu ești funcționarul meu juridic. Eu sunt șeful, tu, subalternul.

- Tu ești bărbat, eu sunt femeie.

Jake se uită cu nesaț la sânii ei conturați frumos de tricou.

- În privința asta, nu e nici o îndoială.

Ellen întoarse capul, uitându-se la peisajul încântător prin care treceau. Jake zâmbi și accelerează, luând câte-o gură de bere. Trecură prin niște intersecții și, deodată, dealurile dispărură și terenul deveni plat.

- Și cum se numește restaurantul? Întrebă ea.

- Hollywood.

- Cum?

- Hollywood.

- De ce se numește așa?

- Pentru că, mai demult, localul se afla într-un orășel cu numele acesta, de aici, din Mississippi. A dispărut într-un incendiu și-a fost reconstruit la Robinsonville. Lumea-i zice tot Hollywood.

- Și ce-i așa grozav?

- Au mâncare excelentă, muzică bună, iar atmosfera e nemaipomenită. Mai are avantajul că se află la mare distanță de Clanton și n-o să mă vadă

nimeni luând masa cu o femeie frumoasă.

- Eu nu sunt o femeie; sunt subaltern.

- Un subaltern ciudat și frumos.

Ellen își zâmbi în barbă și își trecu degetele prin păr. La o intersecție, cotiră spre stânga și merseă spre vest, până intrară în localitatea pe care o căutau. Pe-o parte a drumului se aflau o mulțime de case de lemn goale, iar vizavi, un fel de magazin, în jurul căruia parcaseră vreo două-sprezece automobile. Prin fereastră străbătea o muzică plăcută. Jake înșfăcă sticla de Chablis și o conduse pe funcționara lui juridică sus, pe trepte. Intrară. Lângă ușă, se afla o scenă mică, unde o negresă bătrână, dar frumoasă, Merle, stătea la pian și cânta "Noți ploioase în Georgia". În restaurant erau trei rânduri de mese, pe jumătate ocupate. O chelneriță turnă bere dintr-o cană și le făcu semn să se așeze la o masuță roșie.

- Poate doriți să vă servim niște murături prăjite cu mărar? îl întrebă ea pe Jake.

- Te rog! Două porții.

Ellen se încruntă și se uită la Jake.

- Murături prăjite cu mărar?

- Sigur. Voi, la Boston, nu mâncați așa ceva?

- Frigeți chiar totul aici?

- Tot ce e comestibil. Dacă nu-ți place, mănânc eu tot.

De la masa vecină, se auziră râsete și chicoteli. Patru perechi toastau în cinstea cuiva sau a ceva. Întreg restaurantul era plin de râsete și de toasturi.

- Ce-mi place mie aici, e că poți sta oricât și poți face orice. Nu te bagă nimeni în seamă. În curând vor începe să cânte și să danseze.

Jake comandă creveți și somn pentru amândoi. Ellen trecu peste piciorușele de broască. Chelnerița le turnă Chablis și ei toastară pentru Carl Lee Hailey și nebunia lui.

- Ce zici de Bass? întrebă Jake.

- E martorul perfect. Va spune tot ce vrem noi.

- Și asta te pune pe gânduri?

- M-ar pune, dacă ar fi un martor ocular. Dar el e expert și-și va spune opinia ca specialist. Cine l-ar putea contrazice?

- E credibil?

- Când nu e beat, da. Am stat de vorbă cu el de două ori, săptămâna asta. Miercuri, era beat și indiferent. Cred că ne poate fi de folos la fel ca orice alt psihiatru. Lui nu-i pasă care-i adevărul și-o să spună ce dorim noi.

- Crede că Hailey a fost iresponsabil, când a comis crima?

- Nu. Tu crezi?

- Nici vorbă, Row Ark. Carl Lee mi-a spus ce-o să facă înainte cu câteva zile de-a comite omorul. Mi-a și arătat locul de unde avea de gând să-i împuște pe nenorociții ăia. Atunci, nu mi-am dat seama. Oricum, clientul nostru știa exact ce face.

- De ce nu l-ai împiedicat?

- Pentru că nu l-am crezut. Abia se petrecuse violul și fata era între viață și moarte.

- L-ai fi oprit, dacă ai fi putut?
- I-am spus lui Ozzie despre planul lui. Dar atunci nimeni n-ar fi crezut că se va întâmpla un asemenea lucru. Ca să-ți spun sincer, nu, nu l-aș fi oprit nici dacă aș fi fost sigur că intenționa să facă ce-a făcut. Și eu aș fi procedat ca el.

- Cum?

- Exact în același fel. A fost ușor.

Ellen încerca să se-apece de murăturile prăjite cu mărar. Le întorcea de pe o parte pe alta, fără să se hotărăscă să înceapă. Tăie una în două, o luă cu furculița și suflă. Apoi o băgă în gură și mestecă agale. O înghiți și împinse repede farfuria în fața lui Jake.

- Tipic iancheilor! zise el. Nu te înțeleg, Row Ark. Nu-ți plac murăturile cu mărar, ești atrăgătoare, foarte inteligentă, ai putea lucra la orice birou de avocatură din țară, să faci bani frumoși și, totuși, vrei să-ți irosești cariera în cazuri care îți alungă somnul, apărând niște condamnați ce-și merită soarta. Ce te face să te-avânți așa, Row Ark?

- Și tu ai insomnii, din cauza acelorași oameni. Acum, e vorba de Carl Lee Hailey. Anul viitor, va fi altul. O dată și o dată tot ai să pierzi și-ai să vezi ce îngrozitor e când i se aplică pedeapsa. În momentul în care condamnatul va fi legat de scaunul electric, iar el se va uita la tine pentru ultima oară, ai să fii alt om și-ai să-ți dai seama cât de barbar e sistemul ăsta. Să-ți aduci aminte de vorbele mele.

- Atunci am să-mi las barbă și mă-nscriu în ACLU.

- S-ar putea, numai să te primească.

Chelnerița le aduse creveții într-o tigăiță neagră. Sfârâiau în unt și miroseau a usturoi și a sos picant. Ellen își puse o porție mare și mână hămesită. Merle, cântăreața, începu un dixie și toată lumea începu să bată ritmul din palme, cântând alături de ea.

Chelnerița le aduse un platou cu piciorușe de broască, bine prăjite. Jake termină de băut un pahar cu vin și-și luă o grămadă la el în farfurie. La sfârșit, veni somnul la grătar, pe farfurii fierbinți. Mâncară și băură încet, savurând aceste delicatese și uitându-se unul la altul.

Pe la miezul nopții, sticla se golise și începură să se stingă luminile. Își luară rămas bun de la chelneriță și de la Merle, apoi se îndreptară către mașină. Jake își puse centura de siguranță.

- Sunt prea amețit, ca să fiu în stare să conduc, zise el.

- Și eu la fel. Am văzut un motel pe-aici, pe undeva.

- Da, dar nu erau locuri libere. Bună mișcare, Row Ark. Mă-mbeți și-apoi încerci să profiți de mine.

- Dacă-aș putea, chiar c-aș face-o, domnule.

O clipă, li se întâlniră privirile. Lumina roșie de la firma restaurantului se reflectă pe fața fetei. Momentul se prelungi, apoi, însă, Jake porni mașina, o lăsă să se încălzească puțin și plecă prin noapte.

Mickey Mouse îl sună sâmbătă dimineața devreme pe Ozzie acasă și-i spune că se anunțau necazuri și mai mari din partea Klan-ului. Încăierarea de joi nu se petrecuse din cauza lor, deși toată lumea credea asta. Ei mășăluiseră în liniște și-acum șeful lor era pe moarte. Vor fi represalii, de data aceasta ordinele veneau de sus. Întăririle din alte state erau pe drum, așa că urma o perioadă de violență extremă. Până acum, nu știa nimic sigur, dar promise că-l va anunța la timp.

Ozzie se așază pe marginea patului, masându-și ușor umflătura din ceafă. Îl sună pe primar, apoi pe Jake. Se întâlniră toți trei după o oră, în biroul șerifului.

- Situația riscă să ne scape de sub control, zise Ozzie care își pusese o pungă cu gheață la ceafă și se strâmba de durere la fiecare cuvânt. Știu asta de la un informator de încredere. Klan-ul vrea să se răzbune pentru ceea ce s-a petrecut joi. Cică aduc întăriri din alte state.

- Și tu crezi asta?
- N-am curaj să nu țin cont de ce s-a spus.
- Același informator? întrebă Jake.
- Da.
- Atunci cred și eu.
- Cineva spunea că există posibilitatea mutării sau amânării procesului, zise Ozzie. Așa e?

- Nu. M-am întâlnit ieri cu judecătorul Noose și mi-a spus că nu acceptă schimbarea de instanță. Procesul va începe luni, aici.

- L-ai povestit de crucile în flăcări?
- I-am spus tot.
- A-nnebunit? întrebă primarul.
- Da. Și s-a și prostit. Sper să nu mă spuneți.
- Din punct de vedere juridic, se află pe un teren solid? întrebă Ozzie.
Jake dădu din cap.

- Mai degrabă pe nisipuri mișcătoare.
- Și ce-ai de gând să faci? întrebă primarul.
Ozzie își schimbă punga cu gheață, masându-și ceafa ușor.

- Vreau din tot sufletul să prevenim o nouă încăierare. Spitalul nostru e prea mic ca să ne permitem așa ceva. Trebuie să luăm niște măsuri. Negrii sunt mânioși și iritabili și nu le trebuie decât foarte puțin să ia foc. Unii abia așteaptă un prilej ca să-nceapă să tragă. Și robele acelea albe sunt niște ținte excelente. Am simțământul că Klan-ul va face o neghiobie, cum ar fi să încerce să omoare pe cineva. Și vor fi implicați membri de-ai lor din toată țara. Cel puțin așa mi-a spus informatorul meu.

Șeriful își mișcă încet capul și schimbă iar punga cu gheață.

- Domnule primar, nu-mi place că trebuie să procedăm așa, dar cred că ar fi bine să-l sunați pe guvernator, să trimită aici Garda Națională. Știu că e o măsură drastică, însă nu vreau să văd pe nimeni omorât.

- Garda Națională! repetă primarul, nevenindu-i să creadă.
- Exact.

- Și să ocupe orașul?
- Da. Pentru protecția cetățenilor.
- Să patruleze pe străzi?
- Da. Cu arme și cu toată dotarea.
- Doamne, asta-i chiar o măsură drastică. Nu cumva exagerezi?
- Deloc. E clar că n-am destui oameni ca să fac față. N-am fost în stare să oprim o încăierare petrecută sub nasul nostru. Klan-ul aprinde cruci în tot ținutul, iar noi nu-i putem opri. Ce se va-ntâmpla dacă și negrii vor organiza ceva? N-am destui oameni, domnule primar. Trebuie să fim ajutați.

Jake fu de părere că era o idee excelentă. Cum s-ar mai putea alege un juriu imparțial și neinfluențabil, cu Garda Națională în jurul tribunalului? Își imaginează jurații trecând, luni, printre soldații înarmați, în jeep-uri sau chiar în tancuri. Cum să mai fii imparțial într-o astfel de situație? Cum să mai insiste Noose ca procesul să aibă loc în Clanton? Cum să se opună Curtea Supremă la mutarea procesului, mai ales că există posibilitatea unei condamnări? Clar, ideea era excelentă.

- Ce părere ai, Jake? Întrebă primarul, cerându-i ajutorul.
- Cred că n-avem de ales, domnule primar. Nu mai rezistăm la încă o încăierare. V-ar putea afecta și din punct de vedere politic.
- Nu-mi pasă mie de politică! replică primarul nervos, convins fiind că Ozzie și Jake știau foarte bine adevărul.

Primarul fusese reales ultima oară la diferență de mai puțin de cincizeci de voturi și nu-și permitea să facă nici o mișcare, fără să se gândească foarte bine înainte. Ozzie observă rânjetul fugar al lui Jake, în vreme ce primarul se frământa la gândul că orașelul lui va fi invadat de soldați.

Sâmbătă, după căderea întinericului, Ozzie și Hastings îl conduseră pe Carl Lee, prin ușa din spate a închisorii, la mașina poliției. Râdeau și vorbeau tare, îndreptându-se spre Craft Road. Curtea din fața casei lui Hailey era plină de mașini, așa că fură nevoiți să parcheze în drum. Carl Lee intră ca un om liber și fu, îndată, îmbrățișat de prieteni, de rude și de copiii lui. Nu-i anunțase nimeni că va veni. Îi strânse pe toți patru în brațe cu desperare, de parcă era pentru ultima oară. Mulțimea îi privea în tăcere. Bărbatul uriaș îngenunchease și își înfundase fața în trupurile firave ale copiilor, care plângeau. Din ochii tuturor curgeau lacrimi.

Bucătăria era plină de bunătați și oaspetele de onoare fu așezat în capul mesei, înconjurat de familie. Reverendul Agee spuse o rugăciune de mulțumire, de speranță și de bun venit. Ozzie și Hastings își umplură farfuriile și ieșiră pe terasă, unde începură să discute, apărându-se de țânțari, strategia pe care aveau s-o urmeze în timpul procesului. Șeriful se temea de momentele în care Carl Lee va fi transportat de la închisoare la tribunal și înapoi. Acuzatul însuși demonstrase că atunci era posibil orice.

După masă, mulțimea năvăli în grădina din față. Copiii se jucau, iar adulții rămaseră pe terasă, în jurul lui Carl Lee. Era eroul lor și se mândreau că-l cunosc personal. În ochii acestor oameni, el se afla la închisoare dintr-un

singur motiv. Sigur, îi omorâse pe cei doi tineri, dar nu asta era problema. Dacă ar fi fost alb, cu siguranță că ar fi primit și-un premiu pentru ceea ce făcuse. L-ar fi acuzat doar cu jumătate de gură, dar cu un juriu alb, totul ar fi fost o joacă. Deci, Carl Lee fusese acuzat, după părerea lor, numai pentru că era negru. Credeau cu putere în asta. Îl ascultară cu atenție când le vorbi despre proces. Le spuse că avea nevoie de rugăciunile și de suportul lor moral, așa că dorea să-i vadă pe toți în sală, alături de familia lui.

Stătură în atmosfera aceea umedă ore-ntregi, în jurul lui Gwen și al lui Carl Lee. La plecare, îi îmbrățișară și le promiseră că vor fi luni la tribunal. În sinea lor, însă, se întrebau dacă-l vor mai vedea vreodată acolo, pe terasă.

Pe la miezul nopții, Ozzie le spuse că era timpul să plece. Carl Lee o îmbrățișă pe Gwen și pe copii, apoi intră în mașină.

Bud Twitty muri în noaptea aceea. Dispecerul îl sună pe Nesbit, care îl anunță pe Jake. Acesta își notă în agendă, ca să nu uite să trimită flori.

32

Duminică. Cu o zi înainte de proces. Jake se sculă de la ora cinci, cu un nod în gât și cu dureri de cap, pe care le atribui evenimentelor ce aveau să înceapă a doua zi. De fapt, sâmbătă seara stătuse cu Ellen la Lucien pe terasă, până târziu. Fata se hotărâse să doarmă acolo, pe canapea, așa că Jake se culcă la el, la birou.

După ce se întinse, auzise voci în stradă. Se sculase și se duse bâjbâind pe balcon. Rămăsese cu gura căscată de uimire, când văzu scena ce se derula în jurul tribunalului. Începuse războiul! Străzile erau pline de camioane și jeep-uri cu soldați care coborau în fugă, dându-și silința să pară cât mai bine organizați și militaroși. Se azeau comenzi prin radio și superiorii țipau la oamenii lor să se grăbească. În părculețul din fața tribunalului se organiză un post de comandă, chiar lângă pavilionul de vară. Trei plutoane de soldați întindeau funii și băteau pari în pământ cu niște ciocane enorme, ridicându-și corturile. Peste tot, în scuar, fură ridicate baricade, iar santinelele își ocupară posturile. Fumau și stăteau sprijiniți de stâlpii de iluminat.

Nesbit, așezat pe capota mașinii, îi privea cum fortificau orașul Clanton. Intrase în vorbă cu vreo doi gardieni. Jake făcu o cafea și i-o duse jos. Acum era în siguranță, așa că Nesbit se putea duce acasă să se odihnească până seara. Jake se întoarse pe balcon și se uită la militari, până în zori. După ce coborâră toți, camioanele plecară în nordul orașului, într-un loc special amenajat pentru Garda Națională. Estimă numărul lor cam la două sute. Se învârteau prin scuar în grupuri mici, așteptând să se lumineze și să apară ceva interesant.

Noose era furios. Cum îndrăzniseră să cheme Garda Națională, fără să-l

consulte? Era procesul lui. De fapt, primarul se gândise la asta, dar Jake îi explicase că era de datoria lui să ferească orașul de necazuri, nu a judecătorului. Ozzie fusese de aceeași părere, așa că nu-l anunțaseră pe Noose.

Șeriful veni împreună cu Moss Junior Tatum și făcură cunoștință cu colonelul, în chioșcul de vară. Se plimbară în jurul scuarului, inspectând trupele și pavilioanele. Ozzie indică unele puncte și colonelul păru să fie de acord cu ceea ce voia el. Moss descuie tribunalul pentru ca soldații să aibă acces la toalete și la apa de băut. Șacalii preseii aflară de existența trupelor abia după ora nouă. Începu o goană nebună, camerele de luat vederi și microfoanele înregistrau orice cuvânt rostit de câte un sergent sau un caporal.

- Cum vă numiți, domnule?
- Sergent Drumwright.
- De unde sunteți?
- Booneville.
- Unde vine asta?
- Cam la o sută cincizeci de kilometri de aici.
- De ce-ați venit?
- Am fost chemați de guvernator.
- De ce v-a chemat?
- Ca să ținem lucrurile sub control.
- Vă așteptați la necazuri?
- Nu.
- Cât veți sta aici?
- Nu știu.
- Cine știe?
- Bănuiesc că guvernatorul.
- Cam așa se discuta în scuar.

Vestea despre invazie se răspândi rapid în dimineața aceea liniștită de duminică, așa că, după ce ieșiră de la biserică, locuitorii orașului se duseră cu toții spre scuar să se convingă cu propriii lor ochi că armata împresurase tribunalul. Santinelele mutară baricadele, lăsând să pă-trundă mulțimea. Oamenii se învârteau încolo și-ncoace, uitându-se la soldații aceia adevărați, înarmați și la jeep-urile lor. Jake stătea în balcon bând cafea și trecând în revistă fișele juriului.

O sună apoi pe Carla și-i povesti cum fusese desfășurată Garda Națională. El era bine, sănătos. De fapt, nu se simțise niciodată mai în siguranță ca acum. Sute de soldați înarmați îl păzeau. Da, mai avea și garda de corp. Da, și casa era la locul ei. Pentru că nu se anunțase nimic oficial, nu-i spuse de moartea lui Bud Twitty. Poate că ea n-avea s-audă despre asta și era mai bine așa. Se duceau la pescuit cu barca tatălui ei, iar Hanna ar fi vrut să fie și el acolo. Își luă rămas bun, dorindu-și mai mult ca oricând să le aibă alături.

Ellen Roark descuie ușa din spate și puse pe masa din bucătărie o pungă

cu alimente. Scoase un dosar din geantă și începu să-și caute șeful. Acesta era în balcon, uitându-se la fișe și la clădirea tribunalului.

- Bună seara, Row Ark.

- Bună seara, șefule, îi răspunse ea, întinzându-i un dosar gros. Iată rezultatele pe care mi le-ai cerut, în legătură cu cererea de acceptare a folosirii datelor despre viol, în proces. Îmi cer scuze pentru volumul mare, dar au fost multe de spus.

Era o lucrare excelentă, la fel ca toate cele dinainte. Avea și cuprins și bibliografie, iar paginile erau numerotate. Jake le răsfoi.

- La naiba, Row Ark, doar nu ți-am cerut un tratat!

- Știu că te sperie orice lucrare mai doctă, așa că am făcut eforturi să nu folosesc cuvinte mai lungi de trei silabe.

- Măi, măi, suntem foarte nebunatici astăzi! N-ai putea să-mi faci un rezumat de vreo treizeci de pagini?

- Știi ceva? Ți-am oferit un studiu documentat, redactat de un student în drept foarte dotat, cu un talent deosebit de a gândi și a scrie clar. E lucrarea unui geniu, e a ta și nu te costă absolut nimic. Așa că nu mai cârți.

- Am înțeles, să trăiți! Te doare cumva capul?

- Da. Mă doare de azi dimineață. Am bătut la mașină mai bine de zece ore și simt nevoia să beau ceva. Ai cumva un mixer?

- Ce să am?

- Un mixer. E o invenție nouă, de-a noastră, a celor din nord. Se folosește la bucătărie.

- E unul pe raft, lângă cuptorul cu microunde.

Fata dispăru. Se întunecase și circulația din scuar se mai domolise. Oamenii se plictisiseră să se tot uite la soldații care le păzeau tribunalul. După douăsprezece ore de arșiță sufocantă și de pâclă în centrul din Clanton, trupele erau epuizate și li se făcu dor de casă. Stăteau sub arbori, pe scaune pliante din pânză, și-l înjurau pe guvernator. Pentru că se întuneca din ce în ce mai mult, începură să tragă tot felul de sârme din clădirea tribunalului, ca să lumineze tabăra. În dreptul poștei, își făcură apariția mai mulți negri cu lumânări, pentru veghe. Începură să pășească de-a lungul trotuarului de pe strada Jackson, sub privirile, devenite dintr-o dată atente, ale celor mai bine de două sute de soldați înarmați. Liderul grupului era doamna Rosia Alfie Gatewood, o văduvă de vreo sută de kilograme, care crescuse unsprezece copii, dintre care nouă făcuseră și colegiul. Fusese prima persoană de culoare care băuse apă rece din fântâna publică din scuar și trăise s-o spună. Se uită la soldați. Nimeni nu rosti nici un cuvânt.

Ellen se întoarse cu două halbe pline cu un lichid verde. Le puse pe masă și se așeză și ea.

- Asta ce mai e?

- Bea. Ai să te simți relaxat.

- Am să beau. Dar aș vrea să știu ce e.

- Margaritas.

Jake se uită la halba lui.

- Unde e sarea?

- N-am pus nici la mine. Nu-mi place.
- Bine, atunci beau și eu tot așa. Dar de ce margaritas?
- De ce nu?
Jake închise ochii și bău.
- Row Ark, ești o femeie plină de talente.
- Doar o subalternă.
Jake mai luă o înghițitură.
- N-am mai băut margaritas de opt ani.
- Îmi pare rău.
Halba ei se golise pe jumătate.
- Ce fel de rom?
- I-aș spune poșircă, dacă n-ai fi șeful meu.
- Mulțumesc.
- Nu e rom, e tequila cu suc de lămâie și cu Cointreau. Credeam că orice student la drept știe rețeta.
- Vai, iartă-mă! Cu siguranță o știam și eu pe vremea studenției.
Fata se uită la scuar.
- Incredibil! Pare un câmp de război.
Jake sorbi și ultima picătură și se linse pe buze. Unii dintre soldați jucau cărți, alții își căutaseră refugiu, de teama țăntarilor, în tribunal. Negrii cu lumânări o luară pe strada Washington.
- Da, zise Jake zâmbind. E frumos, nu-i așa? Gândește-te la jurații noștri imparțiali, ce mutre or să facă mâine dimineață, când au să vină aici. Îmi voi reînnoi moțiunea de schimbare a instanței. Îmi va fi respinsă. Apoi, mă voi asigura că reporterii înregistrează faptul că procesul are loc într-un adevărat circ.
- De ce-au venit soldații?
- Șeriful și primarul l-au sunat pe guvernator și i-au spus că e nevoie de Garda Națională, pentru a menține liniștea și ordinea în Clanton. L-au informat că spitalul nostru e prea mic pentru procesul ăsta.
- De unde vin?
- Din Bonneville și din Columbus. La prânz i-am numărat. Sunt vreo două sute douăzeci.
- Au stat toată ziua aici?
- M-au trezit la cinci dimineața. I-am urmărit tot timpul, de-atunci. Au fost învinși de câteva ori, dar au primit întăriri. Acum câteva minute, s-au întâlnit cu dușmanul, când au sosit Miss Gatewood și prietenii ei, cu lumânările. I-a pus jos cu privirea, așa că acum joacă popa prostu'.
Ellen își termină băutura și plecă să-și mai prepare una. Jake luă fișele pentru a suta oară și le întinse pe masă. Numele, vârsta, ocupația, starea civilă, rasa, educația - citise întruna aceste informații, încă de dimineață. Sosi runda a doua de margaritas. Ellen luă fișele:
- Coreen Hagan, zise ea sorbind din halbă.
Jake se gândi puțin.
- Vârsta, aproximativ cincizeci și cinci. Secretara unui agent de asigurare. Divorțată, cu doi copii mari. Nu are mai mult decât liceul. Se trage

din Florida. Cam atât.

- Ce notă i-ai dat?
- Cred că șase.
- Foarte bine. Miliard Sills.
- Are o livadă de măslini pe lângă Mays. Aproximativ șaiszeci de ani. Cu mulți ani în urmă nepotul ei a fost împușcat în cap, de doi negri, într-un jaf, la Little Rock. Urăște oamenii de culoare. N-o să fie în juriu.

- Nota?
- Mi se pare că zero.
- Clay Bailey.
- Vârsta, în jur de treizeci. Șase copii. Penticostal devotat. Lucrează la fabrica de mobilă din vestul orașului.
- I-ai dat zece.
- Da. Sunt sigur c-a citit în Biblie despre "dinte pentru dinte". În plus, mi se pare că din cei șase copii, două sunt fete.

- Ai memorat toate fișele?

Jake aprobă și luă o gură de margaritas.

- Am simțământul că-i cunosc de ani de zile.
- Pe câți îi știi personal?
- Pe foarte puțini. Dar m-am informat asupra tuturor, mai bine decât Buckley.

- Sunt impresionată.
- Ce spui? Te-a impresionat capacitatea mea intelectuală?!
- Printre altele...
- Mă simt onorat. Am reușit să uluiesc un geniu în drept penal. Pe fiica lui Sheldon Roark! O summa cum laude în carne și oase! Stai să-i spun și lui Harry Rex.

- Unde-i elefântelul? Mi-e dor de el. E un drăguț.
- Du-te și cheamă-l. Spune-i să vină la petrecerea noastră de pe terasă și să privească spectacolul trupelor pregătite pentru bătălia cea mare.

Se întinse să ia telefonul.

- Pe Lucien nu-l chemăm?
- Nu! M-am săturat de el!

Harry Rex aduse niște tequila, găsită undeva, în fundul barului său. Se certă violent cu Ellen asupra rețetei de preparare a margaritei. Jake fu de partea funcționarei lui.

Se așezară pe balcon discutând numele de pe listă, bând zeama aceea picantă, strigând la soldați și lălăind tot felul de cântece deocheate. La miezul nopții, Nesbit o duse pe Ellen la Lucien, iar Harry Rex plecă acasă pe jos. Jake se culcă pe canapea.

Luni, 22 iulie. Nu mult după ultimul pahar cu margaritas, Jake sări din așternut și se uită la ceas. Dormise vreo trei ore. Stomacul îi ghiorăia îngrozitor și simți o durere violentă în abdomen. Nu era momentul să se gândească la mahmureală.

Nesbit dormea la volan ca un copilaș. Jake îl trezi și se aruncă pe locul din spate. Le făcu un semn santinelelor care se uitau la el de peste drum. Nesbit îl duse acasă și-l așteptă pe alee, așa cum îi ordonase. Avocatul făcu un duș și se bărbieri repede. Apoi alese un costum sobru de lână, o cămașă albă și o cravată de mătase, potrivită. Pantalonii îi veneau perfect. Avea aerul unui dandy, mai degrabă decât al unui luptător.

Dădu drumul câinelui, apoi intră din nou în mașină.

- Ai găsit totul bine? Întrebă Nesbit, ștergându-și bărbia de salivă.

- Nici urmă de dinamită, dacă la asta te referi.

Nesbit râse ca de o glumă bună, așa cum făcea, de altfel, în orice situație, enervându-și conlocutorii. Intrară în scuar și Jake coborî în fața biroului său. Nu trecuseră decât treizeci de minute de când plecase de acolo. Aprinse luminile și își făcu o cafea. Luă patru aspirine și bău un pahar mare cu suc de grapefruit. Ochii îi ardeau, capul îl durea de oboseală. Așternu filele dosarului lui Carl Lee Hailey pe masa din sala de ședințe. Fuseseră puse în ordine de Ellen, dar el voia să știe exact unde putea găsi orice document, în câteva secunde. Zâmbi mulțumit de talentul organizatoric al fetei. Aranjase dosarul pe puncte și subpuncte. Într-un carnețel erau toate datele despre doctorul Bass, precum și planul mărturiei lui. Făcuse însemnări în legătură cu posibilele obiecțiuni ale lui Buckley și găsisese argumente legale contra acestora. Jake fu mândru de pregătirile acestea în vederea procesului, dar se și simți umilit să le primească de la un student în anul trei.

Își puse dosarul în servieta lui neagră, de piele, cu inițiale aurite. Se așeză pe toaletă și mai trecu o dată în revistă fișele juriului. Le știa pe toate. Totul era pregătit.

Pe la ora cinci, bătu la ușă Harry Rex. În întunericul de-afară, părea un spărgător.

- Ce-i cu tine la ora asta? îl întrebă Jake.

- N-am putut dormi. Sunt cam neliniștit, zise el, scoțând o pungă unsuroasă. Astea-s de la Dell. Tot felul de bunătați calde. E îngrijorată.

- Mulțumesc, Harry Rex, dar nu mi-e foame.

- Ești neliniștit?

- Ca o curvă în biserică.

- Arăți cam răvășit.

- Mulțumesc.

- Totuși, ai un costum frumos.

- Mi l-a cumpărat Carla.

Harry Rex băgă mâna în pungă și scoase niște pateuri. Apoi își turnă cafea. Jake stătea în fața lui și răsfoia documentația despre cazurile M'Naghten.

- Ea a scris toate astea? Întrebă Harry Rex cu gura plină.

- Da. E o prezentare a tuturor cazurilor de iresponsabilitate din Mississippi, pe șaptezeci și cinci de pagini. A făcut-o în trei zile.
- Cred că e foarte inteligentă.
- Așa e. Și, pe lângă asta, are și ușurință la scris. La teorie, e excelentă. Are probleme cu practica.

- Ce știi despre ea?
În timp ce mesteca, pe masă îi cădeau firimituri din gură, iar el le dădea jos cu mâneca.

- E tare. A ieșit pe locul doi, în anul ei, la Ole Miss. L-am sunat pe prodecan, care mi-a spus că are toate șansele să termine prima.

- Eu am fost al nouăzeci și treilea, din nouăzeci și opt. Aș fi putut termina al nouăzeci și doilea, dar m-au prins copiind la un examen. Am vrut să fac contestație, dar până la urmă m-am gândit că tot aia e. Dar cui îi pasă, aici, al câtelea am terminat? Oamenii s-au bucurat că m-am întors în Clanton să practic avocatura și că nu m-am dus cine știe pe unde.

Jake zâmbi. Auzise povestea aceasta de o sută de ori. Harry Rex despachetă un sandviș cu pui și brânză.

- Ești cam agitat, puiule.
- N-am nimic. Prima zi e mai grea. Toate pregătirile au fost făcute. Sunt gata de atac. Nu-mi rămâne decât să aștept.

- Când vine Row Ark?
- Nu știu.
- Dumnezeule! Mă-ntreb cu ce s-o îmbrăca?
- Mai bine zis, dacă s-o îmbrăca. Sper să fie decentă. Știi ce pudic e
Noose.

- N-ai s-o lași să stea la masa consiliului, nu-i așa?
- Nu cred. O să stea în umbră, ca tine. S-ar putea să irite femeile din juriu.

- Da, e bine să fie de față, dar să n-o vadă nimeni.

Harry Rex se șterse la gură cu laba lui uriașă.

- Te-ai culcat cu ea?
- Nu! Doar n-am înnebunit, Harry Rex!
- Ai înnebunit, dacă n-ai făcut-o. Femeia asta se dă ușor.
- Atunci, ia-o tu! Am destule pe cap.
- Îi place de mine, nu-i așa?
- Așa zice.

- Cred c-am să-ncerc! exclamă el, cu fața luminată de un zâmbet. Apoi, izbucni în hohote, împrăștiind firimituri din gură, peste tot.

Sună telefonul. Jake îi făcu semn și Harry Rex ridică receptorul.
- Nu-i aici, dar, dacă aveți vreun mesaj, i-l transmit eu cu plăcere, zise el, făcându-i cu ochiul lui Jake. Da, domnule ... păi... e groaznic, nu-i așa?... Nici nu-ți vine să crezi!... Sunt de acord cu dumneavoastră. Cum ați zis că vă numiți, domnule?

Harry Rex zâmbi și închise telefonul.

- Ce voia?
- A zis că ești o rușine pentru rasa albă, pentru că te-ai pretat să aperi

un negru ca Hailey. A mai adăugat că speră într-o pedeapsă exemplară din partea Klan-ului și că baroul te va da afară, pentru că aperi oameni de culoare. De asemenea, că nu e nimic de capul tău, o dată ce ți-ai făcut ucenicia cu Lucien, care trăiește cu o negresă.

- Iar tu ai fost de acord cu el.

- De ce nu? Era atât de sincer și o spunea fără ură. Cred că se simte bine acum, că s-a descărcat.

Telefonul sună din nou. Harry Rex înșfăcă receptorul.

- Biroul domnului Jake Brigance, avocat, consultant juridic, consilier și guru în drept.

Jake porni spre toaletă.

- E un reporter! țipă Harry Rex.

- Sunt pe oliță.

- Are diaree! îi explică el reporterului.

La șase, de fapt șapte în Wilmington, Jake o sună pe Carla. Ea îi spuse că s-a trezit de mult și că acum citea ziarul și bea o cafea. Jake îi povesti despre Bud Twitty, despre Mickey Mouse și despre amenințări. Nu, lui nu-i era frică de asta, ci de juriul care va fi ales și de reacția acestuia față de el și de clientul lui. Altceva n-avea importanță. Pentru prima oară, ea nu-și mai exprimă dorința să vină acasă. Îi promise c-o va suna în seara aceea.

Când puse receptorul jos, auzi zgomote la parter. Venise Ellen și Harry Rex vorbea tare cu ea. Coborând, Jake se așteptă s-o găsească într-o fustă mini. Dar nu era așa. Se îmbrăcase ca o sudistă sadea, într-un costum sobru cenușiu, cu o jachetă en coeur. Harry Rex tocmai o felicita pentru asta. Se părea că își pusese și sutien, sub bluza de mătase neagră. Își strânsese părul într-un coc. Incredibil! Se și fardase ușor. După părerea lui Harry Rex, arăta ca un adevărat avocat.

- Mulțumesc, Harry Rex, zise ea. Mi-aș dori să am gustul tău la îmbrăcămintă.

- Arăți minunat, Row Ark, spuse și Jake.

- Și tu la fel, zise ea. Se uită și la Harry Rex, dar nu spuse nimic.

- Te rugăm să nu te superi, rosti acesta, dar suntem impresionați pentru că nu ne așteptam să ai atâtea haine. Ne cerem scuze că te-am admirat, pentru că știu că o liberală ca tine n-are nevoie de așa ceva. Da, suntem niște porci, dar tu ai vrut să vii în sud, unde noi facem complimente femeilor, indiferent dacă sunt liberale sau nu.

- Ce-i în punga aia? întrebă ea.

- Micul dejun.

O desfăcu și scoase un sandviș cu cârnați. Jake își frecă mâinile și încercă să pară entuziasmat.

- Ei, pentru că suntem toți trei aici, înainte cu trei ore de proces, ce-ați vrea să facem?

- Să preparăm niște margaritas, fu de părere Harry Rex.

- Nu! strigă Jake.

- O prepar eu.

- Pentru mine, nu, zise Ellen. Avem treabă.

Harry Rex scoase și ultimul sandviș din pungă.

- Care e primul pas, astăzi?
- După ce răsare soarele, începem procesul. La ora nouă, Noose va rosti câteva cuvinte în fața candidaților la juriu și apoi se face alegerea.
- Cât durează? întrebă Ellen.
- Două sau trei zile. Aici, în Mississippi, avem dreptul să stăm de vorbă cu fiecare candidat, între patru ochi. Asta durează.
- Eu ce fac, unde stau?
- Da' știi că are experiență! exclamă Harry Rex. Știe unde-i tribunalul?
- Nu vei sta la masa de consiliu, lângă mine și Carl Lee.
- Înțeleg, zise ea ștergându-se la gură. Tu și acuzatul veți sta singuri, înconjuerați de forțele răului, înfruntând moartea.
- Cam așa.
- Și tata face-așa, uneori.
- Mă bucur că ești de acord. Tu vei sta în spatele meu, lângă bară. Am să-l rog pe Noose să-ți permită să asisti la discuțiile secrete.
- Dar eu? întrebă Harry Rex.
- Noose nu te place deloc, Harry Rex. Ar face o criză dacă i-aș cere să-ți dea voie la discuții. Cel mai bine ar fi să ne prefacem că nu ne cunoaștem.
- Mulțumesc!
- Dar vom fi încântați dacă vei fi de față, adăugă Ellen.
- Chiar așa!
- Și ne face plăcere să mai bem împreună, continuă ea.
- Ca să vă fac rost de tequila.
- În biroul acesta nu se mai bea alcool, decise Jake.
- Până la pauza de prânz, adăugă Harry Rex.
- Aș dori să stai în spatele funcționarului meu juridic, să afli tot ce se poate despre juriu. Încearcă să-i identifici, după fișe. Vor fi, probabil, vreo sută douăzeci.
- Fie cum vrei tu.

Ivirea zorilor fu momentul în care soldații își începură activitatea. Baricadele se ridicară la loc, și străzile fură blocate. Militarii erau încruntați și atenți la orice automobil care sosea, așteptând dușmanul. Lucrurile se precipitară puțin pe la șapte și jumătate, când sosiră șacalii presei, în dubele lor colorate. Soldații îi înconjură și le spuseră că nu aveau voie să parcheze mașinile lângă tribunal, în timpul procesului. Șacalii dispărură pe străzile lăturalnice și, după câteva minute, apărură pe jos cu aparatele de filmat și cu microfoanele în mâini. Câțiva se așezară la intrarea în tribunal, alții, la ușa din spate. Un grup vru să urce în rotonda de la etajul al doilea. Murphy, omul de serviciu care fusese martor la evenimentele sângeroase, le explică, așa cum putu, că tribunalul se deschide numai la ora opt. Se formă imediat o coadă.

Autobuzele bisericilor parcară în apropiere și oamenii fură conduși încet pe strada Jackson de reverenții lor. Purtau pancarte cu "Eliberați-l pe Carl

Lee" și cântau. Pe măsură ce se apropiau de scuar, zgomotul creștea și aparatele de transmisie intrară în funcțiune. Ozzie vorbi ceva cu colonelul și soldații se relaxară. Participanții la marș fură conduși de Ozzie într-un loc din parculeț și acolo începură să mișune nerăbdători, sub privirile vigilente ale Gărzii Naționale.

La ora opt, aduseră un detector de metale și îl puseră la intrarea în tribunal. Trei polițiști înarmați până-n dinți începură să controleze lumea, care se năpusti apoi în rotondă și în alte locuri din clădire. Prather dirija "circulația" în sala de proces, așezându-i pe fiecare, și păstrând locurile pentru juriu libere. Familia va sta în față. În rândul doi se așezară desenatorii.

Klan-ul se simți obligat să apară în plină lumină a zilei, mai ales pentru a-i impresiona pe viitorii jurați. Vreo douăzeci de indivizi, îmbrăcați în robe albe, străbăteau încet strada Washington. Fură somați imediat de soldați. Colonelului burtos îi fu dat pentru prima oară în viață să se afle în fața unui membru al Ku Klux Klan-ului îmbrăcat în robă, cu glugă, și cu vreo două palme mai înalt decât el. Vru să reacționeze dur, dar observă camerele de luat vederi și se intimidă. Rosti ceva îninteligibil chiar și pentru el însuși. Ozzie îi sări în ajutor.

- Bună dimineața, băieți! le spuse el rece. Vreau să înțelegeți că suntem mai numeroși și că v-am avertizat să nu faceți vreo prostie. Pe de altă parte, știm că nu putem să vă împiedicăm să stați aici.

- Așa e, zise conducătorul lor.

- Dacă mă urmați și faceți ce vă spun, n-o să aveți necazuri.

Se luară după Ozzie și după colonel, într-un loc de pe pajiștea din fața tribunalului, unde li se spuse că acela era fieful lor, pe timpul procesului. Dacă stăteau acolo, liniștiți, colonelul le promise că trupele nu vor avea treabă cu ei. Fură cu toții de acord.

Așa cum era de așteptat, apariția robelor albe îi stârni pe negri. Aceștia începură să strige: "Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee!" Membrii Klan-ului își încleștară pumnii și strigară la rândul lor: "Executați-l pe Carl Lee! Executați-l pe Carl Lee!"

La comandă, două șiruri de soldați se aliniază între cele două tabere. Alții se așezară pe trotuare, încercuindu-i.

Începură să sosească jurații, care se strecurau cu pas iute printre soldați. Țineau citațiile strâns în mâini și ascultau strigătele celor două grupuri, nevenindu-le să-și creadă urechilor.

Onorabilul Rufus Buckley sosi în Clanton și-i informă pe soldați cine era el și ce-avea de făcut, pretinzând să-și parcheze mașina pe locul rezervat procuraturii. Reprezentanții presei începură să se agite. Trebuia să fie o persoană importantă, dacă i se permisese să-și parcheze mașina acolo. Buckley întârzie puțin în Cadillacul său bine întreținut, ca să poată fi ajuns de reporteri. Coborî și fu imediat înconjurat de aceștia. Porni agale spre tribunal, zâmbind întruna. Tirul întrebărilor se revărsa asupra lui, iar Buckley încălca regulamentul de cel puțin opt ori, adăugând, după fiecare răspuns, că nu are voie să dezvăluie nimic din ceea ce tocmai dezvăluise. La doi pași în urmă, Musgrove purta servieta marelui om.

Jake se plimba agitat prin birou. Ușa era încuiată. La parter, Ellen lucra la o informare. Harry Rex era la Coffee Shop, luându-și din nou micul dejun și stând la taclale.

Brigance se mai uită o dată la fișele împrăștiate pe birou. Se săturase de ele. Se apropie de ușile balconului. Strigătele pătrundeau pe fereastră asurzitor. Se întoarse la birou și mai citi o dată comentariile asupra juriului. Fu puțin dezamăgit.

Se întinse pe canapea, închise ochii și se gândi la o mie de alte lucruri pe care i-ar fi plăcut să le facă. De cele mai multe ori simțea că-și iubește munca, dar erau momente, ca acum, când și-ar fi dorit să fie agent de bursă sau de asigurări. Chiar și jurisconsult. Cu siguranță, tipii ăia nu făceau diaree și nu vomau din cauza serviciului lor.

Lucien îi spusese că frica aceasta era bună, era un aliat. Orice avocat trăia astfel de momente în fața unui nou juriu. Totul e să nu arate că se teme. Juraților nu le păsa nici de avocații care vorbesc repede și elocvent, nici de cei caraghioși sau eleganți. Lucien îl convinsese că adevărul îi impresiona cel mai mult, indiferent de înfățișarea avocatului. Va fi singur în fața Curții, dar și jurații se vor simți la fel.

Lucien îi spusese să-și facă din frică un prieten, pentru că, oricum, nu scapă de ea și n-avea nici un rost să și-o stârnească împotriva.

Simți nevoia să se ducă la toaletă din nou.

- Cum te simți, șefule? întrebă Ellen, când acesta intră în biroul ei.

- Gata de atac. Plecăm în câteva minute.

- Te-așteaptă câțiva reporteri afară. Le-am spus că ai renunțat la caz și că ai părăsit orașul.

- În momentul acesta, nici nu mi-aș dori altceva.

- Ai auzit de Wendall Solomon?

- Nu prea.

- Lucrează la Fundația de Protecție a Prizonierilor din Sud. Am ucenicit vara trecută pe lângă el. A avut mai mult de o sută de procese, peste tot, în sud. De fiecare dată se frământă atât de mult, încât nu mai poate nici mânca, nici dormi. Doctorul lui îi dă sedative și, cu toate astea, e foarte iritabil înainte de proces. Nimeni nu îndrăznește să stea de vorbă cu el. Și asta după ce-a avut peste o sută de cazuri de omor.

- Tatăl tău cum reacționează?

- Bea două-trei pahare de Martini și ia un calmant. Apoi se culcă pe birou, după ce a stins toate luminile și a încuiat ușa. Stă așa, chiar până în clipa în care trebuie să intre în sală. E cu nervii încordați și deprimat. Într-un fel, e normal.

- Înseamnă că știi despre ce e vorba.

- Chiar foarte bine!

- Par agitat?

- Arăți obosit, dar merge!

Jake se uită la ceas.

- Hai să mergem!

Afară, reporterii își începură milogeala.

- Nu am nimic de comentat, zise avocatul fără să se oprească. Dar întrebările continuară.

- E adevărat că veți protesta împotriva condițiilor în care se derulează procesul?

- Până nu începe, n-am cum s-o fac.

- E adevărat că sunteți amenințat de Klan?

- Nu comentez.

- E adevărat că v-ați trimis familia departe, până după proces?

Jake șovăi o clipă, apoi se uită la reporter.

- Nu comentez.

- Ce părere aveți de Garda Națională?

- Sunt mândru de ea.

- Clientul dumneavoastră se va bucura de un proces cinstit aici, la Clanton?

Jake dădu din cap, apoi zise:

- Nu comentez.

Un polițist îl întrebă pe Jake, arătându-l pe Ellen:

- Jake, cine e ea?

- Nici o problemă, e cu mine.

Urcară scările din spate. Carl Lee stătea la masa apărării, cu spatele la public. Jean Gillespie făcea prezența juraților, iar polițiștii se plimbau pe interval, atenți la orice mișcare. Jake își salută clientul cu căldură, având grijă să-i strângă mâna și să-i zâmbească, bătându-l pe umăr. Ellen deschise servieta și aranjă dosarele pe masă.

Jake îi șopti ceva clientului său și se uită în sală. Toți erau cu ochii pe el. Clanul Hailey stătea frumos în primul rând. Jake le zâmbi și-i făcu semn lui Lester. Tonya și băieții erau gătiți în hainele lor de duminică și stăteau între Gwen și cumnatul ei, ca niște mici statui. Viitorii jurați îl studiau cu atenție pe avocatul lui Carl Lee. Acesta se gândi că era un prilej bun ca să le atragă atenția asupra familiei inculpatului, așa că se apropie de ei și începură să discute. O bătu ușor pe umăr pe Gwen, dădu mâna cu Lester, îi înghionti pe băieți și, în final, o îmbrățișă pe Tonya, fetița care fusese violată de cei doi ticăloși. Jurații urmăriră scena cu multă atenție.

- Noose ne cheamă în spate, să stea de vorbă cu noi, îi șopti Musgrove lui Jake, în momentul în care acesta se întoarse la masa apărării.

Ichabod, Buckley și grefierul stăteau de vorbă. Jake intră împreună cu Ellen, pe care le-o prezentă tuturor. Le spuse că era studentă în anul trei la Ole Miss și că lucra ca funcționar juridic pentru el. Buckley nu avu nimic împotriva, iar Noose spuse că era o practică obișnuită, așa că fata fu acceptată, cu plăcere, în mijlocul lor.

- Aveți vreo problemă preliminară, domnilor? întrebă Noose.

- Noi, nu, spuse procurorul.

- Noi avem mai multe, zise Jake, deschizând un dosar. Aș vrea să se consemneze.

Norma Gallor, grefiera, începu să scrie.

- Mai întâi, îmi reînnoiesc moțiunea de schimbare a instanței...

- Protestez! îl întrerupse Buckley.
- Ține-ți gura, guvernatorul! țipă Jake. N-am terminat și te rog să nu mă mai întrerupi!

Buckley și toți cei de față rămaseră cu gura căscată, la o astfel de ripostă. Numai margaritas era de vină, gândi Ellen.

- Îmi cer scuze, domnule Brigance, spuse Buckley calm. Te rog să nu mi te mai adresezi cu "guvernatorul".

- Dați-mi voie să intervin în acest moment, începu Noose. Procesul va fi lung și chinuitor. Îmi dau seama de tensiunea în care sunteți amândoi. Am fost și eu în situația voastră și știu ce simțiți. Sunteți avocați excelenți și îmi pare bine că luați parte la un proces de importanța acestuia. Nu pot să nu constat, însă, o oarecare aversiune pe care o aveți unul față de altul. Într-un fel, e normal, și n-am să vă cer să vă strângeți mâinile și să fiți prieteni. Dar insist ca, atâta vreme cât sunteți în tribunalul meu, să vă abțineți de a vă mai întrerupe unul pe altul și de a țipa. Vă rog să vă adresați cu "domnule". Ați înțeles ce vreau să spun?

- Da, domnule.

- Da, domnule.

- Bine, atunci. Puteți continua, domnule Brigance.

- Vă mulțumesc, domnule judecător, și vă rămân recunoscător. După cum spuneam, acuzatul își reînnoiește cererea de schimbare a instanței. Vreau să menționez că astăzi, 22 iulie, în timp ce noi ne pregătim să alegem juriul, tribunalul este înconjurat de trupe ale Gărzii Naționale. Pe pajiștea din fața clădirii se află un grup de membri ai Ku Klux Klan-ului care urlă la un grup de negri, la fel de gălăgioși. Între cele două grupuri, s-au postat soldații înarmați ai Gărzii. Azi-dimineață, când candidații la juriu se îndreptau spre tribunal, au asistat la tot acest circ. Va fi imposibil să alegem niște jurați imparțiali.

Buckley se uita la Jake cu rânjete malițios pe fața lui mare. Când termină de vorbit, procurorul spuse:

- Îmi permiteți să dau un răspuns, domnule judecător?

- Nu, zise Noose brutal. Moțiunea se respinge. Mai aveți ceva?

- Apărarea cere schimbarea întregului eșalon al candidaților la juriu.

- Pe ce criterii?

- Pentru că au existat încercări fățișe de a fi intimidați. Din ceea ce știm, douăzeci dintre ei s-au trezit cu cruci în flăcări în grădină.

- Am intenția să renunț la serviciile celor douăzeci, dacă s-au prezentat.

- Excelent! replică Jake sarcastic. Dar ce facem cu cei amenințați despre care nu știm nimic? Și cu cei care au auzit ce li s-a întâmplat celor douăzeci?

Noose se frecă la ochi, fără să spună nimic. Buckley avea și el un discurs, dar nu voia să-l întrerupă pe Jake.

- Am aici o listă, continuă avocatul, a celor douăzeci de jurați care au primit vizite. Am și niște copii ale unor rapoarte ale poliției, cu amănunte, în ceea ce privește intimidarea. O prezint Curții, pentru a-mi susține argumentele prin care cer schimbarea candidaților la juriu. Cer să fie atașată raportului către Curtea Supremă, să se vadă negru pe alb.

- Vă așteptați la un apel, domnule Brigance? Întrebă domnul Buckley.
Deși abia îl cunoscuse, Ellen înțelese de ce Jake și Harry Rex nu-l puteau suferi pe Rufus Buckley.

- Nu, guvernatorule, nu mă aștept la un apel. Încerc numai să mă asigur că omul meu va fi judecat în condiții bune, de un juriu imparțial. Ar trebui să înțelegi.

- Nu am de gând să schimb eșalonul acesta. Ne-ar lua cel puțin o săptămână, zise Noose.

- Ce mai contează atât, când e vorba de viața unui om? Vorbim despre justiție. Dreptul la un proces cinstit ține de Constituție. E ridicol că nu vreți să schimbați juriul, știind că unii din membrii lui ar fi putut fi intimidați de o șleahtă de derbedei în robe albe care nu au alt țel decât să-l vadă pe clientul meu spânzurat.

- Moțiunea ta se respinge, zise Noose calm. Ce mai ai de spus?

- Nimic. Doar ca atunci când renunțați la serviciile celor douăzeci să nu menționați și motivul real.

- Vă pot îndeplini dorința, domnule Brigance.

Domnul Pate fu trimis după Jean Gillespie. Noose îi înmână o listă cu douăzeci de nume. După ce se duse în sala de ședințe și le spuse că se renunță la serviciile celor consemnați, Jean se întoarse.

- Câți jurați mai avem? Întrebă Noose.

- Nouăzeci și patru.

- Ajung. Sunt sigur că putem găsi doisprezece oameni potriviți pentru juriu.

- Nu puteți găsi nici măcar doi, îi șopti Jake lui Ellen, destul de tare ca să audă și Noose.

Apoi, judecătorul le permise să se retragă și să își ocupe locurile în sala de judecată.

Numele candidaților la juriu fură scrise pe bilețele. Apoi fură introduse într-un cilindru de lemn. Jean Gillespie le amestecă bine și scoase un bilețel, la întâmplare, pe care i-l înmână lui Noose. În sală se făcu liniște mormântală.

- Carlene Malone, juratul numărul unu, anunță judecătorul, cât putu el de tare.

Rândul din față fusese eliberat și doamna Malone se așeză înspre culoar. Fiecare din cele zece loji avea câte zece locuri pe care urmau să se așeze membrii juriului. Jake notă numele primului ales. Era o femeie albă, grasă, cu un venit modest. Era notată cu doi pe lista lui. "Zero la unu" - gândi avocatul.

Jean mai extrase un bilețel.

- Jo Beth Mills, numărul doi.

Jake se făcu mic pe scaunul lui. Era albă, de vreo cincizeci de ani și lucra pentru un salariu mic la o fabrică de cămăși din Karaway. Avea un șef negru, ignorant și rău. Avea nota zero pe fișă. Zero la doi.

- Marcia Dickens, numărul trei.

Albă, grasă, peste șazeci de ani, cu o privire cruntă. Zero la trei.

Jake se uită desperat la Jean.

- Reba Betts, numărul patru.

Jake se făcu și mai mic și începu să-și frece tâmpile. Zero la patru.

- Incredibil, murmură el, uitându-se la Ellen.

Harry Rex clătina din cap.

- Gerald Ault, numărul cinci.

Jake zâmbi, în vreme ce juratul numărul unu, de pe lista lui, luă loc lângă Reba Betts. Buckley puse un semn negru în dreptul numelui său.

- Alex Summers, numărul șase.

Carl Lee reuși să zâmbească: primul negru de pe listă. Acesta se așeză lângă Ault. Buckley zâmbi și el, încercuindu-i numele.

Următoarele patru fură femei albe, care nu aveau nici una notă mai mare de trei. Jake era din ce în ce mai îngrijorat. Prin lege, avea dreptul la douăsprezece recuzări, fără arătarea motivului. Dacă avea noroc, nu-și folosea decât jumătate dintre ele pentru prima lojă.

- Walter Godsey, numărul unsprezece, anunță Noose, cu vocea în scădere. Era un dijmaș de vârstă mijlocie, fără personalitate.

Când Noose termină de citit, al doilea rând conținea șapte femei albe, doi negri și pe Godsey. Jake presimțea dezastrul. Ușurarea nu veni decât în momentul în care se ajunsese la a patra lojă, unde Jean extrase numele a șapte bărbați, dintre care patru erau negri.

Alegerea aceasta dură aproape o oră. Noose se retrase pentru cincisprezece minute, timp în care Jean trebuia să bată la mașină lista numerică a numelor. Jake și Ellen folosiră pauza pentru a-și revedea fișele. Harry Rex luase notițe și făcuse însemnări tot timpul cât Noose anunțase numele juraților. Și el fu de părere că nu stăteau pe roze.

La unsprezece fix, Noose reveni în sală și ceru să se facă liniște. Cineva îi sugeră să folosească microfonul, iar el îl plasă la câțiva centimetri de nas. Vorbi tare și vocea lui pițigăiată și nesuferită răsuna violent în sala mare a tribunalului. Îl prezentă pe Carl Lee și întrebă dacă printre cei din juriu era cineva care se înrudea cu el sau îl cunoștea. Toți îl știau, dar numai doi recunoscuseră că avuseseră relații amicale și înainte de luna mai. Noose îi prezentă apoi pe avocați și explică natura acuzațiilor. Nici unul dintre cei prezenți nu negară că știau ce se întâmplase.

Noose mai bătu câmpii până la douăsprezece și jumătate, când se hotărî, în sfârșit, să termine. Se retrase până la două.

Dell aduse sandvișuri calde și ceai cu gheață. Jake o îmbrățișă și-i mulțumi, insistând să-i trimită nota de plată. El, însă, nu se atinse de nimic. Aranjă fișele pe masă în ordinea în care fuseseră așezați jurații. Harry Rex se repezi la mâncare, înfometat ca de obicei.

- Nu-mi place deloc cum s-a făcut alegerea, repetă el, cu gura plină.

După ce așeză și ultima fișă, Jake începu să le studieze. Ellen stătea lângă el, ciugulind dintr-un cartof prăjit.

- Nu-mi place deloc, zise iar Harry Rex, luând o gură de ceai.

- Vrei să taci? izbucni Jake.

- Din primii cincizeci, avem opt bărbați negri, trei negrese și treizeci de femei albe. Mai rămân nouă albi, aproape toți neinteresanți. Se pare că ne-am ales cu un juriu feminin, spuse Ellen.

- Muieri albe, muieri albe! zise Harry Rex. Mai rău nici că se putea. Ellen se uită lung la el.

- După părerea mea, bărbații grași și albi sunt cei mai răi.

- Nu mă înțelege greșit, Row Ark, spuse Harry Rex. Îmi plac femeile albe. Ți-am mai povestit doar. Eu am fost însurat cu patru. Dar n-au ce căuta în juriu.

- Eu, una, n-aș vota pentru condamnare.

- Row Ark, tu ești o comunistă de la ACLU. Tu n-ai vota pentru condamnarea nimănui, indiferent ce-ar fi făcut. În mintea ta dementă, chiar și violatorii de copii sunt victimele sistemului.

- Dar mintea ta civilizată și rațională, ce-ți spune c-ar trebui să facem cu ei?

- Să fie spânzurați cu capul în jos, să fie castrați și să fie lăsați să moară, fără proces.

- Și zici că felul tău de a înțelege legea e constituțional, nu-i așa?

- Poate că nu, dar, poate, s-ar mai termina o dată cu ticăloșiile. Jake, mănânci sandvișul ăsta?

Harry Rex desfăcu pachețelul și se apucă de mestecat.

- Să te ferești de prima, de Carlene Malone. E din familia aia, din Lake Village. O ticăloasă albă și rea.

- M-aș feri aproape de toți, răspunse Jake mohorât.

- Nu-mi place deloc cum s-a făcut alegerea.

- Tu ce zici, Row Ark? întrebă Jake.

Harry Rex înghiți repede și spuse:

- Cred c-ar trebui să-l lăsăm pe Carl Lee în plata Domnului și să ne liniștim!

Ellen se uită la fișe.

- Putea fi și mai rău.

Harry Rex se forță să râdă tare.

- Mai rău de-atât?! Singura situație în care ar fi fost mai rău era dacă primii treizeci ar fi purtat robe albe!

- Harry Rex, vrei să taci? izbucni Jake.

- Încerc și eu să v-ajut. Vrei cartofi prăjiți?

- Nu. Bagă-i tu pe toți în gură și vezi-ți de mestecat!

- Cred că n-ai dreptate cu femeile astea, zise Ellen. Sunt înclinată să-i dau dreptate lui Lucien. De regulă, femeile au mult suflet. Doar noi suntem victimele violurilor, nu-i așa?

- Aici, n-am ce zice! făcu Harry Rex.

- Mulțumesc! replică Jake. Care zici c-a fost clienta ta, aia care ar face tot ce-i spui?

Ellen îl luă peste picior:

- Trebuie să fie numărul douăzeci și nouă. Aia de un metru jumate, care cântărește două sute de kilograme!

Harry Rex se șterse la gură cu o foaie de hârtie.

- Ai umor. Numărul șaptezeci și patru. E prea la urmă, nu te mai gândi la ea.

La ora două, Noose bătu cu ciocănelul în masă și se făcu liniște.

- Procuratura să-și spună părerea în legătură cu preselecția, zise el.

Procurorul districtual se ridică semeț și porni spre bară, unde se opri și se uită la public, apoi la juriu. Observă că desenatorii se puseseră pe treabă și un moment păru că pozează. Zâmbi și se prezentă. Spuse că e avocatul poporului, clientul lui fiind statul Mississippi. Era procurorul lor de nouă ani și le mulțumea locuitorilor din Ford pentru această onoare. Doar ei îl aleseseră. Promise că nu-i va dezamăgi. Da, era neliniștit și înfricoșat. Acuzase mii de criminali, și de fiecare dată simțea același lu-cru. Da! Îi era teamă și nu se rușina să recunoască. Și asta, pentru că-și dădea seama de imensa responsabilitate pe care o avea față de cei care se bizuiau pe el, de cei care aveau încredere că-i va apăra de criminali. Era înfricoșat pentru că se putea întâmpla să nu fie în stare să reușească să fie la înălțimea așteptărilor.

Jake ascultase pălăvrăgeala aceasta de nenumărate ori. O știa pe de rost: Buckley, băiatul cel bun, reprezentantul statului care lupta, alături de oameni, pentru înfăptuirea dreptății, spre liniștea întregii societăți. Era un orator înnăscut. Când se adresa juriului, vocea îi devenea caldă, ca a unui bunic povestind nepoților. Putea, însă, să schimbe rapid registrul, lansându-se într-o tiradă pentru care l-ar fi invidiat orice predicator. Vorbea persuasiv, făcându-i pe jurați să înțeleagă că numai verdictul "vinovat" mai putea salva societatea de la pieire. În procesele foarte importante, devenea genial. Se exprima liber, captând atenția tuturor, umilindu-se și spunând că se consideră prietenul juriului, alături de care avea să lupte pentru aflarea adevărului.

După vreo zece minute, Jake se sătură și rosti:

- Domnule judecător, mă opun! Domnul Buckley face orice altceva, numai selecție de juriu nu. După câte văd, nu pune nici o întrebare.

- Se admite! chelălăi Noose la microfon. Dacă nu aveți nimic de întrebat, domnule Buckley, atunci luați loc.

- Vă rog să mă iertați, domnule judecător, zise Buckley supus, prefăcându-se jignit.

Procurorul scoase un carnețel și se lansă în citirea nenumăratelor lui întrebări. Îl interesa dacă mai fusese vreunul în această situație de jurat. Se ridicară câteva mâini. Dacă procesele la care participaseră au fost civile sau penale. Îi întrebă, apoi, cum votaseră și când, dacă victima fusese om de culoare sau alb, dacă fusese vreunul supus violenței. Se ridicară două mâini. Când și unde? Atentatorul își primise pedeapsa? Fusese alb sau negru? Jake, Harry Rex și Ellen nu mai pridideau cu însemnările. Îi întrebă și dacă vreunul din membrii familiilor lor fusese victima unor criminali. Se ridicară mai multe mâini. Când și unde? Apoi, dacă cineva dintre rudele apropiate fusese condamnat, sau măcar acuzat. Aveau prieteni în justiție? Pe cine și unde?

Interogatoriul dură trei ore, fără oprire. Buckley era un maestru în materie. Pusese niște întrebări la care Jake nici nu se gândise vreodată. Și, practic, nu mai era nimic de adăugat. Abordă cu delicatețe chestiunile personale, ca apoi să arunce câte o glumă, înveselind audiența, spulberând tensiunile. Îi avea pe toți la degetul mic. La ora cinci, când Noose îl opri, era în plină desfășurare. Ar fi putut continua până dimineața.

Judecătorul suspendă ședința până a doua zi, la ora nouă. Jake stătu câteva momente de vorbă cu clientul său, în vreme ce mulțimea ieșea din sală. Ozzie aștepta alături, cu cătușele. După ce discuția cu avocatul se termină, Carl Lee îngenunche în fața familiei lui și-i îmbrățișă pe toți. Le spuse că se vor vedea mâine din nou. Ozzie îl conduse jos, unde îl aștepta o grămadă de polițiști.

34

În Ziua a Doua, soarele apăru iute la orizont și, în câteva secunde, arșița spulberă toată roua de pe gazonul din fața tribunalului. Se ridică o ceață deasă și lipicioasă, învăluind picioarele soldaților, care se plimbau cu nonșalanță pe trotuarele din centrul orașului Clanton. Se mai adăposteau de arșiță pe sub câte un arbore sau în câte un magazin. În vremea aceasta, se pregăti și micul dejun, pe care soldații îl luară în pavilioanele improvizate. Uniformele decolorate li se lipiseră de trupuri, într-atât erau de transpirați.

Predicatorii negri își conduseră oamenii la locul lor, unde își ridicară tabăra. Aduseseră cu ei scaune pliante, răcitoare pentru apă și măsuțe pentru jocuri de cărți. Pancartele albe pe care scria "Eliberați-l pe Carl Lee" fură înfipite în pământ, ca un gard. Agee făcuse afișe alb-negru, cu chipul lui Carl Lee înconjurat de culorile roșu, alb, albastru. Știau cum să acționeze: abil și profesional.

Membrii Klan-ului se duseră și ei, ascultători, la locurile lor. Aveau pancarte albe pe care scriseseră cu litere mari, roșii: "Executați-l pe Carl Lee". Le agitau în fața negrilor și ambele grupuri începură să strige unul la altul. Soldații formară imediat cordoane până pe trotuar, fără să se crispeze, liniștiți, sub valul de obscenități care trecea pe deasupra capetelor lor.

Era Ziua a Doua, ora opt dimineața.

Reporterii alergau buimaci de colo-colo, în căutarea senzaționalului. În momentul în care auziră strigătele celor două grupuri se repeziră în fața tribunalului. Ozzie și colonelul se agitau, dând ordine prin radio.

La ora nouă, judecătorul Noose salută pe toată lumea din sală. Buckley informă că nu mai are de pus nici o întrebare.

Avocatul Brigance își simțea stomacul fierbând. Se ridică tremurând și se îndreptă spre bară, urmărit de ochii nerăbdători ai celor nouăzeci și patru de candidați la juriu. Mulțimea îl privea intens pe tânărul acesta bun de gură,

care se lăudase că nu pierduse până acum nici un proces de omor. Reuși să pară relaxat și încrezător. Vocea îi era puternică, dar caldă. Se exprima elevat, totuși pe înțelesul tuturor. Se mai prezentă o dată, apoi făcu același lucru cu Carl Lee și cu familia acestuia, lăsând-o la urmă pe Tonya. Aprecie plin de respect dovada profesionalității procurorului în ceea ce privește întrebările puse juriului, în ziua precedentă. Mărturisi că nu mai avea multe de întrebat el însuși, într-atât fusese de exhaustiv colegul său. Se uită în agendă și rosti:

- Doamnelor și domnilor, există cineva printre dumneavoastră care să aibă ceva împotriva apărării pe baza iresponsabilității inculpatului?

Se auzi o rumoare scurtă, dar nu se ridică nici o mână. Îi prinsese nepregătiți și le sădi în minte această idee a iresponsabilității.

- Dacă reușim să demonstrăm că domnul Hailey nu a fost responsabil în momentul când a tras asupra lui Billy Ray Cobb și a lui Pete Willard, ar fi cineva dintre dumneavoastră care să nu fie de acord cu verdictul "nevinovat"?

Întrebarea era, intenționat, greu de urmărit. Nici acum nu se ridică nici o mână. Câțiva ar fi vrut să reacționeze, dar nu știau cum.

Jake îi urmări cu atenție, știind că majoritatea erau încurcați. Dar își dădea seama că în acest moment se gândeau cu toții la ceea ce le spusese el, în legătură cu iresponsabilitatea clientului său. De fapt, asta și urmărise.

- Vă mulțumesc, zise el, mai fermecător ca oricând. Nu mai am nimic de întrebat, domnule judecător.

Buckley nu știa ce să creadă. Se uita la judecătorul care era la fel de uluit.

- Asta-i tot? întrebă Noose, nevenindu-i să creadă. Chiar nu mai aveți nimic de spus, domnule Brigance?

- Ba da, domnule, aș adăuga că grupul ales mi se pare excelent, zise Jake, cu un aer încrezător, încercând să contracareze cele trei ore de poliloghie cu care îl plictisise Buckley.

Bineînțeles, spusele lui erau în totală contradicție cu ceea ce gândea. De asemenea, își dădea seama că nu are nici un rost să repete întrebările procurorului.

- Foarte bine, atunci. Aș dori să am o discuție cu avocatul apărării și cu procurorul.

Buckley, Musgrove, Jake, Ellen și domnul Pate îl urmară pe Ichabod în biroul din spate și se așezară cu toții la masă. Noose începu să vorbească:

- Presupun, domnilor, că vreți să puneți întrebări fiecărui membru al juriului, în legătură cu pedeapsa cu moartea.

- Așa este, domnule, spuse Jake.

- Corect, domnule judecător, adăugă și Buckley.

- Foarte bine. Domnule aprod, să poftească primul jurat, doamna Carlene Malone.

Domnul Pate se duse s-o cheme. După câteva momente, se întoarse împreună cu ea. Era timorată. Cei de față îi zâmbiră, dar, la indicația lui Noose, nu ziseră nici un cuvânt.

- Vă rog să luați loc, îi spuse judecătorul, scoțându-și roba. N-o să dureze mult, doamnă Malone. Aveți opinii ferme, de un fel sau altul, în legătură cu pedeapsa cu moartea?

Femeia dădu neliniștită din cap:

- O, nu, domnule.

- Vă dați seama că, fiind aleasă în juriu și în ipoteza că domnul Hailey va fi condamnat, dumneavoastră veți fi nevoită să vă pronunțați în această privință?

- Da, domnule.

- Dacă procuratura demonstrează fără nici cea mai mică umbră de îndoială, că omorul a fost premeditat, ați putea să vă pronunțați în favoarea pedepsei cu moartea?

- Bineînțeles. Cred că ar trebui aplicată în mai multe cazuri. S-ar mai termina o dată cu răul în lume. Sunt pentru pedeapsa cu moartea.

Jake continua să-i zâmbească. Buckley îi făcu lui Musgrove cu ochiul.

- Mulțumesc, doamnă Malone. Puteți să vă întoarceți la locul dumneavoastră, în sala de proces, zise Noose. Invită-l pe al doilea, domnule Pate.

În birou intră Marcia Dickens, o femeie albă mai în vârstă, cu chipul încruntat. Da, era și ea în favoarea pedepsei cu moartea și nu avea rețineri în a vota pentru ea. Jake zâmbea întruna. Buckley făcu din nou cu ochiul. Noose îi mulțumi și chemă următorul jurat.

Al treilea și al patrulea fură la fel de neiertători, gata să omoare, dacă existau dovezi de vinovăție. Apoi, în birou, intră Gerald Ault, arma secretă a lui Jake.

- Vă mulțumim, domnule, că ați venit. N-o să vă reținem mult, repetă Noose formula. Mai întâi, aveți sentimente puternice pentru sau împotriva pedepsei cu moartea?

- O, da, domnule, răspunse Ault cu însuflețire. Sunt cu totul împotriva acestui lucru. E o cruzime și e împotriva firii. Mi-e rușine că trăiesc într-o societate care permite omorul legal.

- Înțeleg. Ați putea, dintr-un motiv sau altul, dacă ați fi în juriu, să vă pronunțați în favoarea pedepsei cu moartea?

- Nu, domnule, în nici un caz. Indiferent care ar fi acuzația, n-aș putea face așa ceva.

Buckley își dresă vocea și rosti sumbru:

- Domnule judecător, procuratura cere să se renunțe la serviciile domnului Ault.

- Se admite cererea dumneavoastră. Domnule Ault, sunteți eliberat din sarcina aceasta, zise Noose. Puteți să părăsiți tribunalul. Dar dacă rămâneți, voi cere să nu vi se permită să stați în rândul juraților.

Ault era uluit și se uita la Jake, care privea în pământ, strângând din dinți.

- Pot să știu și eu de ce? întrebă Gerald.

Noose își scoase ochelarii și deveni profesor:

- Conform legii, Curtea e obligată să renunțe la serviciile oricui nu ia în considerare existența pedepsei cu moartea. Vă place sau nu, ea se aplică

legal în Mississippi și în majoritatea statelor. De aceea nu e corect să alegem jurați care nu iau în considerare legea.

Mulțimea privi curioasă cum Ault pleca din sală. Aprodul chemă martorul numărul șase, pe Alex Summers, și îl conduse în birou. Se întoarse după câteva momente și se așează în primul rând. Mințise în legătură cu pedeapsa cu moartea. În realitate, era împotriva acesteia, ca majoritatea negrilor. Mai târziu, în timpul unei pauze, stătu de vorbă și cu ceilalți jurați negri, cărora le explică felul în care trebuiau să răspundă judecătorului.

Operațiunea aceasta dură până pe la mijlocul după-amiezei, când ultimul jurat părăsi sala. Unsprezece dintre ei fuseseră eliberați pentru rezerva pe care o arătaseră față de pedeapsa cu moartea. Noose se retrase la trei și jumătate, dându-le timp avocaților să-și revizuiască însemnările.

Jake și echipa lui stăteau în biblioteca de la etajul trei, studiind fișele. Venise vremea să se hotărască. Acum îi cunoștea pe toți. Ellen voia femeii. Harry Rex, bărbați.

Noose se uită la lista lui cu jurații care rămăseseră, apoi se adresa avocaților:

- Sunteți gata, domnilor? După cum știți, acesta e un caz foarte important, așa că fiecare dintre dumneavoastră aveți dreptul să respingeți douăsprezece persoane și să propuneți douăsprezece persoane care să facă parte din juriu. Vă rog să începeți în ordine numerică.

- Da, domnule, zise Buckley. Procuratura acceptă jurații numărul unu, doi, trei și patru, îl respinge pe numărul cinci, acceptă șase, șapte și opt, respinge zece, acceptă numerele unsprezece, doisprezece și treisprezece, respinge pe paisprezece și acceptă numărul cincisprezece. Cred că sunt doisprezece.

Jake și Ellen încercuiră numele și făcură niște însemnări. Noose numără conștiincios.

- Da, domnule Buckley, sunt doisprezece.

Procurorul propusese numai femeii albe și respinsese doi negri și un bărbat alb.

Jake își studie lista și șterse niște nume.

- Apărarea renunță la serviciile juratului numărul unu, apoi doi, trei, îi acceptă pe patru, pe șase și pe șapte, îi respinge pe opt, nouă, unsprezece și doisprezece, îl acceptă pe treisprezece, îl respinge pe cincisprezece.

- Amândoi ați acceptat jurații patru, șase, șapte și treisprezece. Domnule Buckley, e din nou rândul dumneavoastră. Mai propuneți opt.

- Acceptăm pe șaisprezece, respingem pe șaptesprezece, acceptăm pe optsprezece, nouăsprezece, douăzeci, respingem pe douăzeci și unu, acceptăm pe douăzeci și doi, respingem pe douăzeci și trei, acceptăm pe douăzeci și patru, respingem pe douăzeci și cinci și douăzeci și șase și acceptăm pe douăzeci și șapte și douăzeci și opt. Asta înseamnă doisprezece, cu posibilitatea de a mai respinge patru.

Jake era uluit. Buckley respinsese din nou negrii și bărbații albi. Parcă îi citise gândurile.

- E rândul dumneavoastră, domnule Brigance.

- Îmi permiteți o clipă, să mă consult?

- Cinci minute, răspunse Noose.

Jake și Ellen se retraseră la bufet. Acolo îi aștepta Harry Rex.

- Uită-te la asta, zise Jake, punând lista pe masă. Am ajuns la numărul douăzeci și nouă. Mai am dreptul la patru respingeri, la fel ca Buckley. A scos din joc toți negrii. Până acum, avem un juriu format numai din femei albe. Urmează două femei albe, numărul treizeci și unu e Clyde Sisco și treizeci și doi, Barry Acker.

- Atunci, patru din următorii șase sunt negri, zise Ellen.

- Da, dar Buckley n-o să lase lucrurile să ajungă atât de departe. De fapt, sunt surprins că s-a apropiat atât de mult de a patra lojă.

- Știu că-l vrei pe Acker. Ce părere ai de Sisco? Întrebă Harry Rex.

- Mi-e teamă de el. Lucien mi-a spus că-i un ticălos care se lasă cumpărat.

- Excelent! Să-l alegem, atunci. Și să-l cumpărăm!

- Ce să-ți spun! De unde știi că nu a fost "cumpărat" deja de Buckley?

- Eu l-aș alege.

Jake studie lista. Ellen fu de părere să-i respingă atât pe Acker, cât și pe Sisco.

Se întoarseră în birou și se așezară.

- Domnule judecător, respingem numerele douăzeci și doi și douăzeci și opt. Ne mai rămân două respingeri.

- Dumneavoastră, domnule Buckley? Douăzeci și nouă și treizeci.

- Îi acceptăm pe amândoi. Mai avem dreptul la patru respingeri.

- Să revenim la dumneavoastră, domnule Brigance.

- Respingem numerele douăzeci și nouă și treizeci.

- Nu mai aveți dreptul la nici o respingere, nu-i așa? Întrebă Noose.

- Așa e.

- Foarte bine. Domnule Buckley, treizeci și unu și treizeci și doi.

- Îi acceptăm, zise procurorul, uitându-se repede la numele negrilor care urmau după Sisco.

- Bine. Asta înseamnă doisprezece. Să alegem acum două rezerve.

Amândoi aveau dreptul să vă opuneți de două ori. Domnule Buckley, treizeci și trei și treizeci și patru.

Juratul treizeci și trei era un bărbat negru. Treizeci și patru, o femeie albă, pe care o voia Jake. Următorii doi - negri.

- Îl respingem pe treizeci și trei și îi acceptăm pe treizeci și patru și treizeci și cinci.

- Apărarea e de acord cu amândoi.

Domul Pate făcu liniște, în vreme ce judecătorul și avocații luară loc în fața sălii. Noose citi lista și jurații fură conduși la locurile lor de Jean Gillespie. Zece femei și doi bărbați, albi cu toții. Negrii din sală priviră unii la alții, murmurând. Nu le venea să creadă.

- Tu ai ales juriul ăsta? Îl întrebă Carl Lee pe Jake, în șoaptă.

- Am să-ți explic mai târziu, zise Jake.

Noose își dresе vocea și privi la noul juriu.

- Domnilor și doamnelor, dumneavoastră ați avut cinstea de a fi aleși pentru juriul care va judeca acest caz. Ați jurat că veți cumpăni drept și veți urma legea, după indicațiile pe care vi le voi da. Acum, după cum știți, veți fi "sechestrați", adică veți fi cazați la un motel și nu veți avea voie să mergeți acasă, până nu se termină procesul. Îmi dau seama că e greu, dar așa cere legea. În câteva minute vă veți retrage până mâine dimineață și veți avea voie să telefonați acasă pentru a vi se aduce haine și articole de toaletă. Veți dormi la un motel în afara orașului, care rămâne secret pentru marele public. Mai aveți vreo întrebare?

Cei doisprezece rămaseră uluiți la aflarea veștii că nu se vor duce acasă atâtea zile. Se gândeau la familie, la copii, la slujba lor, la treaba pe care o aveau de făcut fiecare. De ce tocmai ei? Doar erau atâția propuși!

Pentru a nu reacționa careva, Noose bătu cu ciocănelul în masă și sala începu să se golească. Jean Gillespie escortă primul jurat în biroul judecătorului, de unde acesta sună acasă și ceru să i se aducă haine și o periută de dinți.

- Unde mergem? o întrebă femeia pe Jean.

- E secret.

- E secret, îi repetă ea, soțului.

Pe la șapte, familiile veniră cu geamantane și cutii. Aleșii se suiră într-un autobuz Greyhound care părăsi orașul escortat de două mașini de patrulare și de un jeep al armatei.

Stump Sisson muri marți noaptea, la spitalul de arși din Memphis. Își neglijase sănătatea ani de zile și acum nu rezistase arsurilor care produsese o mulțime de complicații. Moartea aceasta era a patra care avea legătură cu violul lui Tonya Hailey: Cobb, Willard, Bud Twitty și, acum, Sisson.

Vestea ajunse repede la urechile celor din cabana din pădure, acolo unde se stabilise locul de întâlnire după fiecare înfățișare. Răz bunare, ziseră ei, dinte pentru dinte! Mai recrutaseră încă cinci localnici și acum erau unsprezece membri ai Klan-ului în comitatul Ford. Erau plini de energie și gata de acțiune.

Până în momentul acela, procesul fusese prea liniștit. Era timpul să se întâmple ceva.

Jake se plimba de colo-colo prin fața canapelei, rostindu-și discursul de deschidere pentru a suta oară. Ellen asculta cu atenție; îl întrerupse de câteva ori, îl contrazise, îl critică și se certară vreo trei ore. Acum, obosise. Discursul era perfect. Margaritas îl calmase și cuvintele îi ieșeau ușor din gură. Avea talent, mai ales după un păhărel.

Când termină, se așezară în balcon, uitându-se la lumânările care se mișcau încet în întunericul din scuar. Dinspre pavilioanele militare se auzeau râsete. Nu era lună.

Ellen pleacă să mai pregătească un rând de margaritas. Se întoarce și așează halbele pe masă și rămase în spatele șefului său. Începu să-i maseze gâtul ușor. El se simți relaxat și închise ochii. Fata își apăsă sânii de spatele lui.

- Ellen, e zece și jumătate și mi-e somn. Unde stai în noaptea asta?
- Unde crezi c-ar fi mai bine să stau?
- Cred că locul tău e în apartamentul pe care-l ai la Ole Miss.
- Sunt prea beată ca să conduc.
- O să te ducă Nesbit.
- Și tu, unde vei sta?
- În casa mea și a soției mele, de pe strada Adams.

Încetă să-l mai maseze și își luă halba cu margaritas. Jake se ridică și se aplecă peste balcon:

- Nesbit! Trezește-te! Pleci la Oxford!

35

Carla găsi articolul pe pagina a doua a ziarului de dimineață, cu titlul "Un juriu complet alb pentru Hailey". Citi cu atenție, uitând să-și mai bea cafeaua.

Casa de pe plajă era destul de izolată. Cei mai apropiați vecini se aflau la vreo două sute de metri. Tatăl Carlei o construisese cu zece ani în urmă, când își vânduse firma din Knoxville și se retrăsese, bogat, din afaceri. Avusese numai o fiică și n-avea alți nepoți în afară de Hanna. Casa, cu numeroase camere și cu trei etaje, putea să adăpostească o duzină de copii.

Carla termină de citit articolul și se apropie de fereastra salonului, pierzându-și privirea pe întinderile oceanului. Soarele tocmai se ridicase într-o splendoare portocalie, din valuri. Pe vremuri, îi plăcea să stea în pat până după ivirea zorilor, dar viața alături de Jake îi schimbaseră obiceiul. Se obișnuise să se scoale automat la, cel târziu, cinci și jumătate. El îi spusese cândva că i-ar plăcea să se ducă la lucru înainte de a se face ziuă și să se întoarcă după lăsarea serii. În mare măsură, își împlinise acest vis. Trăia cu mândria că muncea mai mult decât oricare avocat din Clanton. Era un bărbat ciudat, dar ea îl iubea.

Milburn se afla la vreo șaizeci de kilometri nord de Clanton, în comitatul Temple, pe malul râului Tippah. Avea o populație de trei mii de locuitori și două moteluri. Unul din ele, Temple Inn, era gol, cu excepția a opt camere rezervate, păzite strașnic de soldați. Cele zece femei fură repartizate în cinci încăperi, iar Barry Acker avea să stea cu Clyde Sisco. Cei doi jurați de rezervă, negrul Ben Lester Newton și Francie Pitts, primiră camere separate. Nu aveau televizoare, iar citirea ziarelor era interzisă. Masa de seară de marți le fu servită în cameră, iar a doua zi, la șapte și jumătate, li se aduse și micul dejun, în vreme ce autobuzul îi aștepta afară, cu motorul pornit. După treizeci de minute, erau în drum spre Clanton.

În autobuz, stătură de vorbă despre familiile și slujbele lor. Doi-trei se cunoșteau dinainte, dar majoritatea atunci se vedeau pentru prima dată. Evitară timizi orice referire la sarcina lor. Judecătorul Noose le atrăsese în mod special atenția să nu discute despre caz. Le-ar fi plăcut să sporovăiască o mulțime de lucruri; despre viol, despre cele două victime, despre inculpat, avocați și despre Klan. Toți știau că plasaseră cruci în flăcări în grădina câtorva candidați la juriu, dar nu aduseră vorba despre asta în autobuz. Cu siguranță, însă, că discutaseră destul, în camerele din motel.

Autobuzul sosi în fața tribunalului la nouă fără cinci, iar jurații se uitară prin geamurile întunecate la grupul de negri și la oamenii Klan-ului separați de cordonul soldaților. Cotiră în spatele clădirii, unde îi așteptau polițiștii, pentru a-i escorta. Urcară în camera juriului. Li se pregătiseră cafea și gogoși calde. Apoi, aprodul îi informă că e ora nouă și că erau așteptați în sala de judecată. Îi conduse prin mulțime în boxa juriului, unde fiecare își ocupă locul știut.

- Ridicați-vă, intră Curtea! tună domnul Pate.

- Vă rog să luați loc, zise Noose, lăsându-se greu în jilțul lui, de piele.

Bună dimineața, domnilor și doamnelor, îi salută el cald pe jurați. Sper că vă simțiți bine și că sunteți gata să începem.

Oamenii dădură din cap, aprobând.

- Bun. Iată ce vă voi întreba în fiecare dimineață: a încercat cineva să ia legătura cu dumneavoastră, să vă vorbească și să vă influențeze în vreun fel, noaptea trecută?

Dădură din cap, a negație.

- Bun. Ați discutat despre caz?

Mintiră că nu.

- Atunci e-n ordine. Dacă încearcă cineva să ia legătura cu dumneavoastră pentru a vă influența, vă rog să mă anunțați imediat. Acum suntem gata să începem procesul. Primul punct pe ordinea de zi îl constituie pledoariile de deschidere ale avocaților. Vă atrag atenția că ceea ce vor spune ei nu constituie mărturie și nici nu se va consemna. Domnule Buckley, vreți să luați cuvântul?

Procurorul se ridică și se încheie la haina lui lucitoare, de poliester.

- Da, onorată instanță.

- Vă rog.

Buckley se urcă pe podiumul mic de lemn din fața juriului, unde respiră adânc și răsfoi câteva hârtii. Îi plăcea intervalul acesta de timp, când toți erau cu ochii pe el, așteptând în liniște să-i audă cuvintele. Începu prin a mulțumi juriului pentru prezență, pentru sacrificiu, pentru comportamentul lor civic. ("Ca și când ar fi avut de ales", gândi Jake). Era mândru de ei și fericit că avea ocazia să conlucreze într-un caz atât de important. Doar îi reprezenta pe toți cetățenii din Mississippi. Sarcina pe care i-o dăduseră acum era împovărată, el nefiind decât un amărât de procuror de provincie, din Smithfield. Pălăvrăgi despre dorința lui fierbinte de a-și face datoria față de cei care avuseseră atâta încredere în el.

Teatrul acesta se repeta la începutul fiecărui proces, dar acum se întrecu

pe sine însuși. Îl luase gura pe dinainte și existau destule argumente pentru a fi oprit. Dar Jake știa din experiență că Ichabod nu lua în seamă opozițiile, în discursurile de deschidere, decât dacă jignirile depășeau o anumită limită, iar Buckley se abținuse, cel puțin deocamdată. Această sinceritate prefăcută îl irita pe Jake, mai ales că juriul îl asculta cu atenție și, de cele mai multe ori, se lăsa convins. Procurorul era personajul pozitiv care lupta pentru dreptate și pentru pedepsirea răufăcătorilor, care trebuiau anihilați pentru totdeauna. Buckley era maestru în a convinge un juriu, încă de la începutul proceselor. El, împreună cu Cei Doisprezece Aleși, se vor strădui să afle adevărul, uniți împotriva răului. Ceea ce urmăreau ei, ca echipă, era dreptatea, care, alături de adevăr, va ieși învingătoare. El, avocatul poporului, îi va conduce pe drumul cel bun.

Sigur, violul fusese un lucru îngrozitor. Și el avea o fiică de vârsta lui Tonya Hailey, iar când auzise de întâmplare, i se făcuse rău. Fusese cu totul alături de Carl Lee și de Gwen, pentru că se gândise la propriii lui copii. O clipă crezuse, atunci, în necesitatea răzbunării.

Jake îi zâmbi fugar lui Ellen. Era un lucru interesant. Buckley alesese varianta prezentării deschise a violului, în fața juriului. Brigance se așteptase la o confruntare critică în legătură cu dorința lui de a vorbi despre viol în proces. Ellen citise că detaliile lugubre nu erau admise. Evident, însă, că Buckley simțise că trebuie să vorbească deschis. Era o mișcare bună, gândi Jake, o dată ce, oricum, toată lumea cunoștea detaliile.

Ellen zâmbi și ea. În sfârșit, violul lui Tonya Hailey avea parte de un proces!

Buckley le explică și că era absolut normal ca orice părinte să vrea să se răzbune pentru așa ceva. Și el s-ar fi gândit la asta. Dar, zise el ridicând vocea, de la gând la faptă era cale lungă.

Se mișca de colo-colo pe podium, lansându-se într-un discurs de douăzeci de minute despre felul în care acționa sistemul juridic în Mississippi și despre cum condamnase el, personal, zeci de violatori, la închisoare pe viață. Acest sistem funcționa pentru că, în statul lor, existau atâtea cetățeni lucizi și, cu siguranță, s-ar prăbuși, dacă oamenilor de teapa lui Carl Lee li s-ar permite să-și facă singuri dreptate, fără a fi pedepsiți. Imaginați-vă o societate lipsită de lege, în care răzbunătorii ar mișuna pe toate drumurile! Nici tu poliție, nici închisoare, nici tribu-nale. Fiecare de capul lui.

Era o ironie a sortii, adăugă el dând din cap. Carl Lee stătea acolo, așteptând un proces cinstit, când el însuși nu credea în astfel de lucruri. Trebuiau întrebate și mamele lui Cobb și Willard asupra corectitudinii procesului la care fuseseră supuși fiii lor.

Se opri o clipă, pentru a lăsa timp juriului și publicului să se gândească la această ultimă aserțiune a sa. Toată lumea se uita crunt la Carl Lee. Jake își curăța unghiile cu un cuțitaș privind, din când când, în jur, plictisit. Buckley se prefăcu că își aranjează hârtiile, apoi se uită la ceas. Reîncepu discursul, într-o manieră ceva mai profesională, subliniind faptul că procuratura va demonstra că omorul fusese premeditat. Inculpatul așteptase o oră într-o debara de lângă scară, pe unde știa că vor trece băieții aceia, la

sfârșitul ședinței. Reușise, prin mijloace obscure, să strecoare un automat M-16 în tribunal. Buckley se apropie de o măsuță pe care se afla arma:

- Iat-o, zise el, ridicând-o deasupra capului.

O așeză jos, pe podium, și le explică de ce Carl Lee alesese tocmai o astfel de armă: era obișnuit să tragă cu ea, din Vietnam. Desigur, era ilegal să ai așa ceva. N-o putuse cumpăra de la orice magazin. Deci, fusese necesar să umble după ea. Își planificase totul.

Dovada era concludentă: omor premeditat, plănuit cu grijă, făptuit cu sânge rece.

Se referi apoi la polițistul DeWayne Looney. Lucra în această funcție de paisprezece ani și era un familist desăvârșit. Era unul din cei mai cinstiți apărători ai ordinii pe care îi cunoscuse. Cariera lui fusese însă brutal întreruptă de Carl Lee Hailey. I se amputase piciorul. Cu ce greșise el? Sigur, apărarea va spune că a fost un accident, dar asta n-avea nici o importanță. Nu constituia un argument în Mississippi.

Nu exista nici o scuză pentru violențele comise. Verdictul trebuia să fie "vinovat".

Fiecare avea la dispoziție o oră, pentru discursul de deschidere. Era prea mult pentru procuror, care începu să se repete. Jurații se plictisiseră și se uitau la public. Desenatorii nu mai schițau nimic, reporterii se opriseră din scris, iar Noose își șterse ochelarii de nenumărate ori. Se știa că judecătorul făcea lucrul acesta când se plictisea, pentru a nu adormi, în timpul proceselor. Jake îl văzuse adesea ștergându-și ochelarii cu batista, cu cravata sau cu un colț al cămășii, în vreme ce martorii și avocații țipau înfierbântați, amenințându-se unii pe alții. Nu pierdea nimic din vedere, atunci, dar se plictisea îngrozitor. Nici nu se întâmplase să adoarmă, deși, de multe ori, ar fi făcut-o cu plăcere. În loc de asta, își scotea ochelarii, și-i ștergea de parcă ar fi fost unși cu untură, apoi și-i plasa din nou deasupra negului, pe nas. Repeta operațiunea din cinci în cinci minute.

În sfârșit, după o oră și jumătate, Buckley termină și lumea răsuflă ușurată.

- Pauză, zece minute, anunță Noose și se îndreptă iute spre toaletă.

Jake se gândise să țină un discurs scurt, dar, după maratonul lui Buckley, și-l concentrează și mai mult. Oamenilor nu le plăceau avocații tocmai pentru pisălogeala asta a lor, făcându-i să asculte de zece ori același lucru. Juraților le părea rău că nu puteau să-i facă să tacă și se simțeau frustrați. În afara tribunalului îi puteau înjura, dar ca jurați deveneau neputincioși în această privință. Așa că erau nevoiți să recurgă la tot felul de tertipuri pentru a-și omorî timpul: se uitau la ceas, se scărpinau, se uitau în jur plictisiți. Nu agreau pălăvrăgeala avocaților și pentru că voiau să scape cât mai repede de proces. Le-ar fi plăcut să li se ofere, pe scurt, toate datele, apoi să dea verdictul, rapid.

Brigance îi explicase toate aceste lucruri clientului său.

- Sunt de acord. Scurtează-l cât poți, zise Carl Lee.

Așa și făcu. Ținu un discurs de paisprezece minute și juriul reuși să fie atent la fiecare cuvânt. Începu să vorbească despre fete și cât sunt ele de

sensibile. Cât de mult se deosebesc de băiețași, de câtă protecție au nevoie. Le povesti despre propria lui fiică, de legătura specială care se creează între tată și fetiță - o legătură inexplicabilă și indestructibilă. Își exprimă admirația pentru domnul Buckley, că era în stare să se dovedească atât de iertător, față de orice pervers bețiv care i-ar fi putut viola fiica. Într-adevăr, era mare. Dar, oare, ei, jurații, ar mai fi fost atât de înțelegători, dacă propriii lor copii ar fi pățit așa ceva? Adică, dacă doi ticăloși drogați le-ar fi violat cu bestialitate fiicele, lovindu-le cu piciorul, legându-le...

- Mă opun! strigă Buckley.

- Se admite! țipă Noose, la rându-i.

Jake nu luă în seamă țipetele și continuă cu voce blândă. Le ceru să-și imagineze, în timpul procesului, că era vorba de fiicele lor. Îi sfătui să nu-l condamne pe Carl Lee, ci să-l trimită acasă, la familie. Nu se referi la iresponsabilitate, dar fiecare știa că avea s-o facă mai târziu.

Își termină repede discursul, lăsând juriul într-o mare dilemă.

- Asta-i tot? întrebă Noose uluit.

Jake dădu din cap și se așeză lângă clientul său.

- Foarte bine! Doamnă Buckley, puteți chema primul martor.

- Procuratura o solicită pe Cora Cobb.

Aprodul se duse în camera martorilor și o aduse pe doamna Cobb.

Aceasta depuse jurământul cu Jean Gillespie și se așeză.

- Vorbiți în microfon, fu ea instruită.

- Sunteți Cora Cobb? întrebă Buckley, cu voce tunătoare.

- Da, domnule.

- Unde locuiți?

- Pe strada a treia, din Lake Village, comitatul Ford.

- Sunteți mama decedatului Billy Ray Cobb?

- Da, domnule, răspunse ea și începu să plângă. Era o femeie de la țară pe care o părăsise bărbatul de pe vremea când copiii nu împliniseră zece ani. Băieții ei crescuseră singuri, ea fiind nevoită să lucreze, în schimburi, la o fabrică de mobilă dintre Karaway și Lake Village. Îi pierduse din mână încă de mici. Avea aproape cincizeci de ani, dar încerca să pară mai tânără, vopsindu-și părul și fardându-se. Cu toate acestea, arăta de șaiszeci.

- Câți ani avea fiul dumneavoastră când a murit?

- Douăzeci și trei.

- Când l-ați văzut pentru ultima oară, în viață?

- Cu câteva clipe înainte de a fi omorât.

- Unde l-ați văzut?

- Aici, în sală.

- Unde a fost omorât?

- Jos.

- Ați auzit împușcăturile?

Începu iar să plângă.

- Da, domnule.

- Și ultima oară, unde l-ați văzut?

- La capela funerară.

- Cum era?
- Mort.
- Nu mai am nimic de întrebat, conchise Buckley.
- Aveți de spus ceva, domnule Brigance?

Doamna Cobb era un martor inofensiv, fusese chemată doar să confirme moartea fiului ei și să trezească mila celor prezenți. Nu avea nimic de câștigat supunând-o unui interogatoriu și, oricum, trebuia lăsată în pace. Dar Jake își dădu seama că avea acum o șansă care nu putea fi pierdută. Putea să stârnească interesul judecătorului și al juriului. De fapt, nu era chiar așa de afectată. Se vedea că se cam prefăce. Probabil că Buckley o instruisese să verse două-trei lacrimi.

- Numai câteva întrebări, zise Jake, plimbându-se pe podium, în spatele lui Buckley și al lui Musgrove.

- Doamnă Cobb, e adevărat că fiul dumneavoastră a fost condamnat pentru trafic cu marijuana?

- Mă opun! urlă Buckley, sărind în picioare. E interzis să fie prezentat aici cazierul victimei.

- Se admite!

- Mulțumesc, domnule judecător, spuse Jake frumos, de parcă i s-ar fi făcut o favoare.

Femeia se șterse la ochi, plângând din ce în ce mai tare.

- Spuneți că fiul dumneavoastră avea douăzeci și trei de ani când a murit?

- Da.

- În acești douăzeci și trei de ani, câți copii a violat?

- Mă opun! Mă opun! țipă Buckley, dând din mâini și privindu-l disperat pe Noose care urla, la rându-i:

- Se admite! Nu sunteți la subiect, domnule Brigance!

Doamna Cobb plângea în hohote. Prin microfon se auzeau vaietele ei în toată sala.

- Ar trebui admonestat, domnule judecător! răcnea Buckley, cu ochii ieșiți din orbite și roșu ca para.

- Îmi retrag întrebarea, zise Jake tare, întorcându-se la locul lui.

- Trucuri ieftine, Brigance, îi șopti Musgrove.

- Vă rog să-l admonestați și să cereți juriului să nu ia în considerare, se rugă Buckley.

- Mai aveți și alte indicații? întreabă Noose.

- Nu, răspunse Buckley, în vreme ce se îndrepta spre doamna Cobb cu o batistă, ca s-o consoleze.

- Puteți pleca, doamnă Cobb, zise judecătorul. Domnule Pate, vă rog s-o conduceți.

Aprodul o ajută să se ridice și o conduse prin fața juriului, apoi printre cei din sală. Suspina și se clătina la fiecare pas, hohotele ei răsunând puternic, până ieșiră.

În tot acest timp, Noose îl fixă pe Jake cu privirea, apoi se întoarse către juriu și zise:

- Vă rog să nu luați în considerare această ultimă întrebare a domnului Brigance.

- De ce ai făcut asta? îl întrebă Carl Lee pe Jake.

- Îți explic eu mai târziu.

- Procuratura cheamă ca martor pe Earnestine Willard, anunță Buckley pe un ton mai liniștit și mai șovăitor.

Fu introdusă și doamna Willard. Jură și se așează.

- Sunteți Earnestine Willard? întrebă Buckley.

- Da, domnule, spuse ea, cu voce slabă.

Și viața ei fusese dură, dar avea o oarecare decență care o făcea mai demnă de milă decât pe doamna Cobb. Hainele îi erau ieftine, dar curate și frumos călcate. Nu-și vopsea părul și nici nu se farda. Când începu să plângă, o făcu cu discreție.

- Și unde locuiți?

- Lângă Lake Village.

- Pete Willard era fiul dumneavoastră?

- Da, domnule.

- Când l-ați văzut viu ultima oară?

- Aici, în sală, înainte de a fi omorât.

- Ați auzit rafala care l-a ucis?

- Da, domnule.

- Și ultima oară, când l-ați văzut?

- În capela funerară.

- În ce stare?

- Era mort, zise ea ștergându-și ochii cu un șervețel.

- Îmi pare rău, o consolă Buckley. Nu mai am nici o întrebare, adăugă el, uitându-se cu teamă, la Jake.

- Apărarea are ceva de întrebat? făcu Noose, uitându-se și el la Jake, bănuitor.

- Foarte puțin, zise avocatul. Doamnă Willard, sunt Jake Brigance, adăugă el fără compasiune.

Femeia dădu din cap.

- Câți ani avea fiul dumneavoastră când a murit?

- Douăzeci și șapte.

Buckley își depărtă scaunul de masă și se așează pe marginea lui, gata să sară. Noose își scoase ochelarii și se aplecă puțin în față. Carl Lee coborî privirile.

- În timpul acestor douăzeci și șapte de ani, câți copii a mai violat?

Buckley țâșni, ca un resort:

- Mă opun! Mă opun! Mă opun!

- Se admite! Se admite! Se admite!

Strigătele o speriară pe doamna Willard, care începu să plângă și mai tare.

- Vă rog să-l admonestați, domnule judecător! Admonestați-l!

- Îmi retrag întrebarea, zise Jake, întorcându-se la locul lui.

Buckley se ruga cu brațele ridicate:

- Asta n-ajunge, domnule judecător! Vă rog să-l admonestați!
 - Haideti în birou, le ordonă Noose.
- Permise martorei să se retragă și luă o pauză, până la ora unu.

Harry Rex aștepta în balconul lui Jake, cu sandvișuri și cu margaritas. Brigrance, însă, bău suc de grapefruit. Ellen luă numai puțin, atât cât să-și liniștească nervii. Pentru a treia zi, consecutiv, masa fusese pregătită și adusă personal de Dell, de la Coffee Shop.

Mâncară și se odihni pe balcon, privind la carnavalul din scuar. Harry Rex întrebă ce se întâmplase în biroul judecătorului. Jake, însă, refuză să vorbească despre proces.

- Spune-mi, domnule, ce s-a întâmplat acolo?
- Roșii sunt eliminați trei etape, știați, Row Ark?
- Credeam că patru, răspunse ea.
- Ce s-a întâmplat în biroul judecătorului?
- Chiar vrei să știi?
- Da, da.
- Bine. Trebuie să mă duc la toaletă, zise Jake. Îți spun când mă întorc.
- Row Ark, ce s-a întâmplat acolo?

- Nu mare lucru. Noose l-a cam frecat pe Jake, da-i trece! Buckley voia război și prietenul nostru i-a spus că, dacă nu se calmează, o să-l aibă! Rufus a-nceput să țipe că Jake a stârnit juriul. Acesta i-a răspuns că-i pare rău și i s-a adresat cu "guvernatorul". Buckley a țipat la judecător: "Auziți cum îmi zice! Vă rog să faceți ceva!" Iar Noose i-a răspuns: "Vă rog, domnilor, comportați-vă civilizat". Iar Jake: "Vă mulțumesc, domnule judecător". Apoi, după câteva minute i-a zis iar "guvernatorul".

- De ce le-a făcut pe doamnele acelea bătrâne să plângă?

- Păi, a făcut o mișcare genială, Harry Rex. Le-a arătat tuturor că se află într-o sală de tribunal și că nu se teme de nimeni. A dat prima lovitură. L-a enervat atât de tare pe Buckley, încât nu cred să-și mai revină din starea asta. Noose îl respectă pentru că nu se lasă intimidat de el. Jurații au fost șocați, dar i-a trezit și le-a demonstrat că e vorba de un război. O mișcare foarte inteligentă.

- Da, m-am gândit eu.

- Nu ne-am făcut probleme. Femeile acelea au fost aduse ca să trezească mila, dar Jake a reamintit juriului ce-au făcut băieții lor, înainte de a muri.

- Niște ticăloși!

- Chiar dacă mai există vreun resentiment din partea juriului, vor uita, până la ultimul martor.

- Jake e bun, nu-i așa?

- E foarte bun. Pentru vârsta lui, e cel mai grozav pe care l-am văzut în viața mea.

- Așteaptă să vezi argumentația finală. E-n stare să stoarcă lacrimi și din piatră seacă.

Jake se întoarse și își turnă o margaritas mică, ca să-și liniștească nervii. Harry Rex bău ca un marinar.

După-amiază, Ozzie fu primul martor al procuraturii. Buckley făcuse desene mari și colorate, pe scările tribunalului, și trasaseră împreună ultimele mișcări ale lui Cobb și Willard.

Apoi, procurorul pregăti un set de fotografii color, șaisprezece pe douăzeci și patru, ale celor doi proaspăt împușcați, întinși pe scări. Erau înspăimântătoare. Jake văzuse multe poze cu cadavre și, deși nu erau plăcute la vedere, nu te înfiorau chiar așa. De exemplu, își amintea de un împușcat în inimă, pe o terasă. Era un bătrân uriaș și musculos, iar glonțul nu-i mai ieșise din trup, așa că nu avea urme de sânge, ci doar o gaură mică, în piept. Arăta de parcă ar fi căzut, în somn, pe terasă sau ca și cum s-ar fi îmbătat, ca Lucien. Se simțise chiar jenat, când o arătase juriului. Prea era curată, poza aceea! Dar majoritatea fotografiilor de genul acesta te înfricoșau și te făceau să-ți vină rău. Pe pereți se vedea sânge și bucăți din trup erau împrăștiate în toate părțile. Cei de la procuratură puneau în evidență aceste detalii și le descriau cu lux de amănunte, în fața Curții. Buckley obișnuia să ceară voie politicoasă să arate fotografiile juriului, iar judecătorii consimțeau, fără probleme. Apoi, procurorul și ceilalți urmăreau cu atenție expresiile de pe fețele lor, care deveneau oripilate și dezgustate, îndată ce se uitau la ele. Uneori, li se făcea chiar rău. Jake văzuse doi jurați vomitând la vederea unui cadavru măcelărit.

Fotografiile de felul acesta erau foarte periculoase și provocatoare. Dar constituiau probe importante, cum spuneau cei de la Curtea Supremă. Ele ajutau juriul la luarea deciziilor. În statul Mississippi se luase hotărârea să fie admise, indiferent de reacția celor prezenți.

Jake văzuse aceste fotografii cu o săptămână în urmă și protestele lui, în legătură cu folosirea lor la proces, nu fură ascultate.

Fuseseră înrămate profesional, lucru pe care procuratura nu-l mai făcuse până atunci. Buckley înmână prima fotografie doamnei Reba Betts, din boxa juriului. Era cea cu capul lui Willard, cu creierul împrăștiat.

- Dumnezeu! murmură ea, dând-o următorului, care privi, plin de oroare, și o pasă celui de lângă el.

Când o văzură toți, Buckley le dădu alta. Acest ritual dură vreo treizeci de minute. Procurorul luă apoi mitraliera și i-o arătă lui Ozzie:

- Puteți identifica această armă?

- Da, este cea găsită la locul faptei.

- Cine a luat-o de acolo?

- Eu.

- Și ce-ați făcut cu ea?

- Am împachetat-o într-o pungă de plastic și-am dus-o la poliție. Am ținut-o sub cheie, până când am trimis-o domnului Laird, de la laboratorul de criminalistică din Jackson.

- Domnule judecător, procuratura cere să se ia în considerare această probă, zise Buckley, agitând arma deasupra capului.

- Nu mă opun, zise Jake.

- Nu mai avem nimic de întrebat, rosti Buckley.
 Jake își răsfoia notițele. Judecătorul îl întreabă dacă are ceva de adăugat.
 Se îndreptă agale spre podium și întreabă:
 - Dumneavoastră i-ați arestat pe Billy Ray Cobb și pe Pete Willard?
 Buckley își împinse scaunul înapoi și se trase pe margine, gata să sară, dacă va fi nevoie.
 - Da, eu.
 - Din ce motiv?
 - Pentru violarea lui Tonya Hailey, răspunse el prompt.
 - Și câți ani avea fetița, în momentul în care a fost violată?
 - Zece ani.
 - E adevărat că Pete Willard a semnat o declarație, din care re...
 - Mă opun! Mă opun! Domnule judecător, e inadmisibil și domnul Brigance știe lucrul acesta!
 Ozzie dădu din cap afirmativ.
 - Se admite.
 Buckley tremura.
 - Cer ca întrebarea să nu fie consemnată și juriul să n-o ia în considerare!
 - Îmi retrag întrebarea, îi spuse Jake lui Buckley, zâmbind.
 - Vă rog să nu luați în considerare ultima intervenție a domnului Brigance, le spuse Noose juraților.
 - Nu mai am nici o întrebare, rosti Jake.
 - Mai aveți ceva, domnule procuror? întreabă Noose.
 - Nu, domnule judecător.
 - Foarte bine, atunci. Șerif, ești liber.
 Următorul martor al lui Buckley fu un specialist în amprente, de la Washington, care vorbi o oră pentru a informa juriul despre ce acesta știa de săptămâni de zile. Concluzia lui era aceea că amprente aparțineau lui Carl Lee Hailey. Veni apoi un expert în balistică, de la laboratorul de criminalistică, a cărui mărturie fu plictisitoare și banală, la fel ca a predecesorului său. Da, fragmentele găsite proveneau din mitraliera M-16, de la locul faptei. Îi luă și lui o oră să tragă concluzia, după ce arătase juriului o mulțime de scheme și de diagrame. "Omorul făptuit a doua oară de procuratură", cum îi zicea Jake acestui teatru inutil. O boală de care sufereau toți.
 Apărarea nu avu întrebări pentru nici unul din experți, așa că, la cinci și un sfert, Noose își luă rămas bun de la jurați, după ce-i instrui bine să nu discute despre caz. Dădură din cap politicoși și ieșiră din sală. Apoi Noose bătu cu ciocănelul în masă și anunță următoarea ședință pentru a doua zi dimineața la ora nouă.

doua noapte petrecută la Temple Inn, rămaseră și fără telefoane, din ordinul judecătorului. Li se dădură niște reviste vechi, "The New Yorker", "The Smithsonian" și "Architectural Digest".

- Nu aveți cumva și "Penthouse"? îl întrebă Sisco pe proprietar.

Acesta îi răspunse că nu avea, dar va încerca să-i facă rost.

Închiși în camerele lor, fără televizoare și fără ziare, nu făceau altceva decât să joace cărți și să sporovăiască despre proces. O călătorie până la capătul culoarului pentru a aduce gheață și Cola devenise de-a dreptul o ocazie specială, așa că se programaseră cu rândul. Plictiseala devenea insuportabilă.

La fiecare extremitate a coridorului stăteau câte doi soldați, păzind în întineric și în singurătate. Liniștea era întreruptă numai de jurații care ieșeau și-i rugau să le schimbe câte-o fisă pentru automatul de sucuri.

Se culcau devreme, iar când santinelele le băteau în ușă la ora șase dimineața, erau deja sculați, unii din ei chiar îmbrăcați. Joi avură cârnați și clătite la micul dejun. Mâncară cu poftă și se urcară în Greyhound, veseli că se întorc la Clanton.

Pentru a patra zi rotonda tribunalului era înțesată de public încă de la ora opt. Lumea observase că la ora opt și jumătate nu mai erau locuri libere în sală. Prather deschise ușile și-i controlă pe toți cu detectorul de metale. Negrii stăteau în partea stângă, iar albi, pe dreapta. Ca de obicei, rândul din față fu rezervat de Hastings pentru Gwen, Lester și pentru copii. Agee și membrii Consiliului stăteau în rândul doi, alături de alte rude care nu mai avuseseră loc în față. Reverendul își împărțea sarcinile între a dirija grupul de agitatori de afară și a asista la proces. Personal, prefera sala tribunalului, unde se simțea mai în siguranță, dar nu se îndura nici de mulțimea reporterilor și a camerelor de luat vederi, din scuar. În dreapta lui, pe partea cealaltă a intervalului, se aflau familiile și prietenii victimelor. Până acum, se comportaseră cum trebuie.

Cu câteva minute înainte de ora nouă, fu introdus Carl Lee. Unul dintre polițiștii din escortă îi scoase cătușele. Inculpatul le zâmbi celor din familie și se așează. Avocații luară și ei loc pe scaunele lor și sala se liniști. Aprodul aruncă o privire pe ușa de lângă boxa juriului și o deschise, apoi, larg, lăsându-i să intre pe cei doisprezece. Când totul fu pus la punct, domnul Pate făcu un pas înainte și rosti:

- Toată lumea în picioare! Intră Curtea.

Ichabod, îmbrăcat în roba lui preferată, plisată și cam decolorată, își făcu apariția, acordându-le tuturor permisiunea să se așeze. Îi salută pe jurați și îi întrebă dacă se întâmplase ceva sau nu, de când se despărțiseră. Apoi, se uită la avocați.

- Unde e domnul Musgrove?

- Întârzie puțin, domnule judecător. Suntem gata, anunță Buckley.

- Chemați următorul dumneavoastră martor, îi ordonă Noose
procurorului.

În sală, intră patologul laboratorului de criminalistică. În mod normal nu venea, personal, la procese. Își trimitea un subaltern care să explice cauzele

morții. Dar acesta era cazul Hailey și se simțise obligat să prezinte el însuși lucrurile. De fapt, din punctul lui de vedere, era cazul cel mai simplu pe care îl avusese în ultima vreme: trupurile fuseseră văzute murind, arma se afla lângă cadavrele ciuruite suficient pentru ca moartea să fi survenit de zece ori. Dar procurorul insistă ca medicul să intre în amănunte, așa că omul prezintă o mulțime de fotografii de la autopsie, precum și planșe anatomice.

Mai devreme, în biroul judecătorului, Jake ceruse să se scurteze explicarea cauzelor morții, dar Buckley nu vru să renunțe.

- Vom fi de acord, dacă vei spune pur și simplu că au murit din pricina multiplelor leziuni cauzate de gloanțele din mitraliera M-16, spusese Jake.

- Nu, domnule, eu am dreptul să demonstrez în amănunt, spusese Buckley încăpățânat.

- Dar a zis că va fi de acord, zisese și Noose.

- Am dreptul s-o demonstrez, nu ceda Buckley.

Așa că se puse pe treabă. Demonstră cu lux de amănunte, în stilul clasic al procuraturii. Anatomopatologul vorbi timp de trei ore despre câte gloanțe îl străpunseseră pe Cobb și câte pe Willard, ce făcuse fiecare după ce pătrunsese în trup și consecințele asupra organelor vitale. Planșele anatomice fură agățate de stativ speciale, în fața juriului, iar medicul indica traiectoria fiecărui glonț în trupul omenesc. Paisprezece, în cazul lui Cobb și unsprezece, în al lui Willard. Buckley mai puneă, din când în când, câte o întrebare și își nota răspunsul.

- Onorată instanță, am fi fericiți să ni se dea voie să fim de acord cu cauzele morții, așa cum sunt ele prezentate de procuratură, repeta Jake din treizeci în treizeci de minute.

- Aveți răbdare, replica Buckley tăios.

Jake se foia pe scaun, dădea din cap și se uita la acei jurați care nu adormiseră încă.

Doctorul termină pe la amiază, iar Noose, obosit și amețit, anunță două ore de pauză. Jurații fură treziți de aprod și conduși într-o cameră specială, unde luară masa de prânz. Apoi începură să joace cărți. Li se interzisese să părăsească tribunalul.

În fiecare orașel din sud, există câte un puști născut pentru a câștiga ușor bani. El e cel care la cinci ani își deschide o tarabă unde vinde limonadă și-ți cere douăzeci și cinci de cenți pentru un pahar de apă colorată. Știe că are un gust mizerabil, dar e conștient de faptul că adul-ții îl găsesc drăgălaș. El e primul copil de pe stradă care își cumpără o mașina de tuns iarba, pe credit, de la Western Auto și bate la ușa caselor, pentru a le propune oamenilor să le aranjeze grădina, pentru vară. E puștiul care își cumpără din proprii lui bani prima bicicletă, pe care o folosește pentru a împărți ziarele, și cel care vinde felicitări de Crăciun doamnelor bătrâne. Sâmbăta dimineața, în vreme ce alți copii se uită la desene animate, el vinde alune și semințe în fața tribunalului. La doisprezece ani își cumpără primul certificat de proprietate și are cont în bancă. La cincisprezece, își cumpără cu bani peșin

prima camionetă, chiar în ziua în care își ia permisul de conducere. Își ia, apoi, o remorcă dotată cu tot ce trebuie pentru îngrijirea gazonului. În timpul competițiilor sportive interșcolare vinde tricouri cu însemnele echipelor de fotbal. El e descurcărețul, viitorul milionar.

În Clanton, numele lui era Hinky Myrick și avea șaisprezece ani. Așteptă neliniștit în rotundă, până când Moose dădu pauza de masă, apoi trecu printre polițiști și intră în sală. Ocuparea unui loc era atât de prețioasă, încât nimeni nu ieșea pentru prânz. Unii se sculau, atrăgeau atenția tuturor că acela era locul lor și se duceau apoi la toaletă. Dar majoritatea sufereau cu stoicism pe scaune.

Hincky mirosoise ocazia, simți că oamenii erau la nevoie. Marți și miercuri vânduse sandvișuri în fața tribunalului. La început își chemase clienții, dar apoi pornise el însuși cu marfa printre rânduri, până în spatele clădirii. Era un profitor înăscut. O salată cu sos și pâine costa doi dolari. O farfurie cu pui prăjit și mazăre, trei dolari. O cutie cu limonadă, un dolar și jumătate. Acum intrase și oamenii îi plăteau cât cerea, numai să nu-și piardă locul. Își termină repede marfa și cei care nu apucaseră începură să-i facă și comenzi. Hincky era omul zilei.

Alergă până la Claude, îi înmână douăzeci de dolari bucătarului și-i dădu comenzile. Apoi, așteptă, uitându-se la ceas. Bucătarul se mișca încet. Hincky îi mai dădu douăzeci de dolari.

Procesul adusese o undă de prosperitate, la care Claude nici nu visase vreodată. Lumea aștepta la coadă să se elibereze câte o masă în local, atât la micul dejun, cât și la prânz. Luni alergase prin tot orașul să facă rost de mese pliante. Pentru prânz desființară intervalul, iar chelnerițele abia reușeau să se strecoare să servească.

Procesul era singurul subiect de conversație. Miercuri, toată lumea condamna componența juriului. Joi, discuția se referi mai ales la antipatia crescândă față de procuror.

- Se aude că vrea să devină guvernator.
- E democrat sau republican?
- Democrat.
- N-are cum să câștige în statul ăsta fără votul negrilor.
- Ceea ce nu prea se va mai întâmpla, după procesul acesta
- Sper să-ncerce.
- Se comportă mai mult ca un republican.

În Clantonul dinainte de proces, amiaza începea cu zece minute înainte de ora douăsprezece, când secretarele bronzate, frumoase, îmbrăcate provocator, își părăseau birourile din bănci, din tribunal, din agențiile de asigurare și porneau pe trotuar, spre poștă, spre bănci sau în alte locuri unde aveau ele treabă. Majoritatea își cumpărau câte ceva de mâncare de la Chineză Deli și se așezau pe băncile din jurul tribunalului. Se întâlneau cu prietenele și bârfeau. La orele amiezii, pajiștea din scuar atrăgea mai multe fete frumoase decât concursul pentru Miss Mississippi. Tot pe la douăsprezece, apăreau și băieții, ca să le vadă pe prietenele lor.

Dar procesul schimbă lucrurile. Arborii și băncile se aflau în zona de

război. Cafenelele erau pline de soldați și de străinii care nu reușeau să găsească locuri în sală. Meniurile de la Chineză Deli se împachetau pentru vizitatorii veniți din alte părți, așa că funcționarele renunțaseră la plimbările lor și mâncau la birou.

La Tea Shoppe, bancherii și alte oficialități analizau felul în care acest proces afectase orașul, prin publicitatea neobișnuită. Klan-ul reprezenta un subiect incitant de discuție. Nici un client nu cunoștea personal pe cineva din această organizație, de mult uitată în nordul statului Mississippi. Dar șacalii presei iubeau robele albe.

Joia, la prânz, Coffee Shop oferea clienților săi costiță țărănească de porc, salată, cereale cu smântână și cartofi prăjiți. Dell servea aceste bunătăți într-o înghesuială nemaipomenită de soldați, localnici și străini. Legea nescrisă a localului era să nu stai de vorbă cu nimeni care purta barbă sau avea un accent mai ciudat. Plutea un aer de răceală total diferit de atmosfera prietenoasă din primele zile de după omorul comis de Carl Lee. Prea mulți din reprezentanții presei își trădaseră gazdele și scriseseră lucruri rușinoase și neadevărate despre localnici. Soseau în haite din toate părțile țării și în douăzeci și patru de ore "știau" absolut totul despre oamenii din Clanton. Localnicii îi urmăriseră cum vânează oficialitățile, pentru a le trage de limbă, cum tăbărau asupra lui Carl Lee care însă nu-i băga în seamă și se făcea că nu aude întrebările lor idioate; cum filmau orice manifestare extremistă a Klan-ului sau a grupului de negri, făcându-le să pară fenomene normale prin partea locului. Din aceste motive, îi urau din tot sufletul.

- Cu ce naiba s-o fi dat pe față, de-i așa portocalie? întrebă Tim Nunley, uitându-se la o ziaristă care stătea într-un separeu de lângă ușă.

Jack Jones mestecă, studiind și el fața femeii.

- Cred că e ceva special, pentru filmare. Pe ecran, apare albă.

- Păi, ea nu e albă?

- Ba da, dar la televizor nu se vede albă, decât dacă se dă cu portocaliu.

Nunley nu părea prea convins.

- Atunci ce folosesc negrii, când apar la televizor? întrebă el.

Nu-i răspunse nimeni.

- Ai văzut-o aseară la televizor? întrebă Jack Jones.

- Nu. De unde e?

- Din Memphis, canalul patru. Aseară a luat un interviu mamei lui Cobb și, bineînțeles, a săcăit-o atâta, încât biata femeie a izbucnit în plâns. Mi s-a făcut rău. Cu o seară înainte, a prezentat câțiva membri ai Klan-ului, din Ohio, care și-au exprimat părerea în legătură cu tot ceea ce ar trebui să facem noi, aici, în Mississippi. Femeia asta e o scorpie.

Joi după-amiază, procuratura îl chemă în boxa martorilor pe Murphy. Amărâtul acela se bâlbâise aproape o oră, încercând să răspundă cât mai corect posibil.

- Calmați-vă, domnule Murphy, spunea Buckley mereu.

Omul dădea din cap și sorbea câte o gură de apă. Era însă foarte greu

pentru grefieră să-și dea seama când nega sau când afirma ceva.

- Nu înțeleg ce spuneți!

Atunci, Murphy încerca să răspundă și se împotmolea la câte un "p" sau "t". După ce reușea, cu greu, să treacă de aceste consoane, se lansa într-un șir de bâlbâieli, derutându-i pe toți cei de față.

- N-am înțeles ce ați spus, spunea, disperată, grefiera.

Buckley suspina. Jurații erau în culmea furiei. Jumătate din cei prezenți își rodeau unghiile.

- Vreți să repetați? zicea procurorul, cu toată răbdarea de care era în stare.

- Îmi ppppparrre rrrrrău, se scuza, jalnic, omul de serviciu.

Din toată bătăleala, reieșea că Murphy se afla pe scări și bea Coca Cola. Observase un negru care se strecurase într-o debara, cam la doisprezece metri de el, dar nu-i dăduse importanță. Apoi, când băieții începuseră să coboare, negrul ieșise și începuse să tragă în ei, urlând și râzând în hohote. La sfârșit, aruncase arma și fugise. Da, el era omul, cel care stătea acolo, în boxă.

Noose își tocise ochelarii, ascultându-l pe Murphy. Când procurorul se așează, judecătorul se uită disperat la Jake.

- Aveți ceva de întrebat? întrebă el chinuit.

Jake se ridică, în mână cu agenda sa de lucru. Grefiera îl privi lung. Harry Rex îl păsăi. Ellen închise ochii. Jurații își frânseră mâinile și se uitară la el atenți.

- Lasă-te păgubaș, îi șopti Carl Lee.

- Nu, domnule judecător, apărarea nu are nici o întrebare.

- Mulțumesc, domnule Brigance, răsuflă Noose, ușurat.

Următorul martor fu polițistul Rady, anchetatorul de la departamentul șerifului. El informă juriul că găsisese o cutie goală de Cola în debaraua de sub scări și că amprente se potriveau cu ale lui Carl Lee Hailey.

- Era goală sau plină? întrebă Buckley dramatic.

- Era complet golită.

"Mare lucru" - gândi Jake. Omului îi fusese sete! Vorba ceea, "Oswald a mâncat un pui, așteptându-l pe Kennedy!" Nu, el nu avea nici o întrebare pentru Rady.

- Și acum, domnule judecător, ultimul nostru martor, rosti Buckley pe la ora patru. Ofițerul DeWayne Looney.

Acesta intră sprijinit într-un baston, și se îndreptă schiopătând spre boxa martorilor. Își scoase pistolul și i-l dădu lui Pate. Buckley se uita mândru la el.

- Vreți să vă spuneți numele, domnule?

- DeWayne Looney.

- Și adresa?

- Strada Bennington, numărul o mie patru sute șaiszeci și opt, Clanton, Mississippi.

- Câți ani aveți?

- Treizeci și nouă.

- Unde lucrați?

- La departamentul șerifului, în comitatul Ford.
- Și ce faceți acolo?
- Sunt dispecer.
- Unde lucrați în douăzeci mai?
- Eram polițist activ, ajutor de șerif.
- Erați de serviciu?
- Da. Trebuia să transport doi prizonieri de la închisoare, la tribunal, și invers.
- Cine erau deținuții aceia?
- Billy Ray Cobb și Pete Willard.
- Pe la ce oră vă pregăteați să plecați de la tribunal?
- Pe la unu și jumătate.
- Cine mai era de serviciu cu dumneavoastră?
- Prather. Noi răspundeam de cei doi prizonieri. Mai erau și alți polițiști de față, dar noi îi păzeam.
- Ce s-a întâmplat când s-a terminat înfățișarea?
- Le-am pus cătușe imediat, și i-am scos de aici. I-am dus în cămăruța de-acolo și am așteptat câteva momente, apoi Prather a luat-o spre ieșire.
- Și?
- Am încercat să coborâm scările din spate, Cobb, primul, Willard, al doilea și eu ultimul. După cum v-am mai spus, Prather plecase înainte. În momentul acela, ieșise deja.
- Da, domnule. Apoi?
- Apoi, Cobb ajunsese aproape jos, când au început împușcăturile. Eu mă aflam pe palier, gata să cobor. La început, n-am văzut pe nimeni. După o clipă, însă, mi-a apărut în fața ochilor Carl Lee Hailey, care trăgea cu mitraliera. Cobb a fost trântit în spate, peste Willard, țipau amândoi, apoi au căzut grămadă, încercând să se întoarcă.
- Da, domnule. Vă rog să descrieți tot ce-ați văzut.
- Se auzea șuieratul gloanțelor, izbindu-se-n perete și nimicind totul în calea lor. Era cea mai zgomotoasă armă pe care o auzisem vreodată și părea că răpăielile nu se vor sfârși niciodată. Cei doi urlau și se zvârcoleau neputincioși. După cum știți, aveau cătușe.
- Da, domnule. Ce vi s-a întâmplat dumneavoastră?
- Așa cum v-am mai spus, nu trecusem de palier. Cred că unul din gloanțe a ricoșat în perete și m-a lovit în picior. Încercam să urc scările, când am simțit arsura.
- Și ce s-a întâmplat cu piciorul dumneavoastră?
- Mi l-au amputat, răspunse Looney cu naturalețe, de parcă lucrul acesta se întâmplase adesea. De la genunchi în jos.
- L-ați văzut bine pe cel care trăgea?
- Da, domnule.
- Îl puteți arăta juriului?
- Da, domnule. E vorba de domnul Hailey, aici de față.

În mod logic, mărturia lui Looney ar fi trebuit să se termine cu această întrebare. Omul se exprimase clar și concis, trezind simpatia tuturor. Juriul îl

ascultase cuvânt cu cuvânt. Dar Buckley și Musgrove își aduseră aminte de diagramele colorate și îl făcură pe Looney să se plimbe puțin prin fața lor, să se vadă mai bine cum șchiopătează.

Jake își masa fruntea și nasul. Noose își tot ștergea ochelarii. Jurații erau agitați.

- Domnule Brigance, aveți vreo întrebare? Întrebă judecătorul, într-un târziu.

- Numai câteva, răspunse Jake, în vreme ce Musgrove scotea materialele din sală.

- Domnule Looney, la cine se uita Carl Lee când trăgea?

- La băieții aceia, după câte-mi dau seama.

- S-a uitat și la dumneavoastră?

- Păi, să vă spun sincer, nu prea m-am uitat în ochii lui. De fapt, mă mișcăm în direcția opusă.

- Așadar, nu v-a ochit pe dumneavoastră.

- O, bineînțeles că nu. I-a ochit pe băieții ăia doi. Și i-a și nimerit de fapt.

- Ce făcea când trăgea?

- Țipa și râdea, de parcă era nebun. A fost tare ciudat, parcă scăpase de la ospiciu. Și ceea ce n-am să uit niciodată este că, în tot vacarmul acela infernal, râsul lui se auzea mai tare ca șuieratul gloanțelor și ca urletele celor doi.

Răspunsul fusese perfect. Jake reuși cu greu să-și înăbușe un zâmbet. Îl repetase cu Looney de nenumărate ori și ieșise excelent. Fiecare cuvânt își avusese rostul lui. Avocatul se uită la jurați. Aceștia rămăseseră cu gura căscată. Jake scrise sau se prefăcu a scrie ceva în agendă, ca să mai amâne cu câteva secunde întrebarea cea mai importantă din proces.

- Așadar, domnule Looney, Carl Lee v-a împușcat în picior.

- Da, domnule.

- Credeți că a fost cu intenție?

- O, nu! A fost un accident.

- Vreți să-l vedeți pedepsit, pentru că v-a împușcat?

- În nici un caz, domnule. Nu am nimic împotriva lui. A făcut exact ce-aș fi făcut și eu.

Lui Buckley îi căzu pixul din mână și se prăbuși pe scaun. Se uită întunecat la martorul lui cel mai important.

- Ce vreți să spuneți?

- Vreau să spun că nu-l condamn pentru ce-a făcut. Tinerii ăia i-au violat fata. Am și eu o fiică. Dacă îndrăznește cineva să mi-o violeze, e un om mort. Îl fac țândări, exact cum a procedat și Carl Lee. Ar merita să-l decorăm.

- Vreți ca juriul să-l condamne pe Carl Lee?

Buckley sări în picioare, răcnind:

- Mă opun! Mă opun! Întrebare nepotrivită!

- Nu! urlă Looney. Nu vreau să fie condamnat! E un erou. El...

- Domnule Looney, nu răspundeți! zise Noose tare. Nu răspundeți!

- Mă opun! Mă opun! țipa Buckley, în vârful picioarelor.

- E un erou! Dați-i drumul! strigă Looney la Buckley.

- Faceți liniște! zise Moose, bătând cu ciocănelul în masă.
- Buckley amuți. Looney la fel. Jake se întoarse la locul lui și spuse:
- Îmi retrag întrebarea.
- Vă rog să nu luați în considerare intervenția aceasta, le spuse Moose juraților.
- Looney le zâmbi și ieși din sală șchiopătând.
- Chemați următorul martor, rosti Moose, scoțându-și ochelarii.
- Buckley se ridică încet și teatral:
- Procuratura se oprește aici.
- Bun, zise Moose, uitându-se la Jake. Presupun că dumneavoastră aveți vreo două moțiuni.
- Da, domnule judecător.
- Foarte bine. Vorbim despre ele la mine, în birou.
- Judecătorul le permise juraților să plece, dându-le aceleași instrucțiuni, ca de obicei, și amână întrevvedere pentru vineri, la ora nouă.

37

Jake se trezi în întuneric, cu o ușoară indispoziție, o durere de cap datorată oboselii și berii "Coors" și auzi sunetul inconfundabil al soneriei, de parcă cineva ar fi apăsat continuu pe buton, cu un deget mare și ferm. Deschise ușa din față, așa cum era, în cămașă de noapte, și încercă să identifice cele două siluete care așteptau în întuneric. Își dădu seama că erau Ozzie și Nesbit.

- Cu ce vă pot ajuta? îi întrebă el.
- Intrară după el, în hol.
- Astăzi au de gând să te omoare, zise Ozzie.
- Jake se așeză pe canapea și își masă tâmplele.
- Poate c-au să și reușească.
- Jake, e treabă serioasă. Au plănit să te omoare.
- Cine?
- Cei din Klan.
- Ți-a spus Mickey Mouse?
- Da. M-a sunat ieri să mă anunțe că se pune ceva la cale. A revenit acum două ore și mi-a spus că tu ești fericitul. Astăzi e o zi mare. Îl vor îngropa pe Stump Sisson, în dimineața aceasta, la Lodysville, și e momentul răzbunării.
- De ce eu? De ce nu-l omoară pe Buckley sau pe Moose, doar merită mai mult, nu-i așa?
- N-am avut ocazia să discutăm despre asta.
- Ce metodă au ales pentru executarea mea? întrebă Jake, simțindu-se vulnerabil, așa cum stătea acolo, în cămașă de noapte.
- Nu mi-a spus.
- Dar știa?

- N-a intrat prea mult în detalii. A spus doar că vor încerca să te omoare astăzi.

- Și eu ce să fac? Să mă predau?
- Le ce oră te duci la birou?
- Păi, acum cât e ceasul?
- Aproape cinci.
- Atunci, fac un duș, mă bărbieresc și sunt gata.
- Te-așteptăm.

La cinci și jumătate, îl duseră la birou și încuiară ușile. La ora opt, veni un pluton de soldați, care se așeză sub balcon, așteptând. Harry Rex și Ellen priveau de la etajul al doilea al tribunalului. Jake ieși flancat de Ozzie și de Nesbit. O luară pe strada Washington. Șacalii presei mirosiseră ceva și se țineau ca scaiul.

Moara abandonată de lângă silozuri se afla pe vechea cale ferată dezafectată, cam la jumătatea celui mai înalt deal din Clanton, nu departe de scuar. Alături era o stradă asfaltată pe porțiuni, neîngrijită, care cobora și se intersecta cu Cedar Street, apoi devenea mai bună și mai lată, până când se unea cu Quincy Street - granița de est a scuarului din Clanton.

Din locul pe care îl alesese, în acel siloz părăsit, omul cu masca avea o perspectivă clară, dar și cam depărtată, a tribunalului. Bâjbâi pe întuneric și ochi printr-o gaură pe care, era sigur, n-o remarcase nimeni. Încrederea îi fu întărită și de porția zdravănă de whisky. Exersase mișcarea de la ora șapte și jumătate. Deodată, văzu agitație în jurul biroului avocatului.

Unul din camarazii lui îl aștepta într-o camionetă, ascunsă într-un depozit vechi de lângă siloz. Motorul mergea, iar șoferul fuma "Lucky Strike", una după alta, nerăbdător să audă împușcătura carabinei.

În vreme ce grupul ajunsese pe Washington Street, ochitorul intră în panică. Abia putea vedea prin lunetă capul avocatului, săltând încolo și înapoi pe fundalul verde al ierbii, înconjurat de reporteri. Hai, spunea alcoolul, fă puțină agitație. Își calculă timpul și acționează trăgaciul când ținta se apropiase de ușile din spate ale tribunalului. Împușcătura se auzi cu claritate. Jumătate din soldați se aruncară la pământ, iar ceilalți îl înșfăcăară pe Jake și îl traseră sub verandă. Un soldat din pază țipă sfâșietor. Reporterii și echipele televiziunii se culcară și ei la pământ, dar își țineau aparatele în sus, ca să prindă orice imagine sângeroasă. Soldatul strigă din nou. Altă împușcătură. Apoi, încă una.

- A fost împușcat! strigă cineva.

Soldații alergau din toate părțile spre cel împușcat. Jake intrase la adăpost, pe ușile tribunalului. Căzu pe podea și își îngropă capul în mâini. Ozzie se opri lângă el, uitându-se la soldați, pe ușa întredeschisă.

Pușcașul ieși repede din siloz, își aruncă arma pe locul din spate al camionetei și dispăru, împreună cu tovarășul său, în întinderea câmpiei. Mai aveau de asistat și la înmormântarea din sudul statului Mississippi.

- L-au împușcat în gât! strigă cineva.

Camarazii celui căzut îl ridicară și îl duseră spre un jeep.

- Cine-a fost împușcat? Întrebă Jake, fără să-și ia mâinile de la ochi.
- Unul din soldații de pază, îi răspunse Ozzie. Tu n-ai nimic?
- Cred că nu, răspunse el, punându-și mâinile la ceafă și uitându-se în pământ. Unde e servieta mea?
- E acolo, pe stradă. Ți-o aducem imediat.

Ozzie își luă aparatul de transmisie de la brâu și dădu ordine dispecerului, în legătură cu oamenii lor din tribunal.

Când fu clar că împușcăturile încetaseră, șeriful ieși, alăturându-se soldaților de-afară. Nesbit se apropie de Jake:

- Ești teafăr?

Colonelul apărură de după colț, înjurând și strigând:

- Ce dracu s-a-ntâmplat? Am auzit niște împușcături.
- Mackenvale a fost lovit.
- Și unde e acum?
- La spital, răspunse un soldat, arătându-i jeep-ul care se pierdea în depărtare.
- E grav?
- Părea destul de rău. L-au nimerit în beregată.
- În beregată? De ce l-au mișcat?

Nu răspunse nimeni.

- A văzut cineva ceva? Întrebă colonelul.
- Se pare că s-a tras de pe deal, zise Ozzie uitându-se pe strada Cedar, în sus.
- Ia trimite un jeep acolo, să vedem ce-i.
- E o idee.

Colonelul dădu oamenilor săi niște ordine, presărate pe ici-colo cu înjurături obscene. Soldații se împrăștiară în toate direcțiile, cu puștile încărcate, gata de luptă, în căutarea asasinului. Dar acesta ajunsese deja în comitatul vecin.

Ozzie puse servieta pe podea, lângă Jake.

- Cum se simte? Îl întrebă el în șoaptă pe Nesbit.

Harry Rex și Ellen se opriseră pe scările unde fuseseră împușcați Cobb și Willard.

- Nu știu. Nu s-a mișcat de zece minute, zise Nesbit.
- Jake, te simți bine? Îl întrebă șeriful.
- Da, zise el moale, fără să deschidă ochii, gândindu-se la soldatul care fusese împușcat alături de el. Își amintea că, înainte de a fi doborât, îi spusese lui Jake: "Ce prostie!" Căzuse apoi țipând, cu sângele gâlgâind.
- A murit, nu-i așa? Întrebă încet avocatul.
- Nu știm încă, răspunse Ozzie. E la spital.
- A murit, știu eu sigur. Am auzit cum i-a pârâit gâtul.

Ozzie se uită la Nesbit, apoi la Harry Rex. Pe costumul gri deschis al avocatului se vedeau două-trei picături de sânge. El nu le observase încă, dar erau vizibile și destul de mari.

- Jake, ai sânge pe haine, zise Ozzie într-un târziu. Hai la birou să te

schimbi.

- Ce importanță are? mormăi el cu nasul în pământ.

Cealaltă se priviră unii pe alții.

Dell se uita din mulțime la Jake, în vreme ce îl scoteau din tribunal.

Trecură pe lângă reporteri, neluând în seamă întrebările lor absurde. Harry Rex încuie ușile, lăsând gărzile la intrare, pe trotuar. Jake urcă și își scoase haina.

- Row Ark, prepară niște margaritas, spuse Harry Rex. Eu mă duc sus, să stau cu el.

- Domnule judecător, am avut niște probleme, îi spuse Ozzie, în vreme ce Moose își deschidea servieta.

- Ce s-a-ntâmplat? întrebă Buckley.

- În dimineața aceasta, au încercat să-l omoare pe Jake.

- Poftim?!

- Când?

- Acum vreo oră. Cineva a tras asupra lui, când venea la tribunal. Era o pușcă cu bătaie lungă. Habar n-avem cine a făcut-o. Nu l-au nimerit pe Jake, în schimb au rănit un soldat din gardă, care e acum la chirurgie.

- Jake unde e? întrebă judecătorul.

- La el în birou. E cam șocat.

- Și eu aș fi la fel, zise Moose înțelegător.

- Mi-a spus să-l sunați, când ajungeți aici.

- Sigur că da.

Ozzie formă numărul și-i dădu receptorul judecătorului.

- E Moose, zise Harry Rex, întinzându-i telefonul lui Jake.

- Alo?

- Te simți bine, Jake?

- Nu tocmai. Astăzi nu mai vin acolo.

Moose se strădui să spună și el ceva.

- Ce n-ai să faci?

- Am zis că nu vin azi la tribunal. Nu am chef.

- Păi, Jake, cu noi cum rămâne?

- Nu-mi pasă, zise Jake, sorbind din paharul cu margaritas.

- Ești drăguț să repeți?

- Am spus că nu-mi pasă. Nu mă interesează ce faceți acolo, oricum n-o să fiu de față.

Moose dădu din cap și se uită la receptor.

- Ai fost rănit? întrebă el, vădit îngrijorat.

- A tras cineva vreodată în dumneavoastră, domnule judecător?

- Nu, Jake.

- Ați văzut vreun om împușcat, care țipă de durere?

- Nu, Jake.

- Ați văzut sângele cuiva țâșnind și murdărindu-vă hainele?

- Nu, Jake.

- Nu vin la tribunal.
Noose tăcu și se gândi câteva clipe.
- Vino aici, Jake, să stăm puțin de vorbă.
- Nu. Nu ies din birou. Afară e periculos.
- Hai să stăm în pauză, până la ora unu. Crezi că te vei simți mai bine, atunci?
- La ora aia o să fiu beat pulbere.
- Ce spui?!
- Am zis că voi fi criță.
Harry Rex își acoperi ochii. Ellen se duse în bucătărie.
- Când crezi c-ai să te trezești? Întrebă Noose sever.
Ozzie și Buckley se uitară unul la altul.
- Luni.
- Dar mâine?
- Mâine e sâmbătă.
- Știu, dar m-am gândit să ținem procesul și mâine. E vorba de juriu.
- Bun. Voi fi gata mâine dimineață.
- Mă bucur! Ce să le spun celor din juriu, acum? Stau și ne așteaptă în camera specială. Sala e plină-ochi. Clientul tău stă și te așteaptă singur. Ce să le spun oamenilor ăstora?
- Găsiți dumneavoastră ceva, domnule judecător. Am încredere în dumneavoastră.
Jake puse receptorul jos. Lui Noose nu-i venea să creadă că avocatul îi închisese telefonul în nas. Până la urmă i-l întinse lui Ozzie.
Judecătorul se uită pe fereastră și își scoase ochelarii.
- Zice că nu vine astăzi.
Contrar obiceiului, Buckley rămase tăcut.
- L-a șocat foarte tare, zise Ozzie, împăciuitor.
- A băut?
- Nuuu. Jake nu bea, răspunse Ozzie. Dar e foarte impresionat din cauza băiatului aceluia împușcat. Era chiar lângă el, și-a fost străpuns de glonțul hărăzit lui Jake. Asta ar tulbura pe oricine, domnule judecător.
- Vrea să rămânem în pauză până mâine dimineață, îi spuse Noose lui Buckley, care dădu din cap, fără să zică nimic.

Vestea se împrăștie repede și în fața biroului lui Jake năvăli presa, făcând un circ de nedescris. Își plasaseră toate aparatele acolo, așteptând pe cineva care le-ar fi putut furniza vreo noutate. Se mai oprea câte un prieten îngrijorat și voia să stea de vorbă cu Jake, dar ziariștii îl informau că s-a încuiat acolo și că nu deschide nimănui. Da, era nevătămat, răspundeau ei celor care se interesau de soarta lui.

Doctorul Bass fusese programat să apară în fața instanței vineri dimineață. El și Lucien intrară în clădire prin spate, puțin după ora zece, iar Harry Rex plecă să aducă ceva de băut.

Discuția cu Carla fu extrem de dificilă, din cauza hohotelor de plâns. O

sunase după ce băuse vreo trei pahare și vorbise și cu tatăl ei, căruia îi spusese s-o liniștească, pentru că nu i se întâmplase nimic și era protejat de toată Garda Națională. Promise să sune și mai târziu, după ce Carla se va fi liniștit.

Lucien era furios. Se luptase toată noaptea de joi cu Bass să nu bea, ca să fie treaz a doua zi de dimineață. Acum, pentru că trebuia să depună mărturie sâmbătă, nu exista nici o cale să-l țină de la băutură două zile la rând. Se gândea și la câte ore plăcute pierduseră, abținându-se.

Harry Rex aduse băutură din belșug. Se certă cu Ellen în legătură cu ingredientele care trebuiau folosite la amestecuri. Ea spălă ibricul de cafea, îl umplu cu Bloody Mary, în care turnă o cantitate apreciabilă de vodcă suedeză. Harry Rex adăugă Tabasco, din belșug. Îi servi pe toți.

Doctorul Bass bău cu poftă și mai ceru. Lucien și Harry Rex își dădeau cu presupusul în legătură cu identitatea celui care trăsese în avocat. Ellen îl privea tăcută pe Jake, care stătea într-un colț și rămăsese cu ochii ațintiți asupra rafturilor de cărți.

Sună telefonul. Ridică Harry Rex și ascultă cu atenție. Apoi zise, punând receptorul jos:

- Era Ozzie. Soldatul a ieșit din sala de operație. Glonțul s-a înfipt în șira spinării. Medicii cred că va rămâne paralizat.

Băură cu toții, fără să spună nimic. Făceau eforturi să nu se uite la Jake, care își masa fruntea, sorbindu-și băutura. O bătaie ușoară în ușa din spate întrerupse acest moment de reculegere.

- Du-te să vezi cine e, îi ordonă Lucien lui Ellen, care plecă imediat.

- E Lester Hailey, zise ea, intrând în sala de ședințe.

Lester fu cooptat în rândurile lor și îi dădură un pahar cu Bloody Mary. Refuză și ceru ceva cu whisky.

- Bună idee! zise Lucien. M-am săturat de poșirca asta. Hai să cumpărăm niște "Jack Daniel's".

- De-acord cu tine, rosti Bass.

Jake reuși să-i zâmbască palid lui Lester, apoi își întoarse privirea spre rafturile de cărți. Lucien aruncă o hârtie de o sută de dolari pe masă și Harry Rex plecă după whisky.

Când se trezi, după câteva ore, Ellen își dădu seama că dormise pe canapeaua din biroul lui Jake. Încăperea era goală și în întuneric plutea un miros greu. Se mișcă cu atenție, fără să facă zgomot. Își găsi șeful în camera secretă sforăind liniștit, pe podea. Toate luminile erau stinse, așa că porni ușor pe scări. Ajunse în sala de ședințe plină de sticle goale, de cutii de bere și pahare de plastic, de resturi ale mesei de prânz. Era nouă și jumătate seara. Dormise cinci ore.

Ar fi putut să se ducă la Lucien, dar trebuia să se schimbe. Prietenul ei, Nesbit, putea s-o ducă până la Oxford, dar nu era nevoie. Își revenise. În plus, Jake avea nevoie de cât mai multă protecție. Ieși și încuie ușa din față. Se urcă apoi în mașina ei și porni.

Aproape că ajunsese la Oxford, când văzu farurile albastre în urma ei. Ca de obicei, conducea cu o sută pe oră. Parcă pe marginea drumului și aprinse becul, căutându-și portmoneul.

Se apropiară doi oameni în uniformă.

- Sunteți beată, doamnă? zise unul dintre ei, stropind-o cu salivă mirosind a tutun.

- Nu, domnule. Încerc să-mi găsesc permisul de conducere.

Se întinse să-și ia actele, dar, în momentul acela, fu lovită puternic și trântită la pământ. O acoperiră cu o pătură groasă și o legară cu o funie, în jurul pieptului și al taliei. Ea se zbătu și înjură, dar nu se putea mișca. Cei doi bărbați strânseseră funia mai tare.

- Stai cuminte, târfă!

Unul dintre ei scoase cheile de contact și deschise portbagajul. O aruncară înăuntru și trântiră capacul. Remorcară Lincoln-ul de BMW-ul fetei și se pierdură în noapte. Ajunseră pe un drum de țară și se înfundară în pădure, până într-o poiană, unde o mână de adepți ai Klan-ului stăteau în jurul unei cruci aprinse.

Cei doi răpitori își puseră repede robele și măștile și o scoaseră pe față din portbagaj. Fu aruncată pe jos, înlăturând pătura cu care o înfășuraseră. O loviră și o traseră spre un par, alături de cruce, unde o legară, cu spatele la adunare.

Ea văzu robele albe și glugile țuguiate. Încercă zadarnic să scuipe călușul de vată uleios, pe care i-l băgaseră în gură. Nu reuși decât să tușească.

Crucea în flăcări lumina întreaga poiană, emanând o undă de fierbințeală care începu s-o deranjeze pe fata legată de stâlp.

O siluetă cu mască porni spre ea. Îl auzi apropiindu-se.

- Cățea iubitoare de negri! zise el și-i smulse bluza de mătase, sfâșiindu-i-o. Măinile îi erau strâns legate de stâlp. Bărbatul scoase un cuțit cu vârful curbat de sub robă și începu să taie resturile bluzei.

- Cățea iubitoare de negri! Cățea iubitoare de negri!

Ellen îl înjură, dar nu se auzi decât un geamăt.

Bărbatul îi desfăcu fermoarul fustei. Fata vru să-l lovească cu piciorul, dar funia îi strângea gleznele puternic. El îi tăie fusta cu cuțitul, până jos, la tiv. I-o scoase ușor, cu gesturi de magician. Ceilalți se apropiară.

- Frumos, foarte frumos! zise bărbatul plesnind-o peste fese.

Se depărtă puțin ca să-și admire opera. Ea se zbătea și scotea sunete guturale. Slipul îi căzuse până pe coapse. Cu gesturi mărețe, bărbatul îi tăie și sutienul și îl aruncă în flăcări. Semicercul tăcut se apropiase la vreo trei metri.

Focul ardea acum cu putere. Spatele și picioarele goale ale fetei șiroiau de transpirație. Părul părea spălat, într-atât era de ud. Bărbatul scoase de sub robă un bici. Se depărtă puțin și începu să pocnească în aer, apoi se pregăti s-o lovească. În clipa aceea, se desprinse dintre cei care priveau un bărbat mai înalt, care dădu din cap. Nu spuse nimic, dar biciul dispăru.

Cel mai înalt se apropie și o apucă de păr tăindu-i-l, urâtind-o. Lângă

picioarele ei apăru o grămăjoară mătăsoasă și roșcată. Fata gemu, dar nu mișcă.

După ce terminară, se îndreptară spre mașinile lor. În drum, cineva aruncă un chibrit aprins în BMW-ul care fusese improșcat cu benzină.

Când fu sigur că plecaseră, Mickey Mouse se strecură afară din tufișuri, o dezlegă și o așeză într-un luminiș, lângă poiană. Strânse resturile hainelor ei și încercă s-o acopere. Apoi plecă la Oxford, unde îl sună pe șeriful comitatului Lafayette, de la un telefon public.

38

Ședințele de sâmbătă erau rare dar nu neobișnuite, în cazul unor procese importante, când juriul nu avea voie să ia contact cu restul lumii. Participanții nu protestau, pentru că asta însemna scurtarea cu o zi a procesului. Nici localnicii nu aveau nimic împotriva. Era ziua lor liberă și, pentru unii dintre ei, singura posibilitate de a participa la ședință. Cine știe, poate vor mai avea loc și alte evenimente sângeroase.

Pe la șapte, localurile din centrul orașului erau pline de străini. Se aștepta la coadă pentru ocuparea unui loc. Mulți se foiau pe lângă biroul avocatului, doar-doar l-or zări pe cel care încercaseră să-l împuște. Unii mai flecari se lăudau că fuseseră clienții acestui om de vază.

Deasupra lor, în clădire, "ținta" stătea la masă și sorbea ce mai rămăsese în pahar din seara trecută, înghițind o mulțime de prafuri pentru dureri de cap. Fuma "Roi-Tan" și încerca să-și șteargă pânzele de păianjen de pe creier. Își repeta de trei ore că trebuia să uite de soldatul împușcat și de Klan, de amenințări și de orice altceva care nu avea implicații directe asupra procesului. Rosti o rugăciune scurtă prin care cerea ca Bass să se prezinte treaz la înfățișarea din dimineața aceea. Toată după-amiaza trecută, doctorul se certase cu Lucien, acuzându-se reci-proc că își pierduseră slujbele din cauza băuturii. Plecară în momentul în care violența discuțiilor ajunsese la apogeu. Nesbit îi dusesse acasă pe amândoi. În mașină, se certară tot drumul, țipând și înjurându-se.

Reciti capodopera lui Ellen, privitor la apărarea pe bază de iresponsabilitate. Schema generală a întrebărilor pentru Bass trebuia foarte puțin revizuită. Studie și rezumatul expertului său în psihiatrie și, deși nu părea impresionant, era bun pentru comitatul Ford, mai ales că specialistul cel mai apropiat se afla la peste o sută de kilometri.

Judecătorul Noose îi aruncă procurorului o privire fugară și se uită apoi cu compasiune la Jake, care stătea lângă ușă, cu ochii la portretul decolorat al unui judecător mort de mult, agățat chiar deasupra umărului lui Buckley.

- Cum te simți în dimineața aceasta, Jake? îl întrebă Noose cu căldură.

- Bine.

- Soldatul ce face?

- A paralizat.

Noose, Buckley, Musgrove și domnul Pate se uitară toți în jos, dând din cap mohorâți, păstrând un moment de tăcere respectuoasă.

- Unde ți-e funcționarul juridic? Întrebă Noose.

Jake se uită la ceas.

- Nu știu. Trebuia să fie aici.

- Ești gata?

- Sigur că da.

- Curtea e pregătită? Îl întrebă el pe domnul Pate.

- Da, domnule.

- Foarte bine. Hai să începem.

Noose își ceru scuze, timp de zece minute, față de juriu, pentru amânarea întâlnirii de ieri. Ei erau singurii paisprezece oameni care nu știau ce se întâmplase vineri dimineața și nu considera potrivit să le spună. Noose invocă anumite urgențe care apăreau adesea în decursul unui proces, din cauza cărora se iveau întârzieri. Când termină, în sfârșit, jurații răsuflară ușurați.

- Puteți să invitați primul dumneavoastră martor, se adresă el lui Jake.

- Doctorul W. T. Bass, anunță Jake, îndreptându-se spre podium. Buckley și Musgrove își făcură cu ochiul, zâmbindu-și prosteste.

Bass stătea alături de Lucien, în rândul al doilea. Se ridică zgomotos și își croi drum pe culoarul din mijloc, călcându-i pe picioare și deranjându-i pe oameni cu servieta lui de piele mare și goală. Jake auzi rumoarea creată în spatele lui, dar continuă să zâmbească juriului.

- Jur, jur! făcea Bass către Jean Gillespie.

Domnul Pate îl conduse către boxa martorilor spunându-i să vorbească tare și la microfon. Deși epuizat și mahmur, expertul părea treaz și arogant. Era îmbrăcat cu cel mai bun costum pe care îl avea, gri închis și lucrat de comandă. Trecând peste protestele lui Jake, se încălțase cu o pereche de cizme din piele fină, de struț, care îl costaseră mai bine de o mie de dolari. Le purtase foarte rar. Cu doisprezece ani în urmă, Lucien insistase să le încalțe într-un caz de iresponsabilitate. Bass îl ascultase și inculpatul scăpase de pedeapsa cu moartea. Le purtase la încă un caz de omor și acuzatul, deși vinovat, fusese condamnat la închisoare. Lucien conchise că aceste cizme aduc noroc.

Jake se opusese să le poarte, insistând că sunt prea scumpe. Lucien zisese însă că jurații erau proști și nu-și vor da seama și că vor avea încredere în cineva care poartă obișnuitele cizme.

Bass își încrucișă picioarele, cu cizma dreaptă pe genunchiul stâng. Rânji, uitându-se la juriu. Struțul ar fi fost mândru de el.

Jake își ridică privirea și văzu cizma care se arăta în toată splendoarea ei. Bass și-o admira, jurații o priveau, cântărindu-i valoarea. Avocatul tuși și se întoarse la notele lui.

- Vă rog să vă spuneți numele.

- Dr. W. T. Bass, zise el și nimeni nu mai dădu atenție cizmei. Îl privi pe

Jake rânjind cu importanță.

- Ce adresă aveți?
 - West Canterbury, nouă sute opt, Jackson, Mississippi.
 - Profesiunea?
 - Sunt medic.
 - Aveți licența pentru Mississippi?
 - Da.
 - Când ați obținut licența?
 - Pe opt februarie, 1963.
 - Aveți licență și pentru alte state?
 - Da.
 - Pentru care?
 - Pentru Texas.
 - Când ați obținut-o?
 - Pe trei noiembrie, 1962.
 - Unde ați studiat?
 - Mi-am luat bacalaureatul la Millsaps College, în 1956, și am primit diploma de doctor în medicină la Universitatea din Dallas, în 1960.
 - Este o școală de medicină oficială?
 - Da.
 - Susținută de cine?
 - De Consiliul Spitalelor și al Educației Medicale al Asociației Americane de Medicină și de autoritățile statului Texas.
- Bass se relaxă puțin, mutând piciorul și expunându-și vederii cizma stângă. Se legăna ușor în scaunul confortabil, întorcându-se spre juriu.
- Unde v-ați făcut internatul?
 - După ce mi-am luat diploma, am petrecut douăsprezece luni ca intern la Centrul Medical "Rocky Mountain", din Denver.
 - Ce specialitate aveți?
 - Psihiatru.
 - Explicați-ne ce înseamnă aceasta.
 - Psihiatria este ramura medicinei care se ocupă cu tratarea tulburărilor mentale. Adesea are în vedere și malfuncțiile creierului, cu etiologie necunoscută.

Pentru prima oară de când îl văzuse, Jake răsuflă ușurat. Bass era la înălțime.

- Acum, domnule doctor, zise el făcând câțiva pași spre juriu, explicați-ne cum v-ați specializat în psihiatrie.
- Specializarea mea în psihiatrie constă în doi ani petrecuți la Spitalul de Boli Nervoase din Texas, un centru de perfecționare oficial. Am studiat la secțiile de psihopați și neuropsihiatrie. M-am aplecat cu interes asupra tratatelor de psihologie, de psihiatrie, de psihopatologie, precum și asupra celor de tratament al acestor boli. Practica mi-a fost îndrumată de profesori competenți și a vizat și medicina generală, comportamentală, la copii, adolescenți și adulți.

Jake se îndoia că era cineva în sală care să înțeleagă ce spunea Bass, dar

vorbele ieșeau din gura unui expert de mare clasă, a unui om inteligent. În ciuda cizmelor, credibilitatea îi creștea cu fiecare răspuns.

- V-ați luat diploma în psihiatrie?
- Bineînțeles.
- Când?
- În aprilie 1967.
- Și în ce a constatat atestarea dumneavoastră?
- Am dat o serie de examene orale și scrise.

Jake aruncă o privire în hârtiile sale, și văzu că Musgrove îi face lui Buckley cu ochiul.

- Domnule doctor, aparțineți vreunui grup profesional?
- Da.
- Numiți-l, vă rog.
- Sunt membru al Asociației Medicale Americane, al Asociației Americane de Psihiatrie și al Asociației Medicilor din Mississippi.

- De când practicați psihiatria?
- De douăzeci și doi de ani.

Jake se apropie de Noose și îl privi intens:

- Domnule judecător, apărarea îl prezintă pe doctorul Bass, ca expert în psihiatrie.

- Foarte bine, zise Noose. Doriți să interogați acest martor, domnule Buckley?

Procurorul se ridică cu notițele în mână:

- Da, domnule judecător. Vreau să-i pun câteva întrebări. Surprins, dar nu îngrijorat, Jake se așează lângă Carl Lee.

Ellen tot nu venise.

- Domnule Bass, sunteți expert în psihiatrie?

- Da.

- Ați predat vreodată această disciplină?

- Nu.

- Ați publicat vreun articol în psihiatrie?

- Nu.

- Dar vreo carte?

- Nu.

- Așadar, sunteți membru al mai multor asociații medicale din America, pe care le-ați numit mai înainte?

- Da.

- Ați avut vreo funcție militară, în cadrul acestor organizații?

- Nu.

- Ce poziție aveți acum în spital?

- Nici una.

- Ați lucrat vreodată sub auspicii guvernamentale?

- Nu.

Aroganța și încrederea începură să dispară de pe chipul medicului. Îi aruncă o privire fugară lui Jake, care se uita prin documentele lui.

- Domnule doctor, acum practicați psihiatria în mod curent?

Expertul ezită și se uită la Lucien.

- Consult pacienții, în mod regulat.
- Câți pacienți aveți și cât de des îi vedeți? Întrebă Buckley, dându-și importanță.

- Văd câte cinci până la zece pacienți pe săptămână.

- Unul sau doi pe zi, nu-i așa?

- Cam așa.

- Și asta numiți dumneavoastră practică regulată?

- Consult cât vreau eu !

Buckley trânti agenda pe masă și se uită la Noose:

- Onorată instanță, procuratura nu e de acord ca acest om să depună mărturie, ca expert în psihiatrie. E clar că nu e în măsură să o facă.

Jake rămăsese în picioare, cu gura căscată.

- Se respinge, domnule Buckley. Puteți continua, domnule Brigance.

Jake își strânse hârtiile și se întoarse spre podium, conștient că procurorul aruncase cu noroi în martorul lui cel mai de seamă, trezind suspiciunea. Bass își schimbă poziția cizmelor.

- Așadar, domnule doctor, dumneavoastră l-ați examinat pe acuzatul Carl Lee Hailey?

- Da.

- De câte ori?

- De trei ori.

- Când l-ați examinat prima oară?

- Pe zece iunie.

- Cu ce scop l-ați examinat?

- Cu scopul de a stabili care este starea lui mentală obișnuită, precum și cea din douăzeci mai, când i-a împușcat pe Billy Ray Cobb și pe Pete Willard.

- Unde l-ați examinat?

- La închisoarea din comitatul Ford.

- Ați făcut singur această examinare?

- Da.

- Cât a durat?

- Trei ore.

- I-ați făcut anamneza?

- Chiar foarte amănunțit. Am vorbit mult despre trecutul lui.

- Și ce-ați aflat?

- Nimic deosebit, cu excepția Vietnamului.

- Ce-i cu Vietnamul?

Bass își încrucișă mâinile pe burta lui ușor bombată și se încruntă cu importanță.

- Păi, domnule Brigance, ca orice veteran de război din Vietnam, și domnul Hailey a avut câteva experiențe oribile acolo.

Carl Lee se gândi la ororile războiului. A omorât acolo, în Vietnam, atâtea lume, chiar și copii care luptau înarmați, cu grenade în mâini. Își pierduse atâtea prieteni! A fost tare rău. Își dorea să nu fi trecut niciodată pe-acolo. Avea, uneori, coșmaruri, în legătură cu perioada aceea, dar nu era nebun. Se

simțea satisfăcut că-i omorâse pe cei doi, exact ca în Vietnam.

Îi explicase toate acestea lui Bass, care nu păru impresionat. De fapt, nu discutaseră niciodată mai mult de-o oră.

Carl Lee urmărea reacțiile juraților și îl asculta pe doctor cum vorbește despre experiențele trăite de el în război. Vocabularul lui Bass depășea puterea de înțelegere a unor neprofesioniști. Suna foarte bine. Toate visele și coșmarurile pe care le avusese Carl Lee de-a lungul anilor își găseau acum semnificația în vorbele psihiatrului.

- A povestit fără rețineri despre Vietnam?

- Nu tocmai, răspunse Bass, explicând cât de greu fusese să afle toate ascunzișurile din mintea lui instabilă.

Carl Lee nu-și amintea să fi avut o astfel de discuție. Dar asculta cuminte, cu o expresie îndurerată.

După o oră, tot războiul fu trecut în revistă, la fel ca și efectele pe care le avusese asupra inculpatului. Jake se hotărî să facă următoarea mișcare.

- Domnule doctor Bass, zise el, scărpinându-se-n cap, în afară de Vietnam, ce-ați mai consemnat, în legătură cu anamneza?

- Nimic, cu excepția violului.

- Ați discutat despre acest lucru cu Carl Lee?

- Pe larg, în timpul celor trei întrevederi.

- Explicați juriului ce influență a avut violul asupra lui Carl Lee.

Bass își mângâie bărbia. Părea cam încurcat.

- Ca să fiu sincer, domnule Brigance, mi-ar lua foarte mult timp să explic implicațiile violului asupra domnului Hailey.

Jake se gândi o clipă, ca și cum ar fi analizat spusele medicului.

- Ați putea face un rezumat pentru juriu?

Bass dădu din cap, cu gravitate.

- Voi încerca.

Lucien se săturase să-l asculte pe Bass și începu să se uite la juriu, doar doar o întâlnească privirea lui Clyde Sisco, care părea la fel de plictisit și admira cizmele doctorului.

În sfârșit, Sisco își întoarse ochii spre Carl Lee, apoi spre Buckley, apoi spre unul din reporterii din primul rând. Raza lui vizuală se opri pe chipul unui bătrân bărbos, care îi înmânase, cândva, optzeci de mii de dolari, pentru a-și îndeplini sarcinile civice și a da un verdict drept, într-un proces mai vechi. Amândoi rânjiră imperceptibil. Cât? Spuneau, parcă, ochii lui Lucien. Sisco se uită din nou la martor, dar, după câteva secunde, își întoarse privirea spre bătrânul avocat. Cât? zise Lucien, mișcând buzele, fără să scoată nici un sunet.

Sisco începu să se gândească la un preț rezonabil. Deodată, în vreme ce se uita la Bass, își răsfiră cinci degete pe față, mimând o tuse subită.

Cinci sute sau cinci mii? se întrebă Lucien. Așa cum îl știa, însă, pe Sisco, era vorba de cinci mii. N-avea importanță, oricum va plăti. Merita.

Până la zece și jumătate, Noose își ștersese ochelarii de o sută de ori și băuse vreo zece cafele. Simțea nevoia imperioasă să se ducă la toaletă.

- E timpul pentru pauza de dimineață. Ne vedem la ora unsprezece.

Bătu cu ciocănelul în masă și dispăru.

- Cum vi s-a părut? întrebă Bass agitat.

Îi urmăse pe Jake și pe Lucien în biblioteca de la etajul trei.

- A fost foarte bine, zise Jake. Dar nu-ți mai tot arăta cizmele.

- Păi, cizmele sunt punctul cel mai important, protestă Lucien.

- Simt nevoia să beau ceva, spuse Bass desperat.

- Nici să nu te gândești! rosti Jake.

- Și eu aș vrea, îl susținu Lucien. Hai până la tine la birou.

- Bună idee! exclamă Bass.

- Nici să nu te gândești! repetă Jake. Te descurci excelent, așa treaz.

- Avem treizeci de minute la dispoziție, zise Bass, urmându-l pe Lucien care pornise pe scări.

- Nu! Să nu faci așa ceva, Lucien! îi ceru Jake.

- Una mică doar, zise Lucien.

- Știi bine că nu te poți opri numai la una mică!

- Hai cu noi, Jake. Ai să-ți calmezi și tu puțin nervii.

- Numai un păhărel! strigă Bass coborând scările.

La ora unsprezece, Bass stătea pe scaunul martorilor și se uita ca prin ceață la juriu. Zâmbi și se abținu cu greu să nu chicotească. Era conștient de existența desenatorilor din primul rând, așa că încercă să pară cât mai expert posibil. Reușise să-și calmeze nervii.

- Domnule Bass, cunoașteți testul referitor la regula M'Naghten? întrebă Jake.

- Bineînțeles! replică Bass cu un aer de superioritate.

- Vreți să explicați juriului această regulă?

- Bineînțeles. Regula M'Naghten este valabilă în ceea ce privește iresponsabilitatea criminală, atât în Mississippi, cât și în încă cincisprezece state. Datează din 1843, când un bărbat pe nume Daniel M'Naghten a încercat să asasineze pe primul ministru, Sir Robert Peel. Nu l-a nimerit, dar l-a împușcat pe secretarul lui, Edward Drummond. În timpul procesului, s-a constatat că M'Naghten suferea de schizofrenie paranoidă. Juriul a votat "nevinovat", pe motive de iresponsabilitate. Începând cu acel moment, a fost fondată regula M'Naghten. Funcționează încă în Anglia și în șaisprezece state de la noi.

- Și ce înseamnă această regulă?

- Foarte simplu. Orice om se presupune a fi normal; atunci când se face o apărare pe bază de iresponsabilitate, trebuie să se demonstreze clar că acuzatul a făcut crima în condițiile unei boli psihice, că nu și-a dat seama ce-a făcut, sau, dacă a știut, n-a realizat că greșește.

- Mai simplu.

- Da. Dacă un inculpat nu poate distinge răul de bine, atunci e nebun, din punct de vedere legal.

- Vă rog să definiți nebunia.

- Din punctul de vedere medical, nu are nici o semnificație. Termenul

desemnează starea mentală a individului, din punctul de vedere al legii.

Jake respiră adânc și sondă mai profund:

- Așadar, domnule doctor, după examinarea pe care ați făcut-o, vă puteți pronunța în legătură cu starea mentală a lui Carl Lee Hailey, în ziua de douăzeci mai, a acestui an, în momentul omorului?

- Da, pot.

- Și care este părerea dumneavoastră?

- Părerea mea este că acuzatul, zise Bass rar, a avut o ruptură totală cu realitatea când i-a fost violată fiica. Imediat după tragica întâmplare, n-a recunoscut-o; iar când cineva i-a spus că a fost violată, bătută și aproape spânzurată, ceva s-a întâmplat în creierul lui. În acel moment a pierdut legătura cu realitatea. O dată, mi-a spus că trebuia să fie omorâți și nu putea înțelege de ce erau protejați de poliție, în timpul procesului. Aștepta mereu ca unul din gardieni să scoată pistolul și să le zboare creierii. Cum așa ceva nu s-a întâmplat, a considerat de datoria lui să acționeze. Vreau să spun că se aștepta la o execuție oficială, pentru o asemenea faptă. Într-un fel, din punct de vedere mental, acuzatul ne părăsise. El trăia într-o altă lume. Era deziluzionat și a clacat.

Bass știa că tot ceea ce spunea suna foarte bine. Răspundea juriului și nu avocatului care îi puneă întrebările.

- În ziua de după viol, a stat de vorbă cu fiica lui, la spital. Abia putea să deschidă gura, din cauza maxilarului rupt, dar i-a spus că-l văzuse atunci, în pădure, fugind spre ea, s-o salveze și i-a reproșat că a dispărut. Vă puteți imagina ce înseamnă asta pentru un părinte? Apoi i-a spus că l-a strigat în ajutor, iar cei doi i-au râs în nas, spunându-i că ea n-are tată.

Jake așteaptă puțin, ca vorbele acestea să-și facă efectul. Studie planul făcut de Ellen și văzu că nu mai rămăseseră decât două întrebări.

- Așadar, ținând cont de observațiile pe care le-ați făcut în legătură cu Carl Lee Hailey și cu diagnosticul stabilit asupra condiției sale mentale, credeți că putea face diferența între bine și rău?

- Pot afirma cu certitudine că inculpatul a fost incapabil să distingă între bine și rău, în momentul comiterii omorului.

- Aveți vreo opinie în legătură cu capacitatea lui Carl Lee Hailey de a înțelege ceea ce făcea?

- Da.

- Și care este această opinie?

- Ca psihiatru, afirm cu certitudine că inculpatul nu și-a dat seama ce face.

- Mulțumesc, domnule doctor. Nu mai am nici o întrebare pentru acest martor.

Jake își strânse hârtiile și se duse la locul lui. Îi aruncă o privire lui Lucien, care zâmbea și dădea din cap. Apoi se uită la juriu. Toți erau cu ochii ațintiți asupra lui Bass și se gândeau la mărturia lui. Wanda Womack, o femeie tânără, cu un oarecare farmec, îl privi pe Jake și-i zâmbi imperceptibil. Fu primul semn încurajator din partea juriului, de când începuse procesul.

- Până acum, e bine, șopti Carl Lee.

Jake îi zâmbi clientului său.

- Ești un psihopat adevărat!
- Aveți ceva de întrebat? Îl întrebă Noose pe Buckley.
- Da, zise procurorul, îndreptându-se spre podium. Jake nu și-l putea imagina pe Buckley contrazicând un psihiatru, chiar dacă acesta se numea W. T. Bass.

- Domnule doctor, care este numele dumneavoastră întreg?

Jake îngheță. Întrebarea ascundea ceva.

- William Tyler Bass.

- Cum vi se spune?

- W.T. Bass.

- Ați fost vreodată cunoscut sub numele de Tyler Bass?

- Nu, răspunse expertul pierit.

Lui Jake i se făcu teamă. Întrebarea nu putea să însemne decât necaz.

- Sunteți sigur?

Buckley pusese întrebarea ridicând o sprânceană.

- Poate când am fost mai tânăr, sugeră Bass.

- Înțeleg. Mi se pare că ați studiat la Universitatea din Texas.

- Așa e.

- Ați fost student acolo?

- Din 1956 până în 1960.

- Sub ce nume?

- William T. Bass.

Jake era pierit de frică. Buckley știa un secret din trecutul psihiatrului.

- Ați folosit vreodată numele de Tyler Bass, în vremea studenției?

- Nu.

- Sunteți sigur?

- Bineînțeles.

- Care este numărul dumneavoastră de cod?

- 410-96-8585.

Buckley bifă ceva în agenda sa.

- Și în ce zi v-ați născut?

- Paisprezece septembrie, 1934.

- Cum se numea mama dumneavoastră?

- Jonnie Elizabeth Bass.

- Și numele ei de fată?

- Skidmore.

Buckley mai făcu un semn în agendă.

- Unde v-ați născut?

- Carbondale, Illinois.

Alt semn.

Era momentul să se opună, dar Jake nu fu în stare. Se temea că se va pierde, dacă va lua acum cuvântul.

Buckley tăcu vreo câteva momente. Ciuliră toți urechile, ca să asculte următoarea întrebare, care, cu siguranță, avea să fie dură. Bass se uită la procuror, ca la plutonul de execuție. În sfârșit, Buckley îi zâmbi:

- Domnule doctor, ați fost vreodată acuzat de crimă gravă?
Întrebarea răsună cu ecou, în sală. Însăși fața lui Bass era un răspuns.
Carl Lee se uita la avocatul lui.

- Bineînțeles că nu! răspunse Bass disperat.
Buckley dădu din cap și se îndreptă spre masă, unde Musgrove îi înmână niște hârtii.

- Sunteți sigur? tună Buckley.
- Sigur că da, răspunse Bass cu ochii la actele acelea, cu aspect important.

Jake știa că trebuia să se ridice și să oprească chinul acela, dar se simțea paralizat.

- Chiar sunteți sigur? întrebă Buckley.
- Da, răspunse Bass printre dinți.
- N-ați fost niciodată acuzat de o crimă gravă?
- Sigur că nu.
- Sunteți la fel de sigur ca și de ceea ce ați afirmat până acum despre Carl Lee Hailey?

Aceasta fusese întrebarea capcană și, când o auzi, Jake își dădu seama că Bass era terminat. La fel, Carl Lee.

- Bineînțeles, răspunse doctorul prefăcându-se arogant. Buckley continuă:

- Ziceți că n-ați fost acuzat de crimă gravă, în 1956, pe șaptespre-zece octombrie, în Dallas, Texas, sub numele de Tyler Bass?
Buckley puse întrebarea, în vreme ce se uita la juriu.

- E o minciună, răspunse Bass neconvingător.
- Sunteți sigur că e o minciună?
- O minciună sfruntată.
- Știți să deosebiți adevărul de minciună, domnule Bass?
- La dracu, cum să nu?

Noose își puse ochelarii și se aplecă în față. Jurații înțepeniră. Reporterii nu mai scriseră nimic. Polițiștii de pe margini ascultau atenți.

Buckley scoase un document și îl studie, o clipă:

- Ziceți că pe șaptesprezece octombrie 1956 nu ați fost acuzat de viol?
Jake își dăduse seama că era vorba de ceva important. Tot așa li se părea și juraților, căora nu le scăpa nimic. Dar că era vorba de viol, nu s-ar fi gândit nimeni.

- Ați fost sau nu acuzat de viol dovedit?
Nu primi nici un răspuns.
Noose se întoarse spre martor.

- Vă rog să răspundeți, domnule doctor.
Bass nu-l luă în seamă pe judecător, ci se uită lung la procuror:
- V-ați greșit omul.

Buckley se îndreptă din nou spre Musgrove, care îi dădu un plic, de unde scoase o fotografie.

- Ei bine, domnule Bass, am aici niște fotografii făcute de poliția din Dallas, pe unsprezece septembrie, 1956. Vreți să le vedeți?

Nici un răspuns.

Buckley veni spre martor.

- Vreți să vă uitați la astea, domnule Bass? Poate vă reîmprospătează memoria.

Doctorul lăasă privirea.

- Domnule judecător, procuratura pune la dispoziția instanței aceste documente care dovedesc că sentința finală împotriva numitului Tyler Bass a fost aceea de "vinovat", pentru comiterea unui viol dovedit. Putem aduce argumente convingătoare că Tyler Bass este aceeași persoană cu martorul aici de față.

- Aveți vreo obiecție să punem aceste probe la dosar? Întrebă Noose, privindu-l pe Jake.

Acum era nevoie de un discurs emoționant, care să-i facă să plângă pe jurați, atât de mila lui Bass cât și pentru Carl Lee Hailey. Dar regulile de procedură nu permiteau, în momentul acela, așa ceva. Sigur, proba se putea pune la dosar. Jake nu fu în stare să se ridice. Făcu, doar, un semn cu mâna. Nu avea nici o obiecție.

- Nu mai avem nici o întrebare, spuse Buckley.

- Dumneavoastră, domnule Brigance? zise Noose.

- Nu, spuse Jake liniștit.

- Foarte bine. Domnule Bass, puteți pleca.

Doctorul ieși repede. Jake îl urmări cu privirea plină de ură. Era important ca juriul să vadă cât de șocați sunt acuzatul și avocatul lui. Când ușa se închise, Brigance aruncă o privire în sală doar-doar o vedea o expresie de încurajare. Dar îi fu imposibil. Lucien își mângâia barba și se uita în pământ. Lester stătea cu brațele încrucișate, plin de dezgust. Gwen plângea.

- Următorul martor, zise Noose.

Jake continua să se uite în sală. În rândul al treilea, între reverendul Ollie Agee și Luther Roosevelt stătea Norman Reinfeld. Privirile li se întâlneau. Evreul se încruntă, dând din cap, ca și cum ar fi spus: "Ți-am spus eu?" De partea cealaltă, toți albi răsuflară ușurați. Câțiva îi rânjiră lui Jake.

- Domnule Brigance, puteți să vă chemați următorul martor.

Jake încercă să se ridice. Se aplecă peste masă și zise:

- Domnule judecător, ne-am putea retrage până la ora unu?

- Dar e abia unsprezece și jumătate.

- Da, numai că următorul martor nu a sosit încă, minți el.

- Bine atunci. Ne retragem până la ora unu. Vreau să stau de vorbă cu avocații, în biroul meu.

Jake se închise în toaleta de lângă bufetul din tribunal. Își scoase haina și o aruncă pe jos. Se puse în genunchi, lângă W.C. și vomită.

Ozzie stătea în fața judecătorului și încerca să converseze cu Buckley și cu Musgrove, care zâmbeau. Îl așteptau pe Jake. În sfârșit, acesta intră și se scuză pentru întârziere.

- Jake, am vești proaste, zise Ozzie.

- Stai să m-așez.

- Acum o oră am primit un telefon de la șeriful din comitatul Lafayette.

Funcționarul tău juridic, domnișoara Ellen Roark, e în spital.

- Ce s-a întâmplat?

- Nu știm sigur. Au oprit-o pe drum și au dus-o în pădure. I-au tăiat hainele și părul. Are capul plin de contuzii și de tăieturi, așa că se presupune că a fost bătută.

Lui Jake îi veni din nou să vomite. Nu fu în stare să scoată nici un cuvânt. Își masa tâmpilele și se gândea ce bine ar fi fost să-l vadă pe Bass bătut! Noose se uită la avocatul apărării cu milă.

- Domnule Brigance, vă simțiți bine?

Nu primi nici un răspuns.

- Facem pauză până la ora două. Cred că avem cu toții nevoie de puțină odihnă, zise Noose.

Jake urcă scările încet, cu o sticlă goală de bere în mână, pe care-i venea s-o arunce în capul lui Lucien. Își dădu seama însă că, oricum, n-ar fi simțit nimic.

Lucien stătea cu paharul în mână și se uita în depărtare, spre scuarul care se golise. Nu mai rămăseseră decât soldații și adolescenții care-și făceau rondul de sâmbătă seara.

Tăceau amândoi. Bass plecase din Clanton.

- Unde e doctorul? Întrebă Jake, după o vreme.

- A plecat.

- Unde?

- Acasă.

- Unde locuiește?

- De ce vrei să știi?

- Vreau să-i fac o vizită. Vreau să-i trag o mamă de bătaie la el acasă.

- Nu te condamn, zise Lucien, amestecându-și gheața în pahar.

- Știai?

- Ce?

- De condamnarea aceea?

- Nu. Nimeni n-a știut. Nu avea cazier.

- Nu înțeleg.

- Bass mi-a spus că înregistrarea acuzației fusese ștearsă din acte, la trei ani după ce fusese pronunțată.

Jake își puse sticla de bere pe un scaun și luă un pahar pe care îl umplu cu cuburi de gheață. Apoi își turnă whisky.

- Vrei să-mi explici și mie?

- Din ceea ce mi-a spus Bass, era fiica unui judecător din Dallas, care i-a prins făcând dragoste, pe canapea. A fost acuzat de viol. Dar fata era îndrăgostită de el. Au continuat să se vadă și ea a rămas gravidă. Bass s-a căsătorit cu ea și a avut un băiat. Bătrânul s-a înmuiat și a șters mărturia din acte.

Lucien bea și se uita la luminile din zare.

- Ce s-a întâmplat cu fata?

- Din ceea ce mi-a spus, cu o săptămână înainte de a termina facultatea, soția lui, care era iarăși gravidă, și băiețelul, au pierit într-un accident de tren, în Fort Worth. Atunci a început să bea și nu i-a mai păsat de viață.

- Și nu ți-a povestit asta niciodată?

- Nu mă interoga atâta! Dacă aș fi știut, nu l-aș fi chemat ca martor.

- De ce nu ți-a spus asta, mai demult?

- A crezut că nu mai știe nimeni nimic de asta. Nu știu exact. Într-un fel, are dreptate. Acte nu mai sunt. Dar a fost condamnat.

Jake bău o gură de whisky. Avea un gust îngrozitor. Stătura în întuneric, fără să vorbească. Sallie veni și îl întrebă pe Jake dacă nu vrea o gustare. El refuză.

- Ce s-a mai întâmplat în după-amiaza aceasta?

- A depus mărturie și Carl Lee și s-a terminat la patru, pentru că psihiatrul lui Buckley nu sosise. Așa că s-a amânat pentru luni.

- Și cum s-a descurcat Carl Lee?

- Bine. A mers pe urmele lui Bass, dar a fost privit cu ură. Nu cred că a avut prea mult de câștigat.

- Buckley ce-a făcut?

- S-a înfuriat. A strigat o oră la Carl Lee, care a făcut pe deșteptul și i-a răspuns în același fel. Cred că s-au simțit amândoi jigniți. La interogatoriul meu, cred că am mai salvat ceva. I-am făcut să plângă, până la urmă.

- Asta-i bine.

- Da, dar au să-l condamne, nu-i așa?

- Așa cred.

- După ce s-a încheiat înfățișarea, a încercat să renunțe la serviciile mele. A zis că am pierdut și că vrea alt avocat.

Lucien se duse la marginea terasei și-și descheie șlițul. Dădu drumul jetului în tufișuri. Așa desculț cum era, părea o victimă a potopului. Sallie îi mai aduse de băut.

- Row Ark cum se simte?

- Nimic nou. Am sunat și sora mi-a spus că nu poate să vorbească. Mă duc mâine s-o văd.

- Sper să nu fie nimic grav. E o fată bună.

- E o ticăloasă de radicală, dar e deșteaptă. Mă simt vinovat pentru ce i s-a întâmplat.

- Nu e vina ta, Jake. Lumea asta e nebună, plină de demenți. Jumătate din comitatul Ford e așa.

- Acum două săptămâni mi-au pus dinamită la fereastră. L-au omorât în bătaie pe soțul secretarei mele. Ieri au tras în mine și-au rănit un soldat. Acum au răpit-o pe Ellen și i-au tăiat hainele de pe ea. Mă întreb ce mai urmează.

- Cred c-ar trebui să te dai bătut.

- Aș face-o. M-aș duce chiar acum la tribunal, le-aș da servieta cu acte și le-aș spune că mă predau. Dar cui? Dușmanul e invizibil.

- Nu ai cum să te retragi acum, Jake. Clientul tău are nevoie de tine.

- Să-l ia naiba pe clientul meu. A încercat din nou să-mi dea papucii.

- Are nevoie de tine.

Nesbit atârna, pe jumătate afară din mașină. Saliva îi curgea pe la colțul gurii și se prelingea pe portiera Ford-ului poliției. Se obișnuise să doarmă în mașină, după două săptămâni de pază.

Puțin după ora douăsprezece, sâmbătă spre duminică, fu trezit de dispecer. Apucă microfonul, în vreme ce-și ștergea bărbia cu mâneca stângă.

- S.O. 8, răspunse el.

- Unde e 10-20?

- În același loc, ca și acum două ore.

- La Wilbanks?

- 10-4.

- Brigance e tot acolo?

- 10-4.

- Ia-l și adu-l acasă, pe strada Adams. E urgent.

Nesbit călcă peste sticlele goale de pe terasă, intră și-l găsi pe Jake dormind pe canapeaua din camera din față.

- Trezește-te! E urgent. Trebuie să mergem acasă la tine.

Jake sări în picioare și-l urmă pe Nesbit. Se opriră pe scări și se uitară spre tribunal. În depărtare se vedea o trâmbă de fum, pornind dintr-o pălălaie portocalie, urcând ușor spre luna nouă.

Strada Adams era blocată de o mulțime de camionete care veniseră în ajutor. Se învârtteau de colo-colo, într-un cor de faruri.

Mașinile pompierilor parcaseră în dezordine în fața casei. Împreună cu voluntarii, pompierii acționau cu frenezie, făcând cordoane și organizându-se. Ozzie, Prather și Hastings stăteau lângă cisterne. Câțiva soldați adăstau neputincioși pe lângă jeep-uri.

Focul era strălucitor. De la fiecare fereastră ieșeau flăcări, iar adăpostul pentru mașini ardea ca o torță. Cutlass-ul Carlei scotea un fum gros, de la cauciucuri, și nu se mai vedea aproape deloc. În mod ciudat, lângă el se mai vedea un automobil arzând.

Zgomotul flăcărilor, sirenele mașinilor de pompieri și vociferările atrăseseră toți vecinii, care se buluciseră în fața clădirii și priveau ca simpli spectatori.

Jake venea în fugă, împreună cu Nesbit. Șeful îi văzu și le veni în întâmpinare.

- Jake, e cineva în casă?

- Nu.

- Atunci e bine. Așa m-am gândit și eu.

- Doar un cățel.

- Un cățel!

Jake dădu din cap, uitându-se la flăcări.

- Îmi pare rău, zise șeful.

Se strânseseră lângă mașina lui Ozzie, în fața casei doamnei Pickle.

- Ăla nu e Volkswagen-ul tău, nu-i așa?

Jake dădu din cap negativ.

- Se pare că de la el a pornit focul.

- Nu înțeleg.
- Dacă nu e mașina ta, înseamnă că altcineva a parcat-o acolo. Vezi cum arde adăpostul? Betonul nu ia foc, de obicei. Înseamnă că cineva a pus benzina în Volkswagen, l-a parcat și a fugit. Au montat, probabil, un dispozitiv de aprindere automată.

Prather și doi voluntari aproară.

- De când arde?

- Noi am sosit aici de vreo zece minute și focul se întinsese deja. Cred că arde de o jumătate de oră. După cum au decurs lucrurile, e vorba de un profesionist.

- De ce crezi asta?

- Păi, uită-te și tu: toată casa e cuprinsă de flăcări. E incredibil ca în câteva minute focul să ajungă până la acoperiș.

Două plutoane de pompieri se ocupau de furtunurile de apă. Jeturi puternice țâșneau până la ferestrele de la etaj, dar efectul era nul.

- Va arde până-n temelii, zise șeful pompierilor, alergând și dând ordine în dreapta și în stânga. Jake se uită la Nesbit:

- Îmi faci un serviciu?

- Sigur că da.

- Du-te până la Harry Rex și adu-l înapoi. N-aș vrea să piardă spectacolul.

- Plec acum.

Timp de două ore Jake, Ozzie, Harry Rex și Nesbit stătură în mașina poliției și se uită la flăcări. Din când în când se apropia câte un vecin care își exprima compasiunea și întreba de Carla și de Hanna. Doamna Pickle izbucni în plâns când Jake îi spuse că Max, câțelul, a fost mistuit în flăcări.

Pe la ora trei, curioșii și polițiștii se retraseră, iar la patru nu se mai vedeau decât niște ruine care fumegau. Numai hornul și siluetele celor două mașini carbonizate mai rămăseseră în picioare. Pe la răsăritul soarelui, pompierii își strânseseră furtunurile și plecară și ei.

Jake și Harry Rex se plimbau printre ruine.

- Ce să zic? Până la urmă, nu e decât o casă, făcu Harry Rex.

- Vrei s-o suni tu pe Carla și să-i spui asta?

- Nu. Cred că va trebui s-o suni tu.

- Nu e nici o grabă.

Harry Rex se uită la ceas.

- E cazul să luăm micul dejun.

- La ora asta, nu e deschis nici un local, duminică.

- Aa, Jake, nu știi că eu pot găsi mâncare caldă la orice oră din zi și din noapte?

- În parcare aia de camioane?

- Da.

- Bine. Și după ce terminăm, ne ducem s-o vedem pe Row Ark.

- Excelent! Abia aștept s-o văd fără păr.

Sallie apucă receptorul și, după ce răspunse, i-l întinse lui Lucien, care căuta să-și găsească o poziție comodă pentru a vorbi.

- Da. Cine e?
- Sunteți Lucien Wilbanks?
- Da. Cine e la telefon?
- Îl cunoașteți pe Clyde Sisco?
- Da.
- Cincizeci de mii.
- Sună-mă dimineață.

39

Sheldon Roark stătea pe pervazul ferestrei, cu picioarele sprijinite de speteaza unui scaun, și citea despre procesul Hailey în ziarele de dimineață din Memphis. Pe unul din ele, văzu fotografia fiicei lui și un articol despre prima ei întâlnire cu Klan-ul. Ellen se odihnea în pat, cu capul bandajat. Urechea stângă avea douăzeci de copci. Contuziile se mai vindecaseră, iar medicul îi promisese că va pleca acasă miercuri.

Nu fusese violată și nici biciuită. Când îl sunaseră la Boston, medicii nu-i dăduseră detalii. Zburase cu avionul timp de șapte ore, fără să știe starea reală a fetei, dar așteptându-se la ce era mai rău. I se făcuseră radiografii și, după aflarea rezultatelor, medicii îi spusese să nu mai fie îngrijorat. Contuziile se vor vindeca și părul îi va crește la loc. O speriaseră și o bruscaseră, dar putea fi mult mai rău.

Sheldon auzi rumoare în hol. Cineva se certa cu asistenta. Așeză ziarul pe pat și deschise ușa. Jake și Harry Rex se strecuraseră pe coridor și fuseseră prinși. Asistenta le explica supărată că vizitele încep la două, deci, peste șase ore, așa că va chema paza, dacă nu plecau. Harry Rex îi spunea că nu-i pasă lui de orele de vizită, nici de alte regulamente din spital, că Ellen e logodnica lui și că voia s-o mai vadă o dată, înainte de a muri. O mai amenință că, dacă nu tace din gură, o dă în judecată, pentru că era avocat și n-a mai avut un proces de-o săptămână.

- Ce se-ntâmplă? întrebă Sheldon.

Jake se uită la omulețul acela cu părul roșu și ochii verzi.

- Cred că sunteți Sheldon Roark.

- Da.

- Eu sunt Jake Brigance. Cel...

- Da, am citit despre dumneata. Nu e nici o problemă, soră. Dânșii au venit la mine.

- Da, zise Harry Rex. Am venit la dânsul. Acum, vrei să ne lași în pace? Ea jură că va chema garda și plecă.

- Eu sunt Harry Rex Vonner, zise el, dând mâna cu Sheldon Roark.

- Pofțiți înăuntru, zise acesta.

Intrară și rămaseră cu ochii ațintiți asupra fetei, care dormea.

- Cât e de grav? întrebă Jake.
- Traumatism ușor. Are douăzeci de copci la urechea stângă și unsprezece, la cap. Se va face bine. Doctorul a zis că va ieși miercuri din spital. Am discutat mult aseară.
- Părul îi arată groaznic, remarcă Harry Rex.
- I l-au ciopârțit cu un cuțit bont, așa mi-a spus. I-au tăiat și hainele și-au amenințat-o c-o biciuiesc. Loviturile de la cap și le-a făcut singură. Credea c-au s-o violeze și-au s-o omoare, așa că și-a izbit capul de stâlpul unde o legaseră. Probabil că lucrul acesta i-a speriat.
- Vreți să spuneți că n-au bătut-o?
- Nu. Dar au băgat-o-n sperieți cumplit.
- Ce-a văzut?
- Nu mare lucru. Cruci în flăcări, robe albe și vreo doisprezece bărbați. Șeriful mi-a spus că întâmplarea s-a petrecut într-o poiană, la vreo cincisprezece kilometri de-aici, spre răsărit. Apartține unei fabrici de hârtie.
- Cine a găsit-o? întrebă Harry Rex.
- Șeriful a primit un telefon anonim de la un tip pe nume Mickey Mouse.
- Aa, da! Vechiul meu prieten.
- Ellen gemu ușor și se întinse.
- Hai să ieșim, zise Sheldon.
- Au vreun bufet pe-aici? întrebă Harry Rex. Mi se face foame când intru-ntr-un spital.
- Da. Hai să bem o cafea.
- Bufetul de la etajul întâi era gol. Jake și domnul Roark băură câte o cafea neagră. Harry Rex începu cu trei chifle și o cană de lapte.
- După cum scriu ziarele, lucrurile nu merg prea bine, zise Sheldon.
- Ziarele sunt vacs! zise Harry Rex, cu gura plină. Jake a primit niște șuturi serioase. Când îl lasă în pace pe el personal, îi răpesc funcționarul juridic sau îi dau foc la casă.
- Ți-au incendiat casa?!
- Jake dădu din cap.
- Azi-noapte. Mai fumegă încă.
- Mi s-a părut că mirosiți a fum.
- Ne-am uitat cum a ars până în temelii. A durat patru ore.
- Îmi pare rău că aud asta. Și eu am fost amenințat de multe ori, dar cea mai mare pagubă pe care mi-au făcut-o a fost să-mi taie cauciucurile. Nici nu s-a tras asupra mea.
- Asupra mea s-a tras de câteva ori.
- La Boston există vreo filială a Klan-ului? întrebă Harry Rex.
- După câte știu eu, nu.
- Păcat! Băieții ăștia îți umplu viața!
- Așa se pare. Am văzut încăierarea de săptămâna trecută, la televizor. Am fost foarte atent, pentru că știam că e și Ellen implicată. E un caz celebru, chiar și la noi. Mi-ar fi plăcut să mă ocup de el.
- E al dumneavoastră, dacă vreți! zise Jake. Mi se pare că omul meu își caută alt avocat.

- Câți psihiatri va aduce procuratura?
- Unul singur. Va depune mărturie mâine dimineață, apoi vom rosti pledoariile finale. Cred că juriul își va da verdictul după-amiază.
- Îmi pare rău că n-o să fie și Ellen acolo. M-a sunat în fiecare zi și m-a ținut la curent cu evoluția lucrurilor.
- Unde a greșit Jake? Întrebă Harry Rex.
- Cred că Jake a făcut treabă bună. A pornit cu dezavantaje foarte mari. Hailey a comis omorurile, le-a plănuțit cu atenție și nu s-a putut baza decât pe o amărată pledoarie de iresponsabilitate. Nici în Boston juriul nu ar fi fost favorabil.
- Cu atât mai puțin în Ford, adăugă Harry Rex.
- Sper să ai un as în mânecă, pentru la urmă, zise Sheldon.
- Nu mai are mâneci! zise Harry Rex. I-au ars toate. Împreună cu izmenele.
- Ce-ar fi să veniți și dumneavoastră mâine să asistați la proces? zise Jake. Vă prezint judecătorului și-i voi cere să aveți acces și în biroul lui.
- Pentru mine n-ar face un lucru ca ăsta! exclamă Harry Rex.
- Nici nu mă mir, spuse Sheldon cu un zâmbet. Cred c-am să vin. Stau aici până marți. Nu e nici un pericol?
- Asta nu vă pot garanta.

Soția lui Woody Mackenvale stătea pe o bancă lângă salonul soțului ei și plângea încet, încercând să se abțină cât mai mult, în fața copiilor. Băieții își ștergeau ochii cu șervețele și își suflau nasul. Jake îngenunchease în fața ei și asculta ce aflase și ea de la medici. Glonțul se înfipsese în măduvă și îl paralizase pentru totdeauna. Woody era maestru la o uzină din Booneville. Avea o slujbă bună. Și viața lor fusese liniștită. Până acum, ea nu avusese serviciu. Au să se descurce ei cumva, dar nu știa deocamdată cum. Soțul ei fusese antrenor la echipa de juniori, unde jucau și fiii lor. Era un om activ. Începu să plângă și mai tare.

- Mi-a salvat viața, zise Jake, uitându-se la băieți.

Ea închise ochii și dădu din cap:

- Și-a făcut datoria. Ne descurcăm noi.

Jake luă un șervețel și își șterse ochii. Lângă el se afla un grup de rude, care ascultau în liniște. Harry Rex se plimba nervos de colo-colo.

Jake o îmbrățișă și îi mângâie pe băieți. Îi dădu numărul de telefon de la birou și-i spuse să-l sune oricând avea nevoie de ceva. Promise că va mai veni, după terminarea procesului.

Magazinele unde se vindea bere deschiseră duminică pe la prânz, când ieșea lumea de la biserică. Oamenii se opreau și cumpărau câte un carton și porneau mai departe să ia masa la o bunică, la o mătușă sau în familie. Ciudat, închideau la șase, când aceiași oameni se duceau la slujba de seară. În celelalte șase zile, berea se vindea de dimineața până la miezul nopții. Dar

duminica procedau astfel, din respect pentru Dumnezeu.

Jake cumpără un carton cu șase cutii de la băcănia lui Bates și porniră spre lac în automobilul murdar al lui Harry Rex. Cauciucurile erau tocite, iar parbrizul crăpat și plin de insecte moarte. Pe jos, zăceau zeci de cutii goale de bere și de sticle sparte. Aerul condiționat nu mai funcționa de șase ani. Jake îi sugerase să meargă cu Saab-ul, dar Harry Rex îl înjură, pe motive de prostie. În Bronco-ul lui, nu-i va lua nimeni la ochi.

Mergeau încet spre lac. Willie Nelson lălia pe casetă, iar Harry Rex cânta și el bătând ritmul pe volan. Când vorbea, avea un timbru aspru și gutural. Când cânta, era și mai rău. Jake sorbea din cutia cu bere și privea prin parbriz. Spre sud-vest, norii se îngrămădeau amenințători. Când trecură pe lângă spelunca lui Huey, ploaia începu să biciuiască în rafale puternice pământul uscat. Praful fu spălat, iar tufele de pe marginea drumului deveniră verzi și proaspete. Șoseaua se răcori și deasupra autostrăzii se ridică un abur greu. Ploaia se îmbibă în bumbac și în tecile de soia și, printre rânduri, se formară mici pârlășe.

Neașteptat, dar ștergătoarele de parbriz funcționau. Se mișcau furioase într-o parte și-ntr-alta, înlăturând noroiul și insectele. Furtuna se întetea. Harry Rex dădu casetofonul mai tare.

Negrii cu pălării de pai și cu undițe se adăposteau pe sub poduri, așteptând să se liniștească furtuna. Pârlășele se umflară și curgeau mai repede. Negrii mâncau saleuri și biscuiți și spuneau povești pescărești.

Lui Harry Rex i se făcu foame. Opri la băcănia lui Treadway, lângă lac, și mai cumpără niște bere, două porții de somn și o pungă de șorici cu boia iute de ardei. I le aruncă lui Jake pe genunchi. Traversară barajul sub un ropot puternic de ploaie. Harry Rex parcă lângă un refugiu. Se așezară la o masă de beton și priviră șiroaiele care biciuiau suprafața lacului Chatulla. Jake bea bere, în vreme ce Harry Rex mânca ambele porții de somn.

- Când ai de gând s-o anunți pe Carla? întrebă el, sorbind cu zgomot din cutia cu bere.

Ploaia bătea darabana pe acoperișul de tablă sub care se adăpostiseră.

- Ce s-o anunț?

- Despre casă.

- N-am de gând să-i spun. Cred c-am s-o reconstruiesc înainte de a se întoarce.

- Vrei să spui până la sfârșitul săptămânii?

- Da.

- Te-ai țărănit de tot, Jake. Bei prea mult și-ți pierzi mințile.

- Am ce merit. În curând, dau faliment. Sunt pe cale să pierd cel mai mare caz al carierei mele, pentru care am fost plătit cu nouă sute de dolari. Casa mea frumoasă pe care o fotografiau toți turiștii a ajuns cenușă. Nevasta m-a părăsit, iar când va auzi de casă, va divorța. Nu există nici o îndoială. O voi pierde. Iar când fiică-mea va afla că Max a murit ars, mă va urî toată viața. Așa văd eu lucrurile, în clipa de față. Mai sunt și cei din Klan care se țin de capul meu și care au încercat să mă împuște. Soldatul ăla zace în spital, cu un glonte în măduva spinării. N-o să se mai poată mișca toată viața și mă

voi gândi la el până în clipa morții. Soțul secretarei mele s-a prăpădit din cauza mea. Ultima mea angajată este internată cu părul ciopârțit și traumatizată, pentru că lucra la mine. Juriul crede că sunt un mincinos ordinar, din cauza expertului pe care l-am adus. Clientul meu vrea să renunțe la serviciile mele. Toată lumea va da vina pe mine, când va fi condamnat. Va face apel și va angaja alt avocat, unul din ACLU, care mă va acuza că n-am fost în stare să-l scap. Așa că mă vor da afară pentru incompetență. Nu voi mai avea nici nevastă, nici copil, nici casă, nici slujbă, nici bani, nimic!

- Cred că ai avea nevoie de un psihiatru, Jake. Hai să-l chemăm pe Bass. Ia o bere!

- Mă voi muta la Lucien și-o să stăm împreună pe terasă toată ziua.

- Îmi dai mie biroul tău?

- Crezi că divorțează?

- Tot ce e posibil. Eu am trecut prin așa ceva de patru ori, așa că știu cum se leagă ele de orice.

- Carla nu e așa. Sunt în stare să sărut pământul pe care calcă, și ea știe asta.

- Oricum, va dormi pe pământul gol când se va întoarce.

- Nu. Vom locui într-o rulotă cocheta și confortabilă, până ne revenim. Apoi voi găsi eu altă casă veche, pe care s-o cumpărăm, și-o să începem o viață nouă.

- Probabil ai să găsești altă soție, ca să începi o viață nouă. Ce-ar face-o să părăsească o vilă pe malul mării și să vină să stea într-o rulotă, la Clanton?

- În rulotă voi fi eu.

- Nu-i un argument, Jake. Tu vei fi un bețiv falit, dat afară din barou, căzut în dizgrație. Toți prietenii, în afară de mine și de Lucien, te vor uita. Ea n-o să se mai întoarcă niciodată. S-a terminat, Jake. Ca expert în divorțuri, te sfătuiesc să faci tu primul pas. Acționează acum, mâine. Nici n-o să-și dea seama ce s-a întâmplat.

- Pe ce motiv să dau divorț?

- Pentru părăsire de domiciliu, în momentul în care aveai mare nevoie de ea.

- Asta-i un motiv de divorț?

- Nu. Dar vom susține și că suferi de o iresponsabilitate temporară. Lasă-mă să mă ocup eu de toate, după regula M'Naghten. Eu sunt cel mai mare ticălos în materie de divorțuri, nu uita!

- Cum aș putea să uit?

Jake aruncă sticla începută, pentru că berea se încălzise prea tare, și destupă alta. Ploaia se mai potolise și, dinspre lac, începu să bată un vânt răcoros.

- Au să-l condamne, nu-i așa, Harry Rex? zise Jake, uitându-se în zare.

Vonner termină de mâncat și bău zdravăn dintr-o sticlă de bere. Vântul îi umplu fața de picături de ploaie. Se șterse cu mâneca.

- Da, Jake. Omul tău o s-o pățească. Am citit asta în ochii lor. Circul cu iresponsabilitatea n-a ținut. Oricum, Bass n-a fost primit cu simpatie, iar

după ce Buckley și-a ridicat poalele, orice speranță s-a dus pe copcă. Nici Carl Lee nu a făcut nimic pentru a ieși din rahat. Tot discursul lui a părut regizat, iar, uneori, a fost prea sincer. Ca și cum cerea milă. A fost un martor deplorabil. M-am uitat la juriu în timp ce vorbea. N-am văzut nici un pic de înțelegere în ochii lor. Au să-l condamne, Jake, și asta foarte repede.

- Mulțumesc pentru sinceritate!
- Sunt prietenul tău și vreau să fii pregătit pentru orice, mai ales pentru apel.
- Știi ce, Harry Rex? Mi-ar plăcea să nu fi auzit niciodată de Carl Lee Hailey.
- Cred că e prea târziu pentru asta, Jake.

Îi deschise Sallie și-i spuse că-i pare rău pentru casă. Lucien era sus, în birou, lucrând. Nu se îmbătase. Îi arătă un scaun și Jake se așeză. În jurul lui se aflau o mulțime de tratate.

- Mi-am petrecut toată după-amiaza lucrând la discursul final, zise el, făcând un semn către dezordinea de pe masă. Singura ta speranță este această pledoarie de încheiere. Trebuie să fie fără precedent.

- Presupun că ai realizat o astfel de capodoperă.
- De fapt, da. E, oricum, mai bună decât ai putea tu s-o faci în momentul ăsta. Presupun că ți-ai petrecut după-amiaza de duminică jelind după casa ta și înecându-ți necazul în bere. Așa că am lucrat eu pentru tine.
- Mi-ar plăcea să am ambiția ta, în materie de abținere alcoolică.
- Și beat sunt mai bun ca tine, ca avocat.
- Cel puțin, eu mă pot numi avocat.

Lucien îi întinse un teanc de hârtii.

- Iată-! E o compilație din cele mai bune discursuri de încheiere pe care le-am ținut eu, la viața mea. Lucien Wilbanks la apogeu, în slujba ta și a clientului tău. Te sfătuiesc să-l memorezi și să-l spui cuvânt cu cuvânt. Nu încerca să improvizezi sau să-l modifice. Ai să strici tot.

- Am să mă mai gândesc. Nu știi c-am mai făcut-o o dată?
- Cine știe, poate merge.
- La naiba, Lucien! Lasă-mă în pace!
- Liniștește-te, Jake! Hai să bem ceva. Sallie! Sallie!

Jake aruncă discursul pe canapea și se îndreaptă spre fereastră. Când sosi Sallie, Lucien comandă whisky și bere.

- N-ai dormit deloc, în noaptea asta?
- Ba da, de la unsprezece la douăsprezece.
- Arăți groaznic. Ai nevoie de odihnă.
- Mă simt groaznic! Iar somnul n-o să mă ajute cu nimic. Nu mă poate ajuta nimic altceva, decât sfârșitul acestui proces. Eu nu înțeleg, Lucien! Nu înțeleg de ce lucrurile au luat o astfel de întorsătură! Oare chiar nu meritam să am puțin noroc? Cazul ăsta n-ar fi trebuit să fie judecat în Clanton. Ne-am ales cu un juriu îngrozitor, clar influențat. Dar n-am cum s-o dovedesc. Martorul nostru forte a fost discreditat. Acuzatul a depus o mărturie

deplorabilă. Iar juriul nu are încredere în mine. Nu știu ce putea fi mai rău.

- Încă mai poți câștiga acest caz, Jake. E nevoie de un miracol, dar se mai întâmplă și de-astea uneori. Mi s-a ntâmpnat adesea să câștig, numai datorită discursului final. Amintește-ți că ajunge ca unul singur să nu fie de acord cu ceilalți și victoria-i a ta.

- Vrei să fac juriul să plângă?

- Dacă poți... Dar nu-i ușor. Eu unul cred în lacrimile lor. Asta înseamnă foarte mult.

Sallie aduse băuturile și o urmară pe terasă. După căderea serii, le dădu sandvișuri și cartofi prăjiți. La ora zece, Jake se scuză și se retrase în camera lui. O sună pe Carla și discutară o oră. Nu-i spuse nimic de casă. Simți o durere ascuțită în stomac, dându-și seama că într-o zi sau alta va afla. Puse receptorul jos și se rugă ca ea să nu fi citit în ziare despre asta.

40

Clanton reîntră în normal luni dimineață, când baricadele fură din nou puse la locul lor, în jurul scuarului, iar soldații se adunară, să mențină ordinea în oraș. Patrulau în grupuri, urmărindu-i pe cei din Klan, care își ocupară locul. Veniră apoi și negrii. Ziua de odihnă le conferise un plus de energie, așa că pe la opt și jumătate corurile se auzeau puternic. Căderea lui Bass dăduse noi speranțe celor din Klan. În plus, știau că incendiul fusese o lovitură reușită. Acum, strigau mai tare ca de obicei.

Pe la nouă, Noose îi convocă pe avocați în biroul lui.

- Am vrut doar să vă văd că sunteți bine, sănătoși, zise el rânjind.

- De ce nu mă pupi în cur, domnule judecător? își zise Jake în barbă, destul de tare, însă, pentru a fi auzit.

Procurorii înghețară. Domnul Pate tuși. Noose se aplecă într-o parte, nevenindu-i să creadă:

- Ce-ați spus, domnule Brigance?

- Am zis că putem să-ncepem.

- Așa mi s-a părut și mie. Ce-ți mai face funcționarul juridic?

- O să-i treacă.

- A fost Klan-ul?

- Da, domnule judecător. Același Klan care a încercat să mă omoare.

Același Klan care a aprins cruci în curțile candidaților la juriu. Același Klan care i-a intimidat, probabil, deja, și pe cei aleși. Da, domnule, e același Klan.

Noose își scoase ochelarii:

- Poți susține aceste afirmații?

- Vreți să spuneți, dacă am declarații semnate și legalizate, din partea membrilor Klan-ului? Nu, domnule, nu sunt prea cooperanți!

- Dacă nu poți dovedi, mai bine las-o baltă.

- Da, domnule judecător.

Jake ieși din birou trântind ușa. După câteva secunde, domnul Pate

chemă sala la ordine și se ridicară toți în picioare. Noose salută juriul și le promise că nu mai e mult până ce chinul acesta se va încheia. Nu-i zâmbi nimeni. Avuseseră un sfârșit de săptămână foarte plicticos, la Temple Inn.

- Procuratura mai are ceva de zis? îl întrebă judecătorul pe Buckley.
- Mai avem un martor, domnule judecător.

Fu adus doctorul Rodeheaver, din camera martorilor. Se așeză cu grijă pe scaun și făcu un gest cald de salut, către juriu. Avea înfățișarea unui adevărat psihiatru: costum negru, pantofi. Buckley veni pe podium și zâmbi juriului.

- Sunteți doctorul Rodeheaver? tună el, uitându-se la juriu, ca și cum ar fi vrut să spună: "Acum aveți în față un psihiatru adevărat".

- Da, domnule.

Buckley puse zeci de întrebări, în legătură cu instruirea lui profesională. Rodeheaver era sigur pe sine, relaxat, pregătit și obișnuit să depună mărturie. Vorbi pe larg despre experiența pe care o avea pe plan profesional. Buckley îl întrebă dacă a scris articole de specialitate, iar el a răspuns că da. Timp de zece minute, își prezentă rezultatele cercetărilor științifice. Primise premii pentru realizările sale atât în Mississippi, cât și în alte state. Era membru al tuturor organizațiilor pe care le menționase Bass și încă al câtorva. I se recunoscuse competența în studiile asupra creierului omenesc. Era rafinat și sobru. Buckley îl prezentă ca expertul lui, iar Jake nu avu nici o întrebare. Procurorul îl întrebă:

- Domnule doctor, când l-ați examinat prima oară pe Carl Lee Hailey? Expertul se uită în notele sale.
- Pe nouăsprezece iunie.
- Unde l-ați examinat?
- În cabinetul meu de la Whitfield.
- Cât timp l-ați examinat?
- Vreo două ore.
- Cu ce scop l-ați examinat?
- Pentru a stabili starea lui mentală atunci, precum și în momentul în care i-a omorât pe domnii Cobb și Willard.
- L-ați făcut anamneza?
- Anamneza a fost făcută de unul din asociații mei. Eu i-am verificat-o, doar.
- Și ce a reieșit din această investigație?
- Nimic deosebit. Mi-a vorbit mult despre Vietnam, dar nimic deosebit.
- A povestit degajat despre Vietnam?
- Sigur că da. El a vrut s-o facă. De parcă i se spusese dinainte acest lucru.
- Ce-ați mai discutat în cadrul primei întrevederi?
- Am abordat foarte multe subiecte: copilăria, familia, educația, slujbele avute, aproape tot.
- V-a povestit despre violarea fiicei lui?
- Da, cu multe detalii. Îl durea acest subiect, cum, de altfel, m-ar fi afectat și pe mine.

- A povestit despre ceea ce l-a determinat să-i omoare pe Cobb și Willard?

- Da, am vorbit și despre acest lucru. Eu am încercat să stabilesc gradul de înțelegere al inculpatului, cu privire la fapta sa.

- Ce v-a spus?

- La început, nu mare lucru. Dar, mai târziu, și-a deschis inima și mi-a povestit cum a inspectat tribunalul cu trei zile înainte și cum a găsit încă de atunci un loc potrivit de pândă.

- Dar despre omorul propriu-zis?

- Nu s-a exprimat în această privință. Mi-a spus că nu-și prea amintește, dar eu nu cred.

Jake sări în picioare:

- Mă opun! Martorul trebuie să spună ceea ce știe, nu ce crede, nici să facă speculații.

- Se admite. Vă rog să continuați, domnule Buckley.

- Ce altceva ați mai constatat, în legătură cu starea lui sufletească, cu atitudinea și cu felul său de a vorbi?

Rodeheaver își încrucișă picioarele și începu să se legene ușor. Își încruntă sprâncenele, în semn că gândește adânc.

- La început, n-a prea avut încredere în mine și se ferea să mă privească în ochi. Îmi răspundea scurt la întrebări. Nu se simțea în largul său, pentru că era păzit și, uneori, avea cătușe la mâini. Dar mai târziu și-a deschis sufletul și a vorbit degajat aproape despre tot. A refuzat să răspundă la câteva întrebări, dar altfel aş putea spune că a colaborat foarte bine.

- Când și unde l-ați examinat din nou?

- A doua zi în același loc.

- În ce stare era și ce atitudine a avut?

- Aproape la fel ca în ziua precedentă. La început, distant, în final, deschis. A vorbit, în general, despre aceleași subiecte ca în ziua precedentă.

- Cât a durat această examinare?

- Aproximativ, patru ore.

Buckley se uită în actele sale, apoi îi șopti ceva lui Musgrove, care aprobă.

- Așadar, domnule doctor, ați putea să dați un diagnostic în legătură cu starea psihică a inculpatului, în urma examenului efectuat în zilele de nouăsprezece și douăzeci iunie?

- Da, domnule.

- Și care este diagnosticul?

- În nouăsprezece și douăzeci iunie, domnul Hailey părea perfect normal.

- Vă mulțumesc. Acum, pe baza examenului făcut, ați putea stabili starea lui mentală în ziua omorului?

- Da.

- Și care era aceea?

- În momentul acela a fost perfect normal.

- Pe ce vă bazați aserțiunea?

Rodeheaver se întoarse spre juriu și deveni profesoral:

- Trebuie stabilit nivelul de premeditare implicată în acest caz. Bineînțeles, a avut un motiv pentru a acționa. Și, ca să fiu înțeles, domnul Hailey și-a plănuțit cu atenție fapta.

- Domnule doctor, cunoașteți regula M'Naghten, ca test pentru stabilirea iresponsabilității criminale?

- Desigur.

- Și știți că un alt psihiatru, domnul doctor Bass, a comunicat juriului că inculpatul nu era în stare să deosebească răul de bine și, ca urmare, nu e capabil să înțeleagă natura faptelor sale?

- Da, știu.

- Sunteți de acord cu mărturia aceea?

- Nu. O găsesc tendențioasă și, personal, mă simt jignit. Domnul Hailey însuși a depus mărturie că și-a plănuțit acțiunea. Deci, a admis că situația lui mentală în acel moment nu l-a împiedicat să gândească. Acest lucru se numește premeditare, în orice tratat de medicină și de drept. N-am auzit niciodată spunându-se, despre cineva care plănuiește o crimă, și recunoaște că așa a făcut, că a fost inconștient. E absurd.

În momentul acela, Jake fu convins că era absurd. Rodeheaver avea credibilitate. Jake se gândi la Bass și înjură în gând.

Lucien stătea lângă negri și aproba fiecare cuvânt al lui Rodeheaver. În comparație cu prietenul lui, era infinit mai credibil. Sisco încerca să-i prindă privirea, dar Lucien i-o evita sistematic. Mesagerul nu-l sunase luni dimineață, așa cum îi spusese. Un gest afirmativ din partea bătrânului avocat ar fi însemnat încheierea târgului. Sisco știa regula și aștepta un răspuns. Dar nu-l primi. Lucien voia să discute mai întâi cu Jake.

- Așadar, domnule doctor, în urma examinării, aveți vreo opinie în legătură cu disponibilitatea inculpatului de a deosebi răul de bine?

- Da, am.

- Și care e această opinie?

- Că starea mentală era normală și că știa să deosebească răul de bine.

- Dar în legătură cu capacitatea de înțelegere a faptelor sale, aveți vreo părere?

- Da.

- Și ce părere aveți?

- Că a înțeles foarte bine ce a făcut.

Buckley își strânse hârtiile și se înclină politicos.

- Vă mulțumesc domnule doctor. Nu mai am întrebări.

- Domnule Brigance, aveți de întrebat ceva? zise Noose.

- Da.

- Mi-am închipuit. Să luăm, un sfert de oră, pauză.

Jake nu îl băgă în seamă pe Carl Lee și alergă pe scări, în biblioteca de la etajul trei. Acolo îl aștepta Harry Rex, zâmbind.

- Fii liniștit, Jake. Am sunat la toate ziarele din Carolina de Nord și n-a apărut nimic despre casă. Nici despre Row Ark. Carla nu știe nimic.

- Minunat! Îți mulțumesc, Harry Rex.

- Pentru puțin. Uite ce-i, Jake. Nu-mi face plăcere să aduc discuția despre

asta, dar trebuie.

- Spune repede.

- Știi bine că-l urăsc pe Buckley. Mai mult chiar decât tine. Dar cu Musgrove mă înțeleg. Aș putea să vorbesc cu el, și să încerc cumva să exploreze posibilitatea unei pledoarii la înțelegere.

- Nu!

- Ascultă, Jake. Omul tău mai are aproximativ patruzeci și opt de ore, până va fi condamnat la moarte. Dacă vorbesc cu Musgrove, i-am putea comuta pedeapsa în închisoare pe viață. I-ai salva, în felul acesta, viața. Dacă nu pricepi, înseamnă că ești orb, prietene.

- De ce să accepte Buckley un târg? Ne are, doar, la degetul mic.

- Poate că nu acceptă. Dar lasă-mă, măcar, să încerc.

- Nici să nu te gândești, Harry Rex.

Rodeheaver se întoarce la locul lui. Jake se uită la el și se gândea că, în toată cariera lui, nu ieșise niciodată învingător în lupta cu un expert. Așa că nu avea de gând să se contrazică nici cu acesta.

- Domnule doctor, psihiatria se ocupă de studiul minții omenești, nu-i așa?

- Da.

- Și nu este o știință exactă, nu-i așa?

- Corect.

- Dumneavoastră puteți examina o persoană și să trageți o concluzie, care poate să fie diferită de a altui psihiatru, nu-i așa?

- Da, e posibil.

- De fapt, zece psihiatri pot da zece verdicte diferite, nu-i așa?

- E puțin probabil.

- Dar posibil, nu-i așa, domnule doctor?

- Da. La fel ca în cazul opiniilor legale.

- Dar acum nu discutăm despre lege.

- Așa e.

- Adevărul este că, în multe cazuri, psihiatria nu ne poate spune cu exactitate ce probleme mentale are persoana.

- Adevărat.

- Și psihiatrii se contrazic adesea, nu-i așa?

- Bineînțeles.

- Dumneavoastră pentru cine lucrați, domnule doctor?

- Pentru statul Mississippi.

- De când?

- De unsprezece ani.

- Și cine îl acuză pe domnul Hailey?

- Procuratura statului Mississippi.

- În cei unsprezece ani, de câte ori ați depus mărturie, pentru stabilirea iresponsabilității?

Rodeheaver se gândi un moment.

- Cred că acesta este al patruzeci și treilea proces.

Jake se uită în hârtiile lui, apoi zâmbi malițios, privindu-l pe doctor.

- Sunteți sigur că nu e al patruzeci și șaselea?

- S-ar putea. Nu știu exact.

Sala amuți. Buckley și Musgrove se prefăceau că răsfoiesc dosarele, dar își îndreptară atenția asupra martorului.

- Deci, ați depus mărturie, pentru procuratură, de patruzeci și șase de ori?

- Dacă așa spuneți dumneavoastră!

- Și, de patruzeci și șase de ori, ați spus că acuzatul nu e iresponsabil, din punctul de vedere legal?

- Nu sunt sigur.

- S-o spunem mai clar: de patruzeci și șase de ori ați stabilit că acuzatul nu era nebun. Corect?

Rodeheaver se foi o clipă și în priviri îi apărură o undă de îngrijorare.

- Nu sunt sigur.

- N-ați văzut niciodată un acuzat iresponsabil, din punctul de vedere legal, nu-i așa, domnule doctor?

- Ba da, am văzut.

- Bine, atunci să ne spuneți numele aceluia acuzat și locul în care a fost judecat?

Buckley se ridică și își încheie haina.

- Onorată instanță, procuratura se opune acestor întrebări. Domnul doctor nu e obligat să-și amintească numele și locurile proceselor în care a apărut ca martor.

- Se respinge. Stați jos. Vă rog să răspundeți la întrebare, domnule doctor.

Rodeheaver inspiră adânc și se uită în tavan. Jake aruncă o privire spre juriu. Așteptau atenți răspunsul.

- Nu-mi amintesc, răspunse el, într-un târziu.

Jake ridică un teanc de hârtii, pe care le flutură în fața martorului.

- Oare, nu vă puteți aminti, din cauză că, în toți acești unsprezece ani, nu ați depus niciodată mărturie în favoarea acuzatului?

- Sincer, nu-mi amintesc.

- Cinstit, atunci. Vă puteți aminti de vreun proces în care acuzatul să fi fost găsit iresponsabil?

- Sunt sigur că au fost câteva.

- Da, sau nu, domnule doctor?

Doctorul îi aruncă o privire fugară procurorului.

- Nu. Memoria îmi joacă o festă. Nu-mi amintesc de nici unul.

Jake se îndreaptă încet spre masa apărării și luă un dosar gros.

- Domnule doctor, vă amintiți că ați depus mărturie în procesul unui cetățean numit Danny Booker, din comitatul McMurphy, în decembrie 1975?

- Da, îmi amintesc de cazul acesta.

- Și ați depus mărturie că nu era iresponsabil, din punctul de vedere legal, nu-i așa?

- Corect.

- Vă mai amintiți câți psihiatri au depus mărturie, atunci, pentru el?

- Exact, nu. Erau mai mulți.
- Dar numele Noel McClacky, MD; O. G. McGuire, M D. și Lou Watson, M D., vă spun ceva?
- Da.
- Sunt cu toții psihiatri, nu-i așa?
- Da.
- Și sunt cu toții calificați, nu-i așa?
- Da.
- Și ei toți l-au examinat pe domnul Booker și și-au exprimat părerea că bietul om era nebun, nu-i așa?
- Corect.
- Iar dumneavoastră ați spus că era sănătos.
- Corect.
- Câți medici au fost de părerea dumneavoastră?
- După câte îmi amintesc, nici unul.
- Prin urmare, ați fost unu contra trei.
- Da, dar eu sunt convins și acum că aveam dreptate.
- Înțeleg. Ce-a făcut juriul atunci?
- L-au găsit nevinovat, pe motive de iresponsabilitate.
- Vă mulțumesc. Așadar, domnule doctor Rodeheaver, dumneavoastră sunteți șeful psihiatrilor, la Whitfield, nu-i așa?
- Da.
- Sunteți direct sau indirect responsabil de tratamentul fiecărui pacient de acolo?
- Sunt direct responsabil, domnule Brigance. Chiar dacă nu văd personal fiecare pacient, ceilalți medici acționează sub supravegherea mea.
- Vă mulțumesc. Domnule doctor, unde se află astăzi Danny Booker?

Rodeheaver îi aruncă lui Buckley o privire disperată, pe care, însă, o mască imediat într-un zâmbet cald, adresat juriului. Ezită vreo câteva secunde.

- E la Whitfield, nu-i așa? întrebă Jake, lăsându-se clar să se înțeleagă că răspunsul era *da*.
- Cred că da, zise Rodeheaver.
- Deci, se află în îngrijirea dumneavoastră directă.
- Presupun.
- Și ce diagnostic are?
- Nu știu exact. Am atâția pacienți doar.
- Schizofrenic paranoidă?
- Posibil.

Jake se întoarce la bară. Ridică vocea.

- Și acum, domnule doctor, vreau să fie clar pentru juriu. În 1975, dumneavoastră ați depus mărturie că Danny Booker era sănătos, din punctul de vedere legal, și că a înțeles exact ce face atunci când a comis crima, iar juriul nu a fost de acord cu dumneavoastră și l-a găsit nevinovat. De atunci, este pacient al spitalului din Whitfield sub supravegherea dumneavoastră și e tratat de schizofrenie paranoidă. Corect?

Expresia de pe fața lui Rodeheaver confirmă acest lucru. Jake mai luă o hârtie și păru că o citește.

- Vă amintiți de procesul unui om pe nume Adam Couch, din comitatul Dupree, care a avut loc în mai 1977?

- Îmi amintesc.

- Era vorba de un viol.

- Da.

- Și dumneavoastră ați depus mărturie, din partea procuraturii, împotriva domnului Couch?

- Corect.

- Și ați spus juriului că e sănătos?

- Da.

- Țineți minte câți doctori au depus mărturie că e un om extrem de bolnav, că, din punctul de vedere legal, era iresponsabil?

- Au fost vreo câțiva.

- Ați auzit de următorii doctori: Felix Perry, Gene Shumate și Hobby Wicker?

- Da.

- Sunt psihiatri?

- Da.

- Și au depus mărturie pentru domnul Couch, nu-i așa?

- Da.

- Și-au spus cu toții că, din punctul de vedere legal, era iresponsabil?

- Așa au spus.

- Iar dumneavoastră ați fost singurul medic de altă părere?

- Da, după câte-mi amintesc.

- Și juriul ce-a făcut, domnule doctor?

- L-a găsit nevinovat.

- Pe motive de iresponsabilitate?

- Da.

- Unde se află acum domnul Couch?

- Cred că e la Whitfield.

- De când?

- Cred că de la proces.

- Înțeleg. Admiteți în spital pacienți sănătoși, dacă se poate spune așa?

Rodeheaver începu să fiarbă. Se uita la avocatul lui, avocatul poporului, ca și cum i-ar fi spus că s-a săturat și că ar trebui să facă ceva să se termine o dată.

Jake mai luă niște hârtii.

- Domnule doctor, vă amintiți de procesul numitului Buddy Wooddall din comitatul Cleburne, din mai 1979?

- Da, sigur.

- Omor, nu-i așa?

- Da.

- Ați depus mărturie ca expert în psihiatrie și ați spus că nu e nebun?

- Da.

- Vă amintiți câți psihiatri l-au mai consultat?
- Mi se pare că erau cinci.
- Exact, domnule doctor. Cinci la unu. Ce verdict a dat juriul?

Mânia creștea pe chipul lui Rodeheaver. Înțeleptul bunic-profesor începu să-și piardă firea.

- A fost găsit nevinovat, pe motive de iresponsabilitate.
- Cum vă explicați asta, domnule doctor?
- Nu trebuie să ai totdeauna încredere în decizia juriului, izbucni el, apoi își reveni și încercă să zâmbească.

Jake se uita la el cu o expresie răutăcioasă, apoi îi privi pe jurați. Își încrucișă brațele, așteptând puțin, pentru ca vorbele să-și facă efectul.

- Puteți să continuați, domnule Brigance, zise Noose, într-un târziu.

Jake se uită calm prin hârtii, le strânse și rosti:

- Cred că am auzit destule de la martorul acesta, domnule judecător.
- Mai aveți întrebări, domnule Buckley?
- Nu, domnule. Procuratura se abține.

Noose se adresă juriului:

- Doamnelor și domnilor, procesul e pe sfârșite. Nu mai avem nici un martor. Mă voi întâlni acum cu avocații, pentru a pune la punct unele detalii, apoi vom asculta pledoariile finale. Aceasta se va întâmpla la ora două și va dura vreo două ore. Dacă nu ajungeți să dați astăzi un verdict, atunci vă veți retrage și îl veți da mâine. Acum, facem o pauză. Ne vedem la ora două.

Carl Lee se aplecă și se adresă pentru prima oară, după atâtea zile, avocatului său:

- L-ai cam pus cu botul pe labe, Jake.
- Și asta nu-i nimic. Stai să auzi pledoaria finală.

Jake îl evită pe Harry Rex și plecă la Karaway. Casa copilăriei sale era o clădire veche din mijlocul orașului, înconjurată de arțari, de ulmi și de stejari bătrâni, care țineau răcoare, indiferent de arșița verii. În spate, dincolo de copaci, era un câmp ce se întindea până la poalele unui deal. Într-un colț, se afla o curtică pentru păsări. Aici, Jake făcuse primii pași, mersese pentru prima oară cu bicicleta și se jucase cu mingea. Sub un stejar de la marginea câmpului își îngropase trei câini, un raton, un iepuraș și niște boboci de rață. Lângă micul cimitir, zăcea un cauciuc de la un Buick, model 54.

Casa fusese încuiată și părăsită de două luni. Un copil din vecini tăia iarba și aranja gazonul din față. Jake venea să controleze lucrurile o dată pe săptămână. Părinții lui plecaseră undeva, în Canada, pe timpul verii. Și-ar fi dorit să fie cu ei.

Descuie ușa și urcă în camera lui de la etaj. Era neschimbată. Pereții rămăseseră împodobiți cu fotografii făcute împreună cu echipa, cu trofee, cu postere de-ale lui Pete Rose, Archie Manning și Hank Aaron. Deasupra dulapului atârna un șir de mănuși de baseball. Pe scrin, era o cască. Mama lui o mai ștergea și acum, săptămânal, de praf. O data îi spusese că, de câte ori intra în cameră, se aștepta să-l găsească acolo, făcându-și temele. Atunci

se uita prin albumele sale, cu ochii înlăcrimați.

Se gândi la camera Hannei, plină de animale de puf, cu pereții tapetați și i se puse un nod în gât.

Se uită pe fereastră și se văzu legănându-se pe roata aceea de lângă mormintele câinilor. Își aminti de fiecare "procesiune" funerară și de promisiunile tatălui său că-i va cumpăra alt câine. Se gândi la Hanna și la Max și ochii începură să-i lăcrimeze.

Patul i se păru tare mic, acum. Își scoase pantofii și se întinse. Din tavan atârna o cască de fotbal. Mustangii din Karaway. Înscrișese de șapte ori în cinci meciuri. Avea totul filmat, undeva, într-un raft de bibliotecă. Simți o durere ascuțită în stomac.

Se sculă și își aranjă hârtiile cu grijă pe scrin. Erau notele sale, nu ale lui Lucien. Apoi se studie în oglindă.

Se adresă juriului. Începu cu clarificarea celui mai sensibil punct: doctorul Bass. Își ceru iertare. Avocatul intră în sala de judecată și se trezește deodată în fața unui juriu străin, căruia nu-i poate oferi decât sinceritatea lui absolută. Iar dacă ceea ce spune nu e credibil, atunci își compromite clientul. Îi rugă să-l creadă că, niciodată, nu se gândise să aducă în fața lor un martor cu antecedente penale. Le spuse că nu știuse de condamnarea lui Bass, jură chiar, ridicând mâna dreaptă. Lumea e plină de psihiatri și i-ar fi fost ușor să găsească altul, dacă ar fi știut că Bass avusese probleme. Îi părea tare rău.

Și-acum, în legătură cu doctorul. În urmă cu treizeci de ani, acesta avusese o legătură sentimentală cu o fată sub optsprezece ani, în Texas. Oare asta însemna că, acum, la proces, mințise? Că se puteau îndoi de competența lui profesională? Le ceru să-l judece cinstit pe Bass și pe pacientul acestuia. Oricum, el nu știa nimic despre trecutul doctorului.

Dar ar fi vrut ca juriul să afle mai multe. Să le spună ceva ce nu fusese menționat aici. Fata cu care se încurcase avea șaptesprezece ani. Mai târziu, s-au căsătorit și au avut un băiat. Apoi, însărcinată a doua oară fiind, a suferit un accident de tren și a pierit împreună cu fiul lor.

- Mă opun! strigă Buckley. Domnule judecător, nu există acte la dosar, în acest sens.

- Se aprobă. Domnule Brigance, vă rog să nu vă referiți la lucruri care nu au acoperire.

Jake nu îi băgă în seamă nici pe Noose, nici pe Buckley, ci se uita îndurerat la juriu. Continuă. În legătură cu Rodeheaver, se întreba dacă nu cumva și el avusese vreodată o legătură cu o fată sub optsprezece ani. Ce mai conta asta? În tinerețe se puteau întâmpla multe, dar nu avea nici o importanță pentru procesul lor. Doctorul prezentat de procuratură este, desigur, o personalitate, un specialist care tratase o mulțime de cazuri grele. Totuși, când era vorba să depună mărturie în procesele penale, dăduse greș adesea. Mărturia lui trebuia privită cu precauție.

Jurații îl priveau și-i ascultau fiecare cuvânt. Nu era un predicator juridic ca adversarul său. Părea liniștit, sincer. Avea o expresie obosită, aproape

suferindă.

Lucien era treaz și urmărea reacțiile juriului. Numai la Sisco nu se uita. Își dădu seama că nu se folosisese de însemnările lui, dar se descurca minunat. Tot ce spunea venea din suflet.

Jake își ceru iertare pentru lipsa lui de experiență. Nu avusese niciodată procese ca domnul Buckley, așa că dacă mai făcuse greșeli, îi ruga să nu se lase influențați, în atitudinea lor față de Carl Lee. El nu avea nici o vină.

Avea și el o fiică și alți copii nu-i va mai da Dumnezeu. El era singurul ei sprijin, la cei cinci anișori, într-o lume nebună. Deci, între el și fetiță se stabilise o legătură pe care nu o putea explica.

Carl Lee are și el o fiică. O cheamă Tonya. Jake le-o arată juraților, întinzând mâna. E o fetiță de zece ani, drăguță și inocentă. Dar ea, la rândul ei, nu va mai putea avea niciodată copii, pentru că...

- Mă opun! zise Buckley, fără să mai țipe.

- Se acceptă, rosti Noose.

Jake îi ignoră din nou. Vorbi despre viol și explică de ce era mai rău decât crima. Prin omor, victima dispare și nu mai e obligată să sufere. Durerea e a familiei. Dar violul e mult mai rău. Victima are o viață întreagă înainte, timp în care nu va înceta să se întrebe, să încerce să înțeleagă de ce agresorii ei mai sunt în libertate. În fiecare oră din zi și din noapte se va gândi la ceea ce i s-a întâmplat. Amintirea nu se estompează niciodată.

Probabil, cea mai mare crimă o constituie violarea brutală a unui copil. Când lucrul acesta i se întâmplă unei femei, aceasta înțelege, cel puțin, de ce. Dar un copil? Presupuneți că sunteți părinții unui astfel de minor. Cum ați putea să-i explicați ce i s-a întâmplat?

- Mă opun.

- Se acceptă. Vă rog să nu luați în considerare aceste aserțiuni.

Dar Jake nu pierdu ocazia. Hai să presupunem, zise el, că ați fi veterani din războiul din Vietnam, familiarizați cu mitralierele M-16 și că fiica v-ar fi fost violată, apoi internată în spital, între viață și moarte. Iar după câteva zile violatorul ar fi prins și l-ați vedea la trei pași de dumneavoastră, în tribunal. Ce-ați face dacă ați avea la dispoziție o mitralieră M-16?

Domnul Buckley v-a spus cum ar fi procedat: ar suferi pentru fetița lui, ar întoarce și celălalt obraz și ar aștepta ca justiția să ia o hotărâre. Ar spera că ticălosul va fi trimis la Parchman, de unde nu va mai scăpa niciodată. Așa ar face domnul procuror și pentru asta ar fi admirat. Ce suflet iertător și înțelegător! Dar cum ar proceda un tată obișnuit? El însuși, ce-ar face, dacă ar avea un M-16 în mână? Bineînțeles că le-ar zbura creierii!

Era simplu. Se făcea, în felul acesta, dreptate.

Jake se opri, ca să bea o gură de apă, apoi schimbă placa. Atitudinea umilă, îndurerată, fu înlocuită de indignare. Vorbi despre Cobb și Willard. Ei erau cei care începuseră acest șir de necazuri. Pentru viețile lor se zbătea procuratura. Dar cine le va simți lipsa, în afară de mamele lor? Violatori de copii! Traficanți de droguri! Va suferi, oare, societatea, pentru că au dispărut? Nu era viața, aici, în comitatul Ford, mai sigură, fără ei? Copiii sunt mai feriți de pericolul violului, acum. Toți părinții pot răsufla ușurați. Carl Lee merita o

medalie sau, cel puțin, un ropot de aplauze, pentru că e un erou. Așa a spus și Looney. Premiați-l și trimiteți-l acasă, la familie. Le mai spuse să-l ierte, așa cum o făcuse și polițistul fără picior. Le ceru să dea curs dorinței lui Looney.

Vocea îi deveni mai calmă și anunță că se apropie de sfârșit. Voia să le rămână în minte o singură imagine: aceea a unei fete legate de doi arbori, cu picioarele desfăcute, plină de sânge și bătută, privind disperată în pădure și părându-i-se că vede pe cineva, apropiindu-se. Era tatăl ei, alergând s-o salveze. Îl vedea în visurile ei când se afla la ananghie. L-a strigat și atunci, dar a dispărut. Acum, avea la fel de mare nevoie de el, ca și atunci. Îi ruga să nu i-l ia. Ea își aștepta tatăl acolo, în primul rând. Trebuia să fie lăsat să se întoarcă la familia lui.

În sală se făcuse liniște, în vreme ce Jake se așeză lângă clientul său. Se uită la juriu și o văzu pe Wanda Womack cum își ștergea, pe furiș, o lacrimă. Pentru prima oară în ultimele două zile, simți o licărire de speranță.

La patru, Noose își luă rămas bun de la juriu, nu înainte, însă, de a le spune că au timp să delibereze până la șase, poate chiar șapte, iar dacă nu se ajungea la un verdict, ședința se amâna până marți, la ora nouă. Oamenii ieșiră încet. Judecătorul se retrase până la șase și-i sfătui pe avocați să nu plece prea departe sau să-și lase numerele de telefon la secretariat.

Spectatorii își păstrasera locurile și vorbeau liniștiți. Lui Carl Lee i se dădu voie să stea în primul rând, alături de familia lui. Buckley și Musgrove așteptau în biroul lui Noose. Harry Rex, Lucien și Jake plecară "să mănânce". Nimeni nu se aștepta la un verdict rapid.

Aprodul îi încuiase pe jurați în camera lor specială și le spuse rezervelor să ia loc într-un hol micuț. Barry Acker fu ales conducătorul juriului. Toți stăteau în jurul a două măsuțe, așteptând neliniștiți.

- Vă propun să facem o repetiție pentru votare, zise Acker. Ca să vedem cum stăm. Aveți ceva împotriva acestui lucru?

Nimeni nu protestă.

- Votați "vinovat", "nevinovat" sau "încă nu m-am decis". Puteți, pentru moment, să vă abțineți.

- Reba Betts.

- Nu m-am decis.

- Bernice Toole.

- Vinovat.

- Carol Corman.

- Vinovat.

- Donna Lou Peck.

- Nu m-am decis.

- Suc Williams.

- Mă abțin.

- Jo Ann Gates.

- Vinovat.

- Rita Mae Plunk.

- Vinovat.
- Frances McGowan.
- Vinovat.
- Wanda Womack.
- Nu m-am decis.
- Eula Dell Yates.
- Deocamdată, nu m-am decis. Vreau să discutăm.
- Vom discuta. Clyde Sisco.
- Nu m-am decis.
- Deci ați votat unsprezece. Eu sunt Barry Acker și verdictul meu este "nevinovat". Aceasta înseamnă cinci "vinovat", cinci "nu m-am decis", o abținere de moment și un "nevinovat". Se pare că mai avem de lucru.

Începură să cerceteze documentele, fotografiile și amprente. La șase îl informară pe judecător că nu reușiseră să dea un verdict. Le era foame și voiau să se retragă. Ședința fu amânată pentru a doua zi la ora nouă.

41

Stăteau de ore întregi pe terasă, fără să vorbească prea mult, privind orașul de la picioarele lor și apărându-se de țăntări. Se făcuse din nou foarte cald. Aerul umed le lipea cămășile de trupuri. Sallie vru să le dea de mâncare, dar Lucien ceru whisky, iar Jake "Coors". Din când în când, Nesbit venea pe terasă și aducea bere rece, fără să scoată nici un cuvânt.

Sallie scoase capul pe ușă, oferindu-se pentru ultima oară să le dea de mâncare. Amândoi refuzară.

- Jake, am primit un telefon în după-amiaza aceasta. Clyde Sisco vrea douăzeci și cinci de mii, ca să influențeze juriul, și cincizeci pentru obținerea achitării.

Avocatul dădu din cap.

- Înainte de a spune "nu", ascultă-mă. Știe că nu e sigur că va obține achitarea, dar poate să blocheze juriul. Ajunge să se opună de unul singur. Asta înseamnă douăzeci și cinci de mii. E mult, dar știi bine că am bani. Plătesc eu și mi-i dai tu înapoi în câțiva ani. Nu-mi fac griji! Știi că mie nu-mi pasă de bani. Dacă aș fi în locul tău, aș accepta imediat.

- Ești nebun, Lucien.

- Bineînțeles! Da' nici cu tine nu mi-e rușine. Oricum, profesiunea te va înnebuni, până la urmă. Uită-te ce ți-a făcut procesul ăsta. Nu mai ai casă, nu mai ai masă. În schimb, bei de stingi.

- Da, dar n-am încălcat încă principiile etice.

- Puțin îmi pasă de etică, de morală și de conștiință. Dar am câștigat totdeauna, mai mult decât oricine de pe-aici.

- Asta se numește corupție, Lucien.

- Bănuiesc că tu crezi că Buckley nu e corupt. Ar minți, ar da mită și-ar fura, numai să câștige acest caz. Nu-și face el probleme cu etica și cu

părerea celorlalți. N-are treabă cu morala. Singurul lucru care îl preocupă e să câștige! Și ai șansa unică să-l bați pe teren propriu. Eu nu m-aș da în lături, Jake.

- Nici să nu-ți treacă prin minte, Lucien. Te rog foarte mult.

Trecu o oră, fără ca vreunul din ei să mai scoată vreun cuvânt. Încet-încet luminile orașului pieriră pe rând. În întuneric, se auzea sforăitul lui Nesbit. Sallie aduse de băut pentru ultima oară și le spuse noapte bună.

- Asta-i partea cea mai grea: să aștepți ca doisprezece oameni obișnuiți să dea un sens luptei de până acum.

- E un sistem tâmpit, nu-i așa?

- Da, este. Dar, de obicei, merge. Juriul are dreptate în nouăzeci la sută din cazuri.

- Nu prea mă simt tare pe poziție. Aștept un miracol.

- Jake, fiule, miracolul acesta se va petrece mâine.

- Mâine?

- Da. Mâine dimineață, devreme.

- Vrei să-mi explici?

- Jake, mâine pe la amiază, în scuar se vor afla peste zece mii de negri.

- De ce?

- Ca să strige "Eliberați-l pe Carl Lee!". Ca să bage spaima-n toți și să intimideze juriul. Vor fi atât de mulți negri, încât albi se vor ascunde pe unde pot. Guvernatorul va fi nevoit să trimită și mai multe trupe.

- De unde știi?

- Pentru că eu am pus la cale totul.

- Tu?

- Ascultă, Jake. În primii mei ani de practică, cunoșteam fiecare predicator negru din cincisprezece comitate. Mă rugam împreună cu ei, mărsăluam și cântam. Ei îmi trimiteau clienți, eu le dădeam bani. Eram singurul avocat radical alb din Mississippi. Eram oamenii mei. Acum, am dat câteva telefoane. Vor începe să sosească mâine dimineață. Pe la amiază, n-o să mai ai loc de negri.

- De unde vor veni?

- De peste tot. Știi bine că negrilor le place să protesteze și să facă marșuri. Pentru ei, va fi nemaipomenit. Abia așteaptă!

- Ești nebun, Lucien. Prietenul meu nebun.

- Vei câștiga, puștiule.

În camera 163, Barry Acker și Clyde Sisco își terminaseră ultima partidă de gin rummy și se pregăteau de culcare. Acker făcu rost de câteva monede și spuse că voia să bea o Cola. Sisco răspunse că lui nu îi e sete.

Acker trecu, în vârful picioarelor, pe lângă gardianul adormit. Automatul nu funcționa însă așa că deschise ușa ușor și urcă la etajul al doilea. Introduse monedele și primi o cutie de Coca Cola dietetică. Se aplecă să o ia, când se simți trântit de două siluete care apăruseră din întuneric. Îl târâră într-un colț mai întunecat.

- Tu ești Barry Acker? întrebă cel mai înalt, printre dinți.
- Da! Lăsați-mă în pace!
Acker încercă să se elibereze, dar agresorul îl luă de beregată și îl împinse în perete. Cu mâna cealaltă scoase un cuțit de vânătoare și i-l puse sub nas.
- Ascultă-mă bine! șuieră agresorul. Știm că ești căsătorit și că locuiești pe Forrest Drive, la 1161. Mai știm și că ai trei copii care se joacă și merg la o școală pe care o cunoaștem. Soția ta lucrează la bancă.
Lui Acker i se muieră picioarele.
- Dacă negrul ăsta scapă, o să-ți pară rău, și ție și familiei tale. Te vom urmări ani de zile.
Îl trânti la pământ.
- Dacă suflă un cuvânt cuiva, îți terminăm un copil. Ai înțeles?
Cei doi dispărură. Acker inspiră adânc. Rămase acolo, în întuneric, prea speriat ca să mai poată mișca.

42

Credincioșii se strânseseră cu sutele pe la bisericuțele negrilor și aduseră cu ei coșuri pline cu mâncare, scaune pliante pentru picnic, răcitoare și câni cu apă. Lângă ei așteptau zeci de autobuze școlare și de dubițe ale comunității. Oamenii se salutau și discutau despre proces. Săptămâni de zile analizaseră situația lui Carl Lee. Sosise timpul să dea o mână de ajutor. Erau printre ei bătrâni ieșiți la pensie, dar și familii întregi, cu cățel și purcel. Urcară în autobuze și porniră. Cântau și se rugau. Pe drum, li se alăturară și alte grupuri. La ivirea zorilor, autostrăzile erau pline de caravane ale pelerinilor. Când ajunseră, blocară toate străzile care duceau spre scuar. Parcară acolo și coborâră.

Colonelul cel gras tocmai își terminase micul dejun și acum privea atent, din chioșcul de vară. Văzu mulțimea de autobuze și de mașini care se îndreptau spre tribunal. Baricadele erau însă solide. Începu să dea comenzi, iar soldații intrară în alertă. La șapte și jumătate îl sună pe Ozzie și îi spuse de invazie. Acesta sosi imediat și stătu de vorbă cu Agee, care îl asigură că nu e decât un marș pașnic. Ozzie întrebă câți au venit, iar reverendul își dădu cu părerea că erau mii. Mii de negri.

Își făcură tabăra sub stejarii bătrâni și începură să mișune în toate părțile, cercetând împrejurimile. Își despachetară mesele și scaunele. Erau, într-adevăr, liniștiți. Dar când se auzi primul strigăt de "Eliberați-l pe Carl Lee!" se auzi un tunet de voci care repeta lozinca. Și încă nu era ora opt!

Marți de dimineață, un post de radio al negrilor din Memphis lansase chemarea de ajutor. Li se spusese că era nevoie de ei la Clanton, pentru a demonstra și a susține cauza lui Carl Lee. Toți activiștii pentru drepturi civile și politicienii negri din marele oraș porniră la drum.

Agee preluă conducerea. Se folosi de un corn pentru a se face auzit. Îi

organiza pe nou veniți, indicându-le locul unde să se așeze. Îi asigură pe Ozzie și pe colonel că totul era în ordine.

Lucrurile merse bine, până la apariția grupului care reprezenta Klan-ul. Mulți dintre negri nu erau obișnuiți cu robele acelea albe și începură să se manifeste zgomotos. Se apropiară strigând și amenințând. Trupele de soldați înconjură grupul de robe, apărându-l. Cei din Klan, de frică, rămaseră tăcuți.

Pe la opt și jumătate, străzile orașului erau înțesate. Mijloacele de transport fuseseră abandonate peste tot, într-o dezordine cumplită. Spre scuar continua să se scurgă un șuvoi de negri. Circulația era paralizată. Primarul îl imploră pe Ozzie, în pavilionul de vară, să facă ceva. În jurul lui colcăia o masă întunecată care vuia la unison. Șeriful îl întrebă pe primar dacă voia să aresteze pe cineva din fața tribunalului.

Noose parcă mașina la un service, cam la opt sute de metri de închisoare și se duse la tribunal, însoțit de un grup de negri. Îl priveau curioși, fără însă să spună ceva. Nimeni nu-și dădu seama că era o persoană oficială. Buckley și Musgrove parcară pe o alee din strada Adams. Porniră înjurând spre scuar. Trecură pe lângă ruinele casei lui Jake, dar nu făcură nici o remarcă. Erau prea ocupați cu înjurăturile.

Greyhound-ul cu juriul însoțit de trupele de pază sosi în scuar pe la nouă și douăzeci. Cei paisprezece pasageri se uitau prin ferestrele întunecate ale autobuzului la carnavalul de-afară. Nu le venea să-și creadă ochilor.

Domnul Pate făcu ordine în sală, iar Noose salută juriul. Se scuză pentru vacarmul de afară, dar nu-l putuse împiedica. Dacă nu avea nimic de raportat, puteau începe deliberările.

- Foarte bine. Vă puteți retrage în camera juriului. Ne întâlnim la prânz.

Jurații se conformară. Copiii lui Hailey se așezaseră la masa apărării, lângă tatăl lor. Spectatorii, de data aceasta în majoritate negri, începură să discute. Jake se întoarse la birou.

Șeful juraților, Barry Acker, se așeză în capul unei mese lungi și prăfuite și se gândi la sutele, poate miile de localnici care își făcuseră datoria în această cameră, în ultimul secol. Mândria pe care o resimțise pentru că fusese ales în rezolvarea unui caz atât de important se risipise ca fumul după întâmplarea din noaptea trecută. Se întrebă câți din predecesorii lui fuseseră amenințați.

Ceilalți își făcură câte o cafea și se așezară liniștiți în jurul mesei. Camera aceasta îi trezi amintiri plăcute lui Clyde Sisco. Data trecută când mai fusese aici, se dovedise că funcția de jurat putea fi extrem de profitabilă. Savura gândul că va fi din nou recompensat pentru un verdict corect și cinstit. Mesagerul lui nu-l contactase încă.

- Cum ați vrea să procedăm? întrebă șeful.

Rita Mae Plunk era extrem de amenințătoare. Era o femeie aspră care locuia într-o rulotă, fără bărbat. Avea doi băieți certați cu legea. Aceștia își exprimaseră deschis ura față de Carl Lee Hailey. Mae avea de spus câteva cuvinte, ca să-și descarce sufletul.

- Aș vrea să iau cuvântul, îl informă ea pe Acker.

- Bun. Atunci, să începem cu dumneata. Apoi, să vorbim pe rând.
- Ieri, când am făcut o repetiție de votare, am dat verdictul "vinovat" și îmi mențin părerea. Nu văd cum ar putea cineva să facă altfel. Aș dori să-mi explicați și mie, ce argumente ați avea ca să votați în favoarea unui cioroi.
- Să nu îndrăznești să mai rostești acest cuvânt! țipă Wanda Womack.
- Am să spun "cioroi" de câte ori vreau eu! Și n-ai să mă împiedici tu s-o fac! replică Rita Mae.
- Te rog să nu mai folosești cuvântul acesta, zise Frances McGowan.
- Consider că îmi faci o ofensă personală, adăugă Wanda Womack.
- Cioroi, cioroi, cioroi, cioroi, cioroi, cioroi! țipă Rita Mae.
- Potolește-te! făcu Clyde Sisco.
- Doamne! zise șeful. Uite ce e, doamnă Plunk, hai să fim cinstiți. Fiecare dintre noi folosim acest cuvânt, câteodată. Unii mai mult, alții mai puțin. Dar sunt oameni care îl consideră jignitor, așa că, vă rog, nu-l mai folosiți în timpul dezbaterilor. Avem destule pe cap, oricum. Sunteți de acord cu această sugestie?
- Toată lumea aprobă cu excepția doamnei Plunk.
- Se hotărî să ia cuvântul Sue Williams. Era bine îmbrăcată, frumoasă, de vreo patruzeci de ani. Lucra la protecția socială, din comitat.
- Eu nu mi-am exprimat, ieri, votul. Dar sunt tentată să fiu alături de domnul Hailey. Am și eu o fiică și aș înnebuni dacă ar fi violată. Pot foarte bine să înțeleg un părinte care își pierde mințile, într-o astfel de situație. Așa că sunt de părere că am greși dacă l-am judeca pe domnul Hailey ca pe o persoană perfect rațională.
- Crezi că a fost iresponsabil, din punctul de vedere legal? întrebă Reba Betts, o indecisă.
- Nu sunt sigură. Dar știu că nu avea cum să fie echilibrat, după un asemenea șoc.
- Deci, îl crezi pe tâmpitul ăla de doctor, care a depus mărturie în favoarea lui? întrebă Rita Mae.
- Da. A fost la fel de credibil ca doctorul procuraturii.
- Mi-au plăcut cizmele lui, zise Sisco.
- Nu râse nimeni.
- Dar e un tip cu cazier, spuse Rita Mae. A mințit și a încercat să ne ducă. Nu are cum să fie de încredere.
- S-a culcat cu o minoră, zise Clyde Sisco. Dacă asta-i o crimă, atunci jumătate din noi ar trebui să facem închisoare.
- Nici acum nu-i aprecie nimeni gluma. Clyde se hotărî să-și țină gura, pentru moment.
- Mai târziu, s-a căsătorit cu fata, spuse Donna Lou Peck, altă indecisă.
- Își spuseră, pe rând, opiniile și răspunseră la întrebări. Cei care voiau condamnarea nu mai rostiră cuvântul "cioroi". Lucrurile deveniră mai clare, acum. Majoritatea indecișilor înclinau să dea verdictul "vinovat". Li se părea că totuși, fapta lui Carl Lee fusese premeditată. Dacă i-ar fi prins când îi violau fetița și i-ar fi omorât, ar fi fost de înțeles. Dar el își plănuise fapta timp de șase zile, ceea ce nu putea face o minte înfierbântată.

Wanda Womack, Sue Williams și Clyde Sisco înclinau spre achitare. Ceilalți voiau condamnarea. Barry Acker era clar nehotărât.

Agee desfășură o pânză mare albastră cu alb, pe care scria "Eliberați-l pe Carl Lee". Cincisprezece predicatori se pregătiră să o poarte în fruntea marșului. Se postaseră în mijlocul străzii Jackson, cu fața spre tribunal, în timp ce Agee dădea ordine mulțimii. Mii de negri îi urmară spre partea vestică a scuarului, strigându-și lozinca atât de cunoscută în oraș, într-un cor nesfârșit. Pe măsură ce se apropiau de tribunal, li se mai adăugau și alți participanți.

Mirosind pericolul, negustorii încuiară magazinele și se retraseră la casele lor, în siguranță. Își verificară polițele de asigurare, să vadă dacă erau valabile și în caz de tulburări sociale. Soldații cei verzi se pierdură într-o mare neagră. Colonelul, transpirat și nervos, ordonă trupelor sale să înconjoare tribunalul și să fie ferme. În vreme ce Agee și ai lui intrau pe strada Washington, Ozzie se întâlnește cu un grup de membri ai Klan-ului. Încercă să-i convingă că lucrurile puteau lua o întorsătură neplăcută și că nu le mai putea garanta securitatea. Le recunosc dreptul la întrunire, dar le ceru, cu tact, să părăsească scuarul, înainte de a începe vreun necaz. Aceștia dispărură repede, fără să comenteze.

Când negrii trecură pe sub fereastra camerei juriului, toți cei doisprezece se repeziră să se uite afară. Vuietul continuu făcea să vibreze ferestrele. Cornul portavoce părea un difuzor. Juriul se uită uluiți la mulțimea aceea de negri care umpluse strada și continua după colț. Toți cereau, prin placarde făcute de ei, eliberarea lui Carl Lee.

- N-am știut că sunt atâția cioroi în comitatul Ford, zise Rita Mae.
- Ceilalți gândiră la fel.

Buckley era furios. Se uita, împreună cu Musgrove, de la o fereastră de la etajul al treilea. Rumoarea de afară le întrerupsese conversația.

- N-am știut că sunt atâția negri în comitatul Ford, zise Musgrove.
- Nici nu sunt. Cineva i-a asmuțit încoace. Mă întreb cine.
- Probabil că Brigance.
- Da, e posibil. E convenabil să facă cercul ăsta, în vreme ce juriul deliberază. Sunt vreo cinci mii de negri acolo, jos.
- Cel puțin.

Noose și domnul Pate priveau și ascultau din birou. Judecătorul nu părea fericit. Era îngrijorat pentru juriul lui.

- Nu văd cum se vor concentra cu zgomotul acesta.
- Și-au ales bine momentul, nu-i așa, domnule judecător? zise domnul Pate.
- Cam așa.

- Nu știam că sunt atât de mulți negri în comitat.

Le luă douăzeci de minute domnului Pate și lui Jean Gillespie până îi găsiră pe avocați și până restabiliră ordinea în sală. Când toate fură aranjate, fu invitat juriul. Oamenii intrară și se așezară la locurile lor, fără să zâmbească. Noose își dresă vocea:

- Doamnelor și domnilor, e vremea să mergem la masă. Sunt sigur că nu ați terminat încă deliberările.

Barry Acker aprobă.

- Haideți să luăm o pauză de prânz, până la unu și jumătate. Îmi dau seama că nu puteți părăsi tribunalul, dar vreau să stați la masă liniștiți, fără să vă mai gândiți la caz. Îmi cer iertare pentru ceea ce se petrece afară, dar nu pot face nimic.

În birou, Buckley se înfuriase.

- E o nebunie, domnule judecător! În asemenea condiții, juriul n-are cum să se concentreze. E clar că e o încercare deliberată de intimidare.

- Nu-mi place deloc! zise Noose.

- Cineva a pus totul la cale, domnule judecător. Se vede de la o poștă că e cu intenție! strigă Buckley.

- Nu e bine deloc, adăugă Noose.

- Sunt gata pentru reluarea procesului.

- Nu sunt dispus să fac așa ceva. Tu ce spui, Jake?

Jake rânji și spuse:

- Eliberați-l pe Carl Lee!

- Foarte amuzant! grohăi Buckley. Probabil că tu ai plănuit toate astea.

- Nu. Dacă vă amintiți, domnule Buckley, eu am încercat să previn o asemenea întâmplare. Am cerut mereu o schimbare de instanță, încercând să vă conving că procesul acesta nu trebuie să aibă loc aici. Dumneavoastră l-ați dorit la Clanton, domnule judecător, nu-i așa? Sunteți amândoi caraghioși, dacă vă plângeți acum.

Jake rămase uimit de propria lui aroganță. Procurorul bombănea și se uita pe fereastră.

- Uită-te la ei! Negri sălbatici! Trebuie să fie vreo zece mii!

În timpul prânzului, numărul lor crescuse la cincisprezece mii. Veniseră mașini din toate părțile. Unele aveau număr de înmatriculare de Tennessee. Oamenii făcură autostopul ca să ajungă la Clanton. Agee le dădu o pauză pentru masă și scuarul se calmă.

Negrii erau liniștiți. Își scoaseră alimentele din coșuri și din răcitoare și își împărțiră mâncarea. Se strânseseră sub copaci, dar umbra nu ajungea pentru toată lumea. Intrară cu zecile în tribunal, să ia apă și să se ducă la toaletă. Alții se plimbau pe stradă, uitându-se prin vitrinele magazinelor închise. De teama neplăcerilor, Coffee Shop și Tea Shoppe își ferecaseră ușile în timpul prânzului. Așa că în fața localului lui Claude se formă o coadă imensă.

Jake, Harry Rex și Lucien se odihneau pe balcon și se amuzau privind

circul din stradă. Nivelul dintr-o cană mare cu margaritas scădea văzând cu ochii. Din când în când se alăturau și ei corului, strigând: "Eliberați-l pe Carl Lee!" sau cântând "Vom fi învingători". În afară de Lucien, nici unul nu știa versurile. El le învățase în vremurile de glorie din anii șaizeci, când lupta pentru drepturi civile și pretindea că e singurul alb din tot comitatul care cunoaște toate strofele. Pe atunci, se ducea chiar și la bisericile negrilor, după ce într-a lui se hotărâse excluderea oamenilor de culoare. Totuși, continuase să-și plătească dărilor.

Din când în când, sub balcon se oprea câte o echipă de televiziune. Reporterii încercau să-i adreseze întrebări, dar Jake se prefăcea că nu-i aude, strigând în continuare: "Eliberați-l pe Carl Lee!"

La unu și jumătate, Agee își luă cornul, își aranjă oamenii și porniră în jurul scuarului. Veneau tot mai mulți să li se alăture.

În camera juriului se lăsă o tăcere care dură mai bine de cincisprezece minute, după ce Reba Betts trecu de la "indecisii", la "nevinovat". Spusese că dacă ar fi violat-o un bărbat, i-ar fi zburat creierii, dacă ar fi avut posibilitatea. Scorul era acum de cinci la cinci, cu doi indecisi. Biata Eula Dell Yates fusese când de o parte, când de alta și toți erau conștienți că ea va vota cu majoritatea. Izbucnise în lacrimi la fereastră și fusese condusă la locul ei de Clyde Sisco. Voia să plece acasă. Zicea că se simte ca o prizonieră.

Strigătele și marșul erau în toi. Când cornul se auzi sub fereastră, frica ajunse la apogeu în camera juriului. Acker încercă să facă liniște, iar ceilalți așteptau impacientați să treacă valul. Dar, nu mult timp după aceea, se auziră alte glasuri sălbatice. Carol Corman fu prima care se interesă de securitatea lor.

Cele trei ore de vacarm le distruseră complet nervii. Conducătorul le sugeră să schimbe subiectul și să vorbească despre familiile lor. Bernice Toole, una din acuzatoarele moderate, le sugeră ceva la care se gândiseră cu toții, dar nu avuseseră curajul să spună.

- Hai să-i spunem judecătorului că am ajuns într-un punct mort.
- O să anuleze procesul, nu-i așa? spuse Jo Ann Gates.
- Da, răspunse conducătorul. Și se va judeca peste câteva luni. Mai bine cerem o păsuire până mâine.

Toată lumea fu de acord. Nu erau pregătiți să renunțe. Eula Dell plângea încetișor.

Pe la patru, Carl Lee se apropie de unul din geamurile laterale împreună cu copiii. Acționă un buton și fereastra se deschise automat spre un balconaș. Îi făcu semn polițistului și sări afară, ținând-o pe Tonya în brațe. Mulțimea îl văzu și începu să-l strige pe nume. Dădură buzna în clădire, dispărând de sub balcon. În fruntea demonstranților, Agee ieși din stradă și traversă spațiul verde. O viermuială neagră de oameni năpădi locul, până

sub balcon, împingând înainte, să-și vadă eroul mai de-aproape.

- Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee! Eliberați-l pe Carl Lee!

Hailey își salută fanii cu gesturi largi, apoi o sărută pe Tonya și își îmbrățișă băieții. Îi îndemnă și pe ei să salute mulțimea.

Jake se îndreaptă, împreună cu trupa lui, spre tribunal. Jean Gillespie le spusese că-i așteaptă judecătorul, la el în birou. Noose era tulburat. Buckley spumega.

- Cer rejudecarea procesului! Cer rejudecarea procesului! țipa el la Noose, în momentul în care Jake intră pe ușă.

- Poate vrei să zici că propui rejudecarea procesului, guvernatorule! Nu dai tu ordine aici! zise Jake, cu ochii scăpărând.

- Du-te dracului, Brigance! Tu ai pus totul la cale! Tu ai complotat răzmerița asta! Aia de-afară sunt ciorii tăi!

- Unde-i grefieră? Vreau să se consemneze tot! țipă și Jake.

- Domnilor, vă rog! rosti Noose. Să fim civilizați.

- Domnule judecător, procuratura propune rejudecarea procesului, zise Buckley, ceva mai civilizat.

- Se respinge.

- Bineee. Atunci, procuratura propune să permiteți ca juriul să delibereze în altă parte.

- Să știi că asta-i o idee bună, spuse Noose.

- Nu văd de ce nu s-ar duce la motel. Acolo e liniște și foarte puțini știu unde se află.

- Ce părere ai, Jake?

- Nu e legal ca juriul să delibereze în altă parte decât în tribunal, răspunse Jake, scoțând din buzunar niște hârtii și punându-le pe birou. Iată aici cazul Dubose, din 1963, comitatul Linwood. S-a întâmplat să se defecteze instalația de aer condiționat, în timpul caniculei. Judecătorul local a permis juriului să delibereze într-o bibliotecă din oraș. În ciuda protestelor apărării, juriul a dat un verdict, acela de "vinovat". La apel, judecătorul de la Curtea Supremă a considerat decizia ilegală, din această cauză. Le-a atras atenția că inculpatul trebuie judecat numai la tribunal și că juriul ia decizii doar în camera destinată lui, special.

Noose studie cazul și îi înmână hârtiile lui Musgrove.

- Pregătește sala, îi ordonă judecătorul domnului Pate. Cu excepția reporterilor, acolo se aflau numai negri. Jurații păreau timorați.

- Bănuiesc că nu ați ajuns încă la un verdict.

- Așa e, domnule judecător, răspunse conducătorul.

- Fără a-mi da amănunte în legătură cu votarea, nu-i așa că ați ajuns într-un punct mort?

- Am discutat și noi acest lucru, domnule judecător și am hotărât să plecăm și să ne odihnim o noapte, iar mâine să încercăm din nou. Nu suntem încă în măsură să luăm o hotărâre.

- Mă bucur că gândiți astfel. Îmi cer iertare pentru situația ivită, dar, repet, eu unul nu pot face nimic. Va trebui să treceți peste asta. Mai aveți ceva?

- Nu, domnule.
- Foarte bine. Amânăm ședința pentru mâine, la ora nouă.
Carl Lee îl bătu pe Jake pe umăr.
- Asta ce-nseamnă?
- Înseamnă că au ajuns într-un punct mort. S-ar putea să fie șase la șase, sau unsprezece la unu împotriva ta, ori în favoarea ta. Așa că, stai liniștit.

Barry Acker prinse un moment și-i înmână lui Pate un bilețel pe care scria:

"Luana, ia copiii și du-te la mama ta. Nu spune nimănui. Stai acolo până se termină procesul. Fă cum îți spun. Lucrurile au luat o întorsătură periculoasă. Barry."

- Poți să-i dai asta soției mele? Numărul nostru de telefon e 881- 0774.
- Bineînțeles, îl asigură Pate.

Tim Nunley, mecanic la uzinele "Chevrolet", fost client de-al lui Jake și un obișnuit de la Coffee Shop, stătea pe o canapea din cabana din mijlocul pădurii, și bea o bere. Îi asculta pe camarazii lui care se îmbătaseră și înjurau. Observase că, de vreo două nopți, se cam fereau de el și simțea că i se pregătește ceva. Era numai ochi și urechi.

Se ridică și mai luă o bere. Deodată, săriră toți asupra lui. Trei dintre camarazii lui îl împinseră la perete și începură să-i care la pumni. Îl bătură cumplit, apoi îl legară și îl scoaseră afară, până în locul în care fusese uns membru al Klan-ului. În vreme ce îl legau de un stâlp, fu aprinsă o cruce. Apoi îl biciuiră, până deveni o masă de carne vie. Cei care stăteau pe margine văzură cu oroare cum bătașii turnară benzină pe el și pe stâlpul de care era legat. Șeful lor, cel cu biciul, îi pronunță condamnarea la moarte. Apoi, aruncă un chibrit aprins. Mickey Mouse fu, astfel, redus la tăcere.

Își împachetară tot ce mai aveau pe acolo și plecară acasă. Mulți nu aveau să se mai întoarcă vreodată în comitatul Ford.

43

Era miercuri. Pentru prima oară, de săptămâni de zile, Jake dormise mai mult de opt ore. Căzuse lat pe canapeaua din biroul lui și se trezise în zgomotul preparativelor militare, care prevesteau ceva rău. Se odihniise, dar bătaile inimii îi spuneau că aceasta era ziua hotărâtoare. Făcu un duș și se bărbieri, apoi luă niște întăritoare, pe care le cumpărase de la farmacie. Se îmbracă într-unul din cele mai elegante costume ale lui Stan Atcavage, puțin cam scurt și o idee prea larg, dar, luând în considerare situația, mergea. Îi veni în minte dezastrul de pe strada Adams, apoi se gândi la Carla și i se puse un nod în gât. Alergă după ziare.

Toate cotidienele din Memphis, Jackson și Tupelo publicau aceeași

fotografie a lui Carl Lee, stând în picioare în balcon, deasupra mulțimii, cu fetița în brațe, făcând semne cu mâna. Nu era nimic despre casa lui. Răsuflă ușurat și, deodată, i se făcu foame.

Dell îi sări de gât, ca un copilaș. Își scoase șorțul și se așeză lângă el, într-un separeu din colț. Pe măsură ce veneau clienți, se apropiau și îl băteau pe umăr. Se bucurau că îl vedeau din nou. Le fusese dor de el și ținură să-i spună că erau de partea lui. Comandă tot ce aveau în restaurant.

- Ce spui, Jake, mai vin negrii ăia? întrebă Bert West.
- S-ar putea, îi răspunse el, tăind o clătită din farfurie.
- Am auzit că vor chema și mai mulți, astăzi, spuse Andy Rennick. Toate stațiile de radio din Memphis, cele ale negrilor, bineînțeles, îi îndeamnă să vină la Clanton.

"Nemaipomenit!" gândi Jake, turnându-și Tabasco în ouăle jumări.

- Cum poate suporta juriul să audă tot zgomotul ăla? întrebă Bert.
- Păi, tocmai de-aia fac negrii gălăgie, ca să tulbure juriul.
- Cred că sunt speriați.

Jake spera din tot sufletul să fie așa.

- Ce-ți face familia? întrebă Dell cald.
- Bine, bănuiesc. Vorbesc cu Carla în fiecare seară.
- E speriată?
- Însăimântată.
- Ce ți-au mai făcut, în ultima vreme?
- Nimic, de duminică dimineață.
- Carla știe?

Jake dădu din cap.

- Mi-am închipuit. Bietul de tine!
- Mă descurc eu cumva. Pe-aici, ce se mai vorbește?
- Ieri, am închis localul, la prânz. Erau prea mulți negri și ne-a fost teamă de vreo încăierare. S-ar putea să procedăm la fel și astăzi, dacă e cazul. Jake, ce se întâmplă dacă îl condamnă?

- S-ar putea să iasă urât de tot.

Le răspunse la tot felul de întrebări. Când își făcură apariția străinii, Jake se scuză și plecă.

Nu putea decât să aștepte. Stătea pe balcon, bând cafea, fumând și uitându-se la soldați. Se gândi la clienții pe care îi avusese până atunci. Își imagină un birou de avocatură liniștit, cu o secretară zâmbitoare. Ce viață tihnită de familie avusese până atunci! Nu era făcut pentru lucruri mărețe.

Primul autobuz sosi la șapte și jumătate și fu oprit de soldați. Din el se revărsă un șuvoi de negri purtând în mâini scaune pliante și coșuri cu mâncare. Se îndreptară spre părculeț. Timp de o oră, Jake fumă privind satisfăcut cum locul se umplea de demonstranți gălăgioși dar pașnici. Reverenții ieșiseră cu toții să-și dirijeze enoriașii și să-i convingă pe Ozzie și pe colonel că nu erau violenți. Ozzie însă nu se lăsa convins, iar colonelul era nervos. Pe la nouă, străzile erau înțesate de demonstranți.

- Iată-i că vin! strigă Agee în microfon.

Mulțimea înaintă până la colțul străzii Jackson cu strada Quincy. Soldații

și polițiștii, formând o baricadă vie în jurul autobuzului, îl însoțiră la pas, printre lumea adunată, până în spatele tribunalului.

Eula Dell Yates dădu un țipăt. Clyde Cisco, așezat lângă fereastră, o ținea de mână, iar ceilalți priveau, încremeniți de spaimă, tot timpul cât autobuzul se târî prin piață. Militarii înarmați formară un culoar între autobuz și clădirea tribunalului și astfel Ozzie putu urca nestingherit. Peste zgomotul gloatei, acesta îi asigură pe noii sosiți că situația e sub control și că n-aveau decât să-l urmeze în pas vioi.

Se adunară cu toții în jurul ibricului de cafea, lăsându-l pe aprod să închidă ușa. Într-un colț, Eula Dell ședea singură plângând mocnit. O treceau fiorii de câte ori auzea strigătul gloatei de afară: "Eliberați-l pe Carl Lee!"

- Nu-mi pasă ce facem aici, zise ea. Zău că nu-mi mai pasă, dar nu mai suport. Nu i-am văzut pe ai mei de opt zile, și-am intrat acum și-n toată nebunia asta. N-am pus geană pe geană azi-noapte, cred c-o să fac un șoc nervos. Haideți să ieșim cumva de-aici, mai zise ea plângând mai tare.

Clyde îi întinse o batistă de hârtie și o mângâie pe umăr. Jo Ann Gates, care rostise verdictul de vinovăție fără prea multă tragere de inimă, era pe punctul de a ceda.

- Nici eu n-am dormit azi-noapte, și dacă mai am o zi cum a fost cea de ieri nu mai rezist. Vreau acasă, la copii.

Lângă fereastră, Barry Acker se gândea la proporțiile scandalului ce-ar urma unui verdict de vinovăție. Nici o clădire n-ar mai rămâne în picioare în partea aceasta a orașului, și nici tribunalul. Se îndoia că și-ar asuma cineva riscul de a asigura protecția juraților după o astfel de sentință. Probabil că n-ar mai apuca nici unul din ei să ajungă măcar până la autobuz. Bine că-și trimisese nevasta și copiii în Arkansas, acolo erau în siguranță.

- Mă simt ca o ostatică, spuse și Bernice Toole, a cărei sentință sunase ferm. Dacă-l condamnăm, ăștia de afară or să facă țândări clădirea cât ai clipi. Asta e intimidare.

Clyde îi întinse și ei un pachet cu batiste de hârtie.

- Nu mă interesează nimic, scânci desperată Eula Dell. Nu vreau decât să ieșim de aici. Zău că nu-mi pasă dacă-l condamnăm ori îi dăm drumul, dar haideți să facem odată ceva, că nu mă mai țin nervii.

Așezată în capul mesei, Wanda Womack își dresе glasul, crispată:

- Am o propunere care ar putea rezolva cazul ăsta, rosti ea molcom.

Suspinele încetară brusc. Barry Acker se întoarse la locul lui. Wanda putea fi sigură că erau cu toții numai urechi.

- Azi-noapte, pentru că tot nu puteam să dorm, m-am gândit la ceva. S-ar putea să doară, dar e bine să vă gândiți și dumneavoastră. S-ar putea să vă facă să scormoniți în străfundul inimii și să vă luați la-ntrebări sufletul. Ei bine, faceți treaba asta, totuși; și dacă fiecare va fi cinstit cu sine însuși, cred c-o să putem împacheta cazul acesta înainte de vremea prânzului.

În sală nu se mai auzeau decât zgomotele care pătrundeau de-afară.

- La ora asta, părerile sunt împărțite aproape egal. I-am putea spune

domnului judecător Noose că am ajuns într-un impas, iar el ar fi nevoit să ceară rejudecarea procesului. Și uite-așa, ne-am putea întoarce liniștiți acasă, iar după câteva luni s-ar repeta toată tevatura asta: domnul Hailey va fi rejudecat chiar în această sală, același judecător va prezida un alt juriu, un juriu din comitatul nostru, format din prietenii, soții, soțiile, părinții noștri. Sala va fi plină din nou cu oameni ca noi, cei de-aici, cei de-acum. Membrii juriului vor fi puși în fața acelorași probleme în care ne zbatem acum, și nu vor fi cu nimic mai deștepți decât noi... Ei bine, cazul trebuie scos la liman acum! Ar fi o greșeală de neiertat să ne fofilăm, aruncând mâța moartă în curtea vecinului. Îmi dați sau nu dreptate, pân-aici?

Tăcerea din încăpere însemnă consimțământul tuturor.

- Bine. Și acum, uite ce vreau să faceți: vreau să mă însoțiți, în imaginația dumneavoastră; să închideți ochii, să mă ascultați, și-atât.

Închiseră, cumiți, ochii. În fond, ce mai conta dacă o-ncercau și pe-asta?...

Tolănit pe sofa din biroul său, Jake asculta poveștile lui Lucien despre faimosul lui tată și mărețul lui bunic și prestigioasa lor firmă de avocatură și despre toți fraierii pe care-i secaseră ei de parale și de pământuri.

- Toată moștenirea mea e construită pe matrapazlăcurile înaintașilor, strigă el, în culmea unui entuziasm cinic; au stors tot ce-au putut, n-au iertat pe nimeni!

Harry Rex râse spart, nestăpânit. Și lui Jake îi plăcea s-asculte poveștile acestea, deși le mai auzise de-atâtea ori; aveau un farmec nou, de fiecare dată.

- Dar cum e cu fiul lui Ethel, ăla nedospit la minte? Întrebă Jake.

- Să nu-mi zici d-astea despre frate-meu, protestă Lucien. E cel mai deștept din familie. Nu mi-e rușine să spun că e frate cu mine. Tata a angajat-o pe maică-sa când avea șapte'spe ani, și poți să mă crezi că era o mândrețe de fată la vremea aceea. Da, da, Ethel Twitty era cea mai faină bucătică din tot comitatul Ford. Cred și eu că i s-au lipit labele de ea lui taică-meu! M-apucă greața când mă gândesc acum, dar asta e...

- E dezgustător, zise Jake.

- Umpluse casa de țîngăi, și doi dintre ei semănau leit cu mine, mai ales tontul ăla. Îmi venea să intru în pământ, pe-atunci.

- Și maică-ta? Îl întrebă Rex.

- Ei, ea era o cucoană d-aia tipică din Sud, cu bărbia la nas, pe care o interesa doar cât de albastru îți e sângele. Și cum n-a aflat prea mult sânge albastru pe-aici, și-a petrecut mai toată viața la Memphis, căznindu-se să-și dea aere ca să fie primită în sânul familiilor de bumbăcari de pe-acolo. M-a ținut o bună parte din copilărie la hotelul "Peabody" și mă scrobea de sus până jos și eu, cu un papion proptit sub bărbie, era mic și roșu, înțelege, eu mă străduiam să mă-nvârt la patru ace printre puștimea poleită din Memphis. Tare nu-mi plăcea chestia asta, și nici pe maică-mea nu dădeam prea multe parale. Ea știa despre Ethel, dar nu zicea nimic; i-a spus

bătrânului să fie discret, să nu tulbure apele-n familie. Ei, și el a fost discret, și uite-așa m-am ales eu cu un frate vitreg cretin.

- Și ea când a murit? Întrebă Harry Rex.
- Cu șase luni înainte să moară taică-meu în accidentul de avion.
- Și cum a murit?
- De gonoree; a luat-o de la un argat.
- Dă-o naibii, Lucien, nu se poate!
- Mă rog, de cancer; l-a dus trei ani, dar s-a ținut demnă până la capăt.
- Și tu, cum ai luat-o pe căi greșite?
- Păi, cred c-a-nceput când eram în clasa întâi. Unchiul meu era

proprietarul plantației mari din sudul orașului și al mai multor familii de negri. Asta se petrecea pe vremea recesiunii, parcă. Mai toată copilăria am stat pe-acolo, fiindcă taică-meu era foarte ocupat, chiar în biroul ăsta, de-aici, iar maică-mea era și ea ocupată până peste cap la cluburile alea de sorbitori de ceai. Toți tovarășii mei de joacă erau negri; servitorii care m-au crescut erau negri; prietenul meu cel mai bun se numea Willie Ray Wilbanks. Fără mișto: străbunicul meu l-a cumpărat pe străbunicul lui și, când au fost eliberați sclavii, cei mai mulți și-au păstrat numele familiei de care aparținuseră. În fond, ce-ați fi vrut să faceți, săracii? De-asta avem așa de mulți negri cu numele de Wilbanks pe-aici: toți sclavii din comitatul Ford au fost ai noștri, și majoritatea și-au luat nu-mele ăsta, Wilbanks.

- Cred că ai și rude printre ei, zise Jake.

- Dacă ar fi să mă gândesc la apucăturile înaintașilor mei, cred că sunt neam cu toți.

Când sună telefonul, câteșitrei încremeniră cu ochii la el. Jake se ridică în picioare, ținându-și respirația. Harry Rex ridică receptorul, îl puse la loc.

- A greșit numărul, zise.

Se uitară atent unul la altul. Zâmbiră.

- Mă rog, să ne-ntoarcem în clasa întâi, sparse Jake tăcerea.

- Așa ... Ei, și când a fost să-ncep școala, Willie Ray și ceilalți din gașcă s-au urcat în autobuzul care mergea la școala pentru negri. M-am urcat și eu, dar șoferul m-a luat de mână, foarte delicat, și m-a dat jos. Eu am început să urlu, unchiul meu m-a dus acasă și i-a spus mamei: "Lucien s-a urcat în autobuzul negrilor". Maică-mea s-a făcut albastră și-a-nceput să-mi măsoare poponețul cu palma. M-a altoit și bătrânul, dar mai târziu, peste ani, a recunoscut c-a fost mișto. Prin urmare m-am dus la școala albilor, unde n-am încetat niciodată să trec drept puștiulică de bani gata. Toți îl urau pe puștiulică de bani gata, mai ales într-un orașel amărât cum e Clanton. Acum, nu c-aș fi fost eu vreun simpatic - însă toți se-ntreceau în a mă detesta, pur și simplu pentru că ai mei aveau bani. De-asta nu mă prea uit eu cu ochi buni la bani. De-atunci a început nonconformismul meu, din clasa întâi. M-am hotărât atunci să nu semăn cu maică-mea, căreia parcă-i putea tot timpul și se uita de sus la toți, și nici cu bătrânul, care era prea ocupat ca să-i mai placă ceva. Așa că mi-am băgat picioarele în toată afacerea și mi-am zis că eu unul vreau să mă distrez un pic.

Jake se întinse, închise ochii.

- Ești nervos? Îl întrebă Lucien.
- Vreau să se termine, atât.

Telefonul sună din nou. De data asta, Lucien fu cel care înșfăcă receptorul, ascultă, apoi îl puse în furcă.

- Care-i treaba? vru să știe Harry Rex.

Jake se ridică, privindu-l pe Lucien. Sosise clipa.

- Era Jean Gillespie. Juriul și-a terminat dezbaterile.
- O, Doamne, făcu Jake, frecându-se la tâmpie.
- Ascultă, Jake, începu Lucien, sfătos. Milioane de oameni vor fi cu ochii pe noi; fii calm, și mare atenție la ce-ți iese din gură.
- Și eu ce fac? se văită Harry Rex. Îmi vine să vărs...
- Ciudat mai sună sfatul ăsta din gura ta, Lucien, zise Jake în timp ce-și încheia haina luată de la Stan.
- Am învățat și eu multe. Arată ce poți. Dacă câștigi, vezi ce le spui ziaristilor. Nu uita să mulțumești juraților. Și dacă pierzi...
- Dacă pierzi, se băgă Harry Rex în vorbă, ia-o la fugă cât poți de tare, fiindcă negrii ăia or să facă ravagii în tribunal.
- Mă cam suflă vântul, recunosc Jake.

Agee anunță, din capul scărilor, că juriul e gata. Ceru să se facă liniște, iar mulțimea amuți dintr-odată. Se îndreptară spre coloanele din față, unde Agee le porunci să se roage în genunchi. Ascultătoare, gloata îngenunche; de la primul până la ultimul, bărbați, femei, copii, se rugară cu multă râvnă la Dumnezeu să-i dea libertate omului lor. Până și soldații, adunați la un loc, se rugau pentru achitare.

Ozzie și Moss Junior îi așezară pe oameni în sală și pe soldați și polițiști pe lângă ziduri și de-a lungul culoarului din mijloc. Jake își făcu apariția din antecameră; îl privi lung pe Carl Lee, așezat la masa apărării, apoi trecu cu privirea peste asistență. În sală, mulți erau cufundați în rugăciune; mulți își mușcau unghiile; Gwen se ștergea la ochi; Lester se uita la Jake, cuprins de spaimă. Copiii erau năuciți și speriați.

Când Moose își luă în primire locul, curtea se cufundă într-o tăcere încordată. Nici un sunet nu mai pătrundea de afară, unde douăzeci de mii de negri încremeniseră îngenuncheați, ca musulmanii. O liniște grea, profundă, înghițise tribunalul și împrejurimile.

- Am fost anunțat că juriul a luat o hotărâre. Așa este, domnule aprod?

Prea bine. Vom invita juriul imediat, dar mai înainte vreau să fac câteva precizări. Nu voi tolera ieșiri necontrolate, iar șeriful are ordin să scoată din sală pe oricine ar provoca neorânduială. La nevoie, voi evacua sala. Și acum, să poftească jurații.

Se deschise ușa, prin care se scurse un veac de tăcere până când își făcu apariția, mai întâi, Eula Dell Yates, cu ochii înlăcrimați. Jake lăsă ochii în pământ. Carl Lee se agăță cu privirea, vitejește, de portretul lui Robert E. Lee, atârnat deasupra capului lui Moose. Intrară pe rând, ocupând cu sfilă boxa juraților. Arătau speriați, ofiliți, împuținați. Jake simțea că i se face rău.

Barry Acker ținea în mână o foaie de hârtie care captiva privirile tuturor.

- Doamnelor și domnilor, ați stabilit un verdict?

- Da, domnule judecător, răspunse conducătorul juriului cu un glas pițigăiat, nervos.

- Vă rog să-l înmânați grefierei.

Jean Gillespie luă hârtia și o duse, la rândul ei, judecătorului. După ce o studie o veșnicie, acesta rosti:

- Din punct de vedere al procedurii, totul este în ordine.

Eula Dell înota în lacrimi; neajutorată, își trăgea nasul - singurul sunet în încăperea ticsită. Jo Ann Gates și Bernice Toole își tamponau ochii cu batista. Plânsul nu putea să însemne decât un singur lucru. Jake se jurase să nu se mai uite în direcția juriului înainte de a se da citire verdictului, dar îi era imposibil. La primul proces penal, își amintea cum jurații zâmbeau în timp ce-și ocupau locurile, ceea ce-l făcuse pe Jake să spere într-un verdict de achitare. Câteva clipe mai târziu avea să afle că surâsul acela însoțea de fapt satisfacția că un răufăcător n-avea să mai bată străzile în libertate. De atunci, își făgăduise să nu-i mai privească niciodată pe jurați. Și, totuși, niciodată nu s-a putut abține să spere într-un semn complice cu ochiul, într-un deget ridicat în semn de clemență. De fiecare dată, însă, speranțele sale erau îngropate.

Noose îl fixă pe Carl Lee:

- Acuzatul este rugat să se ridice.

Jake nu se îndoia că limba engleză nu-i străină de porunci mult mai înfricoșătoare - și totuși, pentru un avocat criminalist, această poruncă, rostită într-un astfel de moment, era grea de cele mai sinistre implicații. Îi tremurau mâinile și-l dureau burta.

Noose îi înapoie lui Jean Gillespie hârtia care consemna verdictul:

- Doamnă grefier, vă rog să dați citire.

Femeia despături foaia, cu fața spre acuzat.

- Referitor la toate capetele de acuzare, noi, juriul, am stabilit că inculpatul este nevinovat, pe considerent de iresponsabilitate.

Carl Lee se întoarse, țâșnind spre balustradă. Tonya și băieții săriră de pe locurile lor din primul rând și se agățară de el. Sala se dezlănțui, cuprinsă de delir. Gwen dădu un țipăt și izbucni în lacrimi, îngropându-și capul în brațele lui Lester. Reverenzii se ridicară în picioare și, cu ochii spre cer, porniră să strige: "Aleluia!", "Iisus fie lăudat!" și "Doamne! Doamne! Doamne!"

În zadar încerca Noose să-i cheme la ordine, ce-i drept, fără prea mare tragere de inimă:

- Liniște, liniște, liniște în sală!...

Nu-l mai auzea nimeni în mijlocul vacarmului și se consolă repede la gândul că un pic de bucurie nu strică.

Jake se simțea stors, fără vlagă, paralizat. Un surâs obosit în direcția juriului, atât putu schița. Ochii i se sparseră în lacrimi, buza prinse să-i tremure, dar mai avu putere să hotărască să nu se dea în spectacol. Dădu din cap către Jean Gillespie, care plângea de-a binelea, și rămase așezat la

masa apărării, inert, dând din cap, sleit de orice putere. Cu coada ochiului îi vedea pe Musgrove și Buckley adunând dosare, formulare, tot soiul de hârtii impunătoare, într-un vraf înghițit apoi cu lăcomie în pânțele servietelor. Poartă-te cu eleganță, își spuse în sinea lui.

Un băiat țâșni printre doi polițiști, dispăru pe ușă și traversă în goană rotonda, strigând cât îl țineau puterile:

- Nevinovat! Nevinovat!...

Atunci se rupseră toate zăgazurile acolo, afară. Reacția întârziată a celor de sub cerul liber se adăugă tumultului, strivind glasul neînsemnat al lui Noose:

- Liniște, liniște în sală!...

Judecătorul mai îngădui un minut de bucurie revărsată, după care ceru șerifului să restabilească ordinea. Ozzie își ridică mâinile și vorbi. Vacarmul se muie, se năru, se stinse. Carl Lee le dădu drumul copiilor, se întoarse la masa apărării, se așeză lângă avocatul lui și-l luă în brațe, râzând printre sughițuri de plâns. Noose îl privi, surâzând:

- Domnule Hailey, ai fost judecat de un juriu alcătuit din oameni ai comunității în care trăiești. În urma deliberării, ai fost găsit nevinovat. Nu-mi amintesc de vreo probă care să menționeze că ești și în prezent un om periculos ori că ai nevoie în continuare de tratament psihiatric. Prin urmare, ești un om liber. Dacă nu mai e nimic de adăugat, continuă judecătorul, declar ședința suspendată, urmând să ne întâlnim pe 15 august.

Carl Lee dispăru înăbușit sub un morman de îmbrățișări. Familia, prietenii îl strângeau în brațe, se strângeau în brațe, îl strângeau pe Jake în brațe, plângeau trecând peste stăvilarul rușinii, laudând pe Domnul, spunându-i lui Jake cât e de iubit.

Dădură buzna ziariștii, asediindu-l pe Jake cu o artilerie de întrebări. Acestuia nu-i rămase decât să ridice mâinile, să spună că n-are de făcut comentarii, până la conferința de presă pe care le-o ofer, cu elegantă generozitate, pentru ora paisprezece, în biroul său.

Buckley și Musgrove ieșiră printr-o ușă laterală, iar jurații fură încuiați în camera juriului, în așteptarea autobuzului care urma să-i ducă, pentru ultima dată, la motel. Barry Acker obținu promisiunea șerifului de a-l escorta până acasă și de a-i asigura protecție permanentă peste zi.

La rândul lui, Carl Lee fu asaltat de reporteri. "Eu vreau acasă", repeta el, cu încăpățănare. "Acasă, vreau acasă..."

Sărbătoarea înflori pe de-a-ntregul pe pajiștea din fața tribunalului. Căntece, dansuri, bătaii prietenești pe spate, lacrimi, îmbrățișări, felicitări, mulțumiri înălțate la cer într-o cascadă răsturnată nestăpânit, nemăsurat.

Strânși în fața tribunalului, își așteptau eroul care urma să-și primească binemeritata baie de laude și simpatie. Cu fiecare minut deveneau mai nerăbdători. După o jumătate de oră de strigăte neîntrerupte, "Îl vrem pe Carl Lee! Îl vrem pe Carl Lee!", mult dorita siluetă apăru în cadrul ușii. Strigătul de întâmpinare sparse piepturile și timpanele. Carl Lee își făcu drum cu greu prin îmbulzeală, împreună cu avocatul și familia lui. Se opriră pe ultima treaptă, la umbra coloanelor, înfruntând o mie de microfoane.

Douăzeci de mii de glasuri bubuiră în tot atâtea salve când îl îmbrățișă pe avocat și când făcură semn cu mâna spre unduirea de chipuri încremenite în strigare.

Cotcodăceala armatei de gazetari nici că se mai putea distinge. Din când în când, Jake își cobora mâna pe care o flutura ca să mai țipe câte ceva, despre nu-știu-ce conferință de presă în biroul lui, la ora două. Într-un târziu, Jake se strecură în clădirea tribunalului și-i găsi acolo pe Lucien și pe Harry Rex, așteptând cuminți într-un colț, departe de nebunia mulțimii.

- Hai de-aici! urlă Jake.

Își croiră drum printre oameni, traversară holul și ieșiră prin ușa din spate. Jake observă un grup de gazetari în fața biroului său, pe trotuar.

- Unde ți-ai parcat mașina? îl întrebă pe Lucien. Acesta arată spre o stradă laterală și se făcură nevăzuți în spatele cafenelei.

Pe verandă, Sallie le servi cotlete de porc și gogonele. Lucien dădu la iveală o sticlă de șampanie scumpă, jurându-se că o ținuse special pentru ocazia asta. Murdar pe degete, Harry Rex rodea la oase de parcă nu mâncase de o lună. Jake se răsfăța mâncând alene și bând pe-ndelete din șampania rece ca gheața. După două pahare, lăsă să-i scape un zâmbet nedefinit.

- Măi, ce față tâmpă ai, îi aruncă Harry Rex, cu gura plină.

- Taci, Harry Rex, îl luă Lucien la rost; lasă-l să-și guste clipa.

- Păi și-o gustă, cum de nu! Uită-te la rânjetul ăla și nu-ți mai trebuie nimic.

- Ce să le spun ziariștilor? întrebă Jake.

- Spune-le că ești în pană de clienți, îi sugeră Harry Rex.

- Clienții n-or să mai fie o problemă, observă Lucien. Or să facă coadă la ușa lui, de-acum.

44

Se ciondăniră din cauza mașinilor; să ia jaful ăla de Bronco sau obrăznicătura de Porsche? Jake zise că el nu conduce. Harry Rex înjura cu gura până la urechi. În cele din urmă se aruncară în Bronco. Lucien se ghemui pe bancheta din spate, iar Jake, așezat lângă șofer, dădea indicații. O luară pe străduțele laterale, evitând șuvoiul de trafic care se întorcea revărsându-se dinspre scuar. Cum șoseaua principală era și ea aglomerată, Jake își băgă șoferul într-un labirint de ulițe cu pietriș. În cele din urmă ieșiră la lumină, și Harry Rex se desfășură în voie, gonind spre lac.

- Lucien, vreau să te-ntreb ceva, zise Jake.

- Ce?

- Dar vreau să fii sincer.

- Ce?

- L-ai uns pe Sisco?

- Nu, băiețel, ai câștigat pe spezele tale.
- Juri c-așa e?
- Jur în fața lui Dumnezeu, cu mâna pe-un teanc de Biblii.

Jake voia să-l creadă, așa că nu mai insistă. Își continuă drumul în liniște, prin zăpușeala cruntă, ascultându-l pe Harry Rex cum cântă împreună cu radioul mașinii. Pe neașteptate, Jake arată cu mâna într-o parte, iar strigătul său răsună ca un foc de pistol. Harry Rex strivi frâna, smuci volanul spre stânga și intră cu mașina pe o altă uliță pietruită.

- Încotro mergem? vru să știe Lucian.
- Ai răbdare, zise Jake urmărind cu privirea un șir de case pe partea dreaptă, de care se apropiau. O arată pe a doua, iar Harry Rex trase mașina în apropiere, sub un copac. Jake coborî, aruncă o privire prin curte, urcă pe verandă și bătui la ușă. Leși un bărbat, un necunoscut.

- Da, ce vrei?
- Eu sunt Jake Brigance, și ...

Ușa se deschise larg, omul se năpusti pe verandă, apucă mâna lui Jake și o strânse:

- Mă bucur mult, Jake. Eu sunt Mack Loyd Crowell, am fost în marele juriu care mai că nu l-a acuzat de nimic pe amărât. Bună treabă ai făcut; sunt mândru de tine!

Jake îi scutură mâna, repetându-i numele în gând, până își aduse aminte: Mack Loyd Crowell, omul care i-a spus lui Buckley să tacă din gură și să stea jos, în ședința marelui juriu de acuzare...

- Aha, Mack Loyd, mi-aduc aminte. Mersi, bătrâne.
- O cauți pe Wanda? Întrebă Crowell, văzând cum Jake se tot uita spre ușă.

- Păi, da... Eram în trecere și mi-am amintit adresa ei, de la ancheta juriului.

- Ei da, aici locuiește, ca și mine de altfel, mai tot timpul. Nu suntem căsătoriți, dar ne-am lipit și noi. Acum doarme, e cam dusă de oboseală.

- Lasă, n-o trezi, zise Jake.
- Mi-a spus cum s-a ntâmpat; a tras cot la cot cu tine.
- Cum adică? Ce s-a întâmpat?

- I-a convins pe cei din juriu să închidă ochii și s-o asculte. După aia le-a spus să-și închipuie că puștoaica era blondă cu ochi albaștri, și că siluitorii erau negri, și că au legat-o cu un picior de un copac și cu altul de un gard, c-au violat-o de nu știu câte ori și c-o-njurau pentru că era albă. Le-a zis să-și închipuie cum zăcea amărâta acolo și cum țipa după taică-său în vreme ce ăia-i cărau la picioare în gură și-i zburau dinții și-i crăpau fălcile și-i spărgeau nasul. Le-a zis să-și închipuie doi negri beți turnând bere peste ea și pișându-se pe fața ei și râzând ca idioții. Și după aia le-a spus să-și închipuie că fetița era a lor - că era fiica lor, înțelegi. Le-a cerut să fie cinstiți cu ei înșiși, să scrie pe o foaie de hârtie dacă i-ar fi omorât sau nu pe nenorociții ăia, în caz că le-ar fi căzut la îndemână. Și au trecut la vot secret, și toți doisprezece au scris că da, ar fi făcut moarte de om. Președintele juriului a numărat voturile, erau douăsprezece la zero. Wanda le-a zis că ea una, să știe c-o ajunge

Crăciunul în camera juraților și tot n-ar vota condamnarea lui Carl Lee, și le-a spus că, dacă sunt sinceri cu ei înșiși, nici ei n-au cum să simtă altceva. Zece au fost de acord, s-a mai abținut o cucoană, dar au sărit pe capul ei și-au luat-o la înjurături în așa hal, că pân' la urmă a votat și ea ca lumea. A fost dură treaba, Jake, zău.

Jake îi sorbea cuvintele, respirația tăiată. Chiar atunci auzi un zgomot și o văzu pe Wanda Womack în ușă. Femeia îi zâmbi, apoi izbucni în plâns. El se uită la ea prin plasa de țânțari de la ușă. Nu fu în stare să spună nimic. Își mușcă buza, dădu din cap.

- Mulțumesc, reuși el să bâiguie într-un târziu.

Femeia își șterse ochii, dădu și ea din cap.

Pe Craft Road, o sută de automobile adăstau bară la bară, de-o parte și de alta a aleii care ducea la casa lui Hailey. Curtea din față gema de mașini, copii încinși în joacă și părinți tolăniți la umbra pomilor sau pe capotele automobilelor. Harry Rex parcă mașina într-un șanț, lângă cutia de scrisori. Oamenii năvăliră să-l întâmpine pe avocatul lui Carl Lee. Lester îl înșfăcă de braț și-i zise:

- Ai reușit încă o dată, iar ai reușit!

Strângeri de mâini, bătăi pe spate, de la poartă și până pe verandă. Agee îl luă în brațe, laudând pe Dumnezeu. Carl Lee coborî din hamac ieșindu-i înaintea, cu toată familia după el și-un cârd de admiratori. Jake și Carl Lee, eroii zilei, fură înconjurați. Își căutau amândoi cuvintele, strângându-și mâinile. Se îmbrățișară, în urletele și aplauzele mulțimii.

- Mulțumesc, Jake, bâigui Carl Lee, copleșit.

Avocatul și clientul său stăteau tolăniți în hamacuri. Dădeau răspunsuri la întrebările care cădeau ca grindina. Lucien și Harry Rex se duseră cu Lester și alți prieteni sub un copac, să bea o dușcă. Tonya alerga și țopăia înconjurată de un iureș de copii.

La ora două și jumătate, Jake ședea la birou, vorbind la telefon cu Carla. Rex și Lucien munceau de zor la ultimele înghițituri de margaritas, și în curând fură beți criță. Jake, în fața unei cești de cafea, îi spunea nevastă-sii că peste trei ore pleacă din Memphis și c-o să ajungă în Carolina de Nord pe la zece. Da, se simțea bine. Da, toate erau în ordine, se terminase totul. Erau zeci de ziaristi în sala de conferințe, așa că să nu piardă știrile de seară, cumva. Îi mai spuse c-o iubește, că-i e dor de ea și c-o să vină repede. Apoi închise.

Mâine o s-o sune pe Ellen.

- De ce pleci azi?! Îl luă la rost Lucien.

- Ești tâmpit, Jake, tâmpit rău de tot. Ai o mie de gazetari la picioarele tale și pleci din oraș. Tâmpit, cum îți spuneam, se răsti Harry Rex la el.

Jake se sculă în picioare.

- Ei, cum arăt, băieți?

- Ca un cur, dacă pleci, zise Harry Rex.
- Mai stai câteva zile, îl rugă Lucien. N-o să mai ai nicicând altă ocazie ca asta. Te rog, Jake.
- Liniștești-vă, băieți. Mă duc acum la ei, îi las să-mi tragă chipu-n poză, le servesc câteva răspunsuri la întrebările lor tâmpite și după aia o șterg din oraș.
- Te-ai scrântit, Jake, zise Harry Rex.
- Subscriu, zise Lucien.
Jake se privi în oglindă, își potrivi cravata lui Stan și zâmbi amicilor lui.
- Îmi sunteți dragi, băieți. Zău că da. Nouă sute de dolari mi-au dat pentru procesul ăsta, și vreau să-i împart cu voi toți.
Își turnară ultimele picături de margaritas, dădură băutura pe gât și îl însoțiră pe Jake Brigance către sala de conferințe.

NOTA AUTORULUI

Pentru că sunt, în general, o persoană înclinată să-și facă planuri pe care nu le poate duce niciodată la bun sfârșit, atunci când am început să scriu această carte, singurul meu gând era să o termin.

Îmi și imaginam teancul bine aranjat de pagini dactilografiate, pe-un colț al biroului, mândria care m-ar fi cuprins când le-aș fi spus clienților și prietenilor mei că acela e un roman scris de mine. Bineînțeles, visam, undeva, în subconștient, că avea să vadă și lumina tiparului, dar, vă mărturisesc cinstit, nu-mi amintesc să fi conștientizat aceste gânduri, cel puțin nu atunci când m-am apucat de scris. Și totuși, aceasta avea să fie prima mea încercare serioasă de a face literatură.

Am început în toamna anului 1984, exact la trei ani după terminarea Facultății de drept, pe când eram complet lipsit de experiență. Atunci, în zorii carierei mele juridice, petreceam ore-n șir la judecătorie, urmărind pledoariile unor avocați de vază.

Am fost și sunt și acum fascinat de sălile de tribunal. Oamenii spun în fața Curții lucruri pe care, în alte condiții, n-ar îndrăzni să le dezvăluie. Adevăratele drame au loc zi de zi, în nenumăratele săli de tribunal din toată țara asta, și nicidecum pe ecrane sau scene.

Am asistat odată, întâmplător, la un proces în care o fată depunea mărturie împotriva bărbatului care o violase cu brutalitate. Pentru mine a fost o experiență copleșitoare, deși mă aflam acolo doar ca spectator. La început, fetița părea foarte curajoasă, apoi, însă, a devenit vulnerabilă și jalnică. Parcă eram hipnotizat. Nu-mi venea să cred că tot acel coșmar prin care trecuseră ea și familia ei era adevărat. Mă întrebam ce-aș fi făcut dacă ar fi fost vorba de propria mea fiică. Văzând-o cum suferă în fața completului de judecată, am simțit în mine impulsul de a-l împușca eu însumi pe agresor. Mi-am dorit, o clipă ce mi s-a părut nesfârșită, să-i fiu tată, să fac eu însumi dreptate. Pentru că ceea ce azeam era un adevărat roman. Încet-încet, a început să mă obsedeze ideea răzbunării paterne. Ce hotărâre ar lua un juriu

format din indivizi obișnuiți și mediocri față de un asemenea părinte? Fără îndoială, l-ar înțelege cu toții, dar ar fi, oare, suficientă simpatia lor pentru obținerea achitării?

Ideea acestui roman a prins contur la capătul a trei luni de frământări, timp în care nu m-am mai putut gândi aproape deloc la altceva. Așa că am scris primul capitol de mână, pe tot felul de foi găsite prin dosarele de la tribunal. Când l-am terminat, am rugat-o pe soția mea, Renée, să-l citească. A impresionat-o atât de puternic, încât mi-a mărturisit că abia așteaptă să continuu. Peste o lună, i-am mai dat două capitole. Renée s-a arătat cu totul captivată, ea, care citea săptămânal cinci-șase romane polițiste, de groază, de spionaj și altele de genul acesta. Nu-și prea pierdea vremea cu fleacuri!

Pe vremea aceea, consideram scrisul un fel de hobby pe care mi-l satisfăceam pe ici-colo, când-cum, impunându-mi, totuși, un ritm de cel puțin o pagină pe zi. N-am abandonat nici o clipă, cu excepția unei perioade de vreo lună, când am avut niște treburi importante. Apoi însă, rareori mi s-a mai întâmplat să-mi scape o zi. Trudeam înainte cu încredere oarbă. Povestea era minunată, dar mă îndoiam de felul în care reușeam s-o pun pe hârtie. Totuși, nu m-am oprit, mai ales la insistențele soției mele.

După un an, am observat cu uimire că teancul de foi scrise crescuse considerabil și că jumătate din carte era gata. Uitasem scopul pe care mi-l propusesem la început și m-am surprins gândindu-mă la contracte, la drepturi de autor și la festinuri cu diverși agenți și editori - visuri de romancier nepublicat!

La capătul a trei ani, când Renée termină de citit ultimul capitol, l-am trimis și pe acesta la New York. Intitulasem cartea, total neinspirat, *Dangăt funebru*. Dar titlul a fost anulat îndată ce manuscrisul a ajuns în mâinile noului meu agent, Jay Garon. Acesta văzuse primele trei capitole și mi-a trimis imediat un contract de reprezentare. Cartea fusese acceptată de mulți alți agenți și editori. Jay a luat manuscrisul și mi-a spus să mă apuc, între timp, de alt roman. L-am urmat sfatul.

A trecut un an, fără să se întâmple nimic. Eram cu totul cufundat în scrierea celui de-al doilea roman, *Firma*, când Jay m-a sunat într-una din zilele lunii aprilie 1988, să-mi spună că, în sfârșit, cartea va fi publicată. Bill Thompson de la Wynwood Press îmi citise manuscrisul și îl cumpărase imediat. La îndrumarea lui, am revăzut textul de nenumărate ori și i-am găsit un titlu nou, ...*Și vreme e ca să ucizi*. Cred că a fost al șaselea sau al șaptelea la care m-am gândit. În general, nu mă prea pricep la titluri.

Wynwood a tipărit cartea în cinci mii de exemplare și a publicat-o în 1989. S-a vândut bine aproape de casă, dar restul lumii a ignorat-o complet. Nu mi s-au propus nici reeditări, nici traduceri în alte limbi. Așa cum se întâmplă de obicei cu primul roman, și acesta a trecut neobservat. Oamenii aveau altceva mai bun de făcut.

Am terminat *Firma* în 1989 și i-am trimis-o lui Jay. Cartea a fost cumpărată de editura Doubleday / Dell, iar când a apărut, în martie 1991, cariera mea scriitoricească a luat-o pe un făgaș nesperat. Succesul *Firmei* a trezit interesul și pentru ...*Și vreme e ca să ucizi*

Sunt multe elemente autobiografice în acest roman. Acum nu mai practic avocatura, dar timp de zece ani am făcut-o în stilul lui Jake Brigance. Am fost un avocat al străzii, adică am pledat pentru oameni, nu pentru cine știe ce mari corporalii sau bănci. Am cam aceeași vârstă cu Jake, iar în liceu am jucat pe post de apărător în echipa de fotbal a școlii, deși nu cu prea mult succes. Multe lucruri pe care le spune sau le face Jake sunt similare cu cele pe care le-aș spune sau le-aș face eu însumi, în împrejurări asemănătoare. Avem același tip de automobil, Saab, și ne simțim amândoi copleșiți de tensiunea pe care o provoacă un proces de omor. Am vomat în toaletele tribunalului și am suferit de insomnii, la fel ca Jake. Toate aceste lucruri am încercat să le redau cât mai fidel în narațiunea mea.

Acest roman a fost scris din suflet și, deși i se pot reproșa multe, n-aș schimba nici un cuvânt, chiar de-aș putea.

Oxford, Mississippi

30 ianuarie 1992